

בעזרת השם יתברך

ספר
קובץ מפרשים
על שו"ע הלכות שבת
דיני סחיטת פירות
סימן ש"כ

א. ערוך השולחן	יד. חיי אדם
ב. תהלה לדוד	טו. דעת תורה
ג. כף החיים	טז. קצות השולחן
ד. מאמר מרדכי	יז. שלחן שלמה
ה. בגדי ישע	יח. ברכי יוסף
ו. חמד משה	יט. אלי רבה
ז. מנורה הטהורה	כ. נזר ישראל
ח. לבוש	כא. שערים המצויינים בהלכה
ט. נהר שלום	כב. פתורא דשבתא
י. מקור חיים לחי"י	כג. אשל אברהם
יא. תוספות שבת	כד. באר יעקב

יצא לאור ע"י

מכון
"נזר ישראל"
חודש אייר תש"ס

מפתח

5.....	ערוך השולחן
13.....	תהלה לדוד
20.....	כף החיים
31.....	מאמר מרדכי
39.....	בגדי ישע
41.....	חמד משה
43.....	מנורה הטהורה
50.....	לבוש
54.....	נהר שלום
57.....	מקור חיים
59.....	תוספות שבת
68.....	חיי אדם
76.....	דעת תורה
79.....	קצות השולחן
102.....	שלחן שלמה
104.....	ברכי יוסף
105.....	אליה רבה
108.....	נזר ישראל
111.....	שערים המצויינים בהלכה
117.....	באר יעקב
128.....	פתורא דשבתא
160.....	אשל אברהם

גם שמרי המשקה עצמו לשולי הכלי והוא ליה כמחבץ והרי זה תולדת בורר [מג"א סק"ז] ואינו ידוע לנו מה זה גם הק' דשומשמן ואגוזים לדבש ג"כ לא ידענו מה זה :

מא ראיתי מי שכתב בלשון זה כתב הרמב"ם בפכ"א אסור לתלות המשמרת בדרך שהוא עושה בחול שמא יבא לשמר עכ"ל משמע אפילו לתלות בה דבר אחר אסור לתלותה ופשט הגמ' והפוסקים משמע דאין איסור בזה [מג"א סוף סק"ט] ואינו ידוע שום משמעות ואדרבא דלהדיא אמרו בריש תולין שאסור מדרבנן לתלותה שלא יעשה בדרך שהוא עושה בחול וממילא דהתלייה עצמה הוה עובדא דחול אע"פ שכונתו לדבר אחר :

מב כתב רבינו הרמ"א בס"ס זה הרוקק ברוח בשבת והרוח מפור' את הרוק חייב משום זורה עכ"ל והוא מירושלמי דכלל גדול שאומר שם רקק והפריחתו הרוח חייב משום זורה ע"ש אבל היא מילתא דתמיה הרי לא נחא ליה כלל בוריה וזו ופסק רישא דלא נחא ליה פטור כמ"ש בס' רמ"ב ועוד מה ענין זרייה לזה בוריה יש בידור אוכל מפסולת ובכאן כולו פסולת ויותר נראה שמעות הדפוס הוא וצ"ל משום זורק כלומר כשהרוח הפריחו ד' אמות :

החלבון מהחלמון בזה התירו כשא"צ להחלמון אלא בשביל המראה וכלל"ד דין זה מדברי הרמב"ם והאחרונים עמ"א סק"ז ומ"ס הט"ז בסק"ז דגם צמין אוכל אחד שייך ברירה כנר נדחו דכרו וגם מדברי הגר"ז נראה כמ"ס ט"ז ודו"ק :

למ כתב הרמב"ם בפ"ו דין ו' וכן הלוקח חלב ונתן בו קיבה כדי לחבצו ה"ו חייב משום תולדת בורר שהרי הפרש הקום מן החלב ואם גבנו ועשהו גבינה חייב משום בונה שכל המקבץ חלק אל חלק ודבק הכל עד שיעשו גוף אחד ה"ו דומה לבנין עכ"ל וכ"כ בפ"ח דהמחבץ הוי תולדת בורר וזה מפורש בגמ' [ו"ה.] וכתב הרמב"ם בפכ"א סוף דין י"ז וז"ל וכן המחבץ תולדת בורר הוא לפיכך אע"פ שנותנים שומשמן ואגוזים לדבש לא יחביצם בידו עכ"ל ובתוספתא מבואר שהחייב משום גיבול ורש"י פי' מחבץ שעושה צמין כלי גמי ונותן הקפוי בתוכו ומי החלב שהן נסיוני נוטפין עכ"ל ודברי הרמב"ם הם בגבינות שקורין האלענדע"ר ודברי רש"י הם בגבינות פשוטות שלנו ובשניהם החיוב משום בורר וכבר בארנו זה בסעיף ג' :

מ אסור ליתן שמרים במשקה כדי להעמידו אע"פ שראוי לשתותו בשבת מפני שעל ידי כן יורדין

שך [אבות מלאכות של חדש והצובע והמלבן ודיני סחיטה וכו' ל"ו סעיפים] :

שיעורו בגרונרות כבשיעור אוכלין דאין דישה אלא בגידולי קרקע [ו"ה.] וכ"כ הרמב"ם בפ"ח דין ז' :
ב ושיעור הצובע והמלבן כתב הרמב"ם בפ"ט דין י' המלבן את הצמר או את הפשתן או את השני וכיוצא בהן ממה שדרכן להתלבן חייב וכמה שיעורו כדי לטוות ממנו חוט אחד ארכו כמלא רוחב הסיט כפול שהוא אורך ד' טפחים עכ"ל וכדין י"ג כתב הצובע חוט שארכו ד' טפחים או דבר שאפשר לטוות ממנו חוט כזה חייב עכ"ל כלומר דלאו דוקא שכבר נעשו חוטים אלא אפילו צמר' ופשתים שעדיין לא נטוו אם צבע מהם שיעור שביכולת לטוות מהם חוט כזה חייב ולכן לא כתב זה במלבן דליבון אינו אלא לאחר המווייה כדחתן בר"פ ראשית הגז מלובן כדי לעשות ממנו בגד קטן :

ג ותולדותיהם תולדת דש כתב הרמב"ם בפ"ח דמפרק הוא תולדת דש משום דדישה היא מפריש התבואה מהשיבולים

א חדש והצובע והמלבן המה אבות מלאכות ודישה היתה במשכן שהרי היו זורעים הסממנים וממילא שהיו דשין אותן ותוס' ע"ג : ד"ה מפרק ע"ט] וצובע שהרי היו צובעין את התכלת ובירושלמי דכלל גדול אומר מה צביעה היתה במשכן שהיו משרבטין בבהמה בעורות אלים מאדמים כלומר שהיו מכין את הבהמה בשרביט כדי שיתאדם העור ע"ש והוא דבר תימה דשביק צביעת תכלת ונקט צביעה קטנה פנו ונראה דמובא קמ"ל דמשום דאימר שם המאדים אודם בשפה חייב כלומר השפה שהיא אדומה והוסיף בה אדמומית חייב והיינו משום צובע ומגלן לומר כן והלא אינה דומה לצביעת תכלת דהוה צביעה גמורה ולכן קאמר שהיו משרבטין בבהמה דאפילו צביעה קטנה כי האי הוה צביעה ומלבן שמלבן צמר או פשתן או כל דבר הצריך ליבון והיה במשכן בהיריעות דשש משור ובבגדי כהונה ושיעורן חדש

ז קיי"ל דאין צביעה באוכלין ולכן מותר ליתן ברכום בתבשיל ואין לחוש לו משום צובע ואפילו כונתו למראה ודוקא כשהכונה לאכול לעצמו אבל מותר הצובע מיני מאכלים או מיני משקים להראותם בפני הבריות ופי מראיתם אפשר דיש להושי משום צובע ופרמ"ג כס"ס ז"ל ולכן יזהרו שלא לעשות כן בשבת אם כונתם להראותם לבריות ויש מי שאומר שהאוכל תותים או שאר פירות הצבועים צריך לזהר שלא יגע בידיו צבועות בבגד או במפה משום צובע ויש מתירין כיון שהוא דרך לכלוך ומג"א סק"ד נסע רדכ"ו ונכון לזהר בזה ואין להקל וס"ל דוראי בכיבוס לא שייך כשהוא דרך לכלוך אבל בצביעה אולי גם דרך לכלוך הוי צביעה אמנם בזה שצובע ידיו או נמשח על פניו ודאי דאין חשש בזה כיון שאין מדרבם לצבוע אין זה צביעה ולא דמי לאשה בס"י ש"ג דאשה דרכה לצבוע וס"ל וכ"ש שאין חשש במה שצובע פהו במשקה של הפירות שהרי אין צביעה באוכלין ומי שמכחו מוציאה דם יזהר לבלי להניח עליה מטלית להדויעה האוסרת צביעה גם דרך לכלוך ולקנח מן הבגד איזה צבע שנפל עליו יש מי שאוסר וס"ל דבזה מתקן הבגד ויש מתירין וס"ל וכן נראה דזה לא חשיב תקון :

ח תולדת מרבן כתב הרמב"ם שם דהמכבם בנגדים ה"ז תולדת מלבן וחייב והסוחט את הבגד עד שיוציא המים שבו ה"ז מכבם וחייב שהסחיטה היא מצרכי כיבוס כמו שההגסה מצרכי הבישול ואין סחיטה בשיעור וה"ה לעור שאין חייבין על סחיטתו עכ"ל ועוד יתבאר בזה בס"ד ובירושלמי אומר על המלבן ההן דמגפר על מני כדומר שמעשן גפרית על הבגדים הדא איתתא דשרקא אפה דשרקא מעולא כלומר האשה השורקת פניה בשרק או שורקת בשרק את המטות שלה כדי ללבושן ההן חייטא היהיב חומא גו פומא והיינו החייט שנותן את החוט לתוך פיו כדי לאמצו שיכנס לתוך המחט כדרך שהחייט עושים והמיינמן העושים חגורות חייבים משום מלבן ובהמיינות נראה ג"כ שמלבנו ברוק שבפיו ודע דבכל אלו צריך משך כשיט כפול כמו שנתבאר שהוא אורך ד' טפחים :

ט כתב הרמב"ם בפ"ח דין הסוחט את הפירות להוציא מימיהן חייב משום מפרק ואינו חייב עד שיהא כמשמיו שסחט כגורגרות ואין חייבין מן התורה אלא

על

מהשיבילים ולכן כל מפרק שמפריש דבר מדבר הוי תולדה דדש ותניא וע"ג. הדר והמנפץ והמנפט כולן מדאכה אחת הן ופירש"י מנפץ פשתן בגבעולין והמנפט צמר גפן שמפרק גרעינים ממנו והערוך פי' בשם הגאון מנפץ שמפריד האוכל מן עפרוריתו ומנפט שמולל שבלים ע"ש וכתב הרמב"ם דהולב את הבהמה חייב משום מפרק וצ"ל דבהמה מקרי גידולי קרקע ונתוס' ע"ג. ד"ה מפרק וזו"ק וכתב דחובל חייב משום מפרק וזה בארנו לעיל סי' שט"ז ע"ש וכן סחיטת פירות כתב דחייב משום מפרק ובוה יש דינים ופרטים הרבה ויתבארו בס"י זה :

ך ובירושלמי דכלל גדול איתא ההן דבתית אורו שערין חלוקה חייב משום דש כלומר האי מאן דכותש אורו או שעורין או חילקא כדי להסיר קליפתן חייב משום דש הדא איתתא כד מפרכיא בראשי דחיתתא חייבת משום דש והיינו שבמישמוש היד פירכת הראשים של החמים ובוה הוסרה קליפתן ההן כיתניא בקיפנא שמכה על הפשתן שתצא מן הקליפה חייב משום דש ההן דשחק תומא כד מפרך ברישא חייב משום דש והיינו ששחק שומים ומסיר ראשיהן וזה בארנו בס"י הקודם ההן סיקורה וכו' כד מכתת במרגוניה משום דש כלומר שהוא הרך שסביב הקליפה באילנות וכיתשו שיתפרד מהקליפה חייב משום דש :

ה תולדות הצובע כתב הרמב"ם פ"ט דין י"ד העושה עין הצבע ה"ז תולדת צובע וחייב כיצד כגון שנתן קנקנתים לתוך מי עפצים שנעשה הכל שחור או שנתן איסמים לתוך מי ברכום שנעשה הכל ירוק וכן כל כיוצא בזה עכ"ל והראב"ד חולק בזה וס"ל דעשיית הצבע לא מקרי צובע עד שיצבע בו איזה דבר דא"כ בישול סממנין ליחייב גם משום צובע והמניד משנה אומר דבאמת להרמב"ם כן הוא וחייב בבישול סממנים שתים משום מבשל ומשום צובע וכן המסיד כותל ועושהו לכן נראה דהוי תולדת צובע ולעיל סי' ש"ג נתבאר דאשה הכוחלת בשרק על פניה הוי צובע וכן כשטחה בצק על פניה כדי שתאדים ושם נתבאר בפרטיות ע"ש :

ו וכתב הרמב"ם שם דאין הצובע חייב עד שיהא צבע המתקיים אבל צבע שאינו מתקיים כלל כגון שהעביר סרק או ששר על גבי ברזל או נחשת וצבעו פטור שהרי אתה מעבירו לשעתו ואינו צובע כלום וכל שאין מלאכתו מתקיימת בשבת פטור עכ"ל :

על דריכת זיתים וענבים בלבד ומותר לסחוט אשכול של ענבים לתוך האוכל שמשקה הבא לאוכל אוכל הוא ונמצא במפרק אוכל מאוכל אבל אם סחט לכדי שאין בו מאכל ה"ז דורך וחייב והחורב לתוך האוכל או היונק בפיו פטור ואינו חייב עד שיחלוב לתוך הכלי עכ"ל וחולב שהחלב ילך לאיבוד ג"כ מפרק הוא :

ו בפכ"א דין י"ב כתב מפרק חייב משום דש והסוחט זיתים וענבים חייב משום מפרק לפיכך אסור לסחוט תותים ורמונים הואיל ומקצת בני אדם סוחטים אותם כותים וענבים שמא יבא לסחוט זיתים וענבים אבל שאר פירות כגון פרישין ותפוחין ועוזרדין מותר לסחטן בשבת מפני שאין בני סחיטה עכ"ל ונמצא להרמב"ם בסחיטת פירות ג' מחלוקות בזהם וענבים חייב חטאת מפני שהם עומדים רובם לסחיטה לעשות מהן שמן ויין וזהו שאמרו חז"ל וקמ"ה. דבר תורה אינו חייב אלא על דריכת זיתים וענבים בפירות המיוחדים למשקין אינן אלא זיתים וענבים כמו ששנינו בפ"א דתרומות כל הפירות אין משנין אותן מבריתן בתרומה ובמעשר שני אלא זיתים וענבים בלבד אין סופגין משום ערלה וכו' ואין מביאים ביבורים משקה אלא היוצא מזהם וענבים ואין מטמא בשום משקה וכו' ואין מקריבין על גבי המזבח אלא היוצא מן הזיתים והענבים ע"ש אמנם תותים ורמונים כיון שדרך של בני אדם לסחטן אסורין בסחיטה מדרבנן גזירה משום זיתים וענבים ושאר כל הפירות מותר לכתחלה לסחטן לפי שאין דרך לסחטן כלל :

יא ודע שעל מה שהתירו בשארי פירות לסחוט לכתחלה כן פסקו גם הטור והש"ע סעיף א' ואע"ג דבהגהת סמ"ק כתוב דגם שארי פירות אסור לסחטן לכתחלה לשם המשקין ואינו מותר רק אם כונתו למיתוק הפירי ואם יצא משקה מותר אבל לכתחלה בסוחט בשביל המשקה אסור לא חשו לדעה יחידה במקום כל הני רבנותא ויש מהגדולים שכתבו שגם דעת רש"י ותוס' כן הוא שכתבו וקמ"ד. סוחטין למתק הפירי וכו' ע"ש ולפיכך כתבו שיש להחמיר בזה וכו' ע"ה וס"ה סק"ה ותמיהני דאפילו לו יהיה כן שיש מחלוקת בזה הא אינו אלא באיסור דרבנן והולכין להקל ובאמת כבר ביאר רבינו הב"י בספרו הגדול דלא לפי המסקנא פירשו כן ע"ש וזהו פירשו אליבא דר"ג אבל לתירוץ דר"פ שס"ה לזה ומה שהקשה הב"ח מ"ש

מכשלים ושלקות דאסור למימיהן תמיהני דא"כ תקשה על הרי"ף והרמב"ם אמנם הרמב"ם דקדק בלשונו שאין בני סחיטה אבל ככשים ושלקות בני סחיטה הלא שאין בהם דין סחיטה וזאמת אם דרך אותו פירי לסחוט אסור כמו בתותים ורמונים כמו שיתבאר וככשים ושלקות דרכן לסחוט ומ"ש הט"ז בכוות הרי"ף ח"ה דחיה כמבואר מדברי הרמב"ם ומה שהקשה דלר"פ תשאר קוסית הגמ' אטו דבי מנשה רוצה דעלמא תמיהני אטו בלא ר"ח ח"ה לתרץ דמנהג השב"ח ח"ה רוצה דעלמא כמ"ש התוס' בהמניע ל"ב : באש"י הולל ע"ש ודבר זה מוכח בכ"מ כמ"ש התוס' בעירובין כ"ח. ע"ש וראה מתותים ודו"ק :

יב אמנם אם יש איזה מקום שדרך לסחוט איזה פירי לשתות מימיו באמת אסור לסחוט בשם כמ"ש רבינו הרמ"א בסעיף א' וז"ל ובמקום שנהגו לסחוט איזה פירות לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג דינו כתותים ורמונים עכ"ל ומשמע בלשונו דרך באותו מקום אסור אבל רבינו הב"י בספרו הגדול כתב דאם נודע לנו שבשום מקום סוחטין פירי אחת אסור לסחטן כדאשכחן ברמונים שאסורין לסחטן משום דבי מנשיא שהיו רבים עכ"ל כלומר דבגמ' אמרו דלכן תותים ורמונים אסורים בסחיטה מפני שיש מקומות שבשם סחטום ולכן אסור בכל המקומות ע"ש ונ"ל דשניהם אמת ע"פ דברי רבותינו בעלי התוס' בהמניע ונ"ל דבמנהג השב"ח גורר מקום אחר את כל העולם ולא כן במנהג שאינו חשוב והיינו שאסרו תותים ורמונים משום שיש שסוחטין אותן ומה שאין כל העולם סוחטין אותן מפני שאין להם הרבה מפירות אלו אבל כשבכל המקומות יש הרבה מפירי זו ועכ"ו אין סוחטין אינו מנהג חשוב ואינו אסור אלא במקומו ודכן רבינו הרמ"א מיידיא בפירות שמצויים בכל מקום כמו תפוחים וכיוצא בהם דאז אין האיסור אלא במקום שנהגו לסחטן ורבינו הב"י מיידיא כעין תותים ורמונים דבאותו מקום יש הרבה לפיכך סוחטין אותן ואלו היו בכל המקומות הרבה היו ג"כ סוחטין אותן ולכן אסורים בכל מקום וכללע"ד ברור והנ"ל סק"ה האריך בזה וטעה לכאן ולכאן ומ"ש דאפילו במקום וכו' בעלה דעתן בשים לכל העולם ואין סוחטין ע"ש ויסודו על דברי התוס' שס"ה אמנם באמת לא דמי זה למנהג גרוע והרי ר"ח סבר אפילו ביהוד כיון דאשכחניהו היו משקה וכו' במקום דכ"ע מודי בזה דלכלל היו כמשקה ומ"ש דבערע"ס שעושים מהם באשכנו משקה משום שיש להם ריבוי ולכו

ולכן בכל מקום אסור לסחוטן ודאי כן הוא אך בימינו לא ידענו מזה :

יג וכתב רבינו הרמ"א דכל זה דוקא לסחוט אסור אבל מותר למצוץ בפיו מן הענבים המשקה שבהן וכ"ש בשאר דברים ויש אוסרין למצוץ בפה מן ענבים וכיוצא בהן עכ"ל ביאור הדברים דוראי סחיטה מן התורה אינו אלא ביד ולא בפיו שהוא דרך אכילה אלא דמ"מ יש לאסור מדרבנן כמו שאסרו ליגן מהבהמה בפיו לקמן בס' שכ"ח ורק במקום צערא לא גזרו כמ"ש שם ומה בין זה לזה וזהו מעם היש אוסרין ודיעה ראשונה סוברת שאינה דמיון דבשם היניקה ניכרת גם בפיו שדרך היניקה גם בפה כלומר שניכר היניקה גם בפה כמו שהתנוק יונק משדי אמו ולכן אסרו באדם בריא משא"כ מציצת ענבים אין הסחיטה ניכר כלל בפיו ואין דרך סחיטה בכך ולכן מותר למצוץ בפיו וזה כונת המג"א סק"כ ודו"ק וכ"ש בשארי דברים כגון הנותן בשר במרק או פת ביין ומוצץ המרק או היין בפיו שאין זה בגדר סחיטה דאפילו סחיטה גמורה שבהם מותר מן התורה שאין המשקה מגופן ואפילו היש אוסרין לא אסרו בהם ורק בענבים אסרו ולא במרק ויין וכן לא בשארי פירות ויש שמחמיר יותר במרק ויין מבענבים מפני שהיה על זה שם משקה מקודם וכ"כ בשם רש"י ודעת רבינו הרמ"א הוא להיפך וכן נראה עיקר וכן הסכימו הגדולים ומג"א סק"ד וא"ר סק"ג וגם בענבים הסומך על דיעה ראשונה לא הפסיד מיוזו מי שירצה להחמיר יחמיר בענבים ולא במרק ויין ולא בשארי פירות :

יד וזתים וענבים שובו מהן משקין בעצמם בשבת אסור לשתות מהם עד מוצאי שבת גזירה שמא יתכוין ויסחוט מהם בשבת ואפילו הענבים והזתים עומדים לאכילה ותותים ורמונים שיצא מהן משקין בשבת אם עומדים לאכילה מותר ואם עומדים למשקין אסור שמא יסחוט ואע"ג דסחיטתן מדרבנן מ"מ גזרו בעומדים למשקין מפני שקרוב שיסחוט אותם ובשארי פירות פשיטא שמותר אפילו לדעת המחמירים לסחוטן ממש ואפילו בעומדין למשקין דכולי האי לא שייך למיגזר :

מן וזהו בזתים וענבים שלימים אבל זתים וענבים שנתרסקו מע"ש משקין היוצאין מהן מותרין ובהם לא גזרינן שמא יסחוט דאפילו אם יסחוט ליכא איסור תורה כיון שנתרסקו מבעוד יום וכבר נתבאר זה

בס' רנ"ב ע"ש ולא עוד אלא אפילו לא נתרסקו מע"ש אלא שמונחים בגיגית שיש שם יין וענבים שלימים אע"פ שהענבים מתבקעים בתוכה בשבת ומתערבים המשקה היוצא מהם עם היין מותרים לשתותם בשבת מפני שכל היין היוצא מהענבים מתבטל ביין שבגיגית שהם הרבה יותר מהיין היוצא מהענבים ואע"ג דזהו דבר שיש לו מתירין דמ"ש וקיי"ל דדבר שיל"מ לא בטיל זהו כשהיה ניכר האיסור מתחלה בפ"ע אמרינן דאיסור זה לא נתבטל אבל כשלא היה ניכר האיסור מעולם לא שייך לומר עליו דשיל"מ שלא יתבטל וביו"ד ס"ס ק"ב בארנו עוד בזה ע"ש ומ"מ ליתן לכתחלה ענבים לתוך היין שיתבקעו אסור בשבת ויש מי שמתיר גם בנתינה מתחלה בשבת ומדמה זה לנתינת שלג בכוס ואינו דמיון כלל וט"ו סק"ג דבשם דרך שתייתם בכך כמו שאנו נותנים צוקער לתוך המים החמין משא"כ בענבים ואפילו אם נתנו הענבים בשבת שלא לבנות ביקוע ונתבקעו ג"כ אסור עד מ"ש ושם ולפלא על המג"א סק"ה שכתב בשם הס"ח שמותר לתת שיתבקעו ע"ש ואינו כן ככ"ח אלא כמ"ש הט"ו בשם ע"ש ודו"ק :

מז מותר לסחוט אשכול ענבים תוך קדירה שיש בה תבשיל כדי לתקן האוכל דהוה ליה משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי אבל אם אין בה תבשיל אסור וכבר הבאנו זה בסעיף ט' מדברי הרמב"ם ואף שיש מרבותינו שאמרו שאין ההלכה כן דלא התירו זה רק ביו"ט ולא בשבת מ"מ רוב הפוסקים התירו גם בשבת וכן פסקו בש"ע סעיף ד' מיהו רבינו תם אסר בענבים שהם עדיין בוסר לעשות כן דבענבים שנגמרו הוה כאוכל באוכל אבל הבוסר שאינו ראוי לאכילה הוה כבוסר אוכל מתוך פסולת ויש מתירין גם בבוסר ויש מי שאומר דגם לר"ת שאוסר בבוסר כיון דהאיסור הוא משום ברירת אוכל מפסולת מותר בשעת אכילה כמ"ש בס' הקודם וט"ו סק"ד ויש מי שאוסר דהא זה לא הותר רק בידו בורר אוכל ואוכל ולא בנותנו לתוך כלי ואח"כ לשתותו דהוה בורר ממש כמו שלא הותרה בשם בקנון ותמחוי (מג"א סק"ו) :

יז כבר נתבאר דשארי פירות לבר תותים ורמונים מותר לסחוט ולכן כתב רבינו הב"י בסעיף ו' דמותר לסחוט לימונע"ש ונראה דאפילו להמחמירים גם בשארי פירות לסחוטן למשקה כמ"ש בסעיף י"א ס"ס

מ"מ בלימענע'ס אין חשש שהרי אין דרך לעולם לסוחטן לצורך משקה שלהם לשתותם בעצמם אלא או לצורך מיבול מאכל או לתוך המים ושאר משקין אבל לא לשתות לבדן ולכן לא בני סחיטה נינהו כלל ואף המחמירין בשארי פירות לא החמירו אלא כשעושין מהם עצמם משקין דומיא דענבים ותותים ורמונים ואע"ג שיש מי שמחמיר במשקה הבא לאוכל ולתוך המשקין לכ"ע אסור מ"מ הנסחט מלימונע'ס אין שם משקה על זה והיה כאוכל הבא למשקה וק"ו שמותר למצוץ הלימונע' בפיו ולזרוק אותו אחר שמצצו וכן נראה דה"ה באפאלצין שהוא כמו לימונע' :

יין ודע דכאורה בזה שהתרנו בשארי פירות הסחיטה יש לשאול דנהי דסחיטה לא שייך בהו ליתסרי משום גולד כמו ביצה שנולדה והתשובה בזה דבאמת כבר בארנו בס' ש"ח סעיף ו' דהרמב"ם והמור והש"ע פסקו גם בגולד כר"ש בשבת דלית ליה גולד אם לא בגולד גמור כמ"ש שם והרי גם בביצה לית להו איסור גולד כמבואר מדבריהם לקמן ריש סי' שכ"ב שאסרו ביצה שנולדה בשבת משום גזירה דיו"ט אחר השבת ומשום הכנה ולא משום גולד ע"ש ודבר זה ביאר המור לקמן סי' תצ"ה ואמנם יש לעיין דהטור כתב שם דר"ת פסק בגולד כר' יהודה ואסור גולד בשבת ובסעיף ט"ו כתבנו דר"ת אסר בבוסר ומבואר דבפירא שנתבשלה מתיר לסוחטה לתוך האוכל והא גולד הוא אך באמת לתוך האוכל לאו גולד הוא דהו כמאכל במאכל והרי גם ביו"ט מותר לעשות כן וביו"ט לכ"ע קיי"ל דגולד אסור ואף מאי דק"ל בריש חיות דאומר ר' יהודה אס לאוכלין היולא מהן מותר והא ר"י אסר בגולד ואין לומר דזה לא מקרי גולד והרי גם גרעיני תמרים מקרי גולד כדלמדין בפ"כ כ"ע. ע"ש וכ"ש משקה היולא מן הפירות ומלחתי שהתוס' בעירובין מ"ו. ד"ה כל כתבו דמשקין בפירא לא הציב גולד כיון דמעיקרא נמי היו אוכל אוכלא דאפרת הוא ע"ש וגריעא גרעיני תמרים מהם דהגרעינים אין ראויס לאכילה כלל ולכן היו נולדו : יין לסחוט כבושים היינו מיני ירקות הכבושים במים או בחומץ וכן לסחוט מיני שרקות כבשר השלוק במים או ירק מבושל לסחוטו אם אינו צריך להמים היוצאים מהם אלא לגוף הכבוש או השלוק לתקנו לאכילה מותר לגמרי דכיון דא"צ להיוצא מהן אין על זה שם מפרק כלל ולא דמי לזתים וענבים ואפילו

לזתים ורמונים מפני שאין המקשה מגופן ומותר לסוחטן אפילו לקערה שאין בה אוכל אבל אם צריך למימיהן אסור לסוחטן וגריעי משארי פירות שמותר לסוחטן אפילו למימיהן מפני שאין שם משקה עליהן כלל משא"כ הכבשים והשלכות היה עדיהן שם משקה מקודם ולכן אין מותרין לסחוט אלא לתוך קדירה שיש בה אוכל דמשקה הבא לאוכל הוה כמפריד אוכל מאוכל ואפילו בזה וכן אסור ורבינו חננאל סובר אבל אם אין בה אוכל אסור ורבינו חננאל סובר דכל שהוא צריך למימיהן חייב חטאת אפילו סחט לקדירה שיש בה אוכל וסובר דגם בזה וכן ענבים כן הוא והסוחט אשכול לקדירה אפילו יש בה מאכל חייב חטאת דלא ס"ל ההיתר מה שלתוך המאכל דאין זה רק ביו"ט ולא בשבת כמ"ש בסעיף ט"ז ורוב הפוסקים חולקים עליו כמ"ש שם ור"ה זעלמן אסר אפילו ביו"ט שדוהה הך מומרא דחולץ לתוך הקדירה כמ"ש התוס' קמ"ה. ד"ה ור"י וכמ"ש הט"ז סק"ו חמס ר"ת ס"ל דביו"ט מותר וזהו יש לתרץ קושית הט"ז שם על הש"ע שספי' תק"ה הכריעו כהמתירים משום דנכס הוי דעת ר"ה יהודה לאכל בשבת נראה דגם ר"ת הסכים עמו אך אין ראיה לזה ואדרבא נאשכול לא אסר רק בוסר ודו"ק :

כתב רבינו הב"י בסעיף ח' הסוחט דג לצירו דינו כסוחט כבשים ושלכות למימיהן עכ"ל כלומר דג שנתבשל או נשרה במים או בשארי משקין וסוחטו דינו כסוחט כבשים ושרקות וכן דג הנשרה במלח עד שנעשה ציר הדין כן ואע"ג דבאוכלו כמו שהוא הוי כולו אוכל מ"מ כיון דהמשקה בא לו מעלמא אם סוחטו למימיו אסור אא"כ לקדירה שיש בה מאכל ולגופן מותר כמו בכבשים ושרקות :

בא השלג והברד והכפור אין מרסקין אותם בידים דהיינו לשברם לחתיכות דקות כדי שיוזבו מימיהן דהו"ל גולד אבל נותן הוא לתוך כוס של מים או יין והוא נימוח מאליו ואינו חושש ויש מרבותינו שמתירים לרסק בידים לתוך הכוס דאינהו ס"ל דהאיסור הוא שמא יסחוט פירות העומדין למשקין וכיון שנתערב במים לא גזרו וכן מבואר מדברי הרמב"ם בפכ"א דין י"ג ע"ש וס"ל דליכא בזה איסור גולד אבל רש"י ותוס' והרא"ש וספר התרומה כתבו הטעם משום גולד ולפ"ז לרסק בידים אסור אפילו לתוך הכוס דבשעת הריסוק הוי גולד ועמג"ל סק"ו :

כב

ויש לתמוה על רבינו הב"י בסעיף ט' שכתב
השלג והברד אין מרסקין אותם וכו' אבל נותן
הוא לתוך כוס וכו' וכן אם הניחם בחמה או כנגד
המדורה ונפשרו מותרים עכ"ל והנה מדכתב אבל
נותן לתוך כוס ולא כתב דאפילו לרסק בידים לתוך
הכוס מותר ש"מ דס"ל כשיטת רש"י דהטעם משום
נולד וא"כ איך התיר בהניחם בחמה ונפשרו דלטעם
נולד ודאי אסור כמ"ש בס"י ש"ח לענין שומן שנקרש
כשחור ונימוח ע"ש למאן דס"ל נולד וכו"כ הגמ"א סק"ד
דלטעם נולד אסור ואילי מ"ש נותן לתוך הכוס בונתו
גם ע"י ריסוק ונקיט לשון הגמ' דס"פ במה מומנין
אבל לשון הרמב"ם הוא מרוקין לתוך הכוס ע"ש
ובכונה כתב כן כמ"ש :

כג

ודע שיש לשאול להאוסרים משום נולד וכן לעיל
בס"י ש"ח סעיף ל"ב לענין השומן כשנימוח למאן
דאוסר משום נולד כמ"ש שם הא בארנו בסעיף י"ח
דקרב הפוסקים לא ס"ל איסור נולד בשבת רק רבינו
תם וזה כתב הטור מפירש לקמן ס' תצ"ה וזה שכתב
היא או שנאמר דאלו האוסרים ס"ל ג"כ כר"ת שכתב
נולד אסור אבל קשה לומר כן שהרי גם הרא"ש ס"ל
בהך דאין מרוקין מטעם נולד ובריש ביצה משמע
דנוטה דלא כר"ת וגם מדברי הטור שם משמע דרש"י
ס"ל להיתר בנולד ע"ש ורש"י בס"פ ב"ט גבי אין
מרסקין השלג פירש משום נולד אלא ודאי צ"ל דכבר
כתבנו דבנולד גמור הכל מודים שכן כתבו התוס'
בעירובין נמ"ו. דבנולד גמור גם ר"ש מודה וסתם
נולד שבגמ' ריש ביצה היא בביצה ובוה פליגי ר"י
ור"ש ולכן ס"ל לדיעות אלו דריסוק השלג והברד וכן
זיבת השומן מקרי נולד גמור וצ"ע :

כד

ודע דלפי מה שנתבאר אלו השותים חמין בשבת
ונותנים הצוקער לתוך הכוס והוה מותר כמו ליתן
שלג וברד לתוך הכוס מיהו לפ"ו אסור לרסק את
הצוקער בכף קטן בתוך הכוס והעולם אין נוהרין בזה
והנה לדעת הפוסקים בסעיף כ"א המתירים לרסק
לתוך הכוס אין בזה איסור אבל להאוסרים נראה
דאסור ואפשר דגם להאוסרים לא אסרו רק כשמרסק
מבחוץ ונותן לתוך הכוס אבל בתוך הכוס עצמו
מותר שהרי מעולם אינו ניכר בפ"ע ובפרט דצוקער
הוא מבושל בתחלה ולכן אין לאסור בזה וע' בס"י
שכ"א סעיף י"ג :

כה

בחורף כשנקרשו המים מותר לשבר הקרח

ולא יטול המים מתחתיו ואין זה כריסוק שלג דהא
המים שתחת הקרח לא נקרשו ואי משום שכירת
הקרח הא גדולה מזו אמרו שובר אדם את החבית
לאכול ממנה גרונרות והנה רבינו הב"י בסעיף י"א
כתב צריך ליוהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש
בהם שלג או ברד ואם יטול יוהר שלא ידחקם בין
ידיו שלא יהא מרסק עכ"ל וכלשון הזה כתבו התוס'
שם וז"ל ומים שמתקרשים ויש ברד מעורב בהם אין
לרחוץ שא"א שרא ירסק הברד עכ"ל ואני מסתפק
בלשון רבותינו דמשמע להדיא שלא הקפידו רק על
ריסוק שלג וברד ולא על ריסוק הקרח ואולי מפני
שהקרח היה מקודם מים אין בזה לא משום נולד ולא
משום גזירת סחיטת פירות ויש להתיישב בזה דלכאורה
יש בזה נולד כבשומן שקרש בס"י ש"ח סעיף ל"ב
והמתירים בשם היינו טעמא משום שאינו מרסק בידים
ע"ש אבל בידים שפיר הוי נולד אלא דלשון הש"ס
והפוסקים לא משמע כן וצ"ע לדינא :

כו יש ליוהר שלא ישפשף ידיו במלח דנימוח ונעשה
מים ובמלח שלנו נראה שאינו נעשה מים ע"י
שפשוף ויש לעיין בזה דאם נעשה מים אסור ובמלח
של ים יש להסתפק כהספק שנסתפקנו בסעיף הקודם
בקרח ודורס האדם שלג ברגליו ואינו חושש ואע"פ
שלא ימלט דדרך דריכתו גימס מעט שלג מ"מ כיון
דזהו דרך הלכו לא שייך לאסור בזה וא"כ נהיה
סגורים בבתינו כל ימי החורף ולא גזרו בזה וכן להשתין
בשלג אע"ג דנמס ע"י המי רגלים מ"מ כיון שזהו צרכי
בני אדם ובמעט שבימות החורף הוא מהנמנעות
ליוהר בזה לכן לא גזרו על זה והר"ם מרושנובורג
התיר להטיל מי רגלים בשלג ומ"מ הרא"ש היה
נוהר בזה כיון דודאי נימוח ואיהו קעביד מעשה
ואנחנו אין נוהרים בזה כי במדינתנו בחורף מלא
שלג בכל מקום ומקום והמג"א סקט"ו אסר לטבול הקרח
בנהר וכו' ודבריו תמוהים כמ"ס הת"ט :

כז ודע דאיסור סחיטה נתחלק לשני אבות האחד
מה שנתבאר סחיטת פירות והיא תולדת מפרק
והאב שלה הוא דש והשני סחיטת בגדים ממם ושאר
משקין והיא תולדת מלבן והוה שכתב הרמב"ם בפ"ח
הסוהט את הפירות חייב משום מפרק וכבר נתבאר
כל הדינים ובפ"ט דין י"א כתב המכבש בגדים ה"ז
תולדת מלבן וחייב והסוהט את הבגד עד שיוציא
את המים שבו ה"ז מכבש וחייב וכו' עכ"ל ובפכ"ב

דין

דין ט"ו כתב המכבס חייב משום מלכין והסוחט כסות חייב משום מכבס לפיכך אסור לדרוק מטלית או מוך וכיוצא בהן בפי החביות וכיוצא בה כדי לסתמה שמא יבא לידי סחיטה ואין מקנהחין בספוג אא"כ יש לו בית אחיזה שלא יסחוט ואין מכסין חבית של מים וכיוצא בה בבגד שאינו מוכן לה גזירה שמא יסחוט עכ"ל ועוד יתבאר בזה :

כח ורבותינו בעלי התוס' חילקו גם סחיטת הבגד לשנים דכשסוחטו ממים הוא משום מלכין אבל כשסוחטו מין ושמן ושאר משקין שאין מכבסין בגדים בהם וארבא מנפין אותו שנשאר הריח בהבגד לא שייך בזה מלכין והאיסור הוא משום מפרק דמפרק המשקה מן הבגד כמו סחיטת זתים וענבים ולכן החששא דשמא יסחוט לא שייך רק במים שיסחטנו כדי ללכנו אבל בין ושמן לא חיישינן שמא יסחוט וגם בין ושמן כשהנסחט הולך לאיבוד לא שייך בזה מפרק ואע"ג דהוה פסיק רישא הוה פסיק רישא דלא נחא ליה ושרי ותוס' כתובות ו'. ד"ה האזי וסבת קי"א. ד"ה האזי :

כט וכתב המגיד משנה בפ"ט דין י"א שהרשב"א הסכים לדבריהם והרמב"ן חולק עליהם וז"ל הרמב"ן כך ראוי לומר בכל סוחט פירות תולדת מפרק בצריך למשקין ושיעורן כגורגרות ואין דישה אלא בגידולי קרקע כלומר בפירות וכיוצא בהן והסוחט בגד תולדת צובע כדרך מלכין והוא נמי בכד שמכבס בין במים בין ביין כדאמרינן לאכלה ולא למשרה ולא לכבוסה וסוכה מ'. לענין פירות שניעית והוא שמתכבס הבגד בכך מעט ושיעורו כמלא רוחב היסט כפול בחוטין ובאריג ג' על ג' כשיעורן להוצאה וכענין הזה כתב הרמב"ם וכו' עכ"ל וזה שכתב תולדת צובע לאו דווקא אלא מפני שהמלכין הוא כמין צובע אבל אינו אלא תולדת מלכין ולה"מ :

ל ותמיהני על רבינו הב"י דבסי' שי"ט סעיף י' כתב דמים אסור לסננס בסודרין משום ליבון אבל יין ושאר משקין מותר דבהם לא שייך ליבון ובארנו שם סעיף כ"ט ע"ש וזהו בדעת התוס' וסייעתם ובסי' זה סעיף ט"ו כתב אסור לפרוס סודר ע"פ החבית וליתן על גביו הכרי שדולים בו שמא יבא לידי סחיטה אבל בגד העשוי לפרוס עליו מותר שאינו חושש עליו לסחטו עכ"ל והיה לו לבאר דזה אינו אלא במים דבין לא חיישינן שיבא לסוחטו לדעת התוס' כמ"ש וסתם

חבית הוא של יין ולפלא שהרמב"ם הזכיר דווקא של מים כמ"ש לשונו בסוף סעיף כ"ז ונעמו משום דבמקור הדין בגמ' נמ"ח. היתה המעשה במים ע"ש וצ"ל דרבינו הב"י לא חש לה אבל כיונתו רק על מים :

לא ובסעיף ט"ז כתב אסור להדק מוכין בפי פך שיש בו משקין משום סחיטה עכ"ל והנה לדעת הרמב"ם והרמב"ן א"ש כיון שזהו משום מלכין אבל לדעת התוס' אינו אלא כשצריך להנסחט דבהולך לאיבוד מותר בין ושמן וכל המשקין לבד ממים כמ"ש ובסעיף י"ז כתב ספוג אין מקנהחין בו אא"כ יש בו בית אחיזה גזירה שמא יסחוט עכ"ל והוא מלשון הרמב"ם שהבאנו בסעיף כ"ז ולהרמב"ם א"ש אבל להתוס' אינו אלא במים או ביין ושמן וכשצריך להנסחט וכמ"ש אבל גם להרמב"ם קשה שהרי כתב בעצמו דבדבר המיוחד לכך לא חיישינן שמא יסחוט וצ"ל דספוג בהכרח שיסחוט אך אם יש לו בית אחיזה אינו בהכרח שיסחוט והראב"ד שם כתב דכשיש לו בית אחיזה אע"פ שנסחט הוה כמריק מצרוחית ע"ש כלומר שאינה דרך סחיטה נעמ"א סקי"ט :

לב כתב רבינו הב"י בסעיף י"ח חבית שפקקי בפקק של פשתן לסתום נקב שבדופנה שמוציאין בו היין יש מי שמתיר להסירה אע"פ שא"א לו שלא יסחוט והוא שלא יהיה תחתיו כלי דכיון שאינו נהנה בסחיטה זו הוה פסיק רישא דלא נחא ליה ומותר וחלקו עליו ואמרו אע"ג דלא נחא ליה כיון דפסיק רישא הוא אסור והעולם נוהגים היהר בדבר ויש ללמד עליהם זכות דכיון שהברוא ארוכה חזק לנעורת ואין יד מגעת לנעורת מותר מידי דהוה אספוג שיש לו בית אחיזה ולפי שאין מענה זו חזקה ויש לגמגם בה טוב להנהיגם שלא יהא כלי תחת החבית בשעה שפוקקים הנקב עכ"ל :

לג ביאור הדברים דאיתא בגמרא וקי"א. האי מסוכרייתא דנזייתא אסור להדוקה וכו' משום דהוה פסיק רישא כלומר שכורכין בגד סביב הכרוא ולכן כשדוחקין אותה בהנקב של החבית בהכרח שתבא לידי סחיטה והנה לדעת הרמב"ן והרמב"ם האיסור פשוט כיון דהוה משום מלכין אבל להתוס' וסייעתם דבין הוא משום מפרק אם היין הולך לאיבוד לא שייך מפרק ולכן באמת כתב הערוך בערך סבר וז"ל האי נקב למערה הוא ולכן אסרו חכמים להדוקיה וכו' משום סחיטה דנחא ליה שיוזב היין בתוך הכד אבל

בנקב

קשה ואינו בולע ותמיהני דהתם רבה ורב יוסף ס"ל
כן אבל רב אשי אמר אפילו תימא יש סחיטה בשיער
וכו' והלכה כרב אשי דהוא בתראה וצ"ל דס"ל דברדך
דחייה אומר רב אשי כן וגם אפשר דהלכה כרבה
ור"י שהם רבים ומיהו עכ"פ איסור דרבנן יש ולכן צריכים
ליזהר ההולכים בשבת שחרית במקוה לבלי לסחוט
את השיער :

כ"ן כתב הרמב"ם בפכ"ב דין כ"א שתי מטהרות זו
על גבי זו נומל את הפקק מבנתיים ומשיקן
ומחזיר את הפקק למקומו מפני שאינו בא לידי סחיטה
שהרי דעתו שיצאו המים ופוקקין את הביב בסודרין
ובכל דבר המטלטל כדי שלא יצופו המים על האוכלים
ועל הכלים אבל אין פוקקין את הביב כדי שירדו
המים לבד שמה יסחוט בעת שדוחק שהרי הפקק
שרוי במים עכ"ל והיא תוספתא בפ"ח דעירובין וביאור
הדברים דברישא כיון שמכוין להשקה שיתחברו המים
בע"כ יסתם הפקק ברפיון כדי שתהיה התחברות מים
במים וגם כשירצה ליטלו להשיקן ממש יטלנו בנקל
ודחיפך בסיפא שפוקק הביב כדי שירדו המים פוקקו
יפה יפה והפקק שרוי במים ויסחוט אבל המציעתא
קשה דהא כדי שלא יצופו המים סותמו ג"כ יפה
ורבינו הב"י בספרו הגדול כתב דגם בכאן אינו חושש
לסתום יפה ע"ש ואינו מובן ולי נראה דמציעתא
מיירא שפוקק במקום יבש כדי שלא יצופו המים
לכאן וזהו שמסיים הרמב"ם בסיפא שהרי הפקק שרוי
במים כלומר משא"כ מציעתא דשם הפקק במקום יבש :

בנקב מן הצד לא אסרו וכו' כיון שירך לאיבוד לא
ניחא ליה עכ"ל ור"י בעד התוס' בבתיבות וו' ג' חולק
עליו דאע"ג דלא ניחא ליה ואין כאן איסור דאורייתא
מ"מ מדרבנן אסור ע"ש וגם המור הביא מחלוקת
זו ע"ש :

לך והעולם נוהגים היתר אפילו בברוא במקום שאין
היין הולך לאיבוד וס"ל דסברת הערוך בפסיק
רישא דלא ניחא ליה הוא אפילו כשאינו הולך לאיבוד
ורק כיון דלא ניחא ליה אין זה מלאכה וכן משמע
מתוס' מכמה מקומות וזהו ודאי תימה דבזה פשיטא
שעכ"פ יש איסור דרבנן ולכן יש שלמדו זכות מפני
שהברוא ארוכה ודמי לספוג אמנם יש לגמגם בזה
שהרי חזינן דנסחט ממנה ואין זה דמיון לספוג ולכן
עכ"פ טוב להנהיגם שלא תהא בלי תחתיו ושילך
לאיבוד ולכן אע"ג דגם בזה חולק ר"י בעד התוס'
מ"מ אנו סומכים על הערוך אבל בלא זה גם להערוך
אסור מדרבנן וגם הר"ן ס"ס חולק וס"ל כר"י והנה מכל זה
מכורר שהס"ע הולך נשיטת התוס' דאלו להרמב"ם ככל ענין
אסור כמ"ס ודברי הע"ז בסק"ז ל"ע כמ"ס דהס"ע כס"י סי"ע
סוכר דין הוה כשאר משקין וכן כתב דמלכין ע"ש ואיפא
ראה זה ואי משום סעיף ע"ו כבר בארנוהו ומה שחילק בין
לכן לאדום מי הכריחו לזה הלא שני שיטות הם וכנראה שלא
ס"ס על לנו שיטת הרמב"ם והרמב"ן שהביא הרמ"מ ומ"ס הב"י
בספרו הגדול ס"ס הביא כל הדעות ודו"ק :

לה כבר כתבנו בשם הרמב"ם דבשיער ריכא סחיטה
והטעם פירש"י וקכ"ח : ד"ה חין ע"ש מפני שהוא

שכא [דיני אבות מלאכות של טוחן ולש ומפשיט את העור ומעבדו ומוחקו ומחתכו ומשרטט ודיני תקוני מאכל וכו' מ"ה סעיפים] :

דנסרן במידה זו דאל"כ אין זה מקלקל ולח"מ ושיעורא
דכגורגרות הוא בטוחן לאכילה ככל שיעורי אוכלין
ולעצים הוה כשיעור עצים להוצאה דהוה כגורגרות
מביצת תרנגולת כמ"ס בס"י ש"א וזה שכתב עד
שידקדק מהן וכו' כלומר דאם נוסרן צריך להיות
בהנסרות כדי לבשל כגורגרות מביצה ואם חותכן
צריך להיות בהחתיכות כשיעור ודע דמחתך אינו
תולדת טוחן והוא אב מלאכה בפ"ע ואמרו בגמ' וע"ז :
דכשחותך עצים ומקפיד על המדה הוה תולדה דמחתך
וכשאינו מקפיד הוה תולדה דטוחן ע"ש וכן בכל דבר
השייך טחינה :

א טחינה הוי אב מלאכה והיתה במשכן בטחינה
סממנים ותולדות טחינה כתב הרמב"ם ספ"ח
הטוחן כגורגרות חייב וכל השוחק תכלין וסממנין
במכתשת הרי זו טוחן וחייב המחתך ירק תלוש ה"ז
תולדת טוחן וכן הנוסר עצים ליהנות בנסורת שלהן
או השף לשון של מתכת חייב משישוף כל שהוא
אבל המחתך עצים אינו חייב עד שידקדק מהם כדי
לבשל כגורגרות מביצה עכ"ל וזה שכתב בנסורת
שלהן משמע דאם לאו פטור מטעם מלאכה שאצל"ג
וא"א לומר כן דהא הרמב"ם מחייב בא"צ לגופה
אלא הכונה משום מקלקל וכגון דלא צריך להעצים

כו כותב הט"ו סק"ג עמ"ש סי' תק"ו להראש"ד יש איסור כשנופלין וזבנים לכוס שלא יוציא הזבנים לבדן מן הכוס דה"ל כבורר פסולת אלא יקה מן המשקה קצת עמהם ע"כ. ולכאורה ליקח הזבנים לבדן היו טלטול מוקצה. ולמ"ש הוא בעצמו בסי' ש"א סק"ב אף ליקח ע"י כלי אסור ועי' בדברי הרב ז"ל ובסי' ש"ח ס"ס ובק"א סי' רנ"ט סק"ג. ואפשר דעדיפא מני' קאמר דה"ל בורר דיש בזה חיוב דאורייתא. אלא דמה שהתיר הט"ו ליקח מקצת מן המשקה עמהם ז"ע דאי נימא דזה מיקרי טלטול גמור כטלטול בידו. ואטו מותר לטלטל מוקצה והיתר ביחד. ועוד לפמ"ש בסי' ש"ח ס"ק ל"ד דעת הט"ו דאף בזמנים בשנת איסור והיתר צעי נייעור אצל לטלטלו אסור. וכאן במה שמוציאין מן הכוס כקף הוא טלטול להדיא. ודוקא היכי דא"ל צנייעור אצל הכא אפשר צנייעור לשפוך מן הכוס. ואפשר דכשישפוך מן הכוס ישפוך יותר ממה שנוטל כקף. ובדין זה האריך בט"א דל"א ובהא"ר ססק"ח הביא להלכה דברי מהריט"ן ז"ל דאין ברירה בזה והיינו יש מלה וכ"ד מהר"י חגיז בע"מ. ומה שהקשה עליהם בט"א דא"כ למה הוצרכו בסי' בקסמים דקים לטעם הואיל ומשתמי בלא"ה. עדיפא ה"ל לאקשו' מהא דסי"ג לפי פי' הר"ן ז"ל עמ"א סק"ד והא"ר אע"פ שהביא להלכה דברי מהריט"ן הסכים בסי' כ"ב דברי הר"ן ז"ל לדברי רש"י דמשום קסמים אין לך מסננת גדולה מזו. אצל באמת לק"מ דמהריט"ן ז"ל לא קאמר אלא דאין ברירה ביד בלה. אלא משמר בכלי וכמבואר מדבריו. והבדכ"י ס"ק ה' כתב דהכי נהוג כמהריט"ן ז"ל. ולכאורה היינו לשפוך הזבוב מהכוס דהוי טלטול ע"י ד"א. אצל לטול הזבוב מהכוס יש בזה משום טלטול מוקצה וגם ליקח כקף מעט משקה ז"ל מדוע אין זו משום מוקצה. אלא דלפמ"ש בסי' ש"ט סק"ד דנראה מדברי ר"ת והרמב"ן והרשב"א ז"ל דהיכי דאין זו משום בורר והאוכל מרובה על הפסולת. הפסולת בטל לגבי אוכל ומותר לטלו מן האוכל ולזרקו ורק לטלטלו עם האוכל אסור אם אפשר צנייער א"ש.

כו ורפ"ז לטלטל הכוס עם המשקה והזבוב אסור. אלא ללכאורה נראה דהוי כא"ל צנייער דכיון דישפוך הזבוב א"ל שלא ישפוך ג"כ מעט מהמשקה והוי כפירות המטונפים בסי' ש"ט ס"ג. ולכן אם א"ל לשחות בעוד הזבוב בחוכו כיון דסוף סוף יהי' לו פסידא כשירצה לשחות אפשר דלריך לנער חיקף. (ולדעת הט"א שם לא מיירי הכא רק בא"ל לשחות בעוד הזבוב בחוכו דאל"כ פשיטא דמותר לברור ביד עמ"ש סקט"ו. אלא דאי נימא הכי אף למ"ש בסי' ש"ט אסור לזרוק הזבוב כיון שא"ל לשחות עד שיסיר הזבוב ה"ל כפסולת מרובה על האוכל כדאמרין בדקמ"ב ע"ב כיון דאי צעי למשקל לא משתקיל לין עד דשקיל לין לאבן כפסולת מרובה על האוכל דמי. אלא דא"ה קשה דאי נימא דכל דיני ברירה היינו דוקא בא"ל לאכול בלא ברירה איך אפשר לאשכחא אוכל מרובה על פסולת. ולכאורה משקה בכוס דמי לפת שע"ג השלחן בסי' ש"ח סב"ז דמותר לטלטל הטבלא אף שיש עלי' עצמות וקליפין. ויותר נראה לומר דדמי למ"ש החוס' דמ"ו ע"א ד"ה הוי דשירי

כח ואם הזבוב חי זל"ד אם מותר ליתן כלי בתוך הכוס כדי שתעלה הזבוב עלי' ויוציאה וינערה וזה לא הוי כטלטול ע"י כלי כיון שדבר האיסור כבר מונח על דבר המותר (עי' בהרב ז"ל סי' ש"א ס"ס) ומה שמוציאה מהכוס הוי כא"ל צנייער וכמ"ש וז"ע. [אלא דלפמ"ש בסי' כ"ו לדעת ר"ת והרמב"ן והרשב"א ז"ל אין לנו צריכין לכ"ו. ואפשר דמותר לטלו בידיו. כיון שאין בזה משום בורר לדעת מהריט"ן.] כט והרב ז"ל בסיידור כתב דלהוציא הזבוב כקף עם מעט משקה יש בזה חשש חיוב חטאת. וכפי הנראה דעתו דהא דסי"ד עיקר ההיתר הוא משום שאין הפסולת ניכר עמ"ש ס"ק כ"ג. ולכן יותר טוב לשפוך מן הכוס דזה לדעתו מיקרי אוכל מתוך פסולת עמ"ש סק"ט. וינאנו בזה גם דעת הט"ו דכשמערה הזבוב א"ל שלא ישפוך ג"כ מעט משקה. והרוחנו בזה ג"כ טלטול מוקצה כמ"ש בסי' כ"ו.

ל כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ו ה"ו עשה גבינה חייב משום בזנה שכל המקבץ חלק אל חלק ודיבק הכל עד שיעשה גוף אחד ה"ו דומה לבנין ע"כ. והביאו המ"א סק"י"ח וזל"ד דא"כ איך מותר לחתוך את הגבינה בסכין דק דק עס"י שכ"א במ"א סק"י"ב ולמה לא יהי' בזה משום סותר. ובר"פ במה אשה כתבו החוס' ושאר פוסקים דמסתברא דכי היכי דיש בנין בקליעת שער ה"נ סתירות קליעה אסור. והתם אין בנין מדאורייתא ורק משום שבות ואע"פ"כ הסתירה אסורה. והכא דיש בנין מדאורייתא למה הסתירה מותרת. ואפשר לומר דהכא כיון דלא משכחת לה סותר ע"מ לבנות דא"ל לעשותו אחר הסתירה גוף אחד להכי אף רבנן לא גזרו ב"י. ועמ"א סי' ש"מ סק"י"ז דלא מיקרי בזנה אלא כשמתכוין ליפוחו ולהשוותו. ובפ"י ביצה די"ד ע"א כתב דדוקא במגבן לאוור ליבש ולהצניע לימים רבים. אצל ע"מ לאכול לאלתר לא שייך בנין כלל דלא גרע מבזנה ע"מ לסתור ע"כ. וזה דבר שצ"ג עמ"ש סי' ש"י"ז סק"י"ב דכפי הנראה עיקר חלוי בדרכו כקף. והבזנה בנין שדרכו להיות קבוע לימים רבים אף שדעתו לסתור חייב משום בזנה.

סימן ש

א כתב המח' ס"א שאר כל הפירות מותר לסוחטן ע"כ. וכתב ע"ז הרמ"א ז"ל ובמקום שנהגו לסחוט איזה פירות לשחות מימיה' מחמת צמא או תענוג אסור לסוחטן ע"כ. ועמ"א סק"א. והיוצא מדבריו דאם אנשי מקום אחד סוחטין פירות לשחות. אם הוא בענין שאם הי' לכל העולם פירות הרבה כאלו לא הי' סוחטין אותן. או אמרינן בטלה דעתן אצל כל אדם. ודומיא דאחד מאנשי הולץ שהוציא משוי על ראשו דאע"פ שצני העיר עושין כן בטלה דעתן אצל כ"א ולכן אף באותו מקום מותר לסוחטן. אצל אם הוא בענין שאם הי' לכל העולם כן הי' סוחטין אותן. או אף אם מקצת אנשי מקום אחד סוחטין אותן אסור לכל העולם לסוחטן. כיון דאחשביניהו ואין

בתוחים ורמונים. אבל אם סחטן לטבל בהם את המאכל משמע מדברי הרב ז"ל והפ"מ דאף לדעת השו"ע אסור. ולכאורה כיון לטבל אסור דהרואה יאמר למשקה ה"ג למתק הרואה יאמר למשקה. ואפשר דהא דאסור לטבל לאו משום מ"ע אלא דנמשקה הבא לאוכל צעין מדרבנן שהי' ניכר בשעת סחיטה שהוא בא לאוכל. וכ"מ מדברי הרב ז"ל. וא"כ שפיר איכא למימר בתוחים ורמונים לטבל בהן את המאכל אסור. ולמתק שרי לדעת העו"ש. אבל לדעת המ"א דכנשים דמי לשאר פירות א"ל דאף לדעת הרי"ף ז"ל בתו"ר אסור אף למתקן וטעמא משום מראית עין עא"א סק"י ויתבאר אי"ה.

ה כתב המח' ס"ב זהים וענבים שנתרסקו מע"ש משקין היוצאין מהם מותרין ואפילו אם לא נתרסקו מע"ש אם יש יין בגיגית אע"פ שהענבים מתבקעין בשבת מותר לשותותו שהיין היוצא נתבטל ביין שבגיגית ע"כ. וכתב המ"א סק"ה בשם הב"ח דמותר לתת ענבים בתוך היין שיצקו ויוליאו יינם כמו בשלג ע"כ. והט"ז סק"ג כתב דיש בזה איסור גמור משום סחיטה דאפילו כלא"י לא שרי. והדין בזה כמבשל בשבת ע"כ. ועמ"ז ועמ"ש בס"י שו"ת סק"ד. והנה למ"ש הסה"ח דליתן לתוך הכוס אינו אלא גרמא בעלמא וכמ"ש בשמו בס"י שו"ת סק"ל. א"כ הא אמרינן דדק"כ ע"ב עשי הוא דאסור הא גרמא שרי עמ"ש ס"י ט"ז סק"ב. אלא לדעת המרדכי צ"י במקום פסידא. וכ"פ הרמ"א ז"ל בס"י של"ד סק"ב וע"כ דהט"ז לא ס"ל צכאן דהוי כגורס והוי כעושה ציד"ד ועכ"פ אין להחמיר בדיעבד. וכ"פ הרב ז"ל. ולכאורה הא דלא אסר מטעם מצטל איסור לכתחילה וכן יקשה בשלג לתוך הכוס לדעת הסה"ח כמ"ש בס"י שו"ת שם וא"ל דהוי רק גורס לטבל איסור דזה אפשר דמותר וזה א"ש להסה"ח דס"ל דהוי גורס אבל הט"ז לא ס"ל דהוי גורס כמ"ש. ועבמ"א ס"י חס"ז סק"ד ובמק"ח שם דקודם שנעשה איסור אין צו משום מצטל איסור לכתחילה. ומה"ט שרי למכרו לעכו"ם ולא חיישין שמה יחזור וימכרו לישראל. (ובהכי הוי אפשר לתרץ מאי דפסקין ביו"ד בס"י נ"ז סכ"א ברמ"א ז"ל דבטריפות הידוע מותר למכור לעכו"ם ומשמע אף בעוף. ולא חיישין לציצים דשיחלא קמא). ועוד י"ל דצבא לעולם ע"י תערובות אין צו משום מצטל איסור. ואף למאי דפסקין דאסור לטבל חמץ קודם הפסח כדי לאכלו בפסח. התם לא מיקרי צבא לעולם ע"י תערובות דהא פסקין דיבש ציבש חוזר ונייעור בפסח. ואם ה"י מיקרי צבא לעולם ע"י תערובות. לכאורה לא עדיף מש"ד שאינם מתבטלים דכשצבא לעולם ע"י תערובות נצטל אע"כ כיון דחמץ שמו עליו לא מיקרי צבא לעולם ע"י תערובות. ושפיר א"ל דהיכא דצבא לעולם ע"י"ת מותר לטבלו לכתחילה וצ"ע.

ו כתב המח' ס"ה יש מי שאומר דה"ה לבוסר שמותר לסחטו לתוך האוכל. ור"ת אסור בבוסר (הואיל ואינו ראוי לאכילה) ע"כ. ולכאורה הממיר בבוסר ס"ל כי היכי דאין צו משום דש ומפרק ה"ג אין צו משום בורר אף שאינו ראוי לאכילה. ולשיטתו גם הא דחולב אדם עו לתוך הקדירה היינו אפילו בשבת. ור"ת ז"ל שאסר סחיטת הבוסר לשיטתו

חילוק לדעת המ"א בין מקום סוחטין לשאר מקומות. ורמ"א ז"ל ס"ל דדוקא צלותו מקום סוחטין אותן שם אסור ודומיא דמקיים קוליס דדוקא צלותו מקום שמקיימין קוליס אסור. ועכ"פ צעין שאם ה"י כן לכל העולם ה"י סוחטין אותן. ולכן זה כמה לא זכיתי להבין מ"ש הרב ז"ל ומ"מ במקום שנהגו לסחוט איזה פרי לשם משקה אסור לסחוטו צלותו מקום. אבל בשאר מקומות מותר לסחוטו הואיל ואין רגילין לסחוטו לשם משקה אף שיש להם הרבה ממנו ע"כ. ונרשם במ"מ רמ"א מ"א. והנה דעת המ"א לכאורה מנאר ההיפוך. גם דעת רמ"א ז"ל אף שסתם מ"מ ז"ל דמיירי שאם ה"י כן לכל העולם ה"י סוחטין אותן. ואדרבא לדעת רמ"א ז"ל פשיטא לכאורה דכן הוא. דהא הוא לא ס"ל סברת אחשבינהו. ועיקר טעמו דס"ל דבני מנשה אחרא הוא. וא"כ קשה מאנשי הו"ל. וע"כ ז"ל כמ"ש החוס' דאם ה"י לכל העולם כמו לבני מנשה ה"י סוחטין אותן. וכעת ראיתי להק"מ שפ"י דברי רמ"א ז"ל דוקא צעין שאם ה"י כן לכל העולם לא ה"י סוחטין אותן אבל המ"א פשיטא דלא ס"ל הכי וצ"ע.

ב כתב עוד המ"א והב"ח כתב שאסור לסחוט אלא למתק הפרי אבל למימיהם אסור כמ"ש ס"ז ע"כ. וזה כדעת רש"י ז"ל והתוס' דקמ"ד ע"ב אלא דרש"י ז"ל כפי הנראה ס"ל דחייב חטאת מטעם אחשבינהו וכ"מ ממ"ש ד"ה כר"ח וכו' וכיון דהוא מחשב ל"י הוי משקה ומחייב ע"כ. אלא שמדברי הרב ז"ל משמע דאף לרש"י ז"ל אינו אלא מד"ס וצ"ע. אבל דעת התוס' דקמ"ה ע"א ד"ה כנשים דאינו אלא מדרבנן וד"ת אינו חייב אלא על דריסת זתים וענבים בלבד. והביא הב"ח רא"י לזה מס"ז כנשים דלמימיהם אסור. ואף לדעת רש"י ז"ל הכא חייב והתם פטור אבל אסור היינו טעמא שאין המשקה הזה יולא מן הכנשים שלא גדל צמחו וכמ"ש רש"י ז"ל. ולפסק השו"ע דשאר פירות מותר לסחוט אף למימיהם. הא דכנשים למימיהם אסור כתב המ"א סק"ט דכיון שה"י שם משקה עליהם מקודם גרע. והעו"ש סק"כ כתב דדמי לתוחים ורמונים.

ג וכתב עוד המ"א מ"מ נ"ל דאם אינו סוחטו אלא לטבל צו את המאכל שרי דלא מיקרי משקה ע"כ. ועמ"ש בס"י קנ"ח סק"ט דהטעם הוא דבאמת גם זה מיקרי משקה הבא לאוכל. דהרואה יאמר למשקה ואסור מדרבנן. אבל שאר פירות ידוע לטבלו ובאכלו דמי.

ד ולדעת רש"י ז"ל והתוס' בתוחים ורמונים אפילו למתק אסור גזירה שמה יסחוט למשקה הואיל דשל בית מנשה ה"י סוחטין למשקה כמ"ש רש"י ז"ל. (והיינו ג"כ שאם ה"י כן לכל העולם ה"י סוחטין אותן למשקה דהמקשן והתרנן לא פליגי בהא וכמו שהוא לדעת המ"א עמ"ש וכו"כ הרב ז"ל במוסגר). ומשמע להדיא מדעת המ"א דבתוחים ורמונים אם סוחטן לטבל בהם את המאכל אסור וכ"כ הרב ז"ל בס"ז והמ"ז סק"ה והא"א רסק"י והיינו מטעם דהרואה יאמר למשקה הואיל דשל בית מנשה ה"י סוחטין אותן למשקה. ולדעת השו"ב בתוחים ורמונים כדי למתקן אי נימא כדעת העו"ש דכנשים דמי לתוחים ורמונים א"כ לכאורה כי היכי דכנשים שרי לגופן ה"י

דמוקי הא דחולב אדם עו דוקא ציו"ט כמ"ש התוס' דקמ"ד
 ע"כ ד"ה חולב. וה"י ס"ל להרמב"ן והרשב"א ז"ל. אלא דס"ל
 דעו לא מיקרי פסולת כיון דראוי לאכילה אלא דאיסורא דשבת
 רביע עלי' עמ"ש סי' ש"ה סקט"ז וסי' ש"ט ס"ק כ"ג. אבל
 באמת א"ל לומר כן ע"י בסמ"ג משמע להדיא דאף להמתיר
 בצור מוקי הא דחולב אדם עו ציו"ט דוקא. וכ"מ להדיא בטור
 שכתב וחולב אדם עו לתוך הקדירה ציו"ט קאמר ולכן מותר.
 וכן התיר הרב ר' יוסף לקחוט בוסר לתוך אוכל ע"כ ועצ"י.
 הרי מבואר להדיא דגם לדעת הרר"י ז"ל הא דחולב דוקא
 ציו"ט. ועוד אי נימא דבוסר לכ"ע אינו ראוי לאכילה א"כ הא
 הרי"ף והרמב"ם ור"ת ור"י והרמב"ן והרשב"א והרא"ש ז"ל
 שוין לאיסור דבאינו ראוי לאכילה שייך צורר או דש אף בלחוך
 האוכל. ואיך כתב המח' ור"ת אסור כאילו הר"ת ז"ל יחיד בדבר
 עד שכן ראה השכנה"ג לומר. ולכן ה"י נראה דהא דפליגא
 בבוסר דבאמת בוסר ראוי לאכילה ע"י הדחק. ולפ"ז לכ"ע
 בסוחט פירות שאין ראוי לאכילה כלל. אף לתוך האוכל שייך
 צורר. אלא בפירות שראוי לאכילה ע"י הדחק לדעת ר"ת חסוב
 צורר. ולדעת הרר"י ז"ל לא חסוב צורר. ולפ"ז מ"ש המח"א בסי'
 ש"ט סק"ה בשם המח"מ דבאינו ראוי לאכילה אלא ע"י הדחק
 פטור אבל אסור במחלוקת היא שנוי. לדעת הרר"י ז"ל מותר.
 והרב ז"ל בסי' ש"ה סק"ח סתם כדעת הרי"ף ז"ל וסיעתו
 דמד"ס אסור לחלוט בשבת לתוך האוכלין כיון שהבהמה אינה
 ראוי בשבת מחמת איסור שחיטה. ומשמע להדיא דאם אינו
 ראוי מחמת ענינו ה"י דש או צורר מדאוריית'. וא"כ הפלוגתא
 שהביא בבא"ר ס"ט בבוסר ושאר פירות שאין ראוי לאכילה
 לכאורה ע"כ היינו צראין לאכילה ע"י הדחק. ובסי' ש"ט
 סק"ד סתם כהמ"מ דבאינו ראוי לאכול רק ע"י הדחק אסור
 מד"ס.

ו כתב המח' ס"ו מותר לסחוט לימעני"ס ע"כ. ע"כ ז"ל
 ללימעני"ס עדיפא מבוסר ומפירות שאינם ראויין
 לאכילה. ולא ידעתי כי הלימעני"ס שלנו אינם ראויים לאכילה
 והאוכלם בטלה דעמו.

ח כתב המח' ס"ו לסחוט כבשים ושלוקות אם לגופן שא"צ
 למימיהם ואינו סוחטן אלא לתקנם לאכילה אפילו
 סוחט לתוך קערה שאין בה אוכל מותר וכו' ולר"ה כל
 שהוא צריך למימיהם חייב חטאת ע"כ. וכתב המח"א סק"ט
 דכיון דא"צ למימיהם לא ה"ל מפרק כלל ע"כ. ואין הכונה
 שהמשקה הולך לצוד כדמשמע לכאורה מדברי הט"ז סק"י.ב.
 דהא מבואר בטוש"ע דאפילו סוחט לתוך הקערה שאין בה אוכל
 מותר. (ודברי הט"ז שם בל"ז ז"ע עא"ר ס"ק כ"ב ותו"ש
 ומ"ז) וכ"מ דעת הט"ז סק"ה דהיכי דמותר למחך מותר אף
 ששומה המשקה היוצא. וכ"כ הרשב"א ז"ל לענין שאר פירות אלו
 ר"ה סוחט ואפי' לתוך הקער' דלאו משקה כלל ע"כ. ואח"כ
 כתב כבשים ושלוקות לגופן כ"ע לא פליגא דשרי ואפילו לתוך
 הקערה ע"כ. אלא שמדבריו אלו שכתב כ"ע לא פליגא וכו'.
 משמע דאפילו לר' יוחנן דס"ל למימיהם חייב חטאת. מ"מ
 לגופן שרי אף לתוך הקערה. וכ"כ בא"ז סי' ג"ח מסקנא

ולבאורה נראה כיון דצדקמ"ה ע"א ר"ש מתירי לצריחא
 צד"א לגופן אבל למימיהם פטור אבל אסור וזו"ע
 אם סחט חייב חטאת ע"כ. ומשמע דקאי גם על לגופן. ואי
 במשקה הולך לצוד פשיטא דאין בו חיוב חטאת וכמו שהוכיח
 ר"ת ז"ל דבסחיטת בגד במשקין הולך לאיבוד אין בו משום
 מפרק וכמ"ש בשמו הרמב"ן והר"ן ז"ל בס"פ ש"ש. וא"כ ה"ה
 בסחיטת זו"ע. אע"כ דהואו לגופן היינו לתוך כלי דבזו"ע חייב
 (עס"ק שאח"ז) ובזו"ש מותר. וכן לר"י מתיריין צב"א לגופן
 אבל למימיהם נעשה כמי שסחט זו"ע וחייב חטאת ע"כ ומשמע
 דלגופם לא דמי כזו"ש לזו"ע. והיינו בזו"ע לתוך כלי אסור
 ואפשר חייב כמשי"ת וכו"ש שרי.

אלא דז"ע טעמא מאי כיון דלר"י כז"ש שיה לזו"ע וכיון
 דבזו"ע לתוך כלי אסור אף לגופן ואמאי בזו"ש שרי. וגם
 לר"ש יקשה אי נימא כמ"ש דס"ל דבזו"ע לתוך כלי אף לגופן
 חייב. וא"כ דמי למימיהם. וא"כ כז"ש למה למימיהם אסור
 ולגופן אף לתוך כלי שרי.

ובחי' הרמב"ן ז"ל צדק"א ע"א במסוכרי דנוייתא הניא תחילה
 פי' רש"י ז"ל שפי' צדק"א מן הזד והביא שדעת הערוך
 להתיר בזה משום פ"ר דלא ניחא ל"י. ולכן פי' הערוך שהיא
 סחימת נקב של מעלה כסחימת אודרא אפומא דאשישא.
 והרמב"ן ז"ל סתם ראיות הערוך. ואח"ז כתב אבל אין פי' רש"י
 ז"ל מחזור עדיין לפי שהסחיטה מפרק היא ותולדה דדש
 כסחיטת זו"ע. וכשא"צ למשקין הנסחטין אינו דומה לדש.
 כדמשמע גבי הסוחט כבשים דלגופן מותר ולמימיהם חייב.
 ואפשר דלרב אסור כיון דקסחיט מ"מ אע"פ שא"צ לסחיטה זו
 שהרי דרך סחיטה בהן ואסור לכתחילה ע"כ. והנה לפי' הערוך
 לא קשיא ל"י מהא דלגופן מותר. והיינו דאפשר לפרש לגופן
 היינו במשקה הולך לאיבוד. אלא דאי נימא דאליגא דאמת האי

משקה הולך לאיבוד. דלחוך כלי אף שא"ל להם און סהדי דניחא ל"י. אבל בכו"ש כל שאינו למימיהם אף שהיא לחוך כלי דמי למשקה הולך לאיבוד. שאינו ראוי דלהוי און סהדי דניחא ל"י. ויחייב בזה כל מה שדקדקתי ואף החוס' והרמב"ן והריב"ש מודים דאף לר"י לגופן אף לחוך כלי שרי והארכתי בכ"ו מחמת שהרב ז"ל לא כתב לשון השו"ע דלגופן מותר אף לחוך הקערה. והנ"ל כלל י"ד ד"ה מפורש יאל דדוקא במשקה הולך לאיבוד שרי. וכן ראיתי לעוד אחד וזה להיפוך מדברי הטוש"ע.

ט ורהבה הא דמפרק כשא"ל לדבר המתפרק אין בו משום מפרק היינו אפילו למ"ד משא"ל חייב. וז"ל החוס' דע"ג ע"כ וזמר וזריך לעצים נראה דאפילו לר"י דמחייב במשא"ל בעינן זריך לעצים דלא מיקרי בעצים קוצר אלא בענין זה וכו'. וכדאמר ר"י כו"ש שסחטן לגופן פטור ולמימיהם חייב. ואמאי שרי לגופן להוי כמשא"ל אלא טעמא לפי שאין דרך דשה בכך ע"כ. ונראה דהיינו במשקה הולך לאיבוד (או דכו"ש אף לחוך כלי דמי למשקה הולך לאיבוד) ולשיטתם בפ"ר דלא ניחא ל"י או דלא איכפת ל"י היינו משא"ל עמ"ש סי' רע"ח סק"ד. ובשאר מלאכות אסור לכ"ע ובמפרק שרי. (ולכאורה דבריהם היינו דוקא לר' יוחנן. אבל רב הא פליג עליו ואסר במפרק אף במשקה הולך לאיבוד. וכדס"ל בכתובות שם דאף במפרק אסור פ"ר דלא ניחא ל"י) אבל בפ"ר דניחא ל"י נראה דאף במפרק חייב. והיינו כיון דאין סהדי דניחא ל"י הוי כמתכוין לאותו דבר שדרך המלאכה בכך. ובהו יחייב דברי החוס' שכתבו דבריהם רק לר"י ולכאורה גם לר"ש כיון דפ"ר דאין סהדי דניחא ל"י חייב למה בעינן הכא זריך לעצים (וכפי הנראה הרגיש בזה רע"א ז"ל) ולמ"ש א"ש דהך זריך לעצים לאו היינו שקוצר בשביל העצים. אלא דאין סהדי שהוא זריך לעצים וניחא ל"י דכשאנו זריך לעצים ליכא און סהדי עמוס' דמ"א ע"כ ד"ה מיחם. ולר"ש פטור ולכן בעינן הכא זריך לעצים דהיינו און סהדי דניחא ל"י. ולפ"ו במתקן זו"ע לחוך הכלי דהוי פ"ר דניחא ל"י חייב וכדמשמע מדאמרינן בד"א לגופן אכל למימיהם וכו' וזו"ע אס סחטן חייב ומשמע דקאי גם על לגופן וכמ"ש והיינו לחוך כלי וכמ"ש בס"ק שלפ"ו.

ולמ"ש דהחוס' לא כתבו כ"ו אלא לר"י אבל לרב דס"ל דאף במפרק אסור א"ל דרב לא ס"ל כלל דלא מיקרי מפרק אלא בזריך לדבר המתפרק והוי רק מלשא"ל. ולמאן דמחייב במשא"ל גם במפרק חייב. ויחישבו בזה דברי הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ח ה"ז דחיוצ דחובל הוא משום מפרק. ואעפ"כ פסק דה"ח דהחובל בחצירו דרך נקמה אעפ"י שאינו זריך לנס שהוציא ממנו חייב ע"כ. וכתבתי לעיל סי' שט"ו ס"ק ח' שקשה דאף דנימא דמה שעשה נ"ר ליצרו חסוד מתקן. אבל מ"מ הא א"ל לדבר המתפרק. אבל למ"ש דזה דוקא לר"י וכיון דכבו"ש לא קי"ל כר"י אלא כשמואל גם בהא דס"ל לר"י דמפרק היינו דוקא כשזריך לדבר המתפרק לא קי"ל כותי' אלא כרב. אלא שז"ע לשונו של הרמב"ם ז"ל ה"י שכתב הסוחט את הפירות להוציא מימיהן חייב ע"כ משמע דדוקא בזריך למשקה חייב.

לגופן דקאמרי רו"ש ור"י פירשו לחוך כלי. וכיון דכו"ע ובסחיטת בגד לחוך כלי אסור (ואפשר דחייב כמ"ש). וע"כ דכו"ש קיל מסחיטת בגד וא"כ מעיקרא מאי קשיא ל"י לרש"י ז"ל. אלא הרמב"ן ז"ל לא הקשה אלא מר"י דס"ל למימיהם חייב ולגופן עכ"פ במשקה הולך לאיבוד מותר. אבל מר"ש און קושיא ד"ל כיון דס"ל למימיהם פטור לכן בלגופן מחירין לגמרי אף לחוך כלי כמ"ש הפוסקים והטוש"ע. ושאיני סחיטת בגד דלמימיה חייב א"ל דאף במשקה הולך לאיבוד אסור. כמו שחירץ הרמב"ן ז"ל באמת דרב דאסר במסוכרי דמיימי פליג הר"י. וס"ל דבהני דדרך סחיטת בהן ולמימיהם חייב אף לגופן ומשקה הולך לאיבוד אסור לכתחילה. אבל אי נימא דכו"ש קיל מסחיטת בגד אפילו לר"י ושרי אף לחוך כלי וא"כ מנלן דר"י פליג על רב בהא. וגם לר"י בסחיטת בגד אסור אף במשקה הולך לאיבוד. והריב"ש ז"ל בס"י שז"ד כתב סחיטת דמשקין היא משום מפרק דהוי חולדה דדש כמו סחיטת ענבים והא כיון דלאיבוד אולי אפילו במתכוין מותר דלאו כלום קעבדי. וכן בפ' חצית הסוחט כבשים אס לגופן מותר אס למימיהם חייב ע"כ. והיא דעה המתרת במשקה הולך לאיבוד שכתב המ"א ס"ק כ"ג. ומשמע להדיא דמפרש האי לגופן דקאמר ר"י היינו דוקא במשקה הולך לאיבוד. דבלחוך כלי כיון דלמימיהם חייב חטאת א"כ דמי לסחיטת בגד דבלחוך כלי אסור כאודרא אפומא דאשישא כמ"ש. אבל לר"ש דס"ל דלמימיהם פטור שפיר א"ל דלגופן אף לחוך כלי שרי וכמ"ש הטוש"ע.

והתוס' בכתובות ד"ו ע"א כתבו ק"ק אי פ"ר דלא ניחא ל"י אסור אמאי קאמר רב כבשים שסחטן לגופן פטור ומותר הו"ל וא"ל למיס היוצאין. והשתא אע"ג דא"ל היו להיות אסור ואומר ר"י דמצינן למימר דדוקא כבשים שרי דהוי הנסחט מהם כמו אוכלא דאפרת ואין שם משקה עלי' כדאמרינן אפילו למימיהם פטור אבל אסור ע"כ. הגה בקושיאם משמע דס"ל דלגופן היינו משקה הולך לאיבוד. והיינו כיון דעדיין לא מלאו טעם להא דלגופן פטור ומותר. אלא דהוי פ"ר דלא ניחא ל"י. ולהכי אין לפרש לגופן לחוך כלי דהוי פ"ר דניחא ל"י. כאודרא אפומא דאשישא. אבל לבסוף שחרצו דאין שם משקה עליו א"ל שפיר דלגופן היינו אפילו לחוך כלי כמ"ש הטוש"ע. והיינו לר"ש אבל לר"י דוקא במשקה הולך לאיבוד דדמי לסחיטת בגד ומה שלא הקשו החוס' לר"י דלמימיהם חייב ולגופן מותר וע"ז לא ה"י שייך חירוש וכן הקשה בש"מ. לע"ד אין בזה קושיא דשפיר א"ל דרב פליג על ר"י בהא וכמ"ש הרמב"ן ז"ל. והיוצא לנו מזה דלר"ש מבואר דלהטוש"ע לגופן אף לחוך כלי מותר. וכמ"ש הא"י והרשב"א ז"ל. אבל לר"י דר"ח ז"ל ס"ל כותי' אף בדבריו הא"י והרשב"א ז"ל מבואר דאף לחוך כלי שרי. מ"מ מדברי החוס' והרמב"ן והריב"ש ז"ל משמע דדוקא במשקה הולך לאיבוד. וכבר כתבתי דלדעת הא"י והרשב"א ז"ל דר"י שרי לגופן אף לחוך כלי טעמא לא ידענא דמ"ש מסחיטת בגד. וכן כתבתי דלדידן אי נימא דבסחיטת בגד לחוך כלי חייב חטאת. לא ידענא טעמא למה בכו"ש שרי טפי בלגופן לחוך כלי מלמימיהם. ואפשר ה"י לומר דדוקא בסחיטת בגד יש חילוק בין לחוך כלי בין

וכמ"ש בפכ"א הי"ג דלהוליא מימיהם אסור והיינו שצריך למימיהם כמ"ש המחבר וז"ע.

י ונחזור לדברי המ"א דעל הא דכתב המחבר בכו"ש לגופם שא"ל למימיהם אפילו קוחט לחוך הקערה שרי כתב המ"א ול"ד לזיתים וענבים דרוב העולם קוחטין אותם למימיהם ע"כ והא דפשיטא לי' דבזו"ע אף לגופם אסור היינו מאדורא אפומא דאשישא וכמ"ש וסחיטת בגד פשיטא דלא עדיף מזו"ע. וא"כ מה זה שחייך דרוב העולם קוחטין אותם למימיהם ע"כ. והא בסחיטת בגד כתבו הסה"ת והסמ"ג דלא גזרינן שמה יסחוט לצורך המשקה הצלוע בצגד. דאין זה רגילות שהרי אינו חפץ באותו משקה ע"כ. וכ"כ החוס' דק"י"א ע"כ ד"ה הא גס אין דרך לסחוט בגד משום משקין שבו ע"כ. ואעפ"כ אסור לסחוטו אף בא"ל למשקין. ולרוב הפוסקים אף במשקה ההולך לאיבוד. ועיקר הטעם לחלק בין כו"ש לזו"ע הוא כמ"ש החוס' והרמב"ן ז"ל דדוקא כו"ש שרי לגופם דהוי הנסחוט מהם כמו אוכלי דאפרת. דהא אפילו למימיהם פטור אצל אסור. אצל בזו"ע ובסחיטת בגד כיון שדרך סחיטה בהם ולמימיהם חייב חטאת. ולכן אף שא"ל למשקה כיון דסחט מ"מ אסור לכתחילה וכמ"ש לשונם בסק"ת. וכ"כ הר"ן ז"ל בס"פ ש"ש כיון שסחט במשקין שדרך סחיטה בהם מתסגר מדרבנן. ועל"א שכתב דכונת המ"א לתרץ אף לדעת ר"ח דפסק כר"י דכו"ש למימיהם חייב ולגופם שרי. ומודה בזו"ע ע"כ. ואי כונתו דר"ח מודה בזו"ע לתוך כלי אסור. והיינו כדמוכח מאדורא אפומא דאשישא. והכי משמע לי' להמ"א דגם לדעת ר"ח מותר אף לתוך כלי וכמ"ש בסק"ת אכתי טעמא של המ"א שכתב דרוב העולם קוחטין אותן למימיהם אינו מובן. דהא בסחיטת בגד דאין דרך לסחוטו משום משקין שבו וכמ"ש החוס' והסה"ת והסמ"ג ואעפ"כ אסור לתוך כלי. וכבר כתבתי שם לדעת הא"י והרשב"א ז"ל דס"ל דלגופן מותר לר"י אף לתוך כלי ע"כ טעמא דכו"ש אפילו לתוך כלי חשוב כמשקה הולך לאיבוד. ואפשר כונת המ"א דבזו"ע אף במשקה הולך לאיבוד אסור אף דבסחיטת בגד שרי לדעת ר"ח ז"ל והיינו מטעם כיון דרוב העולם קוחטין אותם למימיהם דגזרינן למתק אטו למשקה אצל לא ידענא מהיכי פשיטא לי' להמ"א דלר"ח ז"ל בזו"ע אסור במשקה הולך לאיבוד וז"ע. ועכ"פ פשטות לשון המ"א משמע דדוקא בזו"ע אסור למתק אצל בתו"ר שרי עמ"ש סק"ק ד'.

יא וכתב עוד המ"א ואם למימיהם צריך אסור דשאר פירות מותר לסחוט אפילו למימיהם דאין שם משקה עלי' משא"כ הכא דהי' שם משקה עלי' מקודם ע"כ. (זה מבואר דלא קאי לדעת ר"ח דלדעתו בכל הפירות פשיטא דאסור וחיוב). וכבר כתבתי בסק"ק דהעו"ש כתב דכו"ש דמי לתו"ר. ומבואר לכאורה דבתו"ר ג"כ שרי למתק לדעת השו"ע כמו כו"ש לגופן וכמ"ש בסק"ק ד. ולדעת המ"א דכו"ש דמי לשאר פירות לכאורה בתו"ר י"ל דאף למתקן אסור כיון דאיכא דבי מנשה דעבדי לשם משקה גזרינן גס למתק אטו למשקה וכמ"ש רש"י ז"ל ואפשי פלוגתא לא מפשינן. אלא שכבר כתבתי בסק"ק שלפ"ו דפשטות לשון המ"א משמע דבתו"ר שרי למתק. ובאמת רש"י ז"ל א"ל

דהא דס"ל דגזרינן למתק אטו למשקה היינו משום דס"ל דבתו"ר חייב חטאת מטעם אחשביניהו וה"ל חדא גזירה וא"ש הא דכו"ש שרי לגופן דהתם ליכא חיוב חטאת שאין המשקה הזה יוצא מן הכנשים כמ"ש בסק"ק אצל לפסק השו"ע דד"ת אינו חייב אלא על דריכת זו"ע בלבד. בתו"ר למתק ה"ל גזירה לגזירה ולכן שרי. אצל לשיטת החוס' דס"ל דתו"ר אינו אלא מדרבנן כש"ש וס"ל ג"כ דבתו"ר אפילו למתק אסור. וע"כ ז"ל דס"ל דחדא גזירה היא. וע"כ דכו"ש דשרי לגופן היינו דדמי לשאר פירות דאין אדם עושה אותו למשקה. ולא גזרינן לגופן אטו למימיהם. וא"כ גם לדין מנלן דבתו"ר שרי למתק.

יב ועכ"פ נראה לכאורה דבזו"ע אפילו דכו"ע גזרינן למתק אטו למשקה. ולכן אפילו במשקה היצא לאיבוד אסור. וע"כ לא נחלקו הפוסקים אלא בסחיטת בגד דליכא למיגזר בי' שמה יסחוט לצורך המשקה כמ"ש החוס' והסה"ת והסמ"ג. אצל בזו"ע לכ"ע אסור דגזרינן למתק אטו למשקה. וכ"כ בתו"ר לדעת רש"י ז"ל וחוס' והא דלא גזרינן לתוך הקדירה אטו לתוך הקערה. ורצ חסדא דס"ל סברת אחשביניהו הוא עצמו ס"ל הא דסחוט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדירה. ע"כ ז"ל דבין קדירה לקערה לא טעו אינשי והא דאמרין בד"ג ע"כ מהו לפזוע זיתים בשבת ערש"י וחוס' ורשב"א ז"ל היינו שאינו מוציא מהם משקין ואף לסוך לא חזי עי' מס' שבוטות פ"ד מ"ע.

יג ולסחוט כו"ש לטבל בהם את המאכל אי נימא דדמי לשאר פירות שרי כמ"ש המ"א בסק"ק ואי דמי לתו"ר אסור לדעת הרב ז"ל והפ"מ כמ"ש בסק"ק וכבר כתבתי שם שיש מקום לומר דלטבל אסור ולמתק שרי ועי' בש"ל שנדפס מחדש בסי' ג' שכתב דשום ובוטל ומלילות דמי לתו"ר. אצל הלימעניי דמי לשאר פירות ומותר לסחוט בקערה שאין בו אוכל ועמיד לערב שם אוכל ע"כ. מבואר דבתו"ר אסור. אצל הא קאי לשיטת רש"י ז"ל דשאר פירות שלא לטבל בהם את האוכל אסור א"כ בתו"ר אפילו למתק אסור. ועצ"י שהעתיק לשון הש"ל דשום וכו' דמי לזו"ע.

יד והא דשרינן סחיטת כו"ש לגופן וכן שאר פירות למתקן. ע"כ ז"ל לכאורה דמיירי בראוין לאכילה בלי סחיטה. ולדעת ר"ח אפילו שלא ע"י הדחק. דבאינן ראוין לאכילה למה אין בזה משום צורר. ומה לי שע"י הסחיטה נעשה המשקה ראוי לשתי' דמיקרי צורר כמ"ש בסק"ק. ומה לי שע"י הסחיטה נעשה אוכל ראוי לאכילה וז"ע בכ"ו.

טו כתב המחבר ס"ט השלג והברד אין מרסקין אותן ע"כ. ולדעת רש"י ז"ל הטעם משום מוליד וצורא. ועמ"ש בסי' ש"ח סק"ק ל"ו ול"ח ומ"א דע"כ ז"ל לדעת רש"י ז"ל דכל היכי שאין על הנסחוט תורת משקה אין בו משום מוליד וצורא. ודעת הרשב"א והר"ן ז"ל דהאיסור הוא משום גזירת פירות העומדין למשקין. וכפי הגרסא לדעת רש"י ז"ל אף במשקה הולך לאיבוד שייך מוליד וצורא. אצל לדעת הרשב"א והר"ן ז"ל במשקה הולך לאיבוד שרי ולכן מ"ש המח' בס"י מותר לשבור הקרח וכתב בבי' הטעם שאינו מחכוין שיצאו מים ועוד שהולך

לסחוט בגד משום משקין שבו כמ"ש היינו לצורך המשקה. אבל מ"מ דרך להוציאו מן הצגד.

וזוה כזר נתקשיתי למה אין בסחיטת בגד משום צורר דהמ"א כחז בסי' ש"ט סקט"ז דלא אסרו סחיטה משום צורר שהכל מין אחד ע"כ. והיינו בשניהם ראויים לאכילה אבל באם הפרי אינו ראוי לאכילה אף אי מיקרי מין אחד אסור וע"כ לא נחלקו אלא בצוסר דראוי לאכילה ע"י הדחק עמ"ש סק"ו. ובסחיטת בגד פשיטא דל"ל דהוי הצגד והמשקה מין אחד. ויקשה למה אמרינן בדקב"ח ע"כ ומיפוק לי' משום סחיטה ולא קאמרינן משום צורר. ולפמ"ש הט"ז בסק"ד דבסחיטת צוסר מותר לאלתר. הוי א"ש דמשום סחיטה אף לאלתר אסור. אבל למ"ש המ"א סק"ו א"ע.

כעת ראיתי להמ"א סוף הפתיחה לסי' זה כחז וז"ל גם הא דהסחוט בגד ממשקה לצוע דלית כיצוס וגם י"א מעלמא לית מפרק והיינו אע"ג דלא אזיל לאיצוד זה דוקא בסחוט המשקה ושומה מיד הא לאו הכי יש בו משום צורר ומייצ ודאי לכ"ע ע"כ. והיינו דסחיטת משקה בידו הוי צורר אוכל מחוך פסולת כמו בצוסר. אבל מה יעשה לדעת המ"א.

ולכאורה יש ג"מ גם בהיפוך כיון דברירה שייכא אפילו שלא באוכלין כמ"ש רש"י וז"ל וכמ"ש הט"ז בסי' ש"ט סק"ב. א"כ בסחוט בגד והמשקה הולך לאיצוד להוי המשקה פסולת והצגד כאוכל. ומה נחלקו הפוסקים בסי"ח במשקה הולך לאיצוד אי אסור משום מפרק חיפוק לי' משום צורר. ואף אי נימא דגם זה מיקרי אוכל מחוך פסולת עמ"ש סק"ט מ"מ לדעת המ"א אף לאלתר אסור. ומנ"ל הסברה ה' נראה דצב"ג גם להט"ז לא מהני לאלתר.

ולכאורה יש להסתפק בסחיטת בגד אי מותר לחוך האוכלין דלכאורה מיקרי משקה הצא לאוכל. דאף דלא מיקרי משקה הצא לאוכל אלא צבא לאוכל מתחילת יציאתו. והכא כזר ה' עליו שם משקה קודם שנבלע צגד. מ"מ כיון שנבלע צגד נחבטל מחורת משקה. ועתה כשיורד עליו חורת משקה צא לאוכל מתחילת יציאתו. ודמי לחמאה קרושה שאף שהי' עליו חורת משקה קודם שנקרש. מ"מ אם עתה צא לעולם מתחילת יציאתו מיקרי משקה הצא לאוכל כמ"ש הרב וז"ל בסי' קנ"ח סק"ט. ואפשר דהכא גם בשעה שנבלע צגד מיקרי משקה ע"י גדה דס"ב ע"כ. אבל לכאורה אין לנו צריכין לכ"ו. דזה פשיטא דמיקרי צורר ואפילו הר"י שחלק בצוסר הכא מודה כיון שאינו ראוי לאכילה. אלא דלכאורה ז"ל בכל הדחת כלים למה אין בו משום צורר. וכן אם יש בכלי איזה דבר מאכל ורואה להשתמש בכלי. יהי' אסור להוריק הדבר מהכלי משום צורר פסולת מחוך אוכל. ואי נימא כסדרת לחודא קאי הוי א"ש. ושני מיני כלים דשייך ברירה היינו במעורבין אבל כזר נת' בסי' ש"ט סק"כ דצב"ג וז"ל ע"כ. ואפשר דצב"ג לחודא קאי כגונא דכלי ומה שבתוך הכלי כו"ע ס"ל דלא מיקרי ברירה. אבל בסחיטת בגד לכאורה פשיטא דשייך ברירה. ואפשר דדוקא שני מיני אוכלין או שני מיני כלים שייך ברירה אבל לא אוכל וכלי.

לאיצוד הוצא בט"ז סק"ו. הטעם שהולך לאיצוד לא מהני אלא לדעת הרשב"א והר"ן וז"ל אבל לדעת רש"י וז"ל אסור. ולכן בסי"ד הביא דעת הרא"ש וז"ל שהי' נזהר להטיל מים בשלג אף שהמשקה הולך לאיצוד. ובשנירת הקרח ע"כ דסמכין על הא דאינו מתכוין. ולכן ה' נראה לכאורה דגם בסחיטת בגד אף אי נימא דבמשקה הולך לאיצוד אין בו משום מפרק אפילו מדרבנן עמ"א ס"ק כ"ג מ"מ לדעת רש"י וז"ל אסור משום מוליד. ולכאורה יש לחלק דדוקא ברסוק שייך מוליד וצורא ואפשר דשייך אף במשקה הצא לאוכל. ויחיישו צוה דברי המ"א סי' ש"ח סקמ"ה עמ"ש סקמ"ד. אבל בסחיטה לא שייך מוליד. אבל מדהקשה הרמב"ן וז"ל על הסה"ח מפירות דלאו בני סחיטה נהו עמ"ש ס"ק ל"ח משמע דאין לחלק.

עו כתב המחבר סט"ו אסור לפרוס סודר על פי החבית וליתן ע"ג הכלי שדולין בו שמא יבוא לידי סחיטה ע"כ. עכ"מ סק"ט שהקשה לדעת היש אוסרין שהביא הרמ"א וז"ל בסי' ש"ב ס"ט דאפילו צגד שאין עליו לכלוך אמרינן שרייתו זה כצוסר א"כ הכא חיפוק לי' משום כצוס כיון דאירי במים ע"כ ומשמע לי' דהא דליתן ע"ג הכלי שדולין בו היינו שיש בו מים וא"כ יש צוה משום כיצוס. וצאמת שהיא קושיית הרמב"ן וז"ל בכתובות ד"ו שהקשה מזה על הא דשרייתו זה כצוס. אבל נראה דהא דליתן ע"ג כלי שדולין בו הוא צלל מים. ועיקר החשש הוא שמא יפול הסודר מאיליו לחוך המים והוא לא יעשה שום איסור רק דחיישינן דלמא אחי לידי סחיטה. והך דינא הוא דוקא במים דגורין שמא יסחוט ויש צוה משום מכנס. אבל בשאר משקין שאינם מלבינים שחיוצ סחיטתן הוא משום מפרק ואינו אלא נזריק למשקין לא גורין שמא יסחוט שאין דרך לסחוט בגד משום משקין שבו. כמ"ש החוס' והסה"ח והבמ"ג כמ"ש בסק"ו.

י וזה דבסחיטת בגד חייב משום מפרק הוכיחו החוס' בכתובות ד"ו מהא דמקשינן בדקב"ח ע"כ על הא דאם היתה צריכה לשמן חצרתה מציאה לה בשערה וחיפוק לי' משום סחיטה ע"כ. וכ"כ בס"פ ש"ש שם (ולא ידענא למה דקמ"ה ע"א ד"ה כצוים לא הביאו רא"י זו להוכיח דאף היכי דאחי המשקה מעלמא שייך סחיטה). והחילוק שבין סחיטת בגד דחייב ובסחיטת כו"ש למימיהם לרוב הפוסקים פטור אבל אסור. מדברי החוס' כתובות שם שהצאתי בסק"ח מצוה דכצוים הוי הנסחוט מהם כמו אוכלי דאפרת ואין שם משקה עליו. אבל משקה הנבלע צגד שנסחטה משקה חשיבא. ובהרא"ש וז"ל פ' חצית סי"ד לאחר שכתב דלית הלכתא כר"י דאמר כו"ש למימיהם חייב חטאת. אלא כר"י דאמרי פטור אבל אסור. כחז וז"ל והא דמשמע צ"פ מפנין דאיכא חיוב חטאת בסחיטת שמן מחוך השער לא דמי לסחוט פרי שאין דרכו לסחוט שדרך אותו פרי לאכלו ולא להוציא ממנו משקה הלכך אין שם משקה על היוצא ממנו. אבל משקה הנבלע צגד דסחוטו להוציא ממנו חייב ע"כ. כפי הנראה כוונתו דמשקה הנבלע צגד דרך להוציאו ממנו ומטעם זה חשוב משקה. ואף שכתבו הפוסקים דאין דרך

יתר לרחות על המפה ולגרור ע"י המשקה שנשפך על המפה ויזב לאיבוד ע"כ. והקשה החו"ש ס"ק ל"ח דהוי פ"ר דניחא ל"י דהא רוצה לנקות המפה וניחא ל"י טפי שיסחטו המשקין שבהם לגמרי ע"כ ולפמ"ש בסי' רע"ח סק"ד דגם משא"ל דלא ניחא ל"י לדעת הערוך שרי. והיינו הא דמזרז ורדין לעצם דניחא ל"י בזה מ"מ אם הוא בארעא דחזרי' אינו חייב על יופיו הקרקע כיון שא"ל וא"כ בסחיטה לדעת ר"ח דבעינן צריך למשקין. א"כ במשקה הולך לאיבוד אף במתכוין שתסחט המפה הוי משא"ל דלא ניחא ל"י וכ"ש באינו מתכוין רק דניחא ל"י טפי שיסחטו המשקין שבה דהוי רק פ"ר דניחא ל"י ממלשא"ל דלא ניחא ליה. ול"ד למ"ש בסי' ש"ג ס"ק י"ב דפ"ר דניחא ל"י בכבוי אסור. דכבוי ע"כ צ"ל דניחא ל"י שחששה פסח רק שאינו נהנה בצירור. דאי לא ניחא ל"י (ואפילו לא איכפת ל"י) הוי שרי לדעת הערוך אף במתכוין. וכן מבואר לכאורה בשו"ת ריב"ש ז"ל סי' שצ"ד דלאחר שזכר דאין הסריקה ד"א רק השרת השער וכיון שהיא רוצה בהפרדת השער נהנה היא בהשרת. כחז ואעפ"י שהשערות הנושרת הולכת לאיבוד מה צדק. כיון שהיא נהנה במלאכה ההוא שהרי הנוטל כפרניו בכלי אעפ"י שאינו צריך לפרניו אלא אלו לאיבוד חייב וכו' ע"כ ומבואר דאי הוי בעינן בגוון שיהי' צריך לגוף השער. היחה הסריקה מותר דהוי פ"ר דלא ניחא ל"י כיון שא"ל להשער. ועכ"פ גם החו"ש מודה דלאחר הסריקה פ"ר דלא ניחא ל"י בשאר מלאכות אסור. ורק במפרק במשקה הולך לאיבוד שרי א"ש דברי הט"ו. ולא נחלק עלי' רק לדעת הערוך ולא ידעתי מה ההכרח שהט"ו קאמר לדעת הערוך. ולכן גם מ"ש בסי' רע"ח שם דמדברי הט"ו משמע להערוך גם משא"ל דלא ניחא ל"י שרי אינו מוכרח. ונמ"ש לענין משא"ל דלא ניחא ל"י לדעת הערוך הדברים נע"ג וכמ"ש בהשמטה לסי' רע"ח אות רכ"ה.]

סימן שכא

א כתב המח' ס"א חבילי פאה וכו' הכניסן לעצים אין מסתפקין מהן וכו' ע"כ. וכחז המ"א סק"א בשם החוס' וסתמא הוי כהניסן למאכל בהמה ע"כ. ועי' בק"מ שהקשה ע"ז דא"ה אפילו הכניסן לעצים למה אין מסתפקין מהם. והא קי"ל כר"ש דלא מקצי' אינש מדעת' כל מידי דחוי ל"י וכן הקשה בסי' ש"ח ס"ק ל"א על מ"ש המ"א ס"ק ל"ט דחריות סתמא לא אסור. דא"כ אפילו קצץ לשריפה יהיו מותרין לר"ש ע"ש. והדבר נ"ע. דע"כ גם לר"ש יש חילוק בדבר דהא גם לר"ש שזרי כ"ח ושירי מחללות אם זרקן לאשפה מצד"י אסור לטלטלן אע"ג דחוי לכסות צו טיטופי עס"י ש"ח ס"ז וסי"ב. וכפי הנראה גם לר"ש כל שמיחד דבר לאיזה צורך מקצי' דעת' מזורך אחר וה"ט דכלי שמל"א. וכן אם אקצי' דעת' ממנו לגמרי וה"ט דשזרי כ"ח ושירי מחללות ונ"ע. וכתב המ"א סק"א וסתמא הוי כהניסן למאכל בהמה ע"כ. ועתל"ד סק"א. ובמס' נדה דף נ"א ע"א מבואר דבעלו

יח כתב המחזר סי' ספוג אין מקנהין בו אא"כ יש לו בית אחיזה גזירה שמא יסחוט ע"כ. והקשה המ"א סק"ט כיון דספוג עשוי לכך הוי דבר שאינו מקפיד על מימיו ולא חיישין דלמא אחי לדי סחיטה. ולכן כתב דהוי פ"ר. משמע דמפרש לה במקנה ממנו דאי במקנה משאר משקין ה"ל לאקושי' בפשיטות דבשאר משקין לא גזרינן שמה יסחוט. אבל בחו' כתובות שם מבואר דפרשו הא דספוג בשאר משקין. וכ"כ בטה"ת סי' רמ"ד מקנהין צו את הקערה משמן ומאכל ויין וכ"כ הסמ"ג. וכן מבואר בחוס' ס"פ ש"ש. אלא דר"ח ס"ל כהערוך דפ"ר דלא ניחא ל"י שרי ולכן פ"י הא דספוג שאין הולך לאיבוד. אבל הר"י ז"ל ס"ל דפ"ר דלא ניחא ל"י אסור. והביא ראיהו מהא דספוג כמ"ש בטה"ת וז"ל מ"מ איסורא דרבנן איכא כמו ספוג אם אין לו בית אחיזה אין מקנהין צו. וכ"כ הסמ"ג והמרדכי בפ' תולין. וזה נראה מה שפ"י רש"י ז"ל בדקמ"ג מקנהין צו טבלא וחיידש שכל מפרשי שו"ע לא העירו בזה. ועכ"פ כולו ס"ל דהוי פ"ר. אלא דהראב"ד ז"ל ס"ל דגם ביש לו בית אחיזה הוי פ"ר אלא דביש לו בית אחיזה ה"ל כמריק מלוחות. ונראה דגם לדעת הראב"ד ז"ל היינו דוקא כשאוחז בבית אחיזה ומקנה. אבל לאוחז בספוג אסור אף ביש לו בית אחיזה. וא"ש הא דסי"ח דדוקא באין יד מגעת לנעורת מותר. אבל בלא"ה אסור אף לדעת הראב"ד ז"ל. ולכאורה לדעת הראב"ד ז"ל ביש לו בית אחיזה אף במתכוין לסחוט שרי ועי' דברי הרב ז"ל סי' של"ה ס"א.

יט ובדקמ"ג ע"א חזן ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנהין צו ואם לאו אין מקנהין צו. צין כך וצין כך יעל בשבת ע"כ. ולכאורה ביש לו בית אחיזה הוי כלי שמלאכתו להיחר. ובאין לו הוי מלאכתו לאיסור ע"א סק"ג וא"כ נ"ע אף כלל להו במתניתין כחדא.

כ כתב המחזר סי' חבית שפקקו בפקק של פשתן לסתום נקב שבדופנה שמוציאין בו היין יש מי שמתיר והוא שלא יהי' כלי תחתיו וכו' דהוי פ"ר דלא ניחא ל"י. ומלקו עליו ואמרו דאע"ג דלא ניחא ל"י כיון דפ"ר הוא אסור ע"כ. וכחז המ"א אבל חיובא ליכא לכו"ע ע"כ. ועמ"ש סי' רע"ח סק"ה.

כא כתב עוד המח' והעולם נוהגין היתר בדבר וכו' ולפי שאין טענה זו חזקה יש להנהיגם שלא יהי' כלי תחת החבית ע"כ. וכחז המ"א ס"ק כ"ג משום דסוחט משקין תולדה דש ואינו אסורה אלא כשהמשקין היוצאין אינם הולכים לאיבוד (מ"מ ורשב"א וריב"ש ז"ל) ע"כ. והוא דעת ר"ח ז"ל דס"ל כר"י דכבשים למימיהם חייב חטאת. ואעפ"כ למימיהם פטור ומותר ואף שכתבו הא"י והרשב"א ז"ל דכבשים אף לתוך הקערה שרי. ע"כ ז"ל כמ"ש בסק"ח דכב"ש אף לתוך כלי חשבו כמשקה הולך לאיבוד ועי' בסקט"ו מה שז"ע לדעת רש"י ז"ל מ"ט אין צו משום מוליד ובזרא.

כב וכתב הט"ו אם נשפך שכר או שאר משקין על המפה שעל השלחן והוא רוצה לנקותו עכ"פ לא ישאב משם חוץ ק"י וישפוך לחוץ וכו' וזה הכל מודים לאיסור אלא בסכין יש

שכ דיני סחיטה בשבת. וכו' כ' סעיפים :

א שבת קמ"ג
במשל' ובנחל'
ב שם ג שם
כאוקומחלדשמואל
דמודה ר"י בהא
ד שם ברייתא
כד"ה וכ"כ הר"ף
ורא"ש והרמב"ם
בפרק כ"ח וסמ"ג
ה שם ובר' יהודה

א * זיתים וענבים אסור לסחטן (ע"ל ס' רנ"ב ס"ה) * ואם יצאו מעצמן אסורין אפי' לא היו עומדים * אלא לאכילה * ותותנים ורמונים אסור * לסחטן ואם יצאו מעצמן * אם עומדי' לאכיל' מותר ואם עומדים למשקים אסור ושאר כל הפירות מותר * לסחטן. הנה ובמקום שנהגו לסחוט איזה פירות לשמות מימיו מחמת למא או תענוג דינו כמותס ורמונים אבל אם נהגו לסחוט לרפואה לבד אין לחוש (כ"י) וכל זה דוקא לסחוט אסור אבל מותר למנוץ בפיו מן הענבים המשקה שבהן וכ"ס

בשאר

בף החיים

אסור לסחוט ולדומה שסחטנו לעיל או' קמ"ח שדרך צריכה בדרך בלא כלי הוי צריכה זו כמו ע"י נפה וכברה ואסור לעשות כן אפי' כדי לאכול לאחר. :
(ח) שם. ושאר כל הפירות מותר לסחטן. ככ"י הביא פלוגתא בזה דלהר"פ והרמב"ם והרא"ש והטור משמע דבשאר פירות סוחטין לבחילה אפי' למימיהן אבל לרש"י וחו' והגהת סמ"ק דוקא לסחוט למחנק שרי אבל למימיהן אסור יעו"ש ומסתמיות דברי הס"ע משמע דאפי' למימיהן מותר לסחוט אבל הכ"ח כתב דאין להורות הימר בשום פרי לסחוטו למימיהו ודלא כמ"ש בש"ע בסתם וגם בהגהת ש"ע נמשך אחריו דליחא והכי נהוג עלמא לאסור כל פרי לסחוטו למימיהן עכ"ד. והביאו מ"ח סק"א וכ' בודאי היכא דנהוג נהוג אבל מ"מ היכא דאין סוחטו לא לטבל בו המאכל שרי דלא מקרי משקה כמ"ש ב"י בשם שה"ל והרא"ש יעו"ש וכ"כ הר"ז סוף או' א' דהעיקר כסברא הראשונה אבל במקום שנהגו להחמיר אין לשנות. ומ"ש הט"ז סק"א לחלק דגם לדעת הש"ע שכתב ושאר כל הפירות מותר לסחטן היינו כסתמא אבל במעין להוליח מהן משקה אסור, כבר השינו עליו הח"מ, והנה"ש, והפנ"י או' א' יעו"ש. ומ"מ לענין דינא הגם דהעיקר כסברא הראשונה שהוא דעת הש"ע ודעמיהו ורק היכא דנהוג להחמיר אין לשנות, וכמ"ל הר"ז, מ"מ לכחילה יש לחוש לדעת האוסרים. וכ"פ ח"א כלל י"ד או' ג' בן א"ח פי יסודו או' ג' :

(ט) שם. הנה ובמקום שנהגו לסחוט איזה פירות וכו' אפי' דפשוט דברי מור"ם ז"ל משמע דאין איסור אלא לבני אוחו מקום ולא לכל העולם מ"מ כיון דמולא מקור דין זה הוא מדברי ב"י ושם ביאר אם נודע לנו שבשום מקום סוחטין אותו למימיו אסור לסחוטו בכל מקום בדאשכחן ברמונים א"כ לריך לפרש דברי ההגה כך ואם יש מקום שנהגו לסחוט דינו כחומים ורמונים דאסור לכל העולם ולשון ובמקום אינו מדוקדק ומוכרח הוא כן מדסיי' וכחב דינו כחומים ורמונים ומוכח כי היכי דהנך אסורין לכל העולם הכי נמי לשאר כל הפירות דמאי שנא ודלא כהמ"א סק"א שכתב דמור"ם ז"ל חולק על מרן ב"י וס"ל דאין האיסור אלא לאנשי אוחו המקום שנהגו לסחוט דליחא. ועיקר דעת ב"י וכו' דעת ההגה. מט"י או' ב'. ועי"ש וכן הח"מ או' ג' הרבה להשיג על דברי המ"א בזה ומסיק דעיקר כהב"י וכן ס"ל לרמ"א ומוכח ממילא מדכתב שדינו כחומים ורמונים יעו"ש. והכי אגסין שקורין בערכים בלי"א (ובלשון ערבי אגזא"ס) אף המ"א שם כתב דאסור. לסוחטן מפני שבמדינות אשכנז נהגו לסחטן למשקה יעו"ש וכן תפוחין אסור לסוחטן מפני שבמדינות אשכנז ממלאין מהם חביות הרבה למשקה כמ"ש ח"א

יו"ד לא כן המחנך וכדומה שסחטנו לעיל או' קמ"ח שדרך צריכה בדרך בלא כלי הוי צריכה זו כמו ע"י נפה וכברה ואסור לעשות כן אפי' כדי לאכול לאחר. :

(קלב) שם. הנה' הרוקק ברוח בשבת והרות מפזר הרוק חייב וכו' לא ראינו מי שחשש לזה כיון שאינו מהכין לכך וכ"ש שאין דרך זריקה בדרך מהריק"ש בהגהותיו, וכן הסכים מהר"א אולאי ז"ל בהגהו' כ"י ברכ"י או' ח' :

(א) סעי' א. זיתים וענבים אסור לסחטן, דבר תורה אין חייב אלא על דריכת זיתים וענבים. שבת קמ"ה ע"א, הרמב"ם פ"ח דין יו"ד, מ"א ריש הס' ואף סוחט ביד קערה חייב ולא דוקא דורך בכלי כמ"ש הרמב"ם שם להדיא יעו"ש א"א ריש הס' ואינו חייב עד שיביא במשקין שסחט כגרוגרת, הרמב"ם שם ושיעור כגרוגרת עיין לקמן ס' שס"ח סעי' ג' :

(ב) שם. זיתים וענבים אסור לסחטן, משום דהו"ל מפרק ומפרק חייב משום דש, הרמב"ם פכ"א דין י"ב. לבוש. עו"ש או' א' ר"ז או' א', וכן הסוחט למוקין חייב משום דש, ח"א כלל י"ד או' ב' ומיהו אם סוחט לתוך מאכל שרי כמ"ש לקמן סעי' ד' .

(ג) שם. זיתים וענבים אסור לסחטן. אבל שאר פירות מותר לסחטן מה"ט להוליח מימיהן מפני שכל מי פירות אין עליהם חומה משקה אלא היולא מן הזהים ומן הענבים בלבד וחומה אוכל עליהם והרי זה כמפריד אוכל מאוכל שאין בו משום מפרק. ר"ז שם. אלא שיש דברים שאסרו חכמים לסחוט משום שיש בני אדם סוחטין אותם לשם משקה וכמבואר לקמן :

(ד) שם. ואם ילאו מעלמן אסורין וכו' מדרבנן גזירה שמה יסחוט לכחילה. לבוש. והיינו אסורים עד מו"ש כ"כ האחרונים. ולדעתנו הוא פשוט :

(ה) שם. אפי' לא היו עומדים אלא לאכילה. כלומר ל"מ סתמא רפשיטא דאסור אלא אפי' אם לא קבלם. אלא לאכילה אפי' המשקין היולאין מהם אסור. והטעם משום דזיתים וענבים רובן לסחיטה קיימי ויהיב דעתיה וניחא ליה ויבא לסחוט בידים. עו"ש או' ג' :

(ו) שם. ותותנים ורמונים אסור לסחטן. מפני שקלת בני אדם שיש להם הרבה תותנים ורמונים הם סוחטין אותם לשם משקה כזיתים וענבים ואלו היו כן הרבה לשאר בני אדם היו ג"כ רגילים לסחטן לשם משקה לפיכך כל מי סוחטן לשם משקה מועלת מחשבתו להיות שם משקה עליהם מד"ם ואין אומרים בטלה דעתו אלא כל אדם, ר"ז שם :

(ז) שם. ואם עומדים למשקין אסור. וה"ה בסתמא נמי

בשאר דברים (ב"י בשם ש"ל) ויש אוסרין למזון צפה מענבים וכיוצא בהם. (הגה"מ פכ"ח) ונדמף' לה שם
ב' ויתם וענבים שנתרסקו מע"ש משקים היוצאים מהם מותרין ואפי' אם לא נתרסקו מע"ש
ואם יש יין בנגיט שהענבים בתוכה אע"פ שהענבים מתבקעים בשבת בנגיט מותר לשתותו
ה' ז ער בשם

בשבת

בף החיים

אלא שחיקה אבל אם מחוסרין דכא משקין היולאין מהם
אסורין. וכ"כ העו"ש שם. והיינו לדעת הטור שכתב שנתרסקו
יפה אבל לדעת הש"ע אפי' מחוסרין דכא שרי וכמ"ס לעיל
ס' רנ"ב או' כ"ט דחילוק יש בין דעת הטור לדעת הש"ע
יעו"ש ובחנם חמה הב"ח על הש"ע שלא העתיק חיבת יפה
דש"ע לשיטתיה אולי כמ"ס ס' רנ"ב ומ"מ לכתחלה. יש
להחמיר בדעת הטור :

שם שנתרסקו מע"ש וכו' דשיב ליכא למגור שמה
יסחוט צידים דהא אף אם יסחוט ליכא חיובא
כיון דנתרסקו כבר ואחי ממילא. תו"ש או' ז' ועיין לעיל ס'
רנ"ב סעי' ה' ובדבריו לשם בס"ד :

שם שנתרסקו מע"ש וכו' ולענין אם מותר לחת
לימוקים במים ולעשות שיריט בשבת עלמו כבר
כתבנו לעיל ס' רנ"ב או' ז' שיש פלוגתא בזה ויש להחמיר
ולשרות מע"ש יעו"ש ולענין סינון עיין לעיל ס' ש"ט ובדבריו
לשם או' ק"ח :

שם מהבטל ביין שבנגיט. ולא דמי לדבר שיל"מ
שיכול להמתין עד לאחר השבת דאפי' בחלק לא
בעיל דה"מ כשהאיסור בעין מתחלה ואח"כ נתערב בהיתר
אבל הני לא ניכר מעולם אלא מעט מעט שיואל מחערב עם
המשקין שילאו מאתמול. ב"י בשם המרדכי ע"ז ס"ק מ"ח סק"ה
ולפ"ז אם הענבים מונחים בפני עומן והיין זב מהם במדון
ויורד לתוך יין שהיה כבר מע"ש אסור כל היין להסתפק
ממנו בשבת משום דבר שיל"מ שהרי מקודם שנתערב היה
בעין וניכר. סה"ח ס' רנ"ב :

שם מהבטל ביין שבנגיט. נראה דאפי' נתנו ענבים
שלמים בתוך היין בשבת עלמו ונתבקעו באוהו
שבת ג"כ מותר כי היכי דשרי ליהן בשבת שלג וברד לתוך
הכוס או לתוך הקערה לקמן בסעי' ט' ב"ח ומשמע דאפי'
לכתחלה שרי ליתן כמו שלג וברד דש"ע ט' וכ"כ המ"א
שם. מיהו הט"ז שם חלק על הב"ח וכתב דאיסור גמור הוא
דסחיטה הוא תולדה דדש ואסור אפי' ללאחר יר ואין היתר
אלא בדיעבד יעו"ש וכ"פ הר"ז או' ד' אבל הא"ר או' ה'
והתו"ש או' ח' השיגו על דברי הט"ז הגו' יעו"ש. וכ"פ ח"א
כלל י"ד דשרי אפי' לכתחלה :

שם מהבטל ביין שבנגיט. ומשמע דבעי ששים
כדין לח בלח במינו אף בדרבנן בעינן ששים
ולא אמרינן קמא קמא בטל. מש"ז או' ג' וא"כ כיון דלא
ידעינן כמה יין יולא מהענבים לריך להיות ביין שבנגיט
ששים כנגד כל הענבים כמ"ס ביו"ד ס' ז"ח סעי' ד' ואם לאו
אין לשחוטו בשבת :

בא **סעי' ג** מותר לשהותו כיון שנתרסקו מב"ע. ב"י
בשם המרדכי. מ"א סק"ז וג"ל דלמקוין שחשקן
וגהן עליהם מים וסוחטין בשבת חייב לכ"ע דהא לא אחי
ממילא כידוע. ומ"מ כל דאס נתן הלמקוין והיין לתוך משמרת
או

ח"א כלל י"ד או' ג' וכ"ז שכתבנו הוא לדעת המחמירין לסחוט
בשאר פירות אמנם כבר כתבנו באו' הקודם דלכתחלה יש
לחוש לדעת האוסרין ואין לסחוט שום פרי בכל מקום לזורך
משקה יעו"ש :

י **שם** בהגה לרפואה לבד אין לחוש, משמע אם סוחטין
אוחו למשקה אע"פ שהוא רולה אוחו לרפואה אסור
לסחוט :

יא **שם** בהגה אבל מותר למזון וכו' ואע"ג דאסור לינק
מבנהמה כמ"ס ס' שכ"ח סעי' ל"ג היינו משום
דורכו בכך אבל הכא שאין דרכו בכך לא גזרו. ב"י בשם
ש"ל מ"א סק"ב, תו"ש או' ד' ומ"ס הט"ז סק"ב שיש ע"ס
בשה"ל כבר כתב עליו הא"ר או' ב' דלא דק דקאי חיונק
מבנהמה וכן השיג עליו התו"ש או' ו' יעו"ש :

יב **שם** בהגה וכ"כ בשאר דברים, כ"כ ב"י בשם הש"ל
דאין במליט בשר ופסג ולא המולך בפיו משקה
מפירות או מענבים דרך סחיטה כלל אבל בשם הגמ"י פכ"ח
כתב שזהר אדם שלא יסחוט בשר הנבלע בו מרק לזורך
משקה היולא ממנו והנותן בשר במרק או השורה פתו ביין
ומחורו לפיו ומולך המשקין אסור וחוששני לו מחטאת וכ"ס
שלא ימוך בפיו מענבים וכיוצא בהם עכ"ל וזהו שכתב מור"ם
ז"ל בהגה ויש אוסרין למזון בפיו וכו' ודעת מרן ז"ל בב"י
משמע כהמחמירין כמ"ס הברכ"י בשו"ב או' א' אבל הב"ח
כתב בשם רש"ל דיש לחלק דבמרק הנבלע בבשר או יין
בלחם דכבר היה שם משקים עליהם משו"ה קרוב הוא לחיוב
חטאת ואסור למזון אבל משקה היולא מענבים מקודם שהיה
עליו שם משקה כגון זה שמוך בענבים בפיו ומשליך החרלנים
אין זה מפרק אלא כך הוא דרך אכילת ענבים ושרי מדינא
ומ"מ המחמיר הע"ב עכ"ל וכתב עליו הב"ח דהכי נקטינן
דבבשר ובפסג אסור ובענבים שרי אבל המ"א סק"ד כתב
שמדברי רמ"א משמע דשאר דברים קילי מענבים וכתב וכ"מ
מפירש"י יעו"ש וכ"ה דעת העו"ש או' ט' להחמיר דוקא בזה"ס
וענבים וכ"ה דעת הא"ר או' ג' יעו"ש, נמלא דבר זה בפלוגתא
שניא וע"כ יש לזהר מלמזון בין בשר ופסג שנבלע בו משקה
ובין זחלים וענבים אבל בשאר פירות נראה דיש להקל :

ג **שם** בהגה, ויש אוסרין למזון צפה וכו' וגרסה דה"ד
אם מניח קלת הפרי בפיו וקלטו בחוק ומולך אסור
שכן הוא דרך המליטה אבל אם מניח כל הפרי בתוך פיו ומולך
לכ"ע שרי מפני שזה דרך מאכל הוא :

יד **שם** בהגה ויש אוסרין למזון צפה וכו' מיהו מיני
עינון שנבלע בו שומן הרבה מותר לסחוט
דמעיקרא אוכלא והשתא אוכלא ח"א כלל י"ד או' ו' וכ"כ
בס' זכרו תורת משה :

שו **סעי' ב** זחלים וענבים שנתרסקו מע"ש וכו' פי' אפי'
הכניסם לשהיה וכ"כ תוחים ורמוגים עו"ש או'
י"ד. וכתב הב"ח דמיירי שנתרסקו יפה שאינם מחוסרים

בשבת שכל יין היוצא מהענבים כתבבול ביין שבגניית: ג ה חרצנים וזנים שנתן עדיהם מים לעשות תסוד מותר למשוך מהם ולשתותם ואפי' לא נתן מים והיין מתמצה וזב מאילו מותר לשתותו: ד יסותר לסחוט אשכול ענבים לתוך קדירה שיש בה תבשיל כדי לתקן האוכל דהוה ריה משקה הבא לאוכל ובאכיל דמי אבל אם אין בה תבשיל אסור: ה ייש מי שאומר דהיה בדבר שיש לו סתרים: ח שם

בעל התרומות
וכ"כ הסמ"ג
וסמ"ק שהא"ר
לא היה ניכר
משולס כמו הכא
מתבטל אפי'
בדבר שיש לו

סתרים: ח שם מ שנת קמיה כר' הרי"ף ורמב"ם כס"ח והתוס' שם י טור בשם ר' יוסף

בף החיים

או סודר מע"ש וחסחוק והולך בשבת אפי' מותר לשחוט מאותו יין בשבת ודוקא שהסידר או המשחט מניע עד היין שבכלי בענין שתיקף כשילא מן המשחט אינו ניכר כלל ובעל ח"א שם:

(בב) **סעי' ד.** מותר לשחוט אשכול ענבים וכו' וז"ל הרמב"ם פ"ח דין י"ד ומותר לשחוט אשכול של ענבים לתוך האוכל שמסקה הבא לאוכל אוכל הוא ונמצא כמפרק אוכל מאוכל אבל אם סחט לכלי שאין בו אוכל הרי זה דורך ומייב עכ"ל ואי בעין אשכול העומד לאכילה עיין בב' שהביא בשם הכלבו פלוגתא בזה דלהראב"ד דוקא באשכול העומד לאכילה אבל למסקה אסור ולבעל השלמה בין עומד לאכילה בין עומד למסקה יעו"ש. אמנם מסתמיות דברי הרמב"ם הנו' והש"ע משמע דאפי' עומד למסקה שרי וכ"כ המאירי. וכ"מ מסתמיות דברי הפו':

(בג) **שם.** מותר לסחוט אשכול וכו' עיין לעיל סי' ער"ב סעי' ב' ובדבריו לשם או' טו"ב:

(כד) **שם.** לתוך קדרה שיש בה תבשיל וכו' מלשון רש"י משמע בדקערה אפי' דיש בה אוכל אסור כיון דוימנין דלמשקה קאי אבל מדברי הש"ע ושאר פו' שלא הזכירו לאסור בקערה מוכח דלעולם כלי שיש בו אוכל מותר מע"י או' ג' וכן מוכח מדברי הרמב"ם שהבאנו לעיל או' כ"ב דכלל כלי שיש בו אוכל מותר יעו"ש. וכ"ה דעת האחרונים:

(כה) **שם.** כדי לתקן האוכל וכו' אבל אגוזים מרים וכו' ולא אסור לשרותן במים בשבת להעביר מזירותם כיון דלא חזו לאכילה בלאו הכי. הרב החסיד מהר"י מולכו בחשו' כ"י סי' נ' ברכ"י או' ב':

(כו) **שם.** דהו"ל משקה הבא לאוכל וכו' ודוקא לתוך האוכל אבל לתוך משקה אסור. עו"ש או' י"א. א"ר או' ו' תו"ש או' י"ד. וה"ה תותים ורמונים כה"ג אסור. מש"ז או' ה':

(כז) **שם.** דהו"ל משקה הבא לאוכל וכו' אבל אם אין בה אוכל אסור לשחוט לתוכה אעפ"י שעמיד לערב בה אוכל. ר"ז או' ו' ובדבריו ג"כ כה"ג כל שאין אוכל בתוכה ממש אסור. מש"ז שם:

(כח) **שם.** דהו"ל משקה הבא לאוכל וכו' וג' דינין יש בענין זה לתוך האוכל מותר לכשתלה. לתוך המשקה או לתוך הכוס או לתוך הקערה סתם חייב חטאת אבל פירש דלאוכל קא בעי ליה פטור אבל אסור. הרדב"ז בחשו' החדשות ח"ב סי' תרפ"א. י"א מ"ב בכה"ט או' א' ברכ"י או' ד' ועיין לקמן בהגה לסעי' ז':

(כט) **שם.** דהו"ל משקה הבא לאוכל וכו' ואף שאין רולה

(ל) **שם.** דהו"ל משקה הבא לאוכל וכו' אבל לחלוב הבקעה לתוך האוכל אסור כמ"ש לעיל סי' ש"ה או' פ"ב יעו"ש:

(לא) **סעי' ה.** יש מי שאומר דה"ה לבוסר וכו' דהיינו ענבים שלו הגיעו לכפול הלבן. ר"ז או' ט' ועיין לקמן או' ל"ד:

(לב) **שם.** ור"ת אסור בבוסר, ואף דכלל אסור בידנו מגדולי האחרונים דכל פוסק שמביא סברא אחת בסתם ואח"כ אומר ויש מי שאומר וכו' דעתו לתפוס באותה סברא שכתב בסתם ושכתב יש מי שאומר ויש מי שאומר דעתו להפיק כ"ש מי שאומר האחרון אפשר דהכא שאני שלא אמר יש מי שאומר ויש מי שאומר אלא ור"ת אסור בבוסר ואולי דר"ל דסברת ר"ת יחידאה היא ואעפ"י שהסמ"ה לא הביא אלא סברת ר"ת וגם רי"ז הכי ס"ל אפשר דשאר רבונותא כהר' יוסף ס"ל דשרי ואף אם נאמר דהרב לא פסיקא ליה מליחא וכחב ב' הסברות ולא הכריע אין ספק דלא לחנם כתב סברת המחמיר אלא לומר דהרולה לסמוך על הכרזתו וז' יכול לסמוך עליו. שכתב' ב' ב' או' ז' אמנם הר"ז שם הביא ב' הסברות וכתב דיש להחמיר. וכ"מ מדברי הפו' שכתב באו' שאח"ז ופלגי בענין אם רולה לאוכלו לאלתר משמע דבאינו אוכל לאלתר דעת כולם לאסור יעו"ש:

(לג) **שם.** הגה הו"ל ואינו ראוי לאכול. ואפי' האוכלו בעלה דעתו והוי כבורר אוכל מתוך פסולת טור בשם ר"ת. והביאו בע"ז סק"ד ומ"א סק"ז. וכחב שם בע"ז וא"כ אם רולה לאכול לאלתר אותו דבר שסוחט לחובו בבוסר מותר כדלעיל סי' ש"ט לענין בורר עכ"ל. וכ"כ העו"ש או' י"ד. אמנם המ"א שם כתב על דברי העו"ש הנו' דלא דק דאטו מי שרי לעשות מלאכה כדי לאכול לאלתר אלא הטעם בבורר בידו לאכול לאלתר לא מקרי ברירה דהוי דרך אכילה וכן הטעם במחמך לאכול לאלתר כמ"ש סי' שכ"א סעי' י"ב ולהכי בקטן ותמחוי אסור לברור אפי' לאכול לאלתר וכן פסילת מתוך האוכל אסור ומכ"ש דאסור לשחוט בוסר יעו"ש. וכ"כ דעת העו"ש או' י"א וכן הסכים בכ"א כלל י"ד או' ג' לאסור אפי' לאכול לאלתר אלא שכתב שם טעם אחר משום דש יעו"ש. וכ"כ הבי"מ או' ס' והגם דהא"ר או' ח' מלמד להקל נראה דהנכון להחמיר:

(לד) **שם.** בהגה הו"ל ואינו ראוי לאכול. ולפי מ"ש סי' ר"ב וביו"ד סי' מ"ד דאין אנו בקיאין איזה מקרי בוסר לכן כתב רמ"א כל זמן שאינו ראוי לאכילה אסור מ"א שם. ור"ל הא שלא הלה רמ"א ז"ל בהגה טעם האסור בגדול

בבוסר שמוחר נסחטו לתוך האוכל כורית אוכל בבוסר (הואיל ואינו ראוי לאכול טור) : ו למותר
לסחוט לימוני' : ו לסחוט כבשים (פי' פירות ומיני ירקות המונחים בחומץ ובמלח כדי שלא ירקבו)
ושקקות אם לגיפס שאי' דמים ואינו מותר אלא לתקנם לאכילה אפי' מותר לתוך קערה שאין
בה אוכל מותר ואם צריך לבימיהן מותר לסחוט לתוך קדירה שישי בה אוכל אבל אם אין בה

אוכל

כף החיים

לז) וכן כשרולה לאכול ביצים עם מי לימון לא יסחוט
תחלה לתוך הקערה ואח"כ יתן הביצה אלא יתן
הביצה תחלה לתוך הקערה ויעשה חתיכות ואח"כ יסחוט
הלימון בחוכה כדי שיהא משקה הבא לאוכל וכאכל דמי :
ואם מותר לשפסף הידים בלימונים בשבת להסיר
הזוהמא. עי' שנהיג בהגב"י או' ה' שכתב
בבלימונים שכתב נסחטו לתוך האוכל יכול לשפסף ידיו
בקליפתן שנסחטו בהיחר ואין כאן חשש לשמא יסחוט
וכמו שהוא מנהג פשוט בישראל לשפסף הידים בקליפות
הלימונים והנראנג'ס שנסחטו לתוך האוכל אבל לחתוך
הלימונים ולשפסף ידיו בלי סחטה לתוך האוכל יש לחוש
לסכנת האוסרים יעו"ש. והביאו א"ר או' ט"ו :

מל) שם מותר לסחוט לימונים. ולימוני' הכבושים
במלח דינם ככבשים ולקנות דסע' ז' מ"א
סק"ח. א"ר או' ד' מו"ש או' י"ב. ופשוט דשרי לסחוט
אוחס לרכך המאכל כמו בשאר פירות דהוי למתק הפרי.
מו"ש שם :

מ) שם מותר לסחוט לימונים. ולענין לסחוט תפוחים
כ"ל דאוחס שסחטין כדי לרכך התפוח כדרך
שעושין אם התפוח קשה דשרי. ואע"ג דשומה מה שיולא ממנו
מ"מ לא נסחטין בסחטה לכך כיון שאינו עומד לכך. ט"ז
סק"ה. וכ"כ הנה"ש או' ד' דיש להקל להחיר לסחוט רמונים
ותפוחים למתק יעו"ש. אבל הח"מ או' ה' כתב על דברי
הט"ז הנ"ל דאין לסמוך להקל וגם נראה כל שסוחט כ"כ
עד שיולא משקה ממנו כדי לשחות אין זה למתק כלל יעו"ש
ולפי מ"ש לעיל או' ט' דעשה עושין ממנו חביות למשקה
ודאי דאסור לסחוט כדי לשחות ואע"ג דאינו מכין כ"א
למתק. וכ"מ מדברי הט"ז עליו שכתב מפני שאינו עומד
לכך משמע הא עומד לכך אסור ואם התפוח מבוטל וסוחט
ש"ל ממנו פשיטא דשרי דהא סוחט כל האוכל ממנו ולא
להוליא מימיו ממנו. ט"ז שם. א"ר או' ד' ר"ז או' ט"ו :
מא) סעי' לסחוט כבשים וכו' משקה הקף עליהם
והנבלע בהם. ב"י בשם רש"י

מב) שם אם לגופם וכו' כלומר לרכך אותם או משום
מתקת הפרי סוחט מימיהם מהם וא"ל למימיהן
טו"ש או' י"ז. וכן מותר שרי למתקן א"א או' ט' :

מג) שם אם לגיפס וכו' דכיון דא"ל למימיהן לא הו"ל
משקל כלל. ולא דמי לזתים וענבים דרוב
העולם סוחטין אותם למימיהן. ואם צריך למימיהן אסור,
והא דשאר פירות מותר לסחוט אפי' למימיהן משום דאין
שם משקה עליו משא"כ הבא דהיה שם משקה עליו מקודם
מ"א סק"ט :

מד) שם אם לגופם וכו' וה"ל דמותר לכתחלה לסחוט
מיני לאקשין משומן הנבלע בהם אם הוא
עושה מפני שאינו יכול לאוכלן מפני שומן הרבה שבהם
דריש

בגדול אלא באכילה לפי שאין אנו בקיאים כמ"ש ס"י ר"ב
סע' ב' יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' ט' ולפי שלא נודע לנו
שיעור פול הלכן אסור לסחוט ענבים לתוך אוכלים עד
שיהיו ראויים לאכילה לרוב בני אדם.

לה) שם בהגב"י הואיל ואינו ראוי לאכילה. וה"ל בשאר
פירות שאינם ראויים לאכילה אסור לסחטן
למימיהן. מ"א שם. א"ר או' ז' מו"ש שם. כ"א שם. בן א"ח
פ' יתרו או' ד' ולכן פרי חמץ שקורין בערבי דברי"ב אסור
לסחטו אפי' לתוך האוכל מפני שזה אינו ראוי לאכילה אבל
פרי שקורין בערבי נארינג'א ראוי לאכילה הוא ומותר
לסחטו לתוך האוכל וכן נוהגין בעי"ת בגדא"ד יע"א לסחוט
פרי הג' בחוץ הביצים בשבת ונראה דשרי לסחטו גם לתוך
כלי ריקן כדי להניח את המשקה באוכל או כדי לעכל
במשקה פת וכיוצא אבל אסור לסחטו לתוך כלי ריק ולשחותו
כמו שהוא. בן א"ח שם. ונראה הא שהחיר לסחוט הנארינג'א
לתוך מאכל היינו אחר גמר בישולם כשממלאים הקליפה
שלהם שאז ראויים קלת לאכילה אבל קודם לזה בעודם
ירוקים כעשבי הגדה אין להחיר שאז הם חמוצים ביותר ואין
ראויים לאכילה כידוע :

לו) סעי' ו מותר לסחוט לימונים. שהם בכלל שאר
פירות שמותר לסחטן לפי שאין דרך כלל לסחוט
לימונים לצורך משקה אלא לצורך אוכל. ב"י בשם השו"ה הרא"ש
ועוד כתב בב"י דאפי' לנהגין לסחטו לתוך מים לשחותו
שרי כיון שאין דרך לשחותו לבדו יעו"ש. והביאו מ"א סק"ח
ומסתמך הע"ע משמע דאפי' לסחוט לתוך קערה ריקנית
מותר וכ"כ שנהג בהגב"י או' ד' אלא דיש פלוגתא בין הפו'
דהא דשרי לסחטו לקערה ריקנית אי דוקא כדי לחתו אח"כ
לתוך האוכל או אפי' לשחותו כמו שהוא דהמ"י או' ד' כתב דאפי'
לשחותו כמו שהוא שרי אבל הני"ש השיג עליו וכתב דלא שרי כ"א
לחתו אח"כ לאכיל או לעכל בו אוכל כדמוכח בב"י יעו"ש.
אמנם הדרכ"ז בחשו"ח ס"י יו"ד כתב אפשר דבמקום הרא"ש לא
היו עושין מי לימונים ולפיכך החיר אבל במלרים שעושים
מהם משקה וממלאים מהם חביות ומוליכין למכור במקומות
אחרים הרי הוא כמו מותים ורמונים של בית מנשיא שהיו
סוחטין מהם בחול להוליא משקה ומשו"ה אסרו לסחוט אותם
כל מקום בשבת ומפני קושא זו למחרת לסחוט הלימונים
על הסוכר קודם שיהנו עליהם מים דהוי משקה הבא לאוכל
ומותר ומיהו ע"ש שכתב טעם גם להמתירין והביאו הדרכ"י
או' ג' יעו"ש אבל המו"ק חלק על מרן בב"י ואסר לסחוט
לימונים לעשות משקה אף שמערכו במשקה אחר יעו"ש. והביאו
המחב"ר או' ב' וכתב ולכן הגבון שמי שעושה לימונארה
שיטן הסוקר בכוס ועל הסוקר יסחוט הלימון ואח"כ יתן
המים. וכ"כ ח"א כלל י"ד או' ד' חס"ל או' ב' ונחתו ס"י
הגהה סל"ס מולב בתחלה סוקר ושוב לימון ובסוף מים.
רו"ח או' א' בן א"ח שם או' ה' :

קמ"ה נ טס
כשמואל הר"ף
ורמב"ם נפרק
כ"א ס הר"ף
כשמואל ובר
יוחנן ע ב"י

אובל אסור ולרית סבל שהוא צריך למימיהן חייב חטאת אפי' כחט לקדירה שיש בה אובל (ולדבריו הסוחט אשכול לקדירה נמי אסור) (טור) ה זה סוחט דג לצירו בסוחט פבשים ושלקות למימיהן

בב הריים

דרישה :

ט' דב"ז והב"ח ואחרונים הסכימו לסברא ראשונה. מיהו ח"א כלל י"ד או' ג' כהב דנכון לזהב כספק חיסור תורה :

נן) סע' ח הסוחט דג לצירו. כלומר להוציא לצירו. רש"י ועיין לקמן או' נ"ו :

דן) שם הסוחט דג לצירו וכו' דנכלע בו נמי משקין דעלמא להכי דינו כסוחט כבשים ושלקות. חו"ט ח' י"ט :

הן) שם הסוחט דג לצירו וכו' דלאו אוכל הוא וכן שלקות. רש"י ואפי' אסור כיון שהיה שם משקה עליו מקודם משא"כ בשאר פירות כמ"ס סע' ח' מ"א ס"ק י"ב :

ון) שם הסוחט דג לצירו וכו' משמע שבוש בחומץ הא לצירו מגופו מותר. ח"א או' י"ב. ומ"ס ר"ז דג לצירו מותר לכחטו וכבש עליו המ"א שם דל"ע ליישב דבריו כתב הא"א שם דהיינו לצירו מגופו דשרי :

ון סע' ט השלג והגדר אין מרסקין אותם וכו' ופרש"י הטעם משום דקמוליד בשבת ודמי למלאכה שבוש מים הללו אכל הר"ן כהב הטעם דמשום סרך מלאכה נגעו בה. אי נמי גזירה שמא יכחש פירות העומדים לאכילה וכו' מדברי הרמב"ם פכ"א. וכן דעת המחבר דמהסיר בסמוך להניחם בחמה וכו' ואי משום גולד הוא נאסר אפי' להניחם בחמה ונפשו וכו' כ"כ ב"י בהדיא. עו"ש או' כ"ד :

חן) שם. אין מרסקין אותם וכו' ובהב ב"י דוקא שמרסקין בחתיכות קטנות כדפירש"י אצל לשבור חתיכה ממנו שרי ואפי' אם יוצרו קלת מים ע"ז דלא נהניין לזה ועוד שהולך לאיבוד. ע"ז סק"ז. עו"ש או' כ"ה. חו"ט או' כ"א ר"ז או' י"ז :

נח) שם אכל נוחן הוא לתוך כוס וכו' משמע דלרסק בידים אסור אצל הרמב"ן והר"ן והרמב"ם והמ"מ כתבו בשם התוספתא דאפי' לרסק בידים לתוך הכוס שרי דטעם האיסור שמא יכחש פירות העומדים למשקין וכיון שנתערב במים לא גזרו. מ"א ס"ק י"ג חו"ט או' כ"ב וכ"פ ח"א כלל י"ד או' י"א. אצל הלבוש פסק כדברי הש"ע. וכ"פ הר"ז או' ט"ו. וכ"כ הרב בן א"ח פ' יתרו או' ט' ואע"ג דרבים וגדולים המה המסירים בזה מ"מ כיון דמין ז"ל דעתו כדעת האוסרין לרסק אפי' בחיך כוס המים וכ"ה דעת קלת האחרונים הכי נקטינן :

ס) יגורט"י שקורין בערבי לב"ן שהוא חלב קפוי ויבש ומניחין עליו מים וממחין אותו ע"י קף עד שחוזר כמו חלב עיין רב פעלים ח"ג סי' י"ד ובספרו בן א"ח פ' יתרו או' י"ג שכתב שזה דינו כמו שלג וברר שנתנו עליהם מים דלדעת מרן ז"ל אסור לרסקו בידים ולדעת הרמב"ן ודעמיה שכתבו בשם התוספתא שרי וע"כ נהב דאסור להמחותו במים בשבת מאחר דלדעת מרן אסור ורק במקום שנבגו להסיר חין למחות בידם שיש להם על מה שיסמוכו שהם רבים וגדולים ואך המחמיר חע"כ וכחב דכן

כה) שם אפי' סוחט לתוך קערה וכו' פ"י ל"מ דאם סוחט לתוך אוכל או אם זורק המשקה לאיבוד דפשיטא דמותר אלא אפי' לתוך הקערה מותר והטעם מבואר דלא יכא אלא שאר פירות דמשקה גדל מהם דמותר לסוחט לכהילה לצורך טעמן למהק מכ"ס שלקות וכבשים שאין המשקה גדל בהם דפשיטא דמותר. עו"ש או' ח"י :

כו) שם אפי' סוחט לתוך קערה וכו' ודוקא לצורך שבת אצל לצורך מו"ס אסור גמרא :

כז) שם שיש בה אוכל וכו' דמשקה הבא לאוכל הוא כמפריד אוכל מאוכל. וה"ה לתוך המוריים דהוי מאכל. סמ"ק אצל לתוך המשקין אסור. מ"א סק"י. חו"ט או' י"ד. ר"ז או' י"ג :

כח) שם אצל אם אין בה אוכל אסור. אצל חיובא ליכא בהם. ולא משום שאין המשקין יולאין מגופם דהא כבש"י ט"ו נמי אין המשקין יולאין מגופם ואפי' חייב עליה מדגורו שם שמא יכחש משמע דאיהו ביה חיובא אלא הטעם כהבו התו' משום דאין חייבין מה"ת ללא על דריכת זהים ועגבים בלבד ולכך אינו חייב עליהם אלא דמורבנן מיהא אסור כיון שהיו עליהם שם משקה מקודם אצל שהם פירות מותר לסוחט אותם כמ"ס סע' ח' חו"ט או' ט"ו :

כט) שם אצל אם אין בה אוכל אסור ואעפ"י שעהיד לערב בהאוכל אסור. ח"א או' י"ד. ר"ז או' י"ב. ועיין לעיל או' כ"ז. והא ילאו מפלגן מותרין. מש"ז או' ו' :

ן) שם ולר"ס כל שהוא לריך למימיהן חייב העלח. דפסק כר' יוחנן דס"ל דזה דמי למ"ס סע' ט"ו ולדריה אפסר דהא אמרינן לא אמרו אלא דדריכת זהים ועגבים בלבד כ"ד במשקין של טעמן ולא במשקין הבלועים גם אפסר דפליג ר' יוחנן על מילתיה דרב דס"ל לא אסרה תורה לא דדריכת זהים וכו' ופסק כר' יוחנן. חו"ט או' י"ז :

ודע דהגירסא הכוזב בש"ע ולר' חס הוא ט"ס וז"ל ר' חננאל שהרי ר"ת הוא מכת הפו' כשמואל גבי אשכול וכדמוכח לעיל סע' ה' גבי בוסר דלא אסר אלא מטעם דאינו ראוי לאכילה יעו"ש. מע"י או' ה' וכ"כ העו"ש או' כ"א והחו"ט או' ט"ז והמש"ז או' ו' :

נא) שם אפי' סחט לקדירה וכו' דס"ל דמסתם ר' יוחנן ולא חילק בין קדירה לקערה משמע דס"ל דאין לחלק והיינו דמסיק רמ"א וכתבו לדבריו וכו' חו"ט או' ח"י :

בן) שם הגה ולדבריו הסוחט אשכול וכו' מבואר בפוסקים דבעלי סברא זו פליגי בדיון אשכול דסע' ד' וכמ"ס ההגה ולא היה לריך לכתבו אלא כיון דסתם הש"ע סע' ד' הייתי מחלק דסתם הוי לתקן האוכל והכא ח"ל אלא לצורך המשקה קמ"ל דר"ח פליג ג"כ בהך וזהו לשון נמי שכתב הה"ה וכ"כ הס"ז יעו"ש והוא פשוט. ועל כל פנים דעת הש"ע להקל דסתם כאלן ובס"י תק"ב גבי היתר מליצה ביו"ט כדעת המחמירין. מע"י שם. וכ"כ הא"ר או'

למיטתה: ש'השגג והברד אין מרסקין אותם דהיינו לשברם לחתיכות דקות כדי שיוזכו מימינו
אבר נותן הוא לתוך כוס של יין או מים והוא נימח מאליו ואינו חושש יוכן אם הניחם בחמה
או כנגד המדורה ונפשו מותרים. י קטור לשבר הקרח כדי לימול מים מתחתיו: יא יצריך
ליזהר

בף החיים

(כו) **וכתב** בשו"מ ח"ס חא"ה סי' פ"ט שעלה על דעתו
לומר דאפי' הקרח שכלי דמוחר לכ"ע
לשבור אפי' אכור לטעל חא"ה השברי קרח דכיו כמו
שברי כלי שנשבר בשבת והניח בל"ע יעו"ש. אבל בשו"מ
מאמר סי' ב' כתב דקרח הוא דבר הניטל בשבת ומוחר
לעטלו גם ככה יעו"ש:

(סז) **סעי'** יא לריך ליזהר בחורף שלא ישול וכו' שלא יבא
לידי ריבוק:

(סח) **שם** ואם ישול. כגון שאין לו מים אחרים:

(סח) **שם** יזהר שלא ידחקו וכו' ולפי מ"ש סעי' ט' שרי
מ"א ס"ק ט"ז. ור"ל דהש"ע שכתב יזהר
שלא ידחקו וכו' לשיטתו אילו דס"ל בסעי' ט'. דלרשק
בידיו אפילו לתוך מים אכור אבל לפי מ"ש ס"ק י"ג
בשם הרמב"ן דלתוך המים אפילו לרשק בידיו שרי ה"ה
הבא דבא מתערב ע"מ הנגילה מחל"ה. אמנם
הח"מ או' ו' כתב על דברי מ"א הנ"ל דלא דמי להחם
ואפי' להרמב"ן הבא אכור יעו"ש ובל"ה כבר כתבנו
שם או' ג"כ דאין ק"ל להחמיר כדברי הש"ע וא"כ ה"ה הבא
לריך ליזהר שלא ידחקו וכו' כדברי הש"ע:

(ע) **סעי'** יב יש ליזהר שלא ישפסק ידיו במלח. לפי שהוא
נימח והוא נולד. כ"כ הטור בשם בה"ס. מיהו עיין
לעיל או' ז' גבי שלג וברד שכתבנו עוד שני טעמים בשם הר"ן
וכתבנו שם דמין ז"ל לית ליה טעמא דנולד אלא טעמא
דהר"ן יעו"ש וא"כ ה"ה לית ליה טעמא נולד והא דפסק כהן
הר"ן של בה"ס ל"ל דס"ל כוונתו ולא מטעמיה. כ"כ האחרונים:
(עא) **שם** שלא ישפסק ידיו במלח. בין מלח שחופרין
בקרקע דאובלא הוא לעיין זה ובין מי מלח שלטו
דמשקה הוה. מש"ז או' ט':

(עב) **שם** שלא ישפסק ידיו במלח. ומשמע דמוחר להשליך
מים במלח ואח"כ נוטל ידיו מהם כמ"ש גבי שלג
וברד רק שזהר שלא יהיה אכור מחמת מי מלח הנזכר סי'
שכ"א. ט"ז סק"ט. וכ"כ האחרונים ומ"ש רק שזהר וכו' ר"ל
שלא יעשה הרבה או ליחן שני שלישים מלח וכמ"ש סי' שכ"א
סעי' ב' יעו"ש. ועיין עוד לקמן סי' שכ"ו סעי' יו"ד בהגה:
(עג) **שם** שלא ישפסק ידיו במלח. וכשם שאסור לשפסק
ידיו במלח כך אסור לשפסק כלי במלח לפי
שהמלח נמחה כשחופף בחוקה אבל אם נתן מלח במים עד
שנימח מאליו בחורף המים מותר להדיח כלים באוהם המים
כמ"ש לקמן סעי' שכ"ג יעו"ש:

(עד) **שם** שלא ישפסק ידיו במלח. וכ"כ בצורות (שקורין
בערבי לאבון) כ"כ מור"ם ז"ל לקמן בהגה סי'
שכ"ו סעי' יו"ד. וכ"כ בס' הזכרונות דף כ"א והביאו כנה"ג
בהגה"ט סי' זה וכ"כ בס' מעשה רוקח על הרמב"ם ה"ס
פכ"ב דין י"ג דמכאן יש ללמוד איסור הרמילה בשבת בצורות
שקורין סאבון דהרי מותר וממחק בהכרח שהוא אב מלאכה
ופסיק

דכן הדין בסוכה למחוחו בתוך המים בשבת אלא שכתב
די' להקל יותר בסוכה דלדורך אורחים אין להחמיר יעו"ש
ומ"מ נראה דאם אינו מרסקו בכף אלא רק מגענעו כדי
שימחה במהרה לכ"ע שרי. ולרשק סוכה יבש בלי מים פשיטא
דשרי דאובלא הוא:

(סא) **שם** והוא נימח מאליו וכו' דמשום נולד ליכא כיון
שאינו ניכר ושרי אף לדעת המחמירין בס'
ש"ח סעי' ט"ז גבי שומן דהם השומן קף למעלה ויכרספ"ע.
ומשום משקין שזכו ליכא למיסר דכיון שנהערב במים ואינם
בטין ל"ג ביה אטו שחא יפחוט פירות הטומאים למשקין חו"ש שם:
(סב) **שם** וכן אם הניחם בחמה וכו' ואפי' לכהנלה שרי.
הגרע"א. וכ"כ הר"ז או' ט"ז:

(סג) **שם** אם הניחם בחמה וכו' דלאו נולד הוא ולא דמי
למשקין שזכו דהני בעודם קרושים חורח משקין
עליהן לכל דבר. ב"י. לבוש. ולפי מ"ש רמ"א סי' ש"ח
סעי' ט"ז גם הבא אכור משום נולד אלא א"כ הוא מעורב
במים ר"ן. מ"א ס"ק י"ד. חו"ש או' כ"ג. וכבר נתבאר
שם בהגה דבמקום לורך יש נסמך אקברא ראשונה וכתבנו
שם באו' קכ"ו דכ"ה דעת האחרונים. וכ"כ הר"ז בזה
הסי' או' ט"ז שהעיקר כסברא ראשונה רק לכהנלה מזהרין
להחמיר. וע"כ ה"ה לכהנלה יש ליחן בחובו מים ואח"כ
יניחו בחמה או כנגד המדורה אבל אם אין לו מים והוא
נלרך אליו לשהות או לדבר אחר שרי להניחו בחמה כמו
שהוא בלא מים:

(סד) **שם** או כנגד המדורה וכו' במקום שאין יכולין
להתחמם שם עד שתהא היד סולדת בו כמ"ש
לעיל סי' ש"ח סעי' י"ד. וכ"כ הר"ז בזה הסי' או' ט"ז:

(סה) **סעי'** ייד מותר לשבר הקרח וכו' שהרי אינו צורח
מים בזה. ואי משום שצירת הקרח הא גדולה מזה
מלאנו סוכה אדם את החצית בשביל גרונות וכו'. מרדכי
סי' במה טומנין. ט"ז סק"ח. מ"א ס"ק ט"ו. וי"ל דבנהר
או באר אסור. מ"א שם. וה"ה מקוה או כלי שמחזיק מ'
סאה דיאל מחמת כלי כמ"ש רס"י ש"ד. מחה"ש. מיהו
הא"ר או' ט"ז כהב דאפי' בנהר או באר מותר דלא כמ"א.
וכן החו"ש או' כ"ד כתב להוכיח דמוחר וכתב וכבר נהגו
להחיר אותן הטובלין בשבת ללורך מליה ואין מי שמוחה
בידם יעו"ש. וכן המאמר הבכיס להחיר יעו"ש. אמנם
הא"ר או' ט"ז כתב על דברי הא"ר הנ"ל דאינו מוכרח. וכן
המח"ש שם פקפק בהוכחה החו"ש יעו"ש. וכ"פ הר"ז או'
ח"י כדברי מ"א. וכ"פ החס"ל או' ז' וכ"פ הרב בן א"ח פ'
יחרו או' יו"ד אלא שכתב דרק הטובלים בשבת ללורך
מליה יש לסמוך על המהירין וכמ"ש החו"ש דכבר נהגו
להחיר יעו"ש. ונראה דה"ה דאם אין לו מים ללורך נטילה
שרי משום לורך מליה. וכן אם אין לו מים לשהות ומלטער
במלח שרי ד"ל במקום אשר לא גזרו:

ליוהר בחורף שלא ימול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד ואם ימול יוהר שלא ידחקם בין ידיו
שלא יהא מרסק: יב שיש ליוהר שלא ישפשף ידיו במלח: יג מדרום שלג ברנליו ואינו חושש.
יד אהרם מרומנבורג מתיר להמיל מי רגלים בשרג יוהרא"ש היה נזהר: טו יאסור לפרוס

תוס והרא"ש ש
ש שפסס בעל
התרומות טור
בסס הר"ם
מרוטנבורג:

א עור בשמו ב שס ג שנת

סודר

כף החיים

כ"מ מדברי הרמב"ם פכ"ב דין ט"ו. ועיין לקמן או"פ פ"ה:
(פב) **שם** שמה יבא לידי סחיטה. כלומר ואלו יתחייב
מדאורייתא וכ"כ הטור בהד"א ודלא כמו
שפרש"י דכל שאין המשקה גדל בו אינו חייב עליו. עו"ס
או"י:

(פג) **שם** אבל בגד העשוי לפרוש עליו וכו' משום דבגד
העשוי לפרוש על חבית לא קפיד עליה אם
הוא שריו שהרי לכך עשוי והלכך לא אתי לידי סחיטה. כך
פרש"י ז"ל וכך הם דברי הרמב"ם פכ"ב. ד"י. עו"ס או"י לא:
(פד) **שם** אבל בגד העשוי לפרוש וכו' פ"י וגם משום
ליבון ליכא דכיון דעשוי לכך אינו חושש לליבון
וכדלעיל סי' ש"ט סעי' יו"ד גבי משמרת. עו"ס או"י לא.
ועיין בדברינו לשם או"י פ"ה:

(פה) **שם** אבל בגד העשוי לפרוש מותר וכו' ומיירי בענין
דליכא איסור משום אהל וכמ"ס לעיל סי' שט"ו סעי' י"ג יעו"ס:
(פו) **שם** שאינו חושש עליו לסחוט. ומ"מ בגד שגורה
אפי' במשקין שאין מלבנין אסור לסחוט משום
איסור מפרק שהוא תולדות הדם כמו שסחיטת פירות אסורה
משום מפרק אלא שאינו חייב על סחיטה זו אלא אי"כ
לריך למשקין הנסחטין מהבגד אבל אם ח"ל למשקין הנסחטין
ואינו סוחט אלא כדי לנקות הבגד אין זה דומה לרישה כלל
שהדג הוא לריך לתבואה שמפרק מהשבלים לפיכך אין בסחיטה
זו איסור מה"ט אלא מדין ולכן לא גזרו שלא לשרות בגד
במשקין שאין מלבנין משום גזירה שמה יסחוט ויתחייב
משום מפרק כיון שאינו חייב אלא אי"כ לריך למשקין
הנסחטין וזה אין לחוש כלל שיסחוט הבגד לזורק המשקין
שיסחוט מפני שאין חשוכים כלום ואין דרך כלל לעשות
כן. ר"ז או"י כ"א:

(פז) **ואם** נשבר הכלי עם משקין אסיר לתת לחוכן בגד
כדי שיבלע בו המשקה לסחוט ואפי' אם דעתו
להמתין לסחוט עד מו"ס אסור דגזרינן שמה יסחוט בשבת
כיון שפוסה בשביל המשקה אבל אם נשפכו יין ושאר משקין
על כלי עץ מותר לנקותו ולקנחו במפה ולא גזרינן שמה
יסחוט דכיון דמשליך המשקה לאיבוד אין בו איסור דאורייתא
ומ"מ אסור לסחוט. אבל אם נשפך מים אסור לקנחו במפה
שמפקיד עליו דמיישין שמה יסחוט ומייב משום מלבן אבל
בשאר משקין חוץ ממים לא שייך בו ליבון שאין דרך
כביסה בשאר משקין אלא דסחיטתו אסור משום דש וזה לא
שייך אלא כשליך למשקה משא"כ במים אפי' כשסוחט
המים לאיבוד מ"מ יש בו משום ליבון. ח"א כלל י"ד או"י
י"ב. ועיין לקמן או"י ק"ו:

(חף) **סעי'** טז. אסור להדק מוכין וכו' הנה לדעת הרמב"ם
והרמב"ן דס"ל דסוחט חייב משום מלבן
ל"ל דמיירי כאן בפרך מלאה מים דאיכא משום מלבן דאם
לא

ופסיק רישיה דניחא ליה וכ"כ הפ"י והוא פשוט יעו"ס ועיין
עוד לקמן סי' שכו' או"י מ"ג [מגעי"ב ע"א]
(עה) **סעי'** יג דורס שלג ברנליו וכו' נראה דאע"ג דח"א
שלא יהיה נימוח והוי פסיק רישיה מ"מ לא גזרו
בזה כיון דח"א להזהר מזה נימוח החורף דכל הארץ היא כך
מלאה כפור וגליד והמנעלים הם לחים ונימוח השלג שס.
טיו סק"י והלבוש כחב משום דהו"ל דבר שאין מתכוין ואינו
פסיק רישיה. וכ"כ המו"ס או"י כ"ז והר"ז או"י ק'
(עו) **סעי' יד** מהיר להמיל מי רגלים בשלג. שדומה לדריסת
הרגלים שדורס אותם ברנליו ואינו חושש. טור:

(עז) **שם** והרא"ש היה נזהר, שאינו דומה לדריסת הרגלים
כי ע"י השתן ודאי נימוח. טור. וכחב רש"ל
יש קלמ' ראה לאיסור דהא בס"י שכו' אסור לחמם ידים אחר
נעילה אעפ"י שלא נתכוין כלל לחמם המים חשיב ליה פסיק
רישיה ואסור וה"ג דכוחה עכ"ל והביאו הב"ח אבל הע"ז ס"ק
י"א כחב דלפי מ"ס במחיר (לעיל או"י ע"ה) ודאי הוי הדריסה
פסיק רישיה ואפי' לא גזרו ה"ג בזה שא"א ליוהר כי כל
הארץ מלאה שלג ולא דמי לחימום ידים שאפשר להיות זולתו
גזרו בו עכ"ל וכן הא"ר או"י י"ד השיג על דברי רש"ל הנו'
וכחב דיש להקל יעו"ס ומ"מ משמע מדברי הע"ז הנו' דהיכא
דאפשר יש ליוהר. וכ"פ ח"ר שס. ר"ז או"י ק'
(עה) **שם** והרא"ש היה נזהר. ולא דמי לסעי' ט' דשרי
ליטן לתוך המים דהכא אינו קעביר מעשה.
מ"א ס"ק י"ז:

(עט) **שם** והרא"ש היה נזהר. אבל בזרעיס מותר להמיל
מי רגלים כמ"ס לקמן סי' של"ו סעי' ג' יעו"ס:
(ף) **סעי'** טו אסור לפרוש סודר ע"פ החבית. בגמ' פרש"י
שיש בו יין וכבר נח' זה כמה פעמים דבשאר
משקין לא גזרו שמה יסחוט אח"כ והקטע כיון שאין מלבנים
את הבגד למה לו לסחוט דבשביל משקין המועטים שנבלע
בו ודאי לא יסחוט דלמה הם לו ולפ"ז תקשי על פרש"י ול"ל
דרש"י ס"ל כהר"ן דהיין מלבן אך לפי מ"ס הש"ע סי' שי"ט
סעי' יו"ד וסי' של"ד סעי' כ"ד דיון הוי כשאר משקין אי"כ
ל"ל דמיירי הכא במים דוקא. חו"ס או"י ל'. וכ"מ מדברי
הטור והלבוש דמיירי בחבית של מים וכ"כ הר"ז או"י כ"א.
מיהו כבר כתבנו לעיל סי' ש"ט או"י פ"ז דיש להחמיר ביון
לזן משום דכן כתבו קלמ' מן האחרונים יעו"ס. וכ"כ הר"ז
בזה הס"י או"י הג"ז אבל לפרוש סודר על חבית שיש בו
שאר משקין מותר. ר"ז שס:

(פא) **שם** שמה יבא לידי סחיטה. ר"ל שיסחוט הסודר
מהמים שנבלע בו ע"י הכלי שהניח עליו וה"ה
אם החבית מלאה ואפשר שגורה הסודר המונח עליה
אסור לפרוש עליה סודר אפי' אם אינו מניח עליה
כלי שדולין בו משום שמה חסרה ממים שחבית ויבא לסחטה

סודר ע"פ החבית וריתן ע"ג הכ"י שדורים בו שמא יבא לידי סחיטה אבל בגד העשוי לפרוס עריו מותר שאינו חושש ע"ז לסותמו: מן יאסור להדק מוכין בפי פך שיש משקין משום סחיטה: יז"ה ספוג אין מקנהין בו אא"כ יש בו בית אחיזה גזירה ששא יסחוט: יח חבית שפקקי בפקק של פשתן לסתום נקב שבדפנה שפוציין בו היין ייש מי שמתיר אע"פ שא"א שלא יסחוט והוא שלא יהא תחתיו כ"י דכיון שאינו נהנה בסחיטה זו הוי פסיק רישא (פי' יאסור נמשך בהכרח מדבר מה כמו המות הנמשך בהכרח מהסות הראש) דלא ניתא ליה ומותר יוחדקו עליו ואמרו

בף החיים

מ"ח בעובד' דבי ריש גלותא וכלירו רש"י וכו"כ הרמב"ם בפ"כ ד שס קמ"א ה שס קמ"ג במשנה [פ"הנקב שסב"ב הכרוא] ו עור בשס הערוך וכן הפכס

לא כן למה יאסור דהרי כבר כתב הש"ע דבשאר משקין ליכא משום מלכין. אבל לדעת הרשב"א שהובא בה"מ דסבר דבמשקין דליכא משום ליכא איכא משום דש מיירי כאן בכל המשקין דחיישין שם יסחוט ויסחוט משום דש. ומיהו לשון הש"ע שכתב מלאה משקין משמע דמיירי בשאר משקין וע"כ חובו משום דש. ואע"ג דמדאורייתא אינו אסור אלא אם אין המשקה הולך לאיבוד מ"מ מדרבנן אסור בכל ענין. והבא אסור מפני שקרוב הדבר שיבא לידי סחיטה והול' בפסיק רישיה דאסור אפי' באיסור דרבנן. עו"ש או' ל"ב. מיהו הא"א או' ח' כתב אפשר שיזוב לחוך הפך ואיכא חיוב מה"מ. וכ"כ הר"ז או' כ"ב:

למגור שסא יסחוט וכו' י"ל דשס לא גזרו שםא יסחוט היינו משום דכיון שאין מקפיד עליו לא יבא לסחוטו אבל הכא לא משום הקפדה יבא לסחוטו אלא ממילא הוא נסחט ע"י הקנוח כ"ז ולכן חיישין. ולקשיא ב' שהקשה דבגמ' משום פסיק רישיה ולא משום גזירה. י"ל דפסיק רישיה היינו כשהוא מלוחלח מקודם דתיקף הוא נסחט ע"י הקינות אבל כשהוא נגוב וכל לקנח בו ליכא עתה פסיק רישיה אלא עד שילוחלח מרבוי המים ואח"כ יסחט ולמה אסרו לסחוט בו דהמשנה לא חילקה בין נגוב לשאינו נגוב אלא משום גזירה שםא יתלחלח הרבה ויסחוט. ולזה כתבו הטור והש"ע גזירה שםא יסחוט לכלול אפי' נגוב דשםא אח"כ יתלחלח מים ויסחוט ואח"כ ראיתי ש"כ ב"ר או' י"ט יעו"ש, ועיין עוד בה"מ וחו"ס ונה"ש שפירשו עוד הירושלמי אחרים יעו"ש:

והוא נסחט. מ"א ס"ק ח"י. הו"ש או' ל"א. ואפ' שאינו מתכוין מ"מ פסיק רישיה ולא ימות הוא כשיהדק היטב ולכן אסרו להדק כלל שםא יתדק היטב, ר"ז שס:

מ"ח (ש"מ) משום סחיטה. פי' דכשמהדק והוא לא הוא נסחט. מ"א ס"ק ח"י. הו"ש או' ל"א. ואפ' שאינו מתכוין מ"מ פסיק רישיה ולא ימות הוא כשיהדק היטב ולכן אסרו להדק כלל שםא יתדק היטב, ר"ז שס:

צד) **סעי'** ח"י. לסתום נקב שבדפנה וכו' היינו שדורכין סביבות הכרוא חסיכת בגד או נעורת של פשתן ופוקקין בה הנקב שבדופן החבית. ב"י. באה"ג. ר"ז או' כ"ד:

י"ז ספוג אין מקנהין בו אא"כ יש בו בית אחיזה גזירה ששא יסחוט: יח חבית שפקקי בפקק של פשתן לסתום נקב שבדפנה שפוציין בו היין ייש מי שמתיר אע"פ שא"א שלא יסחוט והוא שלא יהא תחתיו כ"י דכיון שאינו נהנה בסחיטה זו הוי פסיק רישא (פי' יאסור נמשך בהכרח מדבר מה כמו המות הנמשך בהכרח מהסות הראש) דלא ניתא ליה ומותר יוחדקו עליו ואמרו

צח) **ש"מ**. יש מי שמחיר. בין להסיר אותה בשבת או להחזירה. ב"י בשס ר"ו:

י"ח ספוג אין מקנהין בו. דכשאותו נסחט בין אלבעותיו. רש"י. ולענין טלטול עיין לקמן או ק"ב:

צו) **ש"מ**. והוא שלא יהא תחתיו כלל כדי שמשקה הנוסף ילך לאיבוד ואז הוי פסיק רישיה דלא ניתא ליה

צב) **ש"מ**. אלא איכא יס לו בית אחיזה. שלא יסחוט. הרמב"ם פכ"ב דין ע"ו. אבל הראב"ד בהשגות שס הקשה ע"ז דביש לו בית אחיזה מאי הוי דא"ל לקנוח בלא סחיטה וכתב דכיון שיש לו בית אחיזה הו"ל כללואית מליאה מים שמריק ממנה מים אבל כשאין לו בית אחיזה אסור לסחטו עכ"ל. והביאו ב"י ומ"א ס"ק י"ט וכתב עליו המ"א וז"ע כיון דא"ל לקינות בלא סחיטה למה החירו לקנח באלונטית כמ"ס סי' ש"א סעי' מ"ח וכתב דל"ל דוקא בספוג א"ל לקנוח בלא סחיטה יעו"ש:

צז) **ש"מ**. והוא שלא יהא תחתיו כלל כדי שמשקה הנוסף ילך לאיבוד ואז הוי פסיק רישיה דלא ניתא ליה ומותר כמ"ס בש"ע. וזהו דוקא בסוחט פירות וכדומה דלא אסיר אלא משום מפרק שהוא מולדה דשס אבל בסוחט בגד מן המים דאיכא נמי משום מלכין אסור אפי' אם המים הולכין לאיבוד. חס"ל או' ה' ועיין לעיל סי' ש"ב סעי' ע"ו:

צג) **ש"מ**. גזירה שםא יסחוט. וכ"ה לשון הטור והלבזש. והקשה המ"א שס כיון דספוג עשוי לכך למה לי למגור שםא יסחוט כמ"ס סעי' ע"ו וסי' ש"א סעי' מ"ח.

צח) **ש"מ**. הוי פסיק רישיה דלא ניתא ליה ומותר. הוא דעת הערוך שביא ה"ח והרא"ש. ודוקא בדופנה אבל למעלה הוי פסיק רישיה דניתא ליה ואסור גם לדעת הערוך כמ"ס לעיל סעי' ע"ז. הו"ש או' ל"ד:

צט) **ש"מ**. הוי פסיק רישיה וכו' ודוקא בשבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל בשאר איסורים גם להערוך פסיק רישיה דלא ניתא ליה אסור. מ"א סק"ך בשס הרא"ש. חו"ס שס:

ק) **ש"מ**. וחלקו עליו וכו' היינו ה"ח והרא"ש דס"ל דהא דאיתא בש"ס לחלק בין היבא דניתא ליה היינו לענין חיובא משום דהוי מלאכה שא"ל לגופה אבל איסורא מיהא איכא. ולר' יהודה דס"ל דמלאכה שא"ל לגופה חייב עליה אז גם בפ"ר דלא ניתא ליה ג"כ חייב עליה ולפ"ז מ"ס המ"א

ואמרו דאע"ג דלא נחא ליה כיון דפסיק רישא הוא אסור והעולם נודנים היתר בדבר חו"ש ללמד עליהם זכות דכיון שהברוא ארוכה חוץ לעבודת ואין יד מנעת לעבודת מותר מידי דהוי אספוג (פירש הערוך ספוג הוא על ראש דג אחד גדול שבים ובשעה שמרים ראשו להסתכל בעולם יורד אוחו הספוג על עיניו ואינו רואה כלום ולולי זה לא היתה ספינה נללת מפניו) שיש לו בית אחיזה ולפי שאין טענה זו חזקה ויש לגמגם בה טוב להנהיגם שלא יהא כרי תחת החבית בשעה שפוקקים

ר"י כח"ד אהא
דשבת ק"ח
ז ת"ס ק"יג ור"ש
שם והמרדכי
בס"כ דשבת כ"ט
ר"י וסמ"ג
והתרומות
ח ב"י מתחמט

מנקב

כף החיים

וגם להר"ן דמ"מ איכא איסור מדרבנן יש סברה ב' לסמוך על הערוך דכיון דאין כלי תחתיו והמים הולכין לאיבוד הוי פ"ר דלא נחא ליה. ועוד סברה ג' דיש לסמוך על הראש"ד והוי כספוג שיש לו בית אחיזה דאפי' כוחט שרי דהוי כמריק מכלי. מחמט :

קו) שם שלא יהיה כלי תחת החבית וכו' הר"ן ושאר פו' ביארו דיש ב' מיני סחיטה הא' הוא משום דהוי תולדה דמכבס דהיינו מלבן ומש"ה אין איסור אלא במים אכל לא בשאר משקין. ולענין הלכה פסק העור והש"ע סי' ש"ט דין הוה כשאר משקין אלא דכאן כתב ב"י בשם הר"ן דין מלבן וכל לחלק דדין לבן מכבס כמו מים אכל יין ארוס אינו מכבס אדרבא מאדים הכנוד. ועוד יש בסחיטה משום תולדה דדש ומפרק ואין איסור אלא בנחא ליה במאי דנפיק מיניה כמו דדש ומפרק אלא שלדעה האחרונה דכאן אסור עכ"פ מדרבנן אפי' בלא נחא ליה ומש"ה אם נשפך שבר או שאר משקין שאינם מלבנים על המפה שעל השלחן והוא רוצה לנקותו עכ"פ לא ישאוב משם חוץ כף א' ולשפוך לחוץ דאע"ג דשליכנה לאיבוד מ"מ כאן בשעה שהוא שואב חוץ הכף עושה איסור גמור והוי תולדה דמפרק ובוה הכל מודים לאיסור ולא יועיל מה שיספוך אח"כ הכף לחוץ דהוי מעוות לא יכול להקן אלא בסכין יש היתר לדחות מעל המפה ולגרור על ידו המשקה ששאר על המפה ויזוב לאיבוד רק שלא יגרור בכח דאל"כ עבד איסור דרבנן עכ"פ לדעה האחרונה ולר"ד להזהר מה שיוכל להזהר אכל אם מים או יין לבן נשפך על המפה אסור לגרור אפי' בסכין דהוי מכבס. ע"ז ס"ק י"ב. מהו מ"ש בס"ז לאסור לשאוב בכף אע"ג דאח"כ משליכו לאיבוד חלק עליו הא"ר או כ"כ וכח דגם בכף כשאין נוטל בכח לא הוי מפרק ועוד כיון שדעתו להשליכה לאיבוד יע"ש. אכל המש"ז או י"ב כתב דאע"ג דלא נחא ליה ולית כאן משום דש י"ל דאסור מדרבנן מכת מראית העין דהרואה יאמר שרולה לשחות המשקה ששואב בכף יע"ש. והנה"ש או י"ד כתב כיון דאם יגרור בכח ע"י כף יש איסור דאורייתא אפי' אינו גורר בכח אסור מדרבנן אכל ע"י סכין דבכח נמי אינו אלא מדרבנן בלינו גורר בכח שרי לכהילה יע"ש וא"כ כיון שאחרונים ייסבו דברי הס"ז יש להחמיר. ועיין עוד מזה לעיל או פ"ז ואו' פ"ז :

קז) ומ"ש ע"ש בס"ז דאם נשפך מים ויין לבן אסור לגרור אפי' בסכין דהוי מכבס אפשר אף שאין בכח אסור דכשגורר למקום יבש שרייתו וכו' כבוסו או גזור

המ"א ס"ק כ"א דחיובה ליכא לכ"ע אינו מדוקדק בלדעת הרמב"ם דפסק כר' יהודה ודאי איכא נמי חיובא עיין סי' ש"ז וסמ"ג סל"ד שהביא הש"ע דעת הרמב"ם בזה. (והיינו לפי הכ"מ פ"ז דשנגות אכל הל"מ הוכיח שם דגם לדעת הרמב"ם אינו חייב במלאכה שאל"ל לגופה אלא דוקא כשמחכוין לכך אלא שאין מחוין לתכליתה כגון כבוי דמכוין לכיבוי לא שאין מחכוין לעשות פחם יע"ש) ודע דכפ"ר דניחא ליה גם לר"ש איכא נמי חיובא דאנן סהדי דניחא ליה בהכי והוי כמלאכה הנריכא לגופא כמ"ש הה"ר בכירה דף מ"א ע"ב. חו"ש או ל"ה. [וישע לימיר ה"פ' לד איתא]

קא) שם מדי דהוי אספוג וכו' וס"ל כמ"ש בסעי' י"ז בשם הראש"ד דאפי' היה כלי תחתיו שרי דהוי כמיריק מללוחית. מ"א ס"ק כ"ב. חו"ש או' ל"ז. ר"ז או' כ"ד. ועיין לעיל או' ל"ב :

קב) שם מדי דהוי אספוג וכו' ועלטול הספוג לזורך גופו ומקומו מותר דמלאכה לאיסור באין בית יד הא יש בית יד מחמט ללל כמי שרי. ח"א או' כ"ב ועיין לעיל סי' ש"ח סעי' ג' וסעי' ד' :

קג) שם ולפי שאין טענה זו חזקה וכו' דשאיני ביה אחיזה של ספוג דמהני בסעי' י"ז דאין שם אלא קינוח בעלמא משא"כ כאן שמהדקין דברוא בחוץ חוץ הנקב יש שם ודאי סחיטה. ע"ז ס"ק י"ב. ולפי מ"ש לעיל או' ל"ב בשם הראש"ד דאע"פ שא"א לקינוח בלא סחיטה שרי ל"ל מהאי טעמא אין הטענה זו חזקה דיל דהברוא לא מקרי בית יד או שלא רלה לסמוך הש"ע על הראש"ד נגד רש"י והרמב"ם. מחמט ס"ק כ"ב :

קד) שם שלא יהא כלי וכו' וגם לר"ך שיהא ג"כ ברוא ארוכה שיהיה הרחי לטיבותא. ע"ז שם. א"ר או' כ"ב ובס' הזכרונות כתב שראה בכמה מקומות שמחמטים בברות של נחושת בלי נעורת כלל משום חשש איסור. א"ר שם. ומ"ש שם בס"ז דמנהגיו כדעה קמייחא וכו' כבר השיג עליו הא"ר שם ועוד אחרונים : **קה) שם** שלא יהא כלי וכו' ואפי' למ"ד פסיק רישיה דלא נחא ליה אסור מ"מ הכא שרי משום דסוחט משקין תולדה דדש ואינו אסור אלא כשהמשקין היוצאין אינן הולכין לאיבוד. מ"מ פ"ט ורשב"א וריב"ש סי' של"ד. אכל הר"ן ספ"ד כתב דמ"מ אסור מדרבנן. מ"א ס"ק כ"ג חו"ש או' ל"ח. ומ"מ אם אינו מגיח כלי תחתיו יש להקל משום דאיכא ג' לדין להחיר א' דעת המ"מ והעומדים בשטתו דכל"ה כה"ג אפי' אסור דרבנן ליכא.

הנקב (וע"ל ס"י) ש"א עוד מדיני סחיטה) : יט מדינת ברכום בתבשיל כותר ואין להו' לו משום דברי הכל ה' ט סבלי הלקט לביט נסס צל ירחים

כף דחיים

סחיטה לעיל ס"י ש"א סעי' מ"ה ובהנה לסעי' מ"ו וסעי' מ"ח ודברינו לשם בס"ד

קינ) סעי' י"ט ליתן כרכום בהכשיל מותר וכו' כ"כ ב"י בשם הש"ל ובעל היראים. וכחב בד"מ או' ב' ששטע משם מוהר"א מינך דאסור ליתן יין אדום להוך יין לכן בשבת משום לזבזב אכל לפי דברי בעל היראים דאין לביעה באוכלין נראה דזה ג"כ שרי יעו"ש. וא"כ משמע לדעת מור"ם ז"ל דאין חילוק בין אוכל למשקה דאין לביעה בדבר מאכל ומשקה. וכ"כ בשו"ת חכם לבי ס"י ז"ב דאוכלין ומשקין לית בהו משום לזבזב ומותר לגמרי יעו"ש. וכ"כ א"א או' כ"ה אלא שכתב דמוכרי י"ט ודבש אין רשאין ליתן מראה ביי"ט ודבש לקונים דניחא להו בכך ולא דמי לכרכום בהכשיל שרונה בכך מ"מ אכילה מותר בכל גוונא באפשר וגם אין מחקימים משא"כ במוכר דיל' דחייב כשעושה גוון במשקה שיקנו ממנו וכ"כ המש"מ סמנים בללויות מים להעמיד בחלון נגד השמש י"ל כ"ע מודים דחייב דנגמר מלאכה הלביעה יעו"ש : אמנם הח"א כלל כ"ד או' ה' פקפק בעיקר הדין שכתב בש"ע ובנ"א שס' או' ג' כתב דאף אם נמיר הכרכום י"ל נתינת הכרכום אינו משום לזבזב אלא כדי שיחטטעם והלכע ממילא בא וכיון דאין אוכל בר לביעה לא מחמירין אכל במה שדרכו בכך חוששני מחטאת יעו"ש. וכן בשו"ת רב בעלים ח"ג ס"י י"א שקיל וטרי בהאי ענינא ולחלק ינ"א בין אוכל למשקה ומסיק דבמשקה יש לאסור יעו"ש וכן כתב בספרו בן א"ח פ' פקודי או' ג' ועיין לקמן או' קמ"ז :

קיד) שם ליתן כרכום בהכשיל מותר וכו' ודע דאע"ג דהוה הכשיל מרק ללול שהוא משקה ונתן לחובו הכרכום לית לן בה דכל זה חשיב אוכל ולא חשיב למחלק בעין הלכע שהוא משקה גמור. יען שההכלין והשומן שבתוך המרק הן מוכיחין עליו שהוא אוכל רב פעלים שם : קטו) וכן מותר לשרות בשבת למוקים ואפרסקים ודומיהם במים שלא אסרו אלא דיו וכמנים שעושין לזבזב. רב פעלים שם בשם ס' חיים ומהר"ם ס"י מ"ג יעו"ש ועיין לעיל או' טו"ב :

קטז) שם. דאין לביעה באוכלין. ומותר ליתן באוכל דבר שלזבזב אם אין כונתו לזבזב אכל אם כונתו לזבזב אסור גם באוכלין מאחר דכונתו לזבזב ואע"ג דאמרנו כל שאין כונתו לזבזב אין איסור לביעה באוכלין מ"מ במים ושאר משקין לריך לזכור אעפ"י שאין כונתו לזבזב משום דדמי לעושה עין הלכע דאסור מה"ם נדפח הרמב"ם (פ"ט דין י"ד) ולכן מה שנהגין שמחילין על השלחן במסיבה גדולה כלים של זכויות גדולים וממלאים אותם מים לזבזב אדום לנוי שיהיו נראים מלאים שבר אדום שלא יעשה לזבזב המים האלו בשבת בן א"ח פ' פקודי או' ג' ובה"ג כתב לב חיים ח"ג ס"י ע"ח יעו"ש. וכחב שם המעתיק אכל מותר ליתן בשבת מים לחיך השכר וכולו הפך לכן כמו חלב

דגזור אטו זכח ויהיה חיוב מורה. מש"ז שם :

קח ואם נפל משקין לזבזבין על המפה אסור לגרור בסכין דבמקום שלא נפל שם יהיה לזבזב כבסעי' ד' מש"ז שם :

קט ודא דבשאר משקין לא שייך ליבון היינו באין עליו ליכלוך אכל ביש עליו ליכלוך י"ל אף בשאר משקין אסור דהוי ליבון מליכלוך. מש"ז שם. יש נוהגין כשנפל טינוף על מלבוש וכדומה ירחטו אותו באופן זה שיעבירו עליו המים או ינענעו אותו במים עד שיוסר הטינוף ולא יבטחו אותו אלא יניחוהו עד שיבש וסוכרין שמוחר בכך מחמת דאין סיחטין אותו ובאמת הוא אסור גמור וזה עשות בידם שהוא מלאכה גמורה. כ"כ הרמב"ם ז"ל בכ"י והביאו ברי"ם ס' מעשה רוקח. ועיין עוד מדיני כיבוס לעיל ס"ד י"ט ודברינו לשם בס"ד :

קי) הסוחט השער או העור פטור אכל אסור. הרמב"ם פ"ט דין י"א. מ"א ס"ק כ"ג וב"כ ב"י ס"י ש"ל יעו"ש. ולכן הטובל בשבת או ביו"ט יזהר שלא יסחוט השער להוליך המים ס"ח ס"י תפכ"ז. ולפ"ז גם אחר שחיה יש לזהר שלא יסחוט שער שעל שפחו ולא דמי לקינוח האף דשרי משום כבוד הצריח ואין נוהגין בכך ויש להם לסמוך על הרשב"א. תו"ש או' ט"ל. ומ"ש ויש להם לסמוך על הרשב"א ר"ל דס"ל דבמשקין ההולכין לאיבוד ליכא איסור סחיטה וכמ"ס לעיל או' ק"ה יעו"ש. ומ"מ יש להחטו ע"י מפה כדי שיהיה סחיטה כלאחר יד ג"כ ושרי :

קיא) וכן הטובל בשבת אי ביו"ט יש לקנח ראשו ופניו אעפ"י שיש בהם שער במטפחת גדולה המיוחדת לכך שאינו מקפיד עליה אם חשדה במים וכמ"ס לעיל ס"י ש"א או' רע"ו ובנחת לאט לאט ואע"ג דע"ז נסחט השער כיון דסחיטת שער מדרבנן כנו' והבא המים הולכין לאיבוד וגם הוי סחיטה כלאחר יד לית לן בה. וכ"כ בן א"ח פ' פקודי או' ה' : קיב) כתב הרמב"ם פכ"ז דין כ"א שחי מטהרות (היינו שני מקיאות שאין בכ"א כשיעור אלא ע"י חיבורן. חמה"ס) זו ע"ז נטל הפקק מבגדניים ומשקין ומחזיר את הפקק למקומו מפני שאינו בא לירי סחיטה שהרי דעתו שילאו המים (וישקי זה בזה) ופוקקין את הביב בסידורין ובכל דבר המטלטל כדי שלא יליפו המים על האוכלין ועל הכלים (לפי שאינו חושש אם ילאו מים מועטים ולפיכך אינו דוחק הרבה. ב"י) אכל אין פוקקין את הביב כדי שירדו המים לבד (ר"ל שהותו הביב עשוי להביא מים מן המעיין לחיך הכור ועמה כשניקב הביב יולחין המים מן הביב למקום אחר ולכך סיחס הנקב כדי שירדו המים לבד. חמה"ס) שמה יסחוט בשעה שדוחק שהרי הפקק שרוי במים עכ"ל וכחב הראב"ד לפי שהוא מקפיד שלא ילאו המים לרי"ה אלא לחיך בורו ומקפיד על הפקק שהוא מהדוק ביותר עכ"ל ומשמע שם דס"ל דאפי' אינו שרוי במים אסור. מ"א ס"ק כ"ג. ועיין עוד מדיני

צובע דאין צביעה באובלין: ב' יש מי שאומר שהאוכר תותים או שאר פירות הצבועים צריך לזוהר שלא יגע בידיו צבועות בבגדיו או במפה משום צובע אבל אם צובע פתו במשקה הפירות דית' לן בה דאין צביעה באובלין:

סס כבעל יראים
אליהו בסימן
ש"ס ס"ז

שלא דיני תולש בשבת ודין מוחן ודיני תקיני מאכל או מעבר ולש וכו' י"ט סעיפים:

א' אחבילי פאה אוזב וקורנית (פ"י מין עשנ) הכניסם לעצים אין מסתפקין מהם הכניסין למאכל

כף החיים

דחוק יש להקל:

קבנ) הצובע חוט שארכו ד' עשרים או דבר שאפשר לטוות ממנו חוט כזה חייב. ואין הצובע

חייב עד שיהא צבע המתקיים אבל צבע שאינו מתקיים כלל כגון שהעביר סרק או שער פ"ג כרזל או נחשת ולצבו פטור שהרי אהה מעבירו לשעמו ואינו צובע כלום. הרמב"ם פ"ט דין י"ג. הצושה עין הצבע ה"ז חולדת צובע וחייב. כילד כגון שנתן קנקנחוס לחוך מי עפלא שנטשה הכל שחור או שנתן איסטים לחוך מי כרכוס שנטשה הכל ירוק וכן כל כיוצא בזה. הרמב"ם שם דין י"ד. אבל הראש"ד סובר שאינו חייב משום צובע אלא כשצובע דבר שנגמרה בו מלאכת הצבע אבל לביעת מים שאין לזרז (ר"ל שלא לצורך עלמז כ"א לצבוע בהן דבר אחר. מהה"ש) לא. ונחמה דיו וסמנים אסור משום לש עכ"ל. מ"א ס"ק כ"ה. וכל דלכ"ע אם צריך לצבוע המים כמו שדרך לצבוע המים ולשפוך בכלי זכוכית לינוי חייב לכ"ע אם תיקן הצבע בשבת דהרי כבר נגמר הצביעה ח"א כלל כ"ד או' ר':

קבד) ג'ל דמוכרי דגים שדרךן לצבוע לזני הדג צרם כדי שיהיה נראה שנילוזו היום או חמש וכן האומנין שדרךן לצבוע מיני מחיקות וכן מוכרי היין שדרךן לצבוע היין שיהיה לו מראה טוב חייב לסמ"ג. ח"א שם או' ג' ועיין לעיל או' קט"ז:

קבה) כתב על ירו צב"ש ושכת מותר לרחוץ ידיו בשבת לאכילה בנחתי שטל עליהם רביעית צבת אחת וינגסם צחמה או יעמירם צרות עד שינגסו. מהר"ם מורחי צם' פה"א ח"ב ס"י ד' י"א מ"ב בהגב"י או' ו' ועיין לעיל ס"י קס"א או' ז' מ"ש שם צס"ד:

(א) סעי' א' חבילי פאה אוזב וקורנית וכו' מיני עשבים הם ראויים להסקה וראויים למאכל בהמה לפיכך הכל הולך אחר מחשבתו וכן בשאר מיני תבלין שהן כיוצא באלו. מ"מ פכ"ז דין מ"י:

(ב) שם הכניסין לעלים וכו' ואם הכניסין סחם הוי כהכניסין למאכל בהמה חו' צ"ח. מ"א סק"א, ר"ז או' א'

ונראה דהיינו באין מנהג אבל כשיש מנהג הולכין אחר המנהג: **(ג) שם** אין מסתפקין מהן דמקלה דעתו מנייחו והו"ל מוקלה:

(ד) שם אבל לא בכלי. כדרך חול. רש"י. לבוש:

(ה) שם ומולל בראשי אלבעמותיו. מפרק השרביטין לאכול

הורע שבתוכן. רש"י. מ"א סק"ב:

בראשי

חלב ממש משום דח"א לעשותו מצערב שהוא מתקלקל וגם ח"א לכל אדם לשחות השכר כמו שהוא יעו"ש. ועיין לקמן או' קכ"ג וכ"ד:

קיו) מקום שדרכם לעשות שכר לכן ושכר אדום ולפעמים מערבים זה בזה לזרזין לזוהר שלא יתנו האדום בלבן ואם יעשה להיפך שיתן הלבן באדום לפי מהסם בהיתר זה היכא דכוננו לצבוע הלבן כ"א דוקא בהיכא דאין כוננו לצבוע הלבן נראה להיתר בכה"ג ליתן הלבן באדום בן ח"א שם או' ד' [השיך להקל].

קיה) סעי' ד' יש מי שאומר וכו' הא דכתב זה הש"ע צס"ס י"ט מי שאומר אעפ"י שצב"י לא הביא פלוגתא בזה מ"מ בן דרך הש"ע דסברא שמאלה רק בפוסק אחד כותב אופה צס"ס י"ט מי שאומר כירוע וזה הסברא מאלה רק צבעל היראים כמ"ש צב"י:

קית) שם או שאר פירות הצבועים וכן יין אדום או ענבים שחורים וכן דיו או סקרא רוקח ס' יוד. ח"ר או' כ"ג:

קד) שם צריך לזוהר שלא יגע וכו' ואם ילא דם מן המכה אסור לתת עליה בגד משום צובע. צ"י צס"ס בעל היראים והביאו בש"ע לקמן ס"י שכת' סעי' מ"ח יעו"ש. ומ"מ כשהוא דחוק יש להקל. ח"א כלל כ"ד או' ו' ועיין לקמן או' קכ"ב:

קבה) שם צריך לזוהר שלא יגע וכו' מיהו לביעת פיו ידיו ורגליו אין לחוש שאין לביעת אלא

בדבר הראוי לצבוע וההיא דלא מעביר אשה (ס"י) ש"ג סעי' כ"ה) סרק על פניה מפני שהיא צובעת שאני הסם דכיון דדרך האשה צריך לביעת מתקריא. פסקי מהר"ם מריקאנטי ס"י קכ"ג שכנה"ג בהגב"י או' י"ד. עו"ש שם. מ"א ס"ק כ"ה. ח"ר או' כ"ד. חו"ש או' מ"א. ר"ז או' כ"ז:

קכב) שם צריך לזוהר שלא יגע וכו' אבל הרדב"ז בנח"א ס"י קל"א כתב ואמחנו לא ראינו

חימיו מי שנוהר בזה ודאי חומרא יתירה היא דאין זה דרך לביעת אלא דרך לכלוך. כנה"ג בהגב"י. והביאו העו"ש שם וכתב ודבריו לא נהירין לי ואין להקל. וכ"כ המ"א ס"ק כ"ד דאין להקל יעו"ש ובס"ק כ"ה כתב וכ"ש צבגד אדום דאסור לקנח דמתקן הוא. וכ"כ הר"ז שם. אהנס בשו"ת חכם לבי הנוססות בלקוטי דינים הוכיח להיתר בזה כדעת הרדב"ז יעו"ש. וכן הא"ר שם חלק על דברי המ"א הנו' וכתב דיש להקל עכ"ל באדום ואפי' בלבן כשא"א בענין אחר יעו"ש וכ"כ ח"א סוף כלל כ"ד דכשהוא

להא דפריך עליה דרב נחמן דשל בית מנשיא לא הוה רובא דעלמא, משום דס"ל דשל בית מנשיא לאו דוקא, דאנשי טובא נמי סחטי להו, ולא כדקס"ד דש"ס דשל בית מנשיא דוקא וליכא אחריני דסחטי להו ומש"ה הוצרכו לטעמא דאחשבינהו ופירשו הכי טעמא דרב חסדא גבי מקוה, ורב פפא שפירש טעמא דרב חסדא מטעם אחר דלא שייך הכא ס"ל דשל מנשיא לאו דוקא וקושיא מעיקרא ליכא והכי עדיפא לן כי היכי דלא נשוויה לרב פפא חולק אדרב נחמן כיון שלא נזכר שם במחלוקת.

ומן האמור יתבאר לך דמה שהקשה הרב"ח ז"ל על מרן ז"ל מנ"ל דלא קי"ל כר"נ אלא כר"פ וכו' אחר הס"ד הוא שלא בדקדוק שהרי ס"ל למרן ז"ל דלעולם קי"ל כר"נ ור"ח דר"פ לא פליג עליה דר"נ וכמ"ש וע"כ צ"ל כן שהרי הר"ף והרא"ש ז"ל כתבו מילתיה דר"נ אלמא ס"ל דהוי הלכתא ולא היה צריך הרב"ח ז"ל להקשות ממאי דר"נ הוי רביה דר"פ דזה יש לדחותו בקל כאשר נבאר לקמן אלא הו"ל להקשות מדברי הר"ף והרא"ש גופיהו כיון שדברי מרן ז"ל עלייהו קיימי ולכן הדבר פשוט אצלי דמעולם לא עלה על דעת מרן ז"ל לומר דר"פ פליג אדר"נ והוא מבואר למדקדק היטב בדבריו שכתב וא"ת אכתי תקשי מנשיא בן מנחם הוי רובא דעלמא וכו' והא קושיא זו לא שייכא אלא אמילתיה דר"נ ואי הוה ס"ל למרן ז"ל דלא קי"ל כר"נ כדקס"ד דהרב"ח הא לא קשיא מידי ואין קאמר דאכתי תקשי וכו' אלא ודאי כמ"ש. ברם אי קשיא על מרן ז"ל הא קשיא שכתב דגם לתוס' ורש"י י"ל כן ומ"ש דלא שרי אלא למתק היינו למאי דס"ד דטעמא דר"ח משום דאחשבינהו אבל למאי דאסיק ר"פ וכו' שאין זה נכון לענ"ד. ובהורמנותיה דמרן ז"ל בהא נראה דאשתמיטו מיניה דברי התוס' שבפ"ק דף י"ט על הא דשום וכוסר ומלילות וכו' שכתבו דבפ' חבית מסיק דתריין אע"ג דלאו בני סחיטה נינהו הוואיל ואחשבינהו הוו משקים צ"ל (לשון מגומגם קצת ונראה שצ"ל ולפ"ז צ"ל דהא דקתני וכו' ואין גוף הש"ס בידי כעת) דהא דקתני סוחטין כפנים לאו סחיטה גמורה קאמר אלא מיתוק בעלמא ע"כ אלמא משמע להו דכך הויה מסקנא דשמעתתא דפ' חבית ושללא כדברי מרן ז"ל. וכעיקר קושיית מרן ז"ל על שיטת הפוסקים עיין ב"ח ודרישה וט"ז ז"ל מה שתירצו.

ואין ספק אצלי דלכולהו אשתמיטו מיניהו דברי הרשב"א ז"ל בחידושיו שהקשה קושיית מרן ז"ל בעצמה דלפי מאי דאמרינן דכיון דסחטינהו אחשבינהו והוה משקה בכל הפירות נמי נימא הכי וכתב שרש"י ז"ל ביאר הסוגיא כגונא דהעולה ממנה הוא דאסור לסחוט כל הפירות (כמ"ש הרב"י בשמו) וכתב שאין שיטתו מחוורת אצלו ולענין קושיא הנזכרת כתב בשם יש מי שפירש דדוקא תותים ורמונים סתמן למשקה כשסחטן ואחשבינהו והו"ל משקה כיון דאיכא קצת בני אדם דסחטו להו כבית מנשיא אבל שאר פירות שאין דרכן של בני אדם לסחטן אפילו סחטו להו האי בטלה דעתו אצל כל אדם ולא הוי משקה אלא כמפרק אוכל מאוכל וכו' וכתב שזה נכון ושכן פירשו

להתיר לקמן סי' תק"י לתלוחה לתת בה רימונים שהרי גם ביו"ט אסור לעשות אהל עראי והיה נ"ל ליישב דהתם מיירי שאינו תולה אותה על חלל הכלי והילכך אינה עושה אהל על חלל הכלי אמנם מדברי הר"ן ז"ל למדתי יישוב יותר נכון והוא דדוקא לשמר שייך איסור אהל לפי שצריך לאור שתחתיו משא"כ בתליית רימונים וגם ליכא משום עובדין דחול כמו שנתבאר וכן מצאתי בחידושי הרשב"א ריש דף קל"ח ע"ש שהאריך להקשות ולתרוץ אלא דלפ"ז קשה קצת מפני מה כתבו הטור והש"ע לעיל סימן שט"ו דאסור לתלות המשמרת משום אהל והא בלא"ה אסור משום בורר וקים ליה בדבריה מיניה וי"ל דנ"מ אם תולה אותה לשמר בה יין ומים צלולים דשרי מצד בורר כדאיתא בס"י ואסור משום אהל ומיהו פשט דברי הטור והש"ע סי' שט"ו משמע דאיכא משום אהל בתלייה בלחוד אף אם אינו עושה לשמר ויש ליישב.

ועכ"פ נ"ל שאף אם נאמר דליכא איסור אהל בתלייה כשאינו תולה לשמר מ"מ אין דברי הרב מ"א ז"ל מוכרחים במ"ש על הרמב"ם ז"ל דשפיר מצינן למימר דדוקא ביו"ט דשרי לשמר ולא אסור אלא לתלות אי משום אהל אי משום עובדין דחול מותר לתלותה לתת בה דבר אחר מהטעמים הנזכרים דאז ליכא משום אהל כיון שאינו עושה לשמר ועובדא דחול נמי ליכא משא"כ בשבת דאסור לשמר אין להתיר תלייתה בשום ענין מהטעם שכתב הרמב"ם ז"ל שמא יבא לשמר ויתחייב משום בורר אבל כשהיא תלויה אית ליה היכרא דלא התירו אלא בתלויה ולא אתי לשמר ועיין מ"א לעיל סי' שט"ו.

סימן שכ

[סעיף א'] (א) ושאר כל הפירות מותר לסחטן. כן הוא דעת הר"ף והרמב"ם והרא"ש ז"ל ולזה הסכימו רוב הפוסקים וכתב מרן ז"ל שיש לדקדק על שיטה זו מהא דאמרינן בגמ' דטעמא דתותים ורימונים אסורים משום דכיון דסחטינהו אחשבינהו והוה משקה לדרידה וכו' דגם בכל הפירות נימא הכי דכיון דסחטינהו אחשבינהו והוה מקשה (וב"ה דעת רש"י ז"ל) ותירץ דס"ל להפוסקים דבמסקנא לא קאי הך טעמא אלא טעמא דרב חסדא גבי מקוה הוא כדקאמר רב פפא ולא מטעמא דאחשבינהו יעו"ש באורן. ומשמע לי מתוך דבריו ז"ל דר"ל דלעולם נקטינן כרב נחמן דאמר הלכה כשל בית מנשיא בר מנחם וכו' ואף רב פפא ס"ל הכי אלא שמפרש טעמא דרב חסדא במקוה מטעם אחר ולא חש רב פפא להא דפריך תלמודא אטו דבית מנשיא בר מנחם הוה רובא דעלמא וכו' משום דס"ל דשל בית מנשיא לאו דוקא אלא הרבה בני אדם היו נוהגים לסחוט רימונים בחול ומש"ה חשיב משקה ולא אמרינן בטלה דעתיהו כיון דרבים נינהו אע"ג דלא הוה רובא דעלמא זהו הנ"ל בהבנת דברי מרן ז"ל ונחישב כזה מה שתמה הרב דרישה ז"ל שאין לנו לבדות חילוקים שלא נאמרו בש"ס וכו' דהא מרן ז"ל הכי קאמר דר"פ לא חש

הרב ר"י והרמב"ן ז"ל ושכן נראה דעת הר"ף ז"ל שפסק בסתמא כברייתא דסוחטין לכתחלה פגיעין ופרישין ועוזרין ע"כ וממילא כן הוא דעת רמב"ם וכל שאר פוסקים שפסקו כהר"ף זה שלא כדברי מרן ז"ל שלא מצא מקום ליישב דברי הר"ף וסיעתיה לפי מאי דאיתמר כש"ס דטעמא דר"ח משום דאחשבינהו ומ"מ דברי מרן ז"ל נראים נכונים מצד עצמם ולק"מ ממה שהקשו עליו הרב"ח והדרישה ז"ל וכמ"ש. אבל יש לדקדק עליו מצד אחר וזה שיעקר יישובו מיוסד על הא דאיתא התם דחשיבותא דרכים היא חשיבותא דר"א ורבנן גבי המקיים קוצים בכרם ולא תליא בפלוגתא דר"א ורבנן אבל לרבנן דפליגי עליה ואמרי דלא קדש אלא במקום שדרכם לקיימם ולא אסרינן בשאר מקומות אטו אותו מקום קשיא וכן מבואר מדברי התוס' ז"ל דסוגיא זו לא אתיא אלא לר"א אבל לרבנן אפילו אי הוה אתרא לא אזלינן בתרייהו יעו"ש [ובדף צ"ב: תור"ה ואת"ל] והרי הרמב"ם פ"ה דכלאים פסק כרבנן וכ"פ הש"ע ביו"ד וכבר מצאנו להרב מ"א שהרגיש בזה ותמה על מרן ז"ל אך מ"ש במסקנתו אינו מבורר אצלי דנראה ברור מדבריו דהיכא דהוי מנהג בני מקום אחד והוי דומיא דערביא בקוצים דכרם אסור לכל העולם כיון דחשוב לבני אותו מקום ואפשר שגם לכל העולם היה חשוב אילו היה להם הרבה כמו באותו מקום יעו"ש ותימא דהא לא הויא אלא לר"א אבל לא לרבנן וכאשר כתב הוא עצמו ומבואר מדברי התוס' שהביא יעו"ש.

ובעיקרא דהאי דינא אית לן למידק על דברי התוספות שבפ' המצניע דף צ"ב ע"כ שהקשו הסוגיות אהדי דהיינו סוגיא דהכא עם סוגיא דהתם יעו"ש וקשה מאי קא קשיא להו נימא דסוגיא דהמצניע כרבנן אזלא וכזאת וכזאת איכא לאתמוהי עמ"ש בעירובין פ' בכל מערבין דף כ"ח ע"א יעו"ש דנימא נמי דסוגיא דהתם אתיא כרבנן והנה מתוך דבריהם שלשם ושכפ' המצניע משמע דכל היכא דהוי אתרא והוא בגוונא דכל העולם היו עושין כן אם היה להם מה שיש לבני אותו מקום חיישין להו ולא בטילי לכו"ע ועפ"ז היה לנו מקום ליישב דברי מרן ז"ל ואפשר שזה היה דעת הרב מ"א ז"ל אבל מה נעשה שדברי התוס' ז"ל שבפ' חבית עומדים לנגדינו וע"ל ס"ו. ומדקדוק לשון הרמב"ם ז"ל פכ"א דין י"ב משמע דתותים ורימונים אסורים כיון דאיכא קצת בני אדם דסחטי להו איכא למיגזר שמה יבואו לסחוט גם זתים וענבים משא"כ בשאר פירות שאין דרך בני אדם לסחטן ליכא למיחש להכי אבל אין הטעם משום דכיון דאיכא מאן דסחטי להו הוה משקה כדמשמע מדברי הרשב"א ומרן ושאר אחרונים ז"ל ודוק.

והנה תירוצו הרב דרישה ז"ל הוא יותר דחוק מכל התירוצים שנאמרו בזה כאשר ירדוף עין הקורא וגם יקשה עליו מ"ש שהר"ף והרא"ש כתבו להא דר"נ ולא הזכירו הך דר"פ הכא אלמא ס"ל דההיא דר"נ הלכה היא ובשלמא למרן ז"ל ניחא דאיהו ז"ל ס"ל דר"פ לא פליג אדר"נ וכ"מ בהדיא בחידושי הרשב"א ז"ל דר"פ לא פליג אדינא דר"נ

עוד יש לדקדק על דברי הרב ב"ח ז"ל במה שדחה דברי מרן ז"ל לפי הכנתו דר"פ פליג אדר"נ ואמר דיש לנו לפסוק כר"ג משום דנהי דמאביי ורבא ואילך הלכה ככתראי מ"מ אין הלכה כתלמיד במקום הרב ור"נ רביה דר"פ הוה דאף רבו של רבא היה ורבא רבו של ר"פ וכו' ע"כ שהרי מדברי הרא"ש במסכת עכו"ם הביאו מרן ז"ל ביו"ד סי' קכ"ד גבי תביא דאשתקיל לברוא מינה מבואר היפך דברי הרב ז"ל שכתב וז"ל דאי ר"פ פליג על רבא יש לנו לפסוק כר"פ דבתרא הוא וכו' וכן מצאתי מבואר ברא"ש פ' ר"א דמילה דמאביי ואילך הלכה ככתראי אפילו בתלמיד במקום הרב ועיין בכסף משנה הל' מילה פ"א דין ז' ובהרב המגיד פ"ה מהל' שבת דין ט"ז ולקמן סי' חקכ"ה ובשיירי כנסת הגדולה שם וכן תמצא בכמה מקומות דמאביי ואילך ק"ל ככתראי אפילו במקום רבם ואפילו כשחולקים עמהם פנים אל פנים וכ"ש לאחר מיתה וכ"ה בספרי הכללים והביאם אחד לאחר הרב יד מלאכי ז"ל בכללי הה"א אות קס"ז אלא שמצאתי שם אות קס"ט היפך זה שכתב דאף דק"ל דהלכה כרבא דכתרא הוא מ"מ אין הלכה כתלמיד במקום רבו והביא ראיה מדברי הרא"ש ז"ל פ"כ דנדרים יעו"ש ונמצאו דבריו סותרים אלו את אלו וגם לא זכר דברי הרא"ש שבמקומות שהזכרנו ולפי האמור גם הרא"ש ז"ל סותר מדיריה אדיריה וצ"ע. שוב מצאתי בכללי התלמוד שבסוף ספר שיירי כנסת הגדולה אות מ"ד שכתב דיש מחלוקת בין הפוסקים בהא דאמרינן הלכה ככתראי אף כתלמיד במקום הרב אי אביי ורבא בכלל אי לא ר"ל אם גם בהם אמרינן דהלכה כוותיהו במקום רבם ועפ"ז אפשר ליישב דברי הרא"ש ז"ל והרב יד מלאכי ומ"מ למדנו דלכו"ע מאביי ואילך הלכתא ככתראי אפילו כתלמיד במקום הרב ושלא כדברי הרב"ח ז"ל [אחר ימים ושנים שכתבתי זה מצאתי להרב יד מלאכי סי' י"ז שתפס בזה על הרב ב"ח ז"ל יעו"ש. (השמטה) ועמ"ש מזה לקמן [סי'] שני"ח ס"ה [ס"ק ט']. ולענין מה שהקשה הרב"ח ז"ל על שיטת הר"ף ז"ל מדין כבשים ושלקות עי' לקמן סימן ז' [ס"ק י"ב] מה שכתבנו שם.

הש"ע להתיר משקים היוצאים מעצמם כל שנתרסקו מערב שבת אעפ"י שמחוסרים דיכה ונמשך אחר הרמב"ם ז"ל שסתם להתיר כל שריסקם מערב שבת יעו"ש פ"ג ופ' כ"א ובהרב המגיד.

(ה) אעפ"י שהענבים מתבקעים. כתב הרב"ח ז"ל דנראה דה"ה אם נתנו ענבים שלמים בתוך היין ונתבקעו בו ביום ויצא מהם דשרי דומיא דין דס"ט, וכתב עליו הרט"ז ז"ל דלא נראה, דלפי דבריו היה מותר אפילו לכתחילה לשום שם ענבים (כצ"ל ולא כמו שהוא בדפוס גם בסוף לשון הרט"ז ז"ל כמה שהביא מהמרדכי יש גמגום לשון והכוונה מבוארת עיין ב"י) כמו בשלג וזה ודאי איסור גמור וכו' דהוי מפרק כלאחר יד ואסור מיהא מדרכנן ומסיק לאסור אף בדיעבד דומיא דמבשל יעו"ש. אבל הרב שירי והרב מ"א ז"ל העתיקו דברי הרב"ח ולא נחלקו עליו (עיין מ"א שהעתיק בשמו דמותר לתת שם ענבים כדי שיתבקעו ויוציאו יינם וכו' והיינו לפי שראה להרב"ח ז"ל שדימהו לשלג דס"ט ושם שרי אפילו לכתחילה).

ולכאורה היה נ"ל לתרץ דאפילו מפרק כלאחר יד לא הוי דהא איהו לאו מידי קא עביד אלא מאליהם הם מתבקעים והמשקה היוצא מתבטל ביין ושרי דומיא דשלג. אמנם אחר העיון נראה דאיכא למשרי ביה נרגא דלא דמי לשלג דלא אסיר לרסקו בידים אלא משום דמיחוי כמלאכה דנראה כבורא המים הללו וכמבואר בפוסקים ולכן שרי להניחו בחמה או כנגד המדורה להפשירו לדעת רוב הפוסקים או ליתנו לתוך הכוס לד"ה משום דאיהו לא קא עביד מידי משא"כ הכא דלסחטן בידים אסור מן התורה ולכן נראה שאם נותנם לתוך הכוס לשיטתו הו"ל מפרק כלאחר יד עכ"פ ולזה הרגיש הרט"ז ז"ל באומרו ותו דהא אפילו ביוצא מעצמו אסור מחמת איסור תולדה דדש אע"ג דלא נגעו בהם ידים כלומר דאלמא גזרינן בהו שמא יסחטם בידים וכ"ש הכא שמתבקעים ע"י שנותנם לתוך היין וכאלו יצאו על ידו הוי והכי מוכח מכמה מילי דאיכא איסורא למעבד מילתא שימשך מינה שום סרך מלאכה אע"ג דאיהו לא עביד לה וכן נ"ל עיקר דאסור לתת ענבים לתוך היין בשבת אבל בדיעבד נראה שאין לדמותו למבשל דלא חמיר כולי האי ועכ"פ יש להתירו לאחרים וגם לדידה כל שהוא שוגג דאף אם נדמהו למבשל מ"מ הרי מדינא ליכא איסורא אלא במה שיוצא מהם והנה הוא מתבטל ביין שבתוך הגיגית ולא הוי כדבר שיש לו מתירין כאשר כתב המרדכי בדין שהזכיר הש"ע ועיין מש"ל ריש סי' שיי"ח, ואף הרב"ח ז"ל נראה שלא כיון להתיר הנתינה לכתחילה בשבת אלא בדיעבד דוקא התיר והכי דייק לישניה ומה שהביא משלג וברד לא לדמותו לגמרי כתב כן אלא להוכיח משם דגם במה שניתן שם בשבת אמרינן הכי דמתבטל היוצא בהיתר כנ"ל ודלא כהבנת הרב מ"א ז"ל.

[סעיף ד'] **(1) הבא לאוכל וכאוכל דמי.** הכי אמרינן בש"ס ופוסקים ומבואר דדוקא לאוכל אבל לתוך

(ב) אבל מותר למצוץ. כ"כ מרן ז"ל בשם שבלי הלקט דאפילו למצוץ משקה מן הענבים מותר לכתחילה דאין דרך סחיטה בפיו אבל יניקה בפה לכתחילה אסור וכל דבר שאין דרכו בכך לא גזרו ביה ואינה תולדה ע"כ. והדבר ברור דמ"ש אבל יניקה בפה ר"ל לינק חלב מן הבהמה דאסור לכו"ע והרט"ז ז"ל ס"ק ב' כתב על דברי שבלי הלקט וז"ל כמדומה לי שהוא ט"ס ע"כ ולכאורה משמע שלא הבין דיניקה זו היא יניקת חלב מן הבהמה ומש"ה כתב שהוא ט"ס וכך הבין הרב א"ר בדעת הרט"ז ולכן כתב עליו דלא דק דאיונק מן הבהמה קאי דאסור יעו"ש ולפ"ק דרחוק הוא לומר שיטעה הרט"ז בדבר פשוט כזה ולכי אומר לי שהוקשה לו להרב ז"ל סידור לשון בעל שבלי הלקט שהפסיק בין הדבקים בדין יניקה דהא מה שסיים וכתב וכל דבר שאין דרכו וכו' קאי אדלעיל לענין מציצת ענבים ומה ענין איסור יניקה לשם ומש"ה כתב הרב ז"ל שהוא ט"ס אלא שמסידור לשון הרט"ז ז"ל לא משמע הכי ואפשר שסמך על המעיין ועיין מ"א.

(ג) ויש אוסרין למצוץ. כתב הרב"ח [בד"ה כתב המרדכי] דנראה שדעת מור"ם להתמיר כרא"ם מדכתב תחילה דעת שבלי הלקט ואחר כך דעת הרא"ם ז"ל יעו"ש. ולפ"ק דאין זה נראה שהרי כבר כתב הרב"ח ז"ל גופיה בקונטרס אחרון ליו"ד סימן רמ"ב שדעת הש"ע כדיעה קמיתא שמביא בסתם וכ"כ רוב האחרונים ונראה דה"ה בדברי רמ"א ז"ל נמי אמרינן הכי והכי מוכח מדברי הרב"ח שם וממילא כיון שסתם כאן תחילה כדעת המתיר כן הוא עיקר לדעתו וי"ל. והנה מדברי מרן ז"ל בב"י משמע שדעתו כבעל שבלי הלקט יעו"ש אלא שראיתי בכלבו וא"ח שהביאו דברי הרא"ם ז"ל ולא נחלקו עליו ונמצא שבלי הלקט יחיד לגביהו.

[סעיף ב'] **(ד) שנתרסקו מערב שבת.** בטור כתוב שנתרסקו יפה ופירש הרב"ח דהיינו לומר שאינם מחוסרים דיכה אלא שחיקה וכתב שהש"ע השמיט תיבת יפה ואפשר לטעות ולהבין שנתרסקו ומחוסרים דיכה שאז אסור המשקה היוצא בשבת דלא שרי אלא כשנתרסקו יפה שאינם מחוסרים אלא שחיקה ע"כ. ומשמעות דבריו דמרן ז"ל נמי ס"ל הכי לדינא אלא שלא יפה עשה שהשמיט תיבת יפה ונתן מקום לטעות בדבריו. ואני אומר דבכוונה השמיטו מרן ז"ל בש"ע ואין דעתו כמו שחשב הרב ז"ל לפי הנראה מדבריו אלא ס"ל לדינא הלכה למעשה דכל שנתרסקו מערב שבת אעפ"י שעדיין מחוסרים דיכה המשקים היוצאים מהם מותרים ולא בעינן שלא יהיו מחוסרים רק שחיקה אלא להתיר גמר שחיקתם בידים והוא ע"פ פי' הה"מ והר"ן לדעת הרי"ף והרמב"ם וכבר כתבנו כזה באורך לעיל סי' רנ"ב יעו"ש במה שהשגנו על הרב עולת שבת ז"ל וכאן בסימן זה הרב עולת שבת ז"ל פירש בפשיטות דברי הש"ע בשאינם מחוסרים דיכה ואינו נראה כלל לענ"ד וא"צ להאריך כי דבר פשוט הוא בעיני שדעת

אזלינן בתר מקום אחד אבל הרב ז"ל לא כיון לזה כלל שהרי הוא ז"ל נסתייע מסוגיא דפרק חבית דאמרינן מי דמי ערביא אתרא וכו' ומדברי כ"י ז"ל, וכפי הנראה הו' ראי' לסתור. ושמא י"ל דכוונת הרב ז"ל לומר דבמדינותיו יש רבוי תפוחים ואפ"ה אין נוהגין לסחטן לעשות מהן משקה ולכן אפילו אי הו' אתרא דנהיגי לסחטן לא חיישינן לה דעד כאן לא אזלינן בתר מקום אחד אלא משום דאמרינן דגם בשאר מקומות היו עושין כן אם היה להם ריבוי אותו מין והכא דחזינן דיש להם הרבה ואפ"ה אין עושין מהם יין שרי אלא שאין זה במשמעות לשונו. עוד י"ל דעד כאן לא אסר מרן ז"ל אלא כשנודע לנו שיש מקום אחד בעולם שנוהגין לסחטן כמבואר בדבריו ומשמע דמסתמא לא חיישינן ולכן כתב הרב ט"ז דכיון דלא נשמע במדינותיו לעשות יין תפוחים אין לגזור אלא שגם זה אינו במשמעות לשונו כל הצורך וצ"ע. גם בתחלת דבריו בדין לימוני"ש יש מגום במ"ש וה"נ בזה אינו מכיין וכו' יעו"ש.

[סעיף ז'] (ט) **אלא לתקנם לאכילה.** משמע לי מדברי הש"ס והפוסקים דהיינו דוקא כשבא לתקן הדבר הנסחט והיינו למתקן אוכלא הנזכר בדברי הפוסקים אבל אם סוחטו לצורך המשקה אעפ"י שאותו המשקה צריך לו לתקן אוכל אחר נראה דאסור כל שאינו סוחטו לאותו אוכל אלא שמדברי שבלי הלקט בשם הר"י בר' בנימין גבי לימוני"ש נראה דמיתוק אוכלא איתמר נמי בכה"ג דהיינו כל שצריך לו לתקן שום אוכל יעו"ש מיהו יש לדחות דלעולם כל היכא דלא שרי לסחוט אלא למתקן הפרי צריך שיהיה בדרך שכתבנו וכוונת הר"י בר' בנימין לומר דהלימוני"ש אין דרך לסחטן לצורך המשקה אלא למתקן שום אוכל ולכן לא דמי לתותים ורימונים ושרי לסחטן אעפ"י שאינו לתקן הפרי אלא צריך למימיהם ודמאי לשאר פירות דשרינן לעיל ס"א וס"ל כאותה דיעה ודוק וכנ"ל עיקר ועיין לקמן.

(י) **לתוך קדירה שיש בה אוכל.** אע"ג דדין זה אתיא במכ"ש מאשכול דס"ד מ"מ הוצרך מרן ז"ל לכתוב כן משום סיפא לומר דאם אין בה אוכל אסור ועוד להביא דברי ר"ח ז"ל שחולק אפילו בכה"ג ומחייב חטאת ועוד דמדין זה הוא שהכריח ר"ח ז"ל דלא קי"ל כרב בדין דס"ד והוצרכו הרי"ף והגאונים לומר דכאן מיירי בסוחט לתוך הקערה אבל לתוך הקדרה שרי לכך כתבו מרן ז"ל נמי ואיך שיהיה אין כאן תימא על מרן ז"ל ודלא כהרב עולת שבת ז"ל שהשיג עליו בכדי.

(יא) **אבל אם אין בה אוכל אסור.** כ"כ הרי"ף ז"ל דאיסורא הוא דאיכא אבל חיובא ליכא דלא קי"ל כר' יוחנן דחייב חטאת ומבואר בב"י הטעם משום דרב ושמואל פליגי עליה בהא והו"ל ר"י יחיד ואין דבריו של אחד במקום שנים והביאו הרב דרישה ז"ל וכתב עליו וצ"ע דלכאורה קי"ל כר"י אף במקום רב ושמואל ע"כ ולא ידענא

כלי שיש בו משקה פשיטא ופשיטא הוא דאסור וחייב חטאת איכא דהא שם משקה עליו והוי מפרק וזה ברור לא ניתן ליכתב מדוב פשיטותו ועיין מ"ש לעיל ס"ב וג' ועיין לקמן ס"ז.

[סעיף ה'] (ז) **ור"ת אוסר כבוטר.** טעמו מבואר בפוסקים משום דכיון דאינו ראוי לאכילה הוי פסולת והוי בורר אוכל מתוך פסולת ומשמע לפ"ז דאם סוחט לאכול לאתור שרי כמבואר לעיל סי' שיי"ט בדיני ברירה וכך מצאתי להרב ט"ז ולהרב עולת שבת ז"ל אמנם הרב מ"א ז"ל כתב על הרב עולת שבת דלא דק דאטו מי שרי לעשות מלאכה לאכול לאתור והא כבורר לעיל כסי' שיי"ט דשרי היינו משום דכה"ג לא מקרי ברירה דהוי דרך אכילה וכו'. ולפק"ד אין דבריו מוכרחים דאיך שיהיה הכא לא אסיר אלא מדין בורר וממילא כל שבורר בידו לאכול לאתור לא הוי ברירה ושרי ומה שהביא מהר"ן שכתב דאיסור חליבת עז בשבת הוא משום בורר אוכל מתוך פסולת ואטו יהא מותר לאכול לאתור ע"כ לא ידענא מאי ראי' היא זו ומאי פסקא דאה"נ דלאותם פוסקים דס"ל דאיסור חליבת עז לתוך האוכל בשבת לא הוי אלא מטעם בורר אוכל מתוך פסולת שרי כל שהוא לאתור ואפשר דהרב מ"א ז"ל הביא ראי' משם משום דא"כ לא הוי צריכין אותם פוסקים לאוקמי מילתיה דרב חסדא דשרי חליבת עז לתוך האוכל ביו"ט דוקא ולא בשבת. הו"ל לאוקמי גם בשבת ולאכול לאתור. ועיין כתוס' שכתבו בשם ר"ת טעם חליבת עז בשבת משום דהוי פסולת והוי נוטל אוכל מתוך פסולת והוי כמו דש יעו"ש משמע קצת דלאו מטעם בורר אתו עלה ומיהו בחידושי הרשב"א בשם ר"ת כתוב בדברי הר"ן ומ"מ יש לדקדק על זה מ"ש הפוסקים לענין דיכת השומים ביו"ט עיין בב"י סי' זה וסוף סי' תק"ה והרי ביו"ט שרי לברור ביד אפילו שלא לאתור כדלקמן סי' תק"י ובשלמא לדעת הרשב"א שם ניחא אבל לדעת הה"מ ולפי מה שהסכמנו שם קשיא וצ"ע ועיין מה שנכתוב לקמן סי' תק"ה ותק"ו.

[סעיף ו'] (ח) **מותר לסחוט לימוני"ש.** עיין מ"ש הרב ט"ז ז"ל בדיני סחיטת תפוחים דאמרינן בש"ס שהדבר תלוי במנהג המקומות וכן קבע הב"י להלכה שכתב מיהו הני מילי כשדרך בני המקום ההוא לסחוט להוציא מימיו וכו' וא"כ במדינותינו שלא נשמע כלל לעשות יין תפוחים אין לגזור עכורו וכו' והנה משטחיות דברי הרב ז"ל משמע דהדבר תלוי במנהג אותו מקום ולכן התיר סחיטת תפוחים כיון שאין נוהגין במדינותיו לעשות מהם יין. ואנא זעירא לא משמע לי הכי מדברי מרן ז"ל אלא שאם יש מקום אחד שנוהגים לסחטן לצורך המשקה אסור בכל המקומות אלא שכתב שצריך שבאותו מקום יהא מנהגם לסחטן לשותותם בעין לתענוג או להסיר הצמא ולא לרפואה יעו"ש וזה היפך משמעות לשון הרב ז"ל. הן אמת דיש ליישב דברי הרב ז"ל בעיקר הדין לפי מה שכתבנו לעיל סעיף א' דלפי מאי דקי"ל כרבנן לא

ראיה זו שכתב הגהת סמ"ק ועיין מ"ש הרב ב"ח ז"ל בסוף סי' זה בשם רש"ל ומסכים עמו ומשם יש ראיה לתירוצא קמא ודוק. גם מצאתי דמדומי ראיה לחילוק זה בדברי ספר התרומות סימן רמ"ד ע"ש בסוף דבריו קודם הפסק בדיני סחיטה.

(יג) ולר"ת כל שהוא צריך וכו'. תימא דהא מבואר בטור וב"י ובתוס' ושאר פוסקים דר"ת מתיר לסחוט לתוך קדרה שיש בה אוכל וכן מבואר מדברי המחבר גופיה לעיל ס"ה דלא אסר ר"ת אלא כבוסר משום דאינו ראוי לאכילה הא באשכול מורה וכ"ש בכבשים ושלקות ולכן נ"ל ברור בלי ספק דט"ס יש כאן בש"ע וצ"ל ולר"ח במקום ולר"ת כמבואר בטור וב"י ופוסקים שדעת ר"ח ז"ל דלא קי"ל כרב דאמר סוחט אדם אשכול ענבים וכו' יעו"ש וכן מצאתי להרב עולת שבת ז"ל ע"ש והתיימא על הרב ט"ז ז"ל שהזכיר דעת ר"ת לאיסור וכתב שר"ח ור"ת הם האוסרים יעו"ש והוא שלא בדקדוק וכן בלבוש כתוב ולר"ח וכמו שהגהתי ופשוט הוא.

[סעיף י"ד] **(יד) מותר לשכר הקרח.** כ"כ המרדכי וסיים וגדולה מזו אמרו שובר אדם את החבית לאכול הימנה גרוגרות וכתב עליו הרב מ"א ז"ל וז"ל ועיין סי' שי"ד ונ"ל דבנהר או באר אסור ע"כ. וביאור דבריו לפק"ד דכיון דדין זה נלמד מהא דשובר אדם את החבית וטעמא התם משום דאין בנין וסתירה בכלים וכמבואר לעיל סי' שי"ד אין להתיר אלא לשכור הקרח שעל המים שבכלים אבל בנהר ובאר שהם מחוברים לקרקע אסור דאיכא משום בנין וסתירה. מיהו אין זה מוכרע לפענ"ד דהכא אינו חלק מהקרקע ולא מחובר אליו אלא הוא ענין בפ"ע ומ"ש המרדכי וגדולה מזו וכו' לאו לדמויי להתם לגמרי אלא הכוונה דמוכח מהתם דאין בשבירת הקרח משום סתירה דהא גדולה מזו מצינו שהתירו לשכור החבית ושבירת הקרח גריעה טפי משבירת החבית ולעולם שבירת הקרח מותרת בכל ענין אפילו בנהר ובאר דאין לה שייכות לקרקע ולא חלק ממנה כן נ"ל ועיין א"ר.

[סעיף ט"ו] **(טו) אסור לפרוס סודר וכו'.** כתב הרב עולת שבת ז"ל דלדעת מרן ז"ל דלא שייך ליבון אלא במים לא מיירי כאן אלא בחבית שיש בה מים ולדעת קצת שייך נמי ביין דאית ביה משום מלבן יעו"ש. והן אמת דהרמב"ם ז"ל בפכ"ב כתב בדין זה חבית של מים אבל מ"מ יש לפקפק דעכ"פ יש לחוש שמא יסחוט הסודר לתוך החבית והוי תולדה דדש דשייכי בכל המשקין כל שאינם הולכין לאיבוד וכמו שהזכיר הרב עולת שבת ז"ל בשם הפוסקים ויש ליישב בדוחק דרחוק הוא שיבא לסחוט הבגד לצורך משקה הבלוע בו וכך מצאתי בסה"ת סי' רמ"ד ובשאר פוסקים וק"ל.

[סעיף ט"ז] **(טז) אסור להדק מוכין וכו'.** עיין עולת שבת ז"ל שכתב דיש לתמוה דהא המשקה

מה מקום עיון איכא הכא דהא דברי מרן ז"ל הן דברי הרי"ף והרא"ש ז"ל ככתבן ואעפ"י שהתוס' ז"ל כתבו בכמה דוכתי דהלכה כר' יוחנן אף במקום רב ושמואל מ"מ הרי"ף ז"ל לא ס"ל הכי ונראה מתוך דברי הרב דרישה ז"ל שהבין דטעם זה הוא מדברי מרן ז"ל ולכן כתב כן ואין הדבר כמו שחשב שהרי הוא מדברי הרי"ף והרא"ש ז"ל וכ"כ הרשב"א ז"ל בחידושו וכו"פ הרמב"ם ז"ל בפכ"א וביאר שם הכסף משנה ז"ל טעמו משום דהוי יחיד לגבי רב ושמואל ודברי הרי"ף ז"ל ונראה שכ"ה דעת הר"ן ז"ל יעו"ש אלא דקשיא לן בגווה ממאי דאיתיי בידיה הרב יד מלאכי בכללי הה"א סי' קנ"ב בשם הר"ן שכתב בשם הרשב"א ז"ל בקידושין פ' האומר דקי"ל כר' יוחנן אפילו היכא דפליגי עליה רב ושמואל יעו"ש. וכפי זה נמצאו דברי הרשב"א ז"ל סותרים אלו את אלו כהאי כללא והרב יד מלאכי לא הזכיר דברי הרשב"א והר"ן שבפ' חבית וגם לא דברי הרמב"ם והה"מ יעו"ש שנראה מתוך דבריו דאשתמיטו מיניה ומ"מ קשיא שהרי הכיא שם דברי הרב גינת ורדים חיד"ל כלל ה' סי' י' שכתב דקי"ל כר' יוחנן אפילו לגבי רב ושמואל והרי מבואר שם דדעת הרשב"א ז"ל בתשובה דדוקא לגבי חד הלכה כדברי ר' יוחנן אבל לא לגבי תרומתו יעו"ש ומשם היה לו להתקשות בדעת הרשב"א ז"ל וצ"ע בדברי הר"ן ז"ל בקידושין עיין שם בשמעתא דקידושי ראשון ושני בתחלת הפרק ועיין במ"מ פ"ז מהל' אישות דין י"ב וכב"י אבן העזר סי' מ' ואפשר דס"ל להרשב"א ז"ל שם דלא הווי רב ושמואל תרי לגבי ר' יוחנן דכל חד וחד יש לו שיטה וסברא לעצמו ורחוק הוא ודוק היטב.

(יב) אם אין בה אוכל אסור וכו'. הנה הרב ב"ח ז"ל הביא לשון הסמ"ק והגהתו שהביא ראיה מכאן דאסור לסחוט כל הפירות למימיהן דלא עדיפי מכבשים ושלקות והחזיק הרב ז"ל בדבריו ואמר שהיא ראיה טובה והיא סתירה לדברי הרי"ף ושאר פוסקים שהתירו סחיטת שאר פירות ושמרן ז"ל העלים עינו מראיה זו וגם הוא ז"ל לא כתב שום יישוב לשיטת הגאונים ז"ל ולענ"ד אפשר ליישב ולומר דס"ל להרי"ף והרא"ש והרמב"ם ז"ל ושאר פוסקים דכבשים ושלקות גריעי משאר פירות משום דאיכא שם משקה טפי על הנסחט מהם כיון שהיה משקה מתחלה קודם שנבלע בהם ולכן הוי מפרק משא"כ בפירות שאין דרכן להסחט שאין שם משקה על הנסחט והוי כמפריד אוכל מאוכל וזה נראה סברא טובה אעפ"י שמפירש"י ז"ל נראה הדבר להיפך י"ל שדעת הרי"ף ז"ל ודעימיה כמ"ש אלא שמתוך דברי הרשב"א ז"ל בחידושו לא משמע לי הכי אלא נ"ל דגם כבשים ושלקות נוהגין קצת לסחטן למימיהן ולכן דמיין לתותים ורמונים דסעיף א' ומצאתי להרב מ"א ז"ל שכתב כתיורצא קמא ולהרב עולת שבת ז"ל שכתב כתיורצא בתרא ואיך שיהיה הנך רואה יישוב דברי מרן ז"ל ושאר פוסקים שפסקו דמותר לסחוט שאר פירות ואסור בכבשים ושלקות ודלא כהרב ב"ח ז"ל שסמך ידו על

כהרב דרישה ז"ל ומ"מ מ"ש הטור והש"ע ז"ל גזירה שמא יסחוט אינו מדוקדק דהא בש"ס מבואר דהוי פסיק רישיה וכ"כ הרמב"ם והרע"ב בפ"י המשניות וכך נראה מדבריו בחיבור ועיין מ"א וא"ר ז"ל ועיין לקמן סי' של"ה ס"א ובחידו' למס' שבת דף קמ"ג.

[סעיף י"ח] (יח) וחלקו עליו. נראה ברור דר"ל דכאן בדין זה דפקק שבדופן החבית שהיין הנסחט הולך לאיבוד חלקו עליו ואסור דעל כל פנים איסורא דרבנן איכא והכי משמע בטור דר"י אסור כאן וכ"ה בהדיא במרדכי ובסה"ת סי' רמ"ד וכ"כ הר"ן בהדיא וכן מבואר בר"י ז"ל נ"ב ח"ד והביאו הב"י וכן מבואר בא"ח דף מ"ה ע"ד וכ"ה משמעות לשון הרבה פוסקים. ולכן הדבר ברור דמה שכתב מרן ז"ל לקמן ריש לגמגם בה טוב להנהיגם שלא יהא כלי וכו' ר"ל דאין לסמוך על טענה זו דברוא ארוכה ולהתיר בכל ענין אלא צריך שלא יהיה כלי תחתיו דאז עכ"פ מותר לפי דעת היש מי שמתיר אפילו בלא טעמא דברוא ארוכה והלכך אית לן תרתי לטיבותא. אבל אין הכוונה דבהיות שאין כלי תחתיו שרי לכו"ע כלי ספק דהא כבר נתבאר דאעפ"י שהולכין המשקים לאיבוד יש הרבה אוסרים אלא ר"ל דצריך שלא יהא כלי תחתיו דבכה"ג אית לן עכ"פ היתרו של בעל הערוך ז"ל שהוא היש מי שאומר וק"ל וכ"נ ממשמעות דברי הט"ז ז"ל. אבל דברי הרב מ"א ז"ל לקמן ס"ק כ"ג תמוהים בעיני הרבה שעל מ"ש המחבר לקמן טוב להנהיגם שלא יהא כלי וכו' כתב וז"ל ואפילו למ"ד פסיק רישיה דלא נחא ליה אסור מ"מ הכא שרי משום דסוחט משקים תולדה דדש הוא ואינה אסורה אלא כשהמשקין אינם הולכין לאיבוד. מ"מ פ"ט ורשב"א וריב"ש סי' שצ"ד, והר"ן ספ"ד כתב דמ"מ אסור מדרבנן ע"כ. ותימא איך פירש דברי הש"ע ז"ל דר"ל דאם לא יהיה כלי תחתיו שרי לכו"ע והא כבר נתבאר שאין הדבר כן והן אמת דברבי"ש סי' שצ"ד מבואר דהיתר זה אתיא שפיר אף למ"ד פסיק רישיה דלא נחא ליה בעלמא אסור הכא שרי משום דכל שהמשקים הולכין לאיבוד לא הויא מלאכה כלל ואפילו פסיק רישיה לא הוי דהא לא עביד מידי הוא על פי דברי ר"ת ז"ל אבל דעת רוב החולקים על הרב בעל הערוך אינו כן אלא גם בדין הפקק חולקים עליו וע"כ ס"ל כהר"ן ז"ל וכ"ה משמעות דבריהם ודברי הרשב"א ז"ל בחידושו ס"פ שמונה שרצים בשם ר"ת מבוארים כדברי הריב"ש בשם ר"ת יעו"ש ומ"מ הדברים ברורים כמו שכתבתי בדעת מרן ז"ל והוא עפ"י דברי רוב הפוסקים וכ"ה משמעות דברי מרן ז"ל בב"י בשם הפוסקים וכבר כתבתי שכן נראה מדברי הרב ט"ז ז"ל (והרב כאר היטב לא חלי ולא מרגיש בזה ע"ש שהביא דברי המ"א והט"ז שלא במחלוקת גם לא מצאתי הערה בזה בא"ר ושאר אחרונים ז"ל) ועיין לשון הר"ן בב"י בשם הערוך ומ"ש שם כלומר שאין כלי תחתיו וכו' הוא מדברי מרן ז"ל שמפרש מ"ש הערוך שאינו נהנה בסחיטתו וכו' וקאמר דהיינו משום שאין כלי תחתיו וכו'

הולך לאיבוד ולמה יחייב בסחיטתו משום דש ומסיק דאסור מיהא מדרבנן אעפ"י שהולך לאיבוד יעו"ש. ולא ידענא מאי קא קשיא ליה דהא הכא אין המשקה הולך לאיבוד אלא נסחט תוך הפך והוי פסיק רישיה דניחא ליה וכו"ע מודו ביה ולהכי אוקי בעל הערוך להא מסוכריא בכה"ג ולא בפקק המונח בצד החבית דשם הולך לאיבוד כמבואר בב"י ופוסקים ועיין לקמן סי"ח ותימא שלא מצאתי הערה בזה.

[סעיף י"ז] (יז) גזירה שמא יסחוט. כ"כ הטור ז"ל וז"ל מרן בב"י משנה ס"פ נוטל ופירש"י ז"ל אין מקנחין בו לפי שכשאוחרו נסחט בין אצבעותיו וכתב הה"מ בפכ"ב ובהשגות קשה לי וכי יש לו בית אחיזה מאי הוי [אין] אפשר לקינוח בלא סחיטה ואני אומר כיון שיש לו בית אחיזה הו"ל כצלוחית מליאה מים שמריק ממנה ע"כ. ונראה שיש חיסור לשון בדברי מרן ז"ל וכצ"ל וכתב הה"מ בפכ"ב שכ"ה דעת הרמב"ם ז"ל ובהשגות קשה לי וכו' דאל"כ תקשי למאי הזכיר דברי הה"מ ז"ל הרי לא כתב מיד דהא האי ואני אומר מדברי הראב"ד ז"ל הוא שמפרש כן טעמא דמתניתין כמו שנכתוב לקמן ועוד שיש לו להזכיר הרמב"ם תחלה דעליה קאי הראב"ד ועיין בהה"מ ז"ל ותמצא שכן הוא. וביאור הדברים. דהרמב"ם ז"ל כתב שם וז"ל אין מקנחים בספוג אא"כ יש לו בית אחיזה שלא יסחוט ומשמע מזה דכשאיין לו בית אחיזה אסור מפני שסוחט משא"כ כשיש לו בית אחיזה דשוב אין המים נסחטין ממנו. וכתב עליו הראב"ד ז"ל וכי יש לו בית אחיזה מאי הוי הרי עכ"פ הוא סוחט ולכן פירש הוא טעם הדבר דלעולם הוא סוחט אלא דכיון שיש לו בית אחיזה הוי כלי וכמריק מים ממנו ולא מקרי סחיטה ולזה כתב הה"מ ז"ל שדעת הרמב"ם ז"ל כרש"י ז"ל ור"ל דס"ל ז"ל דכשאיין לו בית אחיזה אז בהכרח הוא נסחט בין אצבעותיו אבל כשיש לו בית אחיזה אפשר בלא סחיטה כיון שאינו נסחט בהכרח בין אצבעותיו וכך מטיין דברי הרב מגדל עוז ז"ל כהבנת דברים אלו יעו"ש. ויש לפרש עוד בענין אחר לדעת רש"י והרמב"ם ז"ל והוא דכל שיש לו בית אחיזה אעפ"י שאי אפשר לו בלא סחיטה מ"מ לא קפדינן עלה כיון דלא עביד לה בידים אבל אין זה נראה וגם אינו במשמעות לשון הרמב"ם אלא הנכון כפירושא קמא וכן נראה בהדיא מדברי הרמב"ם ז"ל בפירושו. העולה מן האמור דפירוש הראב"ד ז"ל הוא דלא כפירש"י והרמב"ם ז"ל וכי היכי דפליג על הרמב"ם ז"ל כך פליג עליה דרש"י ולכן הביא לשון הראב"ד ז"ל על פירוש רש"י ולא הוצרך להעתיק לשון רמב"ם ז"ל והרב דרישה השיג על מרן ז"ל וכתב עליו דלא כיון יפה ולפכ"ד דברי מרן ז"ל נכונים אלא שיש בדבריו חסרון הניכר וכדכתיבנא ותדע דלא על הרמב"ם ז"ל בלבד פליג הראב"ד שהרי בהשגות כתוב בלשון זה הצרפתים מפרשים כן וקשיא לי וכי יש לו וכו' הרי מבואר שלא על הרמב"ם לתוך חולק אלא על המפרשים שקדמוהו ואיהו ז"ל נתן טעם אחר במתניתין ופשיטא דגם רש"י ז"ל נכלל ברכותינו הצרפתים והכי מוכח מדברי הרב המגיד ודלא

הדחת בשר שהגיע יום ג' בשבת. לאסור ע"י עכו"ם. אינו מחזור. ויש להתיר עכ"פ ע"י עכו"ם ועיין לקמן סי' ת"ק.

[סעיף ט'] (ה) קמשוי ליה אוכל. יש לדקדק דהא לקמן סי' שכ"ד ס"ז מבואר דשיווי אוכלא שרי יעו"ש וכך הקשה הרב ט"ז ועיין א"ר שכתב דעיקר האיסור משום טוחן ושיווי אוכל הנקט כאן לאו דוקא ודוחק.

[סעיף י'] (ו) במורג חרוץ. הטעם בריב"ש משום דהוי כלי המיוחד לכך והוי עובדין דחול ועיין עולת שבת ומ"א.

[סעיף י"ב] (ז) אבל אם לאכלו מיד. כן כתב הרשב"א ועיין ב"י ז"ל מ"ש בדין האינשאלאד"ה דנראה שלא סמך לגמרי על סברא זו ומ"מ יש להקל לעת הצורך דאפשר דלא כתב לחתוך חתיכות גדולות קצת אלא לרווחא דמילתא וכן נוהגים לחתוך ירק הנקרא יובי"ד (דהיינו פירצימבול"ו) דק דק בסעודת שחרית.

[סעיף י"ג] (ח) אבל אם נתלשו מבעוד יום. עיין מ"א שהאר"י ומסקי דהא דאסור לרסק הדבש הוא מטעם בורר אוכל מתוך פסולת והניחו אח"כ בצ"ע. ולפק"ד לא משמע הכי מתוך מתניתין דריש פ' חבית וממה שאמרו שם דף קמ"ה אלא נראה דמשום סחיטה נגעו בה דהוי תולדה דדש יעו"ש ומה שהביא ממה שאמרו שם דף קמ"ה ע"ב דבש מעיקרא אוכלא ולבסוף אוכלא כ"ה שם אבל לא זכיתי להבינו דהא קי"ל דבש הוא משקה וא"כ שפיר אית ביה משום מפרק והכי מוכח ממתניתין ואפשר דלא קאמרי התם הכי אלא דרך דחייה ולומר דהו"א דהדבש נחשב לאוכל קצת ולכך מתיר ר' אליעזר בנדרסק מערב שבת אבל לפי האמת דגם בענבים וזתים אמר כן אמרינן דטעמו בדבש משום דאע"ג דהוי משקה מ"מ שרי בנדרסק אלא שבפ"ק דף י"ט ע"ב אמרו הכי ושם לא איחמר דרך ס"ד ויש ליישב ומ"ש הרב א"ר ז"ל דלא בעינן שנתרסקו אלא בשלא נתלשו לא נהירא דבש"ס לא משמע הכי וצ"ע (וגם יש גמגומים בזה בדברי הרב מ"א ז"ל הנ"ל).

[סעיף י"ד] (ט) ומותר לגבל את הקלי מעט מעט. הטעם משום דקיי"ל כר' יוסי ב"ר יהודה דלא אמרינן נתינת מים הוי גיבולו כמבואר בש"ס הביאו הב"י וכ"פ הרמב"ם ז"ל בפכ"א והקשה הרב עולת שבת על הרמב"ם ז"ל שבפ"ח כתב דהנחת זרע שומשמן או זרע פשתן במים חייב משום לש מפני שהם מתערבין ונתלין זה בזה ע"כ דמשמע דבנתינת מים בלחוד חייב מפני שנתלים והרי אין דבר שנתלה זה בזה וזתר מקמח יעו"ש. ואני תמיה דנראה דאישתמיט מיניה דברי הטור ז"ל לקמן סוף סי' ש"מ שפסק דין זה להדיא וכן הוא בש"ע שם ע"ש וכתב מרן ז"ל שהוא פשוט בזבחים פרק דם חטאת וכ"כ הכסף משנה ז"ל והדבר ברור שלא תלו זה בש"ס במחלוקת

בשם הרב אור זרוע מותר למלוח הצנן וכו' והיינו שלא בדרך טיבול ולכן כתב מה שכתב אבל קשה שהרי בתרומת הדשן העתיק לשון הרב אור זרוע מותר לטבול וכ"ה בבית יוסף וכך העתיק הרב ט"ז ז"ל גופיה בהעתיקו לשון התרומת הדשן יעויין שם וכפ"ז שפיר הוה מצי הרב ז"ל להסכים דברי הרב אור זרוע עם דברי סמ"ג וסמ"ק וכדברי תרומת הדשן וצ"ע.

[סעיף ה'] (ד) אסור למלוח בשר מבושל וכו' להניחה. כ"כ מרן ז"ל בב"י בשם שבלי הלקט ולשונו מגומגם וצריך ביאור, ואחר העיון נראה דהכי פירושו, הנה תחילה כתב דמותר למלוח בשר מבושל וכו' לאכול לאחר אבל להניח אסור דמליחה אכ מלאכה היא כדתנן הצד צבי וכו' המולחו ואמר ואע"ג דההיא אינה מליחת בשר כלומר אלא מליחת עור דשייך ביה עיבוד משא"כ בשר דליכא איסורא כ"כ ועוד שיוכל להערים ולומר על כל חתיכה שמולחה לאכלה לאחר ואח"כ נמלך ואינו אוכלה וכדאמרינן ביו"ט אעפ"כ אין רוצה לעשות כן במבושל הואיל ואינו נפסד בלא מלח ולשון אין רוצה לעשות כן אינו מדוקדק כל הצורך ור"ל שאין האדם בהול כ"כ על זה כיון דליכא פסידא ולכן לא שרי ואח"כ כתב דבשר חי או דג חי אסור למולחו בשבת כדי שלא יסרח דהא בהא לא שייך לאערומי בשבת כמו ביו"ט דאי אפשר לצלות ולבשל בשבת והילכך איך יערים למולחו כדי לאוכלה הרי היא חיה ואינה ראויה ור"ת פסק דבשר חי בין תפל בין מליח מותר לטלטלו ודג תפל אסור ומליח מותר שהרי נאכל מחמת מלחו וכו' ורצה בזה דמבואר מתוך פסק ר"ת ז"ל דהמלוח ראוי לאכול כך והילכך שייך נמי להערים ולומר דמולחה לאוכלה ואח"כ נמלך ושרי משום פסידא שלא יסרח.

ומיהו יש לדקדק על זה דהא בשבת אסור למלוח בשר משום עיבוד וכמבואר בר"ן ורא"ש ותוס' פ"ק דחולין דהוכיחו דדם האכרים שלא פירש מותר ממה שהתירו לטלטל בשר חי בשבת (ועיין ברא"ש דנראה דדוקא בר אווזא חזי לאומצא ועיין מה שכתבנו לעיל סי' ש"ח סל"א) וממה שהתירו בשוחט לחולה בשבת וכ"כ תוס' פרק מפנין דף קכ"ח יעו"ש ונראה דס"ל להרב שבלי הלקט דאין עיבוד באוכלין וכמו שפסק הרמב"ם ז"ל בפ"א וגם רי"ו בח"ח כתב דמותר למלוח בשר בשבת כדי לאוכלה כך יעו"ש ואכתיו יש לדקדק דמה שהביא בשם ר"ת הוא ש"ס ערוך כפ' מפנין וכמבואר לעיל סי' ש"ח סל"א ויש ליישב דהא יש מחלוקת בין הפוסקים בזה כביאור הסוגיא וכמו שתראה ממה שכתבנו לעיל סימן הנזכר ואעפ"י שאינו ממש לענין זה מ"מ י"ל דכתב כולא מילתא על שם ר"ת וצ"ע ועיין א"ר ונראה דאשתמיטו מיניה דברי התו"י"ט כפ' שמונה שרצים משנה ב' ע"ש בטעם שנתן לדברי הרע"ב ז"ל ורש"י ודברי הרב ט"ז ז"ל בזה אינם מובנים לי במה שתלה דין זה בטעם רש"י ז"ל ושאינו עולה לטעם הרמב"ם דוק ותשכח. גם מ"ש הרב מ"א ז"ל בענין

בספרו כנה"ג מהדורא קמא) מפסקי מקאנאט"י בשם ספר יראים ונראה דאשתמיטו דבריו להרב מ"א ז"ל וקצת קשה שבכמה מקומות הזכיר הרב ז"ל דברי הרב השיירי יעו"ש ואין להאריך.

(כא) משום צובע. יש מחלוקת בין הפוסקים בין אי מלבן אי לא וכתב הרב ט"ז דנראה לחלק דין לבן מכבס כמו מים אבל האדום אינו מכבס אדרכא מאדים והאריך בדין נשפך יין על המפה יעו"ש והנה מדברי הרב א"ר ז"ל ס"ק כ"ב וכ"ג נראה ברור דהוקשה לו דהא יין אדום אית ביה איסור צביעה יעו"ש ואני איני רואה שום קושי על דברי הרב ט"ז מזה דהא לא התיר הרב ז"ל ליתן יין אדום על הבגד אלא כתב דאין בו משום מכבס ונ"מ אם נשפך יין אדום על הבגד וכמו שביאר ומודה מיהא הרב ז"ל דאסור ליתן יין אדום עליו משום צובע ודוק היטב בדבריו ותמצא מבואר כמו שכתבנו.

סימן שכא

[סעיף א'] **(א) אין מסתפקים מהם.** הטעם משום דהוי מוקצה ודין זה הוה שייך לעיל סימן ש"ח ומשום סיפא כתבוהו הכא ופשוט הוא.

[סעיף ב'] **(ב) אין עושין מי מלח הרבה.** מחלוקת ת"ק ור"י יוסי דר' יוסי אוסר בין מרובה בין מועט ואיפסיקא הילכתא דלא כר"י ומבואר במשנה וגמרא דלר"י לא שרי אלא אם כן נותן שמן תחילה לתוך המים או לתוך המלח וכתב הרב עולת שבת דמדברי ר"י נשמע לרבנן דכשם דלר"י דאוסר אפילו במועטין שרי בנותן שמן תחילה ה"נ לרבנן דאסרי במרובין מותר בנותן שמן תחילה וכתב שלא ידע למה השמיטו המחבר יעו"ש ואנא זעירא לא ידענא אמאי תמה הרב ז"ל על המחבר יותר מעל כל הפוסקים שהרי דבריו בש"ע מעותקים מדברי הטור ז"ל וגם הרמב"ם ושאר הפוסקים לא הזכירו זה ואדרכא אני תמיה על הרב עולת שבת ז"ל מנ"ל הא דלרבנן שרי במרובין בנותן שמן תחלה דילמא רבנן לא מחלקי בהכי כלל אלא בין מרובה למועט והכי מוכחי דברי כל הפוסקים שלא חילקו וכתבו סתם דמרובין אסורין ומשמע בכל ענין שיהיה והכי דייקי דברי רי"ז בת"ח דאף בנותן שמן תחילה לא שרי אלא מועט יעו"ש ולא שייך הכא למימר דמדברי נשמע לרבנן ודו"ק.

[סעיף ג'] **(ג) ד' או ה' ביחד וכו'.** עיין ב"ח ז"ל שהאריך לתמוה על תה"ד ומנ"ל ז"ל כאן בש"ע והרב ט"ז האריך בישוב הדברים ודבריו נראים אמנם מ"ש בדעת האור זרוע אינו נראה לי דהא הרב אור זרוע כתב מותר לטבול צנון וכו' ואם כן הוה מצי הרב ז"ל לפרש לפי שיטתו דמירי בהרבה חתיכות וטובל כל אחד לבדה דשרי לפי דעת הרב טורי זהב ז"ל אלא שהרב טורי זהב כתב

והולך לאיבוד עיין בר"ן ודוק ועוד הדבר מוכרח מצד עצמו דאל"כ אין הלשון מכונן היטב.

(יט) ולפי שאין טענה זו חזקה. כתב הרב ט"ז ז"ל הטעם משום דלא דמי לספוג שאין שם אלא קינוח בעלמא משא"כ כאן שמהדקים הברוא בחזק תוך הנקב יש שם ודאי סחיטה ע"כ. ותמה עליו הרב א"ר ז"ל דהא ספוג קרי ליה בש"ס פסיק רישיה ע"כ. ותימא על תמיהתו דעד כאן לא קאמר הש"ס דספוג הוי פסיק רישיה אלא בדלית ביה בית אחיזה משום דנסחט בין אצבעותיו כשאוחזו אבל כשיש לו בית אחיזה שרי והיינו משום דאפשר בלא סחיטה כמבואר מדברי רש"י והרמב"ם ז"ל ע"ל ס"ז ונראה שהרב א"ר ז"ל סמך על דברי הראב"ד ז"ל יעו"ש ומ"מ לא היה לו להשיג על הרב ט"ז ז"ל דהא נראה ודאי דמרן ז"ל סומך טפי על פירוש הרמב"ם ורש"י מעל פירוש הראב"ד ז"ל ועוד דגם לפירוש הראב"ד ז"ל י"ל דדמי לספוג דהוי כלי ודומה למריק מן הצלוחית דאעפ"י שאין הנעורת של הברוא שואבת מים כ"כ כמו הספוג מאי הוי עכ"פ הוי כלי ונהלכך אין נראה לפרש דברי הש"ע ע"פ פירוש הראב"ד כמו שפירש הרב א"ר. (השמטה). וכן נראה מדברי הרב עולת שבת ז"ל.

ודע שהרב ט"ז ז"ל כתב שהמנהג ביניהם כדיעה קמיתא שהרי סוחטין (כדפוס כתוב שאין סוחטין ומבואר דט"ס הוא) ירק שלטי"ן בשבת וע"כ משום דהולך לאיבוד מה שנסחט עכ"ל. ואחר המחילה אין דבריו נראים בזה דהבא נראה דלכו"ע שרי דאין כאן סחיטה בגד אלא סחיטת אוכל דשרי לכו"ע כל שאינו סוחטו למימיו אלא לתקן האוכל כמו שנתבאר לעיל ס"ז ובדין הסימן וכבר מצאתי להרב א"ר ז"ל שהשיג עליו ויפה כיון ואי מיירי הרב ט"ז בסחיטת ירק השלטי"ן תוך בגד וכיוצא הו"ל לפרושי ועוד דאי בבגד נראה דלא אתיא שפיר אפילו לדיעה קמיתא דלא שרי אלא משום דאינו מתכוין משא"כ כאן ולא אתיא אלא ע"פ דברי הריב"ש ור"ת שהביא הרשב"א ז"ל שהזכרנו לעיל ס"ק שלפני זה ואפשר דמירי שמניחן בבגד וסוחטין והוי דבר שאין מתכוין לגבי סחיטת הבגד ופסיק רישיה דלא ניחא ליה ואתיא שפיר לדיעה קמיתא ובזה הכל ניחא אלא שאין זה במשמעות דבריו וגם מ"ש אח"כ בדין יין אדום ולכן נראה דס"ל דסחיטת בגד מיין והולך הנסחט לאיבוד לא אסיר לדיעה קמיתא ויש ליישב דהתם נמי מיירי בגוונא דלא הוי פסיק רישיה וכמו שביאר אח"כ דיש מקום לעשותו בלא סחיטה כלל וא"כ כ"ש דאפשר דלא הוי פסיק רישיה ודוק. ואיך שיהיה נראה לפק"ד דלסחוט ירק וכיוצא בלי שום בגד שרי לכו"ע והוא ש"ס ערוך וכן המנהג פשוט לסחוט ירק הנקרא יוכי"ר וכן לסחוט ארטי"ב וכיוצא ואין שום חשש בדבר (א"ה יוכי"ר כלשון איטליי פירצימבול"ו וארטי"ב קארגיאופ"י).

[סעיף כ'] **(כ) שלא יגע בידיו צבועות.** עיין מה שהקשה הרב השיירי ז"ל על ספר הזכרונות (שהביא

הזכרה

שוב שים שם

[illegible]

שכ

[illegible]

[illegible]

(לא) דודו שאד הרוק הייט לופט באומן גאט ער ס'י"ח נס נאכער
רעט דאס נישט לי' מעליכ ליעטע ראטעס דעס דאס סאך דעסער
ווערענעלע דאסער כאן ליכט מיטעלס לארן יל דאלי' לייט דאס' גרער
פליט פאקטן מעליכ דרינא' דע דעל מלכות זונדע גורדע האט פאלאטע סאך
לויטע לופטע ווערענעלע דרינא' דע דעל מלכות זונדע גורדע האט פאלאטע סאך
סאךעלע סאך ער

(ל"א) וסדרם עפ"י חזקת טעם אדם. (חזקת טעם אדם) נסמך עליו ויחזקתו
פרק כ"ג :

עכ ריני סחיטה בשבת וכו' כ' סעיפים :

דתם וענבים (א) אחד לשרטן (ועל ס' ריני ס' ס') ואם
 צא מעצק אחרין [א] אס' לא יהי עוסרים אלא לאכילה
 תחת:

שכ (א) אכור למהסן ותסמחן
למסקה לכה גס
סרת. סל נחמס ודמחמס למה
סמול דמן הסורה לא סמס סל
נדרמה כחמס וסמס לנר (רמס)
סמ גמ למך נחמס וסמס
סמס

דעזערס לחס לא מחלקס צום
דראון לבחורו צלי סימן הרי ד
אוכל (כמיס סחיס צחצחון וחלון)
סדמק אף דטוב דער לא ידעריש

שכ [א] אפילו לא היה עושה
דלע דהא
זכיהו דהיה דקביה אדחים ועבדים
כאלו אמר לא כחא לי דהפקירי לא
עבדני רביעית ופרשק דשלא לילין
אמר בלחולין ונקסם נדחים ועב
דמים ורעובים וגם דש" קיבד
עצמיהו דכריתות דהלז לא הוי אל

נים אלס ימח דהא דפסקין דאק
 ציע זעקע נס נסח ונאכ
 זעקע הוה אלל רנן פליי עליו)
 זנר"ח דנס ר"ש מורס פיר שפיר
 זינן דמחיי דאמרו לו זמלא דאיו
 זנר"ח ר"י נמח"י דאמרו לו זמקיל
 זכור וזכר הכי מרי פסקים לדי
 זכר נעומדן לאכלא ונכס - זכר
 זכר נעומדן לאכלא ונכס דאיו זעקע
 זמח

לְיִישָׁב זה מוכרחין לומר כ
ולכך מפרשין גם להם
היה כאלו אמר לה כהן ל
דקל ציע יוכתו והיינו משם
שגאמר דלא כהן ל"י פ"ש אלא
ל"י ר"י גם צאצא וקוצר דלא הו
ענגנים יעמלו גם בדאמר דלא כהן
ועתה ר' אהרן לו אליצא דהלכתא
ועתה פ"י מהלכות טעמא אורח
דשמיטא כגלי הוי"ט דפסק אבייך
דמי חלז אשה חזי מעמא חלז
צאצא יוכתו אפי"ן דה

מצא עטלר מוצרי הכתמים וזו
עמם היו חשקנים לעצמם
שעמם ורעונים בעמודים לקסם ו

מס'ם ק פ פ רש"י ז"ל נסובים
לדלילין ונקסם לא היו
רש"י עמם נדחים מורס ר"י
עמם ורומים ולא חזים וחיין ר
ז"ל י"ל דמורו לו ר"י הוא ח"י מור
לא חשק פליחא ואחריין דנצויע
לא נחא ל"י דבאלולין היו כ

לבן

לבן מלאה עיקר נפיוּתוֹא דְהַסֵּס כְּמִשׁ הַטְרַנְזִיָּה בְּסֵם הַטְרַנְזִיָּה
 . וְכֵן מַשְׁמַע מַדְבְּרִי הַמְאֹדִר דְּעֻמָּה דְּהַסֵּס גַּם בְּלֹאכֵלִין לֹא
 מוֹכַח מִיֵּד דְּהוּלָּא מַהֵם הוּא מַשְׁקָה גַּם לַעֲנִין הַכֹּסֶר אֲחֵל מַחְסִים
 וּרְעוּסִים דְּשֵׁרִי בְּלֹאכֵלִין וְעִכְצֵא אֲסוּר בְּקַחֵם עוֹכָה שְׁפִיר בְּקַחֵם הוּא
 מַשְׁקָה גַּם לַעֲנִין הַכֹּסֶר עִישׁ . וְצִיּוֹר דְּבִרְיָהִם נִרְאָה דְּדוּחָק צֻמָּה
 דְּהַסֵּס גַּם בְּלֹאכֵלִין יֵלֵךְ דְּהֵי דְּחִין שֶׁס מַשְׁקָה עַל הוּלָּא מַהֵם עִכְצֵא
 אֲסוּר דָּפֵן יֵהִיב דְּעֻמָּה לְמַשְׁקָה וְיֵצֵא לְקַחֵם אֲחֵל צֻמָּה דְּשֵׁרִי בְּלֹאכֵלִין
 עִיב דְּלֹא חִישִׁין דְּהֵיב דְּעֻמָּה לְמַשְׁקָה כִּיּוֹן דְּלֹאכֵלִין קִיּוּמָא עוּמִילָא
 הֵיב בְּקַחֵם אִין לֵבִי לְחֹשׁ דְּהֵיב דְּעֻמָּה לְמַשְׁקָה וְיֵצֵא לְקַחֵם עַל כִּיּוֹן
 דְּקִיּוּמָא לְקַחֵם (וְהֵב) בְּקַחֵם רֵאווֹ לְחֹשׁ עַפִּי לֵבִי יֵהִיב דְּעֻמָּה
 לְמַשְׁקָה דְּהֵא גַּם עוֹמֵלָה לֹא הוּא קִיּוּמִי אֲחֵל בְּקַחֵם דְּהֵיבִי לֹאכִילָה
 וְלְמַשְׁקָה אֲחִיזִי יִחְנֹסֵם אִם יֵהִא לְמַשְׁקֵן אוֹ יֵהִא לֹאכִילָה עִכְצֵא לֹא
 חִישִׁין שְׁבַעֲנָה יִתְנַחֵם שִׁיחָא לְמַשְׁקֵן וְיִשְׁכַּח שְׁוֵרָא צֻמָּה וְיֵצֵא לְקַחֵם
 וְעִדְיִין (יֵצֵא) וְהִי חִישִׁין גַּם בְּלֹאכֵלִין דְּיֵצֵא לְקַחֵם לֹאכִילָה אֲחֵל
 דְּבֵם אִם יִשְׁכַּח כֵּן לֹא יֵהִא חִיּוּנָא כִּיּוֹן דְּחִין שֶׁס מַשְׁקָה עַל הַכֹּסֶר
 אִיב גַּם בְּקַחֵם אִין לְגִזּוֹר דְּבֵם אִם יִקְחֻם קַחֵם עִיּוֹן צֻמָּה קַיִי
 לֹא יֵהִא חִיּוּנָא אִם קַחֵם לֹא מַשְׁקָה הוּא אֲחֵל עִיב דְּבֵם בְּקַחֵם הוּא
 מַשְׁקָה וְלִכְּךָ אֲסוּר בְּקַחֵם מַהֵם דָּפֵן יֵצֵא לְקַחֵם אֲחֵל בְּלֹאכֵלִין שְׁרִי
 דְּבֵם אִם יִקְחֻם לֹא יֵהִא מַשְׁקָה . אוֹ דְּבֵן בְּקַחֵם וְכֵן לֹאכֵלִין לֹא
 בִּזְרִין כֵּן יִקְחֻם אֲחֵל דְּעִכְצֵא אֲסוּר בְּקַחֵם מַחְסִים דְּהוּא מַשְׁקָה וְכַלֵּל
 בְּצִוְרָה דְּמַשְׁקֵן עֲזָזִי שְׁאֲסוּר צֻמָּה דְּעֻמָּה לְמַשְׁקָה וְצִוְרָתוֹ פִּסֵּם בִּזְרִי עַל
 כֵּל שֶׁס מַשְׁקֵן עֲזָזִי שְׁאֲסוּר בְּלֹאכֵלִין (וְהֵא מוֹכַחֵם גַּם צִרְשִׁי דְּעִיָּקָה
 הַקְּשִׁיחָא הוּא דְּצוּרָהִל לֹא בִּזְרִי אֲחֵל צִדְרִי שֶׁס מַשְׁקָה עֲזָזִי)
 וְצִדְרָהִל כְּחֻמָּה עַל פִּי דְּבִרִי הַעֲלֻמָּהִים שְׁאֲסוּר לְקַחֵם דְּעֻמָּה עֲזָזִי
 אִיבֵא חֲרִי מַעֲמֹל מַעֲסֹם שְׁמֵא יִקְחֻם וְמַעֲסֹם טוֹלֵד . וְעִיָּקָה אֲחֵלִין
 וְכִסְקֵק מַשְׁקִים אִיב דִּיִּק הַסֵּס מַעֲמֵא דְּרִי מַחֲרִי מַחֲרִי בְּלֹאכֵלִין וְעִיב
 לֹא חִישׁ דְּהֵיב דְּעֻמָּה לְמַשְׁקָה וְיֵצֵא לְקַחֵם אֲחֵל הֵא דְּהַסֵּס בְּקַחֵם
 הֵא מַעֲסֹם דְּרִי לְעַמְצִי דְּחִית לִי מוֹקֵלָה וְכִסֵּס טוֹלֵד וְמוֹכַח דְּבֵם
 בְּקַחֵם הוּא מַשְׁקָה דְּלֹאכִיל לֹא הוּא טוֹלֵד בְּקַחֵם כְּמוֹ בְּלֹאכֵלִין דְּעֻמָּהִיל
 אֲחֵלִין וְלִכְסָק אֲחֵלֵא וּפְרִיךְ הַסֵּס שְׁפִיר מַעֲמֵאִי דְּהַסֵּס לִי דְּעוֹכָה
 בְּקַחֵם לֹא הוּא מַשְׁקָה וְהֵא כֵּן הַקְּשִׁיחָא דְּלֵמִיל עַל פִּירִשִׁי הַסֵּס :

לפי איש עמי מה דכל
הפוסקים פסקו דגם
בזאובלין חקור צריע וכעיד
דעודה ר"י צריע ואין לזה שום
קצירה כלל מקצרי דכריתות דהיי
למעקקה שם לא מעשה איש
קחם דלא הי משקה ומכרם
בזאובלין מכרם חקור כאל מעשה
דסן יסיד דעה למעקה ויבא
למחש דחוקא לר"י דמחלק
בצורין בין לזאובלין ובין בקחם
פרך סתם מהידי דאמרו לו
משאיב צריע וכן לריבא דלא
מחלקין בין לזאובלין ובין לקחם
איש גם אם לא הי משקה ואיש
גם דצרי הרענים בהלכות קדושת
זאובלין דלעיל דעשה מדבריו
דחוקא בקחם חקור דהי משקה
אבל לא בזאובלין ואם הי מפרש
כפי רש"י דלעיל הי ל"י ליפקוק
גם בלזאובלין מעשה דהי משקין
דלא כחיק גם בלזאובלין אבל
לפי הרמב"ן איש וגם הרמב"ם
מפרש כן אלא דזה איבא חילוק

[illegible]

אלה הם שם משקל על סיוול
 פסס מוכרחן לומר רבבבבבב
 דכל בית עכשיל דמוקצין לה
 כרנן ובררררר כנר רנאמח לה
 חקיר גם לרנן כחורר כ"א
 כשעומדן לעסקה ולא פליגי רנן
 ור"י כ"א צאיע ודוקא צבבבבב
 ראשונה הוא ד"ל דלא פליגי כ"א
 כחורר חלל צאיע גם ר"י מורה
 עשאיכ צבבבבבב אחרונה והגם

זיכרון

דבשים קאמער אשכנז דמדה ריי
ומעמז דעניז לצריחה דעל בית
מנשא לחוקי דאמז לעיל דלז
פליגי ביז צמיר זמיע יל דכין
הוא לעטוי דרים וזמיע הכי
דעפרטיק לריס דעל בית מנשא
אחרי סיו והוי עסקה צכל אוחז
מקיס או לכל הצולם גם אם הוא
לא קאמז לעסקה ולא לחשבניה
אזל לעטוי דרים אמריק דלז
פליגי ביז צמיע אזל צמיר גם
דנפ מורים וברפסטי . אלז
דערין קאמז צמיעו דרים עלמו
דלזס אקור סחמז גופן צרימזיס
כצריס דהא עסימז דלעיל
ממעז דלז לאקור הייז דלז גם

ה' מִשְׁקָה כִּיךְ דַּחַן קִימָה אֵלֶּה לְעוֹר הַזֶּה אֲחֻסְכֶּם - מִיֹּם יֵלֶךְ
דְּחוּקָה לְעִיל לְעִין מִשְׁקָה הַיּוֹלֵה עָלָיו הוּא דְרִיטִינִי דִלְתָּ בִּזְח
כִּיֹּם סִיכִי דַּחַן מִשְׁקָה עָלָיו אֲנִי לְקֻסְמִי בִּירִים מִמֶּנִּי מִיֹּם
גַּם סִיכִי דַּחַן עַם מִשְׁקָה עַל הַיּוֹלֵה מִהֶם יִמְחַד זֶה מְבֹרָךְ
בִּיכְ דִּפִּי רַעֲיִי בְּקִימָה לְעִיל הוּא הַמּוֹק יַעֲקֹב כְּמִישׁ צִס
הַמֶּלֶךְ וְהַמְּנַחֵן וְלִדְרֹה אִישׁ כְּפִסְפֵּס הֵם לְשִׁמּוֹה דְרִיטָה יֵל
דְרִנֵּק פְּלִיגִי בְּמִיר וְסִינִי מִמְּבֹרָה דִּן יִסְתַּעַם כִּי יִיבִי דַּחַחִי לְמִשְׁקָה
יִהְיֶה חִיבֹה - אֲחִיו מֵאֲחִיו לְרַעֲיָה שְׁמִירָה קִלָּה נִמָּה שְׁמִסְתִּי חֵיל
קִדְשִׁי לִי דְרִינִי לְרִיכִי לֹא חֲסִינִי לְמִשְׁקָה אֵלֶּה מִקֹּסם דְּלִחְסִינִי אִישׁ
מִיֹּם דְרִנֵּק דְּלִקְרִי אִישׁ בְּשִׁחְסִינִי לְאֻכְלִין וְיֵם לִי לְעוֹר דְּקִסְנִי
רִנֵּק דְרִינִי דִּישׁ מִקְלָה צִי אֲרִם שְׁמִימִין אֲחִיו כְּבִים מְבִיִּיל אִישׁ
לְמִיבֹר צִחָה מִלְחָה לְעוֹלָה הִי מִיֹּם חֲסִינִי לִי מִשְׁקָה וְהִי שְׁרִית לִי
כְּסִימָה מְעֻלָּה אִישׁ בְּשִׁחְסִינִי לְאֻכְלִין יִיבִי דַּחַחִי וְסִימִי מְכִיל -
וְיֵם לִי קִסָּה אִם מִנְחָה אִם קִדְשִׁי לִי גַם לְפִי הַמְּבִיִּיל לְעִיל וְהוּא
זֶה אֲחִיו דְּרִינִי עַם צִלְחִינִי וְכִי עָלִי הִיֹּה אֲסִינִי שְׁמִימִינִי א
וְסִימִי דְקִסִּי לִי דְרִינִי דְרִימִים מְבֹלָם אֵין עֲמִידִין כִּיכִי לְעִסְקִין דִּחָה
לֹא הִי מִשְׁקָה אֵלֶּה אֲחִימָה דְּלִחְסִינִי וְכִיכִי לֹא הִי לִי לְמִיבֹר
בְּלִאֻכְלִין דִּקֵּן יִיבִי דַּחַחִי לְמִשְׁקָה יִבֹּה לְקֻסְמִי כִיךְ דִּלְתָּ מִיֹּם מִשְׁקָה
כִּיכִי וְעִין מִיֹּן דְרִינִי דְקִסָּה צִי אֲרִם קִימִין אֲחִיו שְׁמִיר מִיֹּם
דְּלִמָּה גַם הוּא יִיבִי דַּחַחִי לְמִשְׁקָה יִבֹּה לְקֻסְמִי וְיִמְחַד גַּם לְפִי
מִיחֻלֵּי לֹא אִישׁ כִּיֹּם לְפִי הַמְּנַחֵן לְעִיל לֹא לְפִי רַעֲיִי - אִין מִנְחָה
בְּרַעֲיָה בְּמִיחֻלֵּי הוּא דְרִינִי דְקִסָּה צִי אֲרִם קִימִין אֲחִיו מְבִיִּיל
מִיֹּם כִּיֹּם לֹא אֲרִם דְּלִמָּה אֲחֻסְכֶּם לְמִשְׁקָה בְּמִחְסִינִי וְהִי עַם מִשְׁקָה
עַל כֹּל הַיּוֹלֵה מִחִימִינִים גַּם אִם קִימִי לְאֻכְלִין דְּרִימִי יֵם לְמִסִּי
לְעוֹלָה אֲחֻסְכֶּם בְּמִחְסִינִי וְיִמְחַד אִישׁ כֹּל מִהֶם שְׁמִסְתִּי לְעִיל לְפִי
רַעֲיִי וְכִן אִישׁ לְכֹל מִחִימִינִים מִהֶם דְּהִנְיָרָה לְעִיל אֲסִינִי בְּקֻסְמִי
בְּרִימִינִים אֵין לֹא אֲחֻסְכֶּם וְסִימִי דְרִימִינִי דְקִסָּה צִי אֲרִם קִימִין
אֲחִיו מִיֹּם מִיֹּם מִן אֲחֻסְכֶּם גַּם מִהֶם בְּמִחְסִינִי יִבֹּה אֵין דְרִינִי כִן אֵלֶּה
בְּקֻסְמִי וְלְרִנֵּק גַּם בְּלִאֻכְלִין - הִי מִיֹּם צִחָה אֲחִיכִי מִיֹּם דְקִסִּין
אֲרִימִי עַם הַרִיף דְרִימִי דְקֻסָּה הִלָּה כֹּל צִחָה מִנְחָה דְקִינִי רִנֵּק
בְּלִאֻכְלִין אֲסִינִי מִיֹּם - מִיֹּם דַּחַחִי הַרִיף לֹא כִן הוּא וְהוּא אֲחִינִי
לְאֲחֻסְכֶּם אֵלֶּה כְּפִסְפֵּס לְמִשְׁקָה וְהִי דְרִינִי אֲסִינִי גַם בְּלִאֻכְלִין
מִיֹּם דִּקֵּן יִיבִי דַּחַחִי וְסִימִי מִיֹּם מִיֹּם מִיֹּם מִיֹּם לֹא מִיֹּם כֹּל
צִחָה מְבִיִּיל אֵלֶּה לְעִין קִסְמִי לְכִחְסִינִי וְצִמְעוֹתָה לְמִשְׁקָה יִיבִי דַּחַחִי
דִּחָה גַּם דִּין מִיֹּם צִחָה - מִיֹּם מִיֹּם -

כגי דמנדה

מידו לריבא עקחסינא להקל דכסי דרצסי סקוביא דלעיל דסריך מוסיא דאמרו לו עשמע דאין להחמיר אלא אם הוי משה עמי אספר ללא קיימיל בן והיינו תכס הסוביא דכריתות דלעיל דעשמע לפוס עשטא דסחם לא הוי משה בם צוציט וגם מבי

(ב) יתחיל וליהנות בה ונפסקת
(ג) עומדים רימינים אחד למהות ואם יצאו ממצבן אם
קיסץ למחן הפרי המקיל לא הפסיד ומי
(ג) עומדים לאכילה שות ואם עומדים למשקה אחד (ג) יצא
דקתס דמייר לא הוי משקה דחוק

דלעיל דעזעמע מינה דלא אקור

[illegible]

יֵהָא חַיּוּבָא חַעֲיִכ רַחֲמֵי מְשַׁקֵּה וְחִיבָא חַיּוּבָא כְּשֶׁמִּסְתִּיעַ קַסֵּם זֶה דְרֹאקוֹר מְשֻׁם טוֹלֵד כְּמִישׁ לְעִיל אֲזַל לְמַסְקֵנָה דְּפַסְקִין כִּכְד וְשִׁמוּחָל לְיֵהָא

למסמך בחיל ע"ש כשהיחיד הזה קי"ע נכנס יחד עומדין למשקה מוילא ח"ש"ק ע"י לחלופי דר"ע וכמ"ס הרענני

לִיכָא אִם יֵשׁ לְהַחֲדִיר בְּקֶחֶס דְּתוֹמִים וְרִיעוּזִים אִלּוּ לֹא :

לגמיר רחמקיד פקיד וצין נקנה נאסי יט דים סון טל נדדן . ונאמה מדברי סתים נהכל שומעין לא משמע כלל דיהא משום טלד

המסמך נכתב על ידי **ד"ר יוסף קאניאנסקי** ונאסף על ידי **ד"ר יוסף קאניאנסקי**. המסמך נכתב על ידי **ד"ר יוסף קאניאנסקי** ונאסף על ידי **ד"ר יוסף קאניאנסקי**.

[illegible]

דעמאלט אלס עיקר הענין נשט מילך דערצייכערן אויב וועלכע מענטשן זענען געווען און וועלכע זענען נישט געווען, און וועלכע זענען געווען און וועלכע זענען נישט געווען.

המקום שבו נמצא הכותל הוא מקום קדוש ויש לו חשיבות רבה. יש להקפיד על שמירתו ופיתוחו כמקום ללימודים ולחשיבה.

הרעיל צעיא סס צחליץ עייס ווענילע ליכא הכרה לומר ראיכא עטוס טולד צעטקן טוזו וקלס יס לדרקק לרצוי הרחובין לרעיל

[illegible]

דעניל רעמעס איז אַן עקספּערט אין יאָגורט פֿאַרמירונג און האָט געוואָרן דער ערשטער מענטש וואָס האָט געפֿינען די נאָכגעבליבענע זאַכן אין יאָגורט.

בכך וכן הם יוכלו ליהנות מכל טובה אשר תהיה להם והם יוכלו להיות חברים בלשון הקודש ולומר כדורשנו

ממשל תומך רדיקלים חלש עשוי שחר פירות קומץ גם להשקן וכחש נסיק סחחי. וחף להשיח

[illegible]

במקום להסביר את כלל הנקודות, נראה שיש צורך להסביר את כלל הנקודות, וזהו המטרה של המאמר.

להאמיר צחחים ורימונים נקמחת גופן :

ונוס'יו אחריו אייזענשטיין הקשה על דבריו ולחם ספקין דרייזי"ח חסור לקחמו בכל עולם וזם דחשקה חילול מהס חסור כשעוודין למשקה

יחיד או אחרת הוא וגם הליכה סכרת מדגרי רים דלל סונר תסנינו דשפיר יל דגם הוא סונר בו חלל דבוסים יוד מנחם

45

מנורה דמדהורה

(ה) מתבטל כיון שהאסור לא ה"י כיכר מבושל ועיין והלחמים דהא צינעה ערקקה דם לא צנל ההיון לפניה נסיק'ב שהרגיש בזה ונס' כי דהטס' חלקין על דין זה

ממלכס . וזהו סכנה גדולה לך זה הוא המלך . וזהו כח
 לי הוא דין זה הוא מנהגיה ולמציאתי חיל דסודר דבסלג דסימ
 חיכה משה סלר ועין מיש צקסיי שיח . וליכ מוכח דין זה מנהגיה
 דסימ צמס עומכן וצקסיי לחמד הכוס שרי . לך הכסניא שם
 הקסה בלמה עליו דלמה שרי לחמד

עליונים מן העשור השני
לא נתן מים והיו מחציה וזה
לכחם אשכול ענבים תוך קריה
והיו ליה משה הבא לאוכל
בשיל אחר: ה' יש מי שאושר
תוך האוכל ה' לא יאמר בבשר
(ט): ה' מתן לסדם כבשים
תוך ונתנם כד מלך יקנו) וזקק
נו מחצן אלא לתקנם לאכלה
ואכל מתן ואם צריך לשמון
ה' אכל אבל (ז) אם אין חיב
שלא צריך לשמון (א) חיב
ה' אכל (ולגרו הפסח אשור)
ה' (ב) דג לצדו רנו כחם
שגז והביד אין מסקן אתם
דקת כרי שזב מים אבל
א' מים וזה נסח מאלו ואנו
א' כנור זה וזה נסחיו מתים:
מת

מה שכתבתי בקה"מ - והגם לנכון מחנכני צ"ח סגנינים
לא איש למה שכתבתי בדעת הקור והמחנכני ליכא מעום
ט"ל הוא ליכא חסידות בזה כלל דעסום פן יבא לחסידות ויבא
מכרחין לומר דבחסידותם לא נזהר דל"כ הד"ן דגם צ"ל לא מועיל
כתובים בקה"מ - מעי"ל דהמחנכני והקור חסידות כן אי"ז גררר דליכא
דבצ"ל החסידות ולדבריהם בל"כ ליכא חסידות כלל ולח"ו מעום שד"ל
נע"י זה :

(ו) ולרמז כל שאל מי רצו חנאל הקדש הקדוש והמזבח
 צדק סי' חקיה דהא עכ צדק סחח לן השיע
 דעשה הרף דעשה לחזו לחד הקדירה ולמה הזיח זמן שני
 דעשה ולא הכריעו רש ליישן קלא ופייטו לזחלונ קול עמי מעשה
 עש אוכל על החלב גם כשאלו צדרי הנחמה ועמילא ליכא משום
 חסד כחלונ לחד האוכל ובעיני החסין צננת דעין דיה מפרק
 זכר צאשכל ענינים יל להחזיר עמי לתמיד צפסחים דעקין מפרק
 לקדרי וכשאל צחך חסר חן עליהם עס עשקה ולא עכ אוכל
 כדדריי עס וליכא לצולם יש נחם משום דשה הן לקדירה דעשה
 אוכל וכן לקוריה דכנען עשקה דחל לעילם נחמה דבר חסד עמי
 חסד וכן יל צננסיס ושלוקת דכל כמה סחמסקה נכלעם צחך
 אוכל חן עליהם לא עכ אוכל ולא עכ עשקה ולכן חסד השיע
 להחזיר כחן עמי ועין צאשמי ונחמיה

ᠬᠡᠭᠡ

באר לא בשמחה וצין אל לא כחיה בשמחה דא"כ יקום ליה לרין
לרין דמסו ציול נגד צי חשוק ליי דהא ליה צי חשוק כלל חס לייח
דא צי דן חא פנמה' ולסמ' חלל כסי' מיס' כסי' דחיה גם פגים
סלל דמי' פנמה' פגים וכלל פסקא'. ולק' סולך לוחי ממים ציול נגדי
צ' . פיה כחיה פגים דרין אל גם דמליח פל' מי' דלא כר
פסקא' אל מוססם לר' ופג' דן

זה טל הטיפ כחן ים להקל מחמת
 וספינה כהה לידים להחיר. **ז'** דהא לעמ
 פסוק: לכת פסוק טלד רלל בעסקן
 טלד. **ח** דהא לעמ בעסקס נס
 רלל טרי נסמח. **ט** לטיג כ' הפלג
 ספי קפ וכלן פלדק קחא קחא נטל
 וכן נכל דעלג וכמו ופלדק ציר
 נס' קלד יפ ולסירו נסמח מיים
 בן' פלל דהסס סרד לא דענא ופי
 בן' פ' וסמס פלל מנא ו' נופר
 דלי רלן ד' נסמל דס. **פ** חל רלן
 פלדס פלדס ודנן פלדס
 דפוליס: **כ'** הסיג נסס וסניס ונס
 להסמל טרי לטין נסמס פניס לחין
 טין וספ ח: **כ"ט** לא כ' סס פלל וסס
 סס טרי חסמקן פניס מנסה להסיג
 פדמסס וסניס דן **ל** וסלל דרע
 נפרי כמו נכל. **נ** וס וסמל רסמל
 לא טרי נרן לטלי פסלל פלל מנס

[illegible][illegible]

פלא גריסנר סא דער וואס איז חלל וניקטס לייך צו זיין נא לארנעס לעבן
 "בסוף ימים ועל ימי סוף" (סוף) לעצער-הקיים ונראה לי דנכלל וזהו סוף
 (ענין) פלג נכלל מר נא נא' איז דאס נכלל אינא עזאס סדרס
 יסודי דנא מוסף און דאס קיים איז ענין חלל איז דאס דאס לעצטע
 ונכלל עזר ונאס ונאס פלג בקצאס פאר. וואו דאס האנדלעס
 נכלל ונאס מר דאס לעצטע עזאס

[illegible]

כחך דליף לזרע נסתרך דכל חזק מליש
 דה דקלים שזקלמן מן הקצור והסיל
 יבש מן נס' וים סר' (שם) אחר
 כחך דליף לזרע נסתרך דכל חזק מליש
 דה דקלים שזקלמן מן הקצור והסיל
 יבש מן נס' וים סר' (שם) אחר
 כחך דליף לזרע נסתרך דכל חזק מליש
 דה דקלים שזקלמן מן הקצור והסיל
 יבש מן נס' וים סר' (שם) אחר

[illegible]

כֵּן

[illegible]

מיוון ודיני תיקוני מאכל
יש סגפנים .

מין עטל (א) הנכון לעצם
בהם קטן ואכל ביד אבל
זה: ב אן עישן (ג) מי
שים מים דרש לעינר אבל
עד והמשיל ואם נתן לחם
"ח" מעט: ג אשר לשלוח
שטרא

עוד כי הראש והרין נסים טמנה שכלים דנפאר חסידים גם העמד מורה דפיר דלח ביחא ליי חסיד ודייק בן עמה

מִיָּתֵר

[illegible]

א חבלי פאה אידב וקדנת
אין סתחק מרם הבנים למא
לא בבלי (ב) ומלל בראש אצב
מלח דרבה ביהר לתת (ד) ללח
יכול לעשות ביהר מרם (ה) לתת
שני ששש מלח אצב לעשות מסמ
(ו) תחיתות צנור' או א' ביהר

3

42/

[illegible]

הוא לא מלכות מעל ועדיין הם מערבות עם הקדושות נפח אותן בשבת מיד ליד ואוכל ולא ינפח אותם בקין ותחתי נורה משים נפח וכסדר ו"א (ו) שום לא ינפח אותן בשתי ידיו אלא ינפח עליו שתי הידים ביחד אחת ובכל כחו.

ח. אין שוין את הדרשנין דהוינן שמויך עליוס אים בבלי כדי להסיר
אבל יתכן בבבלי אע"פ ששמיים תכלה חסידות דרך נקבי הבבלי
בבבלי ויהא את עבדא דאם ואין ליה שוין דרך לבד דרשנין
ה"ל שוין ולא אסור מן דתורה.

ט. מוטמרת שמונת בה שמרים אפי' חללה מע"ט אסור לתוך בה שמרים לשמוטם בידר אבל אבותן בהם שמרים מע"ט יוכל לתוך עליהם מים בלבד כדו שוחזרו ללולין מן (ח) הקצחים ויזב היין שבהם שאין בזהבם מוטמרים בידר שמוט' ללולין דם יאן בהם דבר שצריך לברר מהם ואפי' אם יש בהם קיסטין או קטין אין זה בידר האלא יוכלו לשתיקן בלאו הכי שאין בבורר מים מלאכה אלא בבורר שחוצה לתקן אותו לאכילה או לשתייה ע"י בירה ו' ופאן אין כותיקין לשתייה בלאו הכי יוכלו לשתיקן.

י. וכן יין שהוא (ט) צלול בשמרים וכל לבן במשמר' ואין כאן מישים בדרך א"ע שיש בו קסמון או קטין לא מקרי בדרך ש"י. ואם לענין בדרך אסור מישים (אבל במשמרת אינו אסור מישים לזמן המשמרת ע"י) לז' ואינו חיישם חליבון מ"ל בדרך שחושם שלבנו הולך אסור מישים לזמן) ויין שאר מיסקן שולל מותרין לזמן גם בדרך ש"אין מוכנ' ואם הם עכורים בין יין בין מים אס' לזמן מים בדרך ודבר' הם במשמרת אסור אפי' במים ויין (י) צלולים תיאל והוא עשוי לשמר בו מנחיו במשמר ובדרך בשבת ולא התירו שוללן אלא (א) בדרך וזמן בדרך לא התירו אלא שוללן ורקא ולא עכורין אפי' בשעת הגמות שדרך לשותות היין עכר כל זמן שהוא חוסם וכול לערב יחד כל החבי' בשמרים ונחמי בתוך הסדר לשמו מפני שכל זמן שהוא חוסם עדיין לא נפרט השמרים מן היין יפה יפה וכל היין כגוף אחד הוא ואינו נקרא בדרך *

[illegible]

במהלך שנות ה-70, כאשר ישראל הייתה עדיין תחת כיבוש, חשבו כי זהו הזמן הנכון להקים את המוסד. המוסד הוקם בשנת 1977, והוא אחראי על כלל המסמכים וההחלטות של הממשלה. המוסד הוא גוף ממשלתי, והוא מורכב מ-12 חברים, שבהם 6 חברים ממונים על ידי הממשלה, ו-6 חברים ממונים על ידי הכנסת. המוסד הוא גוף ממשלתי, והוא מורכב מ-12 חברים, שבהם 6 חברים ממונים על ידי הממשלה, ו-6 חברים ממונים על ידי הכנסת.

וא כשנסמכין הוין בסידר צדק לצדק שלא יעשה טעם בסידר לקבץ הוין כדי שישיגה מעיבודן החלל.
 יב כלם שמהר לסתן וין בסידר מותר יסמך כלם כמפיה מצרית ויותר שלא ינביה הכפפה משלי
 הכלל טעם כדי שישיגה.

כלי שמעיק בין החצות לא יתן מלא קטין קטין ב' חזק לשון ב'ין ששון לך מוסבת גדולה כמו

הוא מותיר לערות נחת מכלי לחבירו ולא חשוי כבורר וכפסד שיכון שמיר שיפסוק הקלות ומתחילק
מישיית קטנים וישישיות באחריות לטפס מתור הפסלות יפסוק וינחם שאם לא יפסוק חשוי
כבורר מה שבורר הנישיות מתור השמרים מתור להבית החבית על שם דבר כרי שקלה ממנו היין
המשק ואין זה בורר מתוך השמרים שהרי היין צף למעלה.

טו. נכונות שיתוף בח' הדרל לספק מותר לתת בה ביטח אנ"ש שהחזיקו מדרל לזמנה עם החרדל החלטים נשאר למעלה עם הנכונות לא חשיב כבורר ואף על פי שהחלטות והחזיקו שני מיני אוכלסין ויברר אחרים למעלה דב' מיני אוכלסין יש בהן ג"כ משום בירר שאמרו שרופה לאכול נקרא אוכלסין ויברר נקרא פסלה שמיני הוא שאין נותני החלטות לתוך החרדל לאכול אלא לתקן מראה החרדל הלך לא חשיב כבורר אוכלסין מותר פס' ת ולא פסלה מתוך אוכל .

היה להם חשבון נפש וזו היא נשמת ה' שפאש
 טו אע"פ שאמרנו לעלה שמועק שיש בהן קשין וקסמין מותר לסנן ואין זה כבוד היינו משיש שאפשי
 בעיר הקשין והקסמין בתוכן והיה יכול לסנן המושקה בדרך שתיה בין שימי לפניך מותר לסנן במים
 יכול לשתות בלא סניטשאסל לשתות ולסנן דרך שימי שמו יכלע אחר מרם שאכיל' מימים ערך אסור לנ
 בשבת וזה הוי כבוד ומשמר דלא שייך בדרך ומשמר אלא במתקן הענין קדום אכילה או שתיה שיהי
 מלאכה של כבוד אבל אם בישעת שתיה מועב את הפסית שלא יכנס לדרך פני אין זה מועין מלאכה
 לשתות ע"מ שיהי זה כבוד כלום אין בזה משיש ליבון ששלמן המער שאין זה לכין אלא לל
 מיבוס אלא הקא מישיט בו סניט' אע"פ שיהי ש"ס סע' י' ובסניט' ש"ל' סע' א"ל וכו' (ג) נכ ליבא לל
 מרם דלא מועצו שיהי דבר מועט ואין צריך לסחטו אכ"ל

י. המדען (היא) הולדת ביהמ"ד לבידק אע"פ שנתקן שמיטתו ואח"כ בדיק לא יחזיקו ביהמ"ד

[illegible]

סימן ש"ך

(6) כתב כפוף חזק לנחות סדר בנות
לנחות ליחידות הנחות והנחות
ובן הנחות בנות. כתב לנחות חזק לנחות (3)
והנחות חזק לנחות חזק לנחות חזק לנחות
נחות חזק לנחות חזק לנחות חזק לנחות
חזק לנחות חזק לנחות חזק לנחות חזק לנחות
(לנחות)

למשיחתו אתה המושקק על דחק
אבה מים שיש בך הדעים שאינו
במסגרת אבה מזהר לשחרר י"י מזה
ואני לאביר אושרהיר שיהיה נדך
מותר ואל' במקוין אכסמי עמיתך
ך (ואז אסדקן בנז ערירה וזו
חש שמה יאז לדיי כוונה שדרי

בבורר שחלצו וסחלמון שניהם אוכלים הם ואין נותנים
 אותו לחובו אלא לתקן מראה החרדל הילכך לא חשיב כבורר
 אוכל מתוך הפסולת ע"כ ופירשו הלבוש והכ"ח דאם היו
 עושים אותו כדי לאכול סחלמון אסור דמה שאינו רוצה
 לאכול מיקרי פסולת וכו' לבורר עכ"ל כלו' דהעור הנוכך
 לב' טעמים דאילו מטעם סחלמונים אותו לתקן אסור זה היה
 בורר נמור אפי' שנתנו לחובו כדי שיתברר היה אסור
 וכן אפי' שאין זה בורר פסולת מתוך אוכל אסור היה נותנו
 לחובו לאכול סחלמון וישאר החלצו לבדו שאין רצונו בו גם
 זה היה אסור דה"ל בורר ב' מינים זה מזה דהמין שמשייר
 נידון כפסולת אלא דהכא שניהם אוכלים ואינו אסור משום
 בורר אלא דאיהו במחשבתיה משוי ליה לאוכל פסולת והכא
 ליכא למימר הכי משום שאין נותנים אותו אלא לתקן וכו'
 הילכך ש"ד והרמב"א הק' דמ"ט ס"ג בשם ה"מ משמע שזה
 מיקרי מין א' כמות מחבץ ומשמר דאילו לאו משום דהו דברים
 לחים לא היה בהם משום בורר כיון שהוא מין א' וכו' בסי'
 ש"ך דלא אסיר סחיטה משום בורר שהכל מין א' וסיים לכן
 כ"ל דה"פ דה"א דחלצו נקרא פסולת כיון שאינו ראוי
 לאכילה כך קמ"ל (דשניהם אוכלים הם ואין כאן ברירה
 כיון דשניהם מין א' ומה שסיים ואין נותנים אותו לחובו לא
 בא אלא להודיע למה נותנים אותו) ולע"ד דדוקא מחבץ
 ומשמר אי לאו משום דהו דברים לחים לא היה בהם משום
 בורר אבל הבינה י"ל דכיון שהחלצו שבו בעורו בחובו ניכר
 בחזותו ובטעמו הרי הם כב' מינים והמפרש זה מה יש
 בו משום בורר וממילא ל"ק גם ממה שהביא מדלא נאסרה
 סחיטה משום בורר שהכל מין א' דהתם דוקא ליכא ברירה
 דנידון כמין א' כיון שהמסקה הוא גוף הפרי ועודם מעורב
 הכל מין א' הוא משא"כ הכא ולפ"ז כלע"ד שהבורר חלמונים
 מתוך חלצוים מקצתה שלפניו יש לחוש לבורר כיון שהם ב'
 מינים לברירה ב' והלבוש דבריו העור דייקו שפיר לפי
 מ"ש והרמ"ז כתב על העור שיש בדבריו יתור לשון דודאי
 שניהם אוכלים וע"כ הם מין א' דאל"כ אסור מטעם שני
 מינים וסיים דלמ"ס הוא לעיל דאף במין א' שייך ברירה יתור
 דלא תימא שרוצה לאכול סחלמון והחלצו הוא פסולת לו' א'
 שנתנו למראה וכו' עכ"ל וכבר כתבתי מה שכלע"ד גם
 מהכא אין ראיה לע"ד דאף אם נאמר שהם ממין א' מ"מ יש
 לפ' כמ"ס התנ"א דקמ"ל דהחלצו אינו נקרא פסולת ומיהו
 לע"ד הם ב' מינים ואפי' אינו אסור כדן ב' מינים כיון
 שאין דעתו לשייר הא' ולאכול האחר ומ"ס העור ואין נותנים
 וכו' והנזכר למע"ג שם שני אוכלים דאל"כ אלא שהא'
 פסולת אף אסלא היה נותן אלא למראה היה אסור משום
 בורר וכדלעיל :

ב"ז (ט) ומותר כתב הרמב"א משום מלבן ליכא כיון
 דליכא טעמו וא"כ להאוסרים אסור
 פ"י חפה עכ"ל גם מל' הרב"י משמע הכי שאחר שכתב זה
 חשמה דהרא"ש כתב דאיכא למירק דליחסר משום מלבן
 ואפי' את"ל דהרא"ש סובר דלא אמרי' בנד שרייתו וכו'
 כבוטו אלא דוקא כשיש בו טעמו מ"ס איכא למימר שמה
 יסחוס וכו' עכ"ל וק' דכיון שהש"ע נטה יתור אחר דעת
 האור דאף באין טעמו שרייתו וכו' כבוטו כמ"ס ס"י הכא
 רצוי לאסור משום מלבן ואפשר שכיון שבהפסם הניס בנכד
 כסחוס ועומד הוא וכו' ב"י אין זו שרייה שמהא במקום
 כיבוטו (ומ"מ מ"ס הרב"י ואפי' את"ל דהרא"ש סובר וכו'
 חמוס לע"ד דהרי הרא"ש גלה דעתו בהדיא דלא אמרי'
 שרייתו וכו' כבוטו אלא כשיש טעמו כמ"ס הרב"י עצמו בשמו
 ס' ט"ז) : בס"ס זה כתב הרמב"א וז' לכתב הרמב"ם
 פ' כ"א אסור לתלות השמחת כדרך שהיא עושה במול
 שמה יבוא לשמר ע"כ משמע אפי' ליתן בה דבר אחר אסור
 לתלותה ופסח הנה והש"ע משמע דאף איסור מזה וע"ס חק"י
 ס"ד וכו' מלעיל ה"י עכ"ל ואמת הוא דמשמע ב"י דערי

להניח רמונים במשמרת תלויה והרמב"ם כמי יורה בזה אלא
 דס"ל דאסור לכתחלה בשבת ע"ד רמונים מ"מ ק' מה שהק'
 הרמב"א דלא משמע הכי בגמ' מדאמרי' דבי"ט מערים לזלות
 בה רמונים וחולצה בה שמרים והוא דתלה בה רמונים ומשמרת
 שאם דעתו באמת לתלות רמונים מותר אפי' בשבת ופסקו
 הרמב"ם ספ"ג מה' י"ט ולע"ד כל שחולה אותה באמת
 לרמונים ה"ל מלחא דלא שכיחא וכו' ש"י דק קל"ט ע"כ
 דסתם חולה לשמרים ע"כ ולא נזכר בה רבנן שמה יבוא
 לשמר ומ"מ חילוק יש בין שבת ליום דבי"ט שרי לתלותה
 לשמרים ומערים לומר שרוצה לתלות בה רמונים ובשבת
 אסור ככה"ג דחיישי' שמה יבוא לשמר בה היום וזה דוקא
 מה שאמר הרמב"ם בפ"א בסתם חולה משמרת דהיינו
 לשמר לאורך מחו' :

כ"ז (י) חייב משום זורה לכאורה הוא חמוס שיהיה
 בזה חייב משום עור דבגמ' דידן דפ"ג
 ע"כ פריך היינו זורה היינו זורה היינו זורה ופירש"י כלו'
 דמפלגי לכו תנא דמחזי' לב' וכולם מלאכה א' הן דמפרש
 אוכל מהפסולת ומאי פריך חזי זורה לכלול זורה רוק שאין
 בורר כלל אלא איסורא בעלמא קאמר ובגמ' דק מ' ע"כ מאי
 חייב כמי דקאמר מכת מרדות :

סימן ש"ב ס"א (א) ושאר כל הפירות בגמ'
 תנא אין סוחסין
 ברמונים של בית מגשיא ארתייהו לסחסן בחול ואמר ר"ב
 דהכי הלכתא ופריך של בית מגשיא הוי רובא דעלמא אלא
 ה"ט דבר"ח וכו' ה"פ כיון דאחשבינהו ה"ל משקה ופי'
 ה"ט לשיט' הרי"ף והרא"ש דבשאר פירות אי אחשבינהו
 בפירות למסקין אסור אלא דסתמא שרי דאמרי' נחכוון
 למחק ובחזיתיה ורמונים מסתמא אסור ולע"ד אחתי ק'
 דבית מגשיא הוי רובא דעלמא דכיון דכי לא אחשבינהו
 בהדיא אמרי' מסתמא למחק נחכוון מ"ס דברמונים אפי' ב'
 דלא אחשבינהו בהדיא חלינן דנחכוון למסקה משום דבית
 מגשיא ואפשר דדוקא כי לא הוה ידעי' דחשיבותיה משויא
 ליה משקה אלא הוה ס"ד דטעמא דחשבינן ליה משקה משום
 דבית מגשיא עבדו ליה למסקה שפיר מקשי דלאו רובא
 דעלמא הם אבל השתא דאמרן דמחשבתו משויא ליה משקה
 דוקא בשאר פירות שלא מצינו מי שעושה אותם למסקין
 תלי דכל אדם נמי סתמא לאו למסקה אבל ברמונים כיון
 שמצינו עושים אותם למסקין ויולי מלחא בעלמא הוא שמה
 שלא כיון בהדיא ללא למסקה הוא הוי מהמעוט דלמסקה
 עבדו ליה ומ"מ ק' דמידע ידיע אי בעי ליה למחק או
 למסקה דכי בעי ליה למחק אינו מוציא כל המסקין שחכוון
 לגמרי אלא ממעך הפרי בין אכזעונו והוא בליי"ד שכתבו
 התו' ועוד דאילו כן לא הוה שתי מינה הרי"ף והרמב"ם ס"פ
 בהדיא דבשאר פירות אסור לסחוס כל שהוא ארעא
 דמסקין להדיא ועיין להגמ"א וע"ס שסיים הרב"כ הרא"מ
 בשער דב' עיין בדבור שאח"ז :

(ב) אבל מותר למצוה וכו' כ"ב ב"י בשם ש"ל וסיים
 ז"ל אבל יניקה צפה לכתחלה אסור וכתב
 ה"י וכמדומה לי שהוא ס"ס עכ"ל ולע"ד כונתו פשוטה
 דיניקה מהצורה אסור דארחיה בהכי ואיכא למינח טפי
 משום דש עיין להגמ"א סק"ב כתב עוד דכשם שאין איסור
 בורר צפה שפוש בפיו כדלעיל ס' ש"ס ס"ז כך אין
 איסור צפה שפוז בפיו וא"כ לא ה"ל להרמ"א להביא כאן
 דעת המחזירין עכ"ל ולע"ד דעת הרמ"א דים לחלק דלעיל
 טעמא משום דעיקר בורר מפרדי אוכל מהפסולת ששאר
 כ"א לבדו אכל מה שמוכע ע"י הצד שלא יכנס הפסולת אל
 פיה אין זה מחלאת בורר משא"כ הכא שפוש דישא טעם
 צפה ואפשר דהרא"ש מודה בזה : כתב עוד דמ"ס
 שלא יסחוס בשאר הגי' לע"ז מרק לאורך משקה הוא מוסבס
 ע"ס ש"ך הפ' לעין סחיטה בשאר פירות עכ"ל ולפי מ"ס
 דלהרי"ף

יחזקעו. ולע"ד דבר רחוק הוא לומר שיש צוהמשום דש
דאורייתא כדברי הרמ"ז כיון דלא עבד מעשה הרישה
בידיהוואין ראיה מהשקה היואל דרבנן אסורוהו שמה יסחוט
כדאי' בביצה הביאו רש"י ר"פ תבית' ויש לדמותו להביא
דמו' שהבאתי לעיל בפורש מאד שאלו חייב אה"כ לומר
מיד בשעת פריסהו ולא על מה שילכד אח"כ. מיהו יש
לחלק דלא דמי דהתם מה שכלכס אח"כ החיה במזדה הוא
מעשה שנחתש אח"כ משא"כ הכא שאין מעשה הבקיעה
חדש אלא מוכרח היה שיבקע מכח מעשהו הראשון :

ס"ז (ד) מותר כתב הרמ"ז דשרי לסחוט תפוח למתק
אפי' לרש"י וכו' ע"ע ולא זכיתי להבין
דבריו דלרש"י פשי' דאסור דהרי אסור ברמונים גורם דלמא
אחי למעבד למשקה אע"ג דליכא אלא א' צנור העולם
דעבד ליה למשקה וכו' שבתפוחים דליכא טובא כמ"ס ב"י
דבימי חכמי הגמ' עבדי טובא. ומ"ס שראינו בנמ' שחלו
במנהג המקומות וכן קצת ב"י וכו' הב"י קאי לשיט' הרי"ף
והרא"ש דשרי לסחוט שאר פירות אף למשקין ולדבריהם קאמ'
הב"י. שאם נודע לנו שצנור מקום סוחטים אותו למימיו
אסור לסחוטו למשקה בכל העולם והרמ"ז סק"א חלק
עליו ולפי דבריו אפי' לא נמא עיר שלמה סוחטים אותו
למשקה כיון שיש בני אדם סוחטים אותו למשקה אסור לכל
העולם לסחוטו למשקה אם הוא בענין שאם היה להם רוב
פירות כאלו היו סוחטים. ואין זה ענין כלל לרש"י דלדידיה
כיון שאסור ברמונים כ"ס בתפוחים. ומ"ס יש להקל להחיר
לסחוט רמונים ותפוחים למתק כיון דלרש"י נמי אינו אלא
תשאל בעלמא ולשאר הפו' שרי לבתחלה ואפי' סחוט להו
למשקה ליכא חיובא :

ס"ח (ה) ולר"ת תמה הרמ"ז למה צ"ל תק"ה לא הזכיר
דעת ר"ח כלל ולע"ד דכיון דאף אם
צריך למימיהו ליכא חיוב חטאת ביט' לסבת הרמ"ז ס"ה
י"ט דין ד' שכל מלאכות שהן באוכלין ומשקין מותר גמור ד"ת
לכך לא חש לסבת ר"ח אלא דוקא בשבת ולא בי"ט אח"כ
ראיתי צ"ח הנו' שהמ"א כחב כ :

ס"ח (ו) דג' כתב צ"ח דכ"מ בנמ' ובתב הרמ"ז א"ר י"ז
כתב דג' לצירו מותר לסחוטו וכו' ליישב
דבריו עכ"ל ולע"ד דאע"ג דרש דמי קאמר הריא דג' לצירו
מותר אפי' לתוך הקערה וגשבע ששמה מר' ירמיה ור'
ירמיה מר' זירא וכו' עד רב מ"מ כיון דאבי אמר אכן משמיה
דשמואל מחנין לה וכו' יש לנו לומר דשמואל נמי אמר
ואע"ג דתיקשי דשמואל אדשמואל כדאי' בנמ' לא מפני זה
כידמי חדא דשמואל אלא תרצין לה דאע"ג דרב מדמי דג'
לצירו לשלקות למימיהו ושרי לבתחלה. שמואל סובר דאע"ג
דשלקות למימיהו לא שרי אלא בקערה שיש בה אוכל שאז
שם אוכל עליו משא"כ בקערה דהו' למשקה. דג' לצירו שרי
אף בקערה דכיון שאין אדם שותהו כמות שהוא אינו אלא
אוכל וא"כ לדידן דקי"ל כשמואל שרי דג' לצירו אף לקערה :
ס"ד (ז) והרא"ש. היה גזר סייס בעור שאינו דומה
לדריסת הרגלים שע"י השחן ודאי

נמוח ומהרש"ל הביא ראיה מדאסרי' ס"י שכל' לתחם ידיס
אחר הגטילה הביאו הס"ז ולע"ד הר"מ יחלוק עלה דהביא
נמי דהרי הרא"ש שהיה הנוהג איסור ניהו מאריה דשמעתת'
התם. גס הש"ע כתבה שם כל' י"א :

ס"ו (ח) וליתן ע"ג רגל ליתן ע"ג הסודר הכלי
שדולין צו ואסור מפני שכבוד הכלי

מגיעו למיסויצוא ליד סחיתם משמע דאם אינו נותן עליו
הכלי שדולין צו אין בכך כלום דכ"ל הא נמי לא חיישי'
שיפול לתוך המים ויבוא ליד סחיתם וכו' הרא"ש והטור
והיינו דבנמ' אי' דרבה גער לעבדא דרש גלותא דאנת
סודרא אפומא דטובא ואנתנא נטלא עילויא משמע דדוקא
בכה"ג אסור : אבל הרמ"ז פכ"ז דין ט"ז כתב אין

מכסיו

הרי"ף וסיעתיה בשאר פירות אף סוחט למשקין ש"ד י"ל
אחי הכא שהיה שם משקה עליו מקודם ולכך אסור :
אייתי להמ"א סק"ד שכתב בשם הב"ח ורש"ל שזהו
עם האיסור לסחוט משקה הנבלע בפת או בבשר אע"ג
במליצת ענבים בפה. ס"ל להקל אלא שכתב עליו ומ"מ
דברי רמ"א משמע דשאר דברים קיל מענבים וכו' רש"י
בי כבשים ושללוק דבשאר המשקה גדל בתוכו עדיף
ענבים עכ"ל ולע"ד דרש"י משמע ליה דהיכא שהמשקה
ינו גדל בתוכו ליכא למיחש כ"כ כיון דלא דמי לזחיתס
ענבים דס"ל דכי קאמר בנמ' כיון דאחשביניהו ס"ל למשקה
יינו דכל הפירות שבעולם היכא דבשי ליה למשקה חייב
אורייתא ואע"ג דלאו אורחיה בכהי ע"ש דף קמ"ד ע"ב
י"ה כר"ח וכו' הילכך ק"ל מ"ס הכא בבבשים דאע"ג דסחית
י"ה למימיהו אינו חייב ומחלק דהכא פטור כיון שאינו גדל
בתוכו אבל לשיט' הרי"ף והרמ"ז דס"ל דבשאר פירות
אפי' סוחט אותם למימיהו מותר לבתחלה א"כ מוכרח דלא
אף דבר שיהיה גדל מחוץ דהא כולו פירות נמי המשקה
גדל מחוץ ואפי' כיון דלאו אורחיה ש"ד והכי נמי לאו
אורחיה ואמאי פטור אבל אסור ולר' יוחנן חייב נמי הוי אלא
ודאי בכהי איכא דל לחיוביניהו ספי כיון דהו' משקין מקמי
בכי נמי ואיכא למימר דאע"ג דלאו אורחיה למיסחיתניהו
משקה מעליא הוא וכו' המ"א סק"ט א"כ ממילא יש לאסור
סחיתת בשר מן המרק ופת מן היין והיינו דקאמר דקרב
הוא לחטאת דמי לכבשים ושללוק דלר"ח דפסק בר' יוחנן
חייב. ועוד בר מן דין הא חי' דאע"ג דבפי' דברי ר"ח
התו' נמי בשיט' רש"י קיימי כמ"ס הכא הקשו עמ"ס רש"י
דהפטור היינו משום שהמשקה אינו גדל בתוכו ע"ש ובתבו
דרכ לטעמיה דס"ל ד"ת אינו חייב אלא על סחיתת זחיתס
וענבים ע"ע. וגר' דע"כ לא קאמר הש"ל אלא דוקא למצוץ
בפיו משקה הנבלע בבשר או בפת מטעם דאין חשיבות
למשקה בתוך פיו ואוכל הוא חשוב אבל לסחוט בידיס מודה
להמ"א דאסור וזהו מטעם שכתב מהרש"ל. ואע"ג דמשמע
מדברי רמ"א דשאר דברים קיל מענבים היינו דבשאר
דברים כי עבד בידיס פטור ובזחיתס וענבים חייב חטאת.
אבל מ"מ כל דעבד בידיס סחיתת כבשים או פת או בשר
מהמשקה שבתוכו אסור אע"ג דלאו אורחיה וסוחט פרי
דלאו אורחיה מותר וזה מטעם הנו' : נמצא דלכ"ע
אסור לסחוט בידיס פת ובשר מהמשקה שבתוכו. ולתמוץ
בפה בין פת ובשר ובין ענבים פליגי בגמ' והש"ל. למר
אסור ולמר שרי אבל מהרש"ל אסר בבשר ופת דכיון שאינו
דרך אכילתו ס"ל כאילו עבד בידיס דלא חילקו רבנן.
והחיר בענבים שדרכו בכך ולא דמי לרישה : כתב עוד
ח"ל וכו' בכתו' דפירש"י מפרק כלאחר יד הוא לפי שאין
דרך לינק אלא לחלוב משמע דמה שדרך לינק חמיר טפי
ולע"ד יש לחלק דבענבים אורחא הוא דהבא לפרוק משקה
שבתוכו להנניע לדוש ביד או ברגל והכא לאכלו מוצץ בפה
ומשליך החרגנים משא"כ בתב דבין אס רוצה לשמור או
לאכלו מיד חולב ביד והילכך התם דבין הוא שאם

יונק פטור :

ס"ב (ג) מתבטל כתב הס"ז בשם הב"ח דאפי' נתנו
ענבים שלמים בשבת לתוך היין
ונתבקעו באותו שבת מותר כמו בשלל ס"ט עכ"ל והוא ז"ל
כתב עליו דא"כ שרי לבתחלה וזה ודאי איסור גמור דסחיתת
חולדה דדש היא : וא"ל דהוי כלאחר יד דאפי' כלאחר יד
לא שרי אלא במקום קצר ועוד דאפי' ביוצא מעצמו אסור
מתחת איסור דש אע"ג שלא נגעו בה בידיס אלא הדיון בזה
כתבשל בשבת עכ"ל וא"כ הוי דאורייתא. והב"ח מתיר אפי'
לבתחלה וכו' בשמו המ"א סק"ה ומאי דנקט ל' דיעבד
היינו לומר דאפי' נתנם ואיתרמי שנתבקעו לא עשה איסור
למפרע דאילו ליתן לבתחלה פשי' ליה דשרי דאפשר שלא

מסבין חזית של מים וכו' ואלא בה צננד שאינו מוכן להצורה
 שמה יסחוט ע"כ הרי אסור אף בלא נטילת וכו' הרמב"ם
 דמאי דקאמר הנה דמנה נטילת עילוי היינו לא שמוע' כי
 סמך דעתי דרבה שפול אל תוכו דא"ל לר"ז השתא חזית
 כדאי צננ' . ואלו למימרה להנטיל גורם שאסור והכרחו
 מדאי צננ' דא"ל ר"ז מ"ש מפרוקא ח"ל וכו' ע"ש ומאי
 קושא מפרוקא הנה בלא מנה מדיעיליה והכא במנה אלא
 ודאי ה"נ אסור אף בלא מנה :

סי' (ט) אין מקנהין צו במש' ספוג אף יס לו עור
 בית אחיה מקנהין צו וכו' ופירש"י
 מקנהים צו טבל' אין מקנהין צו כשאוחזו נסחט צין אכזעותו
 ביטל בשבת כשהוא נגזר עכ"ל ובמש' דר"פ חזית אחתני'
 דובלבד שלא יספוג פי' שלא ישים ספוג במקום הין לחזור
 ולהטיו גורה שמה יסחוט . כר' מדבריו דמחני' דאסור
 לקנה בספוג שאין לו בית אחיה היינו דוקא בספוג לח ממים
 קאסור שהמים נסחטים צין אכזעותו וכו' פסיק רישיה
 כדאי צננ' . וספוג יבש ביטל בשבת ומחני' דובלבד שלא
 יספוג הטעם כמ"ש החו' דאסור אף אם יס לו עור בית
 אחיה דא"ל תיפוק ליה דמשפנ' אסור לנטלו שבה לידי
 פחיתות וכו' רש"י נמי בזה חזיתו ס"ל . ומיהו בזה פליגי
 דלרש"י מ"ש הגמ' שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול היינו
 שלא יטול לידי סחיטה כמ"ש הרמב"ם פכ"ח"ל שאם יעשה
 בדרך שהוא עושה בחול שמה יטול לידי סחיטה ע"כ . ח"כ
 לרש"י מ"ש הגמ' שלא יעשה וכו' לא קאי אלא אמ"ש לא יעפח
 בשמן אבל לא יספוג בין בלאו האי טעמא אסור דגזרי'
 דאידי דטריד להנצל יאחזו בספוג עצמו ולא בבית אחיהו
 והו"ל סוחט והכי דייק מ"ש רש"י בגמ' וו"ל ואסורו משום
 עובדין דחול ולכאורה הוא שפת יתר אלא ה"ז באללל דלא
 קאי אלא אלא יספח בשמץ ע"ש והתו"ס"ל דאחריו קאי ע"ש
 ואח"כ מלמדי כן למחש"ל במ"ש : והרמב"ם בפ'י
 ובתנא' גש"י רש"י קאי דע"י בית אחיה אינו סוחט וכתב
 גליו הראש' דהרפחיס מפרשי' כן (דכשיט לו בית אחיה
 אינו סוחט) וק"ל טעם לו בית אחיה מאי הוי א"ל לקנה בלא
 סחיטה ואני אומר כשיט לו בית אחיה הו"ל כלליות מלאה
 מים שמדיק מעט מים אבל כשאין לה בית אחיה אסור
 לסחטו מב' וגר' דאיכא צין רש"י להראש' דלרש"י ספוג
 לח אסור אף בסלסול שכתאוחזו נסחט וסינו דלא משכח
 לפ' ויטיל בשבת אלא כשהוא נגזר ולהראש' דויטיל בשבת
 היינו בלא דלא אסור אלא קבוצא אבל בסלסול לבד אינו סוחט
 וע"ש דברי הראש' דיש ליישב מ"ש החו' וו"ל הר"י גריס בין
 כך ובין כך אין מקנהים צו כר' יאודה דאמר דבר שאין
 מחבין אסור ואין נר' לר"י דהא צננ' משמע דברישא מודה
 לר"י וכו' וע"ש דברי הראש' דיתא דלא תיקשי להר"י דאין
 הכוונה דסיפא דצין כך ובין כך ר' יאודה כמו שהבינו החו'
 אלא דבהא פליגי הכי חרי' חנאי דח"ק ס"ל דכיון דיש לו
 בית אחיה הו"ל כלליות מלאה מים וכו' ומכאן לא ס"ל
 הכי אלא סברי דצין דמ"מ סוחט אסור וממילא אפשר ליישב
 גם אידיך ג' שכתבו שם החו' וסינו וכו' א"ל צין כך ובין כך
 מקנהים צו שפול ג' וז"ל הקשו מהבוגיא וע"ש דבריו יתא
 דח"ק לא מדמי ליה כלליות לא אם יס לו בית אחיה וכו' א"ל
 דכלא בית אחיה נמי כיון שצבע הספוג כך דמי לכלליות
 ושרי אע"י דודאי סוחט : והרמב"ם א"ה על הסוד
 והש"ע שכתבו גורה שמה יסחוט דכיון דספוג עשוי לכך
 ל"ל למגור שמה יסחוט כמ"ש סמ"א וכו' ש"א סמ"ח ועוד
 חזית דבגמ' פריך אספוג וכו' ק"ל דדבר שאין מסבין
 אסור (מותר בל"ל) ומשני פסיק רישיה קוא א"ל אין הטעם
 משום גורה וכו' ע"ל לקושתיו הראשונה י"ל דאדרבא כיון
 שעשוי לכך יבוא לסחוט כדי לספוג ונקנה פסע אחר פסע
 ולקושתיו כב' אפשר דהסוד מבח דק"ל מה שצ"ה הראש' ד
 דאם אי' דא"ל להכות בלא סחיטה כי יס לו בית אחיה וכו'

הוי מפרשי דלאו פסיק רישיה ממש קאמר אלא דמי לפסיק
 רישיה שקרוב הוא שיבוא לידי סחיטה הילכך ביש לו עור
 בית אחיה שרי דמדלא שרו ליה רבנן אלא ע"י בית אחיה
 מדבר ולא אחי למיסחט :

סי' (י) דכיון שאינו נהנה וכו' כתב הרמ"ז וי"ל
 דמנהגו כדעת קמיתא וכו' ע"ש וק'
 דגם דיעה קמיתא לא התיר מטעם הולך לאיבוד אלא
 בשאינו מכוין לסחוט והיה ראוי שיאסר משום דהוי פסיק
 רישיה אלא דכיון דלא יתא ליה שרי אבל כל שמכוין לסחוט
 לא מהני מה שכלל לאיבוד ואפשר דאפי' להאסור פסיק
 רישיה דלא יתא ליה הכא שרי דאין זו סחיטה כלל כיון
 שהמסקה הולך לאיבוד כמ"ש צ"י בשם מ"מ ובהרשב"א ופ"י
 מ"ש הר"ן דאף בזה אסור מדרבנן ק"ל ל"ש : בזה עור
 הרמ"ז שאם נשפכו משקין שאינם מלכדים על המפה לא
 יאסר משום חוך ק"ה אע"י שישליכה לאיבוד שבעט
 סהא שואב חוך הבק עושה איסור גמור אלא בסכין יש הינו
 לדחות מפל המפה ולגרור על ידו המסקה ששפך על המפת
 ויזב לאיבוד רקעלא יגרור בכה דא"ל ענין איסור דרבנן
 עכ"פ לדעה אחרונה עכ"ל וק' דכל שאינו גורר בכה עד
 סיסחט הכלוע ע"י כף גמי לישחרי' וגר' דס"ל דע"י כף
 שאם יגרור בכה אסור דאורייתא אפי' אינו גורר בכה אסור
 מדרבנן וע"י סבין דבכת נמי אינו אלא דרבנן באינו גורר
 שרי לכחלה :

(יא) דפסיק רישיה וכו' כתב הרמב"א אבל חייבוא
 ליכא לכ"ע עמ"ש ע"ש ס"ל רע"ב צ"ל
סימן שבי' ס"ב (א) מעט לחת לחוך הכזשיל

בבביתא אין עושין
 מי מלת מרובין לחת לחוך כבשים שבחור גיסר' פירש"י
 כלי עבור שמקנין אותו לכך אבל עושה הוא מי מלת מונעין
 וכו' לחת לחוך הכזשיל וכו' הכור אין עושין מי מלת הרבה
 ביחד לחת לחוך הכזשין שכיון שעושהו כדי להקדים דמי
 לעיבוד שהמלת מקיימו וכו' משמע דלחוך הכזשיל מותר
 לצורך כל השבת . ובחו' בעירובין דר"ל כתבו וו"ל ושרי
 לעשות מי מלת בשבת כשזיל ליתן על העופות כליון עכ"ל
 משמע דלכל אימת דבעי למיכליה שרי כיון שאוכל בשבת
 והרמב"א כתב בשם הר"ן מעט לצורך וכו' הנה סעודה
 ע"כ ומשמע מדברי הרמב"א דדברי הר"ן אמורים ארישא
 דיכול לעשות ממנו מועט וזה נגד מאי דמשמע
 מדברי החו' :

ס"ב (ב) צנן כתב הרמ"ז לאו דוקא דה"ל לכל דבר
 שצריך מליחה ובהדיא כתב הרמב"ם
 צנן וכו' ואלא צו ע"כ ובסמ"ה כתב הרמ"ז עצמו להרמב"ם
 חלוי במה שדרכו לכבש א"ל לא כלל הרמב"ם במ"ש וכו' ואלא
 צו אלא דבר שדרכו לכבש :

(ג) כבובש כתב הרמ"ז אסור למלוח ירק השלשין
 ולהשקות אותה כך ולערב אח"כ השפן
 דדמי לעיבוד כיון שממתיק עד שיקבל המלח ע"כ ואע"י דכל
 שאין דרכו לכבש שרי במ"ש הרמ"ז וסלמ"ן אין דרכו
 לכבש מ"מ לרש"י כיון שממתיק מריחא הו"ל מתקן ומעבד
 דומיא דצנן . ואע"י דבסמ"ק כתב הרמב"א בשם הר"ז
 שמוחר ליתן מלח על השלשין ואח"כ שמן וחומץ דר' שלא
 התיר אלא בטותן שמן חקף כמו לר"י ביהלמי כמ"ש הרמב"א
 סק"ז אבל בלא"ה אסור כמ"ש בסמ"ה דכל מידי דהמלח
 מועיל לו אסור :

ס"ה (ד) למלוח בשר כתב הרמב"א בשם הרשב"א
 דמולח בשר להכניע חייו וכו' דבגמ'
 (דע"ה ע"כ) משמע דהלכה כרבה דבתרא הוא יכ"פ
 הרמב"ם פ"א ע"כ ולע"ד ס"ל להרשב"א דמדקאמר רב אשי
 ואפי' רבה בר רב הונא לא קאמר אלא דבעי ליה לארחתא אבל
 ליתא לא משמע דס"ל כוותיה דא"ל ס"ל כרבה מאי ג"ס
 דלרבה

קיצור הלכות

ויש מחמירין — תמה על זה דמתוך הקליפה לכ"ע
שרי.

יש להזהר בארבערין ברומבערין פאפייצין מלתלוש
אותן מתוך הענפים, ובמחוברין בקרקע אע"פ
שיבשו אסור כבסי' של"ו סי"ב, ע"ש ס"ה הגה.
יש להתיר לתלוש פירות מענפים תלושי בפיו משא"כ
במחובר אין היתר בזה, ומ"ש בשבט יהודה גירוש
נ"ג בכה"ג, וכ"פ רש"י פ' לולב הגזול דל"ו.
ס"ה. אין שולין את הכרשינין — כצ"ל, ב"ח, וכ"ג
הש"ס שלפנינו ס"ט הגה.

סימן שכ

מ"ש הרמב"ם דאין סחיטה בעור ואין סחיטה בשיער,
והה"מ כתב דמ"מ לכתחילה אסור, ומ"ש י"ג.
ס"א. ותותין ורימוני' — מ"ש ב"ח דתפוחים שדרך
לעשות מהם יין דינם כתותים ורימונים,
ויש"ל דתפוחי יער דינם כזיתים וענבים.
מ"ש בעה"ק דל"ח ע"א דשום ובוטר ושלוקות דינם
כתותים ורימונים, ועמ"ש סי' ר"ה ס"ב, וס"ס
שכ"א.

מותר לכתות — ב"ח פסק דלמשקים אסור לסחוט כל
הפירות ולא הותר רק סחיטתן למתק הפרי. ולכן
לגרור לפת וצנן ולסחוט מימיהן אסור ואפילו למצוץ
בפיו כבהגה, אבל משום גרירה דה"ל טוחן נ"ל דשרי,
דלא מצינו טוחן רק בדבר שנתפרר, עמ"ש סי' שכ"א
סי"ב.

הגה. לסחוט לרפואה — עס"ו. ואם סוחטין תפוחים
וליומונים לטבל בהן אסורים מד"ס, בש"ג דקמ"א
ע"ב.

מ"ש הב"י טעם על מה שנהגו היתר במצרים לסחוט
ליומוניש לתוך מים שנתנו בו סוקר בחול ובשבת.
ומ"ש בשאר דברים — כגון למצוץ קני הסוקר או פת
השרוי בין משמע דקילי טפי מענבים, והב"ח
פסק דבהנך אסור וענבים שרי, וכ"פ רש"ל, ועשו"ש
ס"ק ח' ול"ג.

ויש אוסרין למצוץ בענבים — ס"ל דבענבים חמיר טפי,
והכי משמע בשו"ת רקנטי.

לקה באצבעו אסור למצוץ הדם, מגמ' דעירובין ע"ס
שכ"ח סעיף כ"ד.

ס"ב. שנתרסקו מע"ש — פי' בב"ח שדווקא שנתרסק
יפה שאינן מחוסרין רק שחיקה, וכן
ג"כ גבי חלות דבש דבב"י ס"ס זה.

אם יש יין בגיטית — פי' מע"ש. טעם דלא מקרי דבר
שיש לו מתירין, ומאי שיש לזה ראייה ועזר גמ'
כנגדו.

מ"ש בא"י מותר לתת שמרים בשק מע"ש והיין היוצא
בשבת מותר.

ס"ד. מותר לסחוט — גדולי הקדמונים אוסרי' בזה

ס"י. הגה. וראוין לשתיה — פי' לרוב אדם, עשו"ש.

ואם הם עכורים — פי' הב"י שיש בהם שמרים שאין
דרך ב"א לשתותם כך, ומה שג"ל שיעור עכורים
מש"ס קידושין פ"ד דף פ' ע"ב. צל"ע דאם הכלי טפח
ה"ל ערשה אהל כבס"ס שט"ו, ובס"ט גם לא חששו שמא
יסחוט כבסי' י"כ סעיף ו'.

אלא בצלולין — ומסננין משם קמחין או קסמים דקים,
וכה"ג פי' רש"י. יש מזה סתירה למ"ש בעה"ח
שבדבר הצף לא שייך סינון.

מ"י. בה"מ בשם ר"י שמשקה של שקדים כתושין
מותר לסנן, ובשו"ת מהר"ם קע"ט דלא הותר
רק ע"י גוי.

ס"א. שלא יעשה גומא — לפי' רש"י גבי כפיפה
דבסי"ב ה"ה ה"נ כאן צריך להזהר שלא
יגביה וכו' ובכלי רחב ואכולי כלי כבס"ס שט"ו, ע"י ב"ח
ובמג"א ומג"ד. וכלי המנוקב עשוי לסנן בו רוטב הרי
דמי למשמרת או נפה דחמיר, רק י"ל אם הרוטב נאכלת
לרוב בני אדם בלי סינון והיא צלולה שרי, וגם הכלי י"ל
דלא דמי לנפה דבר"ס זה הואיל דלרוב בני אדם אין
צורך לכלי זה רק למעונג' לא הוי מיוחד לאיסור, וצ"ע
לכן יש להחמיר.

מ"י. התי"ט ר"פ תולין שגם הכפיפה והסודר תולין
מבע"י.

אין איסור למלאות החביות החסרים רק שלא יעבור
הקמחין בידו מפי החביות וסמוך לה מבפנים.
הא דארז"ל בעירובין דק"ד ע"א מעלין בדיופי נ"ל
לצורך שתיה, ועמ"ש בטור סי' ש"ח ס"ב וס"י
שכ"ד סי"א.

ס"י. מותר ליתן ביצה — נ"ל דאין ליתן ביצה לחוד
בכלי של יין שיקלוט אליו ויתדבק בו
גפרית שביין.

ס"י. ע"י מפה — משא"כ לסנן אסור. והיה נ"ל
דמיירי בתולעים הגדילי' ביין, וכל
שנתערב דבר בדבר לא מקרי בורר, אלא שצ"ע מל' הגה
ס"י, ועב"י ורמ"י.

מ"א מ"ב

הלכות שבת סימן שכא

קיצור הלכות

סי"ט. דאין צביעה באוכלין — א"כ מותר לסחוט קרשי"ן וכה"ג על הפת. והמערב יין למראה צ"ע להתיר כגון לשפוך יין אדום ללבן וההיפך, ועמ"ש סי' שכ"א סי"ז.

גוי שחולב בהמה של ישראל לצורך גוי וכו', רוקח סי' צ"א.

סי"ב. יש מי שאומר — ובשו"ת רדב"ז דחומרא יתירא הוא וכך נ"ל, ועו"ש.

שתי מטהרות זו ע"ג זו נוטל הפקק מבנתיים, תוספת, זכרה הרמב"ם ופרשה הבי"י.

יש להזהיר לשפחות שלא יקנחו כלי ממאכל בסמרטוט השרוי במים כבסי' ש"א סמ"ו בהגה. גם יניחו הכלים לנשף טרם יקנחו, ע"ס ש"ב סי' הגה.

משום צובע — ויש להזהר בפונטנילי מאד מאיסור חובל וצובע וממרח.

סימן שכא

סי"א. קטש ואוכל — צ"ל מולל, וכצ"ל בטור, וע"ע סי' י"ט סי' הגה, וסי' של"ו סי"י.

סי"ב. מי מלח הרבה — האע"פ שנותן שמן למים או למלח דלא דמי למעבד מצד עצמו, מ"מ מצד ריבוי דמי לכובש וה"ל מעבד, כך נ"ל, וע" בטור ודלא כעו"ש.

שני שלישי מלח — וכך הוא מש"ס, ודלא כמ"ש בטור י"ד ובש"ע שם סי' קל"ה שליש מלח, וכבר השיגו ב"ס נקודות הכסף.

מ"ש מהרי"ל לתת קידה לתוך החומץ וביצי' קשים עם פיטרוני לחומץ כמו שעושין ברינוס בימות החמה אסור, ושנ"ל טעם קידה דהוי כלש, ע"ס י"ד.

לתת חתיכות לפתות אדומות לחומץ וכן ארקוס נהי לההוא סעודה שרי, מ"מ לכל השבת וכ"ש לחול אסור דה"ל כובש, ועסי"ח.

סי"ג. חתיכות צנון — ובארקוס יש פנים להתיר ולאסור, וותיקין נוהרין ומולחין בע"ש, ובצטרוני בצוקר יותר יש להזהר, וע"ל סי' ש"כ סי"ד.

מפני שהוא כמבשל — כ"כ הרמב"ם, ושדי ביה נרגא מדין כבש כמבשל, ובס"ב כתב דדמי למעבד.

סי"ד. כדי לאכלם מיד — וראב"ן אסור סי' שג"ב, וא"כ אפילו א' אין לשהות אחר שימם המלח שעליו, וכ"פ ב"ח ונחלת צבי, ועיין עולת שבת סי"ה. להניחה — משא"כ לאוכלם לאלתר אפילו כמה ביצים כבס"ג ובשר מבושל שרי, משא"כ בשר או דג חי וזה פשוט, ועו"ש.

סי"ז. מותר לזרז — פי' לצורך אוכל שבת, עו"ש.

סי"ט. הגה. קמחוי ליה אוכל — וע"ל סי' שכ"ד סי"ז

בשבת, גם הרא"ש והרשב"א כתבו המתע"ב, מ"מ דווקא באשכול העומד לאכילה, וכ"כ הראב"ד.

תוך הקדירה — ה"ה קערה שבו תבשיל דבאוכל תליא מילתא, ע' הגה סי"ז.

סי"ה. הגה. הואיל ואינו ראוי לאכול — ואפילו זה הסוחט אכלו, רמ"י.

סי"ו. לתקנם לאכילה — ולכן אין סחיטת קקומרינ' ושלאטין אחר מליחתן אסורה, משא"כ צטרוני בצוקר ומליחתן, עמ"ש סי' שכ"א סי"ג.

סי"ט. השלג והברד — תיפת רוחן של עושי כדורי שלג בידן, ויש בו משום שני מלאכות דש ובונה, ע"ס י"א.

אבל נותן הוא לתוך הכוס של יין — וה"ה צוקר כנהוג. ומ"ש וכן אם הניחן בחמה וכו' ה"ל לרמ"א להגיה דיש מחמירין כבסי' שי"ח סי"ו.

סי"י. מותר לשבור הקרח וכו' — ה"ה קנקן וקערה הדביקה בקרח או הצמיד פתיל דבוק בקנקן דקרח נוטלה בכח ואינו חרש, וכן עביט.

סי"א. שלא ירחקם — כ"ש שיש למחות ביד נערים העושי' כדורי שלג וזורקין, אבל לפנות השלג מן הדרך ומן החלון אע"פ שירד בשבת מותר, וכן מי גשמים שירדו בשבת מותר להשתמש בהם באותו שבת, וע"ס של"ו סמ"ו, וס"ס של"ח, וסי' שג"א.

סי"ג. דורס שלג — ואין איסור במה שעושה דפוס מנעליו בשלג, אבל להשתין בו דמות ציור אסור לבד ממ"ש סי"ד, עיין סימן ש"מ סי"ד.

אם דורס בשלג כדי שהבאים אחריי ידרסו דרך הנחת רגליו בשלג אסור. ויש להזהר שלא לרוק או לזרוק כיחו וניעו בתנור שהוחם דה"ל מכבה ופסיק רישא הוא.

סי"ד. והרא"ש היה נוהר — ומ"מ אצל השלג אף שוב לתוכו מותר, ובכפור יש סברות להקל ולהחמיר, ונ"מ עוד להשתין בכלי עביט שהוגלד וקרוש במי רגלים שמטיל בדפני העביט.

סי"ז. ספוג — מ"ש הערוך בביאור ספוג ענין פלא שהביאו על ראש דג, הביאו רמ"ר בגש"ע.

אין מקנהין — מה שיש להזהיר לנשים שרוחצין ומקנהין בספוג בניהם הקטנים.

סי"ח. חביות שפקקו — וכן לדחוק צמר גפן שמקצתה נטבל במים המסוגלי' להחזיר חוש השמיעה לאוזן נהגתי לאסור לעצמי חורף תנ"ג אף דנ"ל דשרי כיון דאחזו במקום שלא נטבל, גם בשום ענין לא יטיף ממנו טפה; וסגולה הנ"ל במים שהיו קורין איר הויך הייט וואנדי וואשר הרעיל לי בע"ה יותר מפונטנילי ושרעפין וכמה לגימות ושעי ... דחטטי' ושלשולים.

יחבצם בידו (וע"ל סימן ש"מ סעיף י"א): הג"ה (לה) הרוקק ברוח צננת והרוח מפזר הרוק מ"ז משום זורה. (מהרי"ל נפש ח"ו וירושלמי פרק כלל גדול):

שכ. דיני סחיטה בשבת. וכו' כ' סעיפים:

א. (א) זיתים וענבים אסור לסוחטן (וע"ל סימן כנ"ז ס"ה): ואם יצאו מעצמן אסורים אפילו לא היו עומדים (ב) אלא לאכילה (ג) ותותים ורימונים אסור לסחטן ואם יצאו מעצמן אם עומדים לאכילה מותר ואם עומדים למשקים אסור ושאר כל הפירות מותר לסחטן: הג"ה וצמקום שנהגו לסחוט איזה פירות לשמות מימיו מחמת למא או תענוג דינו כמותים ורימונים אבל אם נהגו לסחוט

תוספת שבת

לצורך משקה דהא אחשביה, אבל לא ברימונים אף למתק כיון דבית מנשה היו סוחטין למשקה שפיר איכא למיחש שמא יסחוט גם הוא למשקה דחשיב משקה, אבל בפגעים דאין שום אדם סוחט למשקה לא שייך למיגזר שמא יסחוט למשקה. רב פפא אמר היינו טעמא דתירדן משום דהוי דבר שאין עושין אותו מקוה לכתחלה, וכל דבר שאין עושים ממנו מקוה לכתחלה פוסל את המקוה בשינוי מראה עכ"ל הש"ס בקיצור: והנה דעת הרי"ף והרא"ש והרמב"ם דשאר פירות מותר לסוחטן אף לכתחלה ואפילו למשקה, והוא נגד תירוצן של רב חסדא. וכתב הב"י דס"ל כרב פפא וקושיית הש"ס דפריך מי דמי ערכי אתרא לא חש לשנויי דס"ל דבית מנשה לאו דוקא, אלא דהרבה אינשי היו נוהגין לעשות כן באותו מקום ובאנשי מקום א' לא אמרינן בטלה דעתן אצל כל אדם. ומכאן זה כתב נמי דאם נודע לנו שבאיזו מקום סוחטין איזה פירות אז הינם נמי כתותין ורימונים. ורמ"א נמשך אחריו וכתב דבמקום שנהגו וכו'. ומשמע דס"ל דאינו אסור אלא באותו מקום בלבד. וכתב המג"א דהדין עמו, דהא אנו לא קי"ל כר"א גבי קוצים בכרם. רק כרבנן דאינו אסור אלא בערכי מקום שמקיימין אותם. וכתב עוד, דלפי מ"ש התוספות גבי אנשי הוצל שנוהגין לצאת במשא שבראשם דאמרינן דבטלה דעתן אצל כל אדם ולא מחייבי דהוי הוצאה כלאחר יד. ול"ד להא דאמרינן הכא דאם היה אתרא לא בטלה דעתן אצל כל אדם, דשאני הכא דאם היה לכל העולם רימונים הרבה כמו שהיו לבית מנשה הכל היו סוחטין אותם, וכו'. ולפ"ז ה"ה בשאר פירות נמי דינא הכי: המורם מכל זה, (א) דר"פ ס"ל דכל אנשי מקומו של בית מנשה היו סוחטין ברימונים, ובאתרא לא אמרינן בטלה דעתן אצל כל אדם, ולכך אסור באותו מקום לבד לדידן דקי"ל כרבנן גבי קוצים בכרם. והב"י כתב דגם לרש"י והתו' אפשר דדינא הכי לר"פ ע"ש:

לשמר מותר לתלותה כדי לעשות בו ד"א. מג"א בתוספת קצת: (לה) הרוקק. עסי"ג. [כתב המג"א סי' תמ"ו דאסור לפרר חמץ לרוח ביו"ט. ואני חוכך בזה דאפשר דאין זורה אחר זורה כמו דקי"ל דאין טחינה אחר טחינה. גם בשו"ת ח"צ כתב בפשיטות להתיר]:

שכ (א) זיתים וענבים. כתב הרמב"ם דבר תורה

אינו חייב אלא על דריכת זיתים וענבים בלבד: (ב) אלא לאכילה. דכיון דרובן לסחיטה קיימי כי אתי לידי משקה יהיב דעתיה עליה וניחא ליה בהכי ואתי לסחטן לכתחלה:

(ג) ותותין ורימונים וכו'. *כדי

ביאור דברי לברר דין זה צריך אני להעתיק המחבר והמג"א לשון הש"ס והפוסקים בקיצור. בפ' בארוכה חכית איתא סוחטין בפגעים ובפרישין ובעוזרין אבל לא ברימונים, ושל בית מנשה היו סוחטין ברימונים, אמר רב נחמן הלכה ככית מנשה. ופריך ובית מנשה תנא הוא, וכ"ת הלכה כהאי תנא דסבר ככית מנשה שהיו דרכן לסחוט ברימונים ולהכי אסור בשבת דשמא יכא לסוחטן ככית מנשה. אטו בית מנשה רוכא דעלמא הם. אין דתנן המקיים קוצים בכרם ר' אליעזר אומר מקדש משום כלאי כרם. וחכ"א אין מקדש אלא דבר שכמוהו מקיימים. וטעמא דר"א שכן בערכי מקיימין קוצים לגמליהם. מי דכי ערכי אתרא, הכא בטלה דעתן אצל כל אדם. וכתבו התוס' דה"ה דה"מ למיפוך דהניחא לר"א אלא לרבנן כאי איכא למימר, אלא דעדיפא מיניה פריך דגם לר"א מי ניחא. ומשני אלא ה"ט כדרכ חסדא דאמר תירדן שסחטן ונתן למקוה פוסלין את המקוה בשינוי מראה. והא לאו בני סחיטה נינהו אלא כיון דאחשביה הוי ליה משקה ה"נ כיון דאחשביה הוי ליה משקה. ופירש"י. דה"פ דבריייתא סוחטין בפרישין למתק דוקא, אבל לא

ביאורים

ראויס כלל, וע"ע נהלה"ד בריס ס"ק ט"ו שכתב כע"ז צניאור דברי הרמ"א.

כשנמערבו הרבה בחור הין, אז אין הדקן לשמותו, והכי מדויק במס"כ אל"כ האחד אינו ראוי וכו', משמע דשניהם ביחד אינם

צינונים

(ה) כספר כנדי יסע חפסקת על דבריו כאן ע"ש.

להפילה לגד אין לחוש (ב"י) וכל זה דוקא לסחוט אסור (ד) אבל מותר למנוץ בפיו מן הענבים המשקה שבת (ה) וכל שכן בשאר דגרים (ב"י בשם שובלי לקט) (ו) ויש אוסרין למנוץ צפה מענבים וכיוצא בהם. (הגה"מ פכ"א):

תוספת שבת

לסוחטין. מפני שנוהגין באשכנז לסוחטין שם למשקה ואפשר שאם היה לכל העולם הרבה כמוהם היו ג"כ סוחטין כמוהם:

וכתב עוד בשם הר"ש, שכתב בשם הירושלמי שאם נהגו במקום אחד לקיים זינון בכרם, ודרך להוליכם ממקום למקום אסור לקיימן בכל העולם. וא"כ ה"ה ככאן עכ"ל. וצ"ל דדין זה אינו אלא לפי דעת רמ"א והב"י מה שכתבו לדעת הר"ף וסייעתו כמו שנתבאר למעלה, אבל לפי תירוצו הב"ח והמג"א נפל הך דינא בבירא, דממה נפשך אי איירי באופן זה שגם כל העולם כולו היו סוחטין אותו אם היה להם הרבה כמזהם, א"כ אף אם לא היה הדרך להוליכם ממקום למקום היה ג"כ אסור לסוחטין, ואם הוא באופן [א] שלא היו נוהגין לסוחטין אף אם היה להם הרבה מהם, א"כ הרי בטלה דעתן אצל כל אדם, אלא וודאי דדין זה לא נ"מ אלא לדעת הב"י ורמ"א כפי מה שנתבאר למעלה דלדידהו אינו אסור אלא באותו מקום כמש"ל, ולכך אם הוא באופן שמוליכין אותו מן מקום למקום אז אסור בכל העולם. הוכרחתי להאריך בדינים אלו כדי שיתבארו דברי המחבר והרב, וביותר דברי המג"א שדבריו קשים להולמם וע"פ מ"ש אתי הכל שפיר. וכל זה הוא לדעת הר"ף וסייעתו אבל הב"ח כתב שיש להחמיר כפירוש"י אליבא דרב חסדא דכיון דאחשביה מקרי משקה, וא"כ אסור לסחוט שום פירות לצורך משקה (ד) ולא שרי רק למתק הפרי או בסתמא וכ"כ הט"ז. והמג"א כתב דהיכי דנהגו נהוג, אך דהיכי דנהגו לסחוט לטבל המאכל וודאי שרי, ולא מקרי משקה כלל כמ"ש הב"י בשם ש"ל: **(ד) אבל מותר למצוץ בפיו**. והטעם לפי שאין דרך סחיטה בפה. ואע"ג דאסור לינק מן הבהמה כמ"ש סי' שכ"ח סל"ג, שאני התם דדרכו (ה) קצת בכך אבל הכא אין דרכו בכך כלל, כ"כ הש"ל והביאו המג"א, והט"ז לא הבין דבריו כן וכתב שהוא ט"ס ועיין לקמן בסמוך סק"ד: **(ה) וב"ש שאר דברים**. כגון הנותן פת ביין ומוצץ אותו: **(ו) ויש אוסרים**. ואפילו בשאר דברים. והט"ז כתב דלפי מ"ש סי' שי"ט סי"ו דמותר לשחות על ידי מפה בשבת דלא

וי"ב אורה קשיא דהא התו' כתבו דה"מ למיפרך הניחא לר"א אלא לרבנן וכו' כמש"ל. משמע דס"ל דהא דתניא בברייתא אבל ברימונים, היינו שאסורים בכל העולם, דאל"כ גם לרבנן היה נוחא, אי לאו הך קושיא מי דמי ערבי אתרא, ומכיון שכן אכתי קשה לר"פ אף דס"ל דרוב אנשים היו עושים כבית מנשה, מ"מ למה (ג) נאסר לכל העולם לדידן ולא קי"ל כר"א, והא וודאי ליכא למימר דר"פ ס"ל דרוב אנשים שבעולם סוחטין אותן דאהא לא שייך למימר ובית מנשה היו סוחטין ברימונים. ועוד דא"כ מאי פריך בטלה דעתן אצל כל אדם, דבשלמא אי נאמר דלא היו נוהגין לסחוט אלא במקום בית מנשה, י"ל דהמקשה לא היה יודע מזה אבל אי נאמר דבכל מקום היו נוהגים לסחטין איך שייך לומר דהמקשה לא היה יודע מזה. וצריך ליישב ולומר דוודאי סתמא דברייתא מסתמא איירי בכולי עלמא דכולם אסורים לסחוט ברימונים, ולהכי שפיר כתבו התוס' דה"מ למיפרך הניחא לר"א וכו'. מיהו קושיא זו לא קשיא אלא לרב נחמן דפסיק כתנא דבי מנשה, והא וודאי פשיטא נמי דפסק כרבנן ולא כר"א, ואהא קשיא להו שפיר, ולפי תירוצו דרב חסדא אתי בפשיטות אף כרבנן. ומיהו לר"פ אפשר דמוקי הברייתא דאתיא כר"א דלא קי"ל כוותיה וגם לית הלכתא נמי כתנא דבי מנשה דאוסר בכולי עלמא, אלא דאינו אסור אלא באותו מקום לבד והכי קי"ל ושאר פירות מותרים אף לכתחלה לר"פ. כנ"ל ליישב דעת הב"י והרמ"א אליבא דהר"ף והרא"ש והרמב"ם: **אבן** הב"ח והמג"א מתרצים דברי הר"ף והרא"ש והרמב"ם בדרך אחר והוא דגם לרב חסדא דס"ל טעמא דאחשביה, הך טעמא לחוד וודאי אינו מספיק לאסור בשביל כך אלא בצירוף הא דמצינו דבית מנשה היו נוהגין לסוחטין לרימונים, ואף שאינם אלא כאיש אחד מ"מ אהני מיהו מנהגן לצרף לטעם דאחשביה, ולכך ראוי לאסור גם בכולי עלמא כיון שהוא באופן זה שאם היו לכל העולם רימונים הרבה כמו שהיו לבית מנשה (ג) היו הכל סוחטין אותם, ולכך לא אמרינן דבטלה דעתן אצל כל האדם, וגם בשאר פירות נמי דינא הכי אם הוא באופן זה כמו רימונים ע"כ. וכתב המג"א דלפ"ז הני בערנ"ס בארץ אשכנז אסור

ביאורים

הניא בשם הירושלמי, דזינון מיקרי אוכל, דיש מקומות שמקיימן אותן לזינון, ופריך שם דזהו דוקא אליבא דר"א דס"ל דלולין בחר מקום אחד, ומשני שאני הכא דדרך להוליך אותן ממקום למקום עכ"ל. ועי' בתוס' בשבת (דף נ"ג) שהוכיח דגם ר"א לא אמר דלולין בחר מקום אחד, אלא נענין שאם היו לכל העולם גמלים היו

[א] במחצה"ש פליג עליו יפ"י כוונת המג"א דכתב קן אפי' לפי פירוש, דמחיי דאם היו זונין בכל העולם, לא היו זוכקין, מ"מ לא אמרינן בטלה דעתן, כיון דדרך להוליך בכל העולם, אבל בפמ"ג ובמ"ז ריש ס"ק מ' הסכימו לפי הסוג, ונלענ"ד להניא ראי' לדבריהם, דהר"ש כנלאים פרק א' משנה א'

צינונים

(ג) הני דברים המג"א, יומתין באופן אחר עי' לקמן. (ג) בנה"ל נד"ה ונמקום מחמיר ואומר בזהו מקום אפילו בלי תנאי זה, יב"ב בשו"ע הרב, ועי' בנה"ל. (ד) והשו"ס הרב סוף סי' א' וצנח"ל בזה הסמך הסכימו דעיקר דעת המחמירין דלא כהב"ח. (ה) כ"כ הפמ"ג ועי' צ"ל ק' דהרי מקרי בלאה"י כמובאר בס' שו"ע סי' ל"ג.

ב. ויתום ועניים (ז) שנתרסקו מע"ש משקים היוצאים מהם מותרים ואפילו אם לא נתרסקו מע"ש אם יש יין בנגינת שהענבים בתוכה אף על פי שהענבים מתבקעים בשבת בנגינת מותר לשתותו בשבת שכל יין היוצא מהענבים (ח) מתבטל בין שבנגינתו: ג. חרצנים וזנים שנתן עליהם מים לעשות תמך מותר למשוך מהם ולשתותם ואפילו לא נתן מים והיו מתמצה חב מאליו (ט) מותר לשתותו:

ד. מותר לסחוט אשכול ענבים תוך קרידה שיש בה תבשיל כדי לתקן האוכל הה"ל (י) משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי אבל אם אין בה תבשיל אסור:

ה. יש מי שאומר דה"ה לבוסר שמוותר לכוחמו לתוך האוכל ור"ת אסור בבוסר (יא) (הואיל ואינו ראוי לאכול):

ו. (יב) מותר לסחוט לימוני"ש:

תוספת שבת

*והט"ז חלק עליו דכיון דעיקר האיסור משום סחיטה ראוי לאסור ואף שאין עושה בידים הוי מיהו סחיטה כלאחר יד ואסור מדרבנן, ואין זה דומה לשלג וברד דסעי' ט' עכ"ל, ור"ל דשם עיקר האיסור משום מוליד ובכח"ל ל"ג, אבל הכא אסור משום סחיטה, מיהו לפי מ"ש שם בשם הרמב"ן דגם שם האיסור (ח) משום סחיטה ואפ"ה שרי היכי שנתערב במים, וא"כ ה"ה נמי הכא שרי, ומה שהקשה עוד דהא דקי"ל אפילו ביצאו מעצמם אסורים אע"פ שלא חלו בה ידים, לק"מ דהתם גזרו שמא יסחוט, אבל הכא שנתערב במים תו לא גזרינן בזה: (ט) מותר לשתותו: כיון דכבר נתרסקו מבעוד יום, מרדכי וב"י: (י) משקה הבא לאוכל. ואף שאין רוצה לאכול המאכל לאלתר שרי, ולא נאסר משום בורר כיון שהוא מין אחד כמ"ש המג"א בס"י שי"ט סעי' ט"ז. מיהו אף להט"ז שם דגם במין אחד שייך ברירה, מ"מ הכא לא מקרי ברירה דהוי כאלו מפריד (ט) אוכל מאוכל, ולתוך המשקים ודאי אסור וכ"ה בטור: (יא) הוא"ל ואין ראוי לאכילה. הוי ליה כבורר אוכל מפסולת, וה"ה נמי שאר פירות שאינם ראויין לאכילה. כתבו הט"ז והע"ש כיון דעיקר האיסור הוא משום ברירה א"כ אם רוצה לאכול מיד שרי כמ"ש ס"י שי"ט. והמג"א השיג ע"ז וכתב דהותר זה אינו אלא בבורר או בטוחן דדרך אכילה בכך אבל אין דרך לסחוט בכך, ולהכי אף לצורך אותה סעודה (י) אסור, אף שאין בה איסור רק משום ברירה: (יב) מותר לסחוט לימוני"ש. הטעם משום שאין דרך לסחוטן לצורך משקה

חשיב בורר בשבת בשעת אכילה, וא"כ ה"ה נמי לא חשיב סוחט בשעת אכילה, ומכאן זה הקשה על הרב רמ"א דאין סתם בס"י שי"ט כהמחבר, וכאן הביא הדעת יש מחמירין עכ"ל, *אבל אין זה דומה לזה, ותדע השגה על הט"ז דהא יניקה בפה אסור משום מפרק כסוחט כמ"ש ס"י שכ"ח סל"ג והוא תלמוד ערוך ואף הוא בשעת אכילה, אלא וודאי דאין לדמות המלאכות זו לזו דדווקא בורר הוא דלא שייך בשעת אכילה שכן דרך לברור קודם אכילה (ב) אבל סוחט ומפרק שייך אף בשעת אכילה. והט"ז לא הבין במחילת כבודו מ"ש בש"ל ולא דמי ליונק בפה כמ"ש בסק"ד, ולכך כתב דהוא ט"ס, וכאמת אישתמיט ליה הך דינא דיונק בפה חזק גרם לו לטעות גם כאן וכבודו במקומו מונח. והב"ח כתב בשם רש"ל דבמשקה הנבלע בפת או בבשר כיון שהיה עליו שם משקה מקודם קרוב הוא לחיוב חטאת ולכן אסור למצוץ אותו, אבל למצוץ הענבים בפיו ולהשליך את החרצנים (י) אין זה מפרק אלא דרך אכילת ענבים בכך ושרי מדינא, והמחמיר חע"ב עכ"ל: (ז) שנתרסקו מע"ש מותרים. דשוב ליכא למיגזר שמא יסחוט בידים, דהא אף אם יסחוט ליכא חיובא כיון דנתרסקו כבר ואתי ממילא, ועס"י רנ"ב ס"ה: (ח) מתבטל בין שבנגינתו. ואע"ג דהוי דבר שיל"מ ולא בטיל. שאני הכא כיון שלא היה ניכר האיסור קודם שנתבטל ולא היה עליו שם יין מעולם. כתב הב"ח דמותר לתת ענבים שלימות לתוך היין שיתבקעו ויוציאו ינם כמו בשלג בס"ט. והביאו (י) המג"א בפשיטות.

ביאורים

כתבו דדברי המג"א הם לפי שיטת הרמ"א, דלשיטת המג"א סגי בלי הליכה ממקום למקום כיון דאם היו בכל העולם היו זורעין.

[ב] בפמ"ג דהה טענתו, וכתב דלא מצינו היתר צנור משום דרך אכילה אלא כצנור ציד, ומשום גנבה ונכבדה, אפי' מיד מייד חטאתו, א"כ א"א לפרש ההיתר בשתי ע"י

כולם מקיימים קוים, וכלא"ה גם ר"א מודה דנעלה דעתו, וא"כ אם הידועלמי מקשה על הא דזונין, דזהו דווקא אלינא דר"א, עכ"ל שגם זונין מיירי בכ"ה ג דאם היו בכל העולם היו זורעין אותו, דאלת"ה ה"י יכול לפרוך עדיפא מיני, דאפילו כר' אליעזר לא אחי' דגם הוא לא כתב אלא אם היו בכל העולם וכו', אבל דזונין לא, ולא אחי' לא כר"א ולא כרבנן. אלא ע"כ זונין הם דומים לקוים, ושפיר

צינים

(י) והמג"א השיג על הרש"ל דנחת"ל משמע לחיוב וכו' הפמ"ג ב"א ד, ואע"ג דהמג"א מיישב מש"ס לענין שונים, מ"מ לענין פה לא תיק לזום, ולק"ש על המ"ש שפסק כות"י בפשיטות נגד הרמ"א. (י) נראה דפסק כה"כ וכו' המ"ש בס"ק י"ד, והשו"ע הרב החמיר בהט"ז ע"י בפמ"ג. (ה) ק"ק דאין כי איסור סחיטה ממש, אלא לאסור שמא יסחוט, ונמים לא גזרו. (ט) ר"ל דהוי' כמותן אוכל לשנים דבא גם הט"ז מודה דמותר, ונמצא בס"י שי"ט נאמרים א"י. (י) והשו"ע הרב והמ"ש פסקו כהמ"א, וע"ש נבדיל ד"ה לאכול.

ז. לסחוט כבשים (פי' פירות ומיני ירקות המונחים נחומץ ונמלח כדי שלא ירקנו) ושלקות אם לגופם שאינו צריך למים (יג) ואינו סוחט אלא לתקנם לאכילה אפילו סוחט לתוך קערה שאין בה אוכל מותר ואם צריך (יד) למימיהן מותר לסחוט לתוך קדירה שיש בה אוכל אבל אם (טו) אין בה אוכל אסור (טז) ולר"ח כל שהוא צריך למימיהן (יז) חייב חטאת (יח) אפילו סחט לקדירה שיש בה אוכל: (ולדבריו הסוחט אשכול לקדירה נמי אסור). (טור):

ח. הסוחט (יט) דג לצירו דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהן:

ט. השלג והברד (כ) אין מרסקין אותם דהיינו לשברם (כא) לחתיכות דקות כדי שיוזבו מימיו אבל נותן הוא לתוך כוס של יין או מים (כב) והוא נימוח מאליו ואינו חושש וכן אם (כג) הניחם בחמה או כנגד המדורה ונפשרו מותרים:

י. (כד) מותר לשבר הקרח כדי ליטול מים מתחתיו:

תוספת שבת

וענבים בלבד היינו דוקא במשקים של עצמם, ולא במשקים הבלועים גם אפשר דפליג ר"י על מלתיה דרב דס"ל לא אסרה תורה וכו' ופסק כר"י: (יח) אפילו לקדירה שיש בה אוכל. דס"ל מדסתם ר' יוחנן ולא חילק בין קדירה לקערה, משמע דס"ל דאין לחלק, והיינו דמסיק רמ"א וכתב ולדבריו וכו': (יט) דג לצירו. דנבלע בו נמי משקים דעלמא להכי דינו כסוחט כבשים ושלקות: (כ) אין מרסקים אותם. משום דעל ידי דיסוק נוטפים מהם מים והוי מוליד ודמי למלאכה שבורא את המים. ועוד יש טעם אחר משום גזירת סחיטה דאיכא למיגזר שמא יסחוט פירות העומדים למשקים: (כא) להתיכות דקות. וכתב ב"י דמ"מ שרי לשבור חתיכות קרח ממנו, דאף אם יזוב ע"י כן קצת טיפות לית לן בה כיון שלא נתכוין לכך: (כב) והוא נימוח מאליו. דמשום נולד ליכא כיון שאינו ניכר ושרי אף לדעת המחמירים בסי' שי"ח סי"ו גבי שומן, דהתם השומן צף למעלה וניכר בפני עצמו ומשום משקים שזבו ליכא למיתסר דכיון שנתערב במים ואינם בעין ל"ג ביה אטו שמא יסחוט פירות העומדים למשקים, מיהו לרסק בידים אסור לדעת המחבר, אבל הרמב"ן והה"מ ס"ל דאפילו לרסק בידים שרי מטעם זה כיון שאין בעין, (יג) לא גזרו ביה כלל: (כג) הניחם בחמה. דכיון שמאליו הם נימוחים, ולדעת רמ"א בסי' שי"ח סי"ו אסור משום (יד) מוליד כמ"ש, אא"כ הוא מעורב במים: (כד) מותר לשבר הקרח. שהרי אינו בורא המים הללו, ואי משום שכירת הקרח לא מיקרי סתירה. וגדולה מזו אמרו שובר אדם את החבית לאכול הימנו גרוגרת. מרדכי. וכתב המג"א דלפ"ז בנהר או באר אסור, משום סתירה והיינו כיון

רק לצורך טיבול מאכל ולא מקרי משקה, ואפילו אם נוהגים לסוחטו לתוך מים או יין לשותותו שרי. כיון דבשום פעם אין שותין אותו לבדו אלא בתערובות שאר משקים לאו בני סחיטה נינהו ודינן כשאר פירות שאינם עומדים למשקים כמו שנחבאר ס"א. ולדעת הב"ח שם אסור לסוחטו לתוך מים או יין דמשקה הבא למשקה משקה הוא כמ"ש סס"ק ג'. ולימנו"ש הכבושים במלח דינן ככבשים ושלקות דס"ז. ופשוט דשרי לסחוט אותם לרכך המאכל כמו בשאר פירות, דהוי למתק הפרי: (יג) ואינו סוחט אלא לתקנם לאכילה. והוי כמו למתק האוכל. ול"ד לזיתים וענבים דאסורים (יא) בכל ענין כיון דרוב העולם סוחטין אותן למימיהם גזרינן שמא יסחוט אותן לצורך משקה שבהם: (יד) למימיהן וכו'. דלענין זה גריעי טפי משאר פירות, כיון שהיה עליו שם משקה קודם שנבלעו המשקים בתוכם, ולכך אסור לסוחטן אפילו למשקה אחר, אבל אם סוחט לתוך האוכל לא מקרי משקה אלא אוכל והוי כמפריד אוכל מאוכל, וה"ה לתוך המוריים נמי מקרי אוכל: (טו) אין בה אוכל אסור. אבל חיובא ליכא בהם, ולא משום שאין המשקים יוצאין מגופן דהא בסט"ו נמי אין המשקים יוצאים מגופם ואפילו הכי חייב עליה מדגורו שם שמא יסחוט משמע דאית ביה חיובא, אלא הטעם כתבו התו' משום דאין חייבים מן התורה אלא על דריכת זיתים וענבים בלבד, ולכן אינו חייב (יז) עליהם, אלא דמדרבנן מיהו אסור כיון שהיו עליהם שם משקה מקודם אבל סתם פירות מותר לסחוט אותם כמ"ש ס"א: (טז) ולר"ח כצ"ל: (יז) חייב. הפסק כר' יוחנן דס"ל דזה דמי למ"ש סט"ו, ולדידה אפשר הא דאמרין לא אמרו אלא בדריכת זיתים

ביאורים

אכילה, מ"מ מלאכה הוא, והיתר זה לא שייך רק בצורה, וכמו שביארנו באחרונים גדר המלאכה, שמנדיל ומרחיק האוכל מהפסולת, ועי"ז הוא מתקן, אבל כשנא מיד למק הפה אין זה שום מיקון. משא"כ בגדר מלאכה דם, שהוא עושה דבר חדש, שהוציא העולם לאור העולם, ועשה הפעולה להביא האוכל אל מכליתו שהוא מופשט

מפה ממים דהוא דרך אכילה, דהלא המפה הוא דומה לפה, ונפשה אין ויתר של דרך אכילה, אלא ש"כ הטעם דכל מה שמגיע לפה נשעת אכילה לא מיקרי מלאכה. ולענין דקשה לפרש כן, דהא אי' בס"י של"ו (נמנ"א ס"ק י"א) דהאכל ממחומר אסור משום קוץ [אלא דהוא בלתי יד, ומשום"ה אינו חייב], אע"ג דהמלאכה נעשית נשעת

צינונים

(יא) ע"י כמ"ג ב"ח ט"ו שכתבו במלח נטמא. (יז) ונכס"י י"ז מירי נפקק שם כו' י"ן. (יג) והשו"ת דבר הכשר ד"ס להחמיר בזה, ועמ"פ בביאורים ג' (יד) ונכס"ת כהן הטעם מים טהור והח"ש לשיטתו בס"י שי"ח ס"ק י"ג וע"י צינונים שם.

- יא. צריך לזהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד ואם יטול יזהר שלא ירחקם בין ידיו (כה) שלא יהא מרסק:
 יב. יש לזהר (כו) שלא ישפשף ידיו במלח:
 יג. (כז) הורס שלג ברגליו ואינו חושש:
 יד. הר"מ מרוב נברג מחיר להטיל (כח) מי רגלים בשלג (כט) והרא"ש היה נזהר:
 נו. אסור לפרוס (ל) סודר על פי החבית וליתן על גביו הכלי שדולים בו שמא יבא לידי סחיטה אבל בנר העשוי לפרוס עליו מותר שאינו חושש עליו לסחיטה:

תוספת שבת

מנת לבנות כדאיתא בשבת דף ל"א ע"ב ע"ש: מיהו לפי מ"ש בספר שו"ת שב יעקב סי' י"ז, דקרח אין מבטל המחיצה כמו מים שאינן מבטלין המחיצה, דקרח יש לו כל דין מים לכל דבר, והביא ראיה מלשון הר"ן ס"פ במה טומנין ע"ש שהאריך בזה, ולפ"ז משמע ממילא דלא נקרא מחובר כלל דאי הו"י כמחובר לקרקע והרי הוא כקרקע ודאי מלתא דפשיטא דהמחיצות בטלי לגמרי, דמיא למלאו עפר, אלא ודאי דלא מקרי מחובר כלל, אלא הרי הוא כדבר אחר המונח בתוכו ומקרי תלוש (וכ"מ מלבוש כמ"ש בס' א"ר). וכבר (ט"ז) נהגו להחיר אותן הטובלין בשבת לצורך מצוה, ואין שום מי שמוחה בידם ואין שום דמיון להמפיס מורסא בשבת להרחיב פי המכה כמ"ש סי' שכ"ח (סעי' כ"ח) דאסור, דל"ד זה לזה כעוכלא לדנא: (כה) **שלא ירסק בידים**, כמ"ש ס"ט. ולדעת הרמב"ן והה"מ שרי כמש"ל: (כו) **שלא ישפשף ידיו במלח**, מפני שהמלח נימס בידיו והוי מוליד *ומותר ליתן

דברי הט"ז
מגומגמים

מלח במים כיון שהוא ממילא כמ"ש ס"ט, רק שיזהר שלא יעשה איסור משום מי מלח הנזכר בס' שכ"א כ"כ הט"ז. ולא ידענא מאי קאמר דהתם אין בו איסור רק (טו) לתת לתוך הכבשים דהוי כמעבד, ולא שייך כאן: (כז) **דורס אדם שלג ברגליו**, ואף שנימוח ע"י כך לית לן בה דהרי דבר שאינו (יז) מתכוון. והט"ז כתב דכיון שא"א לזהר מזה לא גזרינן בזה: (כח) **מי רגלים בשלג**, ואף שהשלג נימוח ע"י שרי [ג] כיון שמעורב במי רגלים: (כט) **והרא"ש היה נזהר**, כיון שעבד מעשה בידים גרע טפי: (ל) **סודר ע"פ חבית**, בגמרא פירש"י שיש בו (יט) יין, וכבר נתבאר זה כמה פעמים דבשאר משקים לא גזרו שמא יסחוט אח"כ. והטעם

שהוא מחובר. *ולכאורה היה נראה להביא כדמות ראייה דגם בבאר שרי מהא דאיתא בס' שכ"ה ס"י בשם ר"ת דאם מילא עכו"ם מים בשבת לצורך דשרי ישראל לשתות מהם, מטעם דאי הוי בעי היה יכול בעצמו לטפס ולירד לבור ולשתות מהן, ולא מקרי הנאה, וראייתו מדנקט במתניתין מילא מים לצורך בהמתו וכו' משמע דלצורך ישראל שרי ע"ש. ואי איתא אכתי הוי ליה למינקט מילא מים לצורך ישראל, והיינו בדלא אפשר למלאות רק ע"י שבירת הקרח דא"א ע"י ישראל, אע"כ דשרי לשבר הקרח אף בבאר. ואין להקשות דהא אכתי משכחת לה דאסור ע"י ישראל כגון דאיכא מקום סכנה שא"א לו לישראל לילך לשם כמ"ש המג"א שם, אי משום הא לא איריא דזה הוא מלתא דלא שכיחא שיהיה מקום סכנה לישראל ולא לעכו"ם. אבל הא ודאי תיקשי היכי שא"א כי אם ע"י שבירת הקרח דזה הוא הדבר המצוי ושכיח טובא בחורף הוי ליה למינקט לצורך ישראל. ובכה"ג דומיא דאינך דנקט דמיירי לצורך ישראל, ואין לומר דניחא ליה למנקט לצורך בהמתו דהוי מלתא דפסיקא דשייך תמיד, דהא גם בבהמה לא הוי מלתא דפסיקא דהא בנהר שרי אף בבהמה כמ"ש המג"א בשם המרדכי שם. אכן יש לדחות לפי מה דמסיק בש"ס שם דלהכי איצטרך למיתני מילא מים וכו' משום דה"א דדוקא נר שרי בשהדליק לצורך עצמו דנר לאחד נר למאה, אבל הכא איכא למיגזר דלמא אתי לאפושי בשביל ישראל, ובכה"ג ודאי דלא שייך למימר דלמא אתי לאפושי, ואף אם תמצא לומר דגם בהא שייך למיגזר דלמא אתי לאפושי ולשבר הקרח יותר כדי להרחיב הנקב, מ"מ הך גופא אינו אלא מדרבנן, דסותר אינו חייב אלא בסותר על

שקלי וטריא
ופלפול יפה

ביאורים

מהכסוף, כזה אין נ"מ אפילו אם נותן מיד לפיו, מ"מ וכו' עיקר המלכה, להוציאו ולעשותו אוכל, משא"כ בנזר, שהוא אוכל מכבר אלא שמתקנו, (וע"י נפטר שכיחא השבת כוללי מלכה דאזכר ב"י). ואולי יש לפרש כוונת הפמ"ג שר"ל דבפס' לא מיקרי מלכה דהוא דרך

צינונים

(טו) והשו"ע הרב סעי' י"ח פסק לאיסור כהמג"א, וכ"מ בפמ"ג, אבל המנהג הט"ז והגמ"ז, הסכימו לדינא כהמ"ש. וע"י בקצוה"ש סי' קצ"ו ס"ק י"ח שהקשה על המג"א מפני שהמנהג הנזכר בס"ק ר"ח, (טו) ובפמ"ג מיישב כוונת הט"ז, וז"ל דהשו"ע ס"ל דאין דרך לרחוק ידים נתי מלח עין. (יז) משמע דדוקא אם לא הוי פס"י, וכ"מ בדברי הרא"ש לפנינו מי רגלים כהמ"ש ס"ק י"ז, וכ"פ השו"ע הרב אצל מהר"א שבו"ב כמ"ב בשע"י ס"ק מ"ג דמדתו לפי"י משמע דאפילו בפס"י מותר, וגם הט"ז מיקל בפס"י מטעם אחר, וע"י בשו"ע הרב שהכריע לדרך להחמיר בפס"י במקום שאפשר. (יח) ע"י בקצוה"ש ס"ק י"ט שהשיג דכרש"י דף מ"ח דהא דקא עבר מנזר כהדיא דמיירי במים, וע"י בהל"ד ס"ק ט"ז הטעם דלא אמרינן כאן שרייתו וכו' כיצום.

זו. אסור להדק מוכן (לא) בפי פך שיש בו משקן משום סחיטה:

יז. (לב) ספוג אין מקנהין בו א"כ (לג) יש בו בית אחוזה גזירה שמה יסחוט:

תוספת שבת

ע"ש. ואפ"ה מודה ר"ש בהא ע"ש. והתור כתבו אהא דמוכין בפי הפך דקאמר בש"ס דלמא אתי לידי סחיטה, ובפרק תולין גבי מסיכרי דנזייתא קאמר שם דהוי פסיק רישיה, וחלקו דהכא מיירי שמהדק אותו שלא בדוחק דלא הוי פסיק רישיה, והתם מיירי שמהדקו בחזק בענין שהוי פסיק רישיה עכ"ל. ולפי דברי רבינו מהרש"א לא היו צריכים התור לחלק בין השוים דשפיר איכא למימר דשניהם איירי באופן אחד שמהדק באופן [ה] דהוי קרוב לפ"ר, ואתי שפיר הך לישנא דהכא דקאמר דלמא אתי לידי סחיטה. ובפ"ד גבי סיכורא דנזייתא כיון דאינו פסיק רישיה ודאי ממש, ובספ"ד נמי שייך לישנא דמורה ר"ש בפסיק רישיה דהיינו קרוב לפ"ר, כמו דנקט הש"ס גבי נר שאחורי הדלת הך לישנא דמורה ר"ש בפ"ד, אף דלא איירי אלא בקרוב לפ"ר וכמו שכתב מהרש"א דוק: (ל"ב) ספוג אין מקנהין בו וכו' שמה יסחוט. *כתב המג"א ישוב דברי המחבר דצ"ע דהא כיון דספוג עשוי לכך לקנח לא שייך למיגזר שמה יסחוט כמ"ש סט"ו. ועוד תימה דבש"ס מסיק הטעם משום דהוי פסיק רישיה א"כ אין הטעם משום גזרה וצ"ע. ולפי מה שנתבאר בסמוך ס"ק ל"א בשם רבינו מהרש"א אין בזה מקום עיון כלל, דהקושיא ראשונה נתיישב במה שכתב המהרש"א דבשעת ההידוק יש לחוש טפי שמה יעשה כן [ה] לצורך ההידוק, ובהכי נתיישב ג"כ מה שכתבו התור בכתובות דף ר' ע"א דמיירי שמקנח בספוג שמן, והרי כבר נתבאר דבזה לא שייך למיגזר שמה יסחוט דהא שמן אינו מלבן,

דכיון שאינם מלבנים את הכגר למה לו לסחוט, דבשביל משקים המועטין שנבלע בו ודאי לא יסחוט דלמה הם לו. ולפ"ז תיקשי על פירש"י. וצ"ל דרש"י ס"ל כהר"ן דס"ל דין מלבן. אך לפי מ"ש המחבר בסי' ש"ט ס"ו וסי' של"ד סכ"ד דין הוי כשאר משקים, א"כ צ"ל דמיירי הכא במים דוקא: (ל"א) בפי פך שיש בו משקים משום סחיטה. היינו דכשמהדק והוא לח הוא נסחט, כ"כ התוס' והר"ן ספ"ד, אבל אין שייך לגזור שמה יסחוט אותו אח"כ, כיון שמיירי בשאר משקים וכמ"ש בסמוך, ובש"ס קאמר דלמא יסחוט, וכתבו התור דקמ"ל דאף אם רוצה להדק אותו באופן שאין בו פסיק רישיה מ"מ אסור דשמה יסחוט, ואע"ג דבשאר משקים לא חיישינן שמה יסחוט, מ"מ היינו דלא חיישינן שמה יסחוט אותו אחר כך לצורך המשקה שבהן, או לצורך הבגד, להא לא חיישינן בשאר משקים כמו שנתבאר כיון שאינם מלבנים את הבגד וגם אין לו שום צורך למעט המשקים ההמה, מיהו הא (יט) ודאי שפיר איכא למיחש דשמה ירצה להדק אותו יפה בפי הפך לצורך סתימה באופן שיהיה בו פסיק רישיה, ולכך אסור אף בשאר משקים וכן כתב רבינו בחידושו והדברים ראויים לו.

*וערס' רע"ז מש"ש בשם

קצת קושיא על מהרש"א גבי נר שמונח אחורי הדלת, התוס' לפי דברי דמסיק בש"ס דגם לר"ש אסור דמורה מהרש"א ר"ש בפ"ר ולא ימות. ומפרש שם דלא הוי אלא קרוב לפ"ר דאל"כ לא היה הבריייתא מתיר בהא

ביאורים

כן שלא חיקשי קושיות הרא"ש דהוא פסיק רישא, דמעשה א"ש כיון שנחערב ואינו מתכוין מותר אפילו כשמרסק.

[ד] ונלענ"ד לפרש דדברי המהרש"א שאסור קרוב לפסיק רישיה (א"ט) שייך לה מש"כ לעיל בשם המהרש"א דנשעת הידוק יש לגזור טפי, וע"י לקמן ביאורים ה') הוא רק צענין דאינו חלוי בדעת האדם, כגון כס"י רע"ז שפוחח חלון סמוך לנר וקרוב לוודאי שישכח הדות, דכנה"ג אסור, כיון דאינו ידע למנוע, אבל צענין דהאיסור נעשה ע"י פעולתו, ולא ע"י נח אחר כיון כגור ספסל אי בהידוק הסודר, כיון דחלוי לגמרי בדעת האדם אין לאסור בקרוב לפסיק רישא דהאדם יכול לשמור את עצמו שלא יבא לידי איסור, ולכן אין שייך לתקן הכא דאסור אפילו בקרוב לפסיק רישיה.

[ה] בסי' ש"ב ביאורים ג' הבאנו דהנגדי ישע הסיג עליו, דמש"כ המהרש"א (דף ק"א) דנשעת הידוק יש לחוש טפי, הוא דווקא אם עשה איסור דאורייתא בהידוק, אבל אם נשעת הידוק לא נעשה אלא איסור מדרבנן, כנה"ג לא גזרינן, וגם הכא חזין דשיטת

דמי כלל לנפה, וא"כ גם מפה אינו דומה לנפה, ונמצא דא"ל לחדש דהיתר אלל מפה הוא משום דלא מקרי מלאכה כשנא מיד לפה, דגם נלא זה ה' מותר דדמי לסודר.

[ג] בטור פירש דהמהר"ם התיר משום דדמיא לדוכס שלג ברגליו, וכן העתיקו האחרונים וע"ע בלבוש סעי' י"ב ובט"ו שכתבו עוד טעמים, אבל מה שמפרש נח"ש היתר משום דנחערב כמי רגלים, צ"ב דאין לומר כוונתו כיון דנחערב ואינו צעין ממילא אין בו איסור וולד כמ"ש כ"ג אליבא דהרמ"א, דהלא כחן כחש לפרש דברי המחבר, והוא ס"ל להחיר אפילו כשנמית צעין כמבואר בסעי' ט', וכמו"כ דוחק לפרש כוונתו כיון שמהערב מותר אפילו להסך בידים וכמו"כ המג"א בס"ק י"ג בשם התוספתא, דהרי כתב לעיל בס"ק כ"ב דהמחבר לא ס"ל היתר זה (וכ"כ באג"ט א"ח ל"ו ס"ק י"ב, ונח"מ בשו"ע הר"ן) ולכן האין יחפרש דהמחבר בשם המהר"ם נחמין להחיר מטעם התוספתא, ואפשר לומר דהתוס' ס"ל דכנה"ג מודה המחבר דמתכין על התוספתא כיון דאין כוונתו להסך ולא דמי למרסק בתוך הכיס, ויטעא ליה לפרש כוונת המהר"ם

יהי חבית שפקקו בפקק של פשתן לשתות נקב שבדפנה שמוציאין בו חין יש בו שמירת אף על פי שאי אפשר שלא יכחוש והוא שלא יהא תחתיו כלי דבין שאינו נהנה בחיטה זו הוי (לד) פסיק רישא (פי) איסור נמשך בהכרח מדבר מה כמו המוט הנמשך בהכרח מהמוט הראש) דלא ניהא ליה ויותר (לה) וחלקו עליו ואמרו דאע"ג דלא ניהא ליה כיון דפסיק רישא הוא אסור (לו) והעולם נוהגין היתר בדבר ויש ללמד עליהם וכות דבין שהכרח ארוכה חוץ לנעורת ואין יד מגעת לנעורת מותר מדי דהוי אספוג (פירש הערוך ספוג הוא על ראש דג אחד גדול שנים ונשעה שמרים ראשו להסתכל בעולם יורד אותו הספוג על עיניו ואינו

תוספת שבת

דמכל מקום שרי דכיון שיש לו בית אחיזה לא הוי אלא כמו מריק מכלי לכלי: (לד) פסיק רישיה דלא ניהא ליה. הוא דעת הערוך שהביאו התוספות והרא"ש. ודוקא בדפנה אבל למעלה הוי פסיק רישיה דניהא ליה כמ"ש סי"ו. וכתבו דבשאר איסורים גם הערוך מודה דאסור, ושאיני שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה ואינו אסור אלא כמאי דניהא ליה: (לה) וחלקו עליו. היינו התוספות והרא"ש דס"ל דהא דאיתא בש"ס לחלק בין היכי דניהא ליה היינו לענין חיובא משום דהוי מלאכה שאצ"ל, אבל איסורא מיהא איכא, ולר"י דס"ל דמלאכה שאצ"ל חייב עליה אז גם בפ"ר דלא ניהא ליה ג"כ חייב עליה, ולפ"ז מ"ש המג"א דחיובא ליכא לכ"ע אינו מדוקדק, דלדעת הרמב"ם דפסק כר"י ודאי איכא נמי חיובא עסי' שי"ז וססי' של"ד, שהביא המחבר דעת הרמב"ם בזה. ונהיינו לפי פירוש הכ"מ פ"ז דשגגות, (כ) אבל הל"מ הוכיח שם דגם לדעת הרמב"ם אינו חייב במלאכה שאצ"ל אלא דוקא כשמכוין לכך, אלא שאין מכוין לתכליתה כגון כיבוי דמתכוין לכיבוי אלא שאין מתכוין לעשות פחם ע"ש. ודברי הכ"מ שם חמומים, דכתב שאפשר דמיירי בפ"ר ואיך לא ראה דברי התוס' בכריתות ובכירה שכתבו להדיא דמיירי בפ"ר ע"ש. ודע דבפ"ר דניהא ליה גם לר"ש איכא נמי חיובא, דאנן סהדי דניהא ליה בהכי והוי כמלאכה הצריכה לגופא כמ"ש התו' בכירה דף מ"א ע"ב: (לו) והעולם נוהגין היתר. דס"ל כהראב"ד דהוי כמו מריק מצלוחית של מים ואפילו

ולפמ"ש אתי שפיר: אך דעדיין הקושיא השניה במקומה עומדת, אכן למ"ש דגם בקרוב לפ"ר שייך נמי לישנא דפ"ר, אי"כ א"ש דשייך לומר גבי גזירה שמא יסחוט דבאמת גם בספוג אינו אלא קרוב לפ"ר וכמ"ש כה"ג לעיל ס"ק ל"א.

*אך דברי הלבוש עדיין אינם

שוב על קושית המג"א, וצ"ע שלו בדבר טעם ובה נמי מיושבים דברי הלבוש פ"ר ממש וא"כ האיך כתב מקודם לזה הטעם גזירה שמא יסחוט. ולכן נראה ליישב באופן אחר והוא דוודאי לאו כל הספוגים שוים דיש ספוג רך ויש ספוג קשה, עיין בפר"א דמילה (קלד): ובספוג יבש מסתמא אין בו פ"ר, וכיון דבמשנה סתם ותני ספוג אין מקנחין בו ולא חילק בין ספוג לספוג, משמע [ו] דגם כיבש אין מקנחין בו, והיינו משום לא פלוג דאם נתיר כיבש יתירו גם בלח דהוי פ"ר, והיינו שכתבו הטור והמחבר סתם, ספוג אין מקנחין בו, והיינו אפילו כיבש, והא דסיימו גזירה שמא יסחוט ר"ל דשמא אחי לקנח ברוך ואתי לידו סחיטה דהוי פסיק רישיה, ובהכי גם דברי הלבוש עולים כהוגן והוא ברור ואמת ודוק: (לז) יש לו בית אחיזה. רש"י והרמב"ם כתבו דכשיש לו בית אחיזה אז אפשר לקנח בו בלי סחיטה, אבל הראב"ד כתב דאף על פי כן אי אפשר לו בלי סחיטה, אלא

ביאורים

בוודאי, והחוס' מירלו בדוחק (כמוש"כ החו"ס בס"ק ל"א) ולכאורה לפי דברי הבגדי ישע יש לישב בפשטות, דהא דמסוכריא דנויחא מיירי שהנקב הוא בצד החציות כמ"ש החוס', ולכן אע"ג שיסחוט לא יכנס לתוכו, אלא הולך לאיבוד, ואסור מד"ס, ולהכי אסור דווקא בפסיק רישיה ממש, אבל בדף קמ"א. דמיירי באודרא כפי החציות דכשסחוט נכנס לתוכו, ואסור מן החורה, להכי גזרו שפיר אפילו אינו וודאי פס"ר שמא יצא לידו סחיטה, ואסור מה"מ, והחוס' שלא מירלו כן ע"כ דס"ל דאין חילוק בין לאורחא לדרכן, ובכל ענין גזרין שחא יסחוט נשעת ההידוק.

[ו] בבה"ל ד"ה ספוג הסיג עליו דנרש"י משמע דניכס מקנחין בו, וג"ל דאין זה סחיטה דנפשוט דנרש"י קאי על אהא דאמרין ספוג נוטל, ולא על מקנחין בו, וכ"מ בהגהות הב"ה שם ינמפרשי החשניות, ועי"ל דאפ"ה דדעת רש"י להחיר כיבש, מ"מ משמע דטוונת החו"ס הוא לספוג קשה, ולא ליכס ממש, דהתחיל לומר דיש שני מיני ספוג קשה ורך, והביא רא"י מנף קל"ד:

החו"ס הוא דלא חש לחלק בזה, דגם בספוג אינו רק איסור מדברי סופרים כיון שהולך לאיבוד, ואפ"ה דמיירי במים ואסור מן החורה, מ"מ בזה דכחוצות מיירי שמקנה בשמן, ואפ"ה כתב לאסור מטעם זה, וג"ל לנאר שיטתו דהמשיין דנדריו יראה דס"ל דענין קרוב לפסיק רישיה דכתב המהרש"א (דף ק"ב) ומש"כ המהרש"א לענין גזירה אטו פ"ר (דף ק"א). הם ענין אחד וממילא כיון דאמרין בקרוב לפס"ר אפילו באסור כינוי דאיסורו מדרכן א"כ גם בגזירה אטו פס"ר מיישין דנדרין, דגם זה מיקרי קרוב לפס"ר. אבל המג"א ושאר אחרונים שלא פירשו כן נכונות המחבר י"ל דס"ל דקרוב לפס"ר אין שייך לנאן וכמוש"כ בביאורים ד'.

אלא דלעני"ד להביא רא"י לשיטת החו"ס דגם באיסורי דרכן גזרין כיבא ליד פס"ר וכמוש"כ המהרש"א (דף ק"א). דהרי החוס' (דף ק"א) ד"ה מודה הקשו מאי שגא מסוכריא דנויחא דאמרין שהוא פסיק רישיה, ונדף קמ"א. קאמר דנא לא ליהדוק אידרא כסומא דשיבא דילמא אחי לידו סחיטה, הרי דאטו פס"ר

רואה כלום ולולי זה לא הייתה ספינה נלולה מפניו) שיש לו בית אחיזה (לז) ולפי שאין טענה זו חזקה ויש לגמגם בו (לח) טוב (לט) להנהיגם שלא יהא כלי תחת החבית בשעה שפוקקין הנקב. (ועיין לעיל סי' ש"א עוד מדיני סמיטה):

יט. (מ) ליתן כרכום בתבשיל מותר ואין לחוש לו משום צובע דאין צביעה באוכלים:

תוספת שבת

ליזהר שלא יסחוט שער שעל שפמו, ול"ד לקינוח האף דשרי (כד) משום כבוד הבריות, ואין נזהרין בכך, ויש להם לסמוך על (כה) הרשב"א (מ) ליתן כרכום בתבשיל וכו' דאין צביעה באוכלים. דין זה הביא הב"י בשם הש"ל, ולא הביא שום חולק על זה. *ולי

קושיא גדולה קשה מהא דאיתא בפ' כלל גדול (דף ותר"ץ מגדול אחד עה:) שוחט משום מאי מחייב, רב אמר

משום צובע, ופירש"י שצובע בשר של בית השחיטה. וכן פירש שם ג"כ אח"כ דעיקר הטעם משום צביעת הכשר. הרי מבואר מפירש"י דגם באוכלים שייך צביעה. וקושיא זו הקשיתי לגדול אחד מופלג בדורינו, והשיב דרכי ס"ל באמת דיש צביעה באוכלים אך כיון דק"ל דאין עיבוד באוכלין כמ"ש סי' שכ"א ה"ה נמי דאין צביעה באוכלין ע"כ. והוספתי על דבריו לאמר דאף דבעיבוד ק"ל דאסור מדרבנן, היינו משום דמחזי כעיבוד אבל בצביעה אין צביעה אף מדרבנן. וכזה נתיישב ג"כ קושיית הל"מ דהקשה על הרמב"ם דפסק כשמואל גבי שוחט דחייב משום איבוד נשמה דהא אנן ק"ל כרכ באיסורא וכשמואל בדניא, ולמ"ש א"ש דכיון דק"ל דאין עיבוד באוכלים ממילא אידחי לה הך דינא דרכ וק"ל. שוב מצאתי כן בשו"ת חכם צבי (סי' צ"ב).

* (וגיסי החרף מוהר"ר מרדכי

ז"ל מק"ק ווישניוץ ישב קושית תירוץ על קושיות הל"מ, דמהגמרא מוכח דלא כרב. הל"מ בשם גיסי דל

דהנה בדף ס"ט ע"א פליגי ר"י ור"ל,

דלר"י כיון ששגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו הוי שוגג, ולר"ל עד שישגוג בלאו וכתר, ופריך לר"ל מהא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת לענין שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת, והיינו זדון שבת ושגגת מלאכות, וא"כ לר"ל דידע לה בשבת כמאי, ומשני דידע לה לשבת בתחומין ואליכא דר"ע דסבר תחומין דאורייתא וכו', והנה לרב דאמר שוחט מחייב אף משום צובע לא תיקשי הא ארבעים מלאכות הוי לא חסר כלום דתרי צובע הוי, דזה אינו דכיון דמנינא אתא לאשמעינן דאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת, א"כ בהעלם אחד לא מחייב אתרי צובע אלא חדא, דהוי כאילו אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד דאינו חייב אלא אחת, לכך לא הוי מ' אלא ל"ט גם לרב, אכן אם עשאן כולם בהעלם אחת

יש כלי תחתיו שרי כמ"ל: (לז) ולפי שאין טענה זו חזקה. דיש לחלק בין ספוג לזה: (לח) טוב להנהיגם שלא יהא כלי תחתיו. ואז שפיר יש לסמוך על דעת הערוך. והרשב"א והריב"ש והה"מ כתבו דאף למ"ד פ"ר דלא ניהא ליה אסור, מ"מ שרי בזה דהא סחיטת משקים אינו אלא משום תולדה דדש וכשהמשקים יוצאים לאיבוד שרי. והר"ן ס"ל דמ"מ אסור מדרבנן.

* כתב הט"ז דמנהגינו כדעת

הערוך שאנו נוהגים לסחוט השלטי"ן דברי הט"ז מגומגמים בשבת וע"כ היינו משום דהולכים לאיבוד עכ"ל. ודבריו מגומגמים דהא בסוחט השלטי"ן הרי דניחא ליה בסחיטתו והוי דבר המתכוין להדיא דאסור (כא) אף להערוך. אך לדעת הרשב"א וסייעתו הוא דשרי בהא כיון שהולכין לאיבוד: עוד כתב הט"ז דיש ב' מיני סחיטות אחד הוא משום ליכון וזה לא שייך אלא במים דוקא ולא בשאר משקים, והר"ן ס"ל דגם יין מלבן, והט"ז מסיק על זה דהיינו דוקא בין לבן, ואם נשפך שכר ושאר משקים על המפה שעל השולחן לא ישאב אותם בכף לנקותו משום חשש סחיטה. ואע"ג ששופך אותם אח"כ מן הכף לארץ מ"מ לא יועיל זה כלום כיון דבשעת השאיבה קעביד איסורא דסחיטה ותו לא מתקן בהשלכתו כלום, אכן אם רוצה לדוחפו בסכין עד שישפוך לארץ בזה שרי לדעת הערוך. וטוב שלא יגרור בכח לצאת ידי האוסרים, ובמים אסור משום כיבוס עכ"ל הט"ז.

* ודבריו מגומגמים דהא גם אם גורר בסכין וודאי מקרי פסיק רישיה דניחא ליה דהא רוצה לנקות המפה (כז) וניחא לו טפי שיסחוט המשקים שבהם לגמרי, גם מ"ש דאם שואב בכף הוי איסורא לכ"ע דהוי פ"ר דניחא ליה והיינו כיון שיכול לשתות המשקה שבכף, לאו מלתא הוא, דוודאי מסתמא אינו רוצה בשתייתו רק לנגב המפה כדי שלא יהלכלכו בהם וא"כ (כג) תו אין לחלק בין כף לסכין כלל, ולא תליא כלל בפלוגתא הערוך והפוסקים הנ"ל אלא דתליא בדעת הרשב"א והריב"ש הנ"ל, דבהא שפיר יש לחלק בין סכין לכף בין הולך לאיבוד או לא: (לט) להנהיגם. כתב הרמב"ם הסוחט שער או עור פטור אבל אסור עסי' שכ"ז ס"ח. ולכן הטובל בשבת יזהר שלא יסחוט שערו לנגבם ס"ח תחק"ל. ולפי"ז גם אחר שתייה יש

בדברי הט"ז יש מגומגם

צינונים

(כא) בתלמוד ש"ק כ"ג מתקן כוונת הצינון, ומבאר כיצד הערוך, דגם זה מקרי לא עשה ליה מין דהוי מלאכה שא"ל, ועי"ש שהערוך כזה. (כב) עי' לעיל מש"כ בשם התלמוד ושי"ת גם לנפח. יע"ש עוד בסו"ד דכח דאפשר דהט"ז נמחק לדעת הת"מ ולא הערוך. (כג) וכן הבינו הא"י רבה והפמ"ג ועי' נב"ל ד"ה טוב. (כד) עי' בתלמוד, ויסיים שם דיש לחלק דמים בין כ"ז מים כמו לחות האף. (כה) ד"ל לטעם הרשב"א דכ"ל נמחק מותר כשהולך לאיבוד ומשמע דכ"ל להמיר כשחוטט שער אין בו לינחן ועי' נב"ל סי' ש"ב ד"ה אסור.

כ. י"ט מו' שאומר שהאוכל תותים או שאר פירות הצבועים צריך לזהר (מא) שלא יגע בידיו צבועות בבגדיו או במפה משום צובע אבל אם (מב) צובע פתו במשקה הפירות לית לן בה דאין צביעה באוכלין:

שכא. דיני תולש בשבת ודין מזהר ודיני תיקוני מאכל או מעבד ולש. וכו' י"ט מעיפים:

א. חבילי פאה אוזב וקורנית (פי' מין עשש) הכניסן לעצים אין מסתפקין מהם (א) הכניסן למאכל בהמה קומם ואוכל ביד (ב) אבל לא בכלי (ג) ומולל בראשי אצבעותיו:

תוספת שבת

ולכך הוצרך לומר דניחא ליה בהא. שוב מצאתי כן בסמ"ג להדיא דבדין צובע הביא הך מימרא דרב וגם הא דאמרין אשה לא תעביר שרק על פניה כמ"ש סי' ש"ג. ומסיק על זה דבכל אלה לא מצינו חיוב אלא כשאדם חפץ באותה צביעה ע"כ. הרי מבואר להדיא כמ"ש ע"ש. כתב מג"א דבבגד אדום ווראי דאסור לקנח בה (כו) דמתקן אותה ע"כ: **(מב) הצובע פתו במשקין וכו'.** ומטעם זה השיג בשו"ת חכם צבי (כס"י צ"ב) על הט"ז והמג"א שאסרו לתת שמן טוב לתוך המים לצורך נטילת ידי הכהנים כשעולין לדוכן ב"ט לפי שמוליד ריח טוב במים, והוא חלק עליהם דהא גם אין זה שייך באוכלים (כו) וכמו צביעה. עסי' תקי"א:

שכא. (א) הכניסן למאכל בהמה. כן הוא

בביריתא ריש מפנין. וכתבו התוס' דסתמא הוי כאלו הכניסן למאכל בהמה, דאלי"כ קשין הדיוקים אהדדי עכ"ל התוס'. ודבריהם דחוקים דא"כ הכי הוי ליה למימר הכניסן לעצים אין מסתפקים מהם ואם לאו מסתפקים מהם, וכמו דנקט ברישא דביריתא גבי חבילות עצים וקש דהכניסן למאכל בהמה מטלטלים אותם ואם לאו אין מטלטלין משום דסתמא הם עומדים להסקה, וא"כ ה"ה נמי הכא איפכא הוי ליה למיתני *אבל לולי

ישוב על דברי התוס' היה אפשר לומר בדרך דקדוק התוס'

אחר, (א) והיינו דוודאי לא כל

החבילים שוים דיש מהם מה שראויים למאכל בהמה וסתמן עומדים לבהמה, וגם יש מהם שאין ראויים לבהמה אלא ע"י הדחק, וסתמא עומדים להסקה ועבמ"א ססי' תקי"ב, ומעתה י"ל דלהכי נקט ברישא הכניסן לעצים וכו' והיינו משום אותן שראויים מסתמא למאכל בהמה דהם לא נאסרו, אלא משום שהכניסן לעצים אבל מן הסתם היה מותר להסתפק מהם, ובסיפא נקט הכניסן למאכל בהמה משום אותן חבילים שאין ראויין כל כך למאכל בהמה, דהם צריכים מחשבה להכניסן למאכל בהמה דוקא ואם לאו אסירי, כנ"ל פשוט וכה"ג ממש כתבו התו' בסוכה (דף י"ט ע"ב) גבי מחצלת של קנים דתניא בה עשאה לשכיבה ולסיכוך וכו', ולדעת הקלה הם הם הדברים שראויין לאומרן וק"ל: **(ב) אבל לא בכלי.** הטעם משום דהוי כעובדא דחול: **(ג) ומולל בראשי אצבעותיו.** פירש"י

חורץ מצובע הוי ג"כ ל"ט מלאכות לרב. כיון דבשוחט מיחייב אף משום צובע ובין עשה לצובע ג"כ, ובין לא עשה לצובע, רק השאר כולן עשאו בהעלם אחת הוי ל"ט. לפ"ז מוכח דליחא לדרב ושוחט לא מחייב רק משום נטילת נשמה, דאי שוחט מחייב אף משום צובע א"כ מאי דוחקי דגמרא לאוקמא לר"ל אליבא דר"ע דלא כהלכתא, דהא אנו קי"ל דתחומין דרבנן. ויעוין בתוספות בעירובין ספ"ק ד"ה לאו שניתן וכו', לוקמא לר"ל אליבא דר"ע ואליבא דהלכתא והיינו אף למ"ד תחומין דרבנן, ודידע לה לשבת בצובע והשאר עשה כולן בהעלם אחת וכו"ל. ואין לומר כיון דידע לה לצובע א"כ ע"כ שוחט ידע לה ג"כ משום צובע כיון דבשוחט אית ביה ג"כ צובע, וא"כ לא משכחת לה ל"ט מלאכות זה אינו, דהא חזינן לשמואל דבאמת לית ליה בשוחט משום צובע, וטעה כדשמואל וא"כ משכחת לה גם לר"ל זדון שבת ושגגות מלאכות אליבא דר"ע ושמואל באמת מצי סבר כר"י, אע"כ מדדחיק לאוקמא דידע לה בתחומין ואליבא דר"ע, ש"מ דליחא לההוא סברא דרב ושפיר פסק הרמב"ם דשוחט לא מחייב רק משום נטילת נשמה, ואזדא לה קושית הל"מ וק"ל):

(מא) שלא יגע וכו' בבגדיו או במפה. ואע"ג דצובע פניו ידיו ורגליו לית לן בה, דצובע לא שייך אלא כדבר שדרכו לצבוע, ופניו ידיו ורגליו אין דרך לצבוע ולא דמי למ"ש סי' ש"ג סכ"ה דמקרי צובע, דשאני אשה שדרכה בכך ליפות את עצמה כצביעת פניה כ"כ רא"מ מג"א.

*וכוזה נתיישב היטיב מה שהקשה בן ב"ד בעל אור דודי הרב בעל ספר אור יקרות, על יקרות לא ראה הסוגיא שהובא בסמון דרב ס"ל דברי הסמ"ג דשוחט חייב משום צובע, ומסיק רב

אהא וקאמר אימא מלתא וכו', צובע במאי ניחא ליה וכו' והקשה בן דודי הנ"ל דהיכי ס"ד דדור האחרון לאחוכי עלה כיון דרבי יהודא ס"ל דמלאכה שאצ"ל חייב עליה וכבר כתבו התו' בפ' כירה דגם ככה"ג חייב לר"י, ואף אם הדור האחרון לא ס"ל כר"י כהא, מכל מקום האין יעלה על רוחם לאחוכי על מאן דס"ל כר"י. וכבר כתבתי בס' רע"ח ישוב על זה אבל לפי מה שנתבאר כאן הקושיא דחוויה מעיקרא וליחא, דהא אם לא הוי ניחא ליה בהאי צביעה א"כ הוי ליה דבר שאין דרכו לצבוע וליכא לחיובא עליה.

צינונים

(כו) ובמ"ג ס"ק נ"ט הניחא דיש מקילין בכל זה, עיי"ש בשע"ש. וע"ע כפפר לית מן כסוף סימן שכ"ח. (כו) ובמ"ג נא"א ס"ק כ"ה מיישב שיעת המג"א והט"ז. (א) והאחרונים העתיקו דברי התוס' גלי פקטיק.

כלל יד

הדש

(סימן שי"ט-ש"כ ושכ"א):

א הדש פגרוגרת, חייב. ובפחות מזה אסור מדאורייתא, ככל אסורין שבתורה, דקימא לן חצי שעור אסור מן התורה, ואין דישה אלא בגדולי קרקע. מלאכת הדישה ידוע, שהיא לפרק האכל ולהפרידו מן השבלים והשרביטין, וכן כל דבר שדרך לפרק ולהבדילו מדבר שנבלע בו, חייב. ולכן אסור לפרק הפולין שקורין "באבעס" מן השרביטין (א), אפלו מה שרוצה לאכל לאתרו. וכן קטניות שפכר נתקשו השרביטים, שקורין "שויתין", עד שאינם ראויים לאכילה, ואפלו למללן בראשי אצבעותיו יש להחמיר. ואם עדין השרביטין לחים וראויין לאכילה, מתר לפתחן פדרפן, דכיון דגם השרביט אכל, הוי כמפריד אכל מאכל. וכן יש לזהר מלהוציא האגוזים מקלפה ירקה שעליהן, וכן השמשמין מן הקלפה. ודוקא דברים שדרך דישה בכך, מה שאין כן כשקולף אגוזים מקלפתן הקשה, וכן שאר פרות מקלפתן, וכן לפרק המח מן העצמות, בכל זה לא שייך בו דישה, שהרי אין דשין אותו (שי"ט):

ב הסוחט זיתים וענבים וצמוקים, חייב משום דש (ב), שהרי כל אלו עומדין למשקין. ואף הצמוקין אף-על-פי שעומדים לאכילה, מפל מקום כיון שסוחט

נשמת אדם

משום שכתב המ"א שם שהוא חשש רחוק, אלא כמ"כ שם רשב"א דבמקום אחד מותר, ונתפזר אחד הנה וא' הנה הוי עובדא דחול. עוד צריך לי עיון בכונת הרמב"ם שכתב המקבץ תאנים כו' או שנקב כו', אם ס"ל שקבצן וחכרן כחבל או סבירא ליה אפילו אם מונחים רק לפני כיון שקושרן יחד וצ"ע:

א עי' במ"א כס"י שי"ט דפולין וקטניות שכבר נתקשו השרביטין לכ"ע אסור לפתחן להוציא מהם הגרעינים אפי' לאכול לאתרו, דנהי דאין בזה בורר, מ"מ אסור משום דש, ואף להמתירן כס"י שי"ט, היינו למללן בראשי אצבעותיו והוי מפרק כלאחר יד כדא"י בגמ' ופוסקים, אבל לפתחן כדרכן הוי מפרק ממש וחוששני לו מחטאת, ולא ידעתי שום סמך להתיר. אך צ"ע בשבת דף קמ"ג, ושער של אפונין ושער של עדשים מני ר"ש דל"ל מוקצה, פרש"י דאי ר' יהודה מאתמול לאו לכהמה קיימי, שהרי האוכל היה עמהם והיום לוקח מהם ע"כ, שמע מיניה דמותר ליקח העדשים מן השרביט, וא"כ מ"ש פולין ומ"ש עדשים:

ב הרמב"ם בפ"ח וכן כתב הר"ף והרא"ש מן התורה אינו חייב אלא על דריכת זיתים וענבים עכ"ל, והיינו כרכ וכתנא דבי מנשה בריש פרק חבית, ופרש"י הטעם, דאטו זיתים וענבים כתיבי, וכתב

דעדיין לא מחייב, שהרי מלאכת העימור הוא שמקבץ וקושרן יחד כדרך שעושה ערימות בשדה, ועיקר העימור הוא מה שעושה גוף אחד אף שלא במקום גדול, ועיין בפ"י המשנה להרמב"ם שכ"כ בהדיא בפרק כלל גדול. אך בריש הכונה כתב שם המלקט עצים לשורפן והמאסף עשבים לגדשן ולהאכילן לבהמה חייב משום מעמר. ולכן נ"ל דהרמב"ם ס"ל דבדאי במקום גדול כוון שמאספן יחד ועושה אותן צבורין כדרך הגדושין חייב, אך שלא במקום גדול אינו חייב בהעמדת ערימה, ומכל מקום אם עושה אותם אגודות כמו אלומות או שמקבץ הפירות ועושה אותן גוף אחד אף שלא במקום גדול חייב. וכאמת משמע דהרמב"ם לא גריס בגמרא מאן דכנף מילחא ממילחתא, שהרי בפרק כ"א כתב אין מקבצין את המלח וכל כיוצא בו, ולא כתב ממילחתא. ולפי זה לא קשה עליו מה שהקשה מסוגיא דביצה י"ג וסוגיא דשם ל"ג שהרי שם לא מיירי שקושרן ביחד אלא שצברן במקום אחד, ואפשר דמה שכתב הרמב"ם בפרק כ"א המקבץ פירות, כוונתו נמי באלו פירות שדרכן לדבקן יחד בקופה כמו תאנים וצמוקים, וכן משמע בירושלמי שכתב צמוקים וסלן, ופ"י המפרש מין תאנים, וצ"ע. ומה שכתב בש"ע בסימן של"ה דנתפזרו במקום אחד מותר ללקטן, והרמב"ם כאמת לא חילק בזה, היינו

נשמת אדם

אוכל דמי, ולא הוי דומיא דדש אא"כ מוציא משקה מאוכל, אבל הכא הנסחט והנשאר תרוייהו אוכלא ניהו. וצ"ל לשיטתם דכבשים אע"ג דקבלו משקה ממקום אחר מ"מ נהפך המשקה להיות אוכל, ולכן ס"ל לרב ושמואל דאפילו מימיהן פטור, דוגמא לדבר דאמרינן בברכות מיא דשלקא כשלקא. ומשמע דלשיטת הר"ף והרמב"ם ורא"ש דכתבו פסק הלכה כתנא דבי מנשה דמן התורה אין חייבין אלא על דריסת זיתים וענבים, ומשמע להדיא דלכ"ע כבשים ושלקות הם כתותים ורמונים וכ"כ הרשב"א בחי' להדיא. וכיון דכולם פסקו כרב ושמואל בכבשים ושלקות דפטור, משמע דה"ה בתותים ורמונים פטור, וכן משמע להדיא ברמב"ם פכ"א הלכה י"ב שכתב הסוחט ענבים חייב משום מפרק. לפיכך אסור לסחוט תותי' ורמוני' הואיל ומקצת כ"א סוחטים אותם כענבים שמא יבוא לסחוט ענבים עכ"ל. הרי דסחיטה דידהו אינו אסור אלא שמא יסחוט ענבים, וכ"כ שם המ"מ דזיתים וענבים חייב, ותותים אסור מדרבנן, ושאר פירות מותר לכתחלה. ולדעתן צ"ע למה בהכניסן למשקה, היוצא מהן אסור, כיון דאפילו סחיטה דידהו אינו אלא מדרבנן. וצ"ל דכולהו חדא גזירה הוא כשגזרו על משקין שזבו, גם תותים היה בכלל, לפי שלפעמים סוחטין אותן, ויותר מזה אמרו בביצה דגם ביצה בכלל משקין שזבו היה ואסור. וצ"ע בשכת דף י"ט תוס' ד"ה ר' ישמעאל דכתבו להדיא דהיכא דאין הסחיטה אסור מן התורה. מותר המשקה היוצא ממנו ולא אמרינן כולהו חדא גזירה, ועיין מה שכתבתי בס"ק ה' על זה: אבל דעת הר"ח דלא קיי"ל כתנא דבי מנשה. דר"י דאומר דהסוחט כבשים ושלקות למימיהן חייב חטאת פליג עליה, והלכה כר"י, ולכן כל הסוחט פרי לצורך משקה חייב. ומחמיר טפי, דס"ל דאפילו סוחט לתוך האוכל חייב, דס"ל דסחיטה גופא הוא מלאכה כיון שסוחט ומפריד המשקה מתוך המאכל בין שסוחטו למאכל או למשקה כיון שצריך עכ"פ להמשקין, חייב. ונראה ודאי דלר"ח בכל הפירות שדרכן לסחוט כתותים ורמונים, או שדרכן לסחוט במקום א' ואלו היה לכל העולם רוב כמו אותו מקום היו נמי סוחטין, חייב, דהא ודאי משמע דבתותים ורמונים עכ"פ יותר עומדים למשקה מכבשים ושלקות, עיין ברשב"א ד"ה ה"נ כיון וד"ה רב מתרן. וא"ל דלר"ח דוקא כבשים ושלקות שקבלו משקין ממקום אחר, ז"א, דהא תינח כבשים, אבל שלקות, אדרבה עדיפי אפילו מפגין ופרישין, שהרי לרב מותר אפילו לכתחילה דנהפך המשקה להיות אוכל. ואף לשמואל ור"י, היינו כיון דעומדין לסחוט לפרקים גם למימיהן מ"מ לא עדיפי מתותים ורמונים, וא"כ לר"ח פשיטא דחייב. ואמנם בשאר פירות כפגין ופרישין משמע כש"ע דאף לר"ח י"ל מותר, שהרי לא כתב רק דלר"ח כבשין ואשכול אסור אפילו לאוכל, ולא כתב דלדבריו אפילו פגין ופרישין אסורין, אע"כ דס"ל דבזה

ח"ל כלומר אסרה תורה מלאכה, ודריסת ענבים הוא דהוי מלאכה אבל שאר דריכות לאו אורחיהו בהכי ולא מלאכה ניהו עכ"ל, ולפ"ז משמע ודאי דלאו דוקא זיתים וענבים אלא ה"ה תותין ורמונים וכן כבשים לר' יוחנן, וה"ה כל הפירות שדרך לסחטן דחייב מה"ת, ורש"י אזיל לשיטתו שכתב בר"ה כרב חסדא, דכיון דאחשבינהו למשקין הוי משקין וחייב, והא דסוחטין בפגין ופרישין דוקא למתק, דלא גזרינן שמא יסחוט דאין דרך לסחטן אבל תותין דדרך לסחטן אפילו למתק אסור שמא יסחוט וחייב. ובזה מתורץ מש"כ רש"י בר"ה למימיהן פטור שאין זה מפרק שאין המשקה יוצא מן הכבשים שלא גדל בתוכן כו', דמשמע דאלו גדל בתוכן היה חייב, וקשה דהא רב ס"ל דאין אסור מן התורה אלא זיתים וענבים וכמו שכתבו תוס' באמת דזה טעמא דרב, אע"כ דרש"י ס"ל דל"ד זיתים וענבים אלא כל מידי דאורחיה לסחוט וסוחט למימיהן דחייב, ולכן הוצרך לפרש דמש"ה לרב למימיהן פטור משום שאינו גדל בתוכו. (ומה שהקשה תוס' שם ד"ה כבשים דלפ"ז אמאי גזרו להדוקי אודרא אפומא דשישא, אפשר י"ל דרש"י דקדק זה בלשונו שכתב שאין המשקה הזה יוצא מן הכבשים שלא גדל בתוכן עכ"ל והיה לו לכתוב בקיצור דאין זה מפרק שלא גדל בתוכו, אלא דכוונתו לחלק בין כבשים לסוחט בגד וסחיטת פירות, דבפירות המשקין מיפקד פקידי וא"כ מפריד ומפרק המשקה מאוכל, וכן המשקין נבלעין בבגד ולכן הסוחטין חייב, משא"כ בכבשים שאינם נבלעים בהם ואינו יוצא מן הכבשים אלא המשקה כנוס בתוכו כמו שמונח בכלי, כך יש לדחוק לתרן קושית תוס', עכ"פ שיטת רש"י מוכרח לשיטתו). והנה לשיטת רש"י א"ש הא דקיל דבתותים ורמונים והכניסן למשקה היוצא מהן אסור, דכיון דיש איסור דאורייתא בסחיטתן גזרינן שמא יסחוט, משא"כ בשאר פירות אע"ג דאם סחט חייב, מכל מקום כיון דאין עומדין למשקין ל"ג ביוצא ממילא. ולשיטתו א"ש נמי הא דקיי"ל דחלות דבש שריסקן מבע"י מותר אבל לא ריסקן אסור כדאיחא ריש חבית וברמב"ם פרק כ"א ובש"ע סי' שכ"א ובמ"א שם ס"ק ט"ז, וכמש"כ רש"י שם דגזרינן שמא יסחוט, דודאי דבש דומה לתותים ורמונים, ואם סחט חייב לשיטת רש"י. ולשיטתו י"ל דגם רבי יוחנן ס"ל כתנא דבי מנשה, והא דמחייב בכבשים ושלקות למימיהן, היינו דבזה פליג ארב וס"ל אע"ג דלא גדל בתוכו חייב וכמו שכתב תוס' שם ד"ה כבשים:

אבל דעת תוס' ורא"ש דכשהמשקין נבלעין ממקום אחר בבגד גרע טפי וחייב, וז"ל הרא"ש בפ' חבית סוף סי' ד', ולא דמי לסוחט פרי שאין דרכו לסחוט, כי דרך אותו פרי לאכלו ולא להוציא ממנו משקה, הלכך אין שם משקה על היוצא ממנו, אבל משקה הנבלע בבגד הסוחטו חייב, עכ"ל. וכ"כ בספר היראים וז"ל כיון דאין דרכן לסחטו אוכלין ניהו וכשהוא סוחטן כמאן דמפרש

למשקין שם יין עליו, והרי כל זה דומה ממש לדש, דמכח הסחיטה מפריד המשקה מן החרצון, כמו הגרעינים מן השבלין (ש"כ):

ג שאר פרות שאין דרך כלל לסחטן, כיון דזה מתכונן להוציא משקה, יש אומרים דמחייב, (רש"י), ולכן צריך לזהר שלא לסחט שום פרי, ומכל שכן אם סוחט פרות שדרך מקצת מקומות לעשות מהן משקה, כמו תפוחין ו"בערניש" [אגסים] באשפנז שממלאין מהן חביות לאלפים למשקה, ואלו היה בשאר מדינות תפוחים לרב כמו התם, היו גם כן עושין מהן משקה, ולכן אסור לכלי עלמא. ואפלו לסחט על האכל יש אומרים דחייב חטאת (ר"ח בתוספות שבת). אבל בשלחן ערוך פסק דמתיר לסחט אפלו אשכול ענבים לתוך קדרה שיש בה תבשיל, דמשקה הבא לאכל כאכל דמי (ג), ונכון לזהר בספק אסור דאורייתא (שם):

נשמת אדם

משקין, וזה ל"ש בדג. והא דלא משני הש"ס הכי דשאני דג, לא רצה להאריך, כיון דבאמת רב אמרה ומתיר אפילו שלקות. אבל לדעת תוס' וש"ע שכתב דדג לצירו דומה לשלקות ואסור, ע"כ צ"ל הטעם דאסור כיון דדרך מקצת ב"א לסוחטן ודומין לתותים ורמונים, וזה ברור: ג צריך אני להאריך בדין זה כי ראיתי גדולי עולם נבוכים בזה, בש"ע סי' ש"ך סעיף ה' כתב דר"ת אסור לסחוט בוסר אפילו לתוך האוכל, וכתב הטור כיון דאינו ראוי לאכילה הוי כבורר אוכל מתוך הפסולת, וכתב הט"ז דלפי זה מותר לסחוט מה שצריך לאכול לאלתר וכ"כ הע"ש. והמ"א כתב דלא דק, וכוונתו דסחיטה היא מלאכה גמורה כמו הכורר בנפה וכברה דאפילו לאלתר חייב, דדוקא ביד וכן טוחן בסכין דלא מקרי מלאכה אם הוא לאלתר, וכ"כ המ"א עוד סס"י תק"ה, ומסיים בסימן ש"ך תדע דהא כתב הר"ן טעמא דחליבה משום בורר, אטו יהא מותר לאלתר ע"ש. וראייתו צריך ראייה, דבאמת למה אסור לאלתר. וריב"ש בס"י קכ"א כתב דז"ל, ור"ת מוסיף דבשבת אף החליבה אסורה, אע"ג דלית ביה משום מפרק דאוכל הבא מאוכל כאוכל דמי, מ"מ כיון שהבהמה אסורה ה"ל כבורר אוכל מתוך הפסולת והפסולת מרובה, וכ"כ התוס' עכ"ל, ודבריו לא זכיתי להבין מה שסיים והפסולת מרובה, דלענין בורר אין נ"מ אם הפסולת מרובה, אלא לענין טלטול, דאם הפסולת מרובה אסור אפילו בטלטול כדאייתא בס"י ש"ט סעיף ד' ובס"י תק"ו. ונ"ל דבא לתרץ קר' הט"ז דהא לאלתר מותר, לכן כתב הריב"ש דהפסולת מרובה ואז דרכו של בורר לברור האוכל מתוך הפסולת כדאייתא בס"י תק"י וטעמא דלאלתר מותר לברור אוכל מתוך הפסולת דאין זה דרך בורר אבל כשהפסולת מרובה אזי דרך ברירה בכך וחייב אפילו לאלתר, כמו הכורר פסולת מתוך האוכל דאפילו לאלתר חייב, משום דדרך ברירה בכך, כן נ"ל בכוונת דבריו, עכ"פ מבואר

י"ל דאפילו לר"ח מותר, ואינו מוכרח. ודברי המ"א בס"ק ט' צ"ע דע"כ לדעת הרי"ף ודעמיה ודעה ראשונה שבש"ע דכבשים ושלקות למימיהן אסור, אבל חיוב ליכא, הטעם כמש"כ התוס' דקיי"ל דאין אסור מה"ת אלא דריכת זיתים וענבים, אבל לא מטעם שהמשקין לא גדלו בתוכן, דאדרבה משום זה יהיה חייב כמש"כ תוס' ורא"ש ראייה מאודרא ושמן בשיער, והמ"א כתב דלכן אסור כיון שהיה שם משקה עליו מקודם, דלרש"י טעם זה הוא שיהיה פטור, אבל הטעם למה אסור בין לרש"י ובין לתוס' הוא מטעם דדומין לתותים כיון שמקצת ב"א סוחטין אותם. ודע דהגהת סמ"ק שהביאו הב"י נוסחא מוטעת נודמן לפני הב"י, וכ"כ הב"ח דהגהת סמ"ק קאי על כבשים ושלקות. אך ע"ש והוא צ"ע דמנ"ל להגהת סמ"ק לדחוק בסמ"ק, דנראה דדעת הסמ"ק להדיא כדעת הרי"ף וש"ע ואין חילוק כלל בינם, ומנ"ל לדחוק דס"ל לסמ"ק כרש"י, ועוד צ"ע שכתב על כבשים ושלקות אע"ג דהמים אינן יוצאין מגופן אפ"ה אסור לכתחלה, זה דלא כרש"י ולא כתוס', אלא הפשוט, דלכן אסור משום דאיכא דסחטי להו וצ"ע. ודעת המ"א נ"ל דס"ל דלתוס' הטעם דאסור משום שהיה שם משקה עליו מקודם, והפטור משום דאע"ג דמשקה הנבלע בכגור חייב, מ"מ אם נבלע בפירות פטור דנהפך המשקין להיות כגוף הפרי, ומה"ת אינו חייב אלא על זיתים כו'. אבל אין צריך לזה, אלא הטעם משום דעומדין לסחיטה לקצת ב"א כתותים, ותדע דאל"כ למה דג לצירו אסור. והמ"א בס"ק י"ב כתב על דג נמי משום שהיה שם משקין עליו, והוא דוחק גדול דא"כ כל הפירות ג"כ גדלו במים, אלא הטעם פשוט כיון דדרך לסחטן, ורש"י כתב להדיא דשלקות דמי לדג. וכוה מיושב ג"כ דעת רי"ו שהביא המ"א בס"ק י"ב דמתיר דג לצירו, דס"ל דהטעם בשלקות דדומין לכבשים שנתבשלו במים וקבלו משקין ממ"א, וס"ל הטעם כמש"כ המ"א כיון דהיה עליו שם

ד בשלחן-ערוך מתיר לסחט "לימעניש" [לימונים], שקורין "ציטרין" קדם שנגכשו לתוך המים לשתות עם "צוקר" [ספר] פִּינן שאין דרך לשתותו לבדו, וכל זה בזמן השלחן-ערוך, אף שהיו סוחטין "ציטרין" [לימונים] למאות ולא לפים, לא היה רק לטפל בו בִּשְׂר וּשְׂאָר מֵאֲכָלִים, אֲבָל בְּזֶמַן הַזֶּה שִׁדְּוֹעַ שְׂמִמְלָאִים חֲבִיּוֹת לְמֵאוֹת לְשִׁתּוֹת עִם "פֶּאנֶס", וְכֵן בְּכָל מְקוֹם וּמְקוֹם סוֹחֲטִין לְמִשְׁקָה "פֶּאנֶס" צָרִיךְ עֵיּוֹן גָּדוֹל אִם מִתֵּר לְסַחֲטָן בְּשִׁבְתּוֹ, כְּדִלְעִיל סִימָן ב', וְאִינוּ מוֹעִיל הַהֵתֵר לְדִדְךָ דִּהוּא אֲסוּר

נשמת אדם

מדבריו דאיסור חליבה בשבת הוא משום בורר, וכ"כ הסמ"ק וז"ל, ודוקא חולב כ"ט כו' אבל בשבת דאינו יכול לסחטה ונהי דמשום סוחט ליכא, משום בורר מיהא איכא, דבהמה הוא כפסולת בשבת, ומשום הכי אסור ר"ת לסחוט הבוסר למורייס אפילו כ"ט, אע"ג דהוי משקה הבא לאוכל מ"מ הוי בורר כיון שהבוסר אינו ראוי לאכילה. ואמנם צ"ע שהרי הריב"ש והסמ"ק כתבו כן בשם התוס' ור"ת, ואדרבה מבואר בדף קמ"ד ע"ב תוס' ד"ה חולב וז"ל, נראה לר"ת דוקא כ"ט כו' אבל בשבת דלא חזי לשחיטה כמו דש חשיבה, שהבהמה הוא כפסולת וכשחולב הוי כנוטל אוכל מתוך הפסולת עכ"ל. הרי להדיא שר"ת כתב דהוא משום דש (ואף שר"ת כתב בדף ע"ב ע"כ ד"ה מפרק דחולב משום ממחק, צ"ל דחזר בו) וכ"כ תוס' בהדיא בדף ע"ג ע"ב ד"ה מפרק, וכ"כ ביבמות קי"ד ד"ה וקסבר, דטעמא דחולב משום דש, הן אמת שכתב מהרש"א שם שדבריו התוס' מגומגמים דמתחלה כתבו דהוי דש וכ"כ דף ע"ג וסיימו דהוי כנוטל אוכל מפסולת והיינו בורר וכ"כ המרדכי וכ"כ הר"ן עכ"ל, וברוב בקשת המחילה מאדונינו מהרש"א נעלם ממנו דברי רמב"ן במלחמות פ' חבית וז"ל: והגאונים לא מטעם מוקצה ירדו בה אלא מטעם מלאכה, דבאשכול כיון שיכול לאכלו מותר לסחטו לקדרה ולא מפרק תולדה דדש הוי אלא כמפריד אוכל מאוכל, אלא חולב נהי דלאו משקה הוא, אמאי מותר הוי מפרק אוכל הוא דמעיקרא לאו אוכלא והשתא אוכלא, וכל היכא דמעיקרא לא חזי אגב אכזה ואיהו דמפרק ליה, מפרק גמור הוא, דהא תולדה דדש, ודש אדרבה באוכלין הוא עכ"ל, הרי להדיא כדברי התוס' דחולב בשבת כיון שהבהמה פסולה א"כ הוי דש, וז"ל רמב"ן עוד שם שחילק ומתיר לחלוב עז לתוך קדרה אפילו בשבת, שהעז בעצמה כאוכל היא (רק איסורא דרביע עליה) ואינן בכלל תולדת דישא אלא כשהן באין למשקין, לפי שמתחלה אינן ראויין למשקין ועכשיו מפרקן מפסולת של אביהן ועשאו משקין דומין לדישה עצמה שהוא מפרק אוכל מתוך הפסולת, הא במפרק לאוכלין, כחולב וסוחט לתוך האוכל, אין בהם איסור דישא בין ב"ט ובין בשבת עכ"ל, וזהו שכתבו התוס' דכיון דהעז אסור וא"כ הוי פסולת, והרי מפרק אוכל

דאורייתא, ועל-כל-פנים יש לזהר שיסחט מקדם על גבי "צוקר" דהוי כמשקה הבא לאכל, וגם זה צריך עיון (ו) (שם):

ה פרות וירקות שנכבשו במשקה כמו "לימעניש" [לימונים] מלוחים ו"אוגערקעש" [מלפפונים] או שנתבשלו וסחטן, אם היה צריך למשקה, אפלו סוחט לתוך האכל יש אומרים דחייב דדרך לסחטן, וכל שכן הסוחט "לימעניש" המלוחים לתוך השכר. ויש אומרים כיון שכבר נבלע המשקין בפרות הוי כמשקין של עצמו ופטור. ועל-כל-פנים לכלי עלמא אסור לסחטן. ואם אינו עושה רק לתקן המאכל ואינו צריך כלל למשקין היוצאין, כמו שדרך לסחט הירק שקורין "שאלאטין" [עלי-חסה], לאחר ששרו אותן במים, וכן "אוגערקעש" חייב שדרך לחתכן לחתיכות וסוחטין להוציא מימיהן והמים הולך לאבוד, מתר לסחט אפלו לכתחלה, דלא דמי לדש, דהתם צריך לתבואה ולמשקין שיוצא (שם):

ו וכן מיני טגון שנבלע בו שמן הרבה, מתר לסחטו דאינו דומה לסימן ה', דשם נבלע בו משקין, מה שאין כן שמן דמעקרא אכלא והשתא אכל, אבל בשר שנבלע בו משקין לא יסחט לצורך משקין (שם):

ז וכן פת ששרה ביין ושאר משקין אסור לסחטו, ואפלו למצץ בפיו יש אומרים חשש אסור דאורייתא ודינו כמו בסימן ה', ובאליה-רבה הכריע כמו שכתב בספר יראים בשם ר' בנאימין, דבענבים אסור, ושאר דברים, מתר:

ח החולב חייב משום מפרק, דבהמה הוי גמלי קרקע לענין זה אם חולב לשתייה חייב, ואם חולב לתוך קדרה של אכלין עד שנבלע תכף באכל, יש מחלקת אם

נשמת אדם

דפסק כ"י דכבשים חייב חטאת בסוחט למימיהן, אבל הלימיניש שסוחט לטבל בו מותר בכל מקום לצורך אוכל, עכ"ל, וכן היש מתירין שהכיא הכ"י בשם ש"ל הוא דוקא לקערה לטבול בו אוכל ע"ש. והנה צ"ע דמצרים אתרא דרמב"ם הוא דפסק דאפי' תותים ורמונים וכבשים אינן אלא מדרבנן וכן הרא"ש ס"ל כשיטתו, א"כ שפיר יש לישב באיזה סברא לחלק ביניהם, וגם הרדב"ז שכתב אפי' אליבא דר"ח היינו בסוחט לטבל, אבל לדידן דלא הכריע בש"ע, ובזמנה"ז דידוע דסוחטין לצורך המשקה שקורין פאנש ולשתות לימאנארע מאן יאמר לן לחלק בסברות בלא ראיות בספק איסור דאורייתא, ולכן יש לנהוג לסחוט הלימענס על הצוקר כמ"ש הרדב"ז, ואף זה בדוחק. ומכ"ש שדברי הרדב"ז צ"ע שכ' דאפי' לר"ח דוקא בצורך למימיהן, אבל לטבל בו שהוא צורך אוכל מותר שהרי הר"ח כתב דאפילו בסוחט למימיהן לתוך האוכל חייב כיון שסוחט הוי מלאכה כמו שכתבתי לעיל, וא"כ פשיטא כשסוחט כדי לטבל בו אח"כ, והרי גם כשסוחט לאוכל כוונתו לאוכל, והא דקאמר למימיהן

דמשום סוחט ליכא היינו לאפוקי מדעת ר"ח שכתבתי בסמוך דס"ל דהחייב הוא מחמת הסחיטה אפי' לאוכל דלא שייך בו דש, עי' בסמוך בסי' ב':

ד] כתב הכ"י, יש לתמוה שבמצרים נוהגים לסחוט לימיניש לתוך המים לשתות לתענוג ואין נמנעין מפני כך לסחטן בשבת ולא ראינו מי שפקפק בדבר. ואפשר דלא מיתסר אלא כששותן מי הסחיטה בלא תערובת משקה אחר, א"נ דוקא כששותין מימיו לבד ואח"כ מערבין אותן, אבל אם המנהג לסחוט מימיו למשקה אחר שרי עכ"ל והביא שם עוד דיש אוסרין ויש מתירין. ובתשרי רדב"ז ח"א סי' י' כתב דסמכו על תשרי הרא"ש שהתיר לסחוט לימונים שהן בכלל שאר פירות, וכתב דאפשר דבמקומו של רא"ש לא היו עושין מי לימיניש, אבל במצרים שעושין מהן משקין וממלאין מהן חביות ומוליכין למקומו אחרים, ה"ה כתותים. וכתב שהוא נהג לסחוט על הצוקר וא"כ הוי משקה הבא לאוכל. וליישוב המנהג כתב כיון דאינו עשוי לשתות לבדו אלא לטבל בו אוכל, והשתא ניחא אפי' לר"ח

חייב (עיין בנשמת-אדם סימן ג'). ומכל מקום מתר לומר לנכרי לחלב הפהמות, משום צער בעלי חיים דהוי אסור דאורייתא, לא גזרו חכמים על אסור אמירה לנכרי (ש"ה):

ט אשה שמצטערת מרוב חלב שבדדיה, מתרת להוציא החלב על הקרקע, דאז הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, אבל אסור לקבל החלב בכלי לתן לתינוק, אלא אם כן התינוק חולה ומספן, וכן אסורה לקלח על איזה פאב, דאז הוי צריכה לגופה (שכ"ח) (ועיין לקמן בדין רפואה בשבת):

י חלות דבש שרסקן מערב שבת, אם הוא עדין מחבר בכורת אף-על-גב דאסור לתלש החלות, כדלעיל במלאכת קוצר סימן י', מכל מקום מתר לאכל דבש הצף על גבו והזב ממנו בשבת, וכל שכן כשכבר תלשן, אבל אסור לסחטן ולרסקן אפלו אם נתלשו והוציאו חוץ לכורת. ואם רסק אפשר דחייב דהוי פדש, ואם לא רסקן מערב שבת אף דבש הזב ממנו אסור, דגזרינן שמא ירסק. ודבש הצף בכורת לעולם מתר (ה) (סימן שכ"א):

נשמת אדם

מותר, ולא משקה הוא אלא כמפריד אוכל מאוכל, ותותים כיון שדרכן לסחוט לעתים אסור לכתחלה, ואם הכניסן למשקין היוצא מהן אסור, ושום ובוסר ומלילות וחלות דבש דהני קיימו טפי לסחיטה וה"ה כתותים ורמונים, והלכך לכתחלה אסור, ועוד דלר' יוחנן דאפילו בכבשים ושלקות חייב חטאת, והלכך לר"י אפילו חיוב חטאת איכא עכ"ל. ולפי מה שכתבתי לעיל סי' ב' נ"ל, דאם לא ריסק החלות מע"ש חייב חטאת לכ"ע דדומה ממש לדש בתבואה שהרי השעוה הוא פסולת גמור כקשין בתבואה, ואף אם נאמר דתורת אוכל עליו הרי מפרק האוכל מתוך הפסולת כמפרק תבואה מן השבלין. ובאמת ברמב"ם פכ"א הל' ט"ז משמע הכי קצת, שכתב זיתים וענבים לרסקן כו' וכן חלות דבש שריסקן מע"ש משקין היוצאין מהן מותרים שאין כאן מקום לגזור, ומשמע דחלות דומין לזיתים וענבים. וכבר כתבתי לעיל סי' ב' דקשה, למה בתותים אם הכניסן למשקין ויצאו מעצמן אסורים לשיטת רי"ף ורמב"ם דסחיטה דידהו אינו אלא מדרבנן, וכמ"ש תוס' שבת י"ט ד"ה יגמור, והמ"א סימן רנ"ב הקשה קושיא זו על שום ובוסר וע"ש מה שתירץ והוא דוחק גדול, ובפרט מש"כ במלילות לא זכיתי להבין כלל ולא ידעתי מה קשה ליה בשום ובוסר יותר מתותים ורמונים, דמ"מ לשיטת רש"י אף בשום ובוסר חייב, ולשיטת רי"ף ורמב"ם דאינו חייב אלא על זיתים וענבים אם כן מה יתרץ על תותים ורמונים שכתבתי בסי' ב' דאיתא ברמב"ם להדיא דאינו אלא מדרבנן ואפילו הכי אסור היוצא מהן, וע"כ צ"ל כמו שכתבתי שם דכולהו חדא גזירה הוא וא"כ גם משום ובוסר לק"מ. ומה שכתבו תוס' בשבת י"ט שכתב המ"א בשם דהיכא דליכא איסור דאורייתא לא גזרו על

ו"ל שהוא צורך למימיהן בין שהיה אוכל או משקה ולאפוקי מלגופן דזורק המים לאיבוד, ולכן צ"ע להתיר, דנראה דעכ"פ דומין לתותין, וצ"ע:

ה בסימן שכ"א ס"ק ט"ז הקשה המ"א למה אסור לסחוט חלות דבש, הא אמרינן מעיקרא אוכלא והשתא אוכלא ודומין לפירות העומדין לאכילה דמותר לסוחטן, ותירץ דהשעוה אינו ראוי לאכילה הוי ליה כבוסר אוכל מתוך הפסולת (וכונתו עיין בסי' ג'), אך לדברי המתיר בבוסר בסי' ש"ך צ"ע ליישובו, עכ"ל, ולדידי לק"מ דודאי יש חילוק, דהתם לא הוי פסולת גמור ואינו דומה לפסולת, וכעין זה כתב המ"א סי' תר"א ס"ק ב' גבי קניבת ירק, וגם לפי מה שכתבתי בסימן ג' דטעם האוסרין בבוסר משום דש כיון דאיכא פסולת ס"ל להמתירין דאינו דומה לפסולת של תבואה דהוי פסולת גמור משא"כ בבוסר. ומלבד זה דבריו צ"ע, דודאי דבש עומד עכ"פ לשתייה שהרי הוא מז' משקין, וכדאיתא סוף עוקצין, חלות דבש מאימתי מטמאין משום משקין, בה"א משירסק, וכמה כרכר בזה הט"ז והמ"א בסימן קנ"ח, ואף לפי מה שכתב המ"א שם דאם נטלו לאכלו תורת אוכל עליו, עכ"פ עומד לשתייה גם כן, ואדרבה משירסק סתמא עומד למשקה לאחר שריסקו, וע"ש בר"ש שהקשה ע"ז מהא דאמרינן דבש מעיקרא אוכל, ועיין במה שכתבתי בהלכות נט"י כלל ל"ז סימן י"ב ע"ז, ועכ"פ לא גרע מתותים ורמונים דכיון דמקצתן סוחטין למשקין אסורין לרש"י מדאורייתא, ולר"ף ודעימיה מדרבנן, וא"כ ה"ה דבש, ואינו דומה לבוסר כלל להמתירין, שאין דרך לסחוט כלל למשקה. וגם לא ראה המ"א מה שכתב הרשב"א בחי' קמ"ד וז"ל, לרש"י אסור לסחוט שום פירי, ולגאונים כל שאין דרך ב"א לסחוט

יא אסרו חכמים לרסק השלג והברד לשבר אותם לחתיכות קטנות כדי שיזוב מהם מים, ודומה לסחיטת פרות העשוין למשקין. אבל מתר לתנם לכוס של מים והוא נמוח מאיליו, ואפלו לרסק בידים לתוך כוס של מים מתר, ולא גזרו אלא כשפוחט המים ויהיו בעין, ולכן מתר לשפך חמין על "צוקר" [ספר] אף-על-פי שנמוח, וצוקר מתר לרסקו אפלו בידים, כיון שלעולם אכל הוא (עיין ר"ן סוף פרק ב"ט), וכן מתר לתן שמן על מאכל חם, אף-על-פי שנמוח שם, וזה לא נקרא בעין (אליה רבה סימן שי"ח, ועיין כלל כ' סימן ז' וסימן כ'). ומתיר לשבר הקרח כדי לטול מים לשתות ולטול ידיו, ולהשתין בתוך השלג טוב לזהר, אם אפשר (סימן שי"כ):

יב בגד שנבלע בו יין ושאר משקין, הסוחטו חייב משום דש, ולכן אם נשבר כלי עם משקין אסור לתת לתוכו בגד כדי שיבלע בו המשקה לסוחטו, ואפלו אם דעתו להמתין לסוחטו עד מוצאי שבת, אסור, וגזרינן שמא יסחט בשבת, כיון שעושה בשביל המשקה, אבל אם נשפכו יין ושאר משקין על כלי עץ, מתיר לנקותו ולקנחו במפה, ולא גזרינן שמא יסחט דכיון דמשליך המשקין לאבוד אין בו אסור דאורייתא, ומכל מקום אסור לסחט. ולא דמי לסימן ה', דהתם לא גזרינן משום שהוא לאכילה לצורך שבת. אבל אם נשפך מים, אסור לקנחו במפה שמקפיד עליו, דחישנין שמא יסחט וחייב משום מלבן, כדלקמן במלאכת מלבן סימן ב'. ועיין שם כמה דינים מדין בגד לתן עליו מים. אבל בשאר משקין חוץ ממים לא שייך בו לבון, שאין דרך כביסה בשאר משקין, אלא דסחיטתו אסור משום דש, וזה לא שייך אלא כשצריך למשקין, מה שאין כן במים אפלו כשפוחט המים לאבוד, מכל מקום יש בו משום לבון (שי"ט ש"כ):

יג ולכן מתיר לסנן יין ושאר משקין הצלולין בעננין שלא יהיה בו אסור בורר, כדלקמן במלאכת בורר סימן ז'. וכן מי שיש לו מחוש הכולל כל הגוף בעננין שלא יהא בו אסור משום רפואה כדלקמן, מתיר לשרות בגד ביין וחלב ושאר משקין ולא גזרינן שמא יסחט, כיון דאין דרך לסחטן לצורך המשקין, וגם לא שייך בו כבוס, דאי אפשר לנקות הבגד על ידי סחיטה זו. אבל לא במים, דשייך בו לבון, ומכיון שנתן עליו מים הוי כבוס (סימן שי"ט במגן אברהם, סעיף קטן י"א):

יד זיתים וענבים שנתרסקו מערב שבת, משקים היוצאים מהם מתיר, שהרי אפלו

נשמת אדם

דאפילו אם יסחוט זיתים וענבים שריסקן אינו חייב כמש"כ הרמב"ם שהבאתי אבל כשלא ריסקן הם דומין לתותים ורמונים דאפילו יצאו מעצמן אסורים וגזרינן שמא יסחוט זיתים וענבים כדאיתא ברמב"ם להדיא, וכמו שכתבתי בסי' ב' והדברים ברורים, ודלא כא"ר בס"ק ט"ז שכתב דאם החלות תלושין מיהר בלא ריסוק

המשקין היוצאין ממילא, אינו דומה כלל לתותים ודבש דבוראי גזרו חכמים על תותים שאפילו משקין שזבו יהיו אסורין שמא יסחוט זיתים וענבים כיון דעומדין ג"כ למשקין, אבל בשום ובוסר שריסקן כתבו התוס' שפיר כיון דס"ל דיגמור ויאכל ולא גזרינן משום משקין שזבו דאסורין שמא יסחוט זיתים וענבים, מה שאין כן בריסקן

לא יסחט מכל מקום יזוב היין, ואפלו אם לא נתרסקו מערב שבת. אם יש יין בגגית שהענבים בתוכה אף-על-פי שהענבים מתבקעים בשבת בגגית, מתר לשותות בשבת שכל יין היוצא מהענבים מתבטל ביין שבגגית, אף-על-גב דהוי דבר שיש לו מתירין, פיון שלא היה נפר קדם שנתערב, ולא היה עליו שם יין כלל, ולכן בטל. והוא הדין דמתר לתת ענבים בתוך היין שיתבקעו ויוציאו יינם. וכן חרצנים וזגים שנתן עליהם מים לעשות תמר, מתר למשך מהן ולשתותם. וכן אפלו לא נתן עליהם מים והיין מתמצה וזב מאליו, מתר לשתותו, פיון שנתרסקו מערב שבת. ונראה לי, דצמוקין שחתכו ונתן עליהן מים וסוחטן בשבת, חייב לכלי עלמא, דהא לא אתי ממילא, כידוע. ומכל מקום נראה לי, דאם נתן הצמוקים והיין לתוך משמרת או סודר מערב שבת ומסתגן והולך בשבת, אפלו הכי מתר לשתות מאותו יין בשבת. ודוקא שהסודר או המשמרת מגיע עד היין שבכלי, בענין שתכף כשיצא מן המשמרת אינו נפר כלל ובטל, כדלקמן כלל ס"ה פן ח' נ':

טו אסור להדק מוכין בפי הפך כשהוא לח משום סחיטה, וכן חביות שפקקו בפקק של פשתן יש לזהר שלא יעמד כלי תחת הזוכית בשעה שסותם, ואז אפלו נסחט מהיין, פיון שהולך לאבוד, אינו דומה לדש (ש"כ):

טז ספוג, אין מקנחין בו אלא אם כן יש לו בית אחיזה, דאז אפשר בלא סחיטה, אבל אם אין לו בית אחיזה, אי אפשר בלא סחיטה, ואף-על-גב דאינו מתכוון לסחט, מכל מקום הוי "פסיק רישה" (שם):

כלל טו

הזורה:

א הזורה ברחת לרוח, חייב, ולכן אסור לרק לרוח, שהרוח יפזר אותו, ודומה לזורה (א) (שי"ט):

נשמת אדם

במסנת בערב שבת אע"ג דאי עביד בשבת חייב חטאת ע"ש, הרי מוכח דאף עפ"כ מותר בשבת והכא אע"ג דמטעם דילמא סחיט להו אם יצא משקה אסור מ"מ כיון שמה שיוצא מהצמוקין אינו ניכר ומתבטל תיכף ביין שבמסנת מותר כן נראה לי:

א [בסימן שי"ט כתב רמ"א הרוק לרוח והרוח מפזר חייב משום זורה, והוא מירושלמי פרק כלל גדול. ולי צע"ג דהא ע"כ האי תנא דירושלמי ס"ל כר"מ וס"ל כר"ל, ס"ל כר"מ דאמר דף ק"ו בצד גזין ויתושיין דחייב אע"פ שאין במינו ניצוד, וכר"א בדף ק"ז ע"ב בצד פרעוש דהא רוק אינו במינו לזרות ברחת כמ"ש רש"י והרע"ב והסמ"ק הזורה ברחת, ועוד דאין

וחולק על המ"א דליחא. ודע דרבש הצף על החלות לעולם מותר כמ"ש הב"י בשם המ"מ, וכן כתב בעה"ק כהדיא:

ו ואע"ג דלא דמי לסימן ש"ך סעיף ב' בענבים שנתרסקו דמשקים היוצאים מהם מותרים, דהתם אפילו יסחוט ליכא איסורא דאורייתא דאתי ממילא, משא"כ צמוקים נראה דאעפ"כ מותר, דהא מוכח בסי' שי"ט סעיף ט' שאם היה המשמרת תלויה מע"ש מותר ליתן לתוכו מים כדי שיזוכו ומשמע ודאי לשתות בשבת אע"ג דאלו היה נותן השמרים בשבת למשמרת חייב חטאת אפי' הכי אי עביד מע"ש מותר. וכ"כ הב"ח דהא דמסננין החדל מיירי שנתן החדל

שכ דיני סחיטה בשבת. ובו כ' סעיפים :

א זיתים וענבים אסור לסחטן (ש"ל סי' רמ"ב סי"ה) ואם יצאו מעצמן אסורים אפילו לא היו עומדים אלא לאכילה ותותים ורמונים אסור לסחטן ואם יצאו מעצמן אם עומדים לאכילה מותר ואם עומדים למשקים אסור ושאר כל הפירות מותר לסחטן. הגם וצמקוס שנהגו לכהות חוזה פירות לשהות מימיו מחמת למא חו הענוג דינו כהותים ורמונים אבל הם נהגו לסחטן לרפואה לבדו חין לחוש (צ"י) וכל זה דוקא לכהות אסור אבל מותר למאן צפיו מן הענבים המסקה שצבן וכ"ש צמאר דברים

דעת תורה

ונפלו למקור לא פסולו. ופירש"י וז"ל: לא פסולו, זיל בחר הזוחל, ויין אינו פוסל את המקור, ופסול מקור צמח שאובין מדרבנן הוא עכ"ל, וז"ל דה"ל חין נסמך ש"י להקל כיון דשינוי מראה רק מדרבנן, [כלומר: ח"ת דשאובין דאורייתא החין נכלל לסמוך ש"י שמראובין כמראה היין שלא יפסלו את המקור מדין ג' לוגין שאובין, והם שאובין דאורייתא ושינוי מראה רק מדרבנן, חלל ודאי דגם שאובין רק מדרבנן, כו"ל בכוונת רש"י, ולפי"ז הרי מוכח מדברי רש"י חלו דשינוי מראה רק מדרבנן], ופמ"ג יו"ד סי' ק' דהזוחל מילתא דרבנן, וז"ל בשינוי מראה ודק. [כלומר: דלפי"ז גם שינוי מראה דכח החין פוסל את המקור משום דמראובין כמראה היין אינו חלל מדרבנן, וה"ל חין ראוי מרש"י ח"ל דגם שינוי מראה חפ"י מי פירות היו דרבנן, ועמ"ש למטה חלן צה"ה] (*). וע"י רמב"ן ורשב"א יבמות פ"ב ב' דמבואר דס"ל דהוי מה"ת, אבל הכס מייירי צמי פירות [ממס] ע"ש.

אבל מותר למצוין בפיו וכו', ע"י צ"י צמס צצלו לקט דבחור פיו מיקרי אוכל, ועתה צ"מ פ"ז סו"ט ד"ה שצ"ך וכו', [שכתבו צה"ל: שצ"ך ולא חכילה גסה, ח"י לאו דכחצ שצ"ך כוי ממשעין מואכלת חכילה גסה דאכילה גסה לא שמה חכילה ולא כוי דרשין ואכלת ולא מו"ך, דשחי צכלל חכילה,

וע"י צה"ל כלל ע"י ונש"א שס מ"ש צזה [דהירושלמי חולק צזה עס הצצלו, וס"ל דהייז חף צדצר שאין צמינו גילוד וכן צורה, משא"כ להצצלו וכו' ע"ש]. וגם צמ' מן הצזה פקפק צד"ץ, וע"י צר"כי צמס מכר"א חזו"ה ומכריק"ש שהולקים ע"ד רמ"א וס"ל להקל צרוקק צחק.

סימן ש"ב

שע"ה א': זיתים וענבים אסור לסחטן. ע"י הפלאת צבי חו"ד סי' י"ח צהמ"ט דשחי מ"ש צזה.

ובמקום שנהגו וכו', עמ"ה סק"ה [מ"ש דמכצ"י משמע דהם יס מקיס ח' סוחטין וכו' חסור לכל הטועם, ולמה כתב רמ"א וצמקוס שנהגו וכו', דמשמע רק צחותו מקיס חסור וצמאר מקומות שחי וכו' יבוס"ה], ועפ"מ צה"א מ"ש צדצרי מנ"ה חלו [והציה מהגמי צצח שס קמ"ד צו צכא דחרדון שסחטן למקיס וכו', וע"ש צה"ד מ"ש דשחני מקור דהוי מה"ת, חלל חל"ע מדצרי כהיו"ט פ"ז דמקורות ח"ד דמבואר דשינוי מראה צמקוס פוסל רק מדרבנן דמתחזי כצאר משקין וכו' ע"ש], וע"י רש"י מכות ג' ע"ב ד"ה לא פסלוה וכו' צמ"ש דפסול שאובין דרבנן, [ע"ש צגמי דחמר ר"י חמר רצ ג' לוגין מים שפול לחוכן קורטוב של יין ומראובין כמראה יין

שאובין רק מדרבנן הוא, דהא סר"ס מים הם ורק מראיהן כמראה היין, והאיך נכסיר לסבול בהם ושאובים הם, אלא ע"כ דשאובין רק פסול דרבנן הוא, ולפיכך הם אמרו והם אמרו דאם מראיהן כמראה היין הו"ל כיון ממש ולא פסלוה.

וזהו שכתב אומ"ר דעפ"ד הפמ"ג דהזוחל מילתא דרבנן הוא, א"כ ח"י בשינוי מראה, כלומר: דלפי"ז אין רא"י מרש"י לשינוי מראה דמי פירות ממש וכמ"ס, וכן מוכח מ"ס אח"כ דברמב"ן ורשב"א יבמות פ"ב מבואר דס"ל דשינוי מראה מן התורה, אלא דהתם איירי כמי פירות, כלומר: דגם דהרמב"ן ורשב"א אין רא"י לשינוי מראה דג"ד שהם מים במציאות וכמ"ס, כנלע"ד לבאר דברי אומ"ר אע"פ שזה דוחק קצת בלשונו.

(*) פרשתי בפנים כמ"ס, דאמנם ח"י קשה לי הוכחת אומ"ר ז"ל מדברי רש"י הנ"ל, דהא לעולם י"ל דשינוי מראה מדאורייתא פסול, ואפ"ה הוצרך רש"י לומר דשאובין פסול רק מדרבנן, דאם נאמר דפסול שאובין מדאורייתא טוב לא יחזי להכסיר את המקור כאן משום דמראיהן כמראה היין, והא טעמא, שהרי כבר כתב הב"י בטעמא דפסול שינוי מראה במקור, ודרשינן מה מים שלא נשתנו מראיהן וכו' ע"ש, וא"כ אף דמים ממש הם ודאי, אפ"ה אינם משהרים מדין מקור, דשינוי מים כאלו שלא נשתנו מראיהם דוקא, משא"כ לענין לא משלין ולא פוסלין דמי פירות, אדרבה לפיכך אין פוסלין משום דאין נקראים מים.

ולפי"ז הרי י"ל בפס"י דמה שאמרו בנ"ד דג' לוגין וכו' מראיהן כמראה היין לא פסלוהו, ע"כ מטעם דמים

(צ"י כספ ש"ל) ויח אסורין להחזיק בפס מענינים וכיוצא בזה. (כגכ"ח פכ"ה) : ב זיתים וענבים שנתרסקו מע"ש משקים היוצאים מהם מותרין ואפילו אם לא נתרסקו מע"ש אם יש יין בגיגית שהענבים בתוכה אע"פ שהענבים מתבקעים בשבת בגיגית מותר לשותתו בשבת שכל יין היוצא מהענבים מתבטל ביין שבגיגית : ג חרצנים וזגים שנתן עליהם מים לעשות תמד מותר למשוך מהם ולשתותם ואפילו לא נתן מים והיין מתמצה וזב מאליו מותר לשותתו : ד מותר לסחוט אשכול ענבים לתוך קדירה שיש בה תבשיל כדי לתקן האוכל דהוה ליה משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי אבל אם אין בה תבשיל אסור : ה יש מי שאומר דה"ה לבוסר שמותר לסחטו לתוך האוכל ור"ת אסור בבוסר (כחל"ל ואינו ראוי להכילה (טור) : ו מותר לסחוט לימוני"ש : ז לסחוט כבשים (פי' פירות ומיני ירקות המונחים בחומץ ובמלח כדי שלא ירקבו) ושלקות אם לגופם שא"צ למים ואינו סוחטן אלא לתקנם לאכילה אפילו סוחט לתוך קערה שאין בה אוכל מותר ואם צריך למימיהן מותר לסחוט לתוך קדירה שיש בה אוכל אבל אם אין בה אוכל אסור ולר"ת כל שהוא צריך למימיהן חייב חטאת אפילו סחט לקדירה שיש בה אוכל. (ולדבריו כסוחט אשכול לקדירה נמי אסור) (טור) : ח הסוחט דג לצירו דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהן : ט השלג והברד אין מרסקין אותם דהיינו לשברם לחתיכות דקות כדי שיזובו מימיו אבל גותן הוא לתוך כוס של יין או מים והוא נימוח מאליו ואינו חושש וכן אם הניחם בחמה או כנגד המדורה ונפשרו מותרים : י מותר לשבר הקרח כדי ליטול מים מתחתיו : יא צריך לזהר בחורף שלא יטול ידיו במים

דעת תורה

וכו' פ"ט], וכתבתי ח"ס ח"ה סי' פ"ט בחמץ בחשו"ב [בניחור ג"כ כוונת המג"ח כמ"ס במחלוקת פ"ט], גם כתב שם דה"ל דמותר לשבר, מ"מ אסור לטלטלו, [שהרי המדרש בשם רש"י הולך ד"ל מהלך דשובר חמץ ח"ה החזית וכו' יעו"ש דף קמ"ו א. ובתוס' שם, וא"כ כמו בחזית אסור ודאי לטלטל חמץ ח"ה כשצרכים משום שברי כליים שגשגרו בשבת, סי' כהן וכו' פ"ט]. ועי' בא"ר ותו"ש שדחו ד' מג"ח דברי מג"ח, אין דבריו מוכרחים, ועי' בא"ר שו"ר סי' שס"ג בסופו דמבואר ג"כ להקל אף בזה. ונשאלתי מהרב המו"ר דק' סטריא ח"ס מותר לשבר חתיכות קרה בש"ק לצורך שבר ובדומה לחזיון קרייתו של יתהמס, וכדאי מהלך דחין מרסקין כבד וכו', ומדברי ח"ס סי' פ"ט. ובשבתו שכל דברי הפוסקים [שאסור לשבר] הם בקרה שלא כוון לשם כך ושובר הקרה שגבר לו צנא. ועי' בתו"ש בשם שם יעקב שכתב דקרה דינו כמוס לכל דבר ואין עליו דין מחובר כלל, וגם בא"ר חולק ע"ד המג"ח [סקט"ו כח"ל], וכן קני המורה כתב דעדיף מהלך דשובר חזית ושרי בכל גוויי פ"ט. ובני"ד שהוכן לשם כך בודאי שרי לטלטלו ואינו מחבין שרי יתם למים, ואדרבא ראו שיתקיים הקרה כדי שילן השכר, וגם אינו משבר לחתיכות קטנות ודקות, ומבואר ברש"י שבת י"א ב. דדוקא לחתיכות דקות אסור מפני שמוילד בשבת, משא"כ בני"ד, ועי' בא"ר צ"ח סי' תק"ח סק"ב לבין דיוקט ט"ס [לחלק בין צוקט לעניס דקיס או לא

הכל כשהח דכתיב שצנך ולא חכילה גסה חייח ודכילה למידע מיני ולא מולך פכ"ל, וכו' מבואר מדברי חסוד' להיפוך], וי"ט.

בעיקר ב' : שכל יין וכו' מתבטל ביין שבגיגית. בא"ר הגדול ח"ה שבת במלחכת דס דף י"ג כתב דגם אי נימח דלפי' מדרבנן מין צמינו לא צטיל, מ"מ אמרין סגן מינו כמו שאינו, ושאנו מינו (דכיוון חרונים וזגים) רבים עניו ומצטלין אוחו, וכוכיה מירושלמי פ"ב דתרומות כ"ג דף שכוין לא מהחלנים וכזגים חפ"ה יכולים לטלטלו יעו"ש, וא"כ גם לענין דבר שיש לו מחירין י"ל כן. וצריע"ל מה' פ"ז דף פ"ג ב. כתב שם להד ח"ה דגני חרונים שם טפלים להכין לא שוין לומר סלק, דכיון שכוין שבתם אינו מצטל אף הם אינם מצטלים, אבל זכו דוקא כל זמן שם עניס, משא"כ כשגדרכו ונפרשו לעומן ודאי מצטלין יעו"ש.

בעיקר ו' : מותר לסחוט לימוני"ש. עמג"ח סק"ה [כעניס זה משום דחין דרך כלל לסוחטן ופסקו להחזיר צפ"ה, ואם כי המחלוקת נדחק להעמיד לצורך משקה אלא לצורך אוכל וכו'], ועי' שו"ע יו"ד סי' ל"ו סעיף ד' [בדין מי לימוני"ש שמצטלין העפוי"ס וכו'], וי"ט. ועי' ח"ה כלל יו"ד דין ד' ונש"א שם ד"ב לאסור צה"ל [בדרך לסוחטן לצורך משקה פ"ט]. בעיקר ז' : מותר לשבר הקרה וכו' כמג"ח סקט"ו [דנבחר לו צנא חסור, ועי' מחלוקת פ"ט כעניס דנבחר וצנא שמחברים לקרקע יס צנין וסחורה

שיש בהם שלג או ברד ואם יטול יזהר שלא ידחקם בין ידיו שלא יהא מרסק: יב יש ליהזר שלא ישפשף ידיו במלח: יג דורס שלג ברגליו ואינו חושש: יד הר"מ מרוטנבורג מתיר להטיל מי רגלים בשלג והרא"ש היה נוהר: טו אסור לפרוס סודר ע"פ החבית וליתן ע"ג הכלי שדולים בו שמא יבא לידי סחיטה אבל בגד העשוי לפרוס עליו מותר שאינו חושש עליו לסחטו: טז אסור להדק מוכין בפי פך שיש משקין משום סחיטה: יז ספוג אין מקנחין בו א"כ יש בו בית אחיזה גזירה שמא יסחוט: יח חבית שפקקו בפקק של פשתן לסתום נקב שבדפנה שמוציאין בו היין יש מי שמתיר אע"פ שא"א שלא יסחוט והוא שלא יהא תחתיו כלי דכיון שאינו נהנה בסחיטה זו הוי פסיק רישא (פי' היסור נמשך בהכרח מדבר מה כמו כמות הנמשך בהכרח מהכח כחש) דלא ניהא ליה ומותר וחלקו עליו ואמרו דאע"ג דלא ניהא ליה כיון דפסיק רישא הוא אסור והעולם נוהגים היתר בדבר ויש ללמד עליהם זכות דכיון שהברוא ארוכה חוץ לנעורת ואין יד מגעת לנעורת מותר מידי דהוי אספוג (פירש הכורך ספוג הוא על ראש דג ההו גדול שנים וצפצפה שמרים ראשו להסחכל צעלס יורד לתוך הספוג על טיטו וחינו רוחה כלום ולולי זה לא היחם ספינה לולת מפניו) שיש לו בית אחיזה ולפי שאין טענה זו חזקה ויש לגמגם בה טוב להנהיגם שלא יהא כלי תחת החבית בשעה שפוקקים הנקב (וע"ל סי' ש"ה עוד מדיני סחיטה): יט ליתן כרכום בתבשיל מותר ואין לחוש לו משום צובע דאין צביעה באוכלין: כ יש מי שאומר שהאוכל תותים או שאר פירות

דעת תורה

י"ב בסופו [דאם שניהם הסרים חין הנקצים מלטרפים] ולי"ל כיוונתו דר"ל דאי שלם וא"י הסה.

וע"י ע"ז סק"ז מ"ש כנס כרין [ושא"פ ד"ס] מיני סחיטה וכו', וכתב בע"ז דנ"ל להק דין לכן מכנס כמו מים, חנני יין אדום הינו מכנס חנני אדום מחדש כנגד], וע"י קרנן נהגה רפ"ד דנ"ל שבינה רח"י לזה ממד"ר פ' ויחי עה"פ כנס ציין לצבוש וגר [וח"ל המד"ר: כנס ציין לצבוש שהוא מחזור לכן ד"ה, וצדס עננים סוטה, שמתחור לכן טעויותיו], וי"ש צמחנות כהונה [שהד"ש הוא על החורש שנקרחה יין, ובס"כ צמחנות ע"ש]. ועתה"י מהר"א ח"ה סי' ע"ג [שנשאל לזה דמהפסוק כנ"ל מוכה דליכא כיצום צמחויותו, ומהר"א כשיז אדרבה דמכאן רח"י להע"ז דה"ק כנס ציין לצבוש הוא יין לכן, וצדס עננים סוטה, הוא יין אדום, וסוטה חינו כסות חל"ה שתי וכו', חו דהיינו צד אדום וכו' ע"ש]. וע"י ח"ר דציין אדום חוי לזבע, כמ"ש ברוקח סי' י' וצ"ש"ע כהן סעיף כ'.

עוד מ"ש בע"ז [דמכין שיש צמחיטה עוד אופן דהוי חולדה דדש ומפרק וכו', לפיכך חס נשפך על השנחן שבר חו שאר משקין שהינם מלננים לא יקח משם צבף ולשפוך לחוץ, דה"ה דמשליכו לאיזה, מ"מ צמחה שהוא סוטה עושה היסור וחינו מופיל מה ששפך חת"כ וכו'], ע"י ח"ר שהשיג ע"ז דאם חינו נועל צכה לא הוי מפרק, ויוד דאזיל לאיבוד ע"ש. סעיף ב': יש מי שאומר וכו' משום צובע. פי' שו"ת חס"ל הנדפסות בלוקטני דיוס

ע"ש]. לכן נראה להקל ומ"מ משום עובדה דהול נראה שר"ך לעשותו צנננה, בדחיתא כה"ג צנננה כ"ה צ. מהו להרחות וכו', ויש להחמיר ג"כ לעשותו ע"י כח"ס.

סעיף י"א: יזהר שלא ידחקם וכו'. עכ"י ככ"י סעיף י' צדן צורית, [דאסור לחוץ ידיו צבורית, מפני שנימוח על ידו וכו' חולד].

סעיף י"ח: הוי פ"ר דלא ניהא לי' ומותר וכו'. ע"ש צנ"י רס"י חק"ג [צבה דקורוד צמחה צנ"י וכו', שבינה שם מהא דהידוק מויתא וכו' והפלוגתא צזה, וסוים צזה"ל: ונדבריו הסוצרים דפ"ר שאינו נהנה שרי, פשיט להו דכל שאינו עושה הצורה ח"ש"פ שחולש שיער שרי ע"כ יעו"ש].

שלא יהא כלי תחת החבית וכו'. עמ"ל סק"ג [מ"ש מהרמז"ס צננין צ' מעברות זו ע"ג זו וכו'], ועתה"י מהר"א חס"ד ח"ה סי' ס"א דמותר לשלוח מים ממקור כ"י פלומ"פ [משאבה]. וע"י מחל"ה כהן מ"ש צדבריו מג"ה, [והביא מהצ"י מ"ש צדבריו רמז"ס כה"ל, ושנפ"ז ע"כ חין הפירות צמז"ס ש"י מים כשרים וכו' מים שחוצין וכו'], ועשו"ת צ"ח חו"ד סי' י"ג צמח"ה כה"ש מ"ש צזה.

וע"ש צמח"ה"ש [מ"ש דעכ"ל דמיוני צ' מקולות של מים כשרים חל"ה שאין בכל ח' לצדו כשיבור וכו'], ומשמע דר"ל דכל ח' משמיה חין צו שיעור מקור, חן לפי"ז ע"ש ח"ה"כ דנקצים כרצח מלטרפים, וזה נגד דבריו השו"ע שם סי' ר"ח סעיף

קצות סי' קכ"ז השלח נח

(ו) אסור לסחוט זיתים או ענבים בשבת מפני שמפרק המשקה

בדי השלחן

לתמרים, והחילוק הוא פשוט מאד, דהדישה בתמרים היא לצורך אכילה, ע"כ אסור לתלוש מן האשכול בשעת אכילה, אבל בענבים שבצומדים לאכילה אין בהם דישה כלל, רק בענבים הצומדים ליין, ע"כ מותר לגרגר ענבים הצומדים לאכילה כדי לאכול, שהרי אין באלו משום דישה, דבמלאכות שבת אזלינן בתר דעתו, וכיון שאין דעתו ליין לא הוי דישה, וסברא כזו כתב ג"כ בשביתת השבת מ"ר ס"ה לתוך דברי המג"א שהתיר לקלוף חבואה מקליפתה והק' הגרע"א והאג"ט דהא כותש החטים להסיר קליפתם חייב משום דש כגמ' שבת דע"ד ע"א ותי' מסברא דדרך הכתישה להסיר הקליפה הוא כשרוצה לסחון החטים וז"ל הוי דש, אבל הכוסס חטים חיים אין הדרך להסיר הקליפה ואין בהם ענין דישה, ע"כ מותר לקלוף כדי לאכול, אבל לקלוף כדי לסחון אח"כ שוב הוי דישה, את"ד בקצת ביאור יותר, והה"נ בענבים שבצומדים לאכילה אין בהם דישה, (מיהו הקושיא הנ"ל מכותש חטה י"ל דהמג"א מחלק בין כותש לקולף וכן מפורש בסמ"ג במלאכת הלש שמביא הירושלמי המובא לעיל סק"ח דמאן דשחיק תומי חייב משום דש וכ' ע"ז וי"ל ומההיא דירושלמי אין לאסור לקלוף שומים ובצלים לאכול לאחר כו' וחייב משום דש דקאמר בירושלמי ג"ל דמיירי בשוחקו עם קליפתו שדומה לדש בתבואה עכ"ל הסמ"ג, הרי דמחלק בין כותש לקולף דקולף לא הוי דישה) אבל המגרגר ענבים כדי לסחון שאז הדרך לגרגרן קודם י"ל דהוי דש, ונגמ' שבת דקמ"ד ע"ב סוחט אדם אשכול של ענבים לחוך הקדירה, וכן הל' בטוש"ע, אין מזה ראי' דצריך לסחוט האשכול דהיינו שתופס האשכול בידו וסוחטו, ואסור לגרגר הענבים קודם הסחיטה, דהא דנקטו, אשכולי שגרת לישן הוא וכעין זה איתא בגמ' ב"ב דצ"ז סוחט אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום ושם מיירי בע"ש, וי"ל לפי שאין הדרך לגרגר רק בגת שעושין יין הרבה אבל הסוחט מעט ענבים אין הדרך לטרוח לגרגרם החלה אלא סוחטין אותם מן האשכול, וי"ל לאידך גיסא וסוחט אשכול א"א שלא יתלשו איזה ענבים בשעת הסחיטה ואפ"ה מותר, וי"ל דאחר שנשחט כבר אפי' מקצתו שוב לא הוי דישה דדרך הדישה קודם סחיטה וצ"ע, ועי"ל טעם דמותר לגרגר ענבים בשעת אכילה, דדרך דישה לא הוי רק כשמגרגר הרבה ענבים בבת אחת, כמו שנוהגין בשעת עשיית היין, אבל המגרגר מעט מעט ואוכלם ראשון ראשון לא הוי דרך דישה ולא אסרו זה לגמרי, וסברא זו איתא ברש"י ביצה ד"ג ע"ב גבי קילוף שעורים, ועי' לאדמור"ר הצ"צ במשניות שבת פ"ז דמ"ו ע"ד ושבת פכ"ב ד"ס ע"ג וביצה פ"א שהביא רש"י זו וכ' דאפשר גם החוס' אין חולקים בעיקר הסברא עיי"ש, ולפ"ז גם תמרים מותר לגרגר ולאכול א' א' (מיהו האוסרים למצוץ ענבים ע"כ לא ס"ל סברא זו דהא מציצת ענבים

בדי דין סחיטה אוכלין בשבת השלחן

לאסור מטעם מפרק דבורר לאכול לאלתר מותר ובמפרק אסור, והנ"א כלל י"ד אות ג' כ' דצ"ע אם סוחט אשכול חייב משום בורר ג"כ אם אינו לאכול לאלתר, וכן אדמו"ר הצ"צ בפס"ד סי' שי"ט הק' בסוחט וחולב דליחייב משום בורר ואפשר דומה לב' מיני אוכלין, מכל הנ"ל מוכח ד"ל דסוחט חייב משום בורר ג"כ, אלא דלדעת המג"א דהוי מין א' מותר לסחוט ענבים לתוך הקדירה אפילו שלא לאכול לאלתר, ולדעת הפמ"ג דהוי כב' מינים מותר דוקא לאכול מיד, מיהו אם שייר הרבה משקה בפרי הנסחט דהוי בורר במין א' מותר אפי' שלא לאכול לאלתר כמ"ש הפמ"ג בא"א סי' שי"ט סקט"ז, ונראה שמש"כ המג"א דהוי מין אוכל א' אזיל לשיטתו בס' ש"ך סקט"ז שכ' גבי בוסר שא"ר לאכילה דאסור לסחוט לתוך הקדירה אפילו לאכול מיד, דלא התירו אוכל מחוץ פסולת אלא ליטול בידו האוכל ולאכול שדרך אכילה כן הוא אבל לסחוט אסור דאין זה דרך אכילה אלא דרך מלאכה וכ"כ אדמו"ר שם ס"ח הרי דס"ל דסחיטה לא דמי לבורר בידו, והפמ"ג שם כ' בדעת המג"א דסחיטה הוי כבורר בכלי, א"כ אם נימא דהוי כב' מיני אוכלין, דבזה ג"כ לא התירו אלא לבורר ביד דוקא, שוב יהא אסור לסחוט דסחיטה לא דמי לבורר בידו, ע"כ הוכרח המג"א לתרץ דהוי מין אוכל א', ובזה אפילו בכלי מותר ע"כ מותר לסחוט ג"כ, ומ"מ אין סחיטה דומה לכלי המיוחד לכך שבזה מסתפק הפמ"ג כנ"ז לק': ונתבאר שגם דעת אדמו"ר דהוי מין א' כיון דפסק דסחיטה לא הוי כבורר בידו כנ"ל, ע"כ מותר לכאורה לסחוט ענבים לתוך הקדירה אפילו שלא לאכול לאלתר, ומ"מ נראה שגם אי נימא דהוי מין א' אעפ"כ אסור לסחוט אלא סמוך לסעודה, דלא עדיף מקולף פירות שכ' המג"א בס' שכ"א סק"ל דאפילו תפוחים אסור לקלוף אלא סמוך לסעודה, וסמוך לסעודה מותר ולא אמרינן דהוי פסולת מאוכל דאסור אפי' סמוך לסעודה, וכתבנו הטעם לעיל סק"ח דכ"ז שלא נקלף אין שם פסולת על הקליפה, ואעפ"כ אסור שלא לאכול לאלתר לפי שאח"כ יהי' שם פסולת עלה, וה"נ בסוחט ענבים שנשאר אח"כ הקליפה והזגים אע"פ דבשעת סחיטה אוכל הוא כמ"ש הפמ"ג סי' ש"ך סקט"ז מ"מ הרי יהי' פסולת גמור אח"כ ע"כ י"ל דאסור לסחוט ענבים אלא סמוך לסעודה, ובוסר אסור אפי' סמוך לסעודה כמ"ש ומג"א סי' ש"ך סקט"ז, וי"ל ע"ז להט"ז בס' ש"ך סקט"ז שכ' דהא דאסור לסחוט בוסר אפילו לקדירה, היינו שלא לאכול לאלתר דהוי בורר אוכל מחוץ פסולת אבל לאכול לאלתר מותר גם בוסר וס"ל דסוחט הוי כבורר בידו, ולפ"ד הא דמותר לסחוט ענבים לתוך הקדירה היינו אפילו שלא לאכול לאלתר, וקשה דליחייב משום בורר, ואין לומר כתי' המג"א הנ"ל דהוי מין א' דכבר ביארנו לעיל שאפי' במין א' אסור לסחוט שלא לאכול לאלתר דדמי לקולף, ולבד זה הרי הט"ז לשיטתו בס' שי"ט סקט"ב ס"ל דגם במין א' הוי בורר, ואין לומר כמ"ש הפמ"ג סי' שי"ט דמיירי כשמשייר משקה בפרי, ובזה לא הוי בורר גם להט"ז כיון דלא אכפת ל' איזה משקה שיצא, והוי כלוקח סחם מן הבא בידו דאינו דרך ברירה כמ"ש הט"ז שם, דא"כ גם בבוסר כה"ג שאינו סוחט

כל הבוסר יהא מותר אפילו שלא לאכול לאתר ואין חילוק בין בוסר לענבים.
וצ"ל דבוסר שאינו ראוי לאכילה גם המיץ שלו חשוב כפסולת כל זמן שלא
נסחט, וע"כ לא מהני מה שמשייר מיץ בחוך הבוסר, אבל בענבים כשמשייר
מיץ בחוך הענבים שפיר הוי אוכל מאוכל במין א' ואינו דרך ברירה כנ"ל :
ובאגלי טל מלאכת בורר סק"י אות ה' כ' לתרץ קושי' המג"א דסוחט ענבים
לא הוי בורר, משום דיכול למצוץ הענבים בפיו ולא יהיה בורר כלל, כמו
במים שיש בהם קסמין דקים דמותר לסננם הואיל ויכול לשחותם בלא סינון
עיי"ש, ותי' אינו מוכן דמה יענה לחפוחים שא"א למצוץ אותם, ואעפ"כ אין
בסחיטתן משום בורר, ועוד דהא מותר לסחוט ענבים לתוך הקדירה לתקן
המאכל, ובזה שרוצה המשקה לתיקון האוכל, א"א לו בלי סחיטה, שאם ימצוץ
בפיו לא יהא אפשר לו כלל ליתנם תוך המאכל לחקנו, וגם מה שתי' שם על
חולב דאינו בורר שיכול לינק מן הבהמה ג"כ לא יתיישב לחולב לתוך הקדירה
לתקן המאכל (ולפ"ז צ"ל לפי' הלבוש שכ' במים שיש בהם קסמין דמותר
לסננם לפי שיכול לשחותם בלי סינון לעכב הקסמין בשיניו, דזה דוקא במסנן
המים לשתייה, אבל כשרוצה לחת המים לתוך האוכל דבזה מוכרח לסנן יהא
אסור לסנן, מיהו כבר כ' האג"ט דבמים שיש בהם קסמין דקים אין בורר משום
שאפשר לשחותם עם הקסמין, וממילא מותר לסנן אפי' כדי לתתם לתוך האוכל)
והנה אחרי שנחבאר דסחיטה אינה כבורר בידו להמג"א ומותר לסחוט דהוי
מין אוכל א', ממילא מותר לסחוט ענבים לקדירה גם בכלי אם אינה מיוחדת
לכך, דהא סחיטה גופא דומה לסוחט בכלי ואפ"ה מותר (ועי' לעיל סי' קכ"ה
בבד"ש סק"ט דבמין אוכל א' מותר לברור בכלי, ובכלי המיוחד לכך מסתפק
הפמ"ג כמ"ש שם, וגם למשי"כ האג"ט בפירות הנאכלין עם קליפתן דמותר לקליף
אפילו בכלי המיוחד לכך כמ"ש לעיל סי' קכ"ה סט"ז, ההם לא שייך ענין
ברירה כלל, אבל בסוחט שלבסיף נשאר פסולת ומותר רק לאכול מיד י"ל
דגם להאג"ט אסור בכלי המיוחד לכך, ועי' באג"ט סק"י כש"כ כעין זה מהריב"ש.
וממשי"כ המג"א סי' שצ"ט סקט"ו במערה משקה מכלי לכלי דמוכח מהרי"ף
דהא דכעין שישאיר ניצוצות הוא דוקא במסנן בכלי, אין ראוי דאוכל מתוך
אוכל מותר אפי' בכלי המיוחד לכך, דהא התם מיירי בצבאתא דהיינו קסמין
שנתן בפי הכלי שמערה ממנה ולא הוי כלי המיוחד לסינון) ולהש"מ דהוי ב'
מיני איכלין מותר לסחוט ביד דוקא ולא בכלי, ונראה דלסוחט בכלי המיוחדת
לכך לכו"ע אסור עכ"פ משום עובדין דחול, וכמו שכ' התפא"י לאסור לנער
העפר מן הבגד ע"י מכרשת (שקורין בארשט) משום עובדין דחול, וה"ד לעיל
סי' קט"ז בבד"ש סקל"ו, ובמשנה ביצה דכ"ט המביא כדי יין כו' לא יביאם
בסל ובקופה ופי' רש"י דנראה כמעשה דחול, והרבה כיו"ב, ואפילו להפוסקים
דס"ל דאין בסוחט משום בורר כלל כמ"ש לקמן, מ"מ אסור לסחוט בכלי
המיוחד לכך, ומה שהתיר האג"ט לקליף חפוחים בכלי המיוחד לכך, הקילוף
אינה מלאכה ולא מיחוי כעובדין דחול, ודרך אכילה כן הוא, אבל סחיטה היא
מלאכה

קצות דין סחיטת אוכלין בשבת השלחן

כך הוא סוחט לחוכה יין זה (כ). וכן הדין בתותים ורמונים וכיוצא בהם שנתבאר בסעיף ו'. אבל שאר פירות שנתבאר בסעיף ז' מותר לסחטן אם כוונתו כדי לסכל המאכל במימיהן. אעפ"י שאין שם אוכל בתוך הכלי שסוחטן לחוכו, אף לדברי הי"א בסעיף ז'

בדי השלחן

מלאכה והתירו רק לתוך הקדירה ע"כ שייך בה עובדין דחול ועי' בס"י ש"א בקרי"א אות ז': והסוחט תפוחי זהב וכיוצא בפירות שיש עליהן קליפה לתוך הקדירה. לכאורה כיון דהקליפה אינה נאכלת נמצא דבסחיטתו הוי בורר אוכל מפסולת, ויהא אסור להמג"א דס"ל דסחיטה לא דמי לבורר בידו, אבל נראה פשוט דמש"כ המג"א דסחיטה לא הוי כבורר בידו, היינו על מה שסוחט המשקה מגוף הפרי שהמשקה נכלע בו, וגוף הפרי הוי אוכל בתפוחי זהב ע"כ שפיר הוי בורר אוכל מאוכל במין א', ומה שנסחט המשקה ונפרד מהקליפה שאינה ראוי לאכילה זה לא גרע מקולף, דמה לי שמסיר הקליפה ע"י קילוף או שמוציא הפרי או המשקה מהקליפה, ומיהו בעינן דוקא שיהא סמוך לסעודה כמו בקולף הנז' לעיל סי' קכ"ה סס"ו, ואם אינו סוחט כל הפרי ומניח מקצת הוי בורר אוכל מאוכל ומותר אפילו שלא לאכול מיד, ובשבת השבת כללי מלאכת דש מביא פוסקים דס"ל דאין בסוחט משום בורר כלל, וכבר הבאנו דעת הרבה פוסקים דיש בסוחט משום בורר וכן מבואר בשו"ע אדמו"ר גבי בוסר (כ) שם ו', והנה כ' אדמו"ר שם דאם עתיד לערב בה אוכל הרי זה כמשקה הבא לאוכל וכאוכל הוא חשוב אלא שאסור מדרבנן לפי שאין הדבר ניכר שהנסחט בא לתקן האוכל, והוא מרש"י ושל"כ כמ"ש במ"מ, וז"ל רש"י (שבת דקמ"ד ע"ב) אבל לא לתוך הקערה, הזמנין דלמשקה קאי ואע"ג דבקערה לא שחי איניש לא מוכחא מילתא ואיכא איסור עכ"ל, ועי' גם ברש"י הקודם ד"ה לתוך הקדירה, והמשנ"ב בבה"ל ד"ה לתוך קדירה כ' דמדברי רש"י משמע דבקערה אף שיש בה תכשיל ג"כ אסור משום דלא מוכחא מילתא דזמנין למשקין קבעי לה כן הוא ביאורו של רש"י וכ"כ בס' מטה יהודה וכן מצאתי במאירי ודלא כאיזה אחרונים שלא הבינו דברי רש"י כן עכ"ל, ור"ל שהבינו דברי רש"י להיפוך דאם יש אוכל בקערה כודאי מותר, ואפילו אין אוכל בקערה אינו אסור אלא מדרבנן, וכמ"ש אדמו"ר ז"ל מפורש בס"ו, ובאמת אינו הבנת איזה אחרונים לבד אלא כן פי' הרדב"ז את דברי רש"י כמ"ש באג"ט סק"ח, וכן מפורש בחוס' ר"ד שזהו כוונת רש"י וה"ד בשביתת השבת סק"ו, וגם כן מוכח משה"ל המובא בב"י לענין סחיטת לימונים לקערה שעתיד לערב בה אוכל, דמבואר שפי' דברי רש"י באין אוכל בקערה, וגם ברש"י ד"ה החלב טמא כ' ולא קמפליג בין לתוך הקדירה בין לתוך הכוס, מדנקט רש"י, לתוך הכוס ולא

כ' לתוך הקערה, מוכח דס"ל דלתוך הקערה דינו כאוכל כיון שעתידי לערב שם אוכל, ואינו מקבל טומאה, אבל לתוך, הכוס' שאין נותנים אוכל בתוכו הוי כמשקה, ובדקמ"ה ע"א ברש"י ד"ה הבא כ' לצורך אוכל כגון, שסחטן לשם הפת' משמע דהעיקר חלוי בכיוונתו בשעת סחיטה דאם סוחט, לשם הפת' הוי כאוכל, אע"פ שלא סחט על האוכל, ובגמ' שם אמר ר"פ כו' במשקדו הבא לאיבוד קמיפלגי, ושם דמיירי במחליק הככרות בענבים אינו בא בתחלת הסחיטה לאיבוד, אלא אח"כ כשאופין הככר וכמו שפי' רש"י שם שמהחלה נסחט, אדעתא דאזיל לאיבוד, וקרי ל' בגמ' משקה הבא לאיבוד, אי"כ הה"נ במשקה הבא לאוכל דאם נסחט אדעתא דאוכל הוי הבא לאוכל, מיהו מסקנת הגמ' שם דאומר ר"ה בריה דר"י דפליגי במשקה העומד לצחצחו, ולא במשקה הבא לאיבוד, וי"ל דר"ה ברי' דר"י ס"ל דמחליק בענבים לא הוי משקה הבא לאיבוד משום דבשעת סחיטה אינו נאבד, וה"ה דמשקה הבא לאוכל לא הוי אלא כשנסחט על האוכל, ורש"י לשטת' פי' דלכך לא הוי מחליק בענבים משקה הבא לאיבוד, משום דלאו לאיבוד אזל שהרי לצחצח דהאוכל נתנו והרי מצחצחו, אבל להפוסקים במשקה הבא לאוכל דאדעתא דאוכל לא מקרי בא לאוכל יפרשו דע"כ אמר ר"ה ברי' דר"י במחליק בענבים דלא הוי משקה הבא לאיבוד משום דאדעתא דאיבוד לא מקרי בא לאיבוד, ותליא במחלוקת ר"פ ור"ה ברי' דר"י, אלא דבגמ' שם בריש הדר דמקשה מט"מ שסחט זירזים וענבים דמיט לא הוי אוכל ותירצו, בסוחט לתוך הקערה הרי מבואר דלתוך דהקערה לא חשיב אוכל כלל, וקשה על רש"י הנ"ל (וראיתי שהעיר קושי' זו בצ"צ משניות שבת ד"ס ע"ד), מיהו באג"ט מביא מהרדב"ז סי' תרפ"ו דשלש מדות בדבר לתוך קדירה שיש בה אוכל מותר, לתוך הקערה בסתם חייב, אבל אם פירש דלאוכל בעי לה אסור מדרבנן, ולק"מ מהגמ' שאמרו בסוחט לתוך הקערה דמיירי בסוחט סחט דחשוב משקה, ועי' באג"ט ד"ס אות ז', וכתבנו כ"ו לעורר המעיין ואכמ"ל, והאג"ט הקשה על שיטת רש"י מגמ' דשבת ד"ט בסוגי' דשום בוסר ומלילות דלמה אסור לסחטן, והא המשקה היוצא מהם אינו לשתייה אלא לסבול בו אי"כ הו"ל כמשקה הבא לאוכל וכאוכל דמי, וזה יש לתרץ דאדמו"ר הצ"צ במשניות שבת סכ"ב דנ"ח ע"ג הביא מר"י דלפעמים סוחטין שו"ב ומלילות למשקה, אלא שהצ"צ שם דנ"ט ע"ג הקשה משמן דאינו ראוי לשתייה כ"א לאכול עם פת וחייב על סחיטת זיתים, והיא קושי' עצומה, ואפשר לומר דבמשקה העומד לטיבול כמו שמן יש חילוק בין סוחטו לאוצר לסוחטו סמוך לאכילה, ואע"פ שבדש אין מחלקים בזה, מ"מ בסוחט שהחויב הוא רק על משקה, י"ל דאין עליו תורת משקה רק כשמכניסו לאוצר אבל בסוחט סמוך לאכילה אין תורת משקה עליו רק תורת אוכל, ובשו"ע אדמו"ר סי' קנ"ח ס"ט גבי טיבולו במשקה כ' דאם מטגנים בחמאה קרושה א"צ נט"י לטיגון זה שכיון שהחמאה קרושה היתה אוכל גמור וכשהתחילה להיות נמוחה ולצאת ממנה משקה הרי יצא לתוך האוכל שהוא מין הטיגון וכל משקה הבא לאוכל מתחלת

קצות דין סחיטת אוכלין בשבת השלחן

שאוסרין סחיטת שאר פירות כדי לשחות מימיהן (כא):
(ט) אבל לסחוט ענבים לתוך מים או שאר משקין לשחותן אסור,
דדוקא משקה הבא לאוכל הוא כאוכל, אבל הבא

כדי השלחן

מתחלת יציאתו אין עליו תורת משקה כלל, אבל אם מתיכין החמאה לבדה
תחלה בכלי א' ואח"כ משימין אותה לתוך הטיגון שכבר ירד עליהם תורת
משקה קודם שנחנה לתוך האוכל צריך נטי' מבואר דאע"פ שבשעה שהתך
החמאה הי' דעתו לערבו בתוך האוכל מ"מ תורת משקה עליו, לפי שלא בא
מתחלה לתוך האוכל, וזה דלא כמ"ש בסי' ש"ך הנ"ל דסוחט לתוך קערה שעתיד
לערב בה אוכל הוה כאוכל, ומשמע דחזר בו בהל' נטי' ממשיכ בהל' שבת
ודעתו להחמיר כמ"ש התוס' רי"ד הנ"ל, (וכעין זה כ' בדברי נחמ"י סי' כ"א
ד"ל ע"ב שאדמור' חזר בהל' נטי' לענין משקה שנקרש ונימח ממשיכ בהל'
שבת, וז"ל אלא שלפ"ז לכאורה צ"ע כו' אחר שכבר נטה מד' המג"א בסי'
קנ"ח איך ולמה חזר וגמשך אחריו בסי' שי"ח, אך עיין בהקדמה להלכות פסח
שכתב דה' נטי' הוא סמ"כ שחידש ואינן ותיקן מוח"ז רז"ל לבסוף א"כ י"ל
שלבתר חזרה נשנית עכ"ל, וההקדמה להל' פסח היא התקדמה הראשונה מבני
אדמור' ז"ל בתחלת השו"ע, ונדפסה בפעם א' בשו"ע הל' פסח שנדפס תחלה
בשקלאוו, והקדמות השניות נדפסו בשו"ע קאפוסט כשנדפס כל חלקי השו"ע על
הסדר) וכ"כ בסידור בסדר נטי' ס"כ, וכן דעת התוס' רי"ד דאם אין אוכל בקערה
חייב משום מפרק אע"פ שעתיד לערב בה אוכל, ועי' בצ"צ משניות שבת ד"ס
תחלת ע"ד, ולפ"ז הי' צריך להחמיר בשאר פירות במקום שנהגו איסור
בסחיטתן שלא לסחוט לתוך הקערה רק לתוך האוכלין, ומ"מ כתבנו בפנים
דיותר לסחוט ש"ס לתוך הקערה כמ"ש אדמור' בהל' שבת, דהאוסר סחיטת ש"ס
הוא דעת רש"י ורש"י לשיטתו חשוב אוכל גם לתוך הקערה, וכמ"ש אדמור'
בהל' שבת, וכדעת השה"ל, וגם יש לצרף ס' האג"ט דלא אחשבינהו עי' סקכ"ה,
ובפרט שם אדמור' דהעיקר דאין בסחיטת ש"ס משום מפרק, רק במקומות
שנהגו להחמיר אין לשנות, ואין ידוע לנו בזה"ז המקום שנהגו להחמיר, ומ"מ
המחמיר גם בש"ס לסחוט לתוך הקדירה דוקא תע"ב וכ"פ האג"ט (כא) שם ז',
ועי' משיכ בסק"כ, והנה שם הבאנו לשון רש"י שאסור לסחוט ענבים לתוך
הקערה וז"ל דזמנין דלמשקה קאי ואע"ג דבקערה לא שתי איניש לא מוכחא
מילתא ואיכא איסור עכ"ל, מנאר מרש"י דבקערה לא שתי איניש ואע"כ אסור
דלא מוכחא מילתא דאולי רוצה אותם למשקין, ועל יסוד דברי רש"י אלו כ'
השה"ל המובא בב"י להתיר סחיטת לימונים וש"פ לתוך הקערה דכו"ע ידעי
דלמתק אוכלא עביד ולא לצורך משקה, והי' אפשר לומר דרק לתוך הקערה
התיר השה"ל דאיכא תרתי לטיבותא דבקערה לא שתי איניש כמ"ש רש"י וגם

אין

קצות סי' קכ"ו השלחן סב

למשקה הוא כמשקה, וכן בשא"פ לדברי האוסרין סחיטתן (כג):
 (י) אבל פירות שאינם ראויים לאכילה אסור לסוחטן לדברי הכל,
 אפילו לחוך האוכלים, שבשסוחט פרי שאינו ראוי
 לאכילה אינו מפריד אוכל מאוכל אלא אוכל מפסולת ויש בזה
 משום מפרק, וגם משום בורר אוכל מתוך הפסולת (כג), וכן אסור
 לסחוט הבוסר אפילו לחוך האוכלין מפני שאינו ראוי לאכילה,
 אלא אם כן נחנדרו עד שיהיו ראויין לאכילה לרוב בני אדם (כד):
 (יא) לימונים בזמננו שרבים רגילים לסוחטן למימיהן לעשות
 מהם משקה שקורין פאנש או לימונדה, דינם
 כחותים ורמונים ואסור לסחטן בכל מקום, אבל מותר לסחטן
 לחוך האוכל כדי לתקנו (ככ). אבל לסחוט לימונים לחוך הטייא
 או לחוך המים אסור:

כדי השלחן

אין דרך לסחוט לימונים לצורך משקה, ושפיר מוכחא מילתא דלמתק אוכלא
 עביד, אבל לסחוט הלימונים לחוך הכוס דשתי איניש מיני' אסור, דאין כאן
 כ"א צד א' להיתר דאין דרך לסחוט לימונים למשקה, ומל' שו"ע אדמור'
 משמע דאין חילוק בין קצרה לכוס, שלא הזכיר כלל קצרה רק, כלי' שסוחטן
 לחוכו וצ"ע (ככ) שם י' (כג) שם ח', ואף שיותר לברור אוכל מתוך הפסולת
 לאכול לאלתר היינו לברור בידו מפני שדרך אכילה כך הוא ליטול האוכל בידו
 מן הפסולת ולאכול, אבל לסחוט ולאכול אינו דרך אכילה אלא דרך מלאכה,
 (שם) ויש סמך לזה ממש"כ הרלב"ג בפ' יתרו והו"ד בשביתת השבת מ"ד דנ"ח
 (כד) שם ט', ויש מי שמתיר לסחוט בוסר לחוך אוכל ואצ"ל בשאר פירות
 שאינם ראויים לאכילה ויש להחמיר כסברא הראשונה (שם), ועי' בקרא סי'
 רמ"ו אות ג' שכ' שם דרוב, יש להחמיר שבדברי האחרונים הוא חיוב גמור,
 ובדאי השגיח אדמור' על הכלל שלו, וכיון שסיים בבוסר, ויש להחמיר בודאי
 הוא חיוב גמור ע"כ סהמנו בפנים להחמיר (כה) כ' הב"י בס"י ש"כ וז"ל ויש
 לתמוה שבמצרים נוהגים לסחוט לימונים לחוך מים שנתנו בהם סוקר לשתות
 לתענוג כו' ואפשר דלא מיתסר אלא כששותין מי סחיטת הפרי בלא תערובת
 משקה אחר אינ' דלא מיתסר אלא כשסוחטין מימיו לבד ואח"כ מערבים אותם
 אבל אם המנהג לסחוט מימיו לחוך משקה אחר שרי עכ"ל, הנה לתי' א' מותר
 לסחוט לימונים בכל אופן, ולתי' הב' מותר לסחוט במקום שהמנהג לסחוט לחוך
 משקה אחר דוקא, ואדמור' כ' וז"ל ואפי' אם נוהגין לסחטן לחוך מים לשתות
 מותר כיון שאין דרך לשתות לבדן עכ"ל, משמע דתפס לעיקר כתי' א' שאין
 שותין אותן לבדן, אבל כיון שכ' ההיתר דוקא בנוהגין לסחטן לחוך מים, י"ל

דאם

בדי דין סחיטת אוכלין בשבת השלחן

דאם סוחטין אותן לבדן אסור, וכיון שבזמננו אין המנהג לסחוט לימונים דוקא לתוך המים, אלא שסוחטין אותן לבדן, בכמויות גדולות, ואח"כ מערבין המיץ במשקאות, כמו שעושין מוכרי המשקאות, וגם הח"א כ' דממלאין מהם חביות למאות לשתות עם פאנש, א"כ שוב הוי דינם כתוחים ורמונים, ואסור לסחוט אותם אפילו לתוך המים, וְהִנֵּה נחבאר לעיל סק"ז דדש לא הוי אלא בדבר שעושין אותו קודם שמכניסין לאוצר כמו דישה בשבלים ואז אסור אפילו עושה סמוך לסעודה, אבל דבר שעושין רק סמוך לסעודה כמו פירוק אגוזים מקליפתן הקשה לא הוי דישה, ולפ"ז יקשה על הרא"ש שהתיר סחיטת לימונים מטעם דסוחטין אותן למאכל, ולא כ' דמותר לפי שעושין הסחיטה סמוך לסעודה, דמסתמא לא ה"י נהוג לסחוט זמן רב קודם הסעודה, וביותר קשה על הב"י שחתר למצוא טעם על מנהג מצרים לסחוט לימונים לתוך המים לשתותן ולא כ' דלא הוי מפרק כיון שסוחטין תמיד לתוך המים דהוי סמוך לשתיה, ובאג"ט כ' באמת טעם זה להתיר לימונים, ונראה לומר דדוקא בשבירת אגוז וכיוצא שעושין תמיד סמוך לסעודה לא הוי דישה דאמרינן דדרך אכילה הוא ולא דרך דישה, אבל סחיטת פירות אינו דרך אכילה כלל וכמ"ש המג"א סי' ש"ך סק"ז דבסוחט יש איסור בורר אפילו סמוך לסעודה דסחיטה אינו דרך אכילה אלא דרך מלאכה וה"ד לעיל סק"ט, ע"כ אפילו סוחטין תמיד סמוך לסעודה הוי דישה, ובזמננו בלא"ה לא שייך היתר זה דהאג"ט כיון שסוחטין הלימונים הרבה מאד בבתי החרושת ואינו סמוך לסעודה כלל, וְהִנֵּה עוד כ' אדמור"ר שם דלהאוסרים סחיטה גם בשאר פירות אסור לסחוט לימונים אפילו במקום שסוחטין אותן לתוך המים, והקשה ע"ז באג"ט דהא טעמם כיון דאחשבינהו הוי ליה משקה והכא דלא אחשבינהו אלא לשתות עם מים וצוקר וכה"ג לאו משקה הוא ומותר ומיים דזה ברור ופשוט, ולפ"ד גם אם סוחט לימונים ליתנם לתוך האוכל ג"כ לא הוי אחשבינהו כיון שאינו רוצה לשתותם לבד, ומותר לכ"ע, והרי כ' השה"ל הו"ד בב"י דלימונים דומים לפגין ופרישין ומותר לסחוט בקערה אע"פ שאין בה אוכל ועתיד לערב שם אוכל דכו"ע ידעי דלמתק אוכלא עביד ולא לצורך משקה עכ"ד, (וס"ל כשיטת רש"י דש"פ ג"כ אסור אם כוונתו למשקה, ע"כ התיר בלימונים משום דכוונתו למתק אוכלא ולא לצורך משקה, דלשיטת הרי"ף מותר לימונים אפילו אם רוצה אותם למשקה כיון שכל העולם סוחטין אותם למאכל ולא למשקה) וכ' השה"ל להתיר הלימונים מטעם דכו"ע ידעי דלמתק אוכלא עביד, ועין במג"א סק"א בפ"י הברי השה"ל, ולא התיר הלימונים מטעם דכיון שאינו רוצה לשתותם לבדם לא אחשבינהו למשקה כמ"ש האג"ט, וצ"ל דכיון שרוצה המשקה הנסחט אפי' לאכלו ע"י תערובת מקרי אחשבינהו, ורק כשסוחט למתק הפרי ע"י הסחיטה ואינו רוצה במשקה כלל מקרי לא אחשבינהו (והאג"ט עצמו באיתו הדף בעמוד הקודם אות ז' אחר שהביא השה"ל כ' הוא דאפילו שאר פירות אף שרוצה המשקה לטיבול אסור לסחוט לקערה שאין בה אוכל ולא כ' להתיר מטעם שכ' בעצמו דלא הוה משקה דלא אחשבינהו.

מיתו

מיהו בפמ"ג מ"ז סק"ה כ' בדעת הט"ז דמותר לתת לימונים למים משום דלא אחשבינחא. וכיון שהחיר השה"ל בלימונים מטעם דהוי אוכל, ע"כ אם סוחט הלימונים לחוך משקה דשוב אין דינם כאוכל אלא כמשקה אסור לסחטם להאוסרים סחיטת שאר פירות וכמ"ש אדמו"ר ז"ל, ואדמו"ר הצ"צ במשניות שבת פכ"ב אחרי שהביא דברי הב"י הנ"ל והקשה על טעמי ההיתר שכי' הב"י מסקנתו דעכשיו שנהגו לסחוט לימונים לצורך שתיה עם מים וצוקר דינם כחותים ורמונים, וכ"ז לדעת הרי"ף, אבל לדעת רש"י י"ל שיש בזה חיוב חטאת עיי"ש, ובס' מור וקציעה אסר ג"כ סחיטת לימון וה"ד בשביתת השבת, ונהנה הח"א כלל י"ד כ' ועכ"פ יש לזהר שיסחוט מקודם ע"ג הצוקר דהוי כמשקה הבא לאוכל וגם זה צריך עיון עכ"ל, וכי' ע"ז אדמו"ר הצ"צ במשניות הנ"ל וז"ל צ"ע שהרי הצוקר מניחים אותו אח"כ במים ונהפוך למשקה, ובשביל זה סוחטין הלימונים לשחות המים שנחנו בהם צוקער הנ"ל א"כ צ"ע אם יהיה לצוקער זה דין קדירה לסחוט הלימונים עליו עכ"ל, ור"ל דבסוחט לקדירה בעינן שיהא המשקה לצורך הקדירה כמ"ש אדמו"ר בשו"ע, אבל כאן אין הלימון לצורך הצוקער אלא הלימון והצוקער לצורך המים, או דר"ל כיון שבדעתו להפוך גם אוכל הצוקער למשקה ע"כ מעיקרא לא חשיב משקה הבא לאוכל, ע"כ לא הזכרנו בפנים היתר לסחוט על צוקער: אבל לסחוט לימונים לתוך האוכל פשוט דמותר, ובאג"ט הביא קושיא דמ"ש לימונים מבוסר, דבוסר כיון שאינו ראוי לאכילה אסור לסוחטו לתוך האוכל, וגם לימונים הרי אינם ראויים לאכילה, ותי' האג"ט הוא נגד הרא"ש והסור כמשי"כ בשביתת השבת, ומשי"כ בשביתת השבת דהשה"ל יושב בטוב הקושי' מבוסר, אינו מוכן כלל, דהשה"ל חילק דבוסר עביד למשקין ולימון עביד לטבל, ולא דיבר כלל מהא דלימון א"ר לאכילה והוי בורר אוכל מחוך פסולת, והנה לעיל סי' מ"ט סט"ז מבואר דיש לימונים שאינם חמוצים כ"כ ומברכין עליהם שני"ב, וא"כ הו"ו ראויים לאכילה, אבל באמת אפילו לימונים חמוצים ביותר לא דמו לבוסר דבוסר בלא סחיטה אינו ראוי כלל ומקרי פסולת, אבל לימון כיון שגם בלא סחיטה הוא ראוי כמו שנוהגין לתת חתיכת לימון לתוך הטייא, שם אוכל עליו ולא מקרי בורר אוכל מפסולת, ומותר לסחטו לחוך האוכל ונהנה המנהג לסחוט לימון לתוך רוטב של רגלים מבושלים, ואם אין בו בשר כלל שנימוח כולו הרי דינו כמשקה ואסור לסחוט לתוכו, ואם בדעתו לאכול המרק אחרי שיתקרב ויקרש, דאז תורת אוכל עליו כמו כל משקה שנקרש (עי' במשנה דטהרות רפ"ג ובס"י קנ"ח גבי טיבולו במשקה) צ"ע אם מותר, דלימונים בזמננו דינם כהו"ר, שאסור לתת לחוך הקערה שאין בה אוכל שעתיד לתת בה אוכל, אבל הכא עדיף טפי שכבר המאכל בקערה ואינו סחוסר מעשה, אלא שעדיין אין תורת אוכל עליו עד שיקרש, וכיון שידוע דרך הרוטב הזה להניחו לקרוש, אפשר דמותר דמוכחא מילתא דלתקוני אוכל הוא, ע"כ טוב להשגיח שיהי' הרוטב עם חתיכות בשר דאז תורת אוכל עליו (ועי' בשביתת השבת סקפ"ה לענין תבשיל שיש בו רוטב

קצות דין סחיטת אוכלין בשבת השלח

(יב) לַיָּמוֹנִים ושאר פירות וירקות הכבושים בחומץ או במי מלח, וכן השלקות אסור לסחטן לצורך מימיהן, אבל מותר לסחטן לצורך גופן לחקנם לאכילה על ידי כך (כו). וכן מותר לסחטן לצורך מימיהן לחוך קדירה שיש בה אוכל כדי לחקנו. אבל אם עדיין אין בה אוכל אסור לסחוט לתוכה (כז):

(יג) לַמִּצוֹן המשקה בפיו מן הפירות מותר אפילו מענבים שאין דרך סחיטה בכך, ויש אוסרין למצוץ כל הפירות שאסור לסחטן, וכן הנותן פת בין או בשר במרק אוסרין למצוץ אותן, והמנהג להקל, והמחמיר אפי' בפת ובשר ת"ע ברכה (כח):

בדי השלחן

רוטב ודעתו דהתבשיל עיקר (והוי אוכל). ויהא מותר לסחוט סמוך לסעודה, ואם רוצה להניחו לקרוש, דאינו סמוך לסעודה לא יסחוט כל הלימון, שאם סוחטו כולו ומניח רק הקליפה לא עדיף מקולף דמותר רק סמוך לסעודה, (כו) סי' ש"כ י"א, ואם מותר לסחוט לצורך גופן לתוך הקערה בשו"ע המחבר מחיר, ובשו"ע אדמו"ר כ' דאינו מותר רק כשא"צ כלל למימיהן, ועי' צ"צ משניות שבה ד"ס ע"ב ד"ה והנה (כו) שם י"ב (כח) שם ב', וי"ל קצת במש"כ הרש"ל הו"ד במג"א סק"ד וי"ל אכל למצוץ הענבים בפיו ולהשליך החרצנים אין זה מפרק הלא כך הוא דרך אכילת ענבים ושרי מדינא מ"מ המחמיר תע"ב עכ"ל, ובגמ' ב"מ דפ"ז ע"ב איתא גבי פועל בכרם, ואכלת ולא מוצץ, ופי' רש"י ולא מוצץ היין וזורק החרצנים, אלמא דענבים אין דרך אכילתן למצוץ רק לאכול הכל, וגבי נזיר אמרה תורה בפ' נשא מחרצנים ועד זג לא יאכל, אלמא דקליפות וגרעיני הענבים נאכלין, וי"ל עפ"י מש"כ החוס' שם ד"ה שבעך ולא אכילה גסה וי"ל אי לאו דכתיב שבעך הוה ממעטינן מואכלת אכילה גסה ולא הוה דרשינן ואכלת ולא מוצץ דשתיה בכלל אכילה היא אבל השתא דכתיב שבעך ולא אכילה גסה אייתר ואכלת למדרש מיניה ולא מוצץ עכ"ל, וכיון דמיתורא דקרא הוא דדרשינן ולא מוצץ, ע"כ בעלמא שפיר אמרינן דמוצץ הוא דרך אכילה דשתיה בכלל אכילה, וכן בתרומה ומע"ש דכתיב ואכלת ודרשינן ולא להפסד במשנה ג' פ"א דתרומות, ובשביעית פ"ח שביעית נחתה לאכילה ולשהיה ולסיכה כו', והיינו משום דכתיב לאכלה ולא להפסד, ולא מצינו שיהא אסור למצוץ תרומע"ש ופירות שביעית, וזהו כדברי החוס' הנ"ל, והנה למצוץ ענבים היינו שמכניס הענבה בפיו ומוצץ היין ימשליך הקליפה והחרצנים, כמו שמבואר בגמ' ב"מ הנ"ל ואכלת ולא מוצץ, דבעינן שיאכל כל הענבה, וכ"מ בב"י שכו' דהאוסרים למצוץ ענבים אסור למצוץ קנה הסוקר, והרי קנה הסוקר א"א למצוץ אותו רק ע"י לעיסה שאז יוצא המיץ שלו ומשליך

הפסולת

הפסולת, וכן בטור סי' ר"ב המוצץ קנה הסוקר, וכן מפורש ברא"ם המובא בבי' השורה פחו ביין, ומחזירו לפיו, ומוצץ המשקים אסור, ובגמ' גיטין דנ"ו בעובדא דר' צדוק מייתי ליה גרוגרות מייץ מיהו ושדי להו, ופי' רש"י תאנים יבשים והיי' מוצץ את מימיהן ומשליך הגרוגרות, משמע שהיי' מכניסן לפיו, דבחאנים יבשים א"א למוץ מימיהן דרך יניקה אלא דרך לעיסה, ובוזה אתי שפיר מש"כ השה"ל הו"ד בב"י וז"ל וכ"כ בעל הדברות דאפילו למצוץ משקה מן הענבים מותר לכתחלה דאין דרך סחיטה בפיו אבל יניקה בפה לכתחלה אסור עכ"ל, והיינו דמתיר להכניס הענבה בפיו ולמצוץ דאין זה דרך סחיטה, אבל לאחוז הענבה בידו ולינק ממנה אסור לכתחלה דזה דמי קצת לסחיטה, והט"ז בסק"ב כ' דמש"כ השה"ל, אבל יניקה בפה לכתחלה אסור, כמדומה לי שהוא ט"ס, והא"ר שם כ' דקאי איונק מבהמה, ולמ"ש א"ש ועי' פמ"ג במ"ז שם, והמשנ"ב סק"ב כ' וז"ל ומסתברא דאפילו בזיתים וענבים אין להחמיר רק כשהוא דרך יניקה לבד דהיינו שמוצץ אותם ואינו משימם לתוך פיו אבל אם משימם לחוך פיו ומוצץ המשקה ומשליך החרצנים לחוך לכו"ע דרך מאכל הוא וכן משמע מפמ"ג עכ"ל, הנה בפמ"ג לא משמע רק דיונק גרע ממוצץ, אבל להאוסרים למצוץ היינו אפילו להכניסם לפיו כמו בקנה הצוקר, ולפי שאין קני הצוקר מצויים במדינתו ע"כ לא עלה על דעתו הסתירה מקנה הצוקר, ומרא"ם הנ"ל בשורה פחו ביין י"ל לפי שמשליך האוכל לחוך, אין זה דרך אכילה, ומידהו פשוט דהיינו דוקא במין ענבים שאין בהם אוכל רק כילו או רובו משקה, וכשמכניסו לפיו ומוצץ היין ומשליך הגרעינים הוי כמו סחיטה, וכן בקנה הסוכר שאין בו אוכל כלל אלא המשקה הנמצא ממנו, אבל בענבים שיש בהם אוכל הרבה ומכניסם לפיו ולועס האוכל ובולע האוכל עם המשקה ומשליך הגרעינים לחוך, וענבים של עה"ק חברון הם ממין זה, אין זה בגדר סחיטה כלל, אלא דרך אכילה, שהרי אוכל הפרי עם המשקה יחד, ומה בכך שמשליך הפסולת לחוך ואע"פ שבגמ' ב"מ הנ"ל גבי פועל דאמרו ואכלת ולא מוצץ משמע דאין חילוק במיני הענבים, ובכלם אמרו, ולא מוצץ שצריך לאכול גם החרצנים, והגם שמדברי החוס' כ"מ הנ"ל משמע דדרשו ולא מוצץ דמיצץ הוה שתיה ולא אכילה, א"כ בענבים מלאים אוכל ששייך בהם אכילה אפילו כשמשליך הגרעינים אפשר שמותר להשליך הגרעינים דאין זה מוצץ, מ"מ חזינון התם דהתורה הקפידה על הפסד הבע"ב ואסרה לאכול ענבים במלח וש"ד כדי שיוכל לאכול הרבה, וגם אסרה אכילה גסה, ואיבעיא בגמ' שם אם מותר להבהב באור כדי שיאכל הרבה דזה דמי לענבים ומלה, ומסתבר דולא מוצץ הוא ג"כ כדי שלא יאכל ענבים יותר ע"ה, ע"כ אסרינן המציצה בכל אופן ויל"ע בזה, אכל גבי שבת דהאיסור משום סחיטה, ובוזה שבולע אוכל עם המשקה אינו דרך סחיטה לכו"ע, ובמי שאינו מכניס הפרי לפיו אלא דרך יניקה לבד בזה יש להחמיר טפי, שהרי השה"ל שהתיר למצוץ ענבים אסר לכתחילה לינק כמו שפי' לעיל, וגם טעם ההיתר שכי' מהרש"ל דמותר למצוץ שדרך אכילה הוא כך, לא שייך ביונק

מלח
אבר
וכן
כדי
(כו)
שאי
ירות
מצוץ
(כח)
יורה
שאם
יורה
זכר
צ"צ
ש"כ
ענים
ע"ב
ופי'
צוץ
וכל
ד"ה
לה
תא
לי
צץ
לת
נה
לא
ל
לה
ל
ל

קצות דין סחיטת אוכלין בשבת השלחן

(ד) משקין שזכו מאליהן בשבת מענבים אסורים עד לערב אפילו אם הענבים עומדים לאכילה, אבל משקין שזכו מחותים ורמונים וכיוצא, אם הם עומדים למשקין המשקין אסורין עד הערב, ואם הם עומדים לאכילה המשקין מותרין (כט):

בדי השלחן

ביונק דהדבר פשוט שאין זה דרך אכילה כלל: וכ"ז במוצק או יונק, אבל ליקח הענבה בידו, ולסחוט אותה בידו לתוך פיו, אפשר דלכו"ע אסור, דזה הוי סחיטה ממש, ועי' פמ"ג במ"ז שכ' כל מה שמגיע בפה בשעת אכילה לאו מלאכה הוא, אין רא"י דמותר לסחוט לתוך פיו, שהרי כ' זה על משיכ הט"ז לדמות מוצק לשותה מים שיש בהם תולעים ע"י מפה, שאין איסור במה שהוא עושה בפיו כמ"ש הט"ז, אבל לסחוט בידו אפשר דאסור וצ"ע, והנה כי הב"י דלמצוץ קנה הסוקר בפיו דמי למציצת תוחים ורמונים, ותלוי במחלוקת הרא"ם והש"ל, וכ' הב"י וז"ל אסור למצוץ קנה הסוקר בשבת שהרי דרך לסוחטן למימיהם לעשות מהם הסוקר כו' ולא גרעי מתוחים ורמונים עכ"ל, ויל"ע דכיון שקנה הסוקר סוחטין אותן לעשות מהן סוקר, אי"כ אינן עומדין למשקה רק לעשות מהן אוכל, ועדיף מסוחט לחוך הקצרה שעתידי לערב בה אוכל, כיון שמשקה הקנים עצמם נסחטים כדי שיהיו אח"כ איכל, וכיון שנסחט לשם אוכל חורת אוכל עליה, ואיך דמי לחותים ורמונים שסוחטין אותן למשקה, ואדרבא דמי ספי ללימונים שכ' הרא"ש דמותר לפי שעומד למאכל, והי' אפשר לומר דהב"י ס"ל דסוקר אינו עומד לאכילה אלא למתק בו את המשקין וסופו להיות נימוח ולהיות משקה, ואע"פ שכ"ז שלא נימוח חורת אוכל עליה, מ"מ במשקה הקנים אזלינן בחר סופם וחכליתם שיחזרו למשקה, ע"כ מתחלתם הם עומדים למשקה, אלא דא"כ קשה שהרי הב"י עצמו כ' שם לעיל טעם דבמצרים סוחטין לימונים לחוך משקה דלא מיתסר אלא כששותין מי סחיטת הפרי בלא תערובת משקה אחר, והרי סוקר ג"כ כיון שמערבין אותו במשקין, לא דמי לתוחים ורמונים, ולעיל ס"ק כ"ה כתבנו סברא בשמן דכיון שמכניסין אותו לאוצר נקרא שעומד למשקה אע"פ שלבסוף אוכלין אותו עם פת, וה"נ בקנה צוקר כיון שמכניסין האוכל לאוצר נקרא שעומד לאוכל, אע"פ שלבסוף נימוח הצוקר למשקה, ועוד הרי יש אוכלין צוקר וגם מערבין אותו לחוך האוכלין ויש לומר שמשקה הקנים עומדים לאוכל וגם קנה הסוקר לא דמי לשאר פירות כענבים וכיוצא שאפשר לאכלן עם הקליפה והגרעינים, וכשהוא מוצק ומשליך הגרעינים הרי זה כסחיטה ולא כאכילה לדעת האוסרים, אבל קנה הסוקר שא"א אפשר לאכלו כלל שהחוך שלו הוא כעץ ממש, רק למצוץ המשקה שלו, מסתבר דלכו"ע זהו דרך אכילה, ודברי מרן הב"י צע"ג (כט) שם ג' :

בקצוה"ש סי' קכ"ד סט"ז. על גבי קדירה כטמונה על גבי כחש. עי' דכ"ט לעיל סוסק"ז:

בבדה"ש סי' קכ"ד סק"ג מש"כ לכעיר על כפמ"ג שכ' דלונס חמור משוגג, ראיתי עתה במנחם חדש שנסוף מנחת שנת צפתיחכ לאיסורי שנת אוח ג' שכבר כעיר נזכר כגלון מחרש"ס מנרעזאן :

בבדה"ש סי' קכ"ד סק"י, כתבנו דעומד סמוך לחש במקום שמתנשל שם כרי זכ כעומד על כחש, כנכ צאגלי טל מלאכת כחופכ סי"צ כציה דעת כר"ן דכ"ר מיקרי כשעמד תחלכ על גבי כחש ולא סמוך לחש, אצל כחג"ט כקשכ עליו ופסק דגם כשעמד אלל כחש מיקרי כ"ר :

בבדה"ש סי' קל"ד סק"ד, מש"כ לענין מה נקרא תבלין, יש להוכיח קצת מגמ' חולין דצ"ז ע"ב משערינן כאילו הן בצל וקפלוט כו' ולשערינהו בפלפלין ותבלין, מצינו שקורא פלפלין לחוד ותבלין לחוד, וגם בצל וקפלוט אינם בכלל, ועי' תוס' יומא דפ"א ע"ב ד"ה שהפלפלין שיש מיני תבלין הרבה יש מהן דעיקרן לטעמא עבידי והנהו פטורין מן המעשר, ובהנהו מיירי בהעור והרוטב, ויש מהן דחוו לאכילה בעינייהו כגון בצל וקפלוט וכיוצא בהם פעמים שמתבלין בהן הקדירה כו' ובהנהו איירי בפ"ק דחולין, ועי' גמ' מ"ק ד"ג ע"ב סו"פ מי שהפך לא קשיא הא בפירי הא בתבלין, ופי' רש"י בתבלין כגון כרוב וכרשינין, ובתוס' שם הקשו ע"ז דכרוב וקפלוט אינן חשובין תבלין, והביאו מהערוך דתבלין היינו מיני בשמים, (ומהתוס') יומא הנ"ל משמע כפי' (רש"י), ועי' בר"ש פ"ג דעוקצין מ"ה :

בבדה"ש סי' קכ"כ סק"א, לדנו לכחיר כאוכל חס ציר כשוגג אוכל מתו"פ או פמ"א, ועתה ראיתי במנחת שנת סי' פ' סקס"ד וז"ל ועיין בתל"ד סי' ש"ח סק"ג בשם כרש"א דאפילו חס מצטל כצירור כגון שמחזיר כאוכל לפסולת שוב לא מכני ואסור לכו זיוס אך משמע שם מלשון כרש"א דזכ דוקא כשעושכ צמזיד אצל כשוגג אפשר מועיל כשמצטל כצירור ומסזיר כאוכל לפסולת עכ"ל, ואין ס' תכלכ לדוד מלוי אללי לעיין בדבריו :

בבדה"ש סי' קכ"ה סק"ה, מש"כ בזה"ל ומבואר דג' וד' שעות דנקט מהב"י הוא לאו דוקא, הוא ט"ס וצ"ל דנקט מהמחש"ק, שהב"י לא הזכיר שעות, ולכאורה י"ל דאפילו לר"י אין השיעור יותר מששה שעות לפני הסעודה, שזהו השיעור שבין סעודה אחת לשני' וכגמ' חולין דק"ה ע"א גבי אכילת גבינה אחר בשר, בהא סעודתא הוא דלא אכילנא לסעודתא אחרייתא אכילנא, ופסק המחבר ב"י סי' פ"ט דצריך להמתין ו' שעות דמזמן סעודת הבוקר עד סעודת הערב הוא ו' שעות עיי"ש בפוסקים, וה"נ אם בורר שש שעות קודם הסעודה הוי בורר לצורך הסעודה הסמוכה, אלא שהב"י כ' שאם הוא בורר אחר סעודה כל שבורר לצורך סעודה אחרת באותו יום עצמו הוי לאלתר, משמע דאפילו הקדים יותר מו' שעות מותר, אגב ראיתי להעיר על

הערות

מש"כ האג"ט מלאכת בורר ס"ה סק"ט בדברי המרדכי שכ' בבורר אומ"פ
דלאכול אחר שעה נעשה כבורר לאוצר, ודייק האג"ט דדוקא אחר שעה אבל
לאחר זמן פחות משעה מקרי לאכול לאלתר, וקשה לומר בכוונת המרדכי על
שעה מ"ב שעות היום, והרי הרשב"א בתשובה הביאו הבי"י סי' שכ"א כ' ב'
הלשונות לאחר שעה ולאחר זמן גבי פרים סילקא שמתחלה כ' במחתך כדי
לאכלו למחר או אף לבו ביום, ולאחר שעה, ובסיף כ' אע"פ שיש באותו צד
בעצמו חיוב חטאת כשמניח לאחר זמן ואף לבו ביום, הרי מפורש ברשב"א
דלאחר שעה ולאחר זמן היינו הך, ומסתבר שלזה כיון גם המרדכי ולא לשעה
א' מכ"ד שעות במעליע :

בבד"ש סי' קכ"כ סק"ז, כצאנו מהמשנ"צ דמותר לבורר אוכל מתו"פ לאכול
לאלתר רפי' לזורך אחרים שאינו אוכל צעלמו עמכם, וכא' מהצרכי'
שס. וראיתי בצרכי' שנחלקו צ"כ מכרי' אבולטפיא ומוכריט"ן שכצ"א ראו'
מכ"א דרז ציני שדא קמייכו כלכל דפירי (שצח דע"ד) עיי"ש. ונראה ראו' לזכ
מגמ' צילכ דייג ע"צ רז מקלפא לי' דציתכו כסי כסי ומשמע שכי' לא אכלכ
מאלו ככוסות שקלפכ עצורו, וצקולף כוי כצורר אמ"פ דאינו מותר אלא סמוך
לסעודת כמ"ש רמ"א סו"ס שכ"א :

בבד"ש סי' קכ"כ סק"ז, צדכרי ככ"מ פ"א מכל' שציתת עשור, ראיתי
לכעיר צ"כ, דכ"כ כרמז"ס שס' כ' ומותר לקנז את כירק ציוככ"פ
כו' ומכו בקינוז שיסיר את העלים כמעופשות ויקלץ כשאר כו', וככ"מ שס
כק' דכוי צורר, ותי' דאינו פסולת גמור ואפשר שראויין לאכילת ע"י כדחק.
וקשכ' א. דמג"ל לכרמז"ס דלקנז ירק כוא כסרת העלים כמעופשות, דלמא
כוא חתיכת העלים כטושים וכמו שפי' רש"י צגמ' שצח דקי"ד צנוסחא
שלפנינו. צ. מדוע לא פירש כרמז"ס דמייירי צראויין לאכילת ע"י כדחק כמ"ש כ
ככ"מ וכי סתם העלים כמעופשות, אשר לכאורכ נושמע מזכ דצכל מייירי עלים
מייירי כרמז"ס וקשכ' על ככ"מ, וכ"ז אתי שפיר עפ"י מש"כ כרמז"ס צפ"א
מכל' תרומות כל' ט' וז"ל קניצת ירק שמקנצים צעלי צתים כרי אלו אסורים
לזרים אצל קניצת ירק שמקנצים כגננין מותרת לזרים עכ"ל ומקורו מירושלמי
וכ' שס כרדצ"ז שכגננין אין משליכין אלא העלין כמעופשות לגמרי ואינם ראויים
למאכל אדם כלל ומותרים לזרים אצל מה שמשליכין כצע"צ שס' מדקדקים
צמאכלס ראויים כס ע"י כדחק ולפיכך אסורים לזרים עכ"ל, ומירושלמי זכ
ילא לכרמז"ס לפרש דקניצת ירק ציוככ"פ כוא כסרת העלים כמעופשים, ולא
כולרך לפרש דמייירי צעלים ראויים לאכילת ע"י כדחק. דכא מייירי צצעלי צתים
שמכבס לכסיר כראויים ע"י כדחק, דאלו שאינם ראויים כלל כזה כסירס כגנן,
ומש"כ ככ"מ צלשון, ואפשר' כ"כ נחצאר דספיקות שלו ודא"ס כס :

בבד"ש סי' קכ"כ סק"ח, מש"כ שס' דמקום שאסור לכוליא בפסולת משום
צורר, יש צו איסור מוקלס צטלטולו, כ"כ כן מפורש צסידור אדמו"ר
צכלכתא רצחא לצצחא, צקליפכ כמוגסת צין חתיכות פירות דאסור ליגע צקליפכ
משום מוקלס :

הערות

סו

בבד"ש סי' קכ"ה סקכ"ד, למש"כ הנ"א דלברור אומ"פ בכף שרי, ע"י באורך
מש"כ בבד"ש סי' קכ"ט סק"ג:

בבד"ש סי' קכ"ז סק"מ, מש"כ לענין שומים מכפמ"ג ע"י צס"ו קכ"ו
נדכ"ט סק"ח:

בבד"ש סי' קכ"ה סקמ"ה, על מש"כ אדמו"ר ז"ל בסידור שבעוד שהפרי
מונח בקליפתו כולו או מקצתו מותר להסיר קליפתו בידו ואין בו
משום בורר פסולת מאוכל, וכתבנו ע"ז דהיינו בסמוך לסעודה, אבל שלא
לאכול לאלתר אסור להסיר הקליפה, וציינתי לדברי נחמי' סי' כ"א, ראיתי
לבאר בזה, דהנה בד"נ שם כ' וע"י סוס"י שכ"א דהקולף שום וש"ד הוי בורר
ומ"מ מותר לאלתר, לכאורה צ"ל דהיינו משום שאוחז הפרי בידו וקולפו, ה"ז
כבורר אוכל מתוך פסולת כו' אך מדברי מוח"ז רבינו בסידור דין ב' משמע
דס"ל דבקולף ל"ש בורר כלל, ונראה כוונת הד"נ לפי שכ' אדמו"ר, ואין בו
משום בורר פסולת מאוכל, ולא חילק בין לאלתר לשלא לאלתר, ויש להעיר
על דבריו, שהרי אדמו"ר ז"ל כ' מותר להסיר קליפתו, בידו ואין בו משום
בורר, ומכאן דרק ביד מותר להסיר הקליפה אבל בכלי אסור, ומוכח דשייך
בזה ענין בורר, וההיתר הוא רק סמוך לסעודה, ודוקא, בידו דדרך אכילה
הוא כדין בורר אוכל מתו"ס דמותר בידו דוקא ולא בכלי, גם מה שצדד לומר
דההיתר לקולף, הוא משום דאוחז הפרי בידו וה"ז כבורר אומ"פ, הנה אדמו"ר
ז"ל כ' מפורש ואין בו משום בורר, פסולת מאוכל, הרי דקרי לקולף, פסולת
מאוכל, ולא, אוכל מפסולת, דאע"פ שאוחז הפרי בידו, מ"מ הוי פסולת
מאוכל, והגם שלגבי זביב שנפל לכוס פ' אדמו"ר שיאחו הכוס בידו וישפוך
הזבוב דהוי אוכל מתוך פסולת והד"נ מדמה קולף לשפיכת הזבוב, מ"מ כד
דייקנן בלשון אדמו"ר ז"ל נראה דלא דמו להדדי, שהרי כ' גבי שפיכת זבוב
מתוך הכוס בזה"ל שכיון שנפילת הפסולת לחוץ הוא על ידי שאוחז בידו הכוס
עם המשקה שבתוכו ומטהו בידו ה"ז נקרא בורר אוכל מתוך פסולת עכ"ל,
ורצונו שהבירור נעשה ע"י שמטה הכוס שבידו שהוא האוכל, ואינו מברר
הפסולת בידיו, ע"כ הוי בורר אוכל מתוך פסולת, אבל בקולף שהבירור נעשה
ע"י שקולף הפסולת ומשליכה ועושה הבירור בידו בהפסולת ממש, אע"פ שגם
האוכל אוחז בידו מ"מ הוי פסולת מתוך אוכל, ואדמו"ר הצ"צ ז"ל בפסקי דינים
סי' שי"ט די"ד ע"ג הביא מס' המכריע והרמב"ן דהמפריח הקשין מתוך ידו
ומניח גרעיני החיטין הוי פסולת מת"א, וכ' דממילא גם בקולף הוי פמ"א, ולא
הזכיר כלל מש"כ אדמו"ר גבי שפיכת הזבוב מהכוס דהוי בורר אומ"פ, וע"כ
כמש"כ דגבי זבוב מטה הכוס שהוא האוכל ועושה הפעולה בהאוכל, אבל
במפריח קשין שפעולת הבירור נעשית בפסולת אע"פ שהאוכל נשאר בידו הוי
בורר פמ"א, וה"ה לקולף, וכיון שנתבאר דבקולף שייך בורר, ע"כ דמה שהתיר

הערות

אדמו"ר היינו בסמוך לסעודה, ואע"פ דהוי פסולת מאוכל מ"מ מותר דכן הוא דרך אכילתו וא"א בענין אחר, ובאג"ט מלאכת טוחן ס"א סקכ"ג אות ד' כ' וז"ל אך מה שיש לעיין בג"ד די"ל דהרשב"א (שהתיר לחתוך דק דק סמוך לסעודה כמו שמותר בורר סמוך לסעודה) לטעמי' או"ל שכ' בס' עבוה"ק דפמ"א מותר לברר כדי לאכול לאלתר, אבל לדידן דקיי"ל כר"ח דפמ"א לעולם אסור, לא נדע מחתך למה נדמהו או לאומ"פ או לפמ"א עכ"ל, ולפי הנ"ל אין זה שאלה כלל דגם לדידן מצינו היתר לברור פמ"א אם דרך אכילתו כך כמו בקולף לאכול לאלתר דהוי בורר פמ"א, וה"ה למחתך ירק אף אם נדמהו לפמ"א מ"מ מותר כיון שכן הוא דרך אכילתו ע"י חיתוך :

בבד"ש סי' קכ"ו סק"ד, מש"כ לחלק דפירוק קטניות ממקום חיבורם בתוך השרביט הוי מפרק, ותולש פירות מיתור תלוש לא הוי מפרק, משום דביחור אין הפרי מכוסה, ע"י לקמן בסק"ט דיש פוסקים דאפילו אין הפרי מכוסה ג"כ הוי מפרק, כמו תלישת תמרים מאשכול :

בבד"ש סי' קכ"ו סק"ה, מש"כ דמנהגם ה"י שלא להוציא החטים מהקש עד סמוך לאכילה שע"ז מתקיים לחותם ואינם מתיבשים מהר, מצאתי ראי' לזה מגמ' ביצה דכ"ד ע"ב פירות בני יומן מי שרו באכילה, אלא בכוררי דאדימי ופירי דכבישי בירקא עסקינן (כשלקטום טמנום מיד בירק שלא יברח לחלוחן, רש"י) ואמאי קרי להו בני יומן שהן כעין בני יומן :

בבד"ש שם, מש"כ ממשנה כלאים פ"ג דשני מיני אפונים הם מין זרעים ומין ירק, יש להוסיף דכן מצינו ג"כ בס"י ר"ה ס"ד לגבי ברכה, דקטניות של גנות נזרעין לאכלן חיים, ושל שדות נזרעין להניחם ולהאכל מבושלים, וממילא דהנאכלין חיים אין בהן ענין דישה :

בבד"ש סי' קכ"ו סק"ב, לענין מחלוקת ר"פ ור"ה ברי' דר"י במשקה הבא לאיבוד, ע"י בד"ש סי' קל"ב סק"א אות ט"ו בסופו :

סי' קכ"ז, דין ריסוק שלג וכיוצא בשבת, וכו' ו' סעי'.

(א) השלג והברד וכל כיוצא בהם אסור לרסק אותם בידים, דהיינו לשברם להתיכות דקות כדי שיזוכו מיטיהן (ב), ואפילו בתוך כוס יין או סיס אכור לרסקן בידים (ג), אבל נוח

כדי השלחן

(ה) משום שדומה למלאכה שבורא מים הללו (סי' ש"כ ט"ז), ויל"ע לפי הטעם הזה בסחיטת פירות שאינן עומדין למשקין שאין בהם איסור מפרק (כמ"ש לעיל סי' קכ"ז ט"ז) למה לא אסרו לסחטם מפני שבורא המים הללו, ואפילו לשיטת רש"י דסחיטת שאר פירות באמת אסור משום מפרק (ע"י בס"י ש"כ ס"א במ"מ אות ה') קשה מהא דמותר לסחוט ענבים לתוך קדרה שיש בה תבשיל כמ"ש לעיל סי' קכ"ז ס"ח ולא אסרו משום שבורא המים, ואין לומר ע"ז משום דגבי ענבים אמרו בגמ' פסחים דל"ג ע"ב דמשקין מיפקד פקיד, ולא הוי בורא המים, בסחיטתן שכבר היו משקין קודם הסחיטה, דהא רב חסדא ס"ל בגמ' פסחים הנ"ל דמשקין מיבלע בליע, ורב חסדא גופא ס"ל בשבת דקמ"ד הא דסוחטין ענבים לתוך הקדרה, ודוחק לומר דהאיסור הוא רק בשלג לפי שהמטרסק תורת משקה עליו, אבל בסחיטת שאר פירות וכן ענבים לקדירה, שהנסחט תורת אוכל עליו לא אסרו, דהא סוף סוף דומה למלאכה שבורא מים, אע"פ שאין תורת משקה על המים הללו, ומהו יש לחלק בין שלג לפירות, דאפי' בשאר פירות שהמשקין מבלע בליע, מ"מ התהות המשקין אינו דבר חדש, שהרי ה"י כבר בתוך הפרי אלא שנסחט ממנו, ואינו דומה לבורא מים, אבל שלג וברד שהמים המתהוים הם דבר חדש שנהפך הקרוש להיות משקה הרי זה דומה לבורא מים, שו"ר בר"ג סוף במה טומנין והו"ד בב"י שהרמב"ן הקשה על ס' התרומות שאוסר שומן קרוש שנימוח משום נולד והקשה דכיון דלעולם אוכל הוא אפילו לרסק ולסחוט מותר דהא בפירות דלאו בני סחיטה נינהו סוחטין אותן לכתחלה, ולפ"ד יש חילוק גדול בין פירות לשומן קרוש, דפירות לא הוי נולד אבל שומן קרוש שנהפך השומן עצמו למים והוא כמו בריאה חדשה הוי נולד ואסור, ואם הרמב"ן לא ס"ל חילוק זה צ"ע מדוע לא הקשה גם על טעם רש"י דאיסור ריסוק שלג וברד משום שבורא המים הללו, והרי גם בפירות דלאו בני סחיטה נינהו מ"מ בורא המים וכנ"ל, מיהו לפמ"ש לקמן סק"ו, דלס' התרומות האיסור בדיעבד לאו משום נולד דמוקצה הוא, אלא דהוי בכלל משקין שזבו, שפיר הק' הרמב"ן מפירות דלאו בני סחיטה נינהו, דלא הוו בכלל משקין שזבו ואפי' לכתחלה מותר לרסק (ג) מבואר שם י"ט, ויש מתירין לרסק בידים שלג וברד שיהא זב לתוך כוס של יין או מיב, שכל שהנימוח אינו בעין לבדו אפילו מרסקו וממחהו בידים מותר, ויש להחמיר כסברא הראשונה (שם), והנה מנהג העולם

קצות ריסוק שלג וכיוצא בשבת השלחן

הוא לחוך כוס של יין או מים והם נימוחים מאליהם (ג):

בדי השלחן

העולם לתת צוקר לתוך כוס ומערבין בכף שיהא נימוח מהר, והעיר ע"ז בס' שביתת השבת מלאכת דש סקנ"ו דהא הוי מרסק בידים, וכ' שתופסין עיקר שמותר לרסק השלג לחוך הכוס בידים, ואין זה טעם מספיק שהרי פסקו לאסור ליטול ידיו במים שיש בהם שלג, וגם כ' להחמיר שלא להטיל מים בשלג, וגם האיסור לרחוץ ידיו במלח הוא כהאוסרין לרסק שלג בכוס כמבואר למעיין שם, ונראה ללמד זכות על מנהג העולם דאיסור הריסוק הוא דוקא כשהריסוק עצמו ממחה את הדבר כמו מרסק שלג וברד שבזה שמרסקו נמחה למים, אבל המערב צוקר בכף אינו ממחה בזה את הצוקר אלא משברו ומפררו (וגם קרח מותר לשבר) וע"י הריסוק גורם שהמים ימהרו להמיס, שהמים נכנסין בין חלקי הצוקר הדקים וממיסין אותן ולא הוי ממחה בידים, (וצ"ע בח"א כלל י"ד סי"א שתפס להלכה דאיסור ריסוק שלג הוא לפי שדומה לסחיטת פירות שהמשקה הנסחט הוא בעין לבדו, וגם מתיר לרסק צוקר בידים לפי שהצוקר לעולם הוי אוכל אפי' כשנימוח ואין תורת משקה עליו, ולא דמי לפירות העומדין למשקין, ואח"כ כ' טוב לזוהר מלהשתין בשלג, והרי השלג מעורב בשתן ואינו בעין לבדו, וגם הרי השלג הולך לאיבוד ובסחיטת פירות כה"ג מותר, ועוד קשה דלטעם זה גם מלח מותר לרסק לפי שאינו עומד למשקין כמו שלג וברד, וע"י בשה"ג סוף פ' במ"ט, ובח"א כלל ל"ה ס"ז כ' דאסור לחוף כלים במלח מפני שהמלח נימס וכ"כ בכלל ע', וכל האיסורים הללו הם רק לטעם רש"י בשלג וברד שדומה למלאכה שבורא מים הללו, ולפי דבריהם גם צוקר אסור לרסק) (ג) שם ט"ז, והנה בגמ' שבת דנ"א ע"ב איתא אבל נותן הוא לחוך הכוס או לתוך הקערה והחילוק בין כוס לקערה משמע דכוס יש בו משקה, וקערה יש בה תבשיל (דאין אדם שותה בקערה כמ"ש רש"י שבת דקמ"ד ע"ב ד"ה אבל לא לתוך הקערה, מיהו שם מיירי בקערה ריקנית שאין בה תבשיל אבל כאן א"א לפרש כן) ולפי' רש"י שם דאיסור ריסוק שלג לפי שבורא הסיים וההיהר הוא רק כשנימוח מאליו, נמצא דטעם א' הוא להתיר בכוס וקערה, וי"ל עוד דאצטריך למתני קערה ג"כ דמיירי בתבשיל עבה שאין בו רוטב (עי' גמ' ביצה דל"ט ע"א) והו"א דלא דמי לכוס שיש בו משקה דשם אין הפשרת השלג ניכר, אבל בתבשיל עבה יהא ניכר הפשרת השלג ע"י שיהי' בו רוטב קמ"ל דגם זה מותר, אבל לפי' הרמב"ם דאיסור ריסוק שלג הוא משום גזירה שמא יסחוט פירות העומדים למשקין כמ"ש אדמו"ר בסי"ט צ"ע הא דאיתא דנותן "לתוך הקערה" דמילתא דפשיטא היא, כיון דבקערה שיש בה תבשיל מיירי (דאם יש בה משקה א"כ היינו הך דכוס) ובכחאי גוונא אפילו פירות העומדין למשקין מותר לסחוט כמ"ש לעיל סי' קכ"ו ס"ח, וכשי"כ דמותר

(ב) אבל להניחם בחמה שיהיו נפשרין יש אוסרין. ולדבריהם גם בדיעבד מימיהן אסורין [אפילו זכו מאליהן] (ד).
 דכיון שהנימוח הוא בעין לבדו הוי כמו משקין שזבו בשבת מפירות העומדין למשקין שאסורים ביום השבת כמו שנת' לעיל סי' קכ"ז סי"ד (כ), וזהו הדין בשומן קרוש. וכן קדירה שיש בה שומן אוסרין לחממה בחמה או כנגד המדורה, אף על פי שיש גם חבשיל בקדירה, מכל מקום נחשב כאילו השומן הנימוח הוא בעין לבדו כיון שהשומן אינו מתערב בתוך החבשיל אלא צף מלמעלה (ו) והעיקר בהמתירין להניח בחמה. וכן מותר להניח

בדי השלחן

דמותר לרסק שלג, שו"ר באגלי טל מ"ד אות ל"ו סק"ח שכ' טעם היתר ריסק שלג לפי שסחיטת פירות גופי' מותר לתוך אוכל, ולא נחית לקושיתנו דמילתא דפשיטא היא (ד) ב"י סי' ש"כ (ה) סי' ש"כ ט"ז (ו) סי' שי"ח כ"ז כ"י האג"ט מ"ד סק"ב בהגה וז"ל וראיתי להרב מלאדי שכתב בטעם ספר התרומה דהאיסור הוא כמ"ש הרא"ש בשמו משום שמוליד בשבת ואף בדיעבד אסור משום גזירה כמו שגזרו על משקין שזבו שמא יסחוט כיון שעומד למשקה ה"ג כיון שדרכו להיות זב הרי הוא כפירות העומדין למשקין וגוזרין בו. (תבות וגוזרין בו אינם בשו"ע אדמו"ר והם הוספה מהאג"ט) אך במחכ"ת זה אינו דמפורש בס' התרומה וכל הפוסקים המביאים דבריו דאסור משום נולד וכן הוא במג"א עצמו, ואף שכתב משקין שזבו היינו שגם במשקין שזבו בעומד למשקין יש בו איסור נולד ג"כ וכ"כ להדיא בחי' הרמב"ן והר"ן חולין י"ד דבעומדין למשקין אין צריך לגזירה שמא יסחוט דאסור משום נולד עכ"ל, ולא יתכן לומר כן שנעלם מאדמו"ר ז"ל מה שמפורש בס' התרומה וכל הפוסקים המביאים דבריו, ומכש"כ בפרק שמדבר מס' התרומה, ובפמ"ג בא"א סקמ"ב מביא מהפמ"א דנולד ומשקין שזבו תרי טעמי הוי או משום נולד או גזרו שמא יסחוט כו' ולכאורה נראה להגיה כאן (ר"ל במג"א) דהוי נולד או דדמי למשקין שזבו ואף מעצמן אסורים עכ"ל הפמ"ג, הרי שגם הפמ"ג ס"ל בדעת המג"א דיש לאסור השומן שנימוח גם בדיעבד משום משקין שזבו שמא יסחוט, ומש"כ האג"ט בשם הרמב"ן והר"ן דאיסור משקין שזבו ג"כ משום נולד, ראיתי ברשב"א חולין ד"ד שכ' וז"ל והרמב"ן ז"ל תי' דטעמא דלמשקין שאסור היינו משום נולד אבל לשמא יסחוט לא חייש רב לדעת ר' יהודה עכ"ל, הרי דאיסור משום נולד הוא רק לר' יהודה, אבל לר"ש דלית ליה נולד צ"ל דאיסור משקין שזבו הוא שמא יסחוט כגמ' ביצה ד"ג ע"א, וגם קשה מאד לפרש דברי סה"ת כפשוטם דאיסור שומן שנימוח משום

קצות ריסוק שלג וכיוצא בשבת השלחן

כנגד המדורה במקום שאין יכולים להתחמם שם עד שתהא היד

בדי השלחן

משום נולד הוא, וכמו שהקשה האג"ט בעצמו שם סקכ"ה דהא בס' התרומה פסק כר"ש דנולד בשבת מותר, ומה שתי' האג"ט דכשנימוח ונעשה משקה הוי נולד גמור דאסור אפי' לר"ש כמו אפר שהוסק ביו"ט ומיא בעיבא דמודה בהו ר"ש כמ"ש התוס והרא"ש ביצה ח', וס' התרומה מוכיח זה מאיסור ריסוק שלג דס"ל דאסור משום נולד ואף דקיי"ל כר"ש וע"כ דכשנעשה משקה בשבת הוי נולד גמור, אין זה תי' מספיק, דהא בגמ' אינו מבואר ששלג מרוסק אסור, רק שאין מרסקין את השלג, וגם לא דמי כלל לאפר שהוסק ביו"ט שמקודם היו עצים ונעשה שינוי גדול, או עבים שנעשו מים, וכמו שכל הפוסקים אינם מדמים שלג נימוח לאפר שהוסק, וגם יל"ע בשומן שטבעו להיות נקפא מאליו וכשמחממין אותו נימוח, ואח"כ מתקרר וחוזר ונקפא, אפשר דאפילו לר' יהודה לא הוי נולד דשינוי החוזר לברייתו הוא, וכן דרכו תמיד להיות נימוח ונקפא, ע"כ יותר נוח לדחוק ולפרש כוונת ס' התרומה דהאיסור משום נולד, שרוצה לומר דדמי לנולד האסור גם לר"ש דהיינו משקין שזכו, ואע"פ דאיסור משקין שזכו הוא משום גזירה שמא יסחוט, ובשומן שנימוח לא שייך שמא יסחוט, מ"מ ס"ל דשומן שנימוח הוא בכלל משקין שזכו וחדא גזירה היא וכבגמ' ביצה ד"ג לענין ביצה שנולדה ביו"ט, ולכתחלה האיסור לרסק הוא משום שמוליד כמ"ש הרא"ש, והיינו דדמי למלאכה שבורא מים כמ"ש אדמו"ר, ובע"כ צריכין אנו לפרש כן, דפשוטן של דברים דהאיסור הוא משום נולד אין לו מובן כלל, דלא מצינו איסור במה שגורם שיהי' אח"כ נולד שהרי לא אסרו להסיר הבשר מן העצמות אע"פ שהעצמות הם נולד (כבס"י תצ"ה) וכיוצא, ואין לומר דהתם לא מכוין להנולד אבל בריסוק שלג כוונתו שיהי' הנולד, הרי ס' התרומה אוסר לשפשף הידים במלח לפי שהוא נימוח והוי נולד, והתם ג"כ אינו מכוין להנולד, וע"כ כוונת ס' התרומה משום מוליד שבורא המים, ויש להוכיח גם מהרמב"ן דאיסור שלג וברד שנימוחו הוא משום משקין שזכו, וז"ל הרמב"ן (הו"ד באג"ט שם סק"ב ובר"ן סיף במה טומנין הובא בקיצור קצת) ונראה דמשום סרך מלאכה נגעו בה הא אלו הניחן בחמה ונפשרו מותרין הם דלאו נולד הוא, ולא דמי למשקין שזכו משום דהני בעודן קרושין נמי תורת משקין עליהם לכל דבר, ובעל ס' התרומות כ' שאסורין משום נולד ואסור ליתן קדירה שקרש שמנינותה כנגד המדורה משום דמעיקרא עב וקפוי ועכשיו נימוחה ונעשה צלול והוי לי' נולד, ולפי טעמו אף בחמה אסור השומן דנולד הוא, וקשיא לי בשומן דכיון דלעולם אוכל הוא אפי' לרסק ולסחוט מותר דהא בפירות דלא בני סחיטה נינהו סותטין אותן לכתחילה ואפי' בתותים ורמונים אם לאוכלים היוצא מעצמם מותר עכ"ל, וקשה על הרמב"ן מדוע לא מקשה

סולדת בהן (ז) אלא שלכתחלה נוהגין להחמיר (ח) אבל בדיעבד מותר, ואפילו לכתחלה יש לסמוך במקום הצורך על דעת המהירין (ט) :

(נ) לא אסרו אלא כשמתכוין לרסק בשביל שיזובו מימיו, אבל מותר לשבור חתיכה מסנו אפילו אם יזובו קצת מימיו על ידי זה (ו), ומותר לשבור הקרח שעל פני החבית ליטול מים מתחתיו, אבל הקרח שעל פני הנהר או באר אסור לשבורו, כיון שהקרח מחובר לקרקע יש בו משום איסור סתירה, דבמחוכר

בדי השלחן

מקשה אותה הקושי עצמה על סי' התרומות בשלג וברד שאסורים משום נולד, דכיון דלעולם משקין הם לא הוי נולד, ואין לומר דזה לא קשה דאולי ס"ל לסי' התרומות דשלג וברד לא הוו משקה וכשנימוחו הוו משקה והוי נולד, (עי' לעיל סי' ל"ו בדה"ש סק"ד) דהא בשלג מפורש בגמ' גדה ד"ז שאם חישב עליו למשקה הוי משקה, ובשלג זה ודאי לא הוי נולד וסי' התרומה אסור בשלג בסתם ואינו מחלק כלל בין חישב עליו למשקה ללא חישב עליו, וצ"ל דמשלג וברד אין קושי כ"כ דאע"פ שכ' הרמב"ן דלא דמו למשקין שזבו משום דבעודן קרושין נמי תורת משקה עליהם, מ"מ יש מקום לבע"ד לחלוק כיון דדמו למשקין שזבו בצד א' שהנימוח הוי משקה (אע"פ שבצד א' חלוקים הם שמשקין שזבו מעיקרא אוכל ושלג וברד מעיקרא ג"כ הוו משקין) לכן אסורין משום משקין שזבו דעכ"פ ע"ם משקין שזבו עליהם והם בכלל גזירת משקין שזבו, אבל בשומן שנימוח קשה כיון דלעולם אוכל הוא אפי' אחר שנימוח ואין בו שום צד הדומה למשקין שזבו, ואדרבא דמי לפירות דלאו בני סחיטה נינהו דאפי' לכתחלה מותר לרסק, וע"ז תי' הר"ן שם דשומן דמי לפירות העומדין למשקין, ר"ל דהוי בכלל משקין שזבו, ולעיל סק"א כתבנו עוד הוכחה דמשום משקין שזבו אתינן עלה, ועם שזה דוחק לפרש בסי' התרומות שכוונתו למשקין שזבו, אבל זה עדיף מלפרש כוונתו משום נולד דמוקצה שהוא אליבא דר"י ולא אליבא דר"ש : ומר"ק קרוש של רגלי בהמה אסור לחממו בחמה או כנגד המדורה לסברא זו, אבל בדיעבד גם לסברא זו אינו אסור, דאינו דומה לשומן קרוש שדרכו להיות צלול וכשהוא קרוש הרי הוא כפירות העומדין למשקין כמ"ש אדמו"ר שם, אבל מר"ק של רגלי בהמה נאכל כמו שהוא קרוש ואינו עומד למשקין (ז) דאילו במקום שיכולים להתחמם שם עד שתהא היד סולדת בהן אסור להניחם משום בישול דבדבר יבש שחזיר ונימוח יש בו משום בישול אחר בישול כמ"ש לעיל סי' קכ"ד סי"ז וממילא אסור להניחו אפילו שעה מועטת כמ"ש שם סט"ו (ח) סי' ש"כ ט"ז (ט) סי' ש"ח כ"ז (י) סי' ש"כ י"ז (יא) שם י"ח, ולשבר

קצות ריסוק שלנ וכיוצא בשבח השלחן

לקרקע אפילו סתירה בנין נרוע אסור כמו שנתבאר לעיל סי' קי"ט סט"ו (יב):

(ד) צריך לזהר שלא ליטול ידיו במים שיש בהם שלנ או ברד שהם קלים להתרסק. והוי פסיק רישי' דאסור אפילו אינו מהכוין, ואם יטול יזהר שלא ידחקם בין ידיו שלא יהא מרסק בידים (יג):

(ה) אסור לרחוץ ידיו במלח וכל שכן בכורית או שאר חלב מפני שנימוח על ידו והרי זה כמרסק שלנ או ברד דאסור (יג):

בדי השלחן

ולשבר הקרח שעל פני חבית דמותר הוא דוקא כשהחבית אינו מחזיק מ' סאה, אבל חבית המחזיק מ' סאה יש בו משום בנין וסתירה אפי' סתירה גרועה כמו שנת' לעיל סי' קי"ט סט"ו וכ"כ במחש"ק, וצ"ע בהא דקרח שעל באר אסור לשברו, דמאי שנא מדף של תנור ששורקים אותו בטיט דמותר לסתור הסתימה בשבת כמ"ש בסי' רנ"ט ז' ושי"ד י"ט, מפני שלא נעשה לקיום, והרי גם בקרח שעל פני הבאר לא הוי עומד לקיום, שמההכרח לשברו בכל יום כדי לקחת מים מן הבאר, ואין סברא לחלק ולומר דדף של תנור מותר לפי שעשאו בכונה תחלה לסתורו בשבת, והקרח שעל פני הבאר שנעשה מאליו, דלא היתה כאן שום כונה גרע טפי, דאינו מסתבר להחמיר בבנין שנעשה מאליו יותר מבנין הנעשה בידי אדם וצ"ע, ואם העמידו איזה כלי על החלון או על הגוזזטרא, והמים שתחת הכלי הגלילו ונתחבר הכלי אל הקרקע וצריך לעקרו בכח מחמת ההתדבקות אסור לעשות זה בשבת משום סתירה כמו קרח שעל הבאר, ובקונטרס אהבת שלום שבסוף סי' מנחת שבת כ' שנשאל אם מותר לשבור חתיכות קרח בש"ק לצורך שכר וכדומה שיחזיק קרירותו שלא יתחמם, והשיב דשרי וסיים ומ"מ משום עובדא דחיל נראה שצריך לעשותו בצנעה כו' ויש להחמיר ג"כ לעשותו ע"י עכו"ם (יב) שם י"ט, וכ' במנחת שבת ראוי לזהר במה שנוהגין כשרוצה ליטול ידיו קצת משפשף ידיו בקרח שעל החלון וכוונתו בחורף ונפטר הקרח ומלחלח ידיו קצת דבשבת צריך לזהר בזה משום מוליד כיון דמתכוין לכך, ובפרט בקרח שעל החלון וכוונתו יש לומר דיש בזה עוד משום חשש סתירה, והעתיק דבריו בס' שביחת השבת (יג) סי' שכ"ו י', וכ' המשנ"ב שם בשם התפא"י דבבורית שלנו שהיא רכה לכו"ע אסור משום ממחק, וכ"כ בשם המעשה רוקח, וסיים דכן היא מנהג כל ישראל להחמיר בזה, וראיתי בתפא"י (בכלכלת שבת מלאכת לש) ולא כ' בורית "שלנו" רק בורית שהיא רכה ופשוט דהיינו שהיא רכה כמו שעה שמתמרחת על היר, ולא בורית שלנו וע"כ לא נזכר מזה בשו"ע, אבל מותר לתת בורית לתוך המים שיהא נימוח שם ולרחוץ

קצות סי' קכ"ז השלח ד

(ו) יש מי שהיה נוהר להטיל מים בשלג כי על ידי השתן נימוח השלג והרי זה כממחהו בידים (יז) אבל מותר לדרוס שלג ברנליו כי אפשר שלא יהא נימוח ונמס, והוי דבר שאינו מתכוין ואינו פסיק רישי' דמותר, ויש מי שאומר שאפילו המנעלים לחים ובודאי נימס השלג שם מותר, וכן מותר להטיל מי רגלים בשלג (טו), וטוב להחמיר במקום שאפשר לזוהר בקל (טז):

סי' קכ"ח, דיו מליהה באוכלין בשבת, ובו ו' סעיפים.

(א) אסור למלוח בשבת בשר או שאר דברים כדי שיחקימו ולא

בדי השלחן

ולרחוק ידיו אח"כ במי הבורית. וכן נוהגין (יד) סי' ש"כ כ', כ' המג"א סק"ז דלא דמי להא דשרי ליתן שלג לתוך המים דהכא איהו קעביד מעשה, ודבריו צריכין ביאור דסו"ס מהו החילוק בין נותן שלג למים לנותן מים על שלג, הרי בשניהם קעביד מעשה, והלבוש כ' דמטעם זה התיר הר"מ להטיל מ"ר בשלג דלא הוה ממחה בידים רק מכחו ודמי לנותן שלג לתוך המים דמותר, ולא כ' טעם לס' הרא"ש דס"ל דלא דמי לנותן שלג לתוך המים, גם דבריו צ"ע שהרי בטור מפורש טעם היתר הר"מ לפי שדומה לדריסת הרגלים שדורס השלג ברגליו ואינו חושש, ובנוקין מצינו הסברא כמעט בהיפך דזורק חץ הוי כחו וזורק הכלי הוי גופו ע"י בתוס' ב"ק די"ז ע"ב ד"ה זרק ובאחרונים שם, ובדוחק י"ל דמשתין על שלג, נימוח השלג מכח הקילוח שמכה עליו וממיסו, והוי כממחה בידים, ולפי זה מותר לשפוך מים על צוקר, שהצוקר הוא קשה ואינו נימס מכח הקילוח, ולשון אדמו"ר בסי"ט אבל מותר להשליך מים במלח וליטול ידיו מהם, הרי שמתיר לתת מים על מלח, וממילא ה"ה לצוקר, (והלשון להשליך "מים במלח" הוא דחוק קצת ור"ל שהוא ט"ס וצ"ל להשליך "מלח במים", אבל גם בט"ז שממנו מקור הדברים כתוב ג"כ להשליך מים במלח, מיהו הבה"ט העתיק מלח במים) אלא שלכאורה יש לאסור לשפוך מים חמים על צוקר שמכח קילוח מים חמים נימס הצוקר והוי כממחה בידים ולא הזכירו הפוסקים כלל מזה רק שאסור לערות מכ"ר שהי"ס"ב על צוקר משום בישול הצוקר ע"י לעיל סי' קכ"ד סי"ז, ואפשר שהצוקר שהוא קשה נימס מעט מאד מכח הקילוח ועיקרו נימס אח"כ מאיליו מחמת המים, ובדבר מועט לא חששו, כמ"ש בסי' ש"ח כ"ו ובסי' ש"כ י"ז, ואינו דומה למשתין על שלג שנימס הרבה שלג וצ"ע (טו) מפני שהוא דבר ש"א לזוהר בו בימות החורף כי כל הארץ מלאה שלג ולכן לא גזרו בו חכמים כלל (טז) סי' ש"כ כ':

סי'

קטנות לירד באחרונה יפסק וישארו ניצוצות עם השמרים והפסדת דאם לא כן הני ניצוצות מוכתין שהוא בורר :

יג אסור לערות שובן מהמאכל דהוי כבורר אוכל מאוכל חבירו ואסור אי"כ בידו ומה שבירר יאכל מיד כניל וכן חמאה מן חלבו :

יד איסור בורר אף בצרורות שבורר אפילו גדולים מתוך קטנים או איפכא והיה כל ש"ד :
טו יין שיש בו תולעים מותר לשתות ע"י מפה דלא שייך בורר וסינון אלא במתקן הענין מתחילה אבל בשעת שתיה אם מעכב שלא יכנסו הפסולת לתוך פיו מותר :

טז אם נפרו זבובים לתוך הכוס או ד"א לא יקח הזבובים לחוד מהכוס אף ביד דהוי כבורר פסולת מתוך האוכל אלא יקח ג"כ קצת מן המשקה עמהם וצ"ל כאד בכ"ע איסור ברירה בזה וכדומה לזה :

יז הרוקק ברוח בשבת והרוח מפזרו חייב משום זורה (א) וצ"ל בזה כאד :

שב הלכות סחיטה בשבת . ובו י"ד סעיפים :

א זיתים וענבים אסור לסוחטן ואם יצאו מעצמן אסורין אפי' לא היו עומדים אלא לאכילה מאתר דרכן למשקה חיישינן שמא יסחוט אבל הותים ורמונים דיש דרכן לאכילה ויש דרכן לשתיה אסור לסוחטן ואם יצאו מעצמן אם לאוכלין עומדים אצלו מותר ואם למשקים עומדים אצלו אסור ושאר כל הפירות הואיל ואין עומדין כלל לסחיטה מותר לסחטן למתק הפרי או סתמא אבל אם גילה דעתו דלמשקה קא מכין יש לאסור . ובמקום שנוהגין לסחוט איוה פרי לתענוג או לצמאוי דינו כהותים ורמונים ואם כחבת רפואה בלבד נוהגין אין לחוש . וטוב לאסור אם נהגו במקום א' לשום משקה אסור אף בשאר מקומות ולכן יש לאסור כל הפירות שיש להם שעושים במקום א' למשקה :

ב היכא דאינו סוחט אלא למכר בו המאכל שרי דלא מקרי משקה :

ג יאגדו"ש הנקרא בר"א ברושניצ"ס ושאריו יאגדו"ש שחורים וקארש"ן מקרי דרכן לסחטן למשקה ואע"ג דאח"כ נעשה אוכל שעושים ממנו שא"כ מ"מ זהו אתר הבישול אבל מתחילה היה משקה ודינם כמו זיתים וענבים :

ד יזהר שלא יסחוט בשר או פת הנבלע בכרך א"ה סוחט לצורך משקה היתא פכנו וטוב לאסור ג"כ למצין בפה כד שאסור לסחוט :

ה מותר לסחוט ציטרונע"ש (א) דאין דרך לסחטן והוי כפירות :

ו כבשים ושאלמי"ן ושקוקת או לימנע"ש מלוחים אם גופן הוא סוחט שא"צ למיטתיהן רק שסוחט שיהיה הפרי גופא יותר טוב בלא הים מותר אפי' לתוך קערה שאין בה אוכל ואם צריך למיטתיהן אסור וטוב לזהר אף לקערה שיש בה אוכל או סוריים אבל לתוך כשקה אסור בכך ענין לכ"ע וה"ה בכ"ד הנ"ל שאסור לסחוט יש לאסור אף ע"ג אוכל :

ז השלג והברד יש לאסור לרסק בידים דהיינו לשכרם לתתיכות דקות כדי שיוזבו מימיו דהוי כנוול ודמי למלאכה אבל נותן הוא לתוך הכוס של מים והוא נימוח כאיז אבל להניח בחמה אסור אף א"ה נימוח מאדיו :

ח מותר לשבור הקרה וליקה מים מתחתיו ובבאר ובנהר יש לאסור :

ט צ"ל בחורף שלא יטוי ידיו במים שיש בו שגג וברד ואם נוטל יזהר שלא ידחוק הברד והשלג שלא ירסק ומותר לדרוס שלג ברגליו כיון דא"א בענין אחר : אסור

מסגרת השלחה

י"ט (א) הגרע"א מנמנם בזה והואיל שיצא מפי הרמ"א ז"ל יש לזהר . כשמחנקן שאדמין וכדומה ויש עלים מתולעים או מפוסקים לא יתקנו רק מה שצריך לסעודה וקרובה ולברור הסובל מן הפסולת ולא בהיפוך . כששותין קאווע יש לזהר שלא יספיק כל הצלול רק ישאיר מעט צלול וכן בשכר כשמגיע סמוך דהשמרים שבשולי הכלי יפסק . בשתיית המיין יש הרבה מכשולים א' לערות בשבת על העלים יש הרבה שאוסרים אף שעירה עליהם דוחקין מעט . ולעשות שענס מע"ש כשנתן מעט בשבת בהצלוהית ומערה חרבה ככלי ראשון יש ג"כ הרבה דעות לאסור ואחרי שהמ"י נעשה כדבר הכרחי כד בן תורה יענין בהאדרונים ויבהור לו דרך טובה או יעשה עפ"י שאלת חכם . אסור להעמיד ההלב במקום הם כדי שתעשה גבינה ואסור ליתן ההלב הקטני בתוך השק המיוחד לזה שיוזב המי הלב . אסור לתת דבר חמוץ בההלב כדי שתעשה סעוועטקע וכן כשמקבל הסמעטנע מההלב הקטני יזהר שלא לקבל כל הסמעטנע רק ישאיר עד הזויער מידך גם מן הסמעטנע . לא יברור מוצות כתושין הגדולי' מן הרקים רק מה שצריך לאורו סעודה כל זה מה"א בהוספות מעט . כשרוצה לשתות מים שיש בהם תולעים או קיסמין ישתה ע"י מפה ולא דרך בית יד מהכתנות . ה"א :

כ"ב (א) נכסיו יש מקומות שעושים מהם לימאנר וע"כ אסור והרבי' ז"ל לא התיר לסחוט רק על הצוקער :

שלחן א"ח דיני שבת שרמה סמ

י אסור ליטול ידיו ע"ג השלג או לשפוך מים אבל להטיל מים יש להתיר כיון דא"א בענין אחר ושוב לכ"א להחמיר להיות לו כלי לזה ועכ"פ ג"ל שישתין ע"ג הכותל ואף שיוסר מן הכותל לארץ לא הוי כחו :

יא מותר ליתן כרכים (ב) בתבשיל ואין בזה משום צובע דאין צביעה באובדן :
יב האוכל פירות הצבועים יזהר שלא יגע בידו אח"כ בבגדיו או במפה משום צובע ופשיטא אם הבגד ג"כ מאותו צבע דהוי מתקן מנא :

יג וה"ה אם חתכו בסכין באצבע והדם מטפטף לא יקנה בבגדו וכ"ש בבגד אדום כג"ל רק או במים או באוכלין דאין צביעה באוכלין ודוקא שאין בו משום ביומי אובדן :

יד אם נשפך יין רבן או מים או שאר משקים על המפה אסור לגרור אפי' בסכין דהוי כמכבש אבל שאר משקין שאינן לבנים או יין אדום ליכא משום מכבש רק משום מפרק ומדאורייתא אין אסור אלא בניהא ליה אותו משקה רק מדרבנן אסור אף בדלא ניהא ליה רבן מותר לגרור רק שלא בבח ויניח לאיבוד המשקה כח שמגרר אבל בכף אע"פ שאינו נהנה רק שישפוך אח"כ מהקף אסור :

שבא דין תולש ומחן ותיקוני מאכל ומעבד ורש. וכו' י"ח סעיפים.

א הבילי פאה אזור כגון השומ"ץ יבשים אם הכניסם לעצים אין מסתפקין אבל אם הכניסם למאכל בהמה או סתמא הוא לצאכל בהמה קטם ואוכל ביד אבל לא בכרי ומולל בראשי אצבעותיו ומפרק השרביטין לאכול הזרע שבתוכן וע"ל סי' י"ט אם הוי מפרק :

ב אין עושין מי כלח או שאר משקים הרבה לתת לתוך הכבשים משום דדמי לעיבוד אבל יבד לעשות מעט לצורך אותה סעודה לתת לתוך התבשיל פי' לצורך שיכול אותה סעודה ולצורך סעודה אחרת אסור אפי' מעט ואם נתן לתוכו שני שלישי מזה אסור אף לצורך אותה סעודה אפי' מעט :

ג צנן ובצלים ושום ואוגרקע"ס ושלאמ"ץ או עדשים או הרבע"ש עם הקלופין הקטנה שלהם וכיוצא בהם שצריך מליחה יש לאסור משום שני טעמים א' משום שנראה ככובש כבשים והכובש נראה כמבשל. ועוד מפני שהמלח מעבדן ונעשים קשים וה"ה בקטניות שעם קליפתן הוא מרכך והוה תיקון רבן לא ימליח אותן מטעמים הנ"ל רק ישבד כ"א במלח ויאכל מיד דליכא דמיוחש לשני טעמים הנ"ל ולפי' מה שעושין קרוי"ט או שלאמ"ץ או מוריע"ה וכיוצא בו יש לזהר שיתן תחילה החומץ ואח"כ ימלח ואע"ג דאם ימלח תחילה לא הוי כעובד דהא נותן תיכף החומץ מ"ס נראה מתחילה ככובש כבשים ופשיטא שלא ישהא ליתן החומץ אחר המלח. אבל ביצים מותר למלחם :

ד אסור לערב מים בחומץ שגם זה יהיה חומץ דהוי ככובש כבשים :

ה אסור לכלות בשר מבושל או ביצה מבושלת להניחה מסעודה לסעודה :

ו אסור למלוח בשר ודגים חיים אפי' במקום פסידא. ואסור להדית בשר שחל יום ג' בשבת ואפי' בענין שאינו יכול לאכול צלי ואפי' ע"י עכורים אין להקד (א) :

ז אין כותתין מלח במדוך שר עץ אבל מרסק הוא ביד של סכין או בעץ הפרור והוא ע"י שינוי ודוקא מלח הגס אבל מלח שהיה רק ונתבשל במים ונעשו פתיתין מותר לחתכו בסכין כמו הפת :

ח מותר דדוך פלפלין שידוכם בקערה ובקתא של סכין דהוי שינוי גדול ולא ישים בבגד הפלפלין דמוריד ריחא ואף שאינו מכין לזה :

ט הלועס בשינוי ואינו צריך לאכול חייב משום טוחן :

י אסור לגרור הגבינה בריבא יו"ץ דהוי כמו מבשלת אבל לחתוך דק דק מותר דאין מליחה אלא בגידולי קרקע ואם מחתך ירק דק דק חייב משום טוחן אבל מותר לפרר לחם ואינו חייב משום טוחן דאין טוחן אחר טוחן בד"א דאסור בירק להניח אבל לאכול לאותו סעודה מותר מ"ד

מסגרת השלחן

(ב) ה"ה מחמיר כיון דנהיג כ"ע לצבוע המאכלים בכרכים אסור. ופשיטא שלא יתן כל תבלין בכלי ראשון ואף דערות מכלי ראשון אסור דעירוי מכלי ראשון מבשל כדי קליפה. וירא שמ"ס לא יתן אף בכ"ס כי יש דברים הסתבשלים אף בכלי שני ואין להתיר בכלי שני רק אלה שנוכח בש"ס ופוסקים דשרי. יש לזהר שלא לכסות מים או שאר משקה בבגד שאין מיוחד לזה שמא יסחוט ובמים יש משום ליבון ובשאר משקין משום מפרק :
שכ"א (א) יש לעשות שאלת הכס כי יש סקילין בדבר בפרט ע"י עכורים :

סימן שך

ש'ורי ברכה

סימן שבה

ש'

סימן שכת

שיורי ברכה

החברה - נ"ח

פסיורי דברה

104

סבירא ליה הכי ובגמרא דילן קיימא לן דהוא בורר, כתב הגהות מימוניות משקה של שקדים כתושין מערב שבת מותר לסנן:

סימן שכ

סעיף א

א ושאר כל הפירות וכו'. הב"ח כתבו דנהגו עלמא לאסור וכן כתב שיירי כנסת הגדולה אם לא שסוחטן למתקן:

ב אבל למצוץ וכו'. בבית יוסף בשם שכלי הלקט אבל יניקה בפה לכתחילה אסור כמדומה לי שהוא טעות סופר (ט"ז), ולא דק דקאי איונק מבהמה כמו שכתב סימן שכ"ח סעיף ל"ג והתם אסור משום דדרכו בכך:

ג ויש אוסרים וכו'. הט"ז פסק כסברא ראשונה להקל ומדמה לה לסימן שי"ט סעיף ט"ז בשותה על ידי מפה, ויש לדחות ולחלק בין בורר לסחיטה ועיין סימן שכ"א סעיף י"ב, גם כתב ומלכד זה לא ראינו מי שנוזהר בזה, עד כאן, משמע שמקיל נמי למצוץ בשר שנותן במרק או פת ששרה ביין דלא כמו שמחלקים רש"ל וב"ח דבכל הפוסקים מבואר דענבים חמירי יותר ואין לשום אחרון לכדות סברא מלכו נגד כל גדולים ראשונים, ועוד דמשמע לי בספר יראים דף ל"ח בשם ר' בנימין דמותר בפת ובשר לאסור בענבים, וצריך עיון דבבית יוסף בשם שכלי הלקט משמע דמתיר גם בענבים לירא שמים אבל בכל שאר פירות וכן בשר ופת הנזכר לעיל אין להחמיר כמו שמצאתי בספר יראים עצמו להתיר ושם מקור הדין כמו שכתב בבית יוסף:

ד [לבוש] מותר לסחטן וכו'. ויש אוסרים וכן לסחוט תפוחים (מלבושי יום טוב) וכן ריא"ז בשלטי גיבורים פרק חביות אסור אפילו לטבול בו, ומגן אברהם בריש סימן זה כתב הני אגסי שקורין בערנס בלשון אשכנז אסור לסוחטן מפני שבמדינת אשכנז נהגו לסוחטן למשקה, ואפשר שאם היה לכל העולם הרבה היו גם כן סוחטין, ונראה לי לסחוט לימוני ותפוחים לתוך משקה או לתוך אוכל פשיטא דשרי לכולהו ואפילו שלא לתוך משקה או אוכל יש להתיר בלימוני כי רבינו ירוחם כתב שכן נוהגין וכן נראה לי מספר תניא ושכלי הלקט דתפוחים גריעי יותר ואסורים אף למתירין בלימוני, עיין מגן אברהם בריש סימן זה, ואם התפות מבושל מותר לסחטו דהא סוחט כל האוכל ממנו (ט"ז). לימונים הכבושים במלה דינם ככבשים ושלקות בסעיף ד':

ה [לבוש] לא ניכר וכו'. לכך מותר לתת ענבים בתוך היין שיתבקעו ויוציאו ינם כמו בשלג סעיף ט' (כ"ח ומגן אברהם), והט"ז כתב דאיסור גמור הוא דסחיטה הוא תולדה דדש ואסור אפילו כלאחר יד, ולא קשה מידי דהכא אפילו כלאחר יד לא הוי אלא מעצמו ממש, ומה שהקשה הא אפילו ביוצא מעצמו אסור מחמת תולדה דדש לא קשה מידי דהכא נתבטל ביין אחר גם ביוצא מעצמו אינה אלא גזירה דרבנן עיין ריש סימן זה:

הכפיפה בידו אחת ושופך בידו השניה הוי כשינוי (ט"ז), ולענין אוהל עיין סוף סימן שט"ו:

סעיף יג

כב שאין לך מסננת וכו'. כן פירש רש"י ור"ן פרק תולין ומה שכתב הר"ן דלאו משמרת ממש הוא שהרי עוברין בה שמרים אלא כיון דאיכא קסמין וטינופת דלא עוברין בהו דמי למשמרת, עד כאן, היינו דלא משמרת ממש הוא אבל לענין מסננת משום קסמין אין לך גדולה מזו, ומגן אברהם לא ירד לזה וכמדומה שלא עיין ברש"י גם בר"ן גופיה בזה במחילה מכבודו ובצלול שרי (שלטי גיבורים) עיין סעיף י'. כתב מגן אברהם נהגו שלא ליתן שמרים במשקה בשבת כדי להעמידן ובצלול שרי (שלטי גיבורים) עיין סעיף י' אף שראוי לשתותו בשבת דהוי תולדת בורר דשמרים יורדים ממשקה בשולי הכלי, עד כאן, וכרטנורה שם כתב דמותר ליתן בשבת מים על גבי שמרים שנשארו בחביות וקולטין המים טעם יין ומוציאין אותן בשבת ושותין אותו:

כג [לבוש] ובלבד שיכוין וכו'. דוקא כשרוצה לשתות לאחר זמן אבל לאלתר שרי אם לא שנתן קסמין בפי

כלי (מגן אברהם):

כד [לבוש] חשוב כבורר וכו'. ותחילת שפיתן כשאין הפסולת ניכר לאו בורר הוא (ר"ן), ולפי זה אסור לערות שומן מהמאכל דהא שני מיני אוכלין הם עיין סעיף ג', ואפשר דלא שייך ברירה אלא בדברים המעורבים אבל לחודא קאי (מגן אברהם), ונראה לי דבסעיף ג' בבורר חתיכות גדולות נקרא מעורב יותר וצריך עיון, וכששופכין עמו מרק מעט נראה להקל בפשיטות:

סעיף טו

כה שנתן בה חרדל וכו'. מערב שבת דבשבת חייב משום בורר (כ"ח):

כו [לבוש] שני מינים וכו'. ומגן אברהם ועולת שבת כתבו דמיקרי מין אחד כמו מחבץ ומשמרים וצריך עיון:

כז [לבוש] ועיין לעיל סימן ש"ב וכו'. פירוש ששם מבואר דאמרינן שרייתו זהו כיבוס אף כשאין טינוף זה סתירה לדבריו גם בסימן זה מבואר כן, וכן בשיירי כנסת הגדולה האריך בקושיות ומסיק דבאמת אסור רק דנפקא מינה ביין ושאר משקין דאין איסור ליבון וכן משמע במגן אברהם אבל אין נראה כן משולחן ערוך ולבוש, ונראה לי דסבירא ליה להקל אפילו במים כיון שאין נשרה אלא דבר מועט:

סעיף יז

כח המחבץ וכו'. פירש רש"י עושה כמין כלי גמי ונותן הקום בתוכו ומי החלב נוטפין ורמב"ם כתב שנותן קיבה בחלב כדי לחבצו:

כט תולדת בורר וכו'. בירושלמי פרק כלל גדול איכא מאן דאמר דהוא תולדה דלש ובה נראה לי לתרץ תמיהת מגן אברהם ס"ק י"ט על הרמב"ם דסבירא ליה דתוספות

סעיף ד

ו' תוך הקדירה וכו'. אבל לתוך משקין אסור וכן משמע סעיף ו' וצריך עיון בסוף סעיף א' שכתב לסחוט למשקה אחר שרי והוא מבית יוסף בשם שבלי הלקט, וצריך לומר דשאני לימוני:

סעיף ה

ז' ורבינו תם אוסר וכו'. והסומך על סברא ראשונה לא הפסיד (שי"ר נכנס הגדולה). כתב מגן אברהם לפי מה שכתב סימן ר"ב דאין אנו בקיאין איזה מיקרי בוסר לכן כתב כל זמן שאין ראוי לאכילה אסור והוא הדין בשאר פירות שאינן ראויין לאכילה אסור לסוחטן למימיהן:

ח' [לבוש] כבורר אוכל וכו'. ואם כן לצורך אותו סעודה מותר כמו שכתב סימן שי"ט סעיף ג' (עולת שבת ט"ז), ומה שכתב מגן אברהם בזה אינו מוכרח דיש לומר כל שבורר אוכל מתוך פסולת לאכול אלאחר באיזה ענין שיהיה אינה דרך כרירה ושלטי גיבורים אפשר דמודה לזה ועוד יש מתירין לגמרי בכוסר:

סעיף ז

ט' ולרבינו תם וכו'. הבית יוסף והב"ח ואחרונים הסכימו לסברא ראשונה ועיין ריש סימן תק"ה:

סעיף ט

י' לחתיכות דקות וכו'. אבל לשבור חתיכה ממנו אף שכשמשברו נתזו ממנו חתיכות דקות שרי דלא מיתסר אלא כשהוא מרסקן כדי שיזובו מימיו אבל הכא אין מכוין (בית יוסף ואחרונים ועיין סעיף ג'):

יא' אבל נותן וכו'. ויש מתירין אפילו לרסק בידים לתוך הכוס ולדידהו אין צריך ליזהר לדחוק כשנוטל במים שיצא בהם שלג וכן משמע במגן אברהם וכן משמע בשלטי גיבורים סוף פרק במה טומנים:

יב' [לבוש] תורת משקים וכו'. מזה נראה לי קצת ראייה בכשר שנכבש מעת לעת במים שנגלד דהוי כבוש ולא דמי למה שכתב רמ"א ביו"ד סימן ק"ד בשומן אוזא שנחקשה דאין לו דין כבוש דהכא מכל מקום איכא לחלוחית דהוי כתורת משקין לכל דבר, אך צריך עיון דמשמע במגיד פרק כ"א ור"ן סוף פרק במה טומנים דמי דמתיר להניח ברד בחמה מתיר נמי בשומן שנקרש ומאן דאסר בשומן משום נולד הוא הדין בברד וכן משמע במגן אברהם, מיהו משולחן ערוך ולבוש שכתבו בסימן שי"ח סעיף ט"ז שתי דעות בשומן והכא סתמו להתיר משמע דסבירא ליה להתיר הכא יותר וסבירא ליה דמיירי הכא כשמעורב במים דלא משמע הכי ודו"ק. ובעיקר דין דבשר שנכבש יתבאר ביו"ד ועיין ש"ך סימן ס"ט ס"ק י"א:

יג' [לבוש] ואינו פסיק. והט"ז כתב דהוא פסיק רישיה אלא כיון שאי אפשר להזהר מזה מותר, עד כאן, ומהר"ש וטור מבואר כלבוש:

יד' [לבוש] הרא"ש אוסר וכו'. רש"ל וב"ח מסימן שכ"ו דאסרו לחמם בידים אחר נטילה אף דלא נתכוין לחמם המים והט"ז דחה דבריהם והתיר משום דאי אפשר ליזהר דכל הארץ מלאה שלג, ולעניות דעתי בלאו הכי אינו ראייה לעניות דעתי דהתם במקום שיד סולדת בו משום ביטול גם הוי כרוחץ ידיו ועוד דבשלטי גיבורים סוף פרק במה טומנים מבואר דמאן דמתיר להפשיר בחמה מתיר גם בזה לכך יש להקל אם לא שאפשר בלא טורח. כתב בתשובת רשב"א תרכ"ג דמותר להשתין דזרעים דשורף אותן עיין סימן של"ו:

טו' [לבוש] דהקרשות וכו'. משמע אפילו בנהר ובאר מותר דלא כמגן אברהם:

סעיף יב

טז' במלח וכו'. עיין סימן שכ"ו סעיף ו' מותר לשפשף הידים בקליפי לימוני או הלימוני עצמו כשכבר נסחט לתוך מאכל אבל לתוך לימוני ולשפשף ידיו בלא סחיטה לתוך אוכל אסור (שי"ר נכנס הגדולה):

יז' [לבוש] ועיין לעיל סימן וכו'. פירוש דלמתירין שם הוא הדין במלח מותר דלא הוי נולד וכן בשלטי גיבורים שם משמע הכי, אך צריך עיון דהכי הוי כמרסק בידים בסעיף ט' דאסור לכולי עלמא, מיהו לרמב"ן שם דכיון שהוא אוכל אפילו בריסק מותר. כתב ט"ז מותר להשליך מים במלח ואחר כך נוטל ידיו מהם כמו שכתב גבי שלג וברד רק שיזהר שלא יהא אסור מחמת מי מלח הנזכר בסימן שכ"א ועיין סימן שי"ח סעיף ט':

סעיף יז

יח' ספוג וכו'. ידוע הוא כמין צמר נעשה לחוף הים ושואב המים (רמב"ם פירוש המשנה), וערוך פירש שהוא על עין דג גדול שלא יראה העולם ויחריבו:

יט' גזירה וכו'. צריך עיון כיון דספוג עשויה כך למה לי למיגור שמא יסחוט כמו שנתבאר סעיף ט"ו, ועוד תימא דבגמרא [שבת] דף קמ"ג קאמר דפסיק רישיה הוא אם כן אין הטעם משום גזירה (מגן אברהם), ונראה לי קושיא ראשונה לא קשה מידי דאף שעשוי לכך ואין צריך לסחיטה מכל מקום נסחט בין אצבעותיו וכהאי גוונא כתב הוא גופיה סימן ש"ב ס"ק כ"ז ובקושיא שניה יש לומר דש"ס קאי כשספוג לח אבל כשספוג נגוב ומקנה דבר לח לא הוי פסיק רישיה, ובה נראה לי לקיים גירסא במתניתין וחכמים אומרים בין כך ובין כך מקנהין ותוס' שם דחו גירסא זו דהא פסיק רישיה הוא ולפי מה שכתבתי נחא ודו"ק, ואין לומר אם כן לא אסרו הט"ז הא לא הוי פסיק רישיה יש לומר דלא פלוג בין ספוג לספוג לקינוח ולא סבירא ליה גירסא הנזכר לעיל ודו"ק עיין סימן ש"ב ס"ק כ"ב, ויותר נראה דברמב"ם פרק כ"ב כתב תחילה דין דספוג וסיים אין מכסין חביות של מים גזירה וכו' ונקט לטור שיגרא דלישנא גם בספוג וקל להבין:

מיהו בשעת שרייה כל הפוסקים שאינו מלבן אף יין גם הר"ן לא כתבו אלא דרך אפשר צריך לזהר בו ורדב"ז סימן קל"א:

סעיף כ

כג פירות הצבועים וכו'. וכן יין אדום או ענבים שחורים וכן דיו או סיקרא (דוקא סימן י'), ומזה קשה על הט"ז דלעיל:

כד בכגדיו וכו'. וצביעת פניו או ידיו אינו חושש שאין צביעה שייכא אלא בדבר שדרכו לצבוע ובסימן ש"ג סעיף כ"ה שאני דאשה דרכה בכך (ספר יראים ודקט"ז), ומספר זכרונות נעלם זה. כתב מגן אברהם בכגד אדום כל שכן דאסור לקנחו דמתקן הוא, עד כאן, וצריך עיון עיין סימן שכ"ח סעיף מ"ח, ועוד הא בכנסת הגדולה כתב בשם רדב"ז סימן קל"א דעיקר דין זה תומרא יתירה הוא כיון שהוא דרך ליכלוך ואף שכתב עליו מגן אברהם דאין להקל דבסימן ש"ב סעיף י' יש אוסרים כיבוס דרך ליכלוך כל שכן צבועה, עד כאן, אינו ראייה דהא כתב רמ"א שם דנוהגין היתר גם תמה אני שלא ראה מה שכתב האגור סימן תמ"ד על זה זה לשונו, נראה דלא מיבעיא על דעת הערוך דמותר דהכא פסיק רישיה דלא ניהא ליה בהאי צביעה אלא אפילו למאן דאמר אסור נראה דהוי דרך ליכלוך דאין דרך לצבוע באלו הדברים עד כאן לשונו, לכן נראה לי להקל על כל פנים באדום ואפילו בלבן שאי אפשר בענין אחר. הסוחט שער או עור פטור אבל אסור (ויכ"ב) ולכך הטובל בשבת יזהר שלא יסחוט השער להוציא המים (ספר הסידים תתק"ל). הצובע חוט שארכו ארבעה טפחים או דבר שאפשר לטוות ממנו חוט כזה חייב ודוקא צבע המתקיים אבל צבע שאין מתקיים כלל פטור אבל אסור העושה עין צבע כגון שנתן קנקנתום למי עפצים שנעשה הכל שחור או אסטוס למי כרכום שנעשה הכל ירוק חייב (פרק ט').

סימן שכא

סעיף א

א אבל הכניסן וכו'. וסתמא כמי שהכניסן למאכל בהמה (תוס') פירוש כשראוים למאכל בהמה ועיין סימן שי"ט סעיף ו' ד'.

סעיף ב

ב מי מלא וכו'. פירוש מים במלח או ביין וחומץ או שאר משקה (סמ"ג וסמ"ג).

ג הרבה וכו'. פירוש אז אסור אפילו לתוך התבשיל אפילו לסעודה זו דנראה כעושה מלאכה ממלאכת התבשיל אבל לעשות מותר כל שצריך לשבת זה אף שלא לסעודה זו ור"ן פרק שמונה שרצים דנקיט לסעודה זו אורחא דמילתא נקט דכיון שאין עושה אלא לאותו הסעודה עושה מעט וכן משמע ברמב"ם פרק כ"ב ורבינו ירוחם דף ע"ז ודו"ק וכן מצאתי מבואר בספר שבלי הלקט סימן ד' מותר

כ [לבוש] ואינו דומה למכבס וכו'. ברוך דברים לא יחדל פסע דמה ענין כיבוס בספוג והדין דמקנח פירוש רש"י אטבלא ואולי המחבר הבין הקינוח על בגד ואם כן קשה טפי מנליה האי דאינו דומה למכבס (מלבוש יום טוב), ושרי ליה מאריה דאיסור סחיטה אינו אלא משום כיבוס עיין סוף סעיף ט"ו, גם במרדכי פרק תולין מצאתי שפירש שמקנח היין ושמן הבלועה בקערה ובכגד:

כא [לבוש] ויש חולקין וכו'. מכאן קשה על לבוש הכרין סימן ה' סעיף י"ב (מלבוש יום טוב), ולעניות דעתי לא קשה מידי דהא קאמר לכתחילה אסור ואם כן שם דשוטה כוס של עיקרין לרפואה מותר אף לכתחילה:

כב [לבוש] מכל מקום צריך לזהר וכו'. פירוש תרתי לטיבותא בעינן, כתב ט"ז מכל מקום מנהג כן כמתירין שאנו סוחטין ירק שקורין סלאטין בשבת ועל כרחך משום דהולך לאיבוד מה שנסחט, עד כאן, ולעניות דעתי לא דק דשאני אוכלין כדלעיל סעיף ז' אם לגופן שאין צריך למים וכו' וכולי עלמא מודים בזה, ובספר זכרונות כתב שראה בכמה מקומות שמשתמשים בברזות של נחושת בלי נעורת כלל משום חשש איסור, עד כאן, בשולחן ערוך כתב על ראייה מספוג שיש לו בית אחיזה שאינה טענה חזקה פירש הט"ז משום דאין שם אלא קינוח בעלמא מה שאין כן כשמהדיקין הברזא בנקב יש ודאי סחיטה, עד כאן, קשה הא קרי ליה הש"ס ספוג נמי פסיק רישיה עיין ס"ק [י"ט]. ולעניות דעתי משום דוקא בספוג ששואב מים הרבה שייך מריק כלי ודו"ק. כתב הט"ז הטור ושולחן ערוך פסקו בסימן שי"ט דין הוא כשאר משקים אלא דבית יוסף כתב כאן בשם הרי"ף דמלבן ונראה לחלק בין לבן דמלבן אבל יין אדום אינו מכבס אדרבה מאדים, עד כאן, ולכאורה ביין אדום הוי כצובע עיין ס"ק שאחר זה אם נשפך שכר או שאר משקים או יין אדום שאינן מלבנים על המפה דשולחן ורוצה לנקותו לא ישאוב משם תוך כף אחת ולשפוך לחוץ דאף על גב דישליכנה לאיבוד מכל מקום כאן שהוא שואב תוך הכף הוי איסור והוי תולדה דמפרק אלא בסכין יש היתר לדחות על המפה ולגרור המשקה של איבוד רק שלא יגרור בכח דאם לא כן עביד איסור דרבנן, ויש חולקין וצריך להזהיר מה שיוכל לזהר אבל אם מים או יין לבן נשפך על המפה אסור ליגרור אפילו בסכין דהוי מכבס, עד כאן, ולעניות דעתי גם בכף כשאין נוטל בכח לא הוי מפרק ועוד דמה בכך שנוטלה בכף כיון שדעתו להשליכה מכף וכן משמעות הפוסקים וכן ראייה מסמ"ג ומרדכי פרק תולין שהקשו מספוג שמקנח הקערה וכו' דאזיל לאיבוד עיין שם ודו"ק. גם אומר אני דמבואר בתוס' סוף פרק שמונה שרצים דאף בשאר משקים מלבן כשסוחט ואם כן אפשר דטור ושולחן ערוך סבירא ליה נמי הכי והא דפסקו בסימן שי"ט דמסננין בסודרין אפילו יין היינו דלא חששו לסחיטה שאינו רגיל לסחוט ממשקין כמו שכתבו תוס' שם או משום שהוא דבר שאינו מקפיד וכן מבואר בספר יראים דף ל"ט ד"ן ושכר ושמן ושאר משקים כשסוחט אסור משום ליבון

נור ישראל סימן נ חלק ב

ליקוטי רמ"א פר

סימן נ חלק ב איזה פירות שמותרין לסחטן .
ורין משקין שובו מעצמן בשבת
ואם מותר לרסק השלג וברר ובו י"ט סעיפים :

א ויתים וענבים אסור לסחטן [א] שהוא תולדה דרש ואם יצאו מעצמן אסורים עד מ"ש אפי' לא היה עומדים אלא לאכילה ותותים ורמונים כיון שמקצת בנ"א שיש להן הרבה מזה הם סוהטין אותן למשקה ואלו היה בן הרבה לשאר בנ"א היו ג"כ סוהטין אותן למשקה [ב] ע"כ אסרו גם בהן לסחטן בשבת ואם יצאו מעצמן אם עומדים לאכילה מותר ואם עומדים למשקה אסור ושאר כל הפירות שאין דרך העולם לסחוט אותם לשם משקה מותר לסחטן דאין על מימיהן שם משקה רק אוכל והוי כמפריר אוכל מאוכל (ש"ע וסג"א סי' ש"כ) :

ב ובמקום שנהגו לסחוט איזה פירות לשתי מימיו מתמת צמא או תענוג [ג] דינו כתותים ורמונים ואסור לסחוטן באותו מקום בשבת לשם משקה שלא בטלה דעת זה הסוחט אצל כל אדם כיון ששם עושין כן אבל בשאר מקומות מותר לסחוטן כיון שאין רגילין לסחוט שם לשם משקה בטלה דעתו אצל כל אדם אעפ"י שהוא מכין לשם משקה וי"א שכל הפירות אסור לסחטן לצורך מימיהן ואין אומרים בטלה דעת זה הסוחט אצל כל אדם [ד] ובמקום שנהגו להחמיר בכל פירות שלא לסחוט לצורך מימיהן אין לשנות (שם) והעיקר כסברא הראשונה ובמקום שנהגו לאסור אז אפי' לרפואה אסור [ה] (ש"ע הרב) :

ג וכ"ז רוקא לסחוט אסור אבל מותר למצוץ בפיו מן הענבים המשקה שבהן וכש"כ בשאר דברים כגון הנותן בשר בטרק או פת ביין ומוצץ אותו ויש א"ס דמצוץ בפה מן הענבים וכיוצא בהם [ו] ומ"מ בשאר פירות יש להקל למצוץ אותם חוץ מענבים [ז] (שם) :

ד ויתים וענבים שנתרסקו מע"ש משקים היוצאים מהם מותרים ואפי' לא נתרסקי מע"ש אם יש יין בניגית שהענבי' בתוכה אעפ"י שהענבי' מתבקעי' בשבת בניגית מותר לשותותו בשבת שכל יין היוצא מענבים מתבטל ביין שבניגית [ח] ולא הוי דבר שיל"מ כיון שלא ה' האיסור ניכר קודם שנתערב ולא ה' עזיו שם יין מעולם ואפי' אם נתנו ענבים שריסים בשבת לתוך היין שבניגית ונתבקעו ג"כ מותר לשותות היין אך לבתלה אסור ליתן ענבים לתוכה בשבת (ש"ע ושו"ז שם) :

ה חרצנים וזנים שנתן עליהם מים לעשות תמר מותר למשוך מהם ולשתותם ואפי' לא נתן מים והיין מתמצה וזב מאליו מותר לשתותו כיון שכבר נתרסקי מבע"י (ש"ע ומג"א שם) וע"ל סי' ל"ח ח"ב סקע"ח :

ו מים הנוטפין מאילנות בימי ניסן אסור לשתותן בשבת משום נולד ואפי' יש כבר כלי עם מים מע"ש שניטף אפ"ה אסור ול"ד לענבים בניגית (רעיל סעי' ד') דהתם הענבים מונחים בניגית ותיכף כשיצא מתערב משא"כ כאן תיכף כשנופל מהאילן ניכר וא"כ כבר אסור (ה"א כלל ס"ה ס"ג) :

ז צמקים שחתכו ונתן עליהם מים סחטן בשבת חייב לכ"ע דהא לא אתי ממילא ומ"מ אם נתן הצמקים והיין לתוך המשמרת או סודר מע"ש וכסתנו והולך בשבת אפ"ה מותר לשתות מאורו היין בשבת ורוקא שהסודר או המשמרת מגיע עד היין שבכלי שתיכף כשיצא מהמשמרת אינו ניכר ובטל [ט] (שם כלל י"ד סי"ד) :

סימן נ ה"ק ב [א] ומע"ת אינו חייב אלא כדריכת זמ"ס וענבים בלנד (מג"א) : [ב] וכן אגסים שקורין בערני"ס בל"א אסור לסחטן מפני שבמדינות אשכנז נהגו לסחטן למשקה ואפשר שאם ה' לכל המולס הרבה היו ג"כ סוהטין (מג"א) : [ג] אבל אם נהגו לסחוט לרפואה לנד אין לחוש (רמ"א) : [ד] והשו"ז פוסק כן להלכה דאם נתכוין לשם משקה אסור בכ"ע רק אם סחטן סתמא אז מותר בשאר פירות וכשאינו סחטן לצורך מימיהם כגון לטבל בו מאכל וכדומה מותר לסחטן אפי' לקדרה שאין בה אוכל (מג"א) ט"ל סק"י : [ה] אבל אם לינו סחטן רק למתק הפרי מותר ואפי' שיהא חח"כ משקה הסחטן מותר כיון שאינו מתכוין בשביל השת' אבל כתותים ורמונים אסור אפי' למתק הפרי (דו"ז הטו"ז) וכן פסק בש"ע הרב דכתותים ורמונים אסור אפי' לסחוט כדי לצחקן ועיין בא"ח סק"ט וכן בשלחן ע"ז שטים שפסקו דלמתק מותר אפי' כתותים ורמונים חוץ מזמ"ס וענבים דאסור משום שרוב בל"א עושין מהן משקה : [ו] והס"ח ס"ל דפת ביין ונשר בטרק גרע עוד מענבים כיון שה' משקה מקודם (מג"א) ונזכרו תורת משה כ' וז"ל פת ששרה בנשקין אסור לסחוט ואפי' למזון כפיו יש לחסורין אבל מיני טיגון שנכלע בו שמן הרבה מותר לסחוט אפי' לכלי שהרי מתחלה ה' אוכל ועכשיו ג"כ אוכל וכן"א כדפס בטעות עכ"ל : [ז] דרוקא מה שהוא דרך לצורך משקה אסור אבל לא מה שהוא דרך אכילתו ככך (מג"א) וכ"כ בא"ח וז"ל וכן כ"ל להחמיר בענבים לירא שמים אבל בכל שאר פירות וכן בשר ופת אין להחמיר ע"כ וא"כ כש"כ דתותים ורמונים וקנה הליקויר דמותר למזון בפה (א"ח סק"ג) : [ח] ובענין שיה' שטים ביין שבניגית (מ"ז סק"ג) : [ט] ואע"ג דל"ד לענבים שנתרסקי לעיל (ס"ד) דמותר דאפי' יסחוט ליכא חסור דאורייתא דממילא אתי משא"כ למוקס אפ"ה מותר (כ"א כלל י"ד סק"ו) ולענין ליתן בשבת מים על למוקס וכדומה ע"ל סי' ע"ט סק"כ וז"ל סי' ע"ה לענין כובש כנשים . וע"ל סי' ח' ססצ"י כ"ה : [י] ואפי' יש בה משקה אסור לסחוט לתוכה ענבים ותותים ורמונים אפי' כוננו רק ליתן טעם במשקה ורק בשאר פירות מותר כשכוננו ליתן טעם במשקה אפי' לדעת י"א (דלעיל ס"ד) דכיון דאין דרך לסחוטן לשם משקה ע"כ הכל יודעים שסחטן חתם ליתן לתוך אוכל למתק או לתוך איזה משקה (ועיין בטו"ז ומג"א ומ"ז סק"ה) וע"ל סק"ד : [יא] הס ענבים שלא נתבטלו ולפי שאין לנו בקיאל איזה מקרי צוסר

ח מותר לסחוט אשכול ענבים תוך קדרה שיש בה תבשיל כדי לתקן האיכל דהו"ל משקה הבא לאוכל ובאובל דמי אבל אם אין בה תבשיל אסור [י] (ש"ע שם) :

ט והנ"ט בפירות שראוין לאכילה אבל כל פירות שאין ראוין לאכילה וה"ה בוס" [יא] שאינו ראוי לאכילה אסור לסחטן

נור ישראל סימן נ חלק ב

לסחטן אפי' לתוך מאכל דהוי כבורר אוכל מתיך פסולת ואפילו לאכול מיד אסור [יב] וי"א דאף בפירות שאינן ראויין לאכילה ג"כ מותר [יג] (ש"ע ומג"א שם) :

ו מותר לסחוט לימוני' דאין דרך לסחטן לצורך משקה ואפי' נהגין לסחטן לתוך מים לשתיית שרי' כיון שאין דרך לשתייתן לבדו וכן תפוחי' דינן כשאר פירות ולא כתותיים ורמונים [יד] (שם ומג"א) :

יא לסחוט כבשים [טו] ושלקות או לימוני' הכבושי' במלח אם לגופם שאינו צריך למימיה' ואינו מוחטן אלא לתקנם לאכילה [טז] אפילו מוחט לתוך הקערה שאין בה אוכל מותר ואם צריך למימיהן מותר לסחוט לקדרה שיש בה אוכל או מוריים דהוי נמי מאכל אבל אם אין בה אוכל אפילו יש בה משקה אסור [יז] אף על נב רבשאר פירות מותר לסחוט אפי' לצורך מימיהן ש"ה דהי' עליהם שם משקה מקורם [יח] (ש"ע ומג"א שם) :

יב המוחט דג לצורך צירו דינו כמוחט כבשי' ושלקו' לצורך מימיהן (ש"ע שם) :

יג אסור לדרות דבש מהכזורת כשהחלות דבוקות בכזורת שדומה לתולש ואפילו אם נתלשו החלות כבעי' אסור לרסקן בשבת להוציא הדבש דהוי כבורר אוכל מפסולת דהשעה אינו ראוי לאכילה [יט] ואפילו יצא הדבש מעצמו אסור עד מו"ש אא"כ הוי מרסקין מבעי' מותר לאכול הדבש היוצא מהן אך כשנתלשו החלות מבעי' יכול לדרות מהכזורת לאכול הדבש הדבוק ע"ג החלות אע"ג שלא נתרסקו בתוכה מבעי' והדבש צף בכזורת מותר להוציאו ולאכלו ודינו כזית' וענבים דלעיל (ש"ע ומג"א סי' שכ"א) :

יד שום ובוטרי ומלילות שריסקן מע"ש [כ] אם מחוסרי' דיכה אסור לנמור דיכתן בשבת ואם אין מחוסרין אלא שחיקת בותר לנמור בשבת (שם) :

השלג

בוסר ע"כ כ"ז שאינו ראוי לאכילה אסור (מג"א) : [יב] דהא דהתירו לנמור ביד אוכל עמוך פסולת כדי לאכול מיד דרך אכילה ככך ואסרו לנמור בנפה ובכרה וס"ה כהן לסחוט ולאכול אינו דרך אכילה אלא דרך מלאכה (מג"א) דבשנים ג"כ לא נשאר לאחר סמיטה רק קנים ופסולת נמור הוא מ"ע קודם לכן ה"ה ראוי לאכול כך ע"כ הוי כמפריד אוכל מאוכל משא"כ כהן דלא ה"ה ראוי לאכול כך (א"א סק"י) ונא"ר כ' על המג"א דאינו מוכרח ומתיר גם כזה כדי לאכול מיד וכדעת הטו"ז ובפרט דהא יש מתירין לגמרי בזה : [יג] ובש"ע הרב כ' דיש להחמיר כפזרה הראשונה וא"ר כ' דהקומץ על המתיר לא הפסיד : [יד] עיין בטו"ז שכתב דאף שיש מקומות שפושין יין תפוחים מ"ע במקום שאין פושין אין לנמור ודינו כשאר פירות ולהמתירין (דלעיל ס"ב) מותר אף אם סוחטן למשקה דבטלה דעתו ולהאסורין אסור אם טונתו לסחוט למשקה אבל במקום אמרינן שהוא סוחט כדי לרכבו ואף דשומה מה שיוצא ממנו אין לחוש ואם התפוח מבושל וסוחט שיצא ממנו פשיטא דשרי דהא סוחט כל היוצא ממנו ע"כ . ועיין בש"ע הרב שכ' ולהאסורין כשאר פירות כשדעתו לסחוט לשם משקה ס"ה בלימוני' או שאר פירות שסחטן לתוך מים או שאר משקין לשתותן אסור שלא אמרו רק משקה הבא לאוכל הוי כמאכל אבל לא הבא למשקה ע"כ . ומדברי המג"א משמע דלימוני' קיל משאר פירות וכ"כ ב"ד ח"ל ונ"ל לסחוט לימוני' ותפוחים לתוך משקה או לתוך אוכל פשיטא דשרי לכולהו ואפי' שלא לתוך משקה או אכול יש להתיר בלימוני' :

וכן כ"ל מס' חגי' תפוחים גריעי יותר ואסורין אפי' למתירין בלימוני' ע"כ . ועיין בח"א כלל י"ד ס"ד שכ' הא דהתיר בש"ע לסחוט לימוני' ע"ש קודם שנכנסו לתוך המים לשתות עם ליקור' הוא רק בזמן הש"ע שלא ה"ה סוחטין רק לבשל בו בשר וכדומה אבל בזה"ז שממלאים חביות למאות לשתות עם פאנ"ש וכן בכל מקום סוחטין למשקה פאנ"ש ל"ע גדול אם מותר לסחטן בשבת ועכ"פ יש ליתרר שסוחט מקודם ע"ג ליקור' דהוי כמשקה הבא לאכול וגם זה ל"ע ע"כ . וזכורו יתרת משה ס"ז כ' וירא שמים לא יסחוט הלימון אף לנא"ר רק יערב המשקה עם הלימון מע"ש וישפוך למים כשבת ע"כ . ועיין בנר"ש שכ' בשם הרדב"ז דלימוני' אפי' במקום שפושים מהם משקה וממלא ממנו חביות מותר לסחוט אותם לתוך מי ליקור' שאין עשוי לשתות כמות שהוא ול"ד לענבים ע"כ . וכן כלכלת שבת כ' גם כן דלימוני' לא יסחוט לתוך המים רק לתוך הליקור' דהיקר הוי אוכל אף דחוזר ונמנה וס"ה דמותר לחתוך לחתיכות לימון ויתן לתוך המים ואפי' כשסוחט לנא"ר לעשות פאנ"ש דמותר עכ"פ ישאיר מעט מהמאכל בקליפת הלימון וגם לא יסחוט רק סמוך לשתיתו וכמ"ש הטו"ז סק"ד בבוסר ע"כ : [טו] פי' פירות ומיני ירקות המונחים בחומץ ובמלח כדי שלא ירקבו (רמ"א) : [טז] כנון שלאטין לאחר ששרו אותן במים : [יז] ואף דעתיד לערב זה אוכל אסור (א"א סק"י) : [יח] אבל משקין שיצאו ממלחן מהכבשים ושלקות מותר לשתות (מ"ז סק"ו) וע"ל בחלק שני סי' כ"ד ס"ב מ"ש לענין עשיית חלב שקדים דיו"ט ובשבת בודאי אסור : [יט] ולפ"ז ה"ה מותר לרסק כדי לאכול מיד דלא אינו אסור מטעם בורר (כמבואר לעיל סי' ח') אך לפי דברי המג"א בבוסר (הבאתי דבריו לעיל סק"י) גם כהן אסור (א"א סק"י) וא"ר מתיר לסחוט הדבש מהחלות שנתלשו מבעי' ולא נתרסקו דמטיקרא אוכל והשתא אוכל . ועיין בנ"א כלל י"ד סק"ה שחולק ע"ז . ועיין בחלק שני סי' כ"ד סק"ט אם מותר לטבל פריסת המוציא בחלות דבש ועמ"ש שם בס' מ"א סי"ט : [כ] היינו שריסקן להוציא מהן משקין כמבואר בח"ס סק"ט ועיין בבאה"ג שניין ע"ז לפי ריב"ז וע"ש במג"א סי' רנ"ב סק"ט : והנה תמי' לי על מהנה העולם שמתמיהין רגלי' בהמה על שבת ובבוקר הם מדיכס שומים כדי ליתן לתוך רגלי' בהמה הלא כ' הש"ע בס' שכ"א סט"ז שום שדכו מע"ש נותן לתוכו פול וגריסין יעו"ש במג"א סק"כ ובא"א שם שדינס כתותיים ורמונים וכ"כ בח"ס סק"ט דעומדין למשקין יותר משאר פירות ואסור לסחטן ועיין בב"ח סי' רנ"ב סק"ט ע' שמפרש הא דסי' שכ"א שום ובוסר ומלילות (שהבאתי בפנים) כו' דמיירי ג"כ שאין מרסקין להוציא מהן משקה רק לערכן ולעשותן כמין דייסא ולאכלן בעין אפ"ה אם לא היו נידוכין בע"ש אסור לנמור דיכתן בשבת ואף ע"ג דהא"ר בס' רנ"ב סק"ט ז' חלק עליו ומפרש דבס' שכ"א מיירי ג"כ להוציא מהן משקין היינו דמחולקין בעיקר הדין דהנ"ח ס"ל דנדרעמו

דכדעתו להוליך מהן משקין אז אפי' נידוכו מע"ש
 אסור לגמור דיכתן זידים בשבת וא"ר ס"ל דאפי'
 דעתו להוליך מהן משקין ג"כ מותר לגמור זידים
 דיכתן אם היו נידוכין מע"ש אבל זכא לא פליגי
 דאפי' אין דעתו להוליך מהן משקין אסור בתחיל'
 להדיכן בשבת וכמבואר בש"ע ס' שכל"א סע"ז
 שהנחתי לעיל דשם מיירי בפירות שנתן לטובן
 פול וגריסין ודו"ה למעות מזה מאלל ולא להוליך
 מהן משקין אפי' גזרינן שמה יסחוט ואף ע"ג
 דלסחוט לתוך המאלל מותר אפי' בזמנים ורמזים
 כמבואר לעיל (סצ"ח) הסם מיירי שסחוט
 לתוך האוכל אבל כאן הוא מרסק הסומים לבדן
 ואח"כ נותנס למאלל. ואפשר אנו נוהגין היתר
 מחמת שמרסקין רק מעט שומים וסם מיירי
 כשמרסק הרבה אף הכ"ח מחמיר אפי' רק
 כשזושה דייקא ול"ע. אחר כתבי זאת ראיתי
 בזכור לאברהם ח"א ע' דרכה ע"ז וז"ל עיין לפרט
 אדמת קדש דמסיק דהנכון דמע"ש יפרק השנים
 מהסוס ובש"ק ידוך כל שן כפ"ע בקמח דסכינא
 בקצרה או ע"ג דף ועיין בשדה הארץ דהנ"י ספר
 למנהג שריבן בשבת ע"י שניו ע"כ. וס"ע עוד בת"ג
 ש"כ כן שיכתוש ע"י שניו ונס יסנה בתצרוכות
 המסקה כי בחול המנהג שכותשין הסומין ומותין
 החומץ בתוכן ובשבת יסנה לתת הסומין הכתושין
 בתוך החומץ והשגן ע"כ. וע"ל ס' ע"ח סצ"י י"ב
 וס"ח : [בא] ודוקא לרסק לחתיכות קטנות
 אבל מותר לשבור חתיכה מהגדר ואפי' אם ירוב
 קצת מים עי"ז דלא נכתוין כדי לסחוט מימת
 (דו"ה הטו"ז) : [כב] וי"ל דלתוך הכוס שאז
 נתערב במים מותר אפי' לרסק זידים (מנ"א) :
 [בג] וא"ר מחיר אפי' בלא מים. וע"ל ס' ו'
 ח"ג סע"י כ'. ובא"ר כ' דהכא קיל מהתם :
 [כד] וה"ה חתימת המזיק מ' סאה דלא ילא מתורת כלי
 (כמבואר לעיל ס' ט' ח"ג ס"א) . אסור לשבר הקרת
 בתוכו דהוי כמו מקוה המחובר לקרקע (מח"ס) ובתו"ש מחיר אפי' צהר וכו' דנהנו לטבול בשבת ולשבר הקרת ואין
 מזה זידים. וכ"כ בא"ר. ועיין בשו"ת ח"ס חלו"ה ס' פ"ט ש"כ שעלה על דעתו דאפי' הקרת שכלי דמותר לכ"ע
 לשבור אפי' אסור לטלטל אח"כ השברי קרח דהוי כמו שברי כלי ששבר בשבת ול"ע זכא. ועיין בשו"ת מאמר מרדכי
 ס' ז' ש"כ דקרח הוא דבר הניטל בשבת ומותר לטלטלו גם בכה"ג : [כה] ולפי ה"א ה"ל (בספק"ז) שמותר
 לרסק לתוך הכוס שיש בו מים ה"ה כאלו מותר לרסק השלג והגדר כשמעורב במים וטול בו ידיו (מנ"א) וכ"כ בא"ר.
 ובש"ע הרב כ' דיש להחמור בזה וגם כה"ל לעיל ספק"ז : [כז] רק שלא יעשה בענין שאסור לעשות מי מלא בשבת (דו"ה
 הטו"ז) היינו כמבואר לקמן ס' ע"ח ס"ג. וכ' בא"ר דמותר לשפסף ידיו בקליפי לימ"כ או בלימזני ע"מ כשכבד
 נסחט לתוך המאלל אבל לתוך לימזני ולשפסף ידיו בלא סחיטה לתוך אוכל אסור ע"כ :
 סימן נא [א] ועיין במ"ז סק"ג שבת דדוקא היכא שאין בו רק מים שיתבטל מעונג שבת הדין כן אבל אם יתערך
 לחלל שבת אז אסור בע"ש ואפי' שיתבטל המלוא עי"ז ע"כ. ובא"ר מחיר בע"ש בדבר מלוא אפי' כשיטערך
 הישראל בעלמו לחלל שבת : [ב] אבל קודם ג"א אפי' לדבר רשות ח"ל להתנות (א"ר) : [ג] אבל בשבת אסור להפליג
 דהא לא יוכל לפסוק עמו שיטבות (מנ"א) ואם יש חשש שיתבטל המלוא עבור זה מחיר בא"ר להפליג אפי' בשבת אף
 ב"ג דלא יוכל לפסוק ג"מ שיטבות וממנ"א משמע דאסור ואפשר דוקא בשבת הא בע"ש מותר אפי' דליו יוכל
 לפסוק ע"מ לשבות כגון שהנכרי אומר שלא יטבות אפי' מותר בכה"ג שא"ל בע"א ויתבטל המלוא (א"ל סק"א) ובש"ע
 הרב פוסק בא"ר וכ' דכן אם א"ל בקל למלוא ספינה לאחר שבת להפליג יש להקל בשבת הדמק ע"כ. ובא"ר
 משמע שדעתו דמותר להפליג בשבת בכה"ג אף כשיטערו נכרים לחלל שבת בשבילו ש"כ וז"ל מיהו בספינה שעושין בה מלאכה
 אם רוצה ישראל אף אם יש כותי עושין המלאכה פסק דריב"ש דאסור בשבת גם בזה ז"ע מ"ש ממלחמת מלוא דמותר
 ע"כ. ועיין בתו"ש ס' שני"א שבת דלמורך מילה בזמנה מותר להפליג בספינה אפי' א"ל לפסוק עמו דבזה יש להתיר טפי
 מנמ"ה אחרת. ועיין בזכור לאברהם ח"ג ע"כ. בשם הרשב"ן דיש שלמדו זכות לדעת הר"ה דאם היתה הספינה של
 עכו"ם והמלחים עכו"ם ורוח ההולכים בה עכו"ם דמותר להפליג אפי' בשבת ע"מ ואפי' לדבר הרשות ע"כ וע"ל סקט"ז :
 [ד] וה"ה במהלך ב' ימים מותר בה' (א"ר) : [ה] היינו כשיש רוח טוב הולכין ביום א' אע"פ

מ"ן השלג והגדר אין מרסקין אותם לשברם לחתיכות דקות
 [כא] כדי שיוובו מימיו אבל נותן הוא לתוך הכוס של יין
 או מים והוא נמוח מאליו [כב] וכן אם הניחם בחמה או כנגד
 המדורה ונפשו מותרים ולכחילה אין להתיר אפי' מעורב במים
 [כג] (ש"ע ומנ"א ס' ש"כ) :
 מ"ן מותר לשבר הקרח כדי ליטול מים מתחתיו ודוקא בחבית
 וכדומה אבל בבאר ונהר לא [כד] (שם) :
 י"ן צריך ליוהר בחורף שלא יטיל ידיו במים שיש בהם שלג או
 ברד ואם יטיל יוהר שכא ירחקם בין ידיו שלא יהא מרסק
 [כה] (שם) :
 י"ח דורם שלג ברגליו ואינו חושש וכן מותר להטיל מי רגלים
 בשלג מפני שא"א ליוהר בזה בחורף והרא"ש ה"ל נזהר
 מלהטיל מ"ר בשלג (שם) :
 י"ט יש ליוהר שלא ישפסף ידיו במלח שהמלח נמוח והדין כמו
 בשלג אבל מותר להשליך מים במלח וליטול ידיו [כו] (ש"ע
 וטו"ז שם) :

סימן נא ספינה. באיזה אופן שמותר להפליג בספינה ולילך בשיירא בשבת וכו' י"ז סעיפים :

א אין מפליגין בספינה בימים המלחים פחות מנ' ימים מעל"ע
 קודם שבת דהיינו ביום ג' מותר אבל מליל ד' ואילך אסור
 לפי שבמים המלחים יש להם בג' ימים הראשונים צער ובלבול
 ושינוי וסת ואין רוחם חוזרת עד לאחר ג' ואם יפליג פחות
 מג' לא יהיה לו עונג שבת (ש"ע ומנ"א ס' רמ"ח) :
 ב ודוקא בשמפליג לרבר הרשות אבל לרבר מצוה מותר אפי'
 בע"ש [א] ופוסק עמו ע"מ לשבות [ב] ואם אח"כ לא ישבות
 אין בכך כלום [ג] ואם דרך טעם שאין שם אלא מהלך יום א'
 מותר להפליג אפי' לרבר הרשות [ד] אפי' בע"ש. מפני שאפשר
 שיגיע שם קודם שבת [ה] ומקום שנוהגין שאין מפליגין בע"ש
 כלל אפי' דרך טעם אין מפליגין (שם) :
 וקודם

יא. קטניות וכדומה שהם בקליפתן שקורין „שויטין“, אם הקליפות עדיין לחות וראויין גם-כן לאכילה מותר לפתחן ולקחת מהן את הקטניות (דהוי כמפריד אוכל מאוכל). אבל אם הקליפות נתייבשו ואינן ראויין עוד לאכילה אסור לקחת מהן את הקטניות, וכן יש לזהר מלהוציא את האגוזים מתוך הקליפה הירוקה שלהן, וכן השומשמין מתוך הקליפה¹⁹.
 יב. אסור לסחוט פירות לצורך המשקין, ולכן אסור לסחוט לימונים (ו) (ציטראנען) לתוך המים לעשות משקה שקורין „לימאנאדע“, ואפילו למצוץ פרי בפיו יש אוסרין. ויש לזהר על כל פנים בענבים שלא למצוץ את המשקה ולזרוק הקליפות²⁰. אבל אם אינו צריך להמשקין היוצאין מותר לסחטן, ולכן מותר לסחוט „סאלאט“ ו„גורקען“ שהמים הולכין לאיבוד²¹.

יג. לא תקלח אשה חלב מדדיה לתוך הכוס (ו) או לתוך הקדרה ותינק את בנה, אבל מותרת לקלח מהחלב כדי שיאחזו התינוק את הדד ויינק.

שערים מצויינים בהלכה

בזה פלוגתא דלהגר"א בדוקא הוא אבל לפי דברי הב"י בטור לאו בדוקא הוא ומותר ליתנם בתוך חיקו וכסותו ודוקא לתוך הסל אסור דמיחזי כעובדא דחול. ובארחות חיים שם נמי הביא שיטת המקילין וסיים דהסומך עליהם להקל לא הפסיד דהוא מילתא דרבנן.

טז) אסור לסחוט לימונים. בשו"ע (שכ"ט) מתיר זה, דאיסור סחיטת שאר פירות דוקא כשסוחטן לשתות מימיו עצמן או לערב אותם אחרים במים אבל כשסוחטן לתוך משקה אחר ליתן בו טעם שרי. עיין טו"ז (סק"ה) ומג"א (סק"ח). ולפי דברי הטו"ז שם אסור לסחוט כל מיני פירות כיון שבזמנינו נהגו בסחיטות הפירות לעשות מהן מיץ מי פירות בבית חרושת ודמי לענבים דאמר בגמרא (שבת קמד:) דתלוי במנהג המקומות. ולכן יש לנהוג לסחוט על הצוקער כמבואר בנשמת אדם (כלל יד — ד) בשם הרדב"ז ובמשנה ברורה (שם ס"ק כ"ב). ועיי' לעיל (סק"ח) אם מותר להשים חתיכות לימון או יי"ש בטיי.

יז) לתוך הכוס. ואם מצטערת מחלב שבדדיה מותרת לחלוב ע"ג קרקע (אגלי טל דש"יג).

קונטרס אחרון

סעי' יג. שתקלה האשה החלב מדדיה כדי שיינק התינוק כו'. כתב בפמ"ג (סי' שכח ס"ק מא) דהאשה מקלחת ע"ג הקרקע ועיי"כ יאחזו התינוק את הדד, ופי' בשעה"צ (אות פא) דעיי' הקילוח ע"ג הקרקע יראה התינוק. ובמ"ב שם מפרש דהיא מקלחת לתוך פי התינוק שכ"כ בשבולי לקט. ודחק לפרש דמיירי במקום סכנה. וקשה דכל הפוסקים פירשו כל הענין שלא במקום סכנה ובמקום חולה לא גזרו, ועוד

19 סימן שי"ט סעי' ומג"א סק"ו.

20 סימן ש"כ סעי' א'.

21 שם סעיף ו'.

ואסור להתין מחלבה על איזה דבר לרפואה במקום שאין בו סכנה ולא צערה יתרה²².

יד. מותר ליתן שומן קרוש על מאכל חם אף על פי שהוא נימוח²³. השלג והברד יח) אין מרסקין אותן בידים דהיינו לשכרם לחתיכות כדי

שערים מצויינים בהלכה

יח) השלג והברד. ואם מותר להכניס מים במקרר (פריזער) שיעשה קרח כתב בזה הגאון ר' שמחה זעליג דומ"צ בבריסק (הפרדס שנת תרצד סיון) דדבר זה תלוי בדין מש"כ בשו"ע (שיח סעי' טז) בדין ליתן פשטיד"א כנגד האש והשומן שבה שנקרש חוזר ונימוח דהמחבר שם מתיר והרמ"א כתב להחמיר לכתחלה ובמקום צורך מותר דממילא הוא ולית ביה משום איסור נולד, זה"נ כן, ומעיקרא בהיותו מים היה משקה וגם כשנקרש מועיל בו מחשבה לעשותה משקה כמו דאיתא בגמרא (נדה יז.) וכמו שמתיר במשנה ברורה (ש"כ ס"ק לה) להניח השלג והברד נגד החמה או המדורה ונימוח שם. כיון דממילא הוא, אלא דלכתחלה שלא במקום צורך יש להחמיר כמו בפשטיד"א. ובשו"ת דובב משרים (סי' נה) נשאל על קרח שנעשה במכונה ע"י גוי והעלה לאיסור משום נולד דדוקא להניח שלג וברד נגד החמה מותר משום דגם בהיותם שלג וברד כשחושב עליהם למשקה הם משקה ולכן לא חשיב לנולד כשנעשה מים משא"כ להיפוך ליעשות ממים קרח הוי נולד וכן מבואר בגמרא (נדה יז.) דשלג אינו לא אוכל ולא משקה חשב עליהם לאוכל בטלה דעתו חשב למשקה מטמא טומאת משקין. וכן מבואר מתוספתא (מובא בר"ש פ"ג דטהרות מ"ב) מים שהגלידו טהורים והיינו משום

קונטרס אחרון

דא"כ אפי' בתוך כלי מותר, ומאי נפ"מ בין קילוח לתוך כלי דאסור, לקילוח לתוך פיו דמותר. ונראה לפרש דמש"כ בשבולי לקט "לתוך פי התינוק" לאו דוקא, וכוונתו ע"ג פי התינוק ומתוך כך יאחו את הדד (ועי' בב"י) וכיון שקילוח זה אין התינוק בולע והולך שם לאיבוד, שוב אין כאן מפרק, ואין לפרש דתקלה לתוך פי התינוק, וכיון שהתינוק אין בכחו למצוץ בעצמו להוציא החלב מהדד, ואמו מסייע ע"י שהיא מקלחת לתוך פיו, הוי כשנים שעשאוה דפטור אבל אסור, ובמקום חולה לא גזרו רבנן. — זה אינו דבכה"ג יש איסור תורה והייב עי' רמב"ם פ"א הט"ז.

ס"ק יח. בענין שמכניסים מים לארגז — הקפאה להעשות קרח כו'. דאפי' להמחמיר במה שנעשה בבית חרושת משום איסור נולד, מ"מ בזמנינו שנוהגין שמשמין הקרח אל הכוס משקין ונמס, ומעיקרא קודם שנעשה קרח היה משקה והשתא משקה וכו'. ואין לדחות, משום דרצונו שיתקיים הקרח כדי שיצטנן המשקה, דמה בכך, ועוד כיון דא"א בלא המסה הוי פ"ר דהיתרא, וכתוב באשל אברהם תנינא (סי' שה וסי' שז) דטעם האיסור בפ"ר דכיון שיודע שכן הוא הוי כמו שרוצה בזה (סי' שה וסי' שז) דטעם האיסור בפ"ר דכיון שיודע שכן הוא הוי כמו שרוצה בזה דהידיעה והרצון מבחי' אחת הם וכן מצאתי ברא"ש מכשירין פ"ד מ"א, וגם

23 סימן שי"ח סעיף ט"ז.

22 סי' שכ"ח סעי' ל"ד ל"ה ובמג"א סקמ"א.

קצור שלחן ערוך פ' — שערים מצויינים בהלכה

דאינו לא משקה ולא אוכל. ובשו"ת חלקת יעקב (ח"ב סי' צח) השיג עליו דמעשים בכל יום שמניחים רוטב של דגים במקום קר ונקרשים ועוד דדברי התוספתא מיירי כשאין משקה טופח אבל כשמשקה טופח דין משקה עליו ע"ש. אבל זהו דבר התלוי במציאות ועינינו רואות להיפוך דאין משקה טופח עליהם. ואנקוט בשיפולא גלימא דרבנן המתירים ואוסיף ג"כ טעם להתיר עפ"י מש"כ הרא"ש (שם פ"ג מ"ב) על הדין שמן שנקרש וחזר ונימוח חוזר לטומאתו הישינה וכן מים שהגלילו וחזרו ונמוחו חזרו לטומאתן הישינה. ואמר הטעם משום דאין דרך לאכול שמן קרוש ומים שהגלילו. ולכן אם חשב עליהם לאוכל בטלה דעתו, וכיון שלא נשתנה באמצעותו ממשקה לאוכל על כן כשחזרו ונמוחו חזרו לטומאתן ישינה ע"כ. והשתא לפי דבריו י"ל דלנדון דידן מותר לכולי עלמא. דעד כאן לא הוכיח הדובב משרים דממים הנעשה קרח יהיה גולד זהו נאמר על השאלה שנשאל שהיו משתמשים בהקרח לקרר המאכלים והקרח בעצמו לא היו אוכלים אותו ולא היו רוצים שהקרח ימוח אדרבה היו רוצים שישאר נגלד וקרוש, ולכן אין שם משקה עליה. משא"כ בזמנינו שמשתמשים בקרח ליתנו בכוס מים להקרר המים או משקה ושותים אותו כן. והשתא כשכבר הוא קרח מועיל בו מחשבה ליעשות עתה משקה. דהא מה"ט מותר לתת אותו גם נגד החמה והמדורה, למה לא יועיל המחשבה למשקין קודם שנעשה קרח כדי שאח"כ כשיעשה קרח ישתמשו בו ליעשות ממנו מים בחזרה. דרך מחשבה לצורך אוכלין אינו מועיל ולא מחשבה לצורך משקין. וזהו סברא ג"כ לדברי המתירין הנ"ל ובפרט דהוא מילתא דרבנן חשש נולד. ויש חוששין משום איסור מגבן דנעשה גוף אחד, אבל להגמרא (שבת צה.) דמגבן חייב משום בונה, ובכה"ג שנעשה לסתור בו ביום אין כאן איסור בונה כמש"כ לקמן (ס"ק סה). ועי' במ"ב (סי' שכ ס"ק לו) שכ' דאין איסור בנין וסתירה בקרח.

קונטרס אחרון

הרבה רוצים שימס הקרח ויתערב עם המשקה כדי שיצטנן במהירות, ועוד בהדיא כתוב בב"י (סי' שכ ד"ה אין מרסקין) ובלבוש (סי' שכ ס"ו) דגם בעודן קרח תורת משקה עליהן, וזהו שיטת הר"ן (שבת סופ"ד), וכתוב במחש"ק (שם ס"ק טו) דמה"ט מותר לסתור הקרח בשבת אפילו כשהוא מחובר לקרקע והביא בשם תשו' שב יעקב דנהגו הטובלים לסתור בשבת. וכ"כ במשנה ברורה (שם ס"ק לו) דהקרח שם מים עליו, וכ"כ שו"ת הגרע"א (מהד"ת סי' ב). ושמעתי שיש להתיר ביו"ט ולא בשבת, ואינו מובן החילוק, הניחא אי טעם האוסר משום מוליד וכבר כתב ברש"י (שבת נא:) דטעם איסור מוליד אסור משום דדומה למלאכה, וביו"ט מותר מלאכת אוכל נפש, אבל טעם האוסר מפורש משום גולד ומוקצה, ולכן אוסר אפי' כשהעכו"ם עושה בבית החרושת, וא"כ אדרבה יש יותר סברה להתיר בשבת מביו"ט כמש"כ בגמרא (ביצה ב:) וברמב"ם וטוש"ע שם, דמוקצה ונולד חמיר ביו"ט מבשבת. ועוד יש טעם להתיר עפ"י מש"כ המגיד משנה (פ"ט הי"ג) דכל מלאכת שבת צריך שיהא דבר מתקיים, ועי' בש"ע (סי' שיד ס"ו וסי' שיז ס"ג) ובטו"ז (יו"ד סי' שא סק"ג). ועל יסוד זה כותב בשו"ת

שיוזכו מימיו, אבל נותן הוא לתוך הכוס של יין או מים כדי לצננו והוא נימוח מאליו ואינו חושש. וצריך ליוהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד, ואם יטול, יוהר שלא ידחקם בין ידיו שלא יהא מרסק, ומותר לשבור קרח כדי ליטול מים מתחתיו (יט) ²⁴. ולהשתין בתוך השלג טוב ליוהר אם אפשר ²⁵, וכן יש ליוהר שלא להשתין על-גבי טיט או לתוך עפר תיחות ²⁶.

פו. אוכל המעורב עם פסולת, מותר לברור את האוכל מתוך הפסולת אבל לא את הפסולת מתוך האוכל. וגם את האוכל אסור לברור על-ידי כלי אלא דוקא ביד, ודוקא מה שהוא צריך לאכול מיד, ואפילו במאכלים שרוצים לברור מה שיאכלו עתה ממה שישאירו, צריכים ליוהר לברור מה שרוצים לאכול עתה, ולא לברור מה שרוצים להניח, כי מה שרוצים

שערים מצויינים בחלכה

(יט) ומותר לשבור הקרח כדי ליטול מתחתיו. וכתב בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' פט) דאפ"ה אסור בטלטול השברים כמו שאסור לטלטל שברי החבית אע"ג דמותר לשבור החבית (עי' שיד ס"א). ומ"מ אנחנו מטלטלים שברי הקרח, וכמש"כ בדעת תורה (סי' שכ ס"י) דדוקא קרח שלא הוכן לכך כגון ששבור הקרח בנהר או בבאר אסור בטלטול משא"כ הקרח שהוכן לזה מותר.

קונטרס אחרון

גינת ורדים (כלל ג' סי"ד) דמוליד לשעה לא חשיב מוליד, אלא דבשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' קמ) כתב שלא כדבריו ואפי' לשעה אסור, ומה"ט אסור ליתן אבקת בראווא במים שמעלה קצף ורתיחה, אבל בשו"ת ארץ צבי מקאזליגוב (סי' צו) מסכים כהגו"ר, ועי' לקמן (ס"ק כה). ודוקא במוליד ריח אסור אפי' לשעה, והכא בנדון דידן שמניח בהקפאה על דעת שיניח אח"כ בכוס משקין אפי' נימא דקרח הוי נולד מ"מ לא הוי אלא כנולד לשעה.

סעי' טו. בענין איסור בורר כו'. כתוב בקובץ על הרמב"ם (פ"ח הי"ב) דבשעת הסעודה מותר לברור פסולת מתוך אוכל וכשיטת מהר"י אבואלפיא המובא בברכ"י, (סי' שיט), ובאגלי טל (בורר ב'—ד) השיג עליו, ובחזון איש (סי' גד) כתוב דעצמות הקטנות שא"א להפרידם אלא בשתי ידיו, אין קפידא אם מושך היד שבו הפסולת, או היד שבו האכל, דזה מקרי דרך האכילה ובביאור הלכה (שיט ס"ד) כתב להקל בעצמות שיש עליהן קצת בשר, ואם אין עליהן שום בשר, מוצץ בפיו קודם שמשליכו. והא דמותר לברור אכל מתוך פסולת כדי לאכול מיד — כתוב באגלי טל (שם ה—ט) דזהו שיעור שעה מזמן הברירה עד האכילה, ואם מיסב להסעודה תיכף ומיד, או מותר אפי' אם יתמהמה באמצע באכילת שאר דברים קודם שיגיע לאכול זה הנברר, ועי' בש"ע הרב (שיט ס"ג) דמבואר גמי הכי.

26 סי' שכ"א במג"א סק"ט.

24 סימן שכ"ב סעי' ט' י' י"א.

25 שם סעי' י"ד.

קשה מותרת לתקן בו שערותיה, ומכל שכן אם היא מיחדת אותו לכך^א.
 לב. בגד וכיוצא בו שיש עליו איזה לכלוך, מקנחו בסמרטוט וכיוצא בו.
 אבל לא ישפוך עליו מים משום דנתינת המים הוי כמו כבוס לב, ולכן אם

שערים מצויינים בהלכה

וההסתפקתא שם אם יותר טוב שיגלח בעצמו ע"י סם או ע"י גוי ובתער. העלה
 שם דיגלח בעצמו ע"י סם וינצל מאיסור "לא תקיפו", וחילול שבת כאן היא
 מדרבנן כמש"כ בשו"ע (סי' שמ) באם העביר שערו ביד אין כאן רק איסור
 דרבנן, עיי"ש. ובשו"ת ירושת פליטה (סי' יט) כתב שם בעל מנחת יצחק דיותר
 טוב שיגלח ע"י נכרי ואפי' בתער, דהא כשמגלח בעצמו בסם עובר על כל שתי
 שערות איסור דרבנן ושמגלח בתער ע"י נכרי עובר איסור דאורייתא אחת, ויותר
 טוב לעבור על איסור דאורייתא אחת מאיסורי דרבנן הרבה כמש"כ המשנה למלך
 (ה' מלוה פ"ד ה"ב) עיי"ש אבל לפי שיטות המהרי"ק ופני יהושע והראש יוסף הובא
 לעיל (סי' ע"ב סק"ב) דמחלל שבת באונס הוא מלאכה שאצל"ג ומדרבנן אסור וא"כ
 הוא תרתי דרבנן ואפשר דבכה"ג לא אמר המשל"מ דיותר טוב לעבור על איסור
 דאורייתא מלעבור על תרי איסורי דרבנן ממילא י"ל דנכון יותר שיגלח בעצמו
 ע"י סם כדעת הדובב משרים.

לב) הוי כמו כיבוס. וכשזקוק לרחוץ התינוק עי' במג"א (סי' ש"ב ס"ק כ"ג)
 שלא ישים הבגד במים. וכשזקוק גם לזה ולהציע לו באמבטי מטפחת כרגיל עי'
 בפרמ"ג (מ"ז שב סק"ו ובא"א ס"ק כד) דמצדד להתיר אפי' כשהם מלוכלכים דהא כל
 ענין דשריה הוי ככיבוס הוא מדרבנן וכיון דהתינוק הוא כחולה שאיב"ס וכל שצריך
 לזה מותר לו לעשות איסור דרבנן וטוב לעשות ע"י שינוי ודוקא כשאינן לו נקיים.
 אבל בביאור הלכה (סעי' י ד"ה דלא) השיג על זה ובכהאי גוונא שאין לו נקיים אין
 להתיר אלא ע"י גוי משא"כ נקיים מותר להציע מפני שהוא דרך לכלוך כמש"כ
 הרמ"א (שם סעי' ט) ובתפארת ישראל (כלכלת שבת מלאכת מלבן) פוסק כהפמ"ג

קונטרס אחרון

סעי' לא. בענין איסור סריקת שער כו'. באגלי טל (גוון סו ס"ק יד)
 מסופק, באשה שזמן טבילתה בליל שבת ושכחה לסרוק שיערה בהחפיפה קודם
 השבת, — אי מותרת לסרוק כיון דהאיסור סריקה דרבנן א"כ יש להקל במקום מצוה
 ונשאר בצ"ע. ולפי זה מותרת לסרוק ביהשמ"ש דכל איסור שבות מותר ביהשמ"ש
 במקום מצוה, אבל מצאתי באבני נזר (סי' קנה—יא) שחור הענין עוד הפעם, וכתוב ב'
 טעמים לאיסור סריקה, טעם א' הוא איסור דרבנן, וטעם ב' הוא איסור תורה.
 וממילא אסורה אפי' ביהשמ"ש, וכן מבואר באשל אברהם תנינא (סי' שכו), ועי'
 עוד לקמן סי' פו סק"ב. ופשוט דמותרת לסרוק ע"י גויה, כמו שמותרת לחתוך
 הצפורן — עי' מזה לקמן ח"ד סי' קסא סק"ח.

תינוק השתין על איזה כגד אסור לשפוך עליו מים (ג). (אבל השתין על הקרקע או על כלי עץ או עור לד). מותר לשפוך שם מים). וכשאדם נוטל ידיו ורוצה לנגבן במפה, טוב לשפשפם היטב זו בזו להסיר המים, כדי שלא ישאר עליהם רק מעט מים. (דבמעט מים שהוא מנגבן כיון שהוא דרך לכלוך לא הוי כיבוס)⁴⁷. ובמפה צבועה אין לחוש בכל ענין (דלא שייך בה כיבוס כל כך).

לג. חבית שיש בו מים וכיוצא בו, אסור לפרוס עליו בגד שאינו מיוחד לו לכסותו בו. דחיישינן שמא יבא לידי סחיטה, אבל בבגד המיוחד לו מותר לכסותו. דכיון דמיוחד לו לא חיישינן שיסחוט⁴⁸.

לד. אם נשפך מים על השלחן וכדומה, אסור לקנחו בבגד שהוא מקפיד עליו. דכיון דאיכא מים מרובים חיישינן שמא יסחוט. וכן לא ינגב במפה כוסות או שאר כלי שפיהן צר. דמהמת דוחקן נסחט המשקה לה⁴⁹.

שערים מצויינים בהלכה

ועי' בהגהות מהרש"ם (סי' שב אות יא) ובדעת תורה הביא שיטת הרשב"א (ביצה יח) בשם ספר הישר לר"ת דבבגדים שלנו שצריכים כיבוס הרבה לא אמרינן שרייתו זהו כיבוסו. אבל מ"מ כל הפוסקים לא הביאו דברי הרשב"א והר"ת.

לג) אסור לשפוך עליו מים. וכתב הרמ"א שיטול ידיו ואח"כ ינגבם בהבגד. וכתב המג"א (שב ס"ק כה) אע"ג דבעי רביעית מים לבטל, הכא שאני משום דאינם טופח ע"מ להטפית. ובאליהו רבה (שם סק"ל) הביא בשם דרשות מהר"ש כשהשתין לו תינוק על מלבושיו היה מטפית ידיו במים והטפית אח"כ על מקום השתנה. ועוד כתב שם בא"ר דאע"ג דכתבו הב"י והמג"א שאסור ליטול ידיו על השתנה מ"מ הוא מצא בסמ"ג וסמ"ק ומרדכי שמתירים בפירוש נט"י עליו על כן יש להקל ע"י נטילה. ובשיורי מנחה (השמטות לס' מנחת שבת) כתב דיש לו תשובה בכת"י ממהרש"ם לסמוך על הא"ר להקל ע"י נטילה עליו. ובדעת תורה (סי' שב) כתב כזה. והביא עוד דעת הטור להקל בזה. ומצרף גם שיטת הרשב"א בשם הר"ת (ביצה יח) דבבגדים שלנו לא אמרינן שרייתו זהו כיבוסו. עיי"ש. ומצאתי באשל אברהם להגה"ק מבוטשאטש (סי' שב) שנתלחלח לו פ"א חוט הציצית במי רגליו ושפך עליו מים ואין זה בגדר כיבוס ולא היה כוונתו על זה. לד) או עור. וכשהבגד הוא מגומי ניילון ופלאסטיק ולא מתערב בו דבר אחר כגון חוטים של צמר וכדומה עדיף עוד יותר מעור. שכ"כ רש"י (שבת קכח:) אין סחיטה בשער שהם קשים ואינם בולעים. ואע"ג דמדרבנן עכ"פ איסור סחיטה בהם וכמש"כ המ"מ (שבת פט הי"א) לגבי עור ושער, הכא שאינו סוחט אלא שנותן עליו המים קיל טפי.

לה) דמחמת דוחקן נסחט המשקה. כתב ב"י (סי' שב) בשם תשובת הרדב"ז (סי' ריג) דהעולם אין נוהרין בזה ולדינא אין לחיש דבדופני הכלים אין בהם מים הרבה שיבא לידי סחיטה ובמג"א (שם ס"ק כ"ז) מקיל בסמרטוט המיוחד

47 סימן ש"ב סעיף ט' י. 48 סימן ש"כ סעיף ט"ו. 49 סימן ש"ב סעי' י"ב ובמג"א.

שכ דיני סחיטה בשבת. ובו כ' סעיפים:

א שבת קמ"ג
ב משנה ונמרה
ג שם כאלוקימחה
ד שמואל דמודה ר"י
הה"ד שם ברייתא
וה"ה וכ"כ הר"ף
ז וה"ה ומהמ"ס
ח פירק כ"ח ופמ"ג
ט שם וכ"י יהודה
י ודמפרש לה שם
יא נמרה קמ"ד

א אִיזִיתִים (ה) וְעֹנְבִים אֲסוּר לִסְחָטָן (ט"ל ס"י רנ"ז ס"ה)
בואם יצאו מעצמן אסורים אפי' לא היו עומדים
גאלא לאכילה דותרות ורמונים אסור לסחטן ואם
יצאו מעצמן האם עומדים לאכילה מותר ואם עומדים
למשקים אסור ושאר כל הפירות מותר (ז) לסחטן.
הגה ובמקום שנהגו (ג) לסחוט איזה פירות לשחות מימיו מחמת
למא

באר היטב

החוספות מיני אוכלים גרסין לרבותא דאפילו באוכל מחוך אוכל אמרינן דסגשר
היו פסולת ע"ש:

(ה) וְעֹנְבִים ודבר חורה אינו חייב אלא על דריכת זחיס וענבים בלדד רמז"ס
ועס"ז: (ז) לסחטן. עיין ט"ז שהעלה הא דשאר פירות מותר לסחטן דהיינו
בסחמא דאמרינן מסחמא הו' מכיון למחק ואע"פ שהוא נהגה ממה שיוצא משקס
מ"מ עיקר כוונתו בשעת סחיטה לא היתה אלא בשביל מיתוק הנהגה ע"י
הסחיטה שזה דרך הסחיטה בשאר הפירות שאין עומדים למשקים. אבל במכין
לסחוט מן משקס לעורך המשקס וגילס דעתו ששכיל המשקין שיוצא הוא סוחט
ודאי אסור לד"ה אף בשאר פירות עכ"ל: (ג) לסחוט. עמ"א א) שהעלה דוקא
בטנין

באר יעקב

בש"מ מהד"ג ח"א סי' קל"ד שהג' מהר"י שמשלקים סקשה לו הא הו' דבר
שאין מחכוין וע' בתיא' דלכאומרים משאל"ל פטור ה"ג פטור אבל אסור מד"ס
אפילו אין מחכוין לכך דהו' פ"ר וע' בנ"א כלל ט"ו שהקשה דגם להסוגרים
משאל"ל חייב מ"מ הא אין במינו לזרוח א"כ לא הו' לרמ"א לכתוב רק אסור
וע' בש"מ רע"א סי' כ' דדוקא בדוקק דיש לחוש לשיטת הרמב"ם דאדם הו'
ג"כ אבל מים דודאי לא הו' ג"כ מותר ע' פ"י כלל גדול דרבנן ס"ל אין דופס
אלא בג"ק וכ' בזה"ד לפ"י ה"ל אין עחיכה אלא בג"ק וע' סי' שכ"א ס"ט א"כ
ה"ג אין זורה אלא בג"ק וע"ש בזה"ה שם ריק"ש וז"ל ולא ראינו מנהג שחושש בזה
כיון שאין מחכוין לכך כ"ש שאין דרך זרי' בכך וע' ב"א פ"י דבבב"י
הביא דברי ריק"ש ס"ל וכן הסכים מהר"י אשכנזי וכ' ע"ז ב"א פ"י דל"ע לרחוק
דברי סירושלמי:

א שהעלה, וכן עיקר לדינא ומ"מ במקום שנהגו להחמיר אין לשנות ואפילו
לרפואה אסור תיבא וע' בזה"מ שהאריך בזה ומסיק דהעיקר כפסק הב"י
דאם נודע שיש איזה מקום שסוחטין איזה פרי אסור לסחוט אותו פרי
בכ"מ צפרט אם רבים עושים כן ורמ"א לא הפחית זה סדן כלל רק קמ"ל
דגם באותו מקום אין דינו כחמים וענבים אלא כחמים ורמונים דאין צ"ס
איסור דאורייתא ולכן אם לאכלן שיוצא מן מותר עכ"ל וגם קמ"ל דאם נהגו
לסחוט לרפואה לבד אף באותו מקום מותר עכ"ל, וכ"כ בב"מ דמ"ס סמג"א
דוקא

אורח חיים הלכות שבת שז

למא או הענוג דינו כחוחים ורמונים חזק חס נהגו לסחמו לרפואה
לדו אין לחוש (זי) וכל זש דוקא לסחמו חסור חבל מוחר למאן
צפיו מן הענבים המשקה שצבן וכ"ש בשאר (ד) דברים (זי) בשם
ש"ל ויש (ס) חוסרין למאן צפה מענבים וכיולל צהם.
(סגס"מ פכ"ח):

ב

באר היטב

בענין שאם הים לכל העולם פירות כרצו כאלו היו סוחטין אותן חבל בלא"ה
אפי' צדק מקום אמרי' בעלם דעתן וא"כ הני חגסים שקורין בערני"ם בלא
חסור לסחטן מפני שבמדינות אשכנז נהגו לסחטן למשקה ואפשר שאם הים לכל
העולם כרצו היו ג"כ סוחטין וכצ"ח כחצ חסור לסחטן חלא למחק ספרי חבל
למימיס חסור וכמ"ס ס"ז, וכ"כ הסמ"ק וכן נוסגין העולם עכ"ל, וכחצ סמ"ח
צודאי סיכא דנהוג נסוג מ"מ נ"ל סיכא דאינו סוחטו חלא לעצל צו המאלל שרי
דלא מיקרי משקה כמ"ס זי" ע"ש: (ד) דברים. כגון סוחטן צשר צמרק או
פת ציון ומאן חוחו. (ס) חוסרין. אפי' בשאר דברים צי" סג"מ רא"ס. וב"ח
כי בשם רש"ל דצמשקה הנבלע (ב) צפה או צצשר כיון שיהיה שם משקה עליו
מקורס קרוב הוא לחטאח ולכן חסור למאן חוחו חבל למאן הענבים צפיו
ולשליך החרלנים אין זש מפרק חלא כך הוא דרך חכילה ענבים ושרי מדינא
מ"מ המחמיר חע"צ עכ"ל, ומ"מ מדברי רמ"ח משמע דשאר דברים קילי מענבים
כמש"ל ואפשר כיון שדרך חכילתן צכך שרי מ"ח ע"ש. (ג) וב"ז כחצ לפענ"ד
נראה דבר זש דומה לדין שכתב צסי' שיי"ט סעיף ט"ז והוא דעת הרא"ש דמוחר
לשחות ע"י מפס וכו' דכשם ששם אין חסור צורר צמה שהוא עושה צפיו כך
אין כאן חסור דש צמה שמואן צפיו דמ"ס מלאכת צורר ממלאכת דש וכיון
שצבר פסק צסי' שיי"ט להקל כהרא"ש לא הים לו לרמ"ח להציא כאן דעת
המחמירין גם לא ראינו מי שחזר צדברים חלו, רק צזה צריך לחזר שלא יסחוט
צשר הנבלע צו מרק לצורך משקה כמש"ל בענין סחיתס בשאר פירות עס"ק צ'
עכ"ל [ובספר חליהו רצה חולק על ע"ז והעלה להנכה לחסור בענבים ולסחמיר
לירא

באר יעקב

דוקא כי נראה מרשצ"ח דליחא ויפס עשה פרשצ"ח שלא סתם חנאי זש חלא
כל סחטן אפילו סתם פירות שידוע שמוקלח צי"ח סוחטין למשקה חסור עש"ב:
(ב) צפת. חעפ"י שאין חסור סחיתתן חלא מד"ס ולכן חסור למאן קנה יוקער
שדינו כחוחים ורמונים חניא (ג) וע"ז כי. ועי' צנה"ש דדעת רמ"ח דיש לחלק
דעיקר צורר מפריד חוכל מפסולת שישאר כ"ח לדו חבל מה שמונע ע"י הצד
שלא יכנס הפסולת חל פיו אין זש מלאכת צורר משא"כ סכא שמונע דישע ממס
צפיו ואפשר דהרא"ש מודה צזה עש"ב וכי לבסוף ח"ל נמלא דלכ"ע חסור לסחוט
צידים פת וצשר מהמשקה שצחוכו ולמאן צפה צין פת וצשר צין ענבים פלוגי
סג"מ וש"ל למר חסור ולמר שרי חבל מהרש"ל חוסר צצשר ופת כיון שאינו דרך חכילתו
סו"ל כאלו סוחט צידים וסחיר בענבים שדרכו צכך ואינו דרך דישע עכ"ל
וסמנסה

ב ויתרים וענבים שנתרסקו מע"ש משקים היוצאים מהם מותרין ואפי' אם לא נתרסקו מע"ש ואם יש יין בגיגית שהענבים בתוכה אע"פ שהענבים מתבקעים בשבת בגיגית מותר לשתותו בשבת שכל יין היוצא מהענבים (ו) מתבטל ביין שבגיגית:

ג החרצנים וזנים שנתן עליהם מים לעשות תמר מותר למשוך מהם ולשתותם ואפילו לא נתן מים והיין מתמצה וזב מאליו מותר (ז) לשתותו:

ד שמותר לסחוט אשכול ענבים לתוך קדירה שיש בה תבשיל כדי לתקן האוכל דהוה ליה משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי אבל ט' אם אין בה תבשיל אסור:

ה יש מי שאומר דה"ה לבוסר שמותר לסחוט לתוך האוכל

באר היטב

לירא שמים חזל בשאר פירות ד' וכן צמר ופת חין להחמיר כמו שכתב בספר יראים מנמו להחיר ע"ש: (ו) ד' מהצטל. ואע"ג דרשיל"מ לא צטל ש"ס כיון שלא היה ניכר קודם שנחערב ולא היה עליו שם יין מעולם ועי' בי"ד סס"י ק"ב, וכי' כצ"ח ונ"ל דמותר לחת ענבים צהוך היין בשבת שיחזקו ויולאו יונס כמו בשלג וצד צמח"ק עי' עכ"ל, וט"ז חולק עליו וכתב דאין סיחור אלא ו' דיעבד ואינו דומה כלל לשלג וצד ע"ש, וכתב שבת מהר"ק ע"כ כ"ט סי' ס"ט סיחור דיוכלין ו' לשרות ד' למקום, ויולא צמח"ק לעשות שחיס ולא דמי למ"ש הרמב"ם פ"ה מה' שבת דאסור שריית חמים וסעורים ע"ש: (ז) לשחוחו כיון שנתרסקו מצט"י צ"י מרדכי (ח)

באר יעקב

וסמכנו להקל אפילו בזיחוס וענבים ומ"מ המחמיר אפילו צפת ובשר תע"ב מ"מ בשאר פירות חוץ מזיחוס וענבים יש ג' להקל שדרך אכילתן כך הוא תניא: ד' וכן צמר ופת. וא"כ כ"ס צחותים ורמונים וקנס ליקטר דמותר למנוח: ד' מהצטל צמ' מ"ז: ו' דיעבד. כ"ס צחניא וכ"כ צח"א סי' של"ז ס"ק י"ד צמח"ק א"ר לשרות. ע' צעיקרי ד"ט דבספר צרכות חיים מראה פנים להחיר ומ"מ לא סחליט להחיר וסרצ בני חיי סי' רנ"א מסוק להחיר וסרצ מו"ק העלס לאיסור כסדרת סרצ השואל עכ"ל: ד' למקום. חזל אגוזים סמרים וכיוצא אסור לשרותן להעביר מריחתן כיון דלא חזי לאכילת צלח"ס צרכ"י צמח"ק מסר"י מולכו: ט' אם אין אעפ"י שפחיד לערצ באוכל וסוחט בשביל כך אסור תניא וצמ"י כי צמח"ק א"ר הסומך להחיר לא הפסיד:

אורח חיים הלכות שבת שכ קצד באר הגולה

האוכל בור"ת י' אוסר בכוסר (סואיל ואינו ראוי (ח) לאכול) כ שס והמרדכי
וסמ"ג לא הביאו
אלא דברי ר"ת
(טור):

1

באר היטב

(ח) לאכול ממילא הוי כבורר אוכל מחוך פסולת טור, וס"ס. בשאר פירות שאינן
ראוים לאכילה אסור לסוחטן למימיו מ"א, וכ' הט"ז דלפי זה אם רוצה לאכול
לאלתר אותו דבר שסוחט לחובו הכוסר מותר כלעיל סי' ש"ט לענין בורר ע"ש
ור"כ הט"ז דיש להחיר לסחוט לנורח חובה סע"ד פ"ט, וסמ"א י"א חמס עליהם
ראשו

באר יעקב

י' אוסר וכ"פ בחניא דיש להחמיר: י"א חמס כ"פ בחניא דאפילו לאלתר אסור וע' בח"מ
סמסופק דזה ע' בז"ו דא"ר כ' על המג"א דאינו מוכרח ומחיר כדי לאכול מיד כט"ז ובפרט
דיש מחירין לגמרי ולמוקים שחכנו ונתן עליהם מים וסחטן חייב לכ"ע ואם נתן
הלמוקים וסיין לתוך משמרת או סודר מע"ש ומסחטן וסולך בשבת מותר לשחוט
בשבת ודוקא כשהסודר והמשמרת מגיע צד סיין שבבלי צענין שחיבף שיא מן
המשמרת אינו ניכר ובעל דאם כשנפול מן המשמרת ניכר כבר נאסר א"כ כשנפול
אח"כ ציין לא בטל משום דשיל"מ וכן מים הנוטפין מאילנות בימי ניסן אסור
לשחיתן משום נולד ערוס' ריש צ"כ מ"א בעובא מצלע צליעו ואפילו נטף לכלי
מלא מים ל"צ כיון שניכר כשנפול מהאילן א"כ כבר נאסר ול"צ משום דהוי
דשיל"מ חיי"א כלל י"ד וכלל ס"ה וע' בזכ"א בשם מהריק"ש סי' ש"י ובשיורי
סי' ש"ז בהג"ז דמטר היורד בשבת מותר לשחוטן ולא הוי מוקצה או נולד
וכ"כ בחניא רבנא בשם רב למח גאון דמטר היורד בשבת וי"ט מותר לרחוץ
בין ולשחות מהן, עכפמ"ג בפתיח' כוללות ה"ט ח"צ אות כ"ט שכ' דמ"א בעובא
הוי נולד אפילו לר"ש כמ"ש חוס' צ"כ ד' י"א וע' במנ"ש בקונטרס שירי מנחה
אות ט' שהג' מהרש"ם הראה לעיין בצ"י סוף סי' ש"ט בשם ש"ל בשם הגאונים
דבין בשבת ובין ציו"ט מותר אפילו נתקשרו העצים בשו"ט ודברי החוס' לא
נאמרו אלא לפי הס"ד ואחר שהדבר מפורש בצ"י להקל מי יצא אחרים וגם
עוד שני חכמים כחצו לו דכ"מ במג"א סי' ש"ז ס"ק י"ג ובש"ע ססי' של"ח
להקל ע"כ מס' של"ח חון רא"י ד"ל דהדלק הוא מגשמים שירדו מע"ש וממג"א
הוא רא"י צרורס ודבריו נובעים מגמרא עירובין וע"ש במנ"ש סי' פ' שכ' מה
שנוסגים ליחן סאדע למים שנחממו ע"י סאליסטיארטירים ועי"ז מתחילין המים
להרתיח עד שמעלים אבעבעות יש להחמיר דדומה למבשל וגם יש חשש לש
כשאינו מערבין בשינוי וגם הוא עובדא דחול וע"ש בשיורי מנחה דהג' מהרש"ם
כ' לו שיש עוד איסור משום מוליד כח חדש כיון דכח הרתיחה נראה ודומה
לכא דאין מוליחין האש מן עצים ואבנים וגם לא גרע ממוליד רוח עכ"ד וע'
בשבת ל"ט בחמס כ"ע ל"פ דשרי משמע בכל ענין אפילו רוחה כעין ציטל וע'
בסי' ש"ח ס"ג דמותר ליחן צ"כ בחמס כדי שחללה א"כ כ"ש בצ"ד דאין המים
מקבלין שום ציטל וגם שכן כששופכין נעשה רתיחה וגם במים שקורין
זיטר וואסער כששופכין חומץ או יין נעשה רתיחה כמו בסוידע הכל' ובארץ

ל השו"ה הרא"ש ו' למותר לסחוט (ט) לימוני"ש :

ור"י בח"ה מ' ז' מלסחוט כבשים (פ"י) פירות ומיני ירקות המוכחים בחומץ
שבת ק"ה
וצמלח כדי שלא ירקצו) ושלקות אם לגופם שא"צ למים
ואינו סוחטן אלא לתקנם לאכילה אפי' סוחט לתוך
קערה שאין בה אוכל מותר ואם צריך למימיהן מותר
לסחוט

באר היטב

דאטו מי שרי לעשות מלאכה כדי לאכול לאחר וכ"כ הש"ג פ"ז דשבת אלא הטעם
בצורך צידו לאכול לאחר לא מקרי צורכא דהוי דרך אכילה ולכך בקטן
וצתמחו חסור לצורך אפי' לאכול לאחר, וכן פסולת מחוך האוכל חסור אפי'
לאכול לאחר ומכ"כ דחסור לסחוט צורכא ע"ש, ועי' יד אהרן : (ט) לימוני"ש.
כיון שאין דרך כלל לסחטן לצורך משקס אלא לצורך חסור הוי כשאר פירות עמ"ש
ס"א, ואפי' נסבגין לסחטן לחוך מים לשתותו שרי כיון שאין דרך לשתותן (יב) לצדו
צ"י, ולימוני"ש ככבושים צמלח דינם ככבושים ושלקות עיין סעיף ז'. ולענין לסחוט
תפוחים כ"ל דאוחן סוחטין כדי לרכך התפוח בדרך שטושין אם התפוח קשה
דשרי דהוי כמו למתק כמ"ש בס"ק צ' וה"ל דשוחט מה שיוכל ממנו מ"מ לא
נחביון בסחיטתו לכך כיון שאינו עומד לכך ואם התפוח מצויל וסוחט ש"ל ממנו
פשיטא

באר יעקב

סגר רגילין בזה ולא ראינו ולא שמענו מי שיחטורר בזה ע"כ לפענ"ד אין כאן
שום חסור : (יב) לצדו. כ"כ בצרכי"ו בשם רדב"ז דמותר לסחוט לימונים לחוך
מי ליקער כיון שאין דרך לשתותן כמות שהוא וע' בחניא שכי' לדברי האוסרים
לסחוט שאר פירות לשם משקס חסור לסחוט לימינעם או שאר פירות לחוך
מים או משקים לשתותו שלא אמרו אלא משקס הצאח לאוכל כחול דמי אצל
לא למשקס עכ"ל, ועמ"ש בס"ק ג' לפיכך דינא בשאר פירות ועי' בחי"א כלל
ד' שכי' לדון זה בזמן הש"ס שלא היה סוחטין אלא למצול בו בשר אצל בוס"י
שממלאים חביות לצורך משקס שקורין פאנס לשתות לימנאדע ע"ג ועכ"פ יס'
לזכר לסחוט מקודם על ליקער דהוי משקס הצאח לאוכל כמ"ש רדב"ז ח"א סי'
י' שהוא נסבג לסחוט על ליקער וגם זה ל"ע ע"ש בח"א אות ד' וכ"כ בספרו
זח"מ דיר"ש לא יסחוט אף ליקער רק יערב המשקס עם ליקער מע"ש וישפוך למים
בשבת ע"כ ובכלכלת שבת כ' דיסחוט על ליקער וישאיר מעט מין בקליפת הלימינע
ולא יסחוט רק סמוך לשתותו כמ"ש סע"ז לענין צורכא ע"כ וע' בח"ס סי'
קפ"א שכי' וז"ל אני נבון מאוד צרוב או כל לימינעם שבמדינותי אם אינם כבוסר
וכ"מ לענין שבת ע' צמג"א סי' ש"כ ס"ק ז' ח' עכ"ל ר"ל דהמג"א אוסר בצורכא
אפילו לאכול מיד וז"ל דאם לא סחט כל סמוך וז"ל דשרי ע"ל סי' שו"ע, ועי'
במכ"ש סי' פ' דציקרי ד"ט הביא בשם מו"ק שנוח על סחיטת לימינעם במשקים
או במים וחמס על מרן דשצקי' לחסידותא בזה וכי' שם צעיקרי ד"ט דסמכג
ספסוט אלונו להחיר וכדאי מרן סב"י לסמוך עליו אפילו שלא בשעת הדחק ע"כ,
וכ"כ במסג"ש ח"ל במדינותינו סמכג להחיר לסחוט לימינעם לחוך מים לעשות

לימינאדע

אורח חיים הלכות שבת שכ קצה באר הגולה

לסחוט לתוך קדירה שיש בה (י) אוכל אבל אם אין ג שם כשמואל
בה אוכל נאסור (יא) ולר"ח סכל שהוא צריך הר"ף ורמב"ם
למימיהן חייב הטאת אפי' סחט לקדירה שיש בה הר"ף כשמואל
אוכל. (ולדבריו ססוחט אשכול לקדירה נמי אסור) (טור): וכר' יוחנן ע"י
ח עהסוחט דג (יד) לצירו דינו כסוחט בבשים ושלקות ממשעות הגמי
למימיהן: שם פ שבת נא
כרייתא צ הר"ן
שם ורוב הפוסקים

ט פהשלג והברר אין מרסקין אותם דהיינו לשברם
לחתיכות דקות כדי שיוזבו (יז) מימיו אבל נותן
הוא לתוך כוס של זין או מים והוא נימוח מאליו
ואינו חושש צוכן אם הניחם (יג) בחמה או כנגד
המדורה ונפשרו מותרים:

באר היטב

פשיטא דשרי דכא סחט כל האוכל ממנו ט"ז ע"ש: (י) אוכל דמשקא סבא
לאוכל הוי כמפריד אוכל מהאוכל, וס"ה לתוך סמוריים דהוי מאלל סמ"ק, אבל
לתוך משקי' אסור: (יא) ולר"ח וכו'. (יג) ובס"י תק"ס גזי יו"ט סכריע דמוחר לחלוצ
לתוך האוכל וא"כ כאן אפי' לכתחלה סוחטין סכצשים והשלקות לסוליא מימיהן
לתוך האוכל ט"ז ע"ש: (יז) מימיו. דקא מוליד בשבת ודמי למלאכה שצורא
סמים סללן, וכהז צ"י דוקא שמרסקו לחתיכות קטנות אבל לשצור חתיכה ממנו
שרי ואפי' אם יוזבו קלת מים ע"י זה דלא נחביון לזס ועוד שכולך לאיצוד:
(יג) צחמס. טו) ולפי מה שכתב רמ"א צס"י ש"ח סעיף ט"ז גס הכא אסור
משום

באר יעקב

לימינאדע ויש לסס על מי שיסמוכו כי כן דמת סש"ע ומג"א ורש"י וצרכ"י ע"כ:
(יג) ובס"י תק"ס. ע"ש צמג"א דציו"ט דעת סצ"י להקל וס"ט משום דיו"ט אין
איסור חלא מד"ס משא"כ בשבת ח"א שס, וכ"כ צכס"ש כאן מיני עיגון שנבלע
צו שומן סרצס מותר לסחטו דל"ד לכצשים שנבלע צסס משקס משא"כ צשומן
דמעיקרא אוכל וסשחא אוכל חו"א כלל י"ד עס"י ש"ח סט"ז דזס הוא דעת
סרמב"ס משא"כ לסחולקים מ"י סחיו"א לשיטתו שפסק צכלל כ' דצמקוס לורך
מותר לסעמיד סשומן צמקוס חס סיכ"י נימס: יד) לצירו. סיינו סכצוש צחומץ
כא לצירו מגופו מותר עחו"ס וסא דקאמר רי"ו מוצא צמג"א דדג לצירו מותר
אפשר מגופו מיירו ח"א: טו) ולפ"ש. וסעיקר כמתירין חלא שלכתחלה נסגו
לסחמיר חניא לפ"ז יש לזכר צמס שמוסגין כשנוגע צמקוס מוצסס שמשפסף צקרח
סעל סחלון וע"י שפסוף נפשר סקרח ומלחלה ידן צשצת רחוי לזכר צזס משום
מוליד כיון שמתכוין לכך מיסו סיכא שאין לו מיס ולא מידי דמנקי חולי יס להקל
מכ"ש ע"י ס"ק ט"ז דסמג"א ס"ל דשרי לרסק חמנס כ' צמכ"ש שס דיש ג"כ
משום סחירס כמו קרח צכסר ולכן כשאין לו מיס יס להקל דגס צכסר יס
מקילין וע"י צשו"ח גוא"י ס"י ע"י דסיס מחמירין דס"י ש"ח ס"ל דשומן שנקרס

קטור בשם אבי י קמותר לשבר (יד) הקרח כדי ליטול מים מתחתיו:
 העזרי רש"י וכו' יא רצריך לזוהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש
 חוס' והרש"ש שם בהם שלג או ברד ואם יטול יזוהר שלא ירחקם
 ש שם בשם בעל החומות בין ידיו שלא יהא (טו) מרסק:
 יב שיש לזוהר שלא ישפשף ידיו (טז) במלח:

יג

באר היטב

משום נולד אלא"כ הוא מעורב במים ר"ן מ"א: (יד) הקרח. שברי אינו צורח
 מים בזה ואי משום שצורת הקרח הא גדולה מזו מלאכי שובר אדם את הצחיות
 בשביל גרוגרות וכו' מרדכי ועס' ש"ד, וכל דבנהר או באר (טז) אסור מ"א:
 (טו) מרסק. עמ"א ראפי"ן (יד) לרסק שרי ע"ש ס"ק י"ג: (טז) במלח. לפי
 שנימות

באר יעקב

הוי אוכל וכו' כפירות העומדים למשקין ולשני אסור אבל שלג וברד אפילו כשהם
 קרושים חורח משקם עליהם לכל דבר ע' יו"ד סי' ר"א גם הרמב"ם מודם
 דלאו נולד הוא כשנימות ומש"ה לא סי' הרב כאן כלום ולפ"ז שמן זית לפנ"ש
 תיכ' פסחים י"ב מוצא במג"א ס' קנ"ח ס"ק ז' שמן שנקרש ואח"כ נימוח
 מיקרי אוכל א"כ לאו נולד היא דמטיקרא אוכל וסעחא אוכל עכ"ד, ועמ"ש
 סי' שו"ח וע' במג"ש בקינמון אהבה שלם מהג' מברש"ס אות י"ג דמותר לשבר
 קרח לצורך שבר שיחזיק קרירות כיון דאין משבר לחתיכות דקות דברש"י שבת
 כ"א ע"ב מוצא דדוקא לחתיכות דקות אסור וגם הקרח הוכן לכך מ"מ משום
 עובדא דחול י' לעשותו בלגנא וי' להחמיר לעשות ע"י עכו"ם עכ"ד ד"ז מפורש
 בש"ע ס"ע אין מרסקין אותו דסייעו לשברם לחתיכות דקות וע' במ"ז בשם ב"י
 דדוקא לחתיכות דקות אבל לשבר חתיכה שרי אפילו אם יוצו מים קלח דלא
 מחכין בזה ועוד שילכו לאבוד עכ"ל: (טז) אסור. עבא"ר דמלביש משמע דאף
 כהר ובאר מותר ואין מוכרח א"א אבל בספר חו"ש חולק דהא כ' בר"ן דמותר
 לכתיב שלג וברד נד' חמם כדי לספסור דגם בעודן קרושין שם משקם עליהם
 א"כ אין עליהם דין מחובר כלל גם הביא רא"י מחשבות שב יעקב וכו' דכן
 נוסחון הטובלין בשבת אמנם מהמרדכי ל"מ כן דא"כ מה סולק לרא"י משובר
 החציות ולא נתן מעט משום דגם כשהם קרושים שם משקם עליהם א"י דים
 בהם משום סתירה רק בכלי ל"ש סתירה מה"ש וע' באהעו"ז סי' שס"ג במה
 שהשיג שם על הט"ז בחשבותו וס"ל שם דמותר לשבר הקרח גם בצור וע' בח"ס
 סי' פ"ט דכן ס"ל לנכס"י אמנם הח"ס שם הוכיח שם דאסור דהא המרדכי הוליא
 ד"ז משובר את החצית שהוא כלי וע"ש דגם בכלי דמותר לשברו מ"מ אסור
 למלטל השברים משום שברי קלים שנשברו ציומן דומיא דשובר את החציות דאסור
 למלטל השברים ע"ש וכו' צתניא דבנהר או באר אסור וע' במה"ש דה"ה כלי
 שמחזיק מ"ס ולא מחורח כלי ואסור לשבר שם את הקרח: (יז) לרסק. סייעו
 לכמ"ש המג"א בס"ק י"ג בשם רמב"ן דלחוך מים אפילו לרסק בידים שרי מה"י
 וי' להחמיר תניא וצח"מ כ' דגם לרמב"ן אסור כאן דשם מרסק לחוך המים

ומחמיר

ת עור בשם הר"ם

מרומבוג

א עור בשם ב

שם ב שבת מ"ח

בעזרה דני ריש

גלותא וכפירוש רש"י

וכ"כ הרמב"ם

שם פכ"ב ד שם

קמ"א

יג תדורם שלג ברגליו ואינו חושש :

יד אהר"מ מרומבוג מתיר להטיל מי רגלים בשלג

כזהרא"ש היה (ז) נזהר :

טו גאסור לפרוס סודר ע"פ החבית וליתן (יט) ע"ג הכלי

כא שדולים בו שמא יבא לידי סחיטה אבל

כג העשוי לפרוס עליו מותר שאינו חושש עליו

לסוחטו :

טז ראסור להדק מוכין בפי פך שיש בו משקין משום

(יח) סחיטה :

יז

באר היטב

שנימות וסוס נולד ועס' שכ"ו ס"י, ומשמע דמותר להטיל מלח במים ואחר כך
 נוטל ידיו מהם כמ"ס גבי שלג וזכר רק שזכר שלא יסיר מלח (יח) מי
 המלח כזכר בס' שכ"א ע"ז : (יז) נזהר כי ע"י השתן (כ) ודאי נימות עור,
 ול"ד לס"ע דשרי ליתן לחוך המים דהכא איכו קא עביד מעשה ועי' ע"ז : (יח) סחיטה.

פי

באר יעקב

ומחטב מיד אצל הכא אף שמדיח ציד מ"מ סך מים אולי וסכרד או השלג
 נשאר לבד לכן נראה דאסור לרסקו עכ"ד : (יח) מי המלח. סיינו ב' שלישי מלח
 מ"ו. מותר לשפשף ידיו בקליפי לימני או בלימני עמנו כשכבר נסחט לחוך המלח
 אצל לחתוך לימנים ולשפשף ידיו בלא סחיטה לחוך אוכל אסור כז"י בשם א"ר
 (יט) ע"ג כלי. אסור משום שכבוד הכלי מגיע למים ויבא לידי סחיטה וכ"כ
 הרא"ש וספור אצל ברמב"ם פכ"ב דע"ו מבואר דאף בלא הנחת הכלי אסור
 כס"ס וכ"פ בחניא דגס בלא הנחת כלי אסיר ודוקא ע"ג חציות של מים או
 יין לבן חיישינן שמא יסחוט דאית ב' איסור דאורייתא משום מלכין אצל עפ"י
 חציות יין אדום או שמן או שאר משקין מותר לפרוס שאין מלכין ואין כאן
 איסור אלא משום מפרק דהוא חולדה דרש וצאינו לריך למשקין הנסחטים ואינו
 סוחט רק לנקות סבג אין זה דומה לרש שסדס לריך אל הסחוט לפיכך אין
 בסחיטה זו אלא איסור מדרבנן לכך ל"ג ומותר אפילו לכתחלה לשרות בגד במשקין
 שאין מלכין חניא, ואם נשבר כלי עם משקין אסור לתת לחוכן בגד כדי שיבלע
 המשקה לסוחטו למ"ס דגזרינן שמא יסחוט כיון שעושה כן בשביל המשקין
 אצל אם נשפך יין ושאר משקין על כלי עץ מותר לנקותו ולקנחו במסע דכיון
 דמשליך המסע אין כאן איסור דאורייתא ל"ג אצל אם נשפך מים אסור לקנחו
 במסע שמקפיד עליו שמא יסחוט ויהא חייב משום מלכין חיי"א כלל י"ד :
 (כ) ודאי. המטיל מ"ר על הכותל גס שלמטה יש שלג כיון שאינו
 מטיל להדיא על השלג אין קפידא לכ"ע כי כללית יד גס פ"ר
 מותר צאינו מחכין א"א מס"ח מס"ג מצוטטאטש : כא שדולים. וגם כשעדיין
 לא שאב אז בסכלי אין להניח על הסבג אמו שמא יניח בלחות על הסבג

אך

השם קמ"ץ במשנה
 * (פי' הנקב ששני)
 (הכרח)
 ו עור כשם הערוך
 וכן הסכים ר"י
 בח"ד אה"א דשבת
 ק"ה ו תוס' ק"י
 ורמ"ש שם והמרדכי
 בפ"כ דשבת כ"ס
 ר"י וסמ"ו והתרומה
 ד כ"י ממעלות
 דברי הכל בו

יו (כב) הספוג אין מקנחין בו אא"כ יש בו בית אחיזה
 גזירה שמא (יט) יסחוט :
 יח חבית שפקקו בפקק של פשתן לסתום * נקב
 שברפנה שמוציאין בו היין ויש מי שמתיר
 אע"פ שא"א שלא יסחוט והוא שלא יהא תחתיו כלי
 דכיון שאינו נהנה בסחיטה זו הוי פסיק רישא (פי'
 איסור נמשך בסכרה מדבר מה כמו סמות סנמשך צכרה מהסחה
 דלא ניהא ליה ומותר זוחלקו עליו ואמרו
 דאע"ג דלא ניהא ליה כיון דפסיק רישא הוא (כ) אסור
 והעולם נוהגים היתר בדבר חייש ללמד עליהם זכות
 דכיון דהברוא ארוכה חוץ לנעורת ואין יד מגעת
 לנעורת מותר מידי דהוי אספוג (פירש הערוך ספוג הוא
 על ראש דג אחד גדול שזים ובשעה שמרים ראשו להסתכל בעולם
 יורד אותו הספוג על עיניו ואינו רואה כלום ולולי זה לא היחה
 ספינה נלולת מפניו) שיש לו בית אחיזה ולפי שאין
 טענה זו חוקה ויש לנמנם בה טוב להנהיגם שלא
 יהא כלי תחת (כא) החבית בשעה שפוקקים הנקב
 (וע"ל סי' ש"א עוד מדיני סחיטה) :

יט

באר היטב

פי' דכשם הדק וכו' לא הוא נסחט ר"ן מ"א : (יט) יסחוט. ל"ע כיון דספוג
 נשוי לכך לית לן למגור שמא יסחוט כמ"ש סמ"ז וסי' ש"א סמ"ח. וכל דוקא
 בספוג א"א לקיטת בלא סחיטה נבא"כ צאלונטית צסי' ש"א סמ"ח מ"א א"ע"ש.
 [ובכ' אליכו רבס מיושב הקוביא ע"ש] : (כ) אסור. אבל חיוצא ליכא לכ"ע,
 כחצ' כרמ"ש פ"ז דשבת דאפי' להערוך דס"ל דפסיק רישא דלא ניהא ליה מותר
 מ"מ בשאר איסורים מודס דאסור עמ"א, ועיין בצרכה סזבח : (כא) סחיטה.
 ואפי' למ"ד פסיק רישא (כג) דלא ניהא ליה אסור מ"מ סכא שרי משום דסוחט
 משקין חולדס דדש הוא ואינה אסורה אלא כשמשקין סיוצאין חיון סולכוס לאיצוד
 פוסקים, וכחצ' סמ"ז ומ"מ צריך שיהא ג"כ צרזא ארוכה שיחיס חרתי לטיוצותא
 אלא דמ"מ אנו רואים מנהגנו כדעת קמייחא שסוחטין ירק שלא עיין צשבת וע"כ
 משום

באר יעקב

אך כשעדיין לא שאב צה כלל רק ייחדס לשאיבה נראה שאין להקפיד דל"ש ל"פ
 רק כשצבר סיו מיוחד לכך א"א מה"ח מסג' סג"ל : (כב) ספוג. שאין לו בית
 אחיזה וסוי כלי שמלאכתו להיתר ומותר לטלטלו לצורך גוי"מ ואם יש לו בית
 אחיזה שרי אפילו מחמה ללל א"א : (כג) דלא ניהא. ומשום איסור ליצון אין
 לחוש אף אם הוא יין לכן דכיון שזה עשויים לכך אין צו משום ליצון כמו
 במשמרת

יש מליחן כרכום בתבשיל מותר ואין לחוש לו ש' שכלי הלכתי
משום ששם בעל יראים

באר היטב

משום דכולך לאיבוד מה שנפחת. כר"ן וס"פ ביארו דיש צ' מיני סחיטות הא' הוא משום דהוי תולדה דמכבס דהיינו מלכין ומש"כ אין איסור אלא במים אצל לא בשאר משקין ולענין הלכה פסקו הטור וס"ע בס"י ש"ע דיון הוה כשאר משקין אלא דכאן כתב צ"י בשם כר"ן דיון מלכין, וכל לחלק דבין לבן מכבס כמו מים אצל יין אדום אינו מכבס אדרבה מאדים כגד ועוד יש בסחיטות משום תולדה דדש ומפרק ואין איסור אלא בנחת לים במאי דנפיק מיניה כמו דש ומפרק אלא לפי דעת האחרונה דכאן איסור עכ"פ מדרבנן אפי' בלא נחת לים ומש"כ אם נשפך שכר או שאר משקים שאינם מלכנים על המפה שעל השלחן וכו' רוצה לנקותו עכ"פ לא יטאוב משם חוץ כף אי' ולשפוך לחוץ דאע"ג דישליכנה לאיבוד מ"מ כאן בשעת שהוא שואב חוץ הכף עושה איסור גמור וסוף תולדה דמפרק וזוהי הכל מודים לאיסור ולא יועיל מה שיטפוף אח"כ הכף לחוץ דזהו מעוות לא יוכל לחקן אלא בסכין יש סיחור לדחות מעל המפה ולגרור ע"י המסקה שנשפך על המפה ויזוז לאיבוד רק בדר' שלא יגרור בזה דאל"כ עביר איסור דרבנן עכ"פ לדעת האחרונה ונריך להזהר מה שיוכל להזהר אצל אם מים

באר יעקב

במשמרת בס"י ש"ע חניא: בדר' שלא יגרור בכה. ול"ג שמא יגרור בכה דגם אם יגרור בכה אין כאן רק אד"ר אצל ע"י כף אם יגרור בכה איכא איסור דאורייתא גזרינן דאיסור לגרור גם בלא כה נכ"ש, ועא"ר שהקשה גם ע"י כף ס"ס לא נחתא ל"י ולית כאן דש ואפשר ממים מ"ע דהרואה יאמר שרוצה לשחות במשקה מ"י, אמנם עדיין קשה דהא אין כאן רק חששא דרבנן אח"כ מ"ש מסכין ואפשר דר"ל כיון דהרואה יחשוב שעושה איסור דאורייתא מש"ס גזרו משא"כ בסכין לא יחשבו שעושה איסור דאורייתא, כ' במ"ז משקין לבועים על המפה איסור לגרור בהכין דהמקום שלא נפל שם יסא נלכע כבס"ב וע' ס"י ש"צ ס"א בגד ששרוי איסור לטלטלה ה"ס מפה כן וע' במג"א שם דב' בנ"א ו"ל דשרי וע' שם במג"א ס"ק ג' דאיסור לנער מפה חדשה ממים שנשפך שם ו"א בכל הבגדים מ"י, פוקקין הציב בסודרין ובכ"ד המטלטל כדי שלא יציפו המים על הכלים לפי שאינו חושש אם ילאו מים מועטים לפיכך אינו דוחק הרבה ולא יבוא לידי סחיטה בפ"ר אצל אין פוקקין כדי שירדו המים לבזר מג"א דאז מקפיד שיסא מהדוק היטב ומשמע דאפילו אינו שרוי במים אפשר דכבס דהוי כמחקן כמ"ש במג"א ס"י ש"ד ס"א דמש"ס איסור לפחות משום דמוכח כמחקן, הסוחט שער או עור פטור אצל איסור רמז"כ מג"א ומכ"מ כ' בס"ח דהטובל בשבת יזהר שלא יסחוט שעריו וכי בחו"ש לפ"ז גם אחר שחיס יזהר שלא יסחוט שער שעל שפתו ול"ד לקינוח האף דשרי משום כ"ה עכ"ל ולא ידעתי למע הקינוח אחר השחי' לא יסא צו משום כ"ה וכי גרע מבשר שבין השיניים דהתירו משום כ"ה נחנץ בקיסם כמ"ש בס"י שכ"צ ע"ש במג"א ואפשר דיש לחלק מה"ש, ע' בא"א מה"ח

משום צובע דאין כה צביעה באוכלין:
 כ' יש מי שאומר שהאוכל תותים או שאר פירות
 הצבועים צריך לזוהר שלא יגע בידיו צבועות
 בבגדיו או במפה משום (כז) צובע אבל אם צובע
 פתו במשקה הפירות לית לן בה דאין צביעה
 באוכלין:

שכא

באר היטב

מיס או יין לזן נשפך על המפה אסור לגרור אפי' בסכין דסוי מכבס עכ"ל
 ט"ז: (כז) לזבע. והרד"ז סי' קל"א כתב שחומרל יחירה הוא כיון שהוא
 דרך לכלוך דאין זה דרך לביצה ע"ש וצנע"ג. ועסי' סי' ש"צ
 דיש חוסרין כיצוס דרך לכלוך כ"ש לביצה דכל לביצה הוא כך לכן אין להקל
 מ"א ע"ש, וכל דצבגד אדום כ"ש דאסור לקנחו דמתקן הוא מ"א ע"ש ועסי'
 שכ"ח סמ"ח, וסי' ש"א סמ"י, [ובספר אליהו רצה לירד להקל באדום ואפי' בלזן
 שא"א צענין אחר ע"ש], הלוזע חוט שארכו ד' טפחים או דבר שאפשר לטוות
 ממנו חוט כזה חייב ודוקא לזבע המקיים אבל לזבע שאינו מחקיים כלל כגון
 שהעצור סרק או ששר על גבי צרזל או נחושת ולזעו פטור שסרי אחס
 מעצירו לשעתו ואינו לזבע כלום עסי' ש"מ ס"ד, ועי' רמב"ם פ"ט:

(ח)

באר יעקב

מס"ח מהג' מצומשאטש כי שהוא נוסג שלא לרחוץ פניו בשבת ויו"ט במקום השערות
 עכ"ז אין חשש על כרחליון גם במקום השער ולנגב פניהם דאפילו הי' צרור
 שיסחוט מ"מ סוי לי' סחיטת כלאחר יד ובאד"ר לכ"ז פ"ר דלא ניחא לי' מותר:
 כה' לביצה. לפ"ז מותר ליתן כרכוס במים מה שצריך לאכילה דמ"ש וכן מותר
 לשרות פת ציין אדום וכ"ז לע"ג ד"ל כיון דדרך ללזבע כרכוס לכ"ע אסור
 חי"א וע"ש צנ"א אות ג' שכי' עכ"פ האומנים המתקנים מינו מרקחת ולזענין
 בלזעים וכן מוכרי יין שדרכן ללזוע חוששנו להם מחמת לדעת הסמ"ק וסיראוס
 וכן מוכרי דגים שדרכן ללזוע אצני הדג שיחא נראה שילמדו היום חייב לסמ"ג,
 וסנוחן למים לזעו לשפוך לזכוכית לטוי חייב לכ"ע עכ"ד וכ"כ בא"א דמוכרי י"ש
 ומוי דזש אסור ללזוע כ"ש המשימין סמנים בלוחות מים לסעמיד בלחון נגד
 השמש י"ל דכ"ע מודים דחייב עכ"ל, העושה לזעו כגון שנותן קנקנחוס לחוך
 מי עפאל שנתעס הכל שחור או איסטים להוך הכוס שנתעס הכל ידוק חייב
 רמב"ם אבל הראב"ד סובר שאינו חייב משום לזעו אלא כשלוזע דבר שנגמר
 מלאכתו מג"א ר"ל דוקא שנגמר מלאכת הלזועה כגון שלזעו הסגר או שרלונו
 שיכוי המים עזמן לזעוים אבל לביצית מים הללו אין לצורך עזמן כ"א ללזוע
 בהם ד"א א"כ עדיון לא נגמר מלאכת הלזוע לכן פטור מה"ש, כשילא דס מחוטמו
 או שחחק באלזעו וילא דס לא יקנח בצבג מפני שלזעו ומו"מ כשכוא דחוק יס
 להקל חנ"א כלל כ"ד ר"ל דבשעת הדחק יס לסמוך על רד"ז דאין איסור דרך
 לכלוך, לפ"ז מה"ש לו מרודין לא יקנח כ"א במים מכ"ש, וע"ש שכי' שלא יערב

סענעץ

שתחתיו ועודדא דחול נמי ליכא, משא"כ בשבת דאסור לשמר אין להחיר חלייתה בשום ענין מהטעם שכתב הרמב"ם ז"ל שמה יבא לשמר ויתחייב משום דורר, אבל כשהוא חלויה אינה יכולה היכרא דלא החירו אלא בחלויה ולא אחי לשמר.

והמאמר סק"ז כ' ג"כ שאין דברי מג"א ז"ל מוכרחים במ"ש על הרמב"ם ז"ל דשפיר מצינן למימר דדוקא צ"ע דשרי לשמר ולא אסור אלא לחלות אי משום אהל אי משום עובדין דחול מותר לחלותה לתת בה ד"א דאז ליכא משום אהל כיון שאינו עושה לשמר א"ל לאויר

סימן ש"ב

אומה מקליפתו ע"י כף ועושה ממנו משקה בדרך אכילתו חליה בפלוגתא אי מותר למנוץ ענבים בפה ונהי דהתם יש מחמירין מ"מ כאן יש יותר להקל משום דהוי משאר פירות דלא שייך זהו בשום אופן סחיטה מה"מ לפי משמעות דברי מג"א ודברי הש"ע התניא ע"כ, ועי' בקצה"ש סי' קכ"ו צנדה"ש סק"ד דאסור לשאוב המשקה בכף מהגרעיף פרוכט.

מחלוקת רש"י וטור בסחיטת פירות לפי ב"י וט"ז

(ד) ב"ז סק"א ושאר כל הפירות בו, ב"י ב' שיש פלוגתא, הנ"י סובר דרש"י וטור בתרתי פליגי לרש"י בשאר פירות למתק שרי וימיה מותר למתק אסור, ולמשקין שאר פירות ג"כ אסור, אבל להטור שאר פירות שרי למשקין, ולמתק מותר נמי שרי רק זיתים אסור אטו למשקין, והט"ז הקשה על הנ"י דאין לנו לצדוק חירונים מה שלא נאמר בש"ס, לכן פ"י דלמשקין אסור גם להטור אפי' בשאר פירות ורק למתק שרי אפי' בחומים ואפי' יונא משקין בשעה שסוחט למתק הפירות שרי לשמות המשקין, והחילוק בין חומים לשאר פירות הוא במקום, משא"כ לרש"י רק בשאר משקין שרי למתק אבל בחומין אסור אפי' למתק, כ"כ בש"ע התניא ס"א, וכי' דהעיקר כהטור כפי ב"י, ובמקום שנהגו להחמיר כרש"י לפי ט"ז אין לשנות כמ"ש מג"א סק"א, וכ"כ המ"צ צנדה"ל ריש הסי', ועי' בפמ"ג ש"י דהט"ז סובר דלרש"י שרי למתק אפי' בחו"ל, ול"ע דהלל רש"י כ' דאסור וכמ"ש הש"ע התניא הנ"ל, ועי' לקמן אות ט"ו מה שכתבנו.

מאי הפי' של למתק ובאיוזה אופן שרי

(ה) בח"מ סק"א כ' דמכותלי כחצי הט"ז ניכר שס"ל דהא דפרש"י דסוחטין למתק קאמר היינו סחיטה גמורה עד שיצאו משקים (וכמ"ש בט"ז סק"ה) ולכן כ' מ"ש ולמד כן בפי' למתק דבכוונה חלי' מלח' שכוונתו למתק הפרי ואין כוונתו למשקה היוצא, ואלו שם לנו לדברי החו"ד קמ"ד ע"כ ד"ה ה"י לא ה"י כוח כן, דכ' לשיטת רש"י זו דסוחטין דקמי היינו בליידי' למתק הפרי עכ"ל, והיינו סוחט הפרי בידים מעט מעט הנה והנה כדי לרככה ולמתקה, אבל אינו מוכרח שיצאו משקים ע"י סחיטה זו, ועי' לקמן אות מ' בשם מהל"ד סק"ד

סעיף א'

משקין שיצאו מזו"ע אסורין עד מזו"ש אפי' כשעומדין לאכילה ובתו"ר רק כשעומדין לאכילה שרי

(א) מחבר זיתים וענבים וכו' ואם יצאו מעצמן אסורים אפי' לא היו עומדים אלא לאכילה, כלומר ל"מ סתמא דפשיטא דאסור אלא אפי' אם לא קצט אלא לאכילה אפי' המשקין היוצאין מהם אסור, והטעם משום דזיתים וענבים רובן לסחיטה קיימי ויהיב דעתיה ויחא ליה ויכא לסחוט בידים (עו"ש סק"ג), אבל תו"ר דוקא כשעומדין לאכילה שרי, דלא יחא לי' כמה שזכו, וליכא למגור שמה יסחוט, אבל במקום דינא כמו שעומדין למשקין ואסור (מ"צ סק"ו), עד מו"ש (כפה"ח סק"ד).

פירות שאסור לסחוט למשקין אפי' לרפואה אסור לסחוט

(ב) רמ"א אבל אם נהגו לסחוט לרפואה לבד אין לחוש, וכ' בכפה"ח סק"י משמע אם סוחטין אותו למשקה אע"ג שהוא רוצה אותו לרפואה אסור לסחוט, ועי' בש"ע התניא ס"א דלרש"י שהבאנו בזה ד' אפי' בסוחטין רק לרפואה אסור, והעיקר כהמחירין ומ"מ במקום שנהגו להחמיר אין לשנות.

סברת האוסרין והמתירין למצוין ענבים בפה, ואם מותר לגרור בכף מגרעיף פרוכט בדרך שאוכלין

(ג) שם ויש אוסרין למצוין בפה מענבים וכיוצא בהם, וכי' בשו"מ כוונת הל"ב סי' כ"צ דשיטת האוסרין דס"ל כרש"י דמה שהוא לאוכלין ג"כ שייך לומר זו כל שנחט המשקה ממנו יש עליו שם משקה וממילא הוא בכלל אסור משקין שזכו, וצנדה"ל ס"ל כאיך רבוותא דכל שהוא מיוחד לאוכל המשקה הוצ' ממנו או אפילו סוחטו בידים והסחיטה הוא בדרך אכילתו אין חל עליו שום שם משקין כלל והשומה המשקין וכל ענין סחיטת המשקין נקרא אוכל בדרך אכילתו, וכי' דלפ"ז מה שנהגים לחמור גרעיף פרוט לשנים ואוכלין עם כף חמיכות ואחר שאכלו ההיכות נשאר דבוק עוד מהאוכל אל הקליפה ומגרדין

הדרך לסחוט משא"כ בשאר פירות או משום הענין בכו"ש שם
משקה מקודם, ועי' לקמן אות מ"ג.

צ"ע דברי ט"ז בשיטת המחבר, והלכה כהמחבר

(ז) שם וגמלא פישט הש"ע עולה יפה, עי' צמח"ג שמקשה
לכאן בס"א יכולין לפרש את המחבר כפי של הט"ז
אבל בס"ז בלימוניש דמוחר לסוחטן א"א לפרש כהט"ז דשם
מחיר המחבר אפי' בסוחט למשקין דלימון אין דרך לאכלה, א"כ
ע"כ צ"ל דהצ"י אין סובר כהט"ז, והמ"צ צצה"ל בריש הסי'
מציאו ופסק דין עיקר להלכה דשרי, וכ"פ הש"ע התניא
שהבאנו לעיל סוף אות ד'.

ביאור כוונת ט"ז שכ' שט"ם בשב"ל

(ח) ט"ז סק"ב אבל מותר למצוין כו', וכ"כ ב"י בשם
ש"ס וכו' וב' שם אבל יניקה בפה לכתחלה
אסור במדומה לי שהוא ט"ס וכו' שלא יסחוט, ציד נשר
הנבלע צו מרק, וכ' המאמר סק"צ ולכאורה משמע שלא הבין
הט"ז דיניקה זו היא יניקה חלב מן הצהמה ומש"ה כתב שהיא
ט"ס וכך הבין הרב א"ר סק"צ בדעת הט"ז ולכן כ' עליו ללא
דק דליונק מן הצהמה קאי דאסור ע"ש, ולפע"ד רחוק הוא
לומר שיטעה הט"ז בדבר פשוט כזה ולכן אומר לי שהוקשה
להט"ז סידור ל' בעל צצה"ל שהפסיק בין הדגים בין יניקה
דהא מה שסיים וכתב וכל דבר שאין דרכו וכו' קאי אדלעיל
לענין מציאת ענבים ומה ענין איסור יניקה לשם ומש"ה כתב
הרב ז"ל שהוא ט"ס אלא שמסידור לשון הרט"ז ז"ל לא משמע
הכי ואפשר שמק' על המעיין ע"כ, והמח"ס סק"ו שהבאנו
לקמן אות י' הבין שהט"ז סובר דגם מצהמה שרי וכ' המח"ס
דאשתמיט להט"ז מ"ש בס"י שכ"ה סל"ג שאסור.

והקצצה"ש סי' קכ"ו צצה"ש סק"ח מתוך את הט"ז
דכוונת השצ"ל דמוחר להכניס הענבה בפיו
ולמנוץ דאין זה דרך סחיטה אבל לאחוז הענבה צידו ולינק ממנה
אסור לכתחלה דזה דמי קצת לסחיטה, והט"ז חולק ומחיר וכ"כ
הפמ"ג שהבאנו לקמן אות י' דזה כוונת הט"ז.

ביאור מחלוקת הפוסקים בענין מציצה ויניקה מענבים
והפסק הלכה בזה

(ט) המעצ"ב סק"צ כ' וז"ל ומסתברא דאפילו צוחים וענבים
אין להחמיר רק כשהוא דרך יניקה לצד דהיינו
שמונץ אותם ואינו משימם לחוך פיו אבל אם משימם לחוך פיו
ומונץ המשקה ומשליך החרטום לחוך לכו"ע דרך מאכל הוא וכן
משמע מפמ"ג עכ"ל.

הא דשריין לשהוט למתק דוקא בראוי לאכול בלא סחיטה, משמע
שסובר ג"כ דע"י הסחיטה למתק יוצא משקה, וכ"כ בסק"ח
שהבאנו לקמן אות מ"ג, ועי' לקמן אות ל"ט.

בסוחט שאר פירות למשקין אם חייב לרש"י ותוס'
ורבינו חננאל והטעם דחייב בסוחט מבגד

(ו) הה"מ סק"צ הקשה דמשמע מדברי הט"ז דאף למסקנא
קאי האי תירוץא דאחשבינהו, לא נהירא, דהן אמר
לפי מ"ש רש"י נמצא בסוחט רמונים למשקים חייב הטאה ולכן
נמי גזרו אף לסוחטן למתקן דלמא אחא לסוחט למשקה והטעם
דלפי תירוצ זה כיון דאחשבינהו לדידי' מלאכה הוא וחייב עליו,
אכן ה"ו שלא אליצא דהלכתא רק לפי תירוצ זה הוצרך רש"י
לפרש כן דכן הוא באמת לפי זה התירוצ דטעמא דר"ג כדר"ח,
אבל לפי מה דאמר' סוף דף קמ"ה ע"א דבר תורה אינו חייב
אלא על דריכת זמים וענבים בלבד וכמו שפרש"י שם דכל שאר
דריכות לאו אורחיהו בזהי ולא מלאכה הוא והכי קי"ל כמ"ש
הרמב"ם, א"כ אין מקום כלל לסברתו של הט"ז לומר דיהי' שום
איסור משום חשיבות דא"כ הי' אסור מן התורה אלא הכל משום
גזירה כמ"ש הרמב"ם ע"כ, והמהל"ד סק"צ כ' דכפי הנראה
ס"ל לרש"י דחייב חטאת מטעם דאחשבינהו אלא דמדברי הש"ע
התניא משמע דאף לרש"י רק מדרבנן אסור וצ"ע ע"כ.

והה"א כלל י"ד בנשמת אדם סק"צ כ' דרש"י סובר דחייב
בשאר פירות והא דאמר רב זצ"ע חייב זה לאו דוקא
אלא כל מה שאורחי' לסחוט חייב ומש"ה חייב בסוחט בגד
אע"פ שאינו נבלע בתולדה, מ"מ כיון דאורחי' לסחוט חייב,
וכנשים שפטור משום שהי' שם משקה מקודם וגם שאינו נבלע
זה אלא כמונח בכלי (ובזה מתורץ מה שהחוס' הקשו על רש"י
שהבאנו לקמן במג"א ריש הסי'), וא"ש דבשאר פירות ביטלו
מעמלן שרי כיון דאין עומדין למשקין לא גזרו שיסחוט משא"כ
בחו"ר וצו"ע שעומדין למשקין גזרו.

ובכתב דהחוס' והרא"ש ורמב"ם סברי דרך צו"ע חייב משא"כ
בחו"ר וכ"ש בשאר פירות אינו נקרא משקה, ובבגד חייב
כיון שהי' עליו שם משקה, ובכנשים פטור משום דנהפך
המשקה להיות אוכל, ולפ"ז צ"ע למה אסור משקין שיטלו מחו"ר
וז"ל דכולהו חדא גזרה דכשגזרו על משקין שיטלו מו"ע גם חו"ר
בכלל כיון שפעמים סוהטין אותן, ורבינו חננאל שהביא המחבר ס"ז
פוסק כר' יוחנן דבכו"ש חייב ומחמיר דאפי' לחוך מאכל חייב, וי"ל
דה"ה בשאר פירות חייב אלא דמלשון המחבר ס"ו משמע שסובר
שר"ח רק בכו"ש מחמיר אבל בשאר פירות מחיר ואינו מוכרח
ע"כ, ועי' לקמן אות מ"ד שגם המנה"ט וז"א כ' דלר' חננאל
גם בשאר פירות חייב, והמ"צ צצה"ל על ס"ו כ' דברבינו חננאל
שבידנו כ' דשרי לסחוט שאר פירות למשקין, וע"כ טעמו דכו"ש

וכהא"ר הג"ל שהבין כן בט"ו ומה שהביא הט"ו ראי' מזכור
כוונתו דסיון במפה דומה לצורר כנפה וכברה דלאלתר חייב
חטאת ואפ"ה מותר לשחוט ע"י מפה דהוה כנפה וכברה ועל
כרחק הטעם משום כל מה שמגיע בפה בשעת אכילה לאו
מלאכה היא וא"כ ה"ה הכא דדוקא בצורר ביד יש חילוק בין
צורר לדש משא"כ בפה אין חילוק דאפי' דרך יניקה דהיינו שאין
משים האוכל בפיו ודרך יניקה שרי ודוקא מזהמה אסור דכן
הדרך לנק מצע"ה כמ"ש המג"א סק"ב, וכן לישור פרי מאלין
שנסי' של"ו במג"א סק"א אין דרך אכילה בך לכן נקרא מלאכה.

טעם שחייב בסוחט זו"ע והתנאים שצריך בסחיטה
שיתחייב

יא) מג"א ריש הפר' דבר תורה אינו חייב אלא ע"י
דריכת זיתים וענבים בל"ב (רמב"ם), וכן ע"י
הפמ"ג דמש"ה תלפ"ה המג"א ברמב"ם אע"פ דמבואר בגמרא
שבת דף קמ"ה ע"א היינו משום דר' יוחנן שם חולק וס"ל אף
כבשים ושלוקות למימיהן חייב חטאת לכן הביאו דברי הרמב"ם
ו"ל דפסק כחנא דבי מנשי' וכרב דין תורה אין חייב אלא
"דריכת" זיתים וענבים ואף סוחט ביד חייב לקערה ולאו דווקא
דורך ככלי כמ"ש הרמב"ם שם להדיא, והטעם דאין חייב כי אם
זיתים וענבים מרש"י דף קמ"ה ע"א ד"ה דבר תורה משמע
דלאו אורחיהו בכהי, ומר"ן גבי כבשים משמע דזיתים וענבים
הוה משקה מו"ן משקים משא"כ מי פירות לאו משקין הוה
ואף דלאו אוכלין הוה מ"מ שם אוכלין עלייהו והוי כמו הפרק
אוכל מאוכל.

ולפ"י מ"ש מהר"ש ומהר"ל (שהבאנו בסי' ש"ע), כי הפמ"ג
דאיכא עוד טעם לחלק בזמנים ומקומים שמכוסים בו
דמפרק תולדה דדש, כמו במשכן סמנים משרביטים שמכוסים בו
ואין מחוצרם הקליפה עמו הא מחוצרים צרביט לאו מפרק
הוה, ולפ"ז הא דחנא דבי מנשה אין חייב אלא זיתים וענבים
הטעם בזה דמשקין לידהו מפקד פקידו ואין מחוצרים בו
משא"כ שאר פירות משקין מבלע בליעי לא שייך מפרק, ולפ"ז
י"ל הלכה כר' יוחנן שלוקות חייב כיון דמימיהם שבלעו מפקד
פקידו, ופ"מ בין הטעמים לענין צוסר דלטעם של רש"י אינו
חייב דלאו אורחיהו, ולטעם הר"ן י"ל מי צוסר נמי משקה הוא
וחייב, וכ"כ במ"ז סק"א והוסקף דלטעם ידדי' הג"ל דנענין
חלוש ועומד בתוך הפרי ולא מבלע בפירי מי צוסר מבלע בליעי
ולא הוה מפרק, והמג"א סי' רנ"ב סק"ט כי דבוסר יש חיוב
חטאת כמו בענבים, ול"ע מי צוסר אם הוה מו' משקין להכשיר
זרעים ולטיבולו במשקה בסי' קנ"ח לענין נט"י ע"כ.

ובתב בא"א ומעשה ראוי שחדע שיש כמה מיני סחיטה א'
דבר המכוסה בהצירו בתולדה ואין דבוק בו מפרק

ובתב הקלה"ש שם דפמ"ג לא משמע רק דיונק גרע ממונץ
אבל להאסורים למנוץ היינו אפילו להכניסם לפיו, ומיהו
פשוט דהיינו דוקא במין ענבים שאין בהם אוכל רק כולו או רובו
משקה וכשמכניסו לפיו ומונץ היין ומשליך הגרעינים הוי כמו
סחיטה, וכן בקנה הסוכר שאין בו אוכל כלל אלא המשקה הנמנץ
ממנו, אבל בענבים שיש בהם אוכל הרבה ומכניסם לפיו ולועם
האוכל ובלוע האוכל עם המשקה ומשליך הגרעינים לחוץ אין זה
בגדר סחיטה כלל אלא דרך אכילה שהרי אוכל הפרי עם המשקה
יחד ומה בך שמשליך הפסולת לחוץ, ובמי שאינו מכניס הפרי
לפיו אלא דרך יניקה לבד בזה יש להחמיר טפי שהרי השה"ל
שהחיר למנוץ ענבים אסור לכתחילה לינק כנ"ל, וגם טעם ההיתר
כ' מהרש"ל שהביא המג"א סק"ד דמותר למנוץ שדרך אכילה
הוא כך לא שייך דיונק דהדבר פשוט שאין זה דרך אכילה כלל.

וסיים וכ"ז ממונץ או יונק, אבל ליקח הענבה בידו ולסחוט
אומה בידו למנוץ פיו אפשר דלכו"ע אסור דזה הוי
סחיטה ממש, וממה שבי' הפמ"ג הג"ל דכל מה שמגיע בפה
בשעת אכילה לאו מלאכה הוא אין ראי' דמותר לסחוט לחוץ פיו
שהרי כ' זה על מש"כ הט"ו לדמות מונוץ לשומה מים שיש בהם
חולעים ע"י מפה שאין אסור במה שהוא עושה בפיו כמ"ש
הט"ו אבל לסחוט בידו אפשר דאסור ול"ע ע"כ.

ובשו"ת שנט הלוי ה"א סי' פ"ו כ' דמצינא פירות בפיו, לשומו
נגד הפה ולסחוט הפרי (האסורה בסחיטה) בשמי
אנבעומיו למוך הפה פשוט דאסור, ולמנוץ ע"י פיו ענמו, דעת
הפוסקים דנכון להחמיר בזו"ע עכ"פ, וכ"ז אם אינו משימו למוך
הפה, אבל אם מונוץ המשקה בתוך פיו ממש ומשליך החצונים, זה
דרך מאכל הוא ושרי ע"כ, ועי' אות י"ז שכתבנו מזה.

ביאר כוונת ט"ו שביא ראי' מצורר דשרי לינק טענבים

י) שם דבשם ששם אין אסור צורר בפה וכו' כך אין
איסור דש במה שמוציין בפיו, וכ"ע"ז בא"ר סק"ג
ויש לדחות ולחלק בין צורר לסחיטה, וכ"כ המו"ש סק"ו אבל אין
זה דומה לזה ומדע דהא יניקה בפה אסור משום מפרק כסוחט
כמ"ש סי' שכ"ח סל"ג והוא תלמוד ערוך ואף הוא בשעת
אכילה, אלא וודאי דאין לדמות המלאכות זהו לזו דדוקא צורר
הוא דלא שייך בשעת אכילה שכן דרך לצורר קודם אכילה אבל
סוחט ומפרק שייך אף בשעת אכילה והט"ו לא הבין במחילה
כבודו מ"ש נש"ל ולא דמי ליונק בפה כנ"ל ולכן כתב דהוא ט"ס
ובאמת אישחמיט ליה הך דינא דיונק בפה וזה גרס לו לטעות
גם כאן וכבודו במקומו מונח ע"כ.

אב"ד הפמ"ג סובר דלא אישחמיט להט"ו דיניקה בזהמה אסור
ומ"ש שט"ס הוא דהבין דהשכ"ל אסור אפי' בענבים

גמור הוה ותולדה דדש וחייב וזריך תנאים א' שיהא גידולי קרקע הכיסוי הזה דמפרק תולדה דדש וק"ל אין דישה אלא בגידולי קרקע כמבואר שבת דף ע"ה ע"א וז"ל הרמב"ם, ודבר הנכנס בו אין זריך גידולי קרקע כמו מים מנגד אכל הבגד זריך שיהי' גדולי קרקע כמו פשתן, ולמר הוה גידולי גידולין ע"י רמב"ם דהוי גידולי קרקע משא"כ בגד משי אני מסופק אם הוה גידולי קרקע, הב' שיהא ניחא ליה במה שיואל, הג' שיהיה ב' מינים פסולת עם אוכל או עם סמנים וכדומה הא אוכל מאוכל אף שרי לכתחלה כמ"ש מג"א ס' ש"ט אות ה', הד' אפשר שלא יהיה מחובר כי אם מונח בחוכו כמו שכתבתי לעיל בשם מהר"ל ומיהו בחסרו כל התנאים י"ל איסורא איכא רק דאינו חייב וכלל ניחא ליה המשקה רק לגופן איסורא איכא כמו הסוחט מבגד, ושאיני כבשים ושלקות דלגופן מותר לכתחלה דלית בזה איסור תורה אף אם סוחטין למימיהן לא גזרו.

ורש"י שבת דף קמ"ה ס"ל דווקא מכוסה בחולדה הא נבלע אח"כ לית חיוב חטאת והתוס' הקשו מאדורא היינו מוכין שסוחטין בהם פי הפך (ע"י לעיל אות ו') שהבאנו בשם הח"א ת"י ע"ז, ולרש"י במחלוקת שניה רב ושמואל עם ר' יוחנן והא דאדורא אחי כר' יוחנן דס"ל דכשין למימיהן חייב אף דנבלע ממקום אחר, וכתב הפמ"ג ואפי' לרש"י דמעלמא לית מפרק והיינו אע"ג דלא אזיל לאיבוד, וא"כ נמצא דמותר לסחוט בגד ממשקה לבוע כיון דלית ביה לא משום מלבן ולא משום מפרק מ"מ זה דווקא בסוחט משקה ושומה מיד הא לאו הכי יש בו משום צורר וחייב וודאי לכו"ע, וע"י לקמן סט"ו אות ס"ז דרק לט"ו סק"ד שרי לאלתר אכל למג"א סק"ז אסור אפי' לאלתר משים צורר ודש ובהולך לאיבוד אפשר דאפי' לט"ז אסור משום צורר ע"ש.

לשיטת הב"י מקום אחד שסוחטין אם אסור לב' העינים ושיטת הפוסקים בזה

(ב) מג"א סק"א ובמקום בו, לכאורה צ"ע דהב"י ב' וכו', התוס' סק"ג כ' דהב"י כ' דהרי"ף פסק כר' פפא וס"ל דכל אנשי מקומו של בית מנשי' היו סוחטין צרימונים ובאתרא לא אמרינן בטלה דעתן אכל כל אדם ולכן אסור באותו מקום לצד לדין דק"ל כרבנן גבי קוים בדרס, ולכאורה למה אמרינן בגמרא דאסור רמונים לכל העולם, כ' בתו"ש דל"ל דס"ל דלר"פ דברייתא כר"א ולא קי"ל כוותי' ולית הלכתא כהנא דבי מנשי' דאסור לכו"ע אלא דאיני אסור אלא באותו מקום לצד, וע"י הקשה בס' בגדי ישע דלפ"ז למה פסקו הפוסקים דאסור חו"ר בכל העולם מאחר שאין הלכה כאותו ברייתא.

אבל המג"א פ"י דהב"י סובר דהב"יתא דאסור בכל העולם אם יש מקום אחד שסוחטין, לכן הקשה כיון דהרמ"א נמשך

וע"י בפמ"ג דשיטת הרי"ף כר"פ וכו"ח ומש"ה הביא הרי"ף את ר"ח ואע"פ דק"ל צו"ד כחכמים דרק באותו מקום שדרכן לקיים קוים הוה דאסור בדרס ולמה כאן נאסר לכל העולם, ז"ל דהכא צירוף אחשביניהו מהני כשיש מקומות שסוחטין אכל אם רק יחיד סוחט לא מהני שאחר יתחייב משום אחשביניהו, ולפ"ז חו"ר בכל העולם אסור משום חד מקום צירוף אחשביניהו, ואף ילאו מעצמן, דלא שייך אחשביניהו גזר אטו יסחוט, וכלה חדא גזירה קרובה, וקשה על הרמ"א ממנ"פ או דה"י להגיה בתו"ר רק באותו מקום אסורה דאי ס"ל דנשאר פירות אם סוחטין במקום אחד אין אסור לכל העולם א"כ ה"ה בתו"ר, או דה"י להגיה דשאר פירות לכולי עלמא אסור אם מקום אחד עושין כן.

שם וב"מ בגמ' איתא בהדיא שבת פנשיא לא ה"י מקום, כ' בספר בגדי ישע משמע שרואל לחזור מדבריו הראשונים ולומר דפסקו הרי"ף והרמב"ם כר' חסדא א"כ בטל דברי הרמ"א מאחר שחד גבירא סוחט ואם היא ג"כ סוחט הוי אחשבי', וא"כ איך כ' רמ"א ובמקום, וקשה ב' קשייתא חדא הלא לא זריך שום מקום אפי' בחד גבירא סגי כמ"ש המג"א דבית מנשה לא ה"י אלא חד גבירא ואפי"ה בכל המקומות אסור, ועוד א"צ דוקא באותו מקום שדר אותו גבירא אלא בכל עולם אסור לסחוט, ואם נאמר שצא לחלוק באמת על רמ"א ובתחלה לצד רואה לפסוק כמותו אכל משום קושייתו חוזר בו מה יעשה בדברי הרי"ף והרמב"ם והרא"ש שממירין לסחוט בהדיא לכתחלה למשקין ויהי' זריך לאוקמי דברייתא בפירות שיעניין דוקא שאין שום אדם סוחטין אותם בשום מקום כל זה הו"ל לפרושי וגם בטל הדין מעולם וכי פריסתקאי שדר לידע אם בכל עולם לא יהי' מקצת בני אדם סוחטין אותן הפירות, וכ"כ המחזה"ש דהמג"א לא כב"י ולא כרמ"א.

ולכן פ"י הבג"י כהב"י דהרי"ף פסק כר"פ, ומה שהביא הרי"ף את ר"ח לא להלכה אלא לדחות דברי האימרים

דשאר פירות אינו מותרים אלא למתק מייתי רא"י כמו לר' חסדא ע"כ מיירי לסחוט ממש, אבל לא להיות נפ"מ מהאי דינא, ומה שהקשה המג"א שהמקשין והמרגלין יהי' מחולקין במציאות אין זה קושי' דהם לא הי' יודעין המעשה של בית מנשה אלא לשון הברייתא הי' לפנייהם והי' המקשה רצה לפי הברייתא לפי פשוטו אפי' יחיד וכאשר מוקשה צריך לפי שהי' עיר של יחיד ונעשה של רבים ע"כ, ולפמ"ש הפמ"ג הי"ל שזהו ר"ה להלכה וא"ש הכל.

ובתב הנג"י ועוד י"ל דמו"ר ע"כ דרכם לסחטניהו מנד מעלתן מנד עזמן שאפי' על חד גברא נפסקו כוונתיהו דאל"כ יקשה על הפוסקים למה נקטו דוקא מו"ר שהרי הדין נשמה לפי המקום ואפשר שיהי' צומנינו בטל חשיבתן והו"ל לכחוד דהכל חלה בזמן כאשר דרכן בכמה מקומות, א"ו כההלא לא רצה הגמ' לחלות דוקא בחשיבות רימונים לבד אלא משום דבית מנשי' סוחטין, אבל אח"כ שנדחה דהד גבירא אין חשיבות צריך לחלות מו"ר לחוד ונקט בית מנשי' להריוחה בעלמא.

עכ"פ המג"א סובר דאם אנשי מקום אחד סוחטין פירות לשמותו אם הוא בענין שאם הי' לכל העולם פירות הרבה כאלו לא הי' סוחטין אותן אז אמרינן בטלה דעתן אלל כל אדם ודומיא דאחד מאנשי הולל שהוציא משוי על ראשו דאע"פ שני העיר עושין כן בטלה דעתן אלל כ"א ולכן אף באותו מקום מותר לסוחטן, אבל אם הוא בענין שאם הי' לכל העולם כן היה סוחטין אותן אז אף אם מקצת אנשי מקום אחד סוחטין אותן אסור לכל העולם לסוחטן כיון דאחשביניהו ואין חילוק לדעת המ"א בין מקום שסוחטין לשאר מקומות, משא"כ בקוים ליכא סברה זו, וכי הבית מאיר דכיון דלא עבד מעשה אלא שמקיים לא שייך אחשביניהו ורמ"א ס"ל דדוקא באותו מקום שסוחטין אותן שם אסור ודומיא דמקיימים קוים דדוקא באותו מקום שמקיימין קוים אסור, וכי התהלך"ד סק"א דע"כ צ"ל דמיירי שאם הי' כן לכל העולם הי' סוחטין אותן דהא הרמ"א לא ס"ל סברה אחשביניהו ועיקר טעמו דס"ל דבני מנשי' אחרת הוא וא"כ קשה מאנשי הולל וע"כ צ"ל כמ"ש החוס' דאם הי' לכל העולם כמו לבני מנשי' הי' סוחטין אותן.

אבל ש"ע התניא ס"א סובר דככה"ג אסור לכל העולם כהמג"א אבל אותן פירות שרק מקום אחד סוחטין ובשאר מקומות אין סוחטין אע"פ שיש להם הרבה אז רק דבמקום שנהגין לסוחטין אסור משא"כ בשאר מקומות מותר הוציא ואין רגילין לסחטו לשם משקה אף שיש להם הרבה ממנו, וכן עיקר אלא שבמקום שנהגו להחמיר כרש"י אין לשנות.

ובתב ע"ו התהלך"ד סק"א דמה שזיין המראה מקומות כתיבא שזה מהרמ"א ומג"א צ"ע דזה לא כהרמ"א ולא

כהמג"א דהם סוכרין דאפי' באותו מקום שסוחטו אינו אסור רק משום דאם הי' לכל העולם הי' כל העולם סוחטין כנ"ל דאל"כ אמרינן בטלו דעתן באנשי הולל, והתניא כ' דבשאר מקומות שיש הרבה אין סוחטין ואפ"ה כ' דבמקום שסחטו אסור, ואפשר לומר דמפרש שיטת הרמ"א כהמנה"ט סק"ד (שהבאנו לקמן) ולפ"ו התניא כהרמ"א אבל מה שזיין למג"א צ"ע ע"כ.

המנה"ט סק"ד פי' דהרמ"א ס"ל דנהי דכל עולם אין סוחטין לפירות אלו גם אם הי' להם הרבה מכ"מ הדין דאסור באותו מקום ולא שייך לומר בטלה דעתם כיון דעיקר האיסור בזה אינו אלא משום דלא לימי לאחלופי צו"ע כמ"ש הרמב"ן וממילא באותו המקום דהסחיטה שכיח עכ"פ בפירות כאלו כמו צו"ע היישינן שפיר דלא לימי לאחלופי צו"ע, אבל בשאר מקומות דגם מי שיש לו הרבה פירות הללו אין סוחטין אותן ממילא הסחיטה לא שכיח בזה כלל בשאר מקומות שפיר הדין דשרי דבוודאי לא אחי לאחלופי צו"ע, אבל ברמיונים דכל מי שיש לו הרבה סוחטין אותן ממילא מיקרי כמו דהסחיטה שכיח בזה גם בשאר מקומות והיישינן שפיר דלא לימי לאחלופי צו"ע, ומתוך מ"ש מבואר דלדינא ליכא חיובא כלל בסחיטה דשא"פ אלא דהטעם הוי משום דלא לימי לאחלופי צו"ע לא תליא האי דינא כלל במילתא דר"א ורבנן בקוים בכרס אם בטלה דעתן אלל כל עולם או לא, והש"ס לא הביא פלוגתא זו כ"א לס"ד דאסור הסחיטה בשא"פ הוא ג"כ משום דאיכא חיובא בסחיטתן ולא משום אחלופי צו"ע וממילא שייך שפיר האי מילתא למילתא דר"א ורבנן גבי קוים בכרס, וכ"כ המ"ב בבה"ל ד"ה ובמקום.

ע"י בח"מ סק"ג שהקשה על המג"א חדא דמי הגיד לו זה הדבר דלשל בית מנשי' היו לו רמיונים יותר מכל אדם שבארץ ישראל אין זה אלא דברי נביאות ואף דכ' לעיל בשם המו' אין זה לשון המו' כלל דהמו' לרווחא דמלתא הקשה כן דלו יהא אף אם יש לשל בית מנשי' הרב' רמיונים מ"מ אין לחוש להם אבל האמת מנ"ל דלשל בית מנשי' הי' להם רמיונים יותר מכל בני א"י וזה הי' שכן א"י ארץ חטה וגו' ורמיון.

ועוד הקשה דכ"ו לר"א הוא וכמ"ש המו' בשבת דף קמ"ד ע"ב ד"ה מי דמי המ"ל הניח' לר"א וכו' אבל לרבנן דפליגי על ר"א בקוים ולא ס"ל הך סברה כלל והכי קי"ל מהיכי חיתי נאמר למסקנא דהכא דמשום סברה זו אסור לכ"ע והרי באחרא דערבי' לא חיישי' והאיך נישח' לגבירא יהידא, ואף ש' שיש לזה עו' צירוף טעם דאחשבהו, מ"מ דלמא לרבנן לימ' להו כלל הך סברה אף לצירוף טעם, כיון דלא ס"ל האי טעמ' בקוים ולא חשו למדינה שלימה מהיכי חיתי נישח' ליחיד אף שיש לו צירוף טעם, כיון דהטעם השני צפ"ע אין בו ממש ואין מקו' כלל לומר כן עי"ש מה שהקשה עוד.

וכ"כ המ"צ צה"ל סוף ד"ה מותר לשהטו, ועי' לקמן ס"ו אות מ"ד שהצאנו שהמנה"ט והה"א כ' שיש להחמיר כ' חננאל שסובר דגם בשאר פירות אסור מה"מ, ועי"ש ולעיל סוף אות ו' שהצאנו בשם צה"ל שצ"ר חננאל שצידדו כ' דשרי בשאר פירות.

טעם לחלק בין זו"ע לשאר פירות דשרי לשהטו לקערה שעתיד ליתן בו אוכל, ואיך סובר התניא בזה

(יד) שם ומ"מ ג"ל דאם אינו כחצו אלא לטבול בו את המאכל שרי דלא מקרי משקה, וכ' התהל"ד סק"ג ובס"ג קנ"ח סק"ט דבאמת גם זיתים וענבים ג"כ מקרי משקה הבא לאוכל ואין לו דין משקה, אלא שאסור מדרבנן לפי שאין הדבר ניכר שהנחתו בא למקן האוכל, אבל שאר פירות ידוע דלטבול וכאוכל דמי וכ"כ הפמ"ג.

ועי' צה"ל"ד סי' קנ"ח סק"ט שנשאר בצ"ע סחירת המניא דבס"י קנ"ח ס"ט גבי טיבולו במשקה כ' דאם מטגנים צחמאה קרושה א"צ נט"י לטיגון זה שזיון שהחמאה קרושה הינה אוכל גמור וכשהתחילה להיות נמוחה ולצאת ממנה משקה הרי יצא לתוך האוכל שהוא מין הטיגון וכל משקה הבא לאוכל מתחלת יציאתו אין עליו תורת משקה כלל, אבל אם מתייבש החמאה לבדה תחלה בכלי א' ואח"כ משימין אותה לתוך הטיגון שכבר ירד עליהם תורת משקה קודם שנתנה לתוך האוכל צריך נט"י, מצוואר דא"פ שצשעה שהתיך החמאה הי' דעמו לערבו בתוך האוכל מ"מ תורת משקה עליו לפי שלא בא מתחלה לתוך האוכל וזה דלא כמ"ש כאן ס"ו דסוחט לתוך קערה שעמיד לערב זה אוכל הוה כאוכל.

והקצצה"ש סי' קכ"ו צדה"ש סק"כ כ' ומשמע דחור זו צה"ל נט"י ממש"כ צה"ל שבת ודעמו להחמיר כמ"ש החוס' רי"ד דאם אין אוכל בקערה חייב משום מפרק אע"פ שעמיד לערב זה אוכל וכ"כ בצידור בסדר נט"י ס"כ, וכעין זה כ' בדברי נהמי' סי' כ"א ד"ל ע"צ שהמניא חור צה"ל נט"י לענין משקה שנקרש ונימח ממש"ע צה"ל שבת וז"ל אלא שלפי"ז לכאורה צ"ע כו' אחר שכבר נטה מד' המג"א בס"י קנ"ח אין ולמה חור ונמשך אחריו בס"י ש"מ (בגוש שנימה אין לו דין לת) אך עיין בהקדמה להלכות פסח שכתב דה' נט"י הוא סמ"צ שחידש ואין ותיקן מוס"ז רז"ל לצקוף א"כ י"ל שלבחר חזרה נשנית עכ"ל.

ובי"ב הצדה"ש ולפ"ז הי' צריך להחמיר בשאר פירות במקום שנהגו איסור בסחיטתן שלא לשהטו לתוך הקערה רק לתוך האוכלין, ומ"מ כתבנו בפנים דמותר לשהטו ש"פ לתוך הקערה כמ"ש המניא צה"ל שבת ובפרט שפסק המניא דהעיקר דאין בסחיטת ש"פ משום מפרק רק במקומות שנהגו להחמיר

ובי"ב כ' שהדין של הרצ"י הוא אמת דאם נודע שיש איזה מקום שסוחטין שם איזה פרי אסור לשהטו אותה פרי בכל מקום צפרטו אם רבים עושים כן או עיר שלימה, והטעם נראה דאף דרבנן פליגי על ר"א היינו דאין צו חיוב מן התורה אבל הכא דיש לגזור משום סחיט' דאורי"י לכ"ע אסור, ואם נפשך לומר למה לא גזרו בקולים צכרם מה"ט משום נטיעה גמורה, אומר אני דאין לדמות גזירות חכמי' זו לזו ואולי צאיסורי שבת החמורה שבסקילה החמירו וגזרו ולא בשאר איסורי' כן כ"ל עיקרא דמלמא כהרצ"י, והרמ"א לא העמיק זה הדין כלל רק קמ"ל דאף בלאו מקום אין דינו כזו"ע אלא כחז"ר דאין צה"ס איסור דאורי"מ ולכן אם לאוכלין היוצא מהן מותר וגם קמ"ל דאם נהגו לסוחטו לרפואה לצד אף בלאו מקום מותר ודינו של הרצ"י מוכח ממילא מדכ' שדינו כחז"ר ע"כ, והיינו שאסור לכל העולם כהרצ"י ולא כהמג"א שהבין שהרמ"א חולק על הצ"י, והכפה"ח סק"ט מציאו, והערה"ש ס"צ כ' דרמ"א שאסור רק בלאו מקום מיי"ר שיש בכל העולם ואפ"ה אין סוחטין, והמחבר שאסור בכל העולם מיי"ר שיש שם הי' להם הי' סוחטין לכן אסור לכו"ע.

כשדרך להוציך הפירות למקום אחר אם אסור לשהטו אפי' כשהי' לבד העולם לא הי' סוחטין

(יג) שם והר"ש כ' ריש כ"א"ם בשם הירושלמי שאם במקום א' נהגו לקיים זוגין ודרך להוציבן וכו', וכ' צה"ש סק"ג דל"ל צדין זה אינו אלא לפי דעת רמ"א והצ"י מה שכתבנו לדעת הרי"ף וסייעתו דאינו אסור אלא בלאו מקום ולכן אם הוא באופן שמוליכין אותו מן מקום למקום או אסור בכל העולם, אבל לפי תירוצ הצ"ח והמג"א נפל הך דינא צדינא דממה נפשך אי איירי באופן זה שגם כל העולם כולו היו סוחטין אותו אם היה להם הרבה כמוהם א"כ אף אם לא היה הדרך להוליכם ממקום למקום היה ג"כ אסור לסוחטן ואם הוא באופן שלא היו נוהגין לסוחטן אף אם היה להם הרבה מהם א"כ הרי בטלה דעתן, וכ"כ הפמ"ג, והמ"צ ריש סק"מ, ודלא כהמחמ"ה ש שפי' כיון שמוליכין גם המג"א מודה דאסור לכל העולם אפי' אם הוא באופן שאם הי' לכל העולם לא הי' סוחטין.

שם והב"ח כ' שאסור לשהטו אלא למתק הפרי אב"ל לבייביהם אסור ובכ"ש ס"ז, כ' התהל"ד סק"צ דהצ"ח מציא ראי' מס"ז דכו"ש דאסור ואף דלרש"י הבא חייב (כנ"ל אות ו') ובכו"ש פטור אבל אסור היינו טעמא שאין המשקה הזה יוצא מן הכבשים שלא גדל בתוכו, ולפסק הש"ע דשא"פ מותר לשהטו אף למימיהם, הא דבכבשים למימיהם אסור כ' המג"א סק"ט דכיון שהי' שם משקה עליהם מקודם גרע, והע"ש כ' דדמי לתור.

שם ובודאי היבא דנהוג נהוג, וכ"כ הש"ע המניא סק"א דהעיקר דשרי ומ"מ במקום שנהגו להחמיר אין לשנות,

אין לשנות ואין ידוע לנו בזה"ו המקום שנהגו להחמיר ומ"מ המחמיר גם כש"פ לסחוט לחוך הקדירה דוקא מע"ב וכ"פ האג"ט ע"כ.

כתב בזה"ל דסק"ד דבזו"ע חליצא דכ"ע גזרינן למחך אטו למשקה, ולכן אפי' במשקה היוצא לחיבור אסור, וע"כ לא נחלקו הפוסקים אלא בסחיטת בגד דליכא למיגזר ב' שמא יסחוט לזורך המשקה כמ"ש החוס' והסמ"ט והסמ"ג, אבל בזו"ע לכ"ע אסור גזרינן למחך אטו למשקה, וכ"כ בחו"ר לדעת רש"י ו"ל וחוס' והא' דלא גזרינן לחוך הקדירה אטו לחוך הקערה, ורז הסדא דס"ל סברת אחשביניהו הוא עצמו ס"ל הא דסוחט אדם אשכול של ענבים לחוך הקדירה, ע"כ ז"ל דצין קדירה לקערה לא טעו אינשי ע"כ.

מג"א מפרש בוינת ש"ב"ל יניקת מבהמה אסור

בזו (מג"א סק"ב מותר לציין, ואע"ג דאסור לציין מבהמה, כ' הפמ"ג להמג"א תימן בזה מה שכתב הט"ז אות ב' דטעות סופר הוא מה שכתב צ"י אבל יניקה צפה למחלה אסור, לפי שהט"ז פי' דהיינו יניקת פירות צפה ולכן עשה ט"ס, ואינו, דפירושו יניקה מן הבהמה צפה אסור, דיונק מבהמה אע"ג דמפרק כלאחר יד וצנערא לא גזרו, אבל בריא אסור דמ"מ קצת דרכו נכך, (דדרך כל צנ"ח לניק מ"צ סק"י) משא"כ זה למזון ענבים צפה, וכן פי' בחו"ש שהבאנו בט"ז סק"ב, ובצנדי ישע מפרש כונת מג"א דבהמה עומדת לחליצה וא"כ יש לגזור אבל אלו ענבים אינם עומדים לדריכה אלא לחליצה וכן רוצה להלק הכל זו צנ"ח הראש"ד לענין סוחט אדם אשכול של ענבים לחוך הקדירה שיש זה אוכל דוקא באשכול העומד לחליצה אבל באשכול העומד למשקה אסור כנ"ל לפרש דבריו הכא והמג"א קיטר בדבריו ע"כ.

טעם האוסרין לציין פרי שחמיר מצינן מבהמה, ופסק הרמ"א בזה

יז (מג"א סק"ד ויש אוסרין, וכו' קרוב הוא לחטאת, ע"י צנ"ע החניא ס"צ הטעם כי שמא אין זה נקרא מפרק כלאחר יד כמו היונק מבהמה' לפי שלניק הוא שינוי גמור שאין דרך כלל לניק אלא לחלוב אבל מצינא פירות אינה שינוי כ"כ כי רגילין לעשות כן לפעמים, ואפי' פירות שאסור סחיטתן הוא מד"ס אסור למזון כמו זיתים וענבים שלא חלקו חכמים בגורחם והמנהג להקל אפי' בזית' וענבים כסברא הראשונה והמחמיר אפי' צפת ובשר מע"ב, ומ"מ בשאר פירו' חוץ מוית' וענבי' יש להקל כי יש לז להקל במצינא פירות ולומר שדרך אכילתן כך הוא וכל שהוא דרך אכילה אינו מעין מלאכה כלל ואף הכמי' לא גזרו זו כמ"ש בס"י ש"ט צבורר אוכל מחוך הפסולת ע"כ.

יח (מג"א סק"ג כ' דמט"ז סק"ב משמע דמקיל למזון בשר ולא כרש"ל וכו', דכל הפו' מבואר דענבים חמירי יותר ואין לשום אחרון לצדות סברא מלבו נגד כל גדולים ראשונים

בתו"ר איזה אופן אסור לסחוט למתק, ולסחוט לקערה ליתן בתוכו מאכל, בזו"ע אסור לסחוט למתק

בזו כתב בזה"ל דסק"ד ובחו"ר לדעת רש"י אפי' למחך אסור גזירה שמא יסחוט למשקה הואיל דשל בית מנשי' הי' סוחטין למשקה כמ"ש רש"י ו"ל, והיינו ג"כ שאם הי' כן לכל העולם הי' סוחטין אותן למשקה דהמקשן והמזין לא פליגי בזה וכמו שהוא לדעת המ"א, אולם לדעת הרי"ף דאי נימא כע"ש דכנשים דמי לחותים ורמונים א"כ לכאורה כי היכי דכנשים שרי לגופן הי"נ בחותין ורמונים, אבל כיון דהמג"א משמע דבסחטן לטבל בהן את המאכל משמע מהמג"א דאסור וכ"מ מש"ע החניא ס"ו והפמ"ג במ"ז ססק"ה וא"א רסק"י דאף לדעת הש"ע אסור, ולכאורה כיון דלטבל אסור דהרואה יאמר למשקה הי"נ למחך הרואה יאמר למשקה, ואפשר דהא דאסור לטבל לאו משום מ"ע אלא דבמשקה הבא לאוכל צעין מדרבנן שיהי' ניכר צנעת סחיטה שהוא בא לאוכל, וכ"מ מדברי החניא, וא"כ שפיר איכא למימר בחו"ר דלטבל בהן את המאכל אסור, ולמחך שרי לדעת העו"ש, אבל לדעת המ"א דכנשים דמי לשאר פירות א"ל דאף לדעת הרי"ף ו"ל בחו"ר אסור אף למחכן וטעמא ממ"ע ע"כ.

ובססק"י כ' דפשוט לשון המג"א סק"ט משמע דדוקא בזו"ע אסור למחך אבל בחו"ר שרי, וכ"כ במנה"ט סק"ב דשרי, ובשו"מ כוונת הלז סס"י כ"ב כי דחותין ורמונים וכדומה להם כגון גרעין פרוכט במדינתו אסור לסחוט לגופן כדי למחך הפרי, וע"י צפמ"ג א"א ריש סק"א שכי' בחו"ר אסור לקערה אף דצעי למאכל משום מ"ע, (ולפ"ז גם למחך אסור כנ"ל), ועי"ש בא"א סק"י שכי' בדחדרי חדרים י"ל דשרי דמ"ע דרבנן (כגון חו"ר דאפי' למשקין רק מדרבנן אסור) בחדרי חדרים שרי כמ"ש בט"ז ס"י רמ"ג סק"ג.

המחבר שם משמע דס"ל דאפי' בלא נדרכו הענבים מקודם (כי שלשה דברים יש ריסוק ודיכה ושחיקה ריסוק בתחלה ואח"כ דך אותם באיזה כלי ואח"כ שוחק אותם יפה) מותר היוצא מהן ומה דלקמן צבי' שכ"א סי"ט מהמיר במחוסר דיכה, שם הוא משום שעושה הפעולה בידיים בשבת, ע"כ אסור, משא"כ לענין המשקין היוצא מהן (וכ"כ המאמ"ר והגר"א בביאור דעת המחבר), אבל הא"ר כ' דלהלכה יש לתפוס כאידך פוסקים ואין מותר המשקה היוצא בשבת אל"כ כשנידוכו קודם השבת ולא סגי בריסוק, וכ"פ בבה"ל כאן, והכפה"ה סקט"ו כ' דלכתחלה יש להחמיר כדעת הטור.

באיזה אופן שרי ליתן צמזקים עם יין בער"ש
במשמרת ולשתותו בשבת

(יט) בח"א כלל י"ד סי' י"ד כ' דצמזקים שחשקן ונתן עליהם מים וסחטן בשבת, חייב לכ"ע, דהא לא אחי ממילא כידוע, ומ"מ אם נתן הצמזקין והיין למוך משמרת או סודר מע"ש ומסחטן והולך בשבת, אפי"ה מותר לשחות מאותו יין בשבת, ודוקא שהסודר או המשמרת מגיע עד היין שבכלי צענין שתיכף כשיצא מן המשמרת, אינו ניכר כלל ובטל, אע"פ דהוי דשיל"מ.

ובתב' בנשמת אדם סק"ו ואע"ג דלא דמי לענבים שגמרסקו דמשקים היוצאים מהם מותרים, דהתם אפילו יסחוט ליכא איסורא לאורייתא דאחי ממילא, משא"כ צמזקים אפי"ה מותר, דהא מוכח צבי' סי"ט שם היתה המשמרת חלויה מע"ש מותר ליתן בחוכה מים כדי שיצוץ ומשמע ודאי לשחות בשבת אע"ג דאלו היה נתון השמרים בשבת למשמרת חייב חטאת אפי"ה אי עבד מע"ש מותר, ואע"ג דמטעם דילמא סחיט להו אם יצא משקה אסור מ"מ כיון שמה שיצא מהצמזקין אינו ניכר ומתבטל חיקף ציין שבמסגרת מותר.

כשצריך להדיתר ש"ל ביטל אם צריך כ' נגד כ"ה
הענבים

(כ) שם מתבטל ביין שבגיגית, וכ' הפמ"ג צמ"ז סק"ג ומשמע דצעי' ששים כדין לה בלא צמינו אף בדרבנן צעין ששים ולא אמרינן קמא קמא בטל, וכ' הכפה"ה סק"כ וא"כ כיון דלא ידעין כמה יין יוצא מהענבים צריך להיות ציין שבגיגית ששים כנגד כל הענבים כמ"ש ביו"ד סי' צ"ה ס"ד ואם לאו אין לשחותו בשבת ע"כ, ומלשון הש"ע התניא ס"ד משמע שסובר כאן קמא קמא בטל בששים כמ"ש במג"א ססי' של"ה וכ' שם הפמ"ג דכל איסור שאינו אלא ליומא ולמחר מותר לא אמרינן חוזר וניער, ואפשר כוונת כפה"ח דלא יודעין כמה יצאו בפעם הראשון לכן צריך ס' נגד הענבים.

וקיים דירא שמים יחמיר בזהם וענבים אצל צהר פירות וצפר ופה אין להחמיר, וכ"כ הפמ"ג סק"ג דהמג"א סובר דפת וצפר נמי מותר וכ"ש מו"ר דשרי למנוץ בפה וה"ה קנה הסוכר, אבל למנוץ דם משייט אסור משום מפרק או נטילת נשמה כמ"ש המג"א צבי' שכ"ח סקנ"ג ע"כ, ועי' לעיל אות ט'.

שם וב"פ מדברי רמ"א, שכ' וכ"ש שאר דברים אלמא דקיל מענבים וכ"כ רש"י וכ' בצגדי ישע דמ"ש מג"א ועס"ז דשם מנזאר להיפך שכתב בצק"ט וז"ל ואע"ג דשאר פירות מותר לסחוט אפי' למימיהן דאין שם משקה עליו משא"כ הכא דהי' שם משקה עליו מקודם וכ"כ הב"ח דמה שהי' שם משקה עליו מקודם קרוב הוא לחיוב חטאת וגבי למנוץ ענבים כתב דהוי דרך אכילה צכ' ע"כ.

ועי' בבה"ח שכ' שדעת הרמ"א להחמיר מדכ' מחילה דעת שבה"ל ואחר כך דעת הרא"ם ז"ל, וכ' ע"ז המאמ"ר סק"ג דאין זה נראה שהרי כבר כתב הרב"ח ז"ל גופיה צק"א ל"ד סימן רמ"ז שדעת הש"ע כדיעה קמייתא שצמיא צסתם וכ"כ רוב האחרונים ונראה דה"ה בדברי רמ"א ז"ל נמי אמרינן הכי והכי מוכח מדברי הרב"ח שם וממילא כיון שסתם כאן מחילה כדעת המחמיר כ"ה עיקר לדעמו.

סעיף ב'

זו"ע שנתרסקו מער"ש ומחוסר דיכה אם שרי להבהיר
המשקה שיצא

(יה) מחבר וזהם וענבים שנתרסקו מער"ש, דשוב ליכא למיגזר שמה יסחוט בידיים, דהא אף אם יסחוט ליכא חיובא כיון שנתרסקו כבר ואחי ממילא, אלא שיוצא טפי ע"י הסחיטה בידיים בזה אין איסור אלא מדרבנן ע"כ בזה מעלמו בשבת שרי (מו"ש סק"ז ומ"צ סק"ג), ועי' בטור שכ' דאינו שרי אלא בנתרסקו יפה מצע"ג, וכ' הב"ח דגם המחבר סובר כן והשמיט חיצת יפה ואפשר לטעות ולהנין שנתרסקו ומחוסרים דיכה, שאז אסור המשקה היוצא בשבת דלא שרי אלא כשנתרסקו יפה שאינם מחוסרים אלא שחיקה, וכ' ע"ז המאמ"ר סק"ד ומשמעות דבריו דהצ"י נמי ס"ל הכי לדינא אלא שלא יפה עשה שהשמיט חיצת יפה ונתן מקום לטעות בדבריו, ואני אומר דבכונה השמיטו הצ"י בש"ע ואין דעתו כמו שחשב הב"ח לפי הנראה מדבריו אלא ס"ל לדינא הלכה למעשה דכל שנתרסקו מע"ש אעפ"י שעדיין מחוסרים דיכה המשקים היוצאים מהם מותרים.

והבנה"ט בקנה"מ סק"ה כ' דהמחבר אינו סובר כהטור וס"ל דסגי בריסוק, וכ"כ בבה"ל סי' רנ"ב ס"ה מדסתם

אם שרי ליתן בשבת ענבים תוך יין שיתבקעו ואין
הדין דיעבד

כא) ט"ז סק"ג נתבטל בין שבגית, ב' מו"ח ז"ל נ"ל
דאפי' נתנו ענבים שלמים בשבת וכו' ולא
נלענ"ד כן דא"כ הי' מותר, עי' במאמ"ר סק"ה שז"ל דלפי
דבריו הי' מותר, והפמ"ג אינו מגיה אלא שבי' דכוונת הט"ז
דלפי הטעם שבי' הנ"ל שדומה לשלג במים שבס"ט ושם מותר
לכתחלה ה"ה כאן, והט"ז הקשה דודאי ליתן לכתחלה בשבת
להתבקע אסור מדרבנן דהוה מפרק כלאחר יד וא"כ אף בדיעבד
נאסרו הענבים כבסי' ש"ח סעי' א' המבטל אף בחמי טבריא
וכו' דהוא מדרבנן אסור לאכלו בשבת, והענבים ניכרים או היוצא
אפילו באלף לא בטל ולא דמי לשלג דהתם רק ככורא מים או
נולד וכל שמעורב שרי משא"כ כאן ע"כ, משמע שסובר דהט"ז
אוסר אף בדיעבד, וכן המאמ"ר סק"ה כ' דהט"ז מסיק שאסור
אף בדיעבד, והמנה"ט בקנה"מ ססק"ו כ' בדברי הט"ז
מגומגמים, ואכלנו בט"ז כ' שמוחר דיעבד.

ועי' בחו"ש סק"ח דמ"ש הט"ז דל"ד לשלג וברד, ר"ל דשם
עיקר האיסור משום מוליד ובכה"ג ל"ג אבל הכא אסור
משום סחיטה, מיהו לפי טעם הרמב"ן דגם שם האיסור משום
סחיטה דאיכא למיגזר שמה יסחוט פירות העומדים למשקים
ואפ"ה שרי היכי שנחערב במים וא"כ ה"ה נמי הכא שרי, ומה
שהקשה עוד דהא דקי"ל אפילו ביצאו מעצמם אסורים אע"פ
שלא נגעו בה ידים לק"מ דהתם גזרו שמה יסחוט אבל הכא
שנחערב במים חו לא גזרינן בה, מש"ה פסק כהב"ח ומג"א
דמותר ליתן לכתחלה, וכ"כ הא"ר סק"ה, וכ' דמ"ש הט"ז
דאיסור גמור מולדה דדש ואסור אפי' כלאחר יד לק"מ דהכא
אפי' כלאחר יד לא הוה אלא מעצמו ממש, ומה שהקשה דאפי'
ביצאו מעצמן אסור לק"מ דהכא נבטל ביין, גם ביצא מעצמו
אינה אלא גזירה דרבנן, וכ"פ המ"ב סקי"ד, והעניא אינו מחיר
רק בדיעבד.

והנהדר שלום סק"ג כ' דהט"ז שמדמה למבטל סובר שאסור
מה"מ (ודלא כהפמ"ג הנ"ל בפ"י הט"ז), וכ' שדרך
רחוק הוא לומר שיש צוה משום דש דאורייתא בדברי הרט"ז
כיון דלא עבד מעשה הדישה בידים ואין ראיה ממסקנה היוצא
דרבנן אסורו שמה יסחוט כדאי' צביה הביאו רש"י ר"פ חזית
ויש לדמותו להיה דמו' שהבאחי לעיל בפורש מלודא שאינו חייב
אא"כ לוכד מיד בשעת פריסתו ולא על מה שנכנס אח"כ, מיהו
יש לחלק דלא דמי דהתם מה שנכנס אח"כ החיה
במלודא הוא מעשה שנחחדש אח"כ, משא"כ הכא שאין מעשה
הבקיעה חדש אלא מוכרה היה שיבקע מכה מעשהו
הראשון.

והמאמ"ר סק"ה כ' דלכאורה הי' אפשר לתוך דכאן אפי'
מפרק כלאחר יד לא הוה דהא לאו מידי קא עבד
אלא מאליהם הם מתבקעו והמסקנה היוצא מתבטל ביין ושרי
דומיא דשלג, אמנם נראה דלא דמי לשלג דלא אסור לרסקו
בידים אלא משום דמיחוי כמלאכה דנראה ככורא המים הללו
וכמבואר בפוסקים ולכן שרי להניחו בחמה או כנגד המדורה
להפשירו לדעת רוב הפוסקים או ליטמו לתוך הכוס לד"ה משום
דאינו לא קא עבד מידי משא"כ הכא דלסתמן בידי אסור מן
המורה, ולכן נראה שם נומנס לתוך הכוס לשיסחטו הו"ל
מפרק כלאחר יד עכ"פ, ולזה הרגיש הט"ז צאומרו ומו דהא
אפי' ביצא מעצמו אסור מחמת איסור מולדה דדש אע"ג דלא
נגעו בהם ידים כלו' דאלמא גזרינן בהו שמה יסחוט בידי
וכ"ש הכא שמתבקעים ע"י שניחנס לתוך היין וכאלו יצאו על ידו
הוי, והכי מוכח מכמה מילי דאיכא איסורא למעבד מילתא
שימשך מינה שום סרך מלאכה אע"ג דאינו לא עבד לה.

וסיים ולכן נראה לי עיקר דאסור לתת ענבים לתוך היין בשבת,
אבל בדיעבד נראה שאין לדמותו למבטל דלא חמיר כולי
האי, ועכ"פ יש להחירו לאהריס, וגם לדידה כל שהוא שוגג,
דאף אם נדמותו למבטל מ"מ הרי מדינא ליכא איסורא אלא
כמה שיוצא מהם, והנה הוא מתבטל ביין שבתוך הגיגית ולא הוה
כדבר שיש לו מחירין כאשר כתב המרדכי דין שהזכיר הש"ע,
ואף הב"ח נראה שלא כיון להחיר הנתינה לכתחילה בשבת אלא
בדיעבד דוקא החיר והכי דיין לישניה, ומה שהביא משלג וברד
לא לדמותו לגמרי כתב כן אלא להוכיח משם דגם כמה שניתן
שם בשבת אמרי' דמתבטל היוצא בהיתר כנ"ל ודלא כהב"ח
המ"א, וכ"פ החורש שבת סק"ה, והמור וקליעה אוסר אפי'
בדיעבד, וכ' דאינו דומה למרסק שלג דשם ליכא רק איסור
דרבנן משא"כ בענבים איכא חשש חיוב חטאת.

טעם דלפמ"ג אסור אפי' בדיעבד כשנתן ענבים בשבת
ביין ולזה תניא שרי בדיעבד

כב) הטהר"ד סק"ה כ' דלמ"ש הסה"מ ליתן לתוך הכוס
אינו אלא גרמא בעלמא, א"כ הא אמרינן
בדף ק"כ ע"ב ע"כ ע"כ הוה דאסור הא גרמא שרי עמ"ש סי'
שט"ז סק"ב אלא דלדעת המרדכי צעי במקום פסידא, וכ"פ
הרמ"א ז"ל בסי' של"ד סכ"ב וע"כ דהט"ז לא ס"ל ככאן דהוה
כגורם והוה כעושה בידו ועכ"פ אין להחמיר בדיעבד וכ"פ
הש"ע החניא ס"ד ע"כ, ואפשר משום שסובר דאיסור דרבנן
שרי בדיעבד וכמו שכתבנו בשמו ריש סי' ש"ח ואע"פ שהמשקין
שיצאו מעליהם ג"כ אסור מ"מ מתבטל כיון שאין נכרין בפ"ע
משא"כ הפמ"ג סובר דגם איסור דרבנן אסור בדיעבד א"כ
ענבים אסורין וכיון דניכרים בפ"ע אינו נבטל כנ"ל.

דשבתא

סימן ש"ב סעיף ב'

פתורא

האיסור ליתן ענבים ביין לכתחלה בשבת אינו משהב
בטל איסור לכתחלה

איסורא בזה כלל דמשום פן יבא לסחוט ע"כ מוכרחין לומר
דבתערובות לא גזרו דאל"כ הדין דגם ביטול לא מועיל כמ"ש
בקנה"מ, מ"מ י"ל דהמחבר והטור כתבו כן אגב גררא ללישנא
דבעל התרומות ולדידהו באמת ליכא איסורא כלל ולאו משום
ביטול נגעי בזה.

(בג) ע"י במהל"ד סק"ה ולכאורה הא דלא אסר ליתן ענבים
בתוך היין בשבת מטעם מבטל איסור לכתחילה וכן
יקשה בשלג לתוך הכוס לדעת הסה"מ, וא"ל דהוי רק גורם
לבטל איסור דזה אפשר דמותר וזה א"ש להסה"מ דס"ל דהוי
גורם אבל הט"ו לא ס"ל דהוי גורם כמ"ש (שהבטל באות כ"ב).
ועמ"א ס' מס"ז סק"ד ובמק"ם שם דקודם שנעשה איסור
אין בו משום מבטל איסור לכתחילה, ועוד י"ל דבבא לעולם ע"י
מערובות אין בו משום מבטל איסור ע"כ.

ובי"ם בקנה"מ סק"ז ומ"מ בדיון זה של המחבר יש להקל
מחמת דאיכא כמה צדדים להחיר, א' דהא לדעת
התוס' ליכא משום נולד כלל במשקין שזבו, שנית דהא לכמה
פוסקים גם נולד שרי בשבת, שלישית כ' הפלתי ב"ד סס"י ק"ב
דכאן אמרינן קמא קמא בטל וכן בכל דשיל"מ וכמו דאמרינן
בי"י בסי' קל"ד אף דאיסורו במשהוא ע"כ, ועי' בהגהות מר'
ברוך פרענקל ז"ל בשם שעה"מ פרק ה' מהלכות יו"ט הלכה
כ' שהקשה ע"ז ממ"ש רמ"א לעיל ס' ש"ח ס"ב אס קלך פרי.

טעם שצריך המרדכי להדיתר ש' ביט' משום דהוי
נולד

כתב בארחות חיים סק"א דע"י בא"ז הלכות שבת במלאכת דש
דנניכר קודם שניתערב דגם אי נימא דאפי' דדרבנן
מצ"מ לא בטל מ"מ אמרינן סלק מינו כאלו אינו ושאל"מ דהיינו
חרגנים וחגין רבים עליו ומצטלו ועי' ריטב"א לע"ז ע"ג ב' לחד
ח' ש' דבחרגנים וחגין שהם טפלים להיין ל"ש לומר סלק דכיון
שהיין שבהם אינו מבטל אף הם אינן מבטלין ודוקא כל זמן שהם
בענבים אבל נדרכו ופרשו לעצמן ודאי מבטלין.

(כד) שם וכ' המרדכי הא דבט' וכו', וכ' ע"ז המנה"ט
בקנה"מ סק"ו וקשה דמכ"מ לימסר מטעמא דפן
יבא לסחוט כמו בכל משקין שזבו ואין לומר דלא גזרו כ"א
דשהמשקה בעין אבל לא כשהוא בתערובות דאל"כ יקשה למה
צריכין למימר דמשום ביטול נגעי ב' תיפוק ל' דהא לית ב'
איסורא כלל, ויש לישב דהא דין זה הוא מצעה"מ ולטעמי' חזיל
בסי' ש"ח ס"ו דאיכא גם משום נולד, ועי' במנה"ט שם וכאן
בססק"א ולכן הוצרך לומר משום ביטול נגעי ב'.

אם שרי לכתחלה ליתן ענבים תוך יין בשבת להב"ח

בעם כשאינו ניכר מעולם נתבטל אפי' דשיל"מ, וא"א
לכו"ע הו"א, ובישניכר אם אמרינן סליק

(כו) מג"א סק"ה מתבטל ביין, וכו' כ' הב"ח דמותר
ליתן ענבים בתוך היין, וכ' ע"ז המור וקליעה
דהב"ח לא כ' דשרי לכתחלה, ועי' סוף אות כ"א דהמו"ק סובר
דאיכא חשש חיוב חטאת ואפי' דיעבד אסור, והערך השלחן כ'
על המג"א סק"ה שכתב בשם הב"ח שמותר לתת שיתבקעו ע"ש
ואינו כן בב"ה אלא כמ"ש הט"ו בשמו, אבל הנהר שלום סק"ג
מפרש דהמג"א סובר דמאי דנקט הב"ח לשון דיעבד היינו לומר
דאפי' נמנע ואיתרמי שנבקעו לא עשה איסור למפרע דאילו
לימן לכתחלה פשי' ליה דשרי דאפשר שלא יתבקעו.

(כז) בשבילי דוד סק"א כ' הטעם דשיל"מ בטל באינו ניכר
צ"ל דבאמת לרש"י טעם דשיל"מ אינו בטל
משום עד שחאלכלו באיסור תאכלנו בהיתר, י"ל דזה כעין גנאי
ובאין ניכר לא שייך כך ע"כ, עי' במנה"ט סק"ה דדין דשאינו
ניכר גם דשיל"מ בטל כ' הפלתי שהתוס' חולקין על דין זה,
וגם נראה לי כן גם דעת הטור והמחבר דלא כתבו דין זה ב"ד
גבי דשיל"מ, אלא דהרמ"א הוא דכ' שם לדינא זה והיינו משום
דגם סס"י ש"ח חש לדברי התרומה דאיכא משום נולד בשלג
ושומן וכיון דלתוך הכוס שרי א"כ מוכה מצרייתא דס"ה כמה
טומאין דגם דשיל"מ בטל באינו ניכר כיון דלתוך הכוס שרי, אבל
הטור והמחבר לא סוברים כהתרומה בזה ולכן מקילין בס"ט
בהניחם במה או כנגד המדורה דלא הוי נולד וממילא ליכא
דאי' לדין זה דשפיר י"ל דגם כשלא ניכר האיסור לא בטיל
דשיל"מ ואפ"ה מקילין כאן כשנתערב ביין שבגיגית דכשהוא
בתערובות לא גזרי כנ"ל.

מחלוקת הפוסקים אם שרי ליתן בשבת צמוקים תוך
מים לעשות שת"י

(כז) עי' בבאה"ט ססק"ו שהביא בשם מהרי"ט להלן דמחיר
לימן בשבת צמוקים תוך מים לעשות שת"י, והמ"ב
סקי"ד מביאם, והמור וקליעה חולק ואוסר, והמחזיק ברכה סק"א
מביאו, והמור שבת סק"ה הקשה על הבאה"ט וכ' דמהרי"ט
מייירי בעושה מאכל והחליט דלא שייך ב' איסור לישא, אבל
לשרות הצמוקים בשבת לעשות מהם יין, חלילה לומר שהגדול
הזה יכתוב בו היתר, והקף החיים ס"ק י"ז כ' דיש בזה פלוגתא

ובכתב והגם דלשון מחבטל ביין שבגיגית לא א"ש למה שכתבתי
דעת הטור והמחבר דליכא משום נולד דהא ליכא

ויש להחמיר ולשרותן מע"ש.

סעיף ד'

תוך מאכל שרי לסחוט ענבים, תוך משקה אסור מה"ת,
ובתוך קערה שנותן אח"כ מאכל אי אסור אלא
מד"ס ואיך הדין בזה

סוחט משקה צבוע מבגד לתוך אוכל אם איכא דש
יבורר

בב ע"י נהג"ד סק"ו דיש להסתפק בסחיטת בגד ממשקה
צבוע דלית ב"י כיצום אי מותר לסחוט לתוך
האוכלין דלכאורה מיקרי משקה הבא לאוכל, דאף דלא מיקרי
משקה הבא לאוכל אלא צבא לאוכל מתחילת יציאתו, והבא כבר
הי' עליו שם משקה קודם שנבלע צבגד, מ"מ כיון שנבלע צבגד
נחצטל מחורח משקה, ועמה כשיורד עליו חורח משקה בא
לאוכל מתחילת יציאתו, ודמי לחמאה קרושה שאף שהי' עליו חורח
משקה קודם שנקרש, מ"מ אם עמה בא לעולם מתחילת יציאתו
מיקרי משקה הבא לאוכל כמ"ש התניא בס"י קנ"ח ס"ט, ואפשר
דהבא גם בשעה שנבלע צבגד מיקרי משקה ע"י נדה דס"ז ע"ב,
אבל לכאורה אין לנו צריך לכ"ז, דזה פשיטא דמיקרי צורר ואפילו
הר"י שחולק בצורר הבא מודה כיון שאינו ראוי לאכילה.

ובתב דלכאורה בכל הדחת כלים למה אין צו משום צורר, וכן
אם יש בכלי חיזה דבר מאכל ורואה להשתמש בהכלי,
יהי אסור להוריק הדבר מהכלי משום צורר פסולת מתוך אוכל,
ואי נימא כסדרת לחודא קאי הוי א"ש, ושני מיני כלים דשייך
צריה היינו נמערבין אבל כבר נמ' בס"י ש"ט סק"ב דצריה
זו ע"ג, ואפשר דצריה לחודא קאי כגוגל דכלי ומה שמתוך הכלי
כו"ע ס"ל דלא מיקרי צריה, אבל בסחיטת בגד לכאורה פשיטא
דשייך צריה, ואפשר דדוקא שני מיני אוכלין או שני מיני כלים
שייך צריה אבל לא אוכל וכלי.

בסוחט לתוך מאכל אם אסור משום צורר כשרוצה
לאכלו לאתרו או לאח"י

ל' שם שיש בו תבשיל, ע"י צמג"א ס"י ש"ט סקט"ו
שהקשה למה אינו אסור משום צורר וחי' דהוי מין
אחד, והפמ"ג כאן בא"א ריש הס"י כ' דהוי צ' מינים והא
דהגריכו לאסור משום דש דאז אסור אפי' לאלתר, וכ' בקה"ש
ס"י קכ"ו צדה"ש סק"ט דהמג"א ש' דהוי מין אחד אויל
לשיטתו ש' כאן בסק"ו דסחיטת צורר לתוך אוכל אסור משום
צורר אפי' לאכול מיד דלא דמי לצורר ציד וכ"כ הש"ע התניא
ס"ה, והפמ"ג כ' דכוונת המג"א בסק"ו דהוי צורר בכלי, לכן
נ"ל דשרי משום דהכל ראוי לאכילה הוי כמין אחד, ואם נימא
דהוי צ' מינים א"כ הי' אסור לסחוט תוך המאכל אפי' לאלתר
כיון דהוי בכלי ע"כ הוכרח המג"א לתרץ דהוי מין אחד וצוה

בב מחבר מותר לסחוט אשכול ענבים תוך קדירה,
אפי' כשענבים עומדין למשקין (כפה"ח י"א),
וע"י צאות ל"א ומ"ד צסם המ"צ דהממע"ב, וע"י בא"ר סק"ו
ופמ"ג מ"ו סק"ה ומאמ"ר סק"ו דלמחן משקה אסור מה"ת
אפי' כשעומדין לאכילה, ורק בלימון שרי כדלקמן ס"ו להמחירין
שם וכ' בא"ר ונ"ל דשאני לימון, וכ' המ"צ צבה"ל וה"ה תוך
קערה שיש בו חציל שרי ואף דמדברי רש"י משמע דבקערה
אף שיש בה חציל ג"כ אסור משום דלא מוכחא מילתא דזימנין
למשקין קצעי לה (כן הוא ביאורו של רש"י וכ"כ בספר
מטה יהודה וכן מלאחי במאירי ודלא כאיזה אחרונים שלא
הצינו דברי רש"י כן) מדברי כל הפוסקים משמע דאין שום
חילוק.

ובתב ע"י הקה"ש ס"י קכ"ו צדה"ש סק"כ ר"ל שהצינו דברי
רש"י להיפוך דאם יש אוכל בקערה צודאי מותר ואפילו
אין אוכל בקערה אינו אסור אלא מדרבנן וכמ"ש התניא מפורש
בס"י כמו שניין שם המראה מקומות דכ"כ רש"י ונ"ל ובאמת
אינו הנגמ חיזה אחרונים לצד אלא כן פי' הרדב"ז את דברי
רש"י כמ"ש צאג"ט סק"י"ח וכן מפורש בחוס' רי"ד שזהו
כוונת רש"י וה"ד בצניחת השבת סקכ"ו וגם כן מוכח
משנ"ל המוצא צ"י לענין סחיטת לימונים לקערה שעמיד
לערב צה אוכל דמבואר שפי' דברי רש"י צאין אוכל בקערה
ע"כ, וכ"כ הפמ"ג מ"ו סק"ה דהגמרא נקט אבל לא לתוך
קערה לצדוהא אע"פ שאין שומין מקערה ומוכח דצעי
לצורך אוכל אפי' אסור משום מ"ע דרואה אומר למשקה
בעי, וע"י בא"א סק"י דצמור"ר דמ"ע דרבנן הוא, שרי
צמ"ח, והמ"צ סק"י"ח כ' ג"כ דרך מדרבנן אסור לסחוט
זו"ע כשנותן אח"כ מאכל ודלא כהפרישה ש' שאסור
מה"ת, וכן צמור"ר אסור, אבל צמור"ר פירות יכולין להקל
והממע"ב, כמו שכתבנו צאות י"ד.

ע"י צ"צ בשבת פרק כ"ב שהקשה על התניא הנ"ל שסובר
דצנותן אח"כ בחציל ליכא חיובא, הלא שמן אינו ראוי
כ"א לאכול עם פת וחיוב על סחיטת זימין, אע"כ כיון שזה
מין משקין חייב דרך אם סוחטו על אוכל שרי, אמנם
צדה"ש ס"י קכ"ו ס"כ הי' דאפשר לומר דמשקה העומד
לצידול כמו שמן יש חילוק בין סוחטו לאורר לסוחטו סמוך

התם לא שייך עיין ברירה כלל אבל בסוחט שלצקיף נשאר פסולת ומוחר רק לאכול מיד י"ל דגם להאג"ט אסור בכלי המיוחד לכן, ולהפמ"ג צא"א ריש הס"י שר' ש"ל דסוחט הוי כז' מיניס וחיזב גם משום צורר אלא שהוצרכו לטעם מפרק אף לאלתר אסור ולפי"ז צודאי דמוחר לסוחט ציד דוקא ולא בכלי ונראה דלסוחט בכלי המיוחדת לכן לכו"ע אסור עכ"פ משום עובדין דחול.

והסודות גרעיפ פרוכט וכיוצא בפירות שיש עליהן קליפה למוך הקדירה, כ' הדעה"ש ס"י קכ"ו סק"ט לכאורה כיון דהקליפה אינה נאכלת נמצא דבסחיטתו הוי צורר אוכל מפסולת ויהא אסור להמג"א דס"ל דסחיטה לא דמי לצורר צידו, אבל נראה פשוט דמג"א דסחיטה לא הוי כצורר צידו, היינו על מה שסוחט המשקה מגוף הפרי שהמשקה נבלע בו א"כ גם בגרעיפ פרוכט כן, וגוף הפרי הוי אוכל, ע"כ שפיר הוי צורר אוכל מאוכל במין א', ומה שנסחט המשקה ונפרד מהקליפה שאינה ראוי לאכילה זה לא גרע מקולף דמה לי שמסיר הקליפה ע"י קילוף או שמוציא הפרי או המשקה מהקליפה, ומיהו צעין דוקא שיהא סמוך לסעודה כמו בקולף, ואם אינו סוחט כל הפרי ומניח מקלט הוי צורר אוכל מאוכל ומוחר אפילו שלא לאכול מיד, ובשניית השבת כללי מלאכת דש מביא פוסקים דס"ל דאין בסוחט משום צורר כלל וכבר הבאנו דעת הרבה פוסקים דיש בסוחט משום צורר וכן מבואר בשו"ע התניא גבי צורר ע"כ.

כמה אוב"ב צריך להיות בהבלי שיהי' בותר לסוחט ע"ז

(לא) שם ברי לתקן האיוב"ב, וכ' בקצה"ש ס"י קכ"ו צדעה"ש סק"ט והיינו שיעור מה שצריך למיקון המאכל אבל הלילה להערים לסוחט על גבי האוכל משקה הרבה יותר ממה שצריך למיקון המאכל כדי לשחות המשקה אח"כ דזה הוי מפרק גמור וחיזב הטאט, דאין שם אוכל על המשקה הנסחט יותר מהשיעור הנצרך לאוכל, וכן מבואר ברש"י שבת דף קמ"ד ע"ב, ובצ"י ושו"ע ס"י תק"ה גבי חולב ציו"ט למוך הקדירה וז"ל הש"ע התניא בס"י תק"ה צד"א כשהוא למוך המאכל כדי לתקנו כו' או שיש בכלי פירורין והחלב נבלע בהם כו' שאז הוא בטל לגבי האוכל כו' אבל החילב חלב הרבה למוך כלי שיש בו מעט לחם כו' כיון שהרבה חלב נשאר לצדו בכלי שאינו מעורב עם האוכל הרי מותר משקה עליו ואסור משום מפרק עכ"ל, והעתקנו כ"ז לפי ששמעתי שרבים טועים בזה בלא יודעים שמניחים אחיה אוכל בכלי לסימן וסוחטין עליו תפוחי זהב או שאר פירות כמה שירצו לשחות וצריך להזהירם על זה ע"כ, מהתניא הג"ל משמע דאם נותן לתקן המאכל שרי אפי' אינו נבלע כגון ע"ג ירקות הנחתכות לחתיכות קטנות.

ועי' במ"צ ס"י תק"ה סק"ו דעכ"פ צעין שיהי' הרוצ החלב נבלע בפירורין, והחזו"א ס"י י"ו ס"א כ' שרק כשכל החלב

אפי' בכלי מותר, ומ"מ אין סחיטה דומה לכלי מיוחד דבזה נסתפק הפמ"ג בס"י ש"ט מ"ו סק"ב וכיון דהתניא כ' ג"כ דלא הוי כצורר ציד ע"כ שסובר דהוי מין אחד.

ולכאורה לפ"ז שרי לסוחט מוך המאכל אפי' שלא לאכול לאלתר, מ"מ כ' הדעה"ש דאסור לסוחט אלא סמוך לסעודה דלא עדיף מקולף פירות שר' המג"א בס"י שצ"א סק"ל דאפילו תפוחים אסור לקלוף אלא סמוך לסעודה וסמוך לסעודה מותר ולא אמרינן דהוי פסולת מאוכל דאסור אפי' סמוך לסעודה וכמבטו הטעם לעיל דכ"ז שלא נקלף אין שם פסולת על הקליפה ואעפ"כ אסור שלא לאכול לאלתר לפי שאח"כ יהי' שם פסולת עלה וה"ל בסוחט ענבים שנשאר אח"כ הקליפה והזגים אע"פ דנשעת סחיטה אוכל הוא כמ"ש הפמ"ג צא"א סק"ז מ"מ הרי יהי' פסולת גמור אח"כ ע"כ י"ל דאסור לסוחט ענבים אלא סמוך לסעודה, וצורר אסור אפי' סמוך לסעודה כמ"ש המג"א סק"ז.

ולפי מ"ש הט"ז סק"ד דהא דאסור לסוחט צורר אפילו לקדירה היינו שלא לאכול לאלתר דהוי צורר אוכל מתוך פסולת אבל לאכול לאלתר מותר גם צורר וס"ל דסוחט הוי כצורר צידו, וכ' צדעה"ש שם ולפ"ד הא דמוחר לסוחט ענבים למוך הקדירה היינו אפילו שלא לאכול לאלתר וקשה דליחייב משום צורר, ואין לומר כתי' המג"א ס"י ש"ט סק"ט ע"ז דהוי מין א' דכבר ביארנו לעיל שאפי' במין א' אסור לסוחט שלא לאכול לאלתר דדמי לקולף ולבד זה הרי הט"ז לשיטתו בס"י ש"ט סק"ב ס"ל דגם במין א' הוי צורר, ואין לומר כמ"ש הפמ"ג ס"י ש"ט דמייירי כשמשייר משקה בפרי ובוה לא הוי צורר גם להט"ז כיון דלא אכפת לי אחיה משקה שיא' והוי כלוקק סתם מן הצא צידו דאינו דרך ברירה כמ"ש הט"ז שם דא"כ גם בצורר כה"ג שאינו סוחט כל הצורר יהא מותר אפילו שלא לאכול לאלתר ואין חילוק בין צורר לענבים, וז"ל דצורר שאינו ראוי לאכילה גם המיץ שלו חשוב כפסולת כל זמן שלא נסחט וע"כ לא מהני מה שמשייר מין צמח הצורר אבל בענבים כשמשייר מין צמח הענבים שפיר הוי אוכל מאוכל במין א' ואינו דרך ברירה ע"כ, אבל החזו"ש סק"י כ' בפשיטות דאפי' לאח"ז שרי להמג"א דהוי מין אחד ולהט"ז דאוסר במין אחד מ"מ הכא לא מקרי ברירה דהוי כאלו מפריד אוכל מאוכל.

ובתב עוד שם צדעה"ש דלפי דברי המג"א הג"ל דסחיטה אינה כצורר צידו ומוחר לסוחט דהוי מין אוכל א' ממילא מותר לסוחט ענבים לקדירה גם בכלי אם אינה מיוחדת לכן דהא סחיטה גופא דומה לסוחט בכלי ואפ"ה מותר דבמין אוכל א' מותר לצורר בכלי, אבל בכלי המיוחד לכן מסתפק הפמ"ג בס"י ש"ט במ"ז סק"ב, ואפי' למ"ש האג"ט במלאכת צורר בפירות הנאכלין עם קליפתן דמוחר לקלוף אפילו בכלי המיוחד לכן,

נכלל תוך האוכל שרי ומש"כ אחרונים ו"ל דאם רוב החלב נבלע סגי נראה כדונחם דהמיעוט האוכל כלול בחלב אבל אם האוכל משוקע בשולי הקדירה והחלב כלול למעלה לא חשיב משקה הבא לתוך אוכל, ואפשר דאף בכלול צריך שיהא אוכל מרובה על החלב אבל לא בכלול על פני האוכל, ואם דעתו לסנוט נראה דחשיב כחולב למשקה אף שזמן מועט הוא מעורב, ועי' לקמן ס"ז דרבינו חננאל אוסר בכל גווי, וכי' המ"ז סק"ז דהחמיר מע"ז כמ"ש משנת הרא"ש, ועי' בשו"ת נאר משה ח"ו סי' נ"ו אע"פ דשרי לסחוט לאוכל מ"מ לא יסחוט כללי המיוחד כמו דאסור להשחמש במורג חרוץ בעל פיפיות (ריבא"י) כמפורש בש"ע סי' שכ"א ס"י) דהו דרך חול.

שם אבל אין בזה תבשיל אסור, וכי' צנה"ל בשם הרמב"ם דחיוצא נמי יש צנה, אבל צנותן אח"כ תוך אוכל אסור רק מדרבנן כמו שכתבנו באריכות אחר כ"ח.

סעיף ה'

הפולגתא בבוסר לתוך אוכל מיירי בראי ע"י הדחק

א"ב) מחבר יש מי שאומר דה"ה לבוסר שמוותר להכניס לתוך האוכל ור"ת אוסר בבוסר הואיל ואינו ראוי לאכילה, וכי' המהל"ד סק"ו דע"כ ז"ל דהפולגתא צנוסר מיירי דהצוסר ראוי לאכול ע"י הדחק ומש"ה אפי' הממיר צנוסר אוסר בעו לחלוב תוך מאכל צצנת כמ"ש הטור, כיון שהעו אין ראוי צצנת, ולפ"ז צסוחט פירות שאינן ראויין לאכילה כלל, אף לתוך האוכל שיין צורה, ולפ"ז מ"ש המג"א צסי' ש"ט סק"ה בשם המ"מ דבאינו ראוי לאכילה אלא ע"י הדחק פטור אבל אסור צמחלותקת היא שנוי דלדעת הר"י ו"ל מותר.

ובתב הההל"ד וכן משמע מש"ע התניא סי' ש"ה סכ"ח שסתם כדעת הר"י ז"ל וסייעתו דמד"ס אסור לחלוב צצנת לתוך האוכלין כיון שהצנהמה אינה ראוי צצנת מחמת איסור שחיטה, ומשמע להדיא דאם אינו ראוי מחמת עצמו הו' דש או צורה מדאורי"י, וא"כ הפולגתא שהניא התניא צכאן ס"ט צנוסר ושאר פירות שאינן ראויין לאכילה, לכאורה ע"כ היינו צראויין לאכילה ע"י הדחק, וצסי' ש"ט סק"ד סתם כהמ"מ דבאינו ראוי לאכול רק ע"י הדחק אסור מד"ס ע"כ, וכן המ"ז צנה"ל כי' בשם הח"מ דהמחבר מיירי צנאלל ע"י הדחק, ומהמ"ז דלקמן אחר ד"ד דכשראוי ע"י הדחק יש לסמוך על הט"ז משמע דהמחלוקת להט"ז אפי' באינו ראוי כלל.

כשהפוסקים כי' דיש להחמיר היינו חיוב גמור, הסכמת האחרונים בלשחוט בוסר תוך מאכל

א"י) עי' צקנה"ש סי' קכ"ו צצנה"ש ס"ק כי' דהתניא שכ' כאן צס"ט דיש להחמיר צנוסר עי' צקנ"א סי' רמ"ו

אחר ג' שכ' שם דרוב יש להחמיר צצדצרי האחרונים הוא חיוב גמור וצודאי השגיח התניא על הכלל שלו, וכיון שסיים צצוסר ויש להחמיר צודאי הוא חיוב גמור ע"כ סתמנו צפנים להחמיר, והא"ר סק"ז כי' צסם הצנה"ג דהסומך על המחמירין לא הפסיד, וכי' ע"ז המ"ז צשעה"ז סקכ"ה ועיינתי שם שראיתו הוא מדלא הצריע השו"ע משמע שאין למחות ציד המקיל ואינה ראייה ד"ל להיפך מדכתב דעת המקילין ג"כ רק צסם יש מי שאומר ולא צסמתא וע"ז סיים ור"ת אוסר, וגם צסמ"ג וסמ"ק וכל צו משמע דדעתם כדעת ר"ת וע"כ יש להחמיר ע"כ.

בסוחט תוך מאכל אם אינו אסור משום צורה אפי' כשאוכל לאח"ה

א"ב) פ"ז סק"ד הואיל ואינו ראוי לאכילה, וכי' וא"כ אם רוצה לאכול לאח"ה אותו דבר שפוחט לתוכו הבוסר מותר, הט"ז סוכר לסוחט הו' צצורה ציד ואין צו איסור רק משום צורה מש"ה מותר לאח"ה כהע"ש שהניא המג"א סק"ו, אבל המג"א שם אוסר אפי' לאח"ה אף שאין צו איסור רק משום צורה (תו"ש סק"א), והא"ר סק"ה פסק כהט"ז וכי' דמ"ש המג"א אינו מוכרח ד"ל צצורה אוכל ממוך הפסולת לאכול לאח"ה באיזה ענין שיהי' אינו דרך צצירה.

אבל הש"ע התניא ס"ח וט' פסק כהמג"א וכי' דאיכא צורה ודש, וכן כי' המנה"ט צצנה"מ סק"ח דאסור משום דש כיון דמפריד אוכל ממוך פסולת משא"כ היכי דראוי לאכול דאיכא משום דישה דהא מפריד אוכל מאוכל, וגם אם רוצה לאכול לאח"ה אסור כמו לחלוב דאסור גם לאח"ה (מג"א דלא כע"ש והטו"ז) והגם דצסימן שכ"א ס"ז פסקינן דלאו דווקא צצורה הותר הש"ס צידו לאכול לאח"ה אלא דגם צצוחן שרי, מ"מ מפרק ודישה צודאי אסור דהא מצוה צס"ס צפ' אע"פ, דאסור ליניק חלב צצנת, אלא משום צערא דווקא הו' דשרי, (והגם דצקצת פוסקים דשרי לחלוב לקדירה גם צצנת, מ"מ ליניק אסור דצפה גדול הו' החלב משקה דווקא צפה מינוק הו' אוכל) וזולת זה אסור הגם דהוא לאכול לאח"ה.

והמ"ב צנה"ל כי' ג"כ דאיכא דש מש"ה פסק דבאינו ראוי כלל צודאי נכון להחמיר כהמג"א אף אם נצבור דאין צנה משום צורה, אף אם הצוסר ראוי לאכילה ע"י הדחק דלענין צורה ליכא צנה אלא איסורא דרצנן וכדלעיל סי' ש"ט, ודש נראה ג"כ דלא שיין כל כך צאופן זה מדאורי"תא דאין דומה למפרק מן הקש, מסתברא דיש לסמוך להקל צשעת הדחק כדעת הט"ז, ועי' צאול ל' שכתבנו דלח"ה זמן אסור צצוסר אפי' משייר מין צצוסר משא"כ צענבים.

הח"א כ' דממלאין מהם חציות למאות לשמות עם פאנש, ח"כ שוב הוי דינס כחומים ורמונים, ואסור לסחוט אותם אפילו לחוך המים.

ובתב דלפי מה שז' (שהצאנו בס"י ש"ע על ס"ו אות ל"א) דש לא הוי אלא בדבר שעושין אותו קודם שמכניסין לאור כמו דישה בשבלים ואז אסור אפילו עישה סמוך לסעודה, אבל דבר שעושין רק סמוך לסעודה כמו פירוק אגוזים מקליפתן הקשה לא הוי דישה, ולפ"ז יקשה על הרא"ש שהחיר סחיטת לימונים מטעם דסוחטין אותן למאכל, ולא כ' דמותר לפי שעושין הסחיטה סמוך לסעודה, דמסתמא לא הוי נהוג לסחטן זמן רב קודם הסעודה, וצויתר קשה על הב"י שהחיר למזל טעם על מנהג מפרס לסחוט לימונים לחוך המים לשמותן ולא כ' דלא הוי מפרק כיון שסוחטין תמיד לחוך המים דהוי סמוך לשחייה, ובאג"ט כ' בצמח טעם זה להחיר לימונים.

ותי' צדקה ש' שם דדוקא בשבירת אגוז וכיוצא שעושין תמיד סמוך לסעודה לא הוי דישה דאמרינן דרך אכילה הוא ולא דרך דישה אבל סחיטת פירות אינו דרך אכילה כלל וכמ"ש המג"א סק"ז דסוחט י"ש איסור צורר אפילו סמוך לסעודה דסחיטה אינו דרך אכילה אלא דרך מלאכה ע"כ אפילו סוחטין תמיד סמוך לסעודה הוי דישה ובזמננו בלא"ה לא שייך היחר זה דהאג"ט כיון שסוחטין הלימונים הרבה מאל דהפצרי"ק ואינו סמוך לסעודה כלל ומש"ה הוצריך הב"י להימחרים שז'.

ועי' בשו"ע התניא ס"י דלהאוסרים סחיטה גם בשאר פירות אסור לסחוט לימונים אפילו במקום שסוחטין אותן לחוך המים (וויין למג"א סק"ה וז' במראה מקומות שט"ס וז"ל סק"י), והקשה ע"ז באג"ט דהא טעמם כיון דאחשביניהו הוי ליה משקה והכא דלא אחשביניהו אלא לשמות עם מים וזוקר וכה"ג לאו משקה הוא ומותר וסיים דזה ברור ופשוט, וז' ע"ז הקלה"ש ס"י קכ"ו סק"ה ולפ"ד גם אם סוחט לימונים ליחנם לחוך האוכל ג"כ לא הוי אחשביניהו כיון שאינו רוצה לשחוטם לצד ומותר לכו"ע והרי כ' השה"ל להחיר הלימונים מטעם דכו"ע ידעו דלמחק אוכלא עבד, ולא החיר הלימונים מטעם כיון שאינו רוצה לשחוטם לצד לא אחשביניהו למשקה כמ"ש האג"ט.

ובתב הצדה"ש וז"ל דכיון שרוצה המשקה הנסחט אפי' לאכלו ע"י מערובת מקרי אחשביניהו, ורק כשסוחט למחק הפרי ע"י הסחיטה ואינו רוצה במשקה כלל מקרי לא אחשביניהו וכ"כ האג"ט ע"ז אות ז', מיהו בפמ"ג מ"ו סק"ה כ' בדעת הט"ז דמותר לחם לימונים למים משום דלא אחשביניהו, וכיון שהחיר השה"ל בלימונים מטעם דהוי אוכל, ע"כ אם סוחט הלימונים לחוך משקה דשוב אין דינס כאוכל אלא כמשקה אסור לסחוט להאוסרים סחיטת שאר פירות וכמ"ש התניא הנ"ל ע"כ.

מג"א פק"ז ואינו ראוי לאכילה, וכו' כ' הע"ש דיש להחיר לסחוט וכו' ול"ג דלא דק וכו' תדע דהא כ' הר"ק, וכו' ע"ז בח"מ סק"ד דהט"ז סק"ד כ' כהע"ש (וכ"כ המחנה"ש) ומדברי הר"ן אין הוכחה כ"כ שאין כוונת הר"ן שהוא אסור מחמת מלאכת צורר אלא משום מפרק מולדה דש והא דכ' בצורר לאו דוקא דאין זו ברירה אלא כוונתו כנוטל האוכל מהפסולת, ולכן כ' דאם הטעם ודאי משום צורר כמ"ש הטור אין ספק שמוחר לאכול בצומח סעודה ואם הטעם משום מפרק צוה י"ל דדמי לחולב ואסור, וכ"כ המאמ"ר סק"ז, והח"א כלל י"ד נשמח אדם סק"ג, והצית מאיר פי' את הר"ן דאסור מכת צורר ואפ"ה הקשה על המג"א דמג"ל דחולב עו לאוכלין דלא שרי לאכול מיד אליב"י ומג"ל להמג"א לדמות לקטן ומתחיל, וסיים שם ומ"מ סברת המ"א לא רחוקה הוא דס"ל דוקא בצרירה או אפילו בטוחן דינא דהרשב"א כדכתב שהמורה לא אסרה וכו' על האדם לאכול מאכלו וכו' ולהכי בין בצרירה וז' צדק דק לא מקרי מלאכה דרך אכילה משא"כ ברירה זו אינה שייכה למקרי דרך אכילה וז"ע ע"כ.

והפ"ג פסק כהמג"א דאפי' אם הטעם משום צורר אסור דהוי דרך צורר צדק ולא דמי לצורר צד משא"כ צראוי לאכילה הוי הכל מין אחד וליכא ברירה מש"ה אפי' סוהט ענבים לאכילה שצט"ד שרי אע"פ שלא נשאר רק הזגים ופסילת גמור הוא אפי"ה שרי דמה צדק שעתה לאחר הסחיטה הוי פסולת קודם לכן אוכל הוא כמפריד אוכל מאוכל, ועי' בצוה ל' שכתבנו אם שרי לאח"ז ועי' אות מ"א.

סעיף ד'

ההיתרים בסחיטת לימונים"ש לתוך משקה, ואם שרי אפי' להאוסרין לסחוט שאר פירות, ומסקנת הפוסקים בזה

לה (ה) ב"ז פק"ה מותר לסחוט לימונים"ש, כ' ב"י וכו', עי' בב"י שז' צ' טעמים, א' דלא מיתסר אלא כששותין מי סחיטת הפרי בלא מערובת משקה אחר א"נ דלא מיתסר אלא כשסוחטין מימיו לצד ואח"כ מערבים אותם אבל אם המנהג לסחוט מימיו לחוך משקה אחר שרי, וכ' הקלה"ש ס"י קכ"ו צדקה"ש סק"ה דלמ"י א' מותר לסחוט לימונים בכל אופן, ולמ"י הב' מותר לסחוט במקום שהמנהג לסחוט לתוך משקה אחר דיקא, והש"ע התניא ס"י כ' וז"ל ואפי' אם נוהגין לסחטן לחוך מים לשמות מותר כיון שאין שותין אותן לצדן עכ"ל, משמע דתפס לעיקר כתי' א' שאין שותין אותן לצדן, אבל כיון שז' היתר דוקא צוהגין לסחטן לחוך מים, י"ל דאם סוחטין אותן לצדן אסור, וכיון שבזמננו אין המנהג לסחוט לימונים דוקא לחוך המים, אלא שסוחטין אותן לצדן, בצמיות גדולות, ואח"כ מערבין המין במשקאות, כמו שעושין מוכרי המשקאות, וגם

ת' אמאי כ' רמ"א דלר"ח אסור לכוזב ענבים
לקדירה

בזו) שם זמ"ש רמ"א ודבריו הוחטב אשכול לקדירה
נמי אסור הוא ד' תמוזה, וכ' ע"ז הפמ"ג דלפי
מ"ש לעיל (שהבאנו לעיל אות מ"א) י"ל דלא תימא כנשים חמור
דהוה בורר אבל אשכול לקדירה שרי, והעד דהמחבר כתב כנשים
לאוכל שרי, ולמה כתב זה הא הוה כל שכן מענבים, ש"מ
כדלמחן שיש גם סבא לומר דכנשים חמיר בזה מאשכול, והיינו
משום בורר, ולכן כתב הרמ"א דלדבריו אשכול נמי אסור,
ובא"א סק"י כ' תי' אחר, והבאנו בזה מ"ב.

כו"ש שרי לכוזב לגופן אפי' תוך כ"י

בזו) מ"ג א סק"ט כבשים ושלוקות, דכיון דא"צ לבימיהן
ד' א"צ מפרק, וכ' המהל"ד סק"ח דאין הכונה
שהמסקה הולך לאבוד כלמשמע לכאורה מדברי הט"ז סק"י
דהא מצוה צו"ש"ע דאפילו קוחט למוך הקערה שאין בה אוכל
מוחר, (ודברי הט"ז שם כל"ז ז"ע עא"ר ס"ק כ"ב ומו"ש
ומ"ז) וכ"מ דעת הט"ז סק"ה דהיינו דמותר למחך מותר אף
ששומה המסקה היוצא, וכ"כ הרשב"א ז"ל לענין שאר פירות
אלו רצה קוחט ואפי' למוך הקער' דלאו משקה כלל ע"כ, ואח"כ
כתב כנשים ושלוקות לגופן כ"ע לא פליגא דשרי ואפילו למוך
הקערה ע"כ, אלא שמדבריו אלו שכתב כ"ע לא פליגא וכו',
משמע דאפילו לר' יוחנן דס"ל לבימיהם הייז חטאת, מ"מ
לגופן שרי אף למוך הקערה, וכ"כ בא"א אלא דז"ע טעמא מאי
כיון דלר"י כו"ש שוה לזו"ע וכיון דצו"ע למוך כלי אסור אף
לגופן ואמאי כו"ש שרי, וגם לר' ושמואל יקשה אי נימא
דצו"ע למוך כלי אף לגופן חייב, וא"כ דמי לבימיהם, וא"כ
כו"ש למה לבימיהם אסור ולגופן אף למוך כלי שרי.

ובתב ואפשר לומר דצו"ע מוך כלי אן סהדי דניחא לי
משא"כ כו"ש אינו ראוי דלהוי אן סהדי דניחא לי,
אבל מהמוס' והרמב"ן והריב"ש משמע דדוקא במסקה הולך
לאיבוד, והש"ע הניחא לא כ' לשון הש"ע דלגופן מותר אף למוך
הקערה, והס"א כלל י"ד דין ה' מפורש יוצא דדוקא במסקה
הולך לאיבוד שרי, וזה להיפוך מדברי הש"ע ע"כ, ועי' במ"ז
סק"י דכנשים ציוצאו מענמן אפי' לר"ח מותרים ע"כ, אולם
ז"ע טעמא מאי מש"נ מו"ע שיצאו מענמן שאסורין כנ"ל,
והקנה"מ שהבאנו בזה מ"ב כ' שז"ע.

טעם דזו"ע לגופן אסור ובכו"ש שרי

בזו) שם ולא דמי לזיתים וענבים דרוב העי"ם סוחטין
אותן לבימיהן, וכ' המהל"ד סק"י הא דפשיטא לי'

דאפילו צו"ע כ' המוס' בשמו דף קמ"ד ע"ב ד"ה חולב דמתיר
לסחוט למוך הקדירה שיש בו אוכל, וי"ל דיש כאן ט"ס וי"ל ר"ה
דכ"כ המוס' בשמו שם דפוסק כר"י דאמר כו"ש אס לבימיהן
הייז חטאת, וסובר מדקתני סחמא ולא הפריש צין קדירה
לקערה משמע דקבירה ליה דאפילו לקדירה שיש בו אוכל אסור
עכ"ל, אבל קשה דא"כ לעיל צס"ד ה"ל לכחוש כן, ואפשר
דממין דלמוד לשם מק"ו דהשתא כו"ש אסור מכל שכן צו"ע
וכמו שביאר בזה הרב בהג"ה ע"כ, וכ"כ הפמ"ג במ"ז סק"י
שט"ס צס"ע ר"ח וי"ל ר"ח, וכ"כ המאמ"ר סק"י, וכ' ותימא
על ט"ז שהזכיר דעת ר"ח לאיסור וכ' שר"ח ור"ח הם האוסרים
ע"י, והוא שלא בדקדוק ע"כ.

ובתב ננגדי יגע דלר' יוחנן דפסק הכי ולדדי' הא דלמחין לא
אסרו אלא בדריכת זמים וענבים היינו במשקין של ענבים
ולא במשקין הנלווים שנקרא שם משקה עליו מקודם או דפליג
ר"י על רב דאמר לא אסרה המורה אלא דריכת זמים וענבים
כלל.

עי' בקנה"מ סק"א דלר"ח לאו דוקא כו"ש דהי' שם משקים
עליהם מקדם דלענין חיובא בוודאי לא מועיל מה דהוי שם
משקים עליהם או לא, אלא דר' יוחנן סובר דכל משקה שאדם
קוחט איכא חיובא גם בשאר פירות מחמת דלהשביניהו וכו'
הסדא דגני תרדין, ור' חננאל פוסק כוותי', לכן המחמיר
ליסחוט שום פרי לבימיו גם לימונים מע"ב, וכ"כ ה"א כלל י"ד
ובנ"א סק"ב דלר"ח כל הפירות הייז, וכ' צס"ג דנכון ליזהר
בספק איסור מורה, ועי' לעיל אות ו' דהמ"ב כ' דאלנו בר"ח כ'
דשרי שא"פ, והא"ר סק"ט כ' דאחרונים הסכימו לסבא ראשונה,
וכ' צב"ל דרך צסוחט למחל חולקין עליו אבל למסקה יש הרבה
ראשונים סוברי כר"ח, ובסק"ל כ' דאפי' למוך אוכל המחמיר כר"ח
מע"ב, והש"ע הניחא ס"י וי"ב לא העמיק את ר"ח.

אמאי ביו"ט לא חייש המחבר לר"ח

בזו) ט"ז סק"ו ודלר"ח כו' אפי' סחט לקדירה כו', ויש
לתמוה על הש"ע שצ"א הכריע כאן ובב' תק"ה
גבי יו"ט הכריע כהרי"ף, אבל המג"א כ' שם
דצו"ט קיל לא חש לר"ח, וכ' הנהר שלום סק"ה הטעם
דכיון דאף אס לבימיהן ליכא חיוב הטאת צו"ט לסבא
הרמב"ם ה' י"ט דין ד' שכל מלאכות שהן באוכלין ומשקין
מותר גמור ד"ח לכן לא חש לסבא ר"ח אלא דוקא בשבת
ולא צו"ט, וכן תי' הערך ש"י דצו"ט מותר או"י רק אס
חשוב משקה אסור מדרבנן משום גולד ודברבנן הכריע להקל
והבא דקדק המחבר דלר"ח הייז חטאת לומר מש"ה יש להוסיף
לדבריו, ועי' בא"ר סק"ט דהצ"י וצ"ח ואחרונים הסכימו
לסבא ראשונה.

דכו"ע אף לגופן אסור היינו מאדורא אפומא דאשישא (שצט"ח) וסחיטת נגד פשיטא דלא עדיף מזו"ע, וא"כ מה זה שח" דרוב העולם סוחטין אותן למימיהן, הלא נגד אין רגילין לסחוט למימיהן ואעפ"כ אסור לסחוט אף בא"ז למשקין ולרוב הפוסקין אף במשקה ההולך לאיצוד, ועיקר הטעם לחלק בין כו"ש לזו"ע כמ"ש החוס' דדוקא כו"ש שרי לגופן דהוי הנסחט כמו אוכלי דאפרת דהא אפי' למימיהם פטור אבל אסור, אבל זו"ע וסחיטת נגד כיון דדרך סחיטה בהם ולמימיהן חייב, ולכן אף שא"ז למשקה אסור.

והפמ"ג כ' שכוונת המג"א לדרך אף לשיטת ר"ח דפסק כר' יוחנן דכו"ש למימיהן חייב ולגופן שרי מודה בזו"ע אסור לגופן, וכ' במהל"ד סק"א דמלשון המג"א שכו' דלמימיהן בשאר פירות שרי וכו"ש אסור משמע דלא קאי לר"ח דלדעתו בכל הפירות חייב, ובסק"י כ' דלפמ"ש הפמ"ג דקאי לר"ח א"א לומר כוונתו שסוחט למוך כלי דכו"ש שרי כג"ל להרשב"א אפי' לר"י וכו"ע אסור כיון שדרך לסחוט הלא נגד אין הדרך ליסחוט למימיהן ואפי"ה אסור לסחוט למוך כלי, אע"כ כונת המג"א כשהולך לאיצוד דבנגד שרי לר"ח והיינו מטעם שאין דרך לסחוט למשקה משא"כ זו"ע שדרך לסחוט למשקה גזרי למתק אטו למשקה, וכ"כ בסק"י, אבל בתומין ורימונים משמע מפשטות לשון המג"א דשרי למתק, אבל לטבול בו האוכל כחבטו באות ט"ו דאסור עי"ש הטעם.

ב"ע דכו"ש אסור לסחוט למימיהן

(ב) שם משא"כ הבא דה"י שם משקה עליו מקודם, וכ' בקנה"מ סק"ט הגם דלענין מפרק אין שם משקה על שום דבר חוץ מזו"ע מ"מ הואיל דבעיני הרוחין ה"י שם משקה עליהם שהם נלולים ומתיקין כמו משקים חיישינן טפי דלא לימי לנחלופי בזו"ע, משא"כ בס"א דבעת שסוחט הפרי לא הוי שם משקה כלל צעני הרוחין דאינו נלול ומתוקן עדיין, ובע"ש כ' דרגילות הוא ליסחוט כבשים ושלוקות ולכן אסור דהוי כתומים ורימונים, ולענין משקים הזבים מחלילה מהם נ"ע לדינא אס דמי לחור"ר או לא ע"כ, והפמ"ג שהבאנו בסוף אות מ"ז כ' דמותים.

ועי' בח"א כלל י"ד בנשמת אדם סק"ב דמ"ש המג"א דמ"ש אסור משום דה"י שם משקה עליו נ"ע דע"כ לדעת הר"ף ודעמיה ודעה ראשונה שבש"ע דכבשים ושלוקות למימיהן אסור אבל חיוז ליכא, הטעם כמ"ש החוס' דקיי"ל דאין איסור מה"מ אלא דריכת זיתים וענבים, אבל לא מטעם שהמשקין לא גדלו בתוכן דאדרבה משום זה יהיה חייב כמ"ש חוס' ורא"ש רא"י מאדורא ושמן בשיער, והמ"א כחב דלכן אסור כיון שהיה שם משקה עליו מקודם,

דלרש"י טעם זה הוא שיהיה פטור אבל הטעם למה אסור בין לרש"י ובין לחוס' הוא מטעם דדומין לתומים כיון שמקצת ב"א סוחטין אותם, ודעת המ"א נ"ל דס"ל דלחוס' הטעם דאסור משום שהיה שם משקה עליו מקודם, והפטור משום דאע"ג דמשקה הנבלע בבגד חייב, מ"מ אס נבלע בפירות פטור דנהפך המשקין להיות כגוף הפרי, ומה"מ אינו חייב אלא על זיתים כו', אבל אין צריך לזה אלא הטעם משום דעומדין לסחיטה לקצת ב"א כתומים.

ובתב ותדע דאל"כ למה דג לזירו אסור, והמ"א בס"ק י"ב כתב על דג נמי משום שהיה שם משקין עליו, והוא דוחק גדול דא"כ כל הפירות ג"כ גדלו במים, אלא הטעם פשוט כיון דדרך לסחוט, ורש"י כתב להדיא דשלוקות דמי לדג, וזוה מיושב ג"כ דעת ר"י שהביא המ"א בס"ק י"ב דמתיר דג לזירו, דס"ל דהטעם בשלוקות דדומין לכבשים שנחבטו במים וקבלו משקין ממ"א, וס"ל הטעם כמ"ש המ"א כיון דהיה עליו שם משקין וזה ל"ש נגד, והא דלא משני הש"ס הכי דשאני דג, לא רצה להאריך, כיון דבאמת רב אמרה ומתיר אפילו שלוקות, אבל לדעת חוס' וש"ע שכתב דג לזירו דומה לשלוקות ואסור, ע"כ נ"ל הטעם דאסור כיון שדרך מקצת ב"א לסוחטין ודומין לתומים ורימונים וזה ברור ע"כ.

אם שרי לסחוט תו"ר וכו"ש בה"ח בבב"י שעתיד ליתן מאב"י

(ג) מ"א סק"י שיש בה אוכל, דמשקה הבא לאוכל הוי כמפרד אוכל מאוכל, וכ' הפמ"ג אבל לקערה שאין בה אוכל אף דבעי לאוכל גזור משום מראית עין כבס"ד, וה"ה תומים כן, וכולה חדא גזירה אטו דריכת זיתים וענבים, (וכ"כ המאמ"ר שהבאנו לעיל אות ל"ח), וי"ל בחדרי חדרים דדרבנן לשחרי כבס"ר רמ"ג בט"ז סק"ג, דהיכא דהחדש הוא שעבר אדרבנן מותר בחדרי חדרים, וא"כ כבכשים או כתומים היכא דבעי לאוכל וסוחט לקערה שאין בה אוכל לשחרי בחדרי חדרים ונ"ע ע"כ, ועי' לעיל אות ט"ו מה שכתבנו.

ביאור כוונת מג"א

(א) מ"א סק"א אוכל אסור, עמ"ש פמ"ו דלא בע"ש, כ' הפמ"ג דכוונת המג"א שצ"ן לסט"ו (ט"ס במג"א סט"ו) דק"ל כרש"י דהטעם בסט"ו הוא דכל מעלמא לית מפרק, ואדורא באשישא בסע"י ט"ו היינו טעמא דאסור דמיהדק" הוה פסיק רישיה ואסור מדרבנן, אבל לא משום דגזרינן שמא יסחוט דאף אס יסחוט ליכא איסורא דאורייתא, וכן פ"י שם המג"א סק"ח, אבל העולם שבת סק"כ כתב כחוס'

ועוד שהולך לאיבוד הוצא בט"ו סק"ו, הטעם שהולך לאיבוד לא מהני אלא לדעת הרשב"א והר"ן ז"ל אבל לדעת רש"י ז"ל אסור, ולכן בס"ד הביא דעת הר"א ש"ז"ל שה"י נזהר להטיל מים בשלג אף שהמסקה הולך לאיבוד, ובשביעית הקרה ע"כ דממכין על טעם א' שבצ"י הג"ל דאינו מחכוין, ולכן ה"י נראה לכאורה דגם בסמיטת בגד אף אי נימא דממסקה הולך לאיבוד אין בו משום מפרק אפילו מדרבנן עמ"א ס"ק כ"ג מ"מ לדעת רש"י ז"ל אסור משום מוליד ע"כ.

סעיף ח'

ציר מדג ודם מבשר אם שרי לסחוט

ובבגדי ישע כ' דהמחבר סובר טעם של הר"ן דאי משום נולד אפי' להניח בחמה ה"ל למסחר וכ"כ הרב"י בזה"י, אבל הלבוש כתב הטעם על הניחם בחמה שהוא מותר מאחר שאינו עושה בידים ואין כאן נולד דגם צעודן קרושי' מותר משקין עליהן לכל דבר והרי מעקרה משקין והשחא משקין ואין כאן נולד ע"כ, והמ"צ ס"ק ל"ג מביא טעם רש"י שדמי למלאכה שבורא המים ואסור מדרבנן וטעם הרמב"ם שחא יסחוט פירות העומדין למשקין, וכ' בשעה"ל ס"ק ל"ה שהשמיט טעם נולד דהמחבר לא ס"ל מדהמיר נגד ההמה.

אם מותר לעשות סודה, ובראזע בשבת

נד' ע"י בשו"ת מהרש"ס ח"א סי' ק"מ ובדעת מורה הלך התשובות סי' קט"ו שאסור לעשות בראזע פולווער בשבת משום מכה בפטיש ומשום שמוליד כח חדש דכח הרחיקה נראה לעינים ולא גרע ממוליד ריח דאסור ע"כ, וע"י בסוף הס"י שהבאנו פלוגתא אם אסור מוליד ריח בחולכין, והמנחת יצחק ח"ט סי' ל"ג מביאו וכו' דבהשמות על סי' הג"ל (הנדפס סוף ח"ג) כ' בזה"ל צענין הבראזא פולווער שאסרתי לעשותו בש"ק, אח"כ כתבו אלי רבנים כי מצד איסור מבשל כיון שאינו מגיס צדק בקדירה מבשלת ליכא חיוב, ואי משום מוליד י"ל דדמי למ"ש הטו"ו סק"ט, ומשום עוצא דחול יוכלו לעשות ע"י שינוי שישים המלח מקודם לחוך המים, ואח"כ ישפוך ההומץ, וכיון שכל העולם נהגו להקל, ובשערי צדק הסכים להחמיר בטלה דעמי עכ"ל, וכ"כ בשביעית השבת ששמע מאחד שה"י צניח כח"ס והעיד שהחת"ס החיר זה, וכן ח"ל הראב"ד דכן נהגו להקל צניח אביו, אלא בירושלים המנהג להחמיר עפ"י פסק הגאון מצריסק, וע"י בחלקת יעקב ח"ד סי' ח' שמחיר אפי' להשים ווייטימין שעושה ג"כ פעולה כזה כיון שזה יכולין לקטע בלי הוראה מרופא דינו כמאכל בריאים שבס"י שכ"ח סל"ו דשרי לשתימן לרפואה.

ע"י במגה"י ח"ט סי' ל"ג דלעשות מי סודה י"ל דשרי אף בירושלים נהגו להחמיר לעשות מי ברוזע עפ"י הוראה הגאון מצריסק ז"ל (כנ"ל) י"ל דבכה"ג לא ה"י בכלל המנהג, וזה בודאי לכתחילה יש להקין מה שאפשר מער"ש, ובדעבד

שפליגי על רש"י וסוברי דחייב הטאת אף דאחי מעלמא, ובכשים פטור אבל אסור דאין חייב רק על זימס וענבים, ואודרא באשישא דאסור משום גזירה שחא יסחוט דאס יסחוט י"ש איסור דאורייתא, ובסקל"ב כתב העולם שבת דאודרא באשישא אסור דפסיק רישיה, ולא כמ"ש המוס' דשחא יסחוט, וזה שכתב המג"א שסותר דבריו ע"כ.

נב) מג"א סק"ב דג לצירו, וכו' ורי"ו כ' דדג לצירו מותר לסחוטו וצ"ע, דנגמרא מדמה לשלקות דאסור, וכ' הפמ"ג ד"ל דרי"ו מיירי בציר מגופו והגמרא מיירי שהדג נכש בחומץ אז אסור לסחוטו כמו בכו"ש, הא ליר מגופו שרי, וכ"פ המ"צ סקל"א, והח"א כלל י"ד נשמח אדם ססק"צ מתוך ג"כ כן דרי"ו מיירי בציר מגופו, אלא שבי' דהמחבר שאסור מיירי אפי' בכה"ג, וע"י לעיל אות מ"ט שהבאנו באריכות את הח"א.

וע"י בפמ"ג ח"א ריש הס"י דהסחוט עוף לאחר שחיטה חייב הטאת דהוי מפרק גמור, וכ' ע"י האגלי טל מלכת דש סקל"ד דהא ודאי ליחא דדם לא חשוב משקה רק דם הנפש בשעת שחיטה אבל לאחר שנשהט דאכל הוא הו"ל מפרק אוכל מאוכל ואם כוונתו לסחוטו בשעת שחיטה להוציא דמו נלפענ"ד ג"כ דפטור כיון שמעשה שסחוטו סופו לנאת וכמו בזה"ס וענבים שמתרסקו מע"ש דאין בהם חיוב מן התורה מ"מ י"ל דלא עדיף מדג לצירו ואסור לכתחלה לצורך דמו ע"כ, וכ' ע"י המילדיי שמואל סי' ט"ו סק"י דלפי הג"ל דבדג לצירו אינו אסור אלא"כ נבלע בו הציז ממקום אחר א"כ הכא דמיירי בדם העוף עצמו אולי מותר אפי' לכתחלה.

סעיף ט'

טעמים דאסור לרסק ש"ג וברד

נג) בחבר הש"ג והברד אין מרסקין אותם, וכ' התהל"ד סקט"ו לדעת רש"י הטעם משום מוליד ודמי למלאכה שבורא מים הללו, וכל היכי דאין על הנשחט מותר משקה אין בו משום מוליד ובורא, (ע"י אות י"ו טעם אחר לחלק), ודעת הרשב"א והר"ן ז"ל דהאיסור הוא משום גזירת פירות העומדין למשקין, וכפי הנראה לדעת רש"י ז"ל אף במשקה הולך לאיבוד שייך מוליד ובורא, אבל לדעת הרשב"א והר"ן ז"ל במשקה הולך לאיבוד שרי, ולכן מ"ש המה"י בס"י מותר לשבור הקרה וכחצ צב"י הטעם שאינו מחכוין שיצבו מים

ס' התרומות שאוסר שומן קרוש שנימוח משום נולד והקשה דכיון דלעולם אוכל הוא אפילו לרסק ולסחוט מותר דהא בפירות דלאו בני סחיטה נינהו סוחטין אותן לכתחלה, וכ' הדה"ש שם ולהנ"ל יש חילוק גדול בין פירות לשומן קרוש, דפירות לא היו נולד אבל שומן קרוש שנהפך השומן עצמו למים והוא כמו בריאה חדשה הוא נולד ואסור, ואם הרמב"ן לא ס"ל חילוק זה ז"ע מדוע לא הקשה גם על טעם רש"י דאסור ריסוק שלג וברד משום שזורא המים הללו, והרי גם בפירות דלאו בני סחיטה נינהו מ"מ זורא המים וכו"ל, מיהו לפמ"ש לקמן אות נ"ט דלס' התרומות האיסור דדיעבד לאו משום נולד דמוקצה הוא, אלא דהוי בכלל משקין שזנו, שפיר הק' הרמב"ן מפירות דלאו בני סחיטה נינהו, דלא הוי בכלל משקין שזנו ואפי' לכתחלה מותר לרסק.

אם שרי לשיבור חתיכת קרח ליתן למשקה

(נז) שם וכ' ב"י דוקא שמרסקו בחתיכות קטנות בדפרש"י אבל לשיבור חתיכה כפנו שרי, ועי' בקונטרס אהבת שלום שנסוף מנחת שבת שנשאל אם מותר לשבור חתיכות קרח בש"ק לצורך שבר וכדומה שיחזיק קיריותו שלא יתחמם והביא מדברי הח"ס ס' פ"ט דהוי מוקצה וכ' דהח"ס מייירי בקרח שלא הוכן לשם כך ושובר הקרח שגנה או באר, אבל בני"ד שהוכן לשם כך בודאי שרי בטלטול ואינו ממכין שיהי' נימס למים ואדרבה רצונו שיחזיק הקרח כדי שיטטן השבר וגם אינו משביר לחתיכות קטנות ודקות וברש"י שבת נ"א ע"ז מבואר דדוקא לחתיכות דקות אסור מפני שמוכר בשבת משא"כ בזה, לכן נראה להקל ומ"מ משום עובדא דחול נראה שצריך לעשות בזה, ויש להחמיר ג"כ לעשותו ע"י עכו"ם ע"כ.

ועי' בדעת חורה חלק התשובות ס' קט"ז דין הנ"ל דהשאל אסור מכה מכה בפטיש ודחה דבריו דלע"פ שסובר דאיכא מכה בפטיש באוכלין (עי' ס' ש"ח שהבאנו פלוגתא) מ"מ בכה"ג שרי דמבואר במאירי שבת ק"ד וז"ל בזה דכתב אות א' והשלים בו הס"ת וכו' וחכמי הדורות שאלו שיחזיקו זה משום מב"פ וכו' אבל לא מניין כן אלא במלאכה ששלמה כולה כגון שחנב אבן זהר ונחפרקה כולה מסביבותי' ושלמה מלאכת האבן אלא שלא נפלה זהו מב"פ ומפילה משם שנמלאת המלאכה בגוף אותו דבר כבר נשלמה אבל בעושה לצורך השלמה אינו מב"פ דל"כ אף המלאכות שמתלחן וסופן בא כאלה כגון קוטר וכדומה ה"י ראוי להחזיק זה משום מב"פ עכ"ל, ומבואר דדוקא בעושה מלאכה ואח"כ גמרה חייב משום מב"פ משא"כ אם גמר הדבר במלאכה אחת.

והביא לזה רא"י שהרי בשבת ק"ב בזה דע"ל שופחא בקופינא דמרא פליגי רב ושמואל ומחייב רב מסיים בונה

שלא ה"י אפשר להכין מער"ש דעתו נוטה להחיר, וכן כפי"י כ"ו מביא את המהרש"ס שחזר ומקיל וכ' דעי' עוד דמהרש"ס ח"א ס' קס"ד לפלפל אם הלכה כדברי הירושלמי דאיכא מכה בפטיש באוכלין, ומסיק דאיכא דראוי ע"י הדחק בלא חיקון, אין שום נד לאסור, וכמו כן כאן, הרי המים היו ראויים לשתי' גם בלא עשיית הסאדא, י"ל דל"ח בכה"ג משום מכה בפטיש, אלא שמפקפק משום שעושה נקב בהכלי שיש בו הגעז שמכניס להמים וסיים דהמחמיר חע"ב, ובה"ד ס' קכ"ב מחיר וכ' דמה שמהדקו בשרו"ף בהכלי שיש בו הגעז להכלי שיש בו המים ג"כ ליכא חשש בונה כיון שדרכו לפרוק ולהחזירו חמיד, והחלקת יעקב ח"ג ס' קס"ח אסור שזה חמיר מנותן בריוע במים, דנותן כח חדש במים שיהי' נוח לשמות הוי חיקון מנא ואסור אפי' למהרש"ס הנ"ל, וגם משום עוובדין דחול.

אם מותר לכתחלה ליתן ברד בחמה להמחבר

(נד) שם וכן אם הניחם בחמה או כנגד המדורה ונפשרו מותרים, וכ' הרעק"א בגליון הש"ע דלא ידעתי אחי נקט לשון דיעבד, ולא נקט אבל מותר להניחו בחמה, דהא בלחמא אפי' לכתחלה שרי כדלעיל ס' ש"ח סט"ו, הוצא במ"ב ס' ק"ל ל"ה, אבל המנה"ט בקנה"מ סקט"ו סובר דהמחבר מחיר רק דיעבד וכ"כ באריכות ס' ש"ח על סט"ו, והרמ"א אסור אפי' דיעבד ורק במקום הצורך מחיר, והמ"ב ס' ק"ל ל"ה כ' דלרמ"א אסור נימוח מאליו משום נולד ואינו דומה לתוך כוס דהתם הוא מעורב במים ואינו ניכר, ועי' לקמן אות נ"ט בשם זכרון יוסף דשרי לרמ"א בנימוח מאליו.

בסחיטת פירות אמאי לא אסרו מבח הטעמים שאסרו לרסק שלג

(נו) ט"ז סק"ז כדי שיזובו מימיו, דקא מוליד בשבת ודמי למלאכה שבזרא מים הללו, וכ' ע"ז הקנה"ש ס' קכ"ז בזה"ש סק"א ויש לעי' לפי הטעם הזה בסחיטת פירות שאין עומדין למשקין שאין בהם איסור מפרק למה לא אסרו לקטט מפני שזורא המים הללו, ואפילו לשיטת רש"י דסחיטת שאר פירות בלחמא אסור משום מפרק קשה מהא דמותר לסחוט ענבים לחוך קדרה שיש בה חבשיל כמ"ש ס"ד ולא אסרו משום שזורא המים, ומיהו יש לחלק בין שלג לפירות, דאפי' בשאר פירות שהמשקין מבלע בליע, מ"מ התהוית המשקין אינו דבר חדש, שהרי ה"י כבר בתוך הפרי אלא שנשחט ממנו, ואינו דומה לזורא מים, אבל שלג וברד שהמים המתהוין הם דבר חדש שנהפך הקרוש להיות משקה הרי זה דומה לזורא מים, עי' אות נ"ג טעם אחר לחלק.

ועי' בר"ן סוף במה עומנין והו"ד בנ"י שהרמב"ן הקשה על

כ' ללוקח אורחים אין להחמיר ע"כ, ומ"מ נראה דאם אינו מרסקו בכף אלא רק מנגעו כדי שימחה במהרה לכ"ע שרי ע"כ, ועי' אוח ס"ה מה שכתבנו בענין לימן מים המים על זיקעה.

ביאור בענין סה"ת שאוסר להניח ברד בחמה כיוון
נולד, ואם שרי להניח מים שיקרש

(נב) כג"ל סק"ד הניחם בחמה, ולפי מ"ש רמ"א בס"י ש"ח סעי' ו' גם הבא אסור כיוון נולד, וכ' ע"ז התורה שבת סק"ז דהרמ"א לא כ' כלן יש מחמירין משום דמים אפי' כשנקרש תורת משקה עליו ושרי, אבל הש"ע התניא סק"ז כ' כהמג"א וכ' ולפי"ז אסור אפי' דיעבד מטעם שכתבנו בס"י ש"ח, והעיקר כסברא ראשונה דשרי אלא שלכתחלה נוהגין להחמיר ע"כ, ועי"ש בתיא ש"כ בשם בעה"מ הטעם דאסור דיעבד משום שמוליד בשבת ואף דיעבד אסור משום גזירה כמו שגזרו על משקין שזבו שמא יסחוט כיון שעומד למשקה ה"נ כיון שדרכו להיות זב הרי הוא כפירות העומדין למשקין וגוזרין בו, וכ' ע"ז האגלי טל מלאכת דש סק"ז צהגה במחכ"מ זה אינו דמפורש בס' התרומה וכל הפוסקים המציאים דבריו דאסור משום נולד, וכן הוא במג"א ע"מ, ואף שכתב המג"א שם סק"ז משקין שזבו, היינו שגם במשקין שזבו בעומד למשקין יש בו איסור נולד ג"כ, וכ"כ להדיא בה"י הרמב"ן והר"ן חולין י"ד דבעומדין למשקין אין צריך לגזירה שמא יסחוט דאסור משום נולד.

ובתב ע"ז הצדה"ש ס"י קכ"ז סק"ו ולא יתכן לימר כן שנעלם מהתיא מה שמפורש בס' התרומה וכל הפוסקים המציאים דבריו, ומכ"כ בפרק שמדבר מן התרומה, ובפמ"ג בא"א סקמ"ז ס"ל בדעת המג"א דיש לאסור השומן שנימוח גם דיעבד משום משקין שזבו שמא יסחוט, ומש"כ האג"ט בשם הרמב"ן והר"ן דאיסור משקין שזבו ג"כ משום נולד, ראיתי ברשב"א חולין ד"ד ש"כ דאיסור משום נולד הוא רק לר' יהודה, אבל לר"ש דלית ליה נולד ז"ל דאיסור משקין שזבו הוא שמא יסחוט כגמ' צ"ה ד"ג ע"א, וגם קשה מאד לפרש דברי סה"מ כפשוטם דאיסור שומן שנימוח משום נולד הוא, וכמו שהקשה האג"ט בעצמו שם סק"ה דהא בס' התרומה פסק כר"ש דנולד בשבת מותר, ומה שח"י האג"ט דכשנימוח ונעשה משקה הוי נולד גמור דאסור אפי' לר"ש כמו אפר שהוסק ביו"ט ומי'א בעיבא דמודה בהו ר"ש כמ"ש המוס' והרא"ש צ"ה ח', אין זה תי' מספיק דלא דמי כלל לאפר שהוסק ביו"ט שמקודם היו עזים ונעשה שינוי גדול או עזים שנעשו מים וכמו שכל הפוסקים אינם מדמים שלג נימוח לאפר שהוסק.

לכן כ' דיותר נוח לדחוק ולפרש כוונת ס' התרומה דהאיסור משום נולד, שרואה לימר דדמי לנילד האסור גם לר"ש

ושמאל משום מז"פ ועי' בפ"י לשבת ע"ד ושם ק"כ במה שצי"ח פלוגתא דרב ושמאל דפליגי בסברא זו אי היכי דמחלת המלאכה וקופה באים כאחד אי מייחז משום גזירה או משום מז"פ ע"ש, א"כ לדין דקיי"ל כרצ ליכא צה"ג משום מז"פ, וא"כ גם צאובל כשאנו עושה מקודם מלאכה אחרת ליכא משום מז"פ, אך צנ"ד צל"ה ל"ש מז"פ שהרי לא נגמרה מלאכת מוליד עד שיומם למים וצה"ג שהמלאכה נגמרה אח"כ מאל"י ל"ש מז"פ כמ"ש רש"י שבת ע"ד ע"ב ד"ה תנור, ולכן מטעם זה אין חשש ע"כ.

לימוד זכות למנהג העולם שמערבין זיקער בכף

(נח) כג"ל סק"ג נותן הוא, משמע דלרסק בידים אסור אב"ל הרמב"ן, והש"ע התניא ס"ט כ' דיש להחמיר, וכ' הקלה"ש ס"י קכ"ז צדה"ש סק"ז דמנהג העולם לתת לוקח לתוך כוס ומערבין בכף שיהא נימוח מה, והעיר ע"ז בס' שניית השבת מלאכת דש סק"ו דהא הוי מרסק בידים, וכ' שחופסין עיקר שמוח לרסק השלג לתוך הכוס בידים, ואין זה טעם מספיק שהרי פסקו לאסור ליעול ידיו במים שיש בהם שלג, וגם כ' להחמיר שלא להטיל מים בשלג (עי' מג"א סק"ז מה שכתבנו), וגם האיסור לרחוץ ידיו במלח הוא כהאוסרין לרסק שלג בכוס כמזכיר למעין שם, ונראה ללמד זכות על מנהג העולם דאיסור הריסוק הוא דוקא כשהריסוק עצמו ממחה את הדבר כמו מרסק שלג וברד שזבה שמרסקו נמחה למים, אבל המערב לוקח בכף אינו ממחה בזה את הזוקר אלא משבירו ומפררו (וגם קרח מותר לשבר) ועי' הריבוק גורם שהמים ימרחו להמיסו שהמים נכנסין בין חלקי הזוקר הדקים וממיסין אותן ולא הוי ממחה בידים.

ובתב שדרי ח"א כלל י"ד ס"א צ"ע שחפס להלכה דאיסור ריסוק שלג הוא לפי שדומה לסחיטת פירות שהמסקה הנסחטת הוא בעין לבדו, מש"ה מחיר לרסק בידים תוך הכוס וכן מחיר לשפין חמין על זיקער, וגם מחיר לרסק לוקח בידים לפי שהזוקר לעולם הוי אוכל אפי' כשנימוח ואין תורת משקה עליו, ולא דמי לפירות העומדין למשקין, ואח"כ כ' טוב לומר מלהשחין בשלג, והרי השלג מעורב בשמן ואינו בעין לבדו, וגם הרי השלג הולך לאיבוד ובסחיטת פירות כה"ג מותר, ועוד קשה לטעם זה גם מלה מותר לרסק לפי שאינו עומד למשקין כמו שלג וברד, ובח"א כלל ל"ה ס"ז כ' דאסור לתוך כלים במלח מפני שהמלח נימם וכ"כ בכלל ע', וכל האיסורים הללו הם רק לטעם רש"י בשלג וברד שדומה למלאכה שצורא מים הללו, ולפי דבריהם גם לוקח אסור לרסק ולמה כ' הח"א דשרי ע"כ, והערה"ש סק"ד כ' דאפי' האוסרין תוך הכוס לרסק לא אמרו רק במרסק מנחון ונותן לתוך הכוס אבל בתוך הכוס עצמו מותר שמעולם אינו ניכר בפ"ע, והכפה"ה סק"ס בשם בן א"ח

בונה בודאי דליכא דעי' ברמז' פ"ט ה"ו מהל' שבת צין שהרץ גוף קשה צין שהקשה גוף רך חייב משום מבשל, ומשמע אפילו רך ולול ביומר והקשה אותו אין כאן רק גדר מלאכה מבשל לא גדר מלאכה בונה דאל"כ הי' עלינו לדון בהקשה גוף רך ועשאו מונק עומד דלמחייב משום בונה כלי.

וסיים סוף דבר משום בונה אין לדון כאן, ורק משום נולד, וכבר כתבנו דלרוב ראשונים מותר, וגם לשה"ת אינו צרור כלל, דאולי דוקא נולד של נקרא ונעשה לול, לא נעשה מזלול נקרא, ואף דלענ"ד להחמיר לכתחלה להעמיד בשבת למקרה ולדון נקרא כנולד לעצת בעה"ת מ"מ כ"ו לכתחלה במקום שאין צורך אבל במקום צורך אפשר להקל בפשיטות דעיקר ההסכמת הראשונים דאין כאן נולד כלל.

ובין החלקת יעקב ח"ב סי' נ"ח וה"ג סי' קי"ג כ' דליכא בונה, ונולד מוקפה ג"כ ליכא כהפמ"א, וכן הש"ע התניא סי' שי"ח סכ"ה כ' דהאוסרין דיעבד רק משום שמא יסחוט, ופוסק דשרי דיעבד וכן לכתחילה לצורך, ובני"ד לא שייך גזירה סחיטה שרי אפי' להאוסרין, אלא שלכתחלה אוסר החלק"י משום סרך מלאכה שצורא מים או גליל, ולצורך גם לכתחלה שרי, וחולק על הדונב משרים להגאון מטעמין שאוסר דיעבד משום נולד מוקפה אפי' להמתירין לרסק שלג, ואפי' לצורך ולפ"ו אפי' נותן מצע"י ונגלד בשבת ויו"ט אסור, אבל החלק"י חולק דליתן מצע"י שרי אפי' לכתחלה, וליתן בשבת רק לצורך, וכ"כ במגה"י ח"ח סי' כ"ד וחולק על הדונב משרים, וגם שמיני אוכלין שא"ל לשבת ליכא הכנה כסדרת מהרש"ג שמיניהו שלא יתקלקל, וגם הבאר משה ה"א סי' כ"ה סובר דליכא הכנה וגם למג"א סי' רנ"ד וסי' שכ"א שרי בהפ"מ.

סעיף י'

אם שרי לשובר קרח שע"ג נהר לטבול, ושע"ל חליץ דלח"ח ידיו, ובלי שנתחבר לקרקע מהקור

(ס) מג"א סקט"ו לשובר הקרח, וכו' ונ"ל דבגדר או באר אסור, ועי' במחנה"ש הטעם דבנהר ובאר שמחוצרים לקרקע יש בו איסור סחיטה, והפמ"ג כ' דהוי כבנין, הפתח שעושה ואסור, ובמ"ז סק"ח כ' דבכלים מותר לשבור הקרח ליטל מים מתחתיו דפתח שעושה אין חשבו צנין בכלים דבנין רעוע הוא, ועי' חשו' ח"ס א"ח סי' פ"ט באמצע החשו' בזה שביאר ג"כ כוונת המג"א שאסור משום בנין, גם כתב שם דאף בכלי דמותר לשבר, מ"מ אסור לטלטל, שהרי המרדכי בשם ראבי"ה הו"א ד"ו מהא דסובר אדם את החבית וכו' יעו"ש דף קמ"ו ובתוס' שם, וא"כ כמו בחבית אסור ודאי לטלטל אה"כ את השברים משום שברי כלים שנשברו בשבת, הי"נ כאן עי"ש, ועי'

דהיינו משקין שזבו, ואע"פ דאיסור משקין שזבו הוא משום גזירה שמא יסחוט, ובשומן שנימוח לא שייך שמא יסחוט, מ"מ ס"ל דשומן שנימוח הוא בכלל משקין שזבו וחדא גזירה היא וכבגמ' בינה ד"ג לענין בינה שנולדה ציו"ט, ולכתחלה האיסור לרסק הוא משום שמוליד כמ"ש הרא"ש, והיינו דדמי למלאכה שצורא מים כמ"ש המניא, ובע"כ צריכין אנו לפרש כן, דפשוטן של דברים דהאיסור הוא משום נולד אין לו מובן כלל, דלא מנינו איסור במה שגורם שיהי' אח"כ נולד שהרי לא אסרו להסיר הבשר מן העצמות אע"פ שהעצמות הם נולד כבס"י חז"ה וכיוצא, וע"כ כוונת ס' התרומה לכתחלה אסור משום מוליד שצורא המים, ובדיעבד אסור משום משקין שזבו, ועם שזה דוחק לפרש בס' התרומות שכונתו למשקין שזבו, אבל זה עדיף מלפרש כוונתו משום נולד דמוקפה שהוא אליבא דר"י ולא אליבא דר"ש ע"כ, ועי' בס"י שי"ח שהבאנו את הפנים מאורות שכ' ג"כ שאין כוונת בעה"ת משום נולד דמוקפה אלא משום שצורא המים ועי"ש בשם הזכרון יוסף דלפ"ו בנימח מעצמו שרי דליכא בזה מוקפה עי"ש בצריכות, ומ"כ הנ"ל אית נ"ה פי' נולד מוקפה ואוסר נימוח מאליו.

ועי' בשו"ת שצט הלוי ח"ג סנ"ה שמיישב כוונת בעה"ת לפי מ"ש כל הראשונים דבעה"ת תרמי קאמר דודאי אינו חולק דעיקר טעמו של רש"י דהאיסור לעשות כן לכתחלה הוא משום סרך מלאכה דצורא מים חדשים, אלא דמה"ט לא הי' אסור גם דיעבד ולזה חידוש ר"צ דגם דיעבד אסור משום נולד וטעמי דילי' דודאי אין נולד זה דומה לנולד דכולי תלמודא, מכ"מ כיון שהו"ל אסרו מדרבנן מטעם צריחת המים ודומה לאב מלאכה במה שממניא דבר חדש הרי השבנו בגרמינו המים האלה כנולדים מחדש מעתה גם לענין דיעבד חשבים כנולד אעפ"י שבעלמא אין נולד כה"ג, ובה מיושבים כל קושיות הפמ"א על סה"ת, וכן קושיות הראשונים עליו.

וכתב דמה שאוסר גם העמדת האינפאלנדה אצל האש בזה י"ל כהפמ"א דדוקא כה"ג דהו"ל גרמי, משא"כ העמדה בחמה, והראשונים לא ראו בזה, דלדידהו גרמי וגרמא בשבת שניהם שוין ובשניהם שייך מה שדרשו בשבת ק"כ ע"ב עשיה אסור גרמא מותר, וה"נ בדרכנן אעפ"י שיש הבדל ציניהם, וכיון שאוסר סה"ת העמדה אצל האש לא ראו הראשונים לחלק בינו לבין העמדה בחמה, א"כ האיסור משום נולד ושוב אסרו בכ"מ.

ור"פ ז' כ' דהעמדת מים במקרה עד שיעשו קרח אפי' לפמ"ש דבעה"ת אוסר מכה נולד זה דוקא בשלג וצד שהוא בגדר מלאכה בידיים צריחת המים, משא"כ העמדת מים עד שיעשו קרח דלעולם לא נעשה בידיים ומלך עשיית מלאכה בגדר מוליד אין כאן איסור כלל, שוב אין לנו הוכחה לאסור גם משום נולד כיון שכל הראשונים הלכו ממילא על יסוד נולד זה, ומשום

אות נ"ו שכתבנו שזה דוקא כשלא הוכן הקרח אבל היכא דהוכן לא היו מוקצה השברים.

ועי' בש"ע המניא סי"ח שפסק כהמג"א שאסור בנהר, אבל הא"ר סקט"ו כ' דמהלכוש משמע דשרי, וכ' ע"ז הפמ"ג דאין מוכרה, והמ"ש סקט"ד כ' דשרי וסיים וכבר נהגו להחיר אומן העובלין בשבת לנורך מצוה ואין שום מי שמוחה בידם, וכן האנן עוזר סי' שס"ג בסופו מחיר גם בנהר, וכ"כ המנה"ט בקנה"מ סקט"ו שדעת האחרונים דשרי דהקרח לעולם מים וכן נהגו לשבור הקרח כדי לטבול במים שחמיו דאף שהמרדכי הביא רא"י להחיר מההיא דשובר חצית ממילא י"ל דלא שרי כ"א כשצריך המים שחמיו לשחי' כי התם מ"מ י"ל דצקרח שרי בכל ענין דהא המרדכי לא כ' אלא דגדולה מזה מצינו דשובר חצית, וכ"כ המאמ"ר סקט"ד, והמ"צ סקט"ו כ' דהרבה אחרונים חולקים על המג"א וס"ל דשם מים עליהם ואין שייך צו בנין וסמירה, ולנורך שבת יש להקל ע"כ.

והקצה"ש סי' קכ"ז ס"ג פסק דאסור ובצדה"ש סקט"א כ' שצ"ע דמאי שנא מדף של תנור ששורקים אותו נטיט דמותר למחור הסחימה בשבת כמ"ש בקי' רנ"ט ס"ז ושי"ד ס"י, מפני שלא נעשה לקיום, והרי גם צקרח שעל פני הצהר לא היו עומד לקיום שמהכרה לשברו בכל יום כדי לקחת מים מן הצהר, ואין צבא לחלק ולומר דדף של תנור מותר לפי שעשאו בכונה תחלה למחור בשבת, והקרח שעל פני הצהר שנעשה מאליו, דלא היתה כאן שום כונה גרע טפי, דאין מכתבר להחמיר בצנין שנעשה מאליו יותר מבנין הנעשה כדי אדם וי"ע.

וכתב עוד שם דאם העמידו חיזה כלי על החלון או על הגוזזוערא, והמים שחתה הכלי הגלילו ונחמבר הכלי אל הקרקע ולריך לעקרו ככה מהמת ההתדבקות אסור לעשות זה בשבת משום סחירה כמו קרח שעל הצהר.

ובסקי"ב הביא בשם המנחת שבת ראוי לזהר במה שנהגין כשרוצה ליעול ידיו קצת משפשף ידיו צקרח שעל החלון וזוכית בחורף ונפשר הקרח ומלחלה ידיו קצת דבשבת צריך לזהר בזה משום מוליד כיון דמתכוין לכך ובפרט צקרח שעל החלון וזוכית יש לומר דיש בזה עוד משום חשש סחירה.

סעיף י"א

אם ישרי לרחוץ ידיו במים ושלג, ולרסקם בין ידיו

הא' במג"א סקט"ז ש"א יהא מרסק, ולפמ"ש ס"ט שרי, היינו בצקט"ג בשם הרמב"ן דשרי לרסק בידים תוך הכוס כמ"ש במחלה"ש ופמ"ג, וכ"כ א"ר ס"ק י"א, וכ' ע"ז

הח"מ סק"ו ואכתי לא דמי דשם כ' ההיתר משום דמרסק לתוך המים ומתערב מיד אבל הכא אמאי יהי' מותר לרסק בידים הואיל ומדיח ידיו במים ג"כ מ"מ הנך מים אולי והבדל או השלג נשאר לצד ולכן נראה דאסור לרסק, והמנה"ט בקנה"מ סקט"ז כ' ג"כ דמ"ש המג"א אינו מוכרח דכאן ניכר טפי מבחוץ הכוס, וכן המ"צ בצה"ל כ' דאין להקל בזה משום דדיון זה שרי המחבר דלא ידחק העתיקו כמה ראשונים, אבל לענין ליעול ידיו הביא במ"צ סקט"ז שהשלחן ע"י שטים מיקל בזה אך שיהיה שלא ירסקם, אבל בש"ע המניא סי"ט כ' דיש להחמיר.

ועי' בשו"מ באר משה ה"ו סי' ל' דלשחוק עם שלג לעשות כדור אע"פ שאינו מוקצה אפי' ירד בשבת, וליכא בונה כיון שזורקין ואינו עשוי להתקיים אפי' אסור משום דאין מרסקין, ובלא ריסוק א"א לעשות כדור שלג, וצחלק א' סימן כ"ח כ' שמוחר בחורף להשים מלח על שלג דנימים מאליו ודומה לנותן לתוך הכוס אלא שיעשה בשינוי וצניעה דאין העולם בקיאין בהלכות ולא ידעו ששרי ויאמרו שעושה דבר האסור לכן אם אפשר יעשה ע"י עכו"ם ע"כ.

סעיף י"ב

בעים ש"א ישפשף ידיו במלח ובבורית, ובצ"ז שרי

הב' מהדבר יש לזהר ש"א ישפשף ידיו במלח, וכ' הרמ"א בקי' שכ"ו ס"י וכ"ש בצורית מפני שנימות על ידו וה"ו כמרסק שלג או צרד דאסור, ועי' דעת מורה הלק התשובות סי' קט"ו דאפי' בצורית צלול אסור משום דנולדים רחיהם וקצף ואסור משום נולד וחולק על גו"ר שמתיר, אבל בקצה"ש סי' קכ"ז בצדה"ש סקט"ג כ' דמותר לתת צורית לתוך המים שיהא נימוח שם ולרחוץ ידיו אח"כ במי הצורית, וכן נהגין ע"כ, וכן מהרמ"א הנ"ל שאסור משום שנימות על ידו משמע דמותר לרחוץ ידיו בצורית הצלול.

ה"ז סקט"ט ידיו במלח, אפי' שנימות וזהו נולד כ"כ במור בעים בעה"ת, וכ' הפמ"ג דאולי לשיטתיה בקי' ש"ח שכתב שם הטור בשמו אסור ליתן אינפנדא אפילו צרחוק מן האש שהשומן נימוח והוי נולד, אבל למ"ד שומן לא הוי נולד דמשיקרא אוכלא והשתא אוכלא, וכן שלג מעיקרא משקה והשתא משקה, רק הטעם כאן בידים דמי לצורא מים, ועי' לצוש כאן דמוליד מים, והראה הלבוש לסי' ש"ח סעי' י"ו, דמאן דאוסר התם ממילא הוא הדין כאן בנימות ממילא, וכ' ע"ז א"ר י"ז דצ"ע דאפי' להמחירין שם אסור כאן דהוי כמרסק בידים, והעולת שבת אות כ"ח כתב דלהמחבר הטעם

ללא יפסק צמלח משום גזירה שלא יסחוט פירות, ואינו יודע למה לא כבשג ונרד דבורא מים כפירש"י שבת דף נ"א ע"ב ע"כ.

אם מותר ליתן מים במלח, ולהיפוך שרי, ובמה מלח שרי

סג) שם ומשמע דמותר להשליך מים במלח, עי' במג"א סק"י שהבאנו שיש גורסין בט"ז מלח צמים משא"כ מים צמלח אסור דהוי מרסק בידים ועי"ש בענין ליתן מים על זיקער.

ובמהדורא מניח כי לאם בודק א"ע לקטנים ואח"כ הוא הולך לנרכים גדולים גם שהוא ע"ג שלג נראה שאין קפידא בזה לכ"ע, כי בזה אין עוד ודאי שילאו מ"ג ממנו ע"ג השלג, ובפרט בשנותן דעתו לעזור א"ע מהטלת מים שם ע"ג השלג, והמטיל מ"ג ע"ג כותל הגם שלמטה יש שלג כיון שאינו מטיל להדיא ע"ג השלג אין קפידא לכ"ע כי הוא כללית יד וזכרונם גם פס"ר מותר באינו מחכוין וכ"ש כשיש צד שלא יגיעו לשלג, וכן בכל מקום שיש צד שלא ימס השלג למים אין בזה קפידא לכ"ע.

סעיף י"ד

טעם לחלק בין נותן שלג תוך מים לנותן מים עליהם, ואיך הדין במלח וזיקער

סד) מג"א סק"י ה' זוהר, וכו' ולא דמי לט"ט דשרי ליתן לתוך המים דהבא איהו קעביד מעשה, וכי ע"ז הקלה"ש סי' קכ"ז בדה"ש סק"ד ודבריו לריכין ביאור דסו"ס מהו החילוק בין נותן שלג למים לנותן מים על שלג, הרי בשניהם קעביד מעשה, והלכוש כי דמטעם זה התיר הר"מ להטיל מ"ר בשלג דלא הוה ממחה בידים רק מכחו ודמי לנותן שלג לתוך המים דמומר, ולא כי טעם לסברה הרא"ש דס"ל דלא דמי לנותן שלג לתוך המים, גם דבריו נ"ע שהרי בטור מפורש טעם היתר הר"מ לפי שדומה לדריסת הרגלים שדורס השלג צרוליו ואינו חושש, ובזקוקן מנינו הסברה כמעט בהיפך דזרק חץ הוא כמו דורס הכלי הוא גופו עי' בחוס' ב"ק ד"י ע"ב ד"ה זרק ובאחרונים שם, ובדוחק י"ל דמשמין על שלג נימוח השלג מכה הקילוח שמכה עליו וממיסו והוי כממחה בידים.

ובתב ולפי זה מותר לשפוך מים על זוקר, שהזוקר הוא קשה ואינו נימס מכה הקילוח, ולשון התניא בס"ט אבל מותר להשליך מים צמלח וליטול ידיו מהם, הרי שמחיר לחם מים על מלח וממילא ה"ה לזוקר, (והלשון להשליך מים צמלח הוא דחוק קצת ונ"ל שהוא ט"ס ונ"ל להשליך מלח צמים, אבל גם בט"ז שממנו מקור הדברים כחוב ג"כ להשליך מים צמלח, מיהו הנה"ע העתיק מלח צמים, (וכן החו"ש סקכ"ה וכי החורח שבת סקט"ו שהט"ו גרס בט"ז מלח צמים, וכי"כ המ"ב ס"ק ל"ח) אלא שלכאורה יש לאסור לשפוך מים חמים על זוקר שמכה קילוח מים חמים נימס הזוקר והוי כממחה בידים ולא הזכירו הפוסקים כלל מזה רק שאסור לערות מ"ר שהי"ב על זוקר משום שישול הזוקר, ואפשר שהזוקר שהוא קשה נימס מעט מאד מכה הקילוח ועיקרו נימס אח"כ מאיליו ממחה המים, ובדבר מועט לא חששו, כמ"ש השו"ע התניא סעיף כ"ז ובס"י ש"כ

שם רק שיוזר שלא יהי' אסור מחמת מי מלח הנזכר בס' שב"א, וכי ע"ז צמח"ש סקכ"ו ולא ידענא מאי קאמר דהתם אין צו איסור רק לחת לתוך הכבשים דהוי כמענד, ולא שייך כאן, אבל הפמ"ג מיישב כונת הט"ז שכי"ש בס"ב דמי מלח עזין אסור אפי' אינו נותן לתוך הכבשים.

סעיף י"ג

טעם לחלק בין דורס על שלג למטיל מ"ג עליו, ובאיזה אופן שרי

סד) מהבר דורס שלג ברגליו ואינו חושש, ועי' צמח"ש סקכ"ז והש"ע התניא ס"כ כי משום דהוי דשא"מ ולא הוי פס"ר, משא"כ להטיל מי רגלים הי' הרא"ש מזה משום דהוי פס"ר, ואע"פ שנחערב השלג שנימח עם מי רגלים אסור דהוא קעבד מעשה, ומביא התניא שם את הט"ז סק"י בשם יש מי שאומר דאפי' לדרוס צמנעלים לחים אע"פ דלא הוה פס"ר מ"מ כיון שא"א בענין אחר שרי, והא"ר סק"ג מביא פלוגתא זו להלכוש סובר דאינו פס"ר והט"ז ממיר אפי' בפס"ר כיון שא"א להזהר מזה, והחורח שבת סקט"ז הקשה על מ"ש א"א ליזהר הלא יכול לישב צדיתו וכן יכול לשפסף מנעליו שלא יהיו לחין, והעולם שאין מדקדקים בכך י"ל דלא אסרו אלא בשביל שזכו מימיו, משמע שאם אינו עושה בשביל כך שרי, ועוד כיון דכלאחר יד הוא לא אסרו, והתניא ס"כ כי שטוב להחמיר במקום שאפשר ליזהר בקל.

ועי' בא"א מבוטשטש דמה שנון שלא להשחין ע"ג שלג, נראה שאין זה רק כשיחאספו המים להדיא באיזה מקום, משא"כ כשיודע שבדאי יוצלעו כל המימות בשלג שלמטה ומהלדדים אולי שייך בזה מאי דקי"ל משקה הבא אל האוכל הוא כאוכל, וכשבאמצע קילוח של מ"ג נודע לו שיש שם שלג א"צ להפסיק שיש קצת אחריות להפסיק באמצע קילוח.

סעיף י"ז, ואינו דומה למשחין על שלג שנימס הרצה שלג וז"ע עכ"ד.

והקנה"מ סק"ח כ' דלשפוך ט"י או קאווה על זיקער הוי כמרסק צידים לכו"ע אבל ליתן זיקער תוך קאווה מחיר כס' ש"ח סק"מ, וכן המורה שבת סק"ט מחלק דלתוך קאווה שרי אבל לשפוך עליו אסור דהוי כמרסק צידים, וכן הערה"ש סט"ו וסכ"ד כ' דשרי ליתן זיקער תוך מים חמין, ועי' לעיל אות נ"ח מה שכתבנו.

סעיף ט"ז

אם שרי לפרוס בגד לכמות חבית שיש בו מים או משקה, כשאין מניח עליו כלי

(סו) מחבר אסור לפרוס סודר ע"פ החבית וליתן על גביו הכלי, וכ' ע"ז רעק"א בגליון הש"ע דכ"ה בגמרא, משמע דפריסת סודר לתוך ליכא אסור רק מכה נטולא שהוא במשקין והסודר נחלכלך במשקין ממנו, אולם קשה הא פרישין עלה ומ"ש מפרונקא, ועי' תוס' דפריך ממימרא דרבא דפרק חולין והא תסם לא מזכר כלל מנטולא אגבה, והרמב"ם פכ"ז משבת לא כ' וליתן ע"ג הכלים וז"ע, והמ"ז סקמ"ז מציאו, וכ' דהרמב"ם מפרש דמייירי שאין מים בחבית דאל"כ פריסת סודר בעצמה אסור, והש"ע התניא סכ"א אינו מציא כלל שיתן עליו כלי.

והנהדר שלום סק"ח פי' כוונת המחבר שאסור ליתן ע"ג הסודר הכלי שדולין בו מפני שכובד הכלי מגיעו למים ויבוא לידי סחיטה משמע דאם אינו נותן עליו הכלי שדולין בו אין בכך כלום דכולי האי נמי לא חיישי' שיפול לתוך המים ויבוא לידי סחיטה וכ"כ הרא"ש והטור והיינו דבגמ' אי' דרבה גער לעבדא דריש גלומא דאנח סודרא אפומא דכובא ואחנח נטולא עילויה משמע דדוקא ככה"ג אסור, אבל הרמב"ם פכ"ז דין ט"ו כתב אין מכסין חבית של מים וכיוצא בה בבגד שאינו מוכן לה גורה שמה יסחוט ע"כ, הרי אסור אף בלא נטולא, ומפ' הרמב"ם דמאי דקאמר הגמ' דמנח נטולא עילויה היינו לאשמועי' היכי סמך דעמיה דרבה שיפול אל תוכו דא"ל לר"ז השתא חוית כדאי' בגמ' ולא למימרא דהנטולא גורס שיאסר והכרחו מדאי' בגמ' דא"ל ר"ז מ"ש מפרונקא א"ל וכו' ע"ש ומאי קושיא מפרונקא תסם בלא מנח מידי עליה והכא במנח אלא ודאי ה"ג אסור אף בלא מנח ע"כ.

ועי' נא"א מבטשאטש במהדורא חגיגה דמ"ש המחבר דלא להניח כלי שדולין נראה שיש בזה ל"פ וגם כשעדיין

לא שאב או בהכלי אין להניחו על הבגד אטו מניח כלי בלחותה על הבגד, אך כשעדיין לא שאב כלל זה רק יחידה לשאיבה נראה שאין להחמיר בזה כיון שאין חשש דררא דסחיטה לפנינו כלל ומלך ל"פ ל"ש כ"א במקום שכבר הוא מיוחד לכך.

שם שמה יסחוט, עי' במנה"ט בקנה"מ סק"ט שהקשה לדעת ה"ש אומרים שהביא הרמ"א ז"ל כס' ש"ז ס"ט דאפילו בבגד שאין עליו לכלוך אמרינן שרייתו זה כבוסו א"כ הכא חיפוק לי' משום כבוס כיון דאיירי במים, דבשאר משקין שאינו מלכין לא חיישינן שיסחוט כמו שכתבנו לקמן במג"א סק"ח, וכ' המנחת שבת סי' פ' ס"ק קכ"ד ופ"מ דאף בדבר שאין מקפיד על מימיו לסוחטס מ"מ אסור משום שרייתו זהו כיבוסו, וכ' דמדברי הקנה"מ הללו משמע דטוב להחמיר להעמיד כלים תחת הכוסות המלאים משקה שמעמידן אותם על המפה שעל השלחן.

והה"ה"ד ס"ק ט"ז מציא את הקנה"מ וכ' ומשמע לי' דהא דליתן ע"ג הכלי שדולין בו היינו שיש בו מים וא"כ יש בזה משום כיבוס, ובאמת שהיא קושיא הרמב"ן ז"ל בכתובות ד"ו שהקשה מזה על הא דשרייתו זה כבוסו, אבל נראה דהא דליתן ע"ג כלי שדולין בו הוא בלא מים, ועיקר החשש הוא שמה יפול הסודר מאיליו לתוך המים והוא לא יעשה שום אסור רק דחיישינן דלמא אחי לידי סחיטה, והך דינא הוא דוקא במים דגזרינן שמה יסחוט ויש בזה משום מכבס, (וה"ט"ז סק"ז גס ביין לבן חיישינן שיסחוט מאמ"ר סקט"ו) אבל בשאר משקין שאינם מלכנים שחיוב סחיטתן הוא משום מפרק ואינו אלא בצריך למשקין לא גזרינן שמה יסחוט שאין דרך לסחוט בגד משום משקין שבו ע"כ, אבל מ"מ אם סוחט חייב משום מפרק אבל בכבשים קי"ל כס"ז דאינו חייב אפי' סוחט למימהן, עי"ש אות מ"ג שכתבנו הטעם להלק.

הסוחט בגד במשקה צבוע לרש"י ליכא דש אי איכא בורר

(סו) עי' בפמ"ג א"א סוף הפתיחה לס' זה שכ' וז"ל גם הא דהסוחט בגד ממשקה צבוע דלית כיבוס וגם י"א (רש"י שהבאנו בט"ז סק"א) מעלמא לית מפרק והיינו אע"ג דלא אזיל לאיבוד זה דוקא בסוחט המשקה ושותה מיד הא לאו הכי יש בו משום בורר והייז ודאי לכ"ע ע"כ, וכ' ע"ז הה"ה"ד ס"ק י"ז דהא דמחיר בשותה מיד זה דוקא להט"ז סק"ד שסובר דבורר לאלתר שרי אפי' כשעושה דרך סחיטה כשליכא מפרק, אבל להמג"א סק"ז שסובר דכשעושה דרך סחיטה ליכא ההיתר של בורר לאלתר ורק באוכל כ' המג"א סי' ש"ט ס"ק ט"ז דלא אסרו סחיטה משום בורר שהכל מין אחד ע"כ והיינו בשנים ראויים לאכילה אבל באם הפרי אינו ראוי לאכילה אף אי מיקרי

אסור אפי' בליכא משקין צפי הפך ומ"ש המהמר דליכא משקה צפי הפך היינו משום דמסתמא דמילתא דלא המוכין כבר נתלחלו ע"ז.

ועי' בפמ"ג מ"ז סקי"ב הא דאמרינן בשאר משקין אין מלגנים היינו באין עליו לכלוך אבל ביש עליו לכלוך י"ל אף בשאר משקין אסור דהוי ליבון מלכלוך.

שם תוס' בפ"ד, וז' הפמ"ג והיינו בדף קי"א ע"ב ד"ה מודה פירשו במסוכר דנזייתא כן, אבל דין של המהמר ללא ליהדק אודרא שבדף קמ"א ע"א פירשו דלמא אחי לדי סחיטה, לא וודאי הוא אלא גזור, וזוהי הוכחה בדף קמ"א ע"א ד"ה כצעים אף צבלעו המשקין מעלמא ג"כ חייב דאליה לא שיך למיגור דלמא אחי לדי סחיטה וחולקו על רש"י שקוצר דכל דאח' מעלמא ליכא מפרק, אבל משמעות המהמר שכתב משום סחיטה משמע הטעם דהוה קרוב לפסיק רישיה, ואיך שיהיה לית כאן חיוצ תורה דאין לריך למשקה הנסחט, ואפשר שזוהי לחיך הפך לא וודאי.

סעיף י"ז

טעם דשרי לקנח ביש בית אחיזה וכשאסור לקנח בו הוי כשפ"א

(טז) מחבר בסוג אין מקנחין בו אא"כ יש בו בית אחיזה, כ' צמו"ש סקל"ג רש"י ורמב"ם כ' דכשים לו בית אחיזה או אפשר לקנח בו בלי סחיטה, אבל הראב"ד כ' דאעפ"כ אי אפשר לו בלי סחיטה, אלא דמ"מ שרי דכיון שיש לו בית אחיזה לא הוי אלא כמו מריק מכלי לכלי, עי' בפמ"ג א"א סקב"צ דבאין לו בית אחיזה הוי כלי שמלאכתו לאיסור ואסור לטלטלו אם לא לצורך גופו או מקומו, וז' המהל"ד סקי"ט בדף קמ"ג ע"א חנן ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו, בין כך ובין כך יטול בשבת ולכאורה ביש לו בית אחיזה הוי כלי שמלאכתו להימר ובאין לו הוי מלאכתו לאיסור כמ"ש פמ"ג הנ"ל וא"כ צ"ע איך כלל להו במתניתין כחדא.

טעם דאסור לקנח בספוג, ואם אסור אפי' ביבש

(ע) מוג"א ס"ק י"ט גזרה שמה יסחוט, צ"ע כיון דספוג עשוי לכך ל"ל למגור שמה יסחוט וכו', וז' עי' הח"מ סק"ז וז"ל דודאי הכי הוא לכ"ע כל שכבר קינח בו פעם א' בספוג אם יבא לקנח שנית בלתי אפשר שלא יסחוט אבל בספוג יבש או חדש ודאי דאפשר לקנח בו בלא סחיטה כלל אלא שהמשנה נקטה סחט סוף נטל אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין ומשמע אפילו בספוג יבש או חדש וי"ל

מין אחד אסור וע"כ לא נחלקו אלא בצומר דראוי לאכילה ע"י הדחק ובסחיטת בגד פשיטא דל"ל דהוי הנגד והמשקה מין אחד וא"כ אף לאלתר אסור משום צורר.

ובתב המהל"ד ולכאורה יש נ"מ גם בהיפוך כיון דצריכה שיכא אפילו שלא באוכלין כמ"ש רש"י ז"ל וכמ"ש הט"ז צסי' ש"ט ס"ק י"ב א"כ צמוט בגד והמשקה הולך לאיבוד להוי המשקה פסולת והנגד כאוכל ומה נחלקו הפוסקים צסי"ח צמשה הולך לאיבוד אי אסור משום מפרק חיפוק לי' משום צורר ואף אי ימא דגם זה מיקרי אוכל ממון פסולת עמש"ש ס"ק י"ט מ"מ לדעת המ"א אף לאלתר אסור ומלד הסברה הי' נראה דצכה"ג גם להט"ז לא מהני לאלתר ע"כ.

סעיף ט"ז

טעם שאסור להדק בגד לח בפי הפה, ואף בשאר משקין

(סה) מהבר אסור להדק מוכין בפי פך וכו', כ' צע"ש סקל"ב ויש לתמוה דהא המשקה הולך לאיבוד ולמה יחייב בסחיטתו משו' דש ומסיק דאסור מיהא מדרבנן אעפ"י שהולך לאיבוד, וז' ע"ז המלמ"ר סקט"ז ולא ידענא מאי קא קשיא ליה דהא הכא אין המשקה הולך לאיבוד אלא נסחט חוץ הפך והוי פסיק רישיה דניחא ליה וכו"ע מודו ביה ולהכי אוקי צעל הערוך להא מסוכריא צכה"ג ולא צפקק המונח צלד הצבי' דשם הולך לאיבוד, ועי' צסוף האות דהפמ"ג כ' דמגמרא לא משמע כן, ומ"צ סקמ"ט מביא מרדכי דפס"ר וצעה"ל כ' למחך דכוונת המרדכי דהוי קרוב לפס"ר, או כחו"ש דלקמן.

מוג"א ס"ק י"ח משום סחיטה, פי' דכשמהדק והוא לח הוא נכחט ר"ן, וז' התו"ש ס"ק ל"א אבל אין שיך לגזור שמה יסחוט אותו אחר כיון שמיירי בשאר משקים וצ"ש קאמר דלמא יסחוט וכתבו התוס' דקמ"ל דאף אם רוצה להדק אותו באופן שאין בו פסיק רישיה מ"מ אסור דשמה יסחוט ואע"ג דבשאר משקים לא חיישינן שמה יסחוט מ"מ היינו דלא חיישינן שמה יסחוט אותו אחר כך לצורך המשקה שבהן או לצורך הנגד להא לא חיישינן בשאר משקים כמו שנתבאר כיון שאינם מלגנים את הנגד וגם אין לו שום צורך למעט המשקים ההמה מיהו הא ודאי שפיר איכא למיחש דשמה ירצה להדק אותו יפה צפי הפך לצורך סחימה באופן שיהיה בו פסיק רישיה ולכן אסור אף בשאר משקים, ואפי' באינו פס"ר, וז' ע"ז הא"א מנוטשטש צמהדורא צתרא ומשמע קנח כשהינו לח כלל עכשיו לא גזרי כגון שהכלי אינו מליאה ויש לימוד זכות על המנהג להקל ביש, וכן המ"ב צכה"ל כ' דציעש שרי וכלל לכאורה

לטיבואת, וכ"פ הש"ע התניא סכ"ד, ועי"ש דלפ"י צ"ן לכן
ובמים יכולין להקל כיון שעשו לכך אין חושש לליבון וכמו בס"י
ש"י"ע לענין משמרת, והמ"צ סקנ"ה אוסר במים משום ליבון.

קושי' אחרונים על ההיתר שכ' המ"ז בסחיבת בלאטין

עב) שם אלא דמ"מ אנו רואים מנהגינו כדיעה
קמייתא שאנו פוסטין ירק בלאטין, וכ' ע"ז
המו"ש ס"ק ל"ח ודבריו מגומגמים דהא בסומט הסלאטין הרי
דניחא לי' נסחיטתן והוי דבר המתכוין להדיא לאסור אף
להערוך, אך לדעת הרשב"א וסייעתו הוא דשרי בזה כיון
שהולכין לאיבוד, והא"ר סקנ"ב הקשה דכאן שרי לכ"ע כדלעיל
ס"ז דלגופן שרי, וכן הקשה הפמ"ג, וכן המ"צ בשעה"צ סקנ"ז
כ' שלא העתיק דברי הט"ז משום שכבר השיגו עליו האחרונים.

קושי' אחרונים על חילוק שכ' המ"ז בין לשאוב בכלי
לגורד בסכין המשקה שנשפך על מפה

עג) שם ונ"ל לחלק דביין לבין מכבס כמו מים אבל יין
אדום אינו מכבס אדרבה מאדים הבגד, כ'
בדעת תורה דע"י בקרבן נתנאל רפ"ד דבינה שהניא ראי' לזה
ממדר"ר פ' ויחי עה"פ כנס ציין לבשו וגו' וז"ל המדר"ר כנס
ציין לבשו שהוא מחזור להן ד"ת, וזכר ענבים סוטה, שמחזור
להן טעויותיהן, וע"ש במתנות כהונה שהדריש הוא על התורה
שנקראת יין ושכ"ה במתומא ע"ש, ועתשו מהרי"א א"ת ס"י
ע"ג שנשאל בזה דמהפסוק הנ"ל מוכח דאיכא כינוס במתומא,
ומהרי"א השיב דלרבה דמכאן ראי' להט"ז דה"ק כנס ציין
לבשו הוא יין לבן, וזכר ענבים סוטה הוא יין אדום, וסוטה אינו
כסות אלא שמי' וכו', או דהיינו בגד אדום.

שם ובמ"ה אם נשפך שכר וכו' לא ישאוב משם תוך כף
וכו' אלא בסכין יש היתר וכו' רק שלא יגרוד בכח,
הא"ר ס"ק כ"ב חמה ע"ז דבכה"ג שאינו נוטל בזה גם כן שרי, וכן
הקשה הנהר שלום סק"י ותי' הנה"ש דס"ל דע"י כף שאם יגרוד
בזה אסור לאוריתא אפי' אינו גורר בזה אסור מדרבנן וע"י סכין
דבזה נמי אינו אלא דרבנן צאינו גורר שרי לכתחלה.

ועוד הקשה הא"ר דלפ"י בנוטל בזה דכ' הט"ז דלכ"ע חייב
דהוי מולדה דמפרק דפס"ר דניחא לי' קשה דמה בזה
ששואב כיון שדעתו להשליכה מכף שרי להערוך, וכ' המ"צ
בבה"ל דהמו"ש ס"ק ל"ח גרס בט"ז וטוב שלא יגרוד בזה,
והיינו דמדינא דעת הט"ז בסכין להקל אפי' כשגורד בזה דהנהג
כהערוך ובאופן זה אסור כק' דהוי פס"ר דניחא לי'.

והנה"ש הקשה כהא"ר דלע"פ דשואב כק' כיון שאינו רואה

הטעם דלא פלוג וגזרו שלא יקנחו צו כלל אם אין לו בית אחיה
מפני פעם שנית ויותר שהסחיטה צו ודאית ואסור אף לר"ש
והוא דבר מצוי ושכיח לכן אסרו כל ספוג אם אין לו בית אחיה
והרי מוכח מש"ס ופוסקים שסתמו לאסור ולא חילקו כלל בין חדשה
לשינה וזה הורה לנו רבינו והמחבר אחריו צמיתוק לשונו וכ' ספוג
וכו' פי' יהי אף שיהי אפילו חדשה ואפי' יבשה ואפילו לקנח בזה
מעט מ"מ אסור אל"כ יש בזה בית אחיה והטעם דאסרו בכל ענין
משום גזירה שמא יסחוט דהיינו שיקנחו בזה יותר כן נ"ל למרן דברי
הטור והמחבר והחילוק בין אלונטית לספוג מובן ופשוט הוא
דבאלונטי' ודאי אפשר לקנח בלא סחיטה משא"כ בספוג דל"א צדק,
וכ"כ המו"ש ס"ק ל"ב, וא"ר סקנ"ט, והנה"ל הקשה דרש"י כ'
דבינש מקנחים, ומסיק דל"ע לדינא.

סעיף י"ח

הראב"ד מתיר לכהות כשיש בית אחיה, הערוך מתיר
פס"ר דלא ניחא לי', ואימתי מצדדים כמותם

עא) מחבר הבית שפקדו בפקק של פשתן, היינו
שכורכין סביבות הפקק חמיכת בגד או
נערות של פשתן ופוקקים בזה הנקב שדופן החצית (ש"ע
התניא סכ"ד מ"צ ריש סקמ"ט).

שם י"ט מי שמתיר, כ' במו"ש סקל"ד הוא דעת הערוך
שהציאו התוספות והרא"ש דוקא בדופנה אבל למעלה הוי
פסי' רישיה דניחא ליה כמ"ש ס"י' וכתבו דבשאר איסורים גם
הערוך מורה לאסור ושאינו שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה
ואינו אסור אלא במאי דניחא ליה ע"כ, ע"י בבה"ל דהערוך
מתיר אפי' בלא איכפת לי', וע"י בט"ז סקנ"ב שכ' דנוהגין
כהערוך, אבל האחרונים השיגו עליו (כמו שכתבנו שם) ואסרו
אפי' בלא ניחא לי', וע"י במג"א סקנ"ג שהבאנו פלוגמא בציסור
דרבנן ולא ניחא לי' אם אפי' בבה"ג אסרינן.

מ"ז ס"ק י"ב ולפי שאין מענה זו חזקה בו, פי' דבריו
וכו' דשאני בית אחיה של ספוג דמהני בכ"ז
דאין שם אלא קינוח, ע"י במחנה"ש ס"ק כ"ב ובמהל"ד
ס"ק י"ח דלהראב"ד שרי אפי' לסחוט כשאנו אחוז בספוג אלא
בבית יד, אלא דהמחבר אינו סומך על הראב"ד אלא בקיטוה
משא"כ בסומט צריך צ' צדדים כמ"ש בט"ז שהולך לאיבוד
לערוך שרי וגם על הראב"ד דאיכא בית יד, ועי"ש בבהל"ד
דלפ"י להראב"ד ביש לו בית אחיה היינו דוקא בלאוזה בבית
אחיה ומקנת, אבל לאחוז בספוג אסור אף שיש לו בית אחיה,
וע"י בשעה"צ סקנ"ז דמהמג"א משמע דלפ"י בלא בית יד
הניחם על המנהג, וכ' דקשה לסמוך ע"ז, אבל המחנה"ש
סקנ"ג פי' כוונת המג"א דרק עם בית יד שרי דאיכא ג'

דבשאר איסורין מודה לאסור והנה"ו בשם מהרש"ל מפר"ג הקשה עליו ומחרץ, והמג"א מקשה על ח"י של הנה"ו דלא ח"י כלום דהא הרא"ש מיימי ראי' בפרק הבונה דבשבת מותר פס"ר דלא ניהא ל"י מדברי המחרץ אלמא שסובר דלהמחרץ מותר פס"ר דלא ניהא בשאר איסורין אפי' בלא סברת כיצוי במקלח א"כ קשה מאי מביא הרא"ש ראי' מהמקשה דפס"ר אסור בשאר איסורין, וכ' בנ"ח דבק"נ ח"י דברי הרא"ש בטוב טעם.

והבית מאיר כ' דהמג"א לא דק כי הרא"ש צ"ל הבונה כח שהערוך מיימי ראי' זו והערוך לעצמו פשיטא שסובר דה"ה בשאר איסורין והרא"ש מודה הרא"י דאפשר דלא הוי פ"ר אבל בפרק ח' שרצים כחז לדעתו (של הרא"ש) דלא שייכי דברי הערוך בשאר איסורין ומביא הרא"ש הרא"י מהמקשה כדכחז הנה"ו מדלא משני מיד הא ר"ש ש"מ דהמקשה הקשה לכ"ע מכח פ"ר אף דלא ניהא לו ודבאמת הוי פ"ר כדעת הערוך והמחרץ להמסקנא דמשני כר"ש היינו צ"יך שני דכצוי דמנוה שאני והוא מירון נכון לדעמי ומ"י המ"א אדרבא לא ניהא כלל לענ"ד ע"ש בנה"ו ע"כ, ודיוקא בשבת דצעי מלאכת מחשבת לכ"ע אינו אסור מה"מ.

ד"הרמב"ם שמוחייב במשאצ"א אם גם בפס"ר ד"א ניהא
ל"י מחייב

ע"י) מג"א ס"ק כ"א דפסיק רישיה הוא אבור, אבל חיובא ליכא ל"ב ע"י, ע"י במו"ש ס"ק ל"ה שהמוס' והרא"ש החולקים על הערוך ס"ל דהא דאיחא בש"ס לחלק בין היכי דניהא ליה היינו לענין חיובא משום דהוי מלאכה שא"ל אבל איסורא מיהא איכא ולר"י דס"ל דמלאכה שא"ל חייב עליה או גם צפ"ר דלא ניהא ליה ג"כ חייב עליה ולפ"ו מ"ש המג"א דחיובא ליכא לכ"ע אינו מדוקדק לדעת הרמב"ם דפסק כר"י ודאי איכא נמי חיובא והיינו לפי פירש הכ"מ פ"ו דשגגות אבל הל"מ הוכיח שם דגם לדעת הרמב"ם אינו חייב במלאכה שא"ל אלא דוקא כשמכוין לכך אלא שאין מכוין לחליטתה כגון כיצוי דממכוין לכיצוי אלא שאין מכוין לעשות פחם ע"כ, והמנה"ט בקנה"מ ס"ק כ"ו כי דמ"ש המג"א דחיובא ליכא לכו"ע היינו להפוסקים כמאן דפוער משא"ל.

צ"ע ע"י הנהגין לפתוח פסק של פשתן כשפס"ר
שיסחוט ויש בלי תחתיו

ע"י) מג"א סק"ב אספוג שיש בו, וס"ל כמ"ש בסו"ו בשם הראב"ד, וכ' ע"י הפמ"ג ויש לעי' ספוג דרכו בך ע"י לבוש שכתב ספוג אס' יש לו בית אחזה הוה כמרק מכלי שכן דרכו משא"כ כאן, ובמים דיש כינוס י"ל דודאי אסור.

בשמיחין רק לגג המפה הוי פס"ר דלא ניהא ל"י דשרי להערוך, וכן מ"ש הט"ז דבסכין שרי דהוי פס"ר דלא ניהא ל"י ג"כ קשה הא ניהא ל"י דהא רוצה לנקות המפה וניהא לו טפי שיסחטו המשקים שבהם לגמרי והוי פס"ר דניהא ל"י וא"כ אין לחלק בין כף לסכין להערוך אלא לה"ה ורשב"א שהביא המג"א ס"ק כ"ג שפיר יש לחלק בין סכין לכף בין הולך לאיצוד או לא ע"כ, והפמ"ג מביא את הא"ר וכ' דאפשר דכונת הט"ז דבכף אסור מדרבנן בפני מ"ע דהרואה יאמר שרוצה לשמות, והנה"ל ס"ס דלכתחלה בודאי שיש להזהר שלא לגרוד בכח אפי' בסכין וכ"ש בכף דהא אף פוסקים כדעה אחרונה אלא יסיר המשקה הנץ מלמעלה שלא בדוחק ובאופן זה אפי' בכף שרי לכו"ע ע"כ, אבל להנהר שלום הג"ל אסור בכף אפי' בלא כח.

ע"י בנה"ל"ד ס"ק כ"ב דמה שהקשה החו"ש דאפי' בסכין הוי פס"ר דניהא ל"י לא קשה לפי מ"ש הנה"ל"ד דגם משא"ל דלא ניהא ל"י לדעת הערוך שרי והיינו בסחיטה דבעינן צריך למשקין א"כ במשקה הולך לאיצוד אף בממכוין שסחט המפה הוי משא"ל דלא ניהא ל"י ושרי א"כ כ"ש באינו ממכוין רק דניהא ל"י טפי שיסחטו המשקין שבה דהוי רק פ"ר דניהא ל"י בודאי דשרי (במלשאל"ל), ועכ"פ גם המו"ש מודה דלהסוכרים פ"ר דלא ניהא ל"י בשאר מלאכות אסור ורק במפרק במשקה הולך לאיצוד שרי (שהביא המג"א ס"ק כ"ג בשם ה"ה ורשב"א וריב"ש) א"ש דברי הט"ז ולא נחלק עלי' רק לדעת הערוך ולא ידעמי מה ההכרח להחוש ששה"ט קאמר לדעת הערוך שרי אפשר כוונתו לה"ה ורשב"א שרי כיון שהולך לאיצוד.

ביאור כינת ט"ז שאסור לגרוד בסכין כשנשפך מים או
יין לבן על המפה

ע"י) שם אבל אם מים או יין לבן נשפך על המפה אסור לגרוד אפי' בסכין דהוה מכבס, וכ' בנה"ל דמהמו"ש ס"ק ל"ח משמע דכונת הט"ז דשגורד בודאי סוחט המפה והוה תולדה דמכבס ויש בזה איסור תורה משום ליבון המפה, ובפמ"ג מסתפק בכונת הט"ז דאפשר דס"ל דנמים אף שאין בכח אסור לגרוד דבעת הגרירה שרוצה לשפכו לארץ נחלחל במפה המקום שהיה יבש מתחלה ושריימו הוא כיבוסו ע"ש ומ"מ נראה דבעת הצורך אין להחמיר שלא בכח דדעת רוב הפוסקים דנגד שאין בו לכלוך לא אמרין שריימו הוא כיבוסו וגם שאין ממכוין לכבס ע"כ.

פס"ר ד"א ניהא ל"י בשאר איסורין אם שרי להערוך

ע"י) מג"א סק"ב פסיק רישיה, ב' הרא"ש פ"ו, ע"י בנתיב חיים שט"ס וז"ל פ"ד ס"י ט' כי הרא"ש

טעם דאסור להניח כלי בשמוציא הפקק ש"כ פשתן

עח) בג"א ס"ק כ"ג שלא יחד' בלי' וכו' אלא בשחמשיקין
הויצאין אינן הולכים לאיבוד, וכ' המהל"ד
סקכ"א והוא דעת ר"ח ז"ל דס"ל כר' יוחנן דכנשים למימיהם
חייב מטאת, ואעפ"כ לגופו פטור ומותר ואף שכתבו הא"י
והרשב"א ז"ל דכנשים אף לחוך הקערה שרי, ע"כ ז"ל דכנ"ש
אף לחוך כלי חשוב כמשקה הולך לאיבוד כמ"ש ססק"ת, שהבאנו
באות ל"ט דכנשים אין ראוי המשקה לכן חשוב כמשקה הולך
לאיבוד, משא"כ מבגד שראוי אף סהדי דניחא לי בהמשקין.

יש לזהר מסיחוט שער אחר טבילה ושתי' ואם שרי
ע"י מטפחת, ואם איכא כיבוס בשער, ואם שרי
פס"ר דלא ניחא בדרבנן

עט) שם הסוחט שער או עיר פטור אב"א אסור, וכ'
כמו"ש ס"ק ל"ט ולכן הטובל בשבת יזהר שלא
יסחוט שערו לגגס (ס"ח חתק"ל) ולפ"ז גם אחר שתי' יש
ליזהר שלא יסחוט שער שעל שפתו ול"ד לקיטוח האף דשרי
משום כ"ה ואין נוהרין בכך ויש להם לסמוך על הרשב"א הנ"ל,
ועי' במחנה"ש ס"ק כ"ג שמיא"ו וכ' שאינו יודע למה לא שייך כ"ה
אחר השתי' ואפשר שיש לחלק, ועי' בספר ישועות חכמה סי' פ"ו
שההמיר ג"כ כשעולה מן המקוה לא יסחוט שער עפעפיו.

וברב ע"ז נקלה"ש סי' קל"ג צנדה"ש סק"ח ואין דבריו
מוכרחים, שהרי גם כשרוחצין הפנים צנור נכנס מים
צעפעפים, וכשמשפשף פניו נסחט המים, וגם הרי בידים יש
ג"כ שערות ואסור לרחוץ הידים בדבר המסיר שער, ואעפ"כ
מותר לשפשף הידים בלי פקפוק, וע"כ דכיון דלא אפשר לא
גורו רבנן צוה, וה"ה כשעולה מן המקוה אינו מחויב להטטער,
וגם אפשר דשערות שעל הידים אין בהם איסור סחיטה,
דסחיטה לא הוי רק בקיבוצ של שערות הצפופות זו לזו שהמים
כאלו נבלעו בתוכם, אבל בשערות נפרדות זו מזו כאלו שעל
הידיים אין בהם סחיטה, וה"ה לשער העפעפים שאין צפופות
זל"ז ואין שוככות זו על זו דאין בהם סחיטה.

עי' בפמ"ג מ"ז סק"י דשער צהמה אמר שייך כיצום במים
ובשער אדם לא שייך כיצום וכן בשאר משקין אפי' בלריך
למשקין ליכא מפרק, וכ"כ הש"ע החניא סי' ש"ב ססי"ט דבין
כיצום ובין מפרק ליכא בשער רק מדרבנן, והמ"צ שם ובזה"ל
על ס"ט ד"ה אסור כ' שדוקא מפרק ליכא בשער אבל כיצום
איכא, אלא כשמחובר השער בגוף האדם לא שייך צה שם כיצום
ע"כ, יר' הפמ"ג בשבת דף קמ"ה ע"א חוס' ד"ה כנשים הקשו
אמה שכתב רש"י דבמשקין הנלושין מעלמא לא שייך דש מהא דאסור
להדויק אודרא אפומא דשישא, והא דלא הקשו לרש"י מדף קכ"ה

שער דאיפלגי צה ורצ יוסף ורצ אשי אש יש סחיטה בשער, הרי
דאף צנבלעו מעלמא יש סחיטה כמ"ש הרא"ש, ד"ל סחיטת שער
משום ליבון קאמר ולהכי אסור אף צנבלע מעלמא, ומיהו רש"י שם
פירש משום דש, שכתב שער קשה הוא שאין בולע ע"כ.

ובין כ' התורה שבת סקכ"ג דליבון ליכא בשער רק דש כשצריך
למימיו ומציא ראי' משבת דף קמ"ז צמשה דמסתפקים
פניהם ידיהם ורגליהם ופרש"י וה"ה כל גופו וזולאי יש שער
הרבה צראשו וצוקו ואפ"ה נאמר צמשה דמסתפקים, והכך
החיים ס"ק קי"א כ' צסם צן איש חי דהטובל בשבת או ציו"ט
יש לקנה ראשו ופניו אעפ"י שיש בהם שער צמטפת גדולה
המיוחדת לכך שאינו מקפיד עליה אש תשרה צמים וצנחמ לאט
לאט ואע"ג דע"ז נסחט השער כיון דסחטת שער מדרבנן והכל
המים הולכין לאיבוד וגם הוי סחיטה כלאחר יד לית לן צה.

והא"א מבוטשאטש כ' דאני נוהג כעם שלא לרחוץ פני צצמ"ק
ויוט"ק צמקום השערות, רק צמקום שאין שם שערות
כלל שם אני רוחץ פני, אף על כל זה אין על ידי זה שום צסש
פחחון פה על הנוהגים לרחוץ פניהם גם צמקום השערות ולגב
פניהם צצמ"ק גם אש ה"י צרור שהוא צגדר פסיק רישא מכל
מקום כיון שאין הסחיטה כי אש על ידי המטפתה הוה ליה
סחיטה דלאחר יד שאין צו דררא דאיסור מורה וצדרבנן קיימא
לן לכולי עלמא דצפסיק רישא דלא ניחא ליה מותר לגמרי וכמ"ש
צמק"א, וכאן הוה פסיק רישא דלא ניחא ליה כי אין הכוונה
בהרחיפה והניגוב כי אש לגבי מקומות שאין בהם שערות ומצד
שקשה להפריש בין מקומות הפנים, לזה רוחצין ומנגבים כל
הפנים וניגוב השערות הוה צגדר לא ניחא ליה ועל כל פנים
הסחיטה צמקום השערות לא ניחא ודאי.

אב"א הפמ"ג א"א סק"כ כ' דמההלכה שר' המחבר ס"י משמע
דאפי' פס"ר דלא ניחא לי' צדרבנן ג"כ אסור, ואפשר
דוקא שם דהוי דררא דאורייתא כשצריך משקין משא"כ סחיטה
שער צוה שרי פס"ר דלא ניחא לי', וכ' עוד שם הא"א
מבוטשאטש דסחיטה בשערות כלאחר יד על ידי שמשים כוצע
קיל, כי אין סחיטה בשערות מן התורה הק' ופסיק רישא דלא
ניחא ליה צב' דרבנן וצפרט שנבלע חיקף ואין צו צד היכר ע"כ.

אם מותר לצחצה שיניו עם בערשבי"ל

פ) עי' צשו"מ שצט הלוי ח"ה סמ"ה צענין לחלוח שינים
צמצרשת צצצת ע"י משה צודאי יש איסור ממרח,
אבל צלא משה עם מים דהוי רק סחיטת שער דהוי רק דרבנן
כיון דהשער אינו בולע וכן אש נעשה מנילון, מ"מ כיון דרבנן
אסור אין רוצה להחיר, אבל אש אינו טיובל המצרשת צמים, רק
לקח מים לפיו ופולט העיקר ונשאר הפה רק מלוחלח ממים

ויראים שפסקו כרז דשוחט חייב משום צובע לא ידעתי מנ"ל להחמיר ברכוס, ובסמ"ק כ' ואפשר דדוקא בשוחט חייב דהוי כדצר המתקיים דניחא ליה שיהיה קיים עד שימכור הבשר אבל ברכוס בחבשיל שאינו נותן רק לאכול לאלתר ואין לך אינו מתקיים יותר מזה.

ובתב ועכ"פ נ"ל דהאומנין המתקנין מיני מרקחת ולוצעין בצבעין וכן מוכרי יין שדרכן לצבוע חוששני להם מחטאת לדעת הסמ"ג והיראים ונ"ל דזה דעת הר"א מינן שהביא בד"מ שאוסר לימן יין אדום ציין לבן, ומיירי במוכרי יין שדרכן בכך וניחא לכו הצביעה בשוחט אליבא דרז אף אם נחיר הכרכוס ד"ל דנחית הכרכוס אינו משום צובע אלא כדי שימן בו טעם רק דהצבע ממילא בא וכיון דאין אוכל צר צביעה לא מחמירין אבל כמה שדרכו בכך חוששני מחטאת ע"כ, והמ"ב צביה"ל כ' דהח"א מפקפק קצת בעלם הדין מהא דאיתא דשוחט חייב משום צובע אבל לפמ"ש הא"י דבשוחט חייב משום העור של בית השחיטה לצבע ניחא הכל ע"כ, ושביילי דוד סק"ה כ' דאינו קשה מהשוחט חייב משום צובע דהתם תועלת הצביעה לא בשביל דהאכול צבוע מודכן היטיב רק הצביעה סימן דהוא צבוע שנשחט היום, משא"כ ביי"ש דצביעה בעצמה מעליהם כמו ברכוס בחבשיל אין צביעה באוכלין.

והמנהגות שנת ס' פ' ס"ק קנ"ב כ' דנפמ"ג מ"ו ס' ש"ח ס"ק ט"ו משמע דאם ניחא ליה בכך ומחמירין להיות צובע יש לומר דאף באוכלין ומשקין יש בו משום צובע מדרבנן, וכן בשע"ת סימן ש"ה סק"ד משמע דעתו להחמיר גם במשקין משום צובע אף בפמ"ג (הנ"ל) משמע דדוקא במוכר המשקין לאחרים ומחמירין לעשות מראה כדי שיקנו ממנו אז יש בו חשש משום צובע אבל אם עושה כך כדי לאוכלו ולשתותו צביחו אף שרואה לעשות מראה שרי ולכן מותר לכת יין אדום ללבו עיי"ש וכן משמע בש"ע התניא סעיף כ"ו, ולפי"ז אם מערב בשבת סענטן הנעשה מע"ש מעלי טייל לתוך מים חמין אין בו איסור משום צובע אף דכונתו ג"כ לעשות מראה.

אך מ"מ כ' דאם אפשר נכון לערב הסענטן עם המים חמין מצע"ש ובפרט היכא שהעלי טייל המה מן המונחחים שיש להם ריח טוב ויאלטו צוה מחשש צובע דיש צוה לקצת דיעות וגם מחשש מוליד ריחא בהמים חמין דלקצת דיעות (שהבאנו לקמן) גם באוכלין ומשקין שייך אולידי ריחא לכן בודאי היכא דאפשר לערב הסענטן עם החמין מצע"ש חע"צ ושכר שמירת שבת בידי לכל הדיעות ענין זה ע"כ, והמ"ב סקנ"ו כ' דמהפמ"ג נראה דאפי' נותן למראה במאכל אין להחמיר, ולפי מ"ש בה"א נכון למנוע, אבל לעשות כדי ללמכור אסור אפי' לפמ"ג, וגם בלא"ה אסור משום עובדא דחול ע"כ.

ועי' בט"ו ומג"א סס"י תקי"א דאין לימן שמן טוב לתוך

ולקח מנרשת יבשה וע"י שיש שם טופח להטפח יכול לעשות פעולתו צוה הריני מסכים להחמיר, וכמונן בחנאי שיהי' אם אפשר מיוחד לשבת כמ"ש בס"י שכ"ו, ואע"פ שא"א לדמות מ"מ מהיום טוב, וכן בחנאי שלא יהי' פס"ר להוציא דם מהחניכים כי כידוע זה שכיח בהרבה צני"א ע"כ, וכ"כ במנח"י ח"ג ס' מ"ח, ומ"ה ס' ק"ד.

ביאור כונת הרמב"ם לצרף ב' מקואות

פא שם כ' הרמב"ם פכ"ב דכ"א שתי מטהרות זו ע"ג זו, ועי' מחנה"ש מ"ש דעכ"ל דמיירי ב' מקואות של מים כשרים אלא שאין בכל א' לצדו כשיעור, וכ' בדעת תורה ומשמע דר"ל דכל א' משניהם אין בו שיעור מקוה אף לפי"ז נ"ע מ"ש אח"כ דנקבים הרבה מטרפים וזה נגד דברי השו"ע שם ס' ר"א סעיף נ"ב בסופו דאם שניהם חסרים אין הנקבים מטרפים ונ"ל דכונתו דר"ל דא' שלם וא' חסר, עי' בשמלה ס' ר"א סקנ"ב דשרי לעשות השקה בשבת.

סעיף י"ב

אמתי אמרינן אין צביעה באוכלין, ואם איבא מוליד ריח באוכלין

פב מחבר דיתן ברכוס בתבשיל מותר וכו' דאין צביעה באוכלין, עי' בפמ"ג א"א ס"ק כ"ה דמהר"א שהביא הד"מ סק"ב מבינה בחדל שספי' שיי"ט משמע דאפי' נותן למראה שרי, ועי"ש במג"א ס"ק ט"ו דהרמב"ם מפרש שנותן הבינה שידרך המאכל, ולפי"ז אין רא"י מ"מ הכל מודים דשרי, וזה דוקא כשכונתו לאכול בעצמו ואינו מתקיים כיון שאכלו מיד, אבל מוכרי יי"ש ומי דבש אין רא"י לימן מראה ביי"ש ודבש לקונים דניחא להו בכך ודמיא דשוחט דרב אמר דחייב משום צובע דניחא לי' שיהא הבשר צבוע בדם דליחוו אינשי שנשחט היום ויבואו לקנות, ואף דקיי"ל כשמואל דשוחט חייב משום נטילת נשמה כמ"ש המגיד משנה פרק י"א מהלכות שבת היינו דאין כוונת השוחט לכך לצבוע הבשר, ומ"מ י"ל דחייב כשעושה גוון במשקה שיקנו ממנו, וכל שכן המשימים סמנים בצלוחות מים להעמיד בחלון נגד השמש י"ל כו"ע מודים דחייב דנגמר מלאכת הצביעה ע"כ, והערה"ש ס"ו מביאו.

והח"א כלל כ"ד ס"ה כ' דאפי' בנותן צביחו ברכוס בחבשיל לצביעה נע"ג ד"ל דלכו"ע אסור, וכ' שם בנשמת אדם סק"ג דאין רא"י מנותנין צביעה לחדל שכ' בד"מ הנ"ל דחלוצין צביעה אינו ממין הצובעין כלל וגם רמ"א לא כתב רק קצת ראיה יש, ולא ידעתי להחמיר זה אלא לרמב"ם דלא פסק כרז בשוחט דצבי דבר המתקיים על דבר המתקיים, אבל לסמ"ג

כן כ"ח כשקולף גם נמה שראוי לחבול ואין הנקלף דק הרצה :

שב

סעי' י"ד (ה"י גזירה) **אודות** משחין בשלג. גם דל"ח להטלת לרכים גדולים צלי קטנים. אם צודק ח"ע לקטנים זלח"כ הוא הולך לרכים גדולים גם שהוא ע"ג שלג. נראה שאין קפידא צזה לכ"ע כי צזה אין עוד ודאי שילאו מר"ג מוננו ע"ג השלג. וצפרט בשנותן דעתו לעלור. ח"ע מהטלת מים שם ע"ג השלג. והמטייל מר"ג ע"ג כותל גם שלמטה יש שלג כיון שאינו מטייל להדיח ע"ג השלג אין קפידא לכ"ע. כי הוא בלאחר יד וצדרצבן גם פסי"ר מותר צחינו ומתכוין. וכ"ש כשיש לך שלג יגיעו לשלג וכן צבב מקום שיש לך שלג ינוק השלג למים אין צזה קפידא לכ"ע וללע"ע וכעת נראה כן נקום חפלו"פ. ולהכריע לצכות עלהיו"ע :

סעי' ט"ו (הבלי שדולים בו) **מ"י** שלח להניח בלי ששואצין צו על הצגד שעל החצית צצצת ק'. נראה שיש צזה ל"פ. וגם כשעדיין לא שאלו אז צהכלי אין להניחו על הצגד. אטו מניח בלי צלחותה על הצגד אך כשעדיין לא שאלו כלל צה רק ייחדה לשאיצה. נראה שאין להחמיר צזה כיון שאין חשש דררא דקחיטה לפנינו ככל. ונולד ל"פ ל"ש כ"ח צמקום שכצר הוא מיוחד לכך : **ובן** מ"ש שם [סעי' ט"ז] צכקוי כלים דאין צזה חשש רק כשהכקוי כצר לח ומשח"כ כשהוא יצב היטב. וכ"ש כשנזהר והמוך אינו שואצ צו. עפ"י הרוצ. נולד שקגנון הבלי שאינה מליאה לגמרי עפ"י הרוצ חולי יש להקל צזה ועקפה"ק הו"ש. שבי' שגם שאינו פסי"ר גזרו חז"ל אטו מה שלפעמים יהי צזה פסי"ר. ומשמע קלה שכשאינו לח כלל עכסיו לא גזרו ויש זכות על המנהג להקל ציצב עכסיו :

שכא

(עמג"ח קקט"ו) **לפרר** דגים ונלוחים ל"ל קמוך לשעודה כמו צללים ולנון וצלים מצושלות : סעי' י"ד (אין מגבלין) **אולי** מה שהנהוג ליתן צצללים התוכים

דקות שנון או שונון הוא מטעם שמי"ו אין דרך לישה וגיבול צחתיכות כהם שאין מעין קמח דק ומשח"כ תמכא שופורר כקמח. וחולי ע"י חתיכות כהם קיל גם אם נמלא ציניהם דקות מעין קמח או צפרורים. ומי"ו כשהדקין הרצה ומקווימים גם אם הם רק מיעוט אין להקל וכן צפירורי צלים צין חתיכות צללים שהחלמון כעש' מחליו כקמח ע"י"ז יש להזהר היטב :

שכר

סעי' י"ח (אין נותנין מים) **כתב** הש"כ ז"ל חו"מ ה' שומרים קי' רל"ח קקי"ע שכפשיעה אם לא נתן כלי, מים לשמירה מעכצרים. כי מקלקלים רק מולד למחון. חולי מותר ליתן כלי מים ככ"ל צצצת ק'. גם שאסור ליתן מוזלות לפני צע"ח שאין מוזנותם עליו ואין משקין המדצרות עכ"ז צכך אין כוונתו להשקות. רק להליל המטלטלין. גם שי"ך צכך ספק צדרצבן. כי לשון חז"ל אין משקין משמע קלה שהמניעה רק על גוף ההשקאה וספק אם יגיע לשהי"ה שמועמיד בלי מים. ומצצרא מותר להעמיד בלי שם וליטול ידיו לתוכה כמו שהתירו כן צמר"ג על כקותו. כי אין שם פסי"ר ביצוק וכן צכך הרי אין פסי"ר והערמה צדרצבן קיל היטב. וכן להערים צמקום שעופות יכולים לשהות ומשם גם שידע שלא ישתו ויש להם לשהות צמק"ח שרגילים שם. כיון די"ל שישתו הו"ל כגצי לישן צמצרא צצצת קל"ט. ואין קפידא צמה שמרצה יותר מכפי הלטרכות נטילת ידיו. ויותר מכפי לורך אכילת או שתיית עופות שלפניו שם ואם התירו להרצות צצקול ציו"ט ק' להערים. כ"ש צהכל שמותר ואין מדחק"י לחשוש צכך :

שכה

סעי' י"צ (בעכו"ם אלה) **גם** שצקי שכ"ה יש קולא צאלס. ומי"ו נכון להקתיר מעין רואה. וצפרט כשאינו חון לתחום. ורה"ר ליכא צכך. והחשש שיחמרו שומכר צצצת צדרצבן (ומי"ו צצצת ק' אסור מד"ק וקיי"ל שהוא ג"כ ככל מילי שהם הקחז"ל מדרצבן) קיל מראית עין כשאין רואה כו"ש התוס' גצי זוג פקוק. וע"י שיקתיר מעין רואה אין